

דין וחשבון שנתי 2016

דיסקונט

דוח הדירקטוריון וההנהלה

רשימת חברי הדירקטוריון וההנהלה	4
דוח הדירקטוריון וההנהלה - רשימת לוחות	7
דוח הדירקטוריון וההנהלה - רשימת תרשימים	8
דבר יו"ר הדירקטוריון	9
פרק א' - סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה	10
קבוצת דיסקונט - תאור תמציתי ותחומי הפעילות העיקריים	10
מידע כספי תמציתי על המצב הכספי ותוצאות הפעולות	13
תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים	16
יעדים ואסטרטגיה עסקית	17
פרק ב' - הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי	19
מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים	19
התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר	25
המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון	36
הון והלימות ההון	44
חלוקת דיבידנדים	46
פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים - נתונים כמותיים עיקריים והתפתחויות עיקריות	47
חברות מוחזקות עיקריות	53
פרק ג' - סקירת הסיכונים	59
תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם	59
סיכוני אשראי	62
סיכוני שוק	79
סיכוני נזילות ומימון	87
סיכונים תפעוליים	90
סיכונים אחרים	91
טבלת גורמי סיכון	94
פרק ד' - מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים	96
מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים	96
בקרות ונהלים	101
בקרה פנימית על דיווח כספי	
הצהרת המנהלת הכללית	105
הצהרת החשבונאי הראשי	106
דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי	107
דוחות כספיים	
דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - בקרה פנימית על דיווח כספי	111
דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים	112
דוח רווח והפסד מאוחד	113
דוח רווח והפסד בנק	114
דוח מאוחד על הרווח הכולל	115
מאזן מאוחד והבנק	116
דוח על השינויים בהון העצמי	117
דוח על תזרימי המזומנים - מאוחד והבנק	118
ביאורים לדוחות הכספיים	121

נספחים לדוח השנתי

377	נספחים - רשימת לוחות
378	נספח מס' 1 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית על בסיס מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית
382	נספח מס' 2 - דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני
384	נספח מס' 3 - מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני
385	נספח מס' 4 - פירוטים נוספים - תיק ניירות ערך
389	נספח מס' 5 - פירוטים נוספים
392	נספח מס' 6 - מילון מונחים
395	נספח מס' 7 - אינדקס

ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

291	ממשל תאגידי ופרטים נוספים - רשימת לוחות
292	ממשל תאגידי וביקורת
292	הדירקטוריון וההנהלה
302	הביקורת הפנימית בקבוצה בשנת 2016
305	שכר רואי החשבון המבקרים
306	תגמולים לבעלי עניין ונושאי משרה בכירה ועסקאות עם בעלי עניין
309	קוד ממשל תאגידי לקבוצת דיסקונט
309	שאלון ממשל תאגידי
309	ניהול קבוצתי
310	מעורבות ותרומה לקהילה
311	פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם
311	תרשים מבנה האחזקות של בנק דיסקונט
312	השליטה בבנק - בנק בלא גרעין שליטה
312	רכוש קבוע ומתקנים
315	נכסים לא מוחשיים
316	ההון האנושי
327	הסכמים מהותיים
328	דירוג התחייבויות הבנק וחברות בת מסוימות
329	פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות פיקוחיים - פרטים נוספים
349	הפעילות בתחום כרטיסי האשראי
353	שיפורים טכנולוגיים וחדשנות
355	קווי התפתחות עיקריים בארץ ובעולם בשנת 2016
359	חקיקה ופיקוח
372	מיסוי
372	הליכים משפטיים
373	הליכים של רשויות
374	שונות

חברי הדירקטוריון

ד"ר יוסי בכר
יו"ר דירקטוריון הבנק

אריה אור לב

אשר אלחיאני

אילן בירן (דח"צ)

לינדה בן שושן

אלי אליעזר גונן

יודפת הראל-בוכריס

מרים (מירי) כץ

ברוך לדרמן (דח"צ)

יהודה לוי (דח"צ)

דוד לוינסון

עידית לוסקי (דח"צ)

שאול קוברינסקי

יהלי שפי

פרטים אודות חברי הדירקטוריון וחברי ההנהלה מובאים בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

חברי ההנהלה

לילך אשר-טופילסקי
המנהלת הכללית

יוסף ברסי
סגן מנהל כללי בכיר
חשב - חשבונאי ראשי וראש חטיבת החשבונות

יובל גביש
סגן מנהל כללי בכיר
ראש החטיבה הבנקאית

אסתר דויטש
סגנית מנהל כללי בכירה
היועצת המשפטית הראשית וראשת חטיבת הייעוץ המשפטי

אורי לוין
סגן מנהל כללי בכיר
ראש חטיבת תכנון, אסטרטגיה וכספים

רן עוז
סגן מנהל כללי בכיר
ראש חטיבת שווקים פיננסיים

יאיר אבידן
סגן מנהל כללי בכיר
ראש חטיבת חברות בנות

אורית אלסטר
סגנית מנהל כללי
ראשת החטיבה העסקית

יפית גריאני
סגנית מנהל כללי
ראשת חטיבת משאבי אנוש ונכסים

לוי הלוי
סגן מנהל כללי
ראש חטיבת טכנולוגיות ותפעול

אבי לוי
סגן מנהל כללי בכיר
מנהל הסיכונים הראשי וראש חטיבת ניהול סיכונים

ניר אבל
סגן מנהל כללי
מבקר פנימי

מיכל סוקולוב-דנוך
מזכירת הבנק

דוח הדירקטוריון וההנהלה

47	פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים - נתונים כמותיים עיקריים והתפתחויות עיקריות	4	רשימת חברי הדירקטוריון וההנהלה
53	חברות מוחזקות עיקריות - נתונים כמותיים עיקריים והתפתחויות עיקריות	7	דוח הדירקטוריון וההנהלה - רשימת לוחות
59	פרק ג' - סקירת הסיכונים	8	דוח הדירקטוריון וההנהלה - רשימת תרשימים
59	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם	9	דבר יו"ר הדירקטוריון
62	סיכוני אשראי	10	פרק א' - סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
79	סיכוני שוק	10	קבוצת דיסקונט - תאור תמציתי ותחומי הפעילות העיקריים
87	סיכוני נזילות ומימון	13	מידע כספי תמציתי על המצב הכספי ותוצאות הפעולות
90	סיכונים תפעוליים	16	תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים
91	סיכונים אחרים	17	יעדים ואסטרטגיה עסקית
94	טבלת גורמי סיכון	19	פרק ב' - הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
96	פרק ד' - מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים	19	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
96	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים	25	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
101	בקורות ונהלים	36	המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
		44	הון והלימות ההון
		46	חלוקת דיבידנדים

עמוד	דוח הדירקטוריון והנהלה – רשימת לוחות
10	נתח שוק
11	דוח רווח והפסד מאוחד לחמש השנים האחרונות
12	מאזן מאוחד לסוף חמש השנים האחרונות
13	רווחיות
14	רווחיות - בניטרול רכיבים מסויימים
14	מאזן
15	יחסים פיננסיים
15	יחסי הון לרכיבי סיכון
15	התפתחות שער מניית דיסקונט
27	ההתפתחויות בסעיפים תוצאתיים מסויימים בשנת 2016, לעומת שנת 2015
28	ההתפתחויות בסעיפים תוצאתיים מסויימים, ברבעון הרביעי של שנת 2016, לעומת רבעון שלישי 2015 ולעומת רבעון רביעי 2015
28	רווחיות ברבעונים – בניטרול רכיבים מסויימים
29	התפלגות היקף הפעילות בהתאם לנכסים נושאי הריבית, הכנסות הריבית נטו ופער הריבית בחתך מגזרי הצמדה
30	הרכב הכנסות המימון, נטו
30	ניתוח של סך הכנסות המימון, נטו
31	התפתחות הכנסות מריבית, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
32	ההתפתחות השנתית של ההוצאות בגין הפסדי אשראי
32	ההתפתחות הרבעונית של ההוצאות בגין הפסדי אשראי
32	התפלגות העמלות
33	פירוט ההשפעה של רכיבים מסויימים על הוצאות משכורות והוצאות נלוות
33	ההתפתחות הרבעונית של הוצאות משכורות והוצאות נלוות, תוך פירוט ההשפעה של רכיבים מסויימים
35	השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע
35	תמצית דוח על הרווח הכולל
36	ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים
36	הרכב האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי הצמדה
37	התפתחות היתרות של האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
37	התפתחות סיכון האשראי הכולל, לפי ענפי משק עיקריים
38	סיכון האשראי הכולל ושיעור האשראי הבעייתי בענפי משק עיקריים
39	התפלגות ההוצאות ושיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי בענפי המשק השונים ביחס ליתרת האשראי לציבור באותם ענפים
41	הרכב תיק ניירות הערך לפי מגזרי הצמדה
41	הרכב ההשקעות בניירות ערך לפי הסיווג לתיקים
43	הרכב פקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה
43	התפתחות היתרות של פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
46	מרכיבי ההון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2016
48	נתונים עיקריים אודות מגזר משקי בית (פעילות בישראל)
49	נתונים עיקריים אודות מגזר בנקאות פרטית (פעילות בישראל)
50	נתונים עיקריים אודות מגזר עסקים קטנים וזעירים (פעילות בישראל)
50	נתונים עיקריים אודות מגזר עסקים בינוניים (פעילות בישראל)
51	נתונים עיקריים אודות מגזר עסקים גדולים (פעילות בישראל)
52	נתונים עיקריים אודות מגזר גופים מוסדיים (פעילות בישראל)
52	נתונים עיקריים אודות מגזר ניהול פיננסי (פעילות בישראל)
53	נתונים עיקריים אודות מגזר פעילות בחו"ל
53	התפלגות הרווח הנקי לפי מבנה הקבוצה
54	דיסקונט בנקורפ אינק. – נתונים עיקריים

עמוד	דוח הדירקטוריון והנהלה – רשימת לחות (המשך)
55	בנק מרכנתיל דיסקונט – נתונים עיקריים
57	כאל - נתונים עיקריים
58	דיסקונט קפיטל - נתונים עיקריים
63	סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים
63	שינויים ביתרות של חובות פגומים
64	יחסים פיננסיים מסוימים המשמשים להערכת איכות תיק האשראי
64	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק על בסיס מאוחד
68	חשיפות למדינות זרות – מאוחד
73	חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים, על בסיס מאוחד
74	מאפייני סיכון מסוימים של תיק ההלוואות לדיור של הקבוצה
74	סכום הלוואה ושיעורי מימון ממוצעים
75	התפלגות יתרות האשראי לדיור לפי גודל האשראי ללווה
75	היקף החוב הבעייתי בהלוואות לדיור
75	התפלגות ביצועי אשראי לדיור שניתן בפילוח לפי שיעורי מימון וכשיעור ממתן האשראי
76	התפתחות יתרות האשראי לדיור לפי מגזרי הצמדה
76	הרכב ביצוע אשראי למטרת מגורים בפילוח לפי שיעור ההחזר מההכנסה
77	פרטים על תיק ההלוואות לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור)
78	האשראי הכולל ושיעור האשראי הבעייתי בענף בינוי ונדל"ן
79	חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענפי משק של התאגיד הנרכש
82	חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית – מאוחד
86	השקעות במניות
86	דרישת ההון בגין פוזיציות במניות
89	מקורות לשינויים בבסיס הכסף
89	פקדונות הציבור
89	פקדונות מבנקים
100	נתונים בדבר ההתאמה של הנכסים וההתחייבויות בגין מכשירים נגזרים
עמוד	דוח הדירקטוריון והנהלה – רשימת תרשימים
26	רווח נקי ותשואה להון
26	רווח נקי למניה
31	הכנסות ריבית, נטו, במגזרים הקמעונאיים
31	הכנסות ריבית, נטו, במגזרים העסקיים
31	הכנסות ריבית, נטו – מאוחד
34	יחס כיסוי
34	יחס יעילות
34	הוצאות התפעוליות ביחס לסך כל ההכנסות
39	סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק מאוחד – לווים בישראל
39	הוצאות בגין הפסדי אשראי
44	התפתחות אשראי ופקדונות הציבור – מאוחד
44	התפתחות סך הנכסים – מאוחד
45	הלימות ההון
55	בנקורפ – התפתחות האשראי לציבור ופקדונות הציבור
55	בנקורפ – רווח נקי ותשואה להון
56	מרכנתיל – התפתחות האשראי לציבור, נטו ופקדונות הציבור
56	מרכנתיל – רווח נקי ותשואה להון
58	כאל – התפתחות הרווח הנקי והתשואה להון

דבר יו"ר הדירקטוריון

בעלי מניות יקרים,

שנת 2016 אופיינה בעשיה אינטנסיבית ובצמיחה עסקית ממוקדת בתחומי הפעילות שהוגדרו כיעדי התוכנית האסטרטגית. הדוחות הכספיים לשנת 2016 משקפים את תוצאות הפעולות שנעשו בבנק ובקבוצה, הן בנתוני המאזן, המצביעים על צמיחה מרשימה באשראי ובפקדונות וגידול בבסיס ההון והן בנתוני הרווחיות, המשקפים גידול בהכנסות ושליטה על הוצאות התפעול. מיותר לציין כי מגמות אלה תבואנה לידי ביטוי גם בדוחות הכספיים של השנים הבאות.

קבוצת דיסקונט נמצאת בעיצומו של תהליך מתמשך ודינמי של יישום התוכנית האסטרטגית, בהתאמה לשינויים התכופים בסביבה העסקית. במסגרת התוכנית הוגדרו בבהירות ובפשטות תחומי המיקוד של הבנק וחברות הבנות שלו: צמיחה במגזר הקמעונאי; יעילות תפעולית; ומיקוד הפעילות העסקית בלקוחות הבנק. כל זאת, במקביל לתהליך מתמשך להטמעת תרבות ארגונית תומכת שינוי, המהווה אבן יסוד ביישום התכנית. בשנה החולפת אישר הדירקטוריון את האצת התוכנית האסטרטגית המקורית, הכוללת מנופי התייעלות רבים בכל חברות הקבוצה ובהם צמצום מצבת העובדים בקבוצה וכן התייעלות נדל"נית מואצת בסניפים ובמטה הבנק.

בחודש ספטמבר 2016 השלים הבנק גיוס הון בדרך של הנפקת מניות וכתבי אופציה בסך של כ-760 מיליון ש"ח, בהנחת מימוש מלא. תמורת ההנפקה יצרה תשתית הונית להגדלת הכנסות הבנק על בסיס עלויות התפעול הקיימות. המהלך אפשר את צמיחת תיק האשראי אף מעבר לתוכנית העבודה המקורית.

בחודש נובמבר 2016 נחתם הסכם עם נציגות העובדים אשר כלל שני רכיבים. הרכיב הראשון הינו הארכת חוקת העבודה עד שנת 2021, והסכמה על שינויים המאפשרים גמישות ניהולית וצעדים לשינוי התרבות הארגונית המותאמים לסביבה העסקית המשתנה. הרכיב השני הוא הסכם שכר תקדימי, הקובע לראשונה מנגנון תשלום מבוסס תוספות שכר שקליות (ולא תוספות יחסיות, שהוקצו עד כה באחוזים) במטרה לצמצם את פערי השכר בבנק. בשנה האחרונה ביצע הבנק שורה של פרויקטים תשתיתיים, שנועדו לאפשר מתן שירות מיטבי ללקוחותיו. אגף הדיגיטל הוקם במהלך השנה וייעודו להמשיך ולספק חידושים בשירות הדיגיטלי ללקוחותינו, תוך יצירת פתרונות טכנולוגיים מתקדמים, המותאמים לצרכי הלקוח ולדרישותיו.

שילוב מהלכים משמעותיים אלה, צמיחה לצד התייעלות תפעולית וגיבושו של הסכם השכר, נועדו להבטיח את המשכו של תהליך השיפור המתמיד בו נמצאת הקבוצה, להגדיל את ההכנסות, לשפר את הרווחיות, התשוואה להון ויחסי היעילות. יישומה של התכנית האסטרטגית בשנים הבאות צפוי להביא לשיפור משמעותי במעטפת השירות האישי והדיגיטלי, אותה אנו מעניקים ללקוחותינו. אנו מאמינים כי שיפורים אלה יאפשרו לנו להעניק מגע אישי, שירות איכותי ויעיל יותר במגוון ערוצים, תוך שימור אופיו המשפחתי של הבנק.

גישת הניהול הקבוצתית המיושמת במערכת היחסים בין הבנק וחברות הבת שלו, שמה דגש מיוחד על הסינרגיה עם הבנק, מיצוי פוטנציאל חברות הבת וכן גיבוש תוכנית אסטרטגית ייחודית לחברות הבת המרכזיות. בכאל מתגבשת תוכנית אסטרטגית חדשה, על רקע מסקנות ועדת שטרומ. בבנק מרכזת דיסקונט אושרה תוכנית אסטרטגית חדשה במהלך השנה, אשר הגדירה מגזרים במיקוד וסגמנטציה של לקוחות.

במקביל ליישום תכניתנו האסטרטגית החמש שנתית, עינינו נשואות אל מעבר לאופק הקרוב. המהפכה הטכנולוגית משנה במהירות את עולם הבנקאות. עם זאת, ניכר כי אין תמימות דעים בנוגע למודל בנקאי עתידי מוביל, ובנקים בעולם ובארץ נוקטים בגישות שונות ליישום חדשנות והתאמה לטעמי הלקוח ולצרכיו. במקביל לצעדים הננקטים להתאמתם של ערוצי השירות לחזית הטכנולוגיה באתר האינטרנט ובמובייל, אשר הושלמו בשנת 2016, נערכת הקבוצה לבנקאות העתידית ובכלל זה יצירת חווית לקוח ייחודית, מינוף יכולות מתקדמות של שימוש בנתונים והשקת מודלים בנקאיים חדשניים.

על אף הסביבה החיצונית המשתנה והדינמית, אנו עושים הכל בכדי לשמר את המורשת הבנקאית שהנחילו מייסדי הבנק, המשלבת ערכים משפחתיים וקשר אישי וחם, עם הוגנות ומקצועיות ללא פשרות. אנו פועלים בנחישות להשגת יעדי השינוי השאפתניים שהצבנו לעצמנו ובהתמודדות עם האתגרים שעוד נכונים לנו, אך בה בעת מתחייבים לשמר את אותה רוח דיסקונטאית המייחדת ומבדלת אותנו מהמתחרים.

אני משוכנע כי הנהלת הבנק, בתמיכה ובגיבוי של הדירקטוריון, ובשיתוף עם עובדינו המסורים והמחוייבים, תמשיך לפעול להשגת יעדי התכנית האסטרטגית ולהתמודד בהצלחה עם אתגרי הסביבה העסקית, הכלכלית והרגולטורית.

יוסי יוסר

ד"ר יוסי בכר
יו"ר הדירקטוריון

27 במרס 2017

פרק א' – סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 27 במרס 2017, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוח השנתי של הבנק לשנת 2016.

קבוצת דיסקונט – תאור תמציתי ותחומי הפעילות העיקריים

בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן – "הבנק") התאגד בארץ ישראל בשנת 1935, כחברה ציבורית לפי פקודת החברות. הבנק נוסד על ידי מר ליאון רקנאטי ז"ל. הבנק הוא תאגיד בנקאי בעל רשיון "בנק" לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הבנקאות (רישוי)"). ב-81 שנות קיומו פיתח הבנק רשת סניפים ופעילות בנקאית מסחרית ענפה בכל תחומי הבנקאות.

הפעילות בארץ

בנק דיסקונט מציע ללקוחותיו שירותים בנקאיים מקיפים, בכל תחומי הפעילות הפיננסית, באמצעות רשת של 122 סניפים בישראל, שירותי בנקאות ישירה, בנקאות מקוונת ואינטרנט. לבנק חברה בת בנקאית בישראל – בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, שהינו בנק מסחרי המשרת את לקוחותיו בכל תחומי הפעילות הפיננסית באמצעות 78 סניפים.

הפעילות בארץ פרוסה על פני תחומים נוספים, ובהם:

- כרטיסי אשראי – הבנק שולט בחברות "כרטיסי אשראי לישראל בע"מ" (להלן: "כאל") ו-"דיינרס קלוב ישראל בע"מ" (להלן: "דיינרס"), אשר מנפיקות ומשווקות כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "דיינרס" ו-"MasterCard", לשימוש בארץ ובחול;
- ניהול תיקים – חברת הבת "תפנית דיסקונט ניהול תיקי השקעות בע"מ" (להלן: "תפנית") עוסקת בניהול תיקי השקעות בניירות ערך עבור לקוחות פרטיים, חברות, מלכ"רים וגופים מוסדיים;
- השקעות ריאליזציה וחיתום – חברת הבת "דיסקונט קפיטל בע"מ" (לשעבר: "דיסקונט לישראל שוקי הון והשקעות בע"מ") עוסקת בהשקעות בחברות, בקרנות השקעה פרטיות, בקרנות הון סיכון, בתחום הבנקאות להשקעות, וכן בייזום וליווי הנפקות ציבוריות ופרטיות ומתן שירותי חיתום והפצה, באמצעות חברה בת.

הפעילות הבינלאומית

הפעילות הבינלאומית של קבוצת דיסקונט מתבצעת באמצעות חברת הבת בארה"ב. אי די בי ניו יורק הינו הגדול מבין הבנקים הישראליים הפועלים בחו"ל ומפעיל כיום סניפים באזור ניו יורק, בפלורידה ובקליפורניה. לבנק זה נציגויות באמריקה הלטינית ובישראל. הפעילות הבינלאומית מתאפיינת כפעילות עסקית-מסחרית ובנקאות פרטית.

נתח שוק

בהתבסס על נתוני המערכת הבנקאית ליום 30 בספטמבר 2016, כפי שפורסמו על ידי בנק ישראל, חלקה של קבוצת דיסקונט בחמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל היה כלהלן:

30 בספטמבר 2016	31 בדצמבר 2015	באחוזים
14.9	14.8	סך-כל הנכסים
15.0	14.2	אשראי לציבור, נטו
14.9	14.7	פקדונות הציבור
17.3	17.1	הכנסות ריבית, נטו
18.5	15.9	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית

דוח רווח והפסד מאוחד לחמש השנים האחרונות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2012	2013	2014	2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים					
7,847	6,822	5,736	5,267	5,671	הכנסות ריבית
3,388	2,572	1,518	1,042	1,102	הוצאות ריבית
4,459	4,250	4,218	4,225	4,569	הכנסות ריבית, נטו
726	580	164	187	469	הוצאות בגין הפסדי אשראי
3,733	3,670	4,054	4,038	4,100	הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית					
352	632	549	363	754	הכנסות מימון שאינן מריבית
2,685	2,704	2,586	2,611	2,585	עמלות
220	20	18	79	100	הכנסות אחרות
3,257	3,356	3,153	3,053	3,439	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות					
3,479	3,609	4,086	3,396	3,416	משכורות והוצאות נלוות
1,224	1,182	1,161	1,158	1,067	אחזקת ופחת בניינים וציוד
10	-	-	-	-	הפחתת נכס בלתי מוחשי
1,120	1,146	1,167	1,171	1,331	הוצאות אחרות
5,833	5,937	6,414	5,725	5,814	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
1,157	1,089	793	1,366	1,725	רווח לפני מיסים
406	269	271	568	753	הפרשה למיסים על הרווח
751	820	522	798	972	רווח לאחר מיסים
104	45	27	9	15	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס
רווח נקי:					
855	865	549	807	987	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות
(56)	(35)	(44)	(57)	(82)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות
799	830	505	750	905	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
רווח בסיסי למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)					
0.76	0.79	0.48	0.71	0.84⁽¹⁾	רווח נקי למניה, המיוחס לבעלי המניות של הבנק

הערה:

(1) הרווח המדולל זהה לרווח הבסיסי.

מאזן מאוחד לסוף חמש השנים האחרונות

ליום 31 בדצמבר					
2012	2013	2014	2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים					
נכסים					
24,100	25,319	31,694	28,518	29,311	מזומנים ופקדונות בבנקים
46,001	41,325	37,353	38,935	38,818	ניירות ערך
387	102	466	279	440	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
119,696	117,993	122,172	129,268	142,904	אשראי לציבור
(2,085)	(2,134)	(2,049)	(2,052)	(2,144)	הפרשה להפסדי אשראי
117,611	115,859	120,123	127,216	140,760	אשראי לציבור, נטו
1,696	1,835	1,533	515	737	אשראי לממשלות
1,724	1,668	142	144	157	השקעות בחברות כלולות
2,757	2,528	2,291	2,175	2,295	בניינים וציוד
142	142	142	142	160	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
3,727	4,080	4,596	3,208	3,283	נכסים בגין מכשירים נגזרים
2,735	3,595	3,890	3,696	3,589	נכסים אחרים
-	4,204	4,955	432	27	נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה
200,880	200,657	207,185	205,260	219,577	סך-כל הנכסים
התחייבויות והון					
(1)152,503	(1)149,475	(1)153,418	(1)157,875	172,318	פקדונות הציבור
3,720	4,213	5,547	3,907	5,342	פקדונות מבנקים
(1)437	(1)425	(1)357	(1)306	303	פקדונות הממשלה
5,452	3,644	3,984	3,833	3,543	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
12,284	11,664	10,638	9,570	8,498	כתבי התחייבויות נדחים
4,708	4,898	4,475	3,475	3,570	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
9,773	10,408	11,126	10,985	11,067	התחייבויות אחרות
-	3,931	4,651	1,675	-	התחייבויות המוחזקות למכירה
188,877	188,658	194,196	191,626	204,641	סך-כל ההתחייבויות
11,713	11,702	12,599	13,288	14,512	הון עצמי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
290	297	390	346	424	זכויות שאינן מקנות שליטה
12,003	11,999	12,989	13,634	14,936	סך-כל ההון העצמי
200,880	200,657	207,185	205,260	219,577	סך-כל ההתחייבויות וההון

הערה:

(1) סווג מחדש - ראו ביאור 1 ז'.

מגזרי הפעילות של קבוצת דיסקונט - תיאור תמציתי

החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2016, הדיווח על מגזרי פעילות, מתבצע בהתייחס למגזרים שהגדיר הפיקוח על הבנקים. מגזרי הפעילות הפיקוחיים, הוגדרו על ידי הפיקוח על הבנקים, בתיקון להוראות הדיווח, בהתבסס על מאפייני לקוחותיהם, כגון: אופי פעילותם (בהתייחס ללקוחות הפרטיים), או מחזורם העסקי (בהתייחס ללקוחות העסקיים), במתכונת הקושרת על בסיס אחיד וחד ערכי, בין הלקוחות השונים בכלל המערכת הבנקאית, לבין מגזרי הפעילות הפיקוחיים, כלהלן:

"מגזר משקי בית" - אנשים פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים נמוך מ-3 מיליון ש"ח.

"מגזר בנקאות פרטית" - אנשים פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים עולה על 3 מיליון ש"ח.

"מגזר עסקים זעירים" - עסקים שמחזור פעילותם השנתי קטן מ-10 מיליון ש"ח.

"מגזר עסקים קטנים" - עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-10 מיליון ש"ח וקטן מ-50 מיליון ש"ח.

"מגזר עסקים בינוניים" - עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-50 מיליון ש"ח וקטן מ-250 מיליון ש"ח.

"מגזר עסקים גדולים" - עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-250 מיליון ש"ח.

"מגזר גופים מוסדיים" - פעילות מול גופים מוסדיים כהגדרתם בהוראות הדיווח (ראו ביאור 29 א לדוחות הכספיים).
"מגזר ניהול פיננסי" - כולל את הפעילויות הבאות: פעילות למסחר, פעילות ניהול נכסים והתחייבויות, פעילות השקעות ריאליות ופעילויות אחרות.

"מגזר אחר" - לרבות פעילויות שהופסקו, רווחים מיעודות ותוצאות אחרות הקשורות לזכויות עובדים שלא שויכו למגזרים האחרים, והתאמות בין סך כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך כל הפריטים בדוחות הכספיים המאוחדים.

בהתאם להוראות החדשות, תאגיד בנקאי, שבהתאם לגישת ההנהלה שלו מגזרי הפעילות שלו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים, ייתן בנוסף גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה ("מגזרי פעילות ניהוליים"), בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מגזרי פעילות (ASC 280).

הבנק זיהה את מגזרי הפעילות הניהוליים הבאים: בנקאות קמעונאית, בנקאות מסחרית, בנקאות עסקית, פעילות פיננסית, דיסקונט שוקי הון והשקעות, דיסקונט בנקורפ, חברת כאל, אחר.

לפרטים נוספים, ראו "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות פיקוחיים - נתונים כמותיים עיקריים והתפתחויות עיקריות", בפרק ב' להלן וביאורים 29 ו-30 לדוחות הכספיים.

מידע כספי תמציתי על המצב הכספי ותוצאות הפעולות

רווחיות					
לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר					
שינוי באחוזים	2015	2016	2014	2015	2016
לעומת	לעומת				
2014	2015	במיליוני שקלים חדשים			
0.2	8.1	4,218	4,225	4,569	הכנסות ריבית, נטו
14.0	150.8	164	187	469	הוצאות בגין הפסדי אשראי
72.3	26.3	793	1,366	1,725	רווח לפני מסים
109.6	32.6	271	568	753	הפרשה למסים על הרווח
52.9	21.8	522	798	972	רווח לאחר מסים
48.5	20.7	505	750	905	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
(10.3)	21.9	896	804	980	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק - בניטרול רכיבים מסויימים (ראו להלן)
(20.6)	(14.7)	905	719	613	רווח כולל המיוחס לבעלי המניות של הבנק
		0.48	0.71	0.84 ⁽¹⁾	הרווח הנקי למניה אחת בת 0.1 ש"ח ע.ג. המיוחס לבעלי המניות של הבנק, בש"ח
		6.6	10.3	12.4	שיעור הרווח לפני מסים ביחס לסך כל ההון, ב-%
		4.4	6.0	7.0	שיעור הרווח לאחר מסים ביחס לסך כל ההון, ב-%
		4.2	5.8	6.6	תשואה נטו להון המיוחס לבעלי מניות הבנק, ב-%
		7.4	6.2	7.2	תשואה נטו להון המיוחס לבעלי מניות הבנק, ב-% - בניטרול רכיבים מסויימים (ראו להלן)

הערה:

(1) הרווח המדולל זהה לרווח הבסיסי.

רווחיות - ביטורל רכיבים מסויימים

שינוי באחוזים		לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר			ביאור	
2015 לעומת 2014	2016 לעומת 2015	2014	2015	2016		
במיליוני שקלים חדשים						
48.5	20.7	505	750	905		
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק - כפי שדווח בניטרול:						
		-	-	(178)	36 ו'	רווח ממכירת זכויות בויזה אירופה
		-	-	90	23 י'	השפעת סילוק
		341	19 ⁽¹⁾	-	23 ז' ו-ח'	תוכניות פרישה ⁽¹⁾
		50	14	-	15 ה'	הפסד ממכירת פעילות חברות מוחזקות בחו"ל
		-	-	54	36 ה'	הוצאה בכאל בגין הסדר חלף הליך פלילי
		-	21	109	8 יא'	השפעת השינוי בשיעור המס
(10.3)	21.9	896	804	980	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק - בניטרול הרכיבים לעיל	
תשואה נטו להון המיוחס לבעלי מניות הבנק, ב-% - בניטרול הרכיבים לעיל						
		7.4	6.2	7.2		

הערה:

(1) פיצויים מוגדלים לעובדי חברה מוחזקת בחו"ל שפעילותה נמכרה.

מאזן

		⁽¹⁾ 31.12.2015	31.12.2016	
שינוי				
באחוזים	במיליוני שקלים חדשים			
7.0	205,260	219,577		סך-כל הנכסים
10.6	127,216	140,760		אשראי לציבור, נטו
(0.3)	38,935	38,818		ניירות ערך
9.1	⁽²⁾ 157,875	172,318		פקדונות הציבור
9.2	13,288	14,512		הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
9.5	13,634	14,936		סך-כל ההון

הערות:

(1) לא כולל יתרות שסווגו כנכסים והתחייבויות מוחזקים למכירה - ראו ביאור 18 לדוחות הכספיים.

(2) סווג מחדש - ראו ביאור 1 ז' לדוחות הכספיים.

יחסים פיננסיים

2012	2013	2014	2015	2016	
באחוזים					
6.0	6.0	6.3	6.6	6.8	סך-כל ההון ביחס לסך-כל הנכסים
0.61	0.49	0.14	0.15	0.34	הוצאות בגין הפסדי אשראי ביחס ליתרה הממוצעת של האשראי לציבור
58.5	57.7	58.0	62.0	64.1	אשראי לציבור, נטו ביחס לסך כל הנכסים
(3)77.1	(3)77.5	(3)78.3	(3)80.6	81.7	אשראי לציבור, נטו ביחס לפקדונות הציבור
(3)75.9	(3)74.5	(3)74.0	(3)76.9	78.5	פקדונות הציבור ביחס לסך כל הנכסים
55.8	56.5	49.2	53.3	59.2	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית ביחס להוצאות התפעוליות והאחרות
55.8	56.5	54.4	53.7	55.3	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית ביחס להוצאות התפעוליות והאחרות - ניטרול רכיבים מסויימים (ראו לעיל)
75.6	78.1	87.0	78.7	72.6	ההוצאות התפעוליות והאחרות ביחס לסך כל ההכנסות
75.6	78.1	78.6	78.1	72.8	ההוצאות התפעוליות והאחרות ביחס לסך כל ההכנסות - בניטרול רכיבים מסויימים (ראו לעיל)
7.8	7.8	4.3	5.8	6.7	תשואה מותאמת לנכסי סיכון ⁽¹⁾
7.8	7.8	7.6	6.2	7.2	תשואה מותאמת לנכסי סיכון ⁽¹⁾ - ניטרול רכיבים מסויימים (ראו לעיל)
			6.5	6.6	יחס המינוף ⁽²⁾
			128.0	146.5	יחס כיסוי הנזילות ⁽²⁾

הערות:

(1) תשואה על ההון מחושבת על יתרה ממוצעת של נכסי סיכון בהתאם ליעד ההון המינימלי שקבע הבנק לסוף השנה הרלוונטית (2016 - 9.15%, 2015 - 9.06%, 2014 - 8.5%, 2013 - 8.0%, 2012 - 7.5%).

(2) היחס מחושב (החל משנת 2015) בגין שלושת החודשים שהסתיימו בסוף תקופת הדיווח.

(3) סווג מחדש - ראו ביאור 1 ז' לדוחות הכספיים.

יחסי הון לרכיבי סיכון

31.12.2015	31.12.2016	באזל III
באחוזים		
9.5	9.8	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.3	13.8	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

התפתחות שער מניית דיסקונט

שיעור שינוי בשנת 2016	שער סגירה בסוף יום המסחר			
	31.12.2015	31.12.2016	22.3.2017	
באחוזים				
13.4	706	801	805	מניית דיסקונט
17.8	(1)1,340.17	(1)1,578.90	1,634.83	מדד ת"א בנקים-5
(3.8)	(2)1,528.74	(2)1,470.78	1,416.01	מדד ת"א-35
21.9	7.44	9.07	9.22	שווי שוק דיסקונט (במיליארדי ש"ח)

הערות:

(1) מדד ת"א בנקים.

(2) מדד ת"א-25.

תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים

- סביבת הסיכון.** סיכון לפגיעה בשווי הקבוצה וביכולת להשיג את יעדיה, הנובע מגורמים ואירועים חיצוניים לקבוצה, בהם גורמים ואירועים כלכליים, פיננסיים, רגולטורים, חברתיים, פוליטיים, גיאופוליטיים ואיומי סייבר ומגורמים ואירועים פנימיים.
- השפעה כוללת של סיכונים אשראי.** סיכון לפגיעה בשווי הקבוצה וביכולת להשיג את יעדיה, כתוצאה מהרעה ביכולת הלזים לעמוד בהתחייבויותיהם.
- **סיכון בגין איכות לזים ובטחונות.** סיכון לפגיעה בשווי הקבוצה וביכולת להשיג את יעדיה, כתוצאה מהרעה באיכות הלזים ו/או בשווי הביטחונות.
 - **סיכון בגין ריכוזיות ענפית.** סיכון לפגיעה בשווי הקבוצה וביכולת להשיג את יעדיה, כתוצאה מהרעה בפעילות העסקית בענף משק מסוים.
 - **סיכון בגין ריכוזיות לזים/קבוצת לזים.** סיכון לפגיעה בשווי הקבוצה וביכולת להשיג את יעדיה, כתוצאה מחשיפה משמעותית ללזים בודד ו/או למספר לזים המשתייכים לקבוצה עסקית אחת שעשויים להוביל, במצב של שינוי במצב הכלכלי להחמרת הפגיעה הפוטנציאלית בתיק האשראי, בין היתר, עקב סיכון ההדבקה.
- השפעה כוללת של סיכונים שוק.** סיכון לפגיעה בשווי הקבוצה וביכולת להשיג את יעדיה, כתוצאה משינויים בפרמטרים כלכליים בשווקים הפיננסיים ומהתנודתיות שלהם, המשפיעים הן על השווי הכלכלי והן על יחס ההון הרגולטורי.
- **סיכון ריבית.** הסיכון לפגיעה כאמור, כתוצאה מתזוזות מקבילות ולא מקבילות, בעקום התשואה, וההשפעה של האופציונליות הגלומה במכשירים פיננסיים שונים.
 - **סיכון אינפלציה ושערי חליפין.** סיכון לפגיעה כאמור, כתוצאה מהשפעת שינויים באינפלציה או בשערי החליפין, לרבות השפעת נגזרים ועסקאות עתידיות על הפער שבין הנכסים לבין ההתחייבויות.
 - **סיכון מחירי מניות ומרווחי אשראי בהחזקת ניירות ערך.** סיכון לפגיעה כאמור, כתוצאה משחיקת שווי של ניירות ערך בעלי סיכון אשראי ושוויון של ההשקעות הריאליות, לרבות קרנות, עקב תנודות מחירים.
- סיכון נזילות.** הסיכון ליציבות הקבוצה, הנובע מאי יכולתה לספק את צרכי הנזילות שלה וקושי לעמוד בהתחייבויותיה, בשל התפתחות בלתי צפויה, שכתוצאה ממנה תאלץ הקבוצה לגייס מקורות ו/או לממש נכסים באופן שיגרם לה הפסד מהותי.
- סיכון תפעולי.** סיכון להפסד, כתוצאה מאי נאותות, או ממשל של תהליכים פנימיים, כשלים במערכות הקבוצה, אירועים חיצוניים, לרבות אירועי המשכיות עסקית, טעויות אנוש, הונאות ומעילות או כתוצאה מהעדר תהליכי בקרה נאותים.
- סיכון טכנולוגיות המידע.** סיכונים תפעוליים החלים על מערכות מידע ביצור, בתהליכי טכנולוגיית מידע רוחביים ובפעילויות חדשות: סיכונים פרויקטים וסיכונים השקת מערכות לייצור. כמו כן, סיכון לפגיעה עסקית בשווי הקבוצה וביכולת להשיג את יעדיה, כתוצאה מהעדר מוכנות טכנולוגית, לרבות במצבי המשכיות עסקית.
- סיכונים אבטחת מידע וסייבר.** סיכונים לנזק, כתוצאה מאירועים אשר במהלכם מתבצעת תקיפת מערכות מחשב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב, על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד).
- סיכון משפטי ורגולטורי.** סיכון משפטי הינו סיכון להפסד, בין היתר, כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, או מחשיפה להליכים משפטיים נגד הבנק, או כתוצאה מחשיפה לקנסות או צעדי עונשין, כתוצאה מפעילות פיקוחית כמו גם מהסדרים פרטניים ועוד. הסיכון המשפטי כולל בחובו גם סיכונים רגולטורים בעלי מאפיינים משפטיים הנובעים, בין היתר, מאי יישום, או יישום שגוי של הוראות רגולטוריות שונות, אשר מכוחן מוטלות חובות על הבנק.
- סיכונים חוצי גבולות.** סיכון להפסד, כתוצאה מסנקציה חוקית או רגולטורית, או פגיעה במוניטין, כתוצאה מאי ציות להוראות דין זר ורגולציה, החלים על פעילות חוצת גבולות של הקבוצה וכתוצאה מאחריות הקבוצה על פעילות חוצת גבולות של לקוחותיה, אשר נעשתה תוך שימוש בשירותי הבנק.
- סיכונים ציות, הלבנת הון ומימון טרור.** סיכון להפסד, כתוצאה מסנקציה חוקית או רגולטורית, או פגיעה במוניטין כתוצאה מאי ציות להוראות הדין והרגולציה, בתחום יחסי בנק-לקוח ו/או בתחום איסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור.
- סיכון מוניטין.** סיכון לפגיעה בשווי הקבוצה וביכולת להשיג את יעדיה, כתוצאה מפגיעה תדמיתית בעקבות פרסומים, נכונים או שגויים, אירועים חיצוניים, לרבות אירועים בסביבת התחרות ו/או אירועים פנימיים, לרבות החלטות עסקיות שגויות, תקלות מחשב מהותיות, שביתות, מעילות, אירועי הפרה מהותיים בתחום סיכונים חוצי גבולות, סיכונים ציות והלבנת הון וכו'.
- סיכון אסטרטגי.** סיכון עסקי, בין במעשה, כגון החלטות עסקיות שגויות, או יישום לא נאות של החלטות עסקיות, ובין במחדל, כגון, העדר תגובה לשינויים בתחרות, שבהתמשותו עשוי להביא לפגיעה בשווי הקבוצה וביכולתה להשיג את יעדיה.
- לפרטים נוספים ראו להלן בפרק ג' לדוח הדירקטוריון והנהלה - "סקירת הסיכונים" ובמסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים".

יעדים ואסטרטגיה עסקית

התכנית האסטרטגית המעודכנת

בחודש אוגוסט 2014, אישר הדירקטוריון את התוכנית האסטרטגית לקבוצת דיסקונט לשנים 2015-2019. מטרת התוכנית היתה לסגור את הפער מהמערכת הבנקאית, במספר פרמטרים כמותיים ואיכותיים, ובראשם פרמטרים פיננסיים של תשואה להון יחס יעילות. התוכנית שגובשה הושתתה על ניתוח מעמיק ועבודת תכנון מפורטת שנערכה בבנק, בסיוע חברת ייעוץ בינלאומית. התוכנית הקיפה את כל תחומי הפעילות של קבוצת דיסקונט, מתוך ראייה של העוצמות והאתגרים של הקבוצה, כקבוצה פיננסית מגוונת ויציבה, הכוללת החזקות מהותיות ומרכזיות בישראל ובחו"ל, בעלת בסיס לקוחות ותיק ונאמן, רשת סניפים בפריסה רחבה, שירות המבוסס על יחס אישי ועובדים מסורים ומקצועיים. התוכנית בנויה על שלושה נדבכים מרכזיים - התייעלות נרחבת, צמיחה במגזר הקמעונאי והטמעת תרבות ארגונית תומכת שינוי. התכנית כללה מספר רבדים עיקריים:

- א. התייעלות וניהול קפדני של ההוצאות, ובכלל זה:
 - הקטנת מצבת כוח האדם בקבוצת דיסקונט;
 - סגירת סניפים ושלוחות וכן התייעלות בשטחי המטה בבנק;
 - חיסכון בהוצאות רכש והוצאות אחרות.
 - ב. צמיחה ממוקדת לקוחותינו:
 - צמיחה במגזר הקמעונאות, תוך דגש על לקוחות פרטיים ועסקים קטנים, בבנק ובחברות הבת, מרכזתיל וכול;
 - העמקת הקשר עם לקוחות הבנק באמצעות שדרוג הצעות ערך מתאימות ומועילות במגוון ערוצי ההפצה, תוך יישום שיפורים טכנולוגיים והעצמת חווית הלקוח;
 - העברת הפעילות התפעולית מהסניפים למשרד האחורי - "מרכז השירות הבנקאי" וכן הטמעה בסניפים של תהליכי עבודה מהירים ופשוטים יותר;
 - ג. הטמעת תרבות ארגונית תומכת שינוי;
 - ד. מיקוד וצמצום פעילויות שאינם בליבת העסקים.
- מאז השקת התכנית הצליח הבנק להתקדם באופן משמעותי ביישום התכנית האסטרטגית בכל היבטיה, הן בשיפור היכולות והתשתיות והן בתוצאות בפועל. כך, מהשקת התכנית ועד סוף שנת 2016 קטנה מצבת כוח האדם בבנק ב-955 עובדים ושטחי הנדל"ן צומצמו ב-14,500 מ"ר. במקביל, הבנק מכר את פעילות דיסקונט בנק לטין אמריקה ("DBLA"), מכר את פעילות אידיבי (סוויס) בנק, וסגר את סניף לונדון. כמו כן מכר הבנק את החזקותיו בבנק הבינלאומי הראשון. פעילויות אלה סייעו לבנק לעמוד כבר בסוף 2015 ביעד הלימות ההון של בנק ישראל. עקב צעדים אלה ואחרים, הצליח הבנק לצמוח בשנת 2016 באופן משמעותי ביותר בתחומי פעילות רבים. כך לדוגמה, סך האשראי בקבוצת דיסקונט צמח בשנת 2016 ב-10.6%, האשראי למשקי בית צמח ב-15.5%, והאשראי לעסקים קטנים וזעירים ב-10.6%.
- יחד עם זאת, בשנים האחרונות, ובעיקר בשנה האחרונה, הסביבה התחרותית בה פועל הבנק משתנה בקצב מהיר. שינויים אלה כוללים התפתחויות טכנולוגיות, שינויים רגולטורים, שמטרתם להגביר את התחרות והשקיפות, וכן שינויים במפת התחרות עם כניסת שחקנים חוץ בנקאיים לתחומי הבנקאות הקלאסית.
- על רקע האמור, לקראת המחצית השנייה של שנת 2016 ובמקביל להמשך יישומה של האסטרטגיה המקורית, החל הבנק בהיערכות לבנקאות העתידית ולשם כך בוצע עדכון לתכנית האסטרטגית. התכנית המעודכנת מבוססת על התכנית האסטרטגית המקורית, אך היא רחבה יותר, מאתגרת יותר ונמשכת עד שנת 2021. התכנית האסטרטגית המעודכנת מבוססת על יעד מוביל - הובלה בשביעות רצון לקוחות הבנק באמצעות בנקאות מותאמת לקוח, והיא כוללת שלושה רבדים עיקריים:
- המשך סגירת הפער מהמערכת הבנקאית;
 - טרנספורמציה בבנקאות המסורתית;
 - פיתוח מודלים בנקאיים חדשניים.

המשך סגירת הפער מהמערכת הבנקאית

רובד זה מהווה המשך של התכנית האסטרטגית המקורית משנת 2014, והוא כולל את אותם הנדבכים של התכנית המקורית שפורטו לעיל:

- האצת צעדי התייעלות וניהול קפדני של ההוצאות;
- המשך הצמיחה המואצת בתחומי הליבה, בדגש על אשראי קמעונאי, אשראי לדיור ואשראי לעסקים קטנים;
- שקידה מתמשכת על שיפור התרבות הארגונית, כולל הטמעה של כלי ניהול יעדים (KPI's) לכל דרגי הניהול, וקשיירה בין העמידה ביעדים לתגמול.

טרנספורמציה בבנקאות המסורתית

- על מנת ליצור הובלה בשביעות רצון לקוחות הבנק באמצעות בנקאות מותאמת לקוח, הבנק מתמקד במספר נושאים עיקריים:
- א. פיתוח ערוצי קשר, כולל שדרוג הערוצים הדיגיטליים ופתיחת ערוצי קשר חדשים;
 - ב. שדרוג מוקדי השירות (כולל מערך הסניפים, הטלפון והלשכה האחורית);
 - ג. בניית פלטפורמת ניהול רב-ערוצית מסונכרנת, אשר מבטיחה איכות שירות ללקוח;
 - ד. הפקת תובנות עסקיות מבוססות מידע, במטרה לאפשר ללקוחות לקבל את הצעת הערך הטובה ביותר והמתאימה ביותר עבורם.

פיתוח מודלים בנקאיים חדשניים

הבנק פועל לפיתוח ויישום במספר פתרונות ומודלים בנקאיים חדשניים. זאת, במטרה להתרחב לקהלי לקוחות חדשים ולפלטפורמות ושירותים נוספים כחלק מהצעת הערך של הבנק.

אסטרטגיות לחברות הבנות

- במקביל לתכנית האסטרטגית המעודכנת בבנק, הקבוצה פועלת לגיבוש אסטרטגיות ייחודיות לחברות הבנות המרכזיות - כאל ומרכנתיל - במטרה להתאים את אופן פעולתן לסביבה התחרותית החדשה:
- כאל - בימים אלה מגבשת כאל תוכנית אסטרטגית חדשה, בליווי חברת ייעוץ בינלאומית, על רקע החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל.
 - מרכנתיל - אושרה אסטרטגיה חדשה במהלך שנת 2016, שעיקריה: מיקוד והאצת הצמיחה בפלחי אוכלוסייה ייעודיים, שנצברה בגינם התמחות רבת שנים במתן שירותים בנקאיים, הן במשקי הבית והן בעסקים הקטנים; סגמנטציה והתאמת הצעות ערך ללקוחות, וקפיצת מדרגה בערוצים הישירים.
 - ניו יורק - עדכון האסטרטגיה הרב שנתית בעקבות הסרת המגבלה הפנימית לחציית רף סך נכסים של 10 מיליארד דולר.

הטמעת התוכנית האסטרטגית

עם רענון האסטרטגיה עודכנה מפת הפרויקטים כך שנוכח לסוף שנת 2016 מנהלת הקבוצה 28 פרויקטים אסטרטגיים.

יעדי התכנית האסטרטגית

במסגרת עדכון התכנית האסטרטגית, נקבעו מספר יעדים פיננסיים, המרכזיים שבהם הינם הגעה לתשואה להון של כ-10% עד שנת 2021 והגעה ליחס יעילות של כ-60% עד שנת 2021.

מידע צופה פני עתיד. עיקרי התוכנית האסטרטגית המובאים לעיל כוללים הערכות שהן בבחינת מידע צופה עתיד, כדוגמת הערכת הרווחיות, יעדי התייעלות וצמיחה שהוצבו, תשואה להון, יחס יעילות ועוד. הערכות אלה מבוססות על המידע והאומדנים העדכניים שבידי הבנק במועד פרסום הדוחות. התוכנית האסטרטגית מבוססת על הנחות בדבר התפתחות המשק בשנים הקרובות, ויחזמות חקיקה ורגולציה הידועות היום, אשר ברמת סבירות גבוהה צפויות להתקבל. שינויים מהותיים במצב המשק וציבור הלקוחות, שינויי חקיקה ורגולציה בעלי השפעה מהותית, שינויים מהותיים במבנה התחרות ושינויים מהותיים במצב הבטחוני, עשויים להשפיע על מידת העמידה ביעדי התוכנית האסטרטגית. גורם חוסר ודאות נוסף נובע מיכולת דיוק מוגבלת בחיזוי ההשלכות של חלק מההליכים העתידיים והשפעתם על הרווחיות.

להגדרת המונח "מידע צופה פני עתיד", ראו "נספח מס' 6 - מילון מינוחים".

פרק ב' – הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

טיפול הנהלה בנושאים שוטפים מהותיים

שנת 2016 הייתה שנת העבודה השניה ליישומה של התכנית האסטרטגית עליה הכריזה קבוצת דיסקונט בחודש אוגוסט 2014. בשנת 2016 ביצע בנק דיסקונט 3 מהלכים מרכזיים, בעלי משמעות בחיי הארגון והשפעה מהותית על תוואי התפתחותו בשנים הקרובות: אישור תוכנית התייעלות מואצת, גיוס הון וחתימת הסכם שכר לשנים 2014-2018, לרבות הארכת תוקף חוקת העבודה בחמש שנים. בנוסף, בתחילת שנת 2017 השלים הבנק מהלך של הנפקת כתבי התחייבות נדחים שהינם מכשירי הון המסווגים כהון רובד 2.

אישור תוכנית התייעלות

הנהלת הבנק גיבשה תוכנית להאצת ההתייעלות, שבמרכזה צמצום מצבת העובדים בקבוצת דיסקונט בכ-1,000 עובדים נוספים עד שנת 2021, הן בפרישה מוקדמת והן בפרישה טבעית. דירקטוריון הבנק אישר את התוכנית ביום 13 בספטמבר 2016. (לפרטים נוספים, ראו להלן "התייעלות המערכת הבנקאית - תוכנית התייעלות 2016" וביאור 23 י' לדוחות הכספיים). גיבוש התוכנית והפניה לעובדים גובו במהלך תכנון מפורט ברמת היחידות, העמדת ייעוץ מקצועי לעובדים השוקלים פרישה וניהול הסיכונים הכרוכים בפרישה מסיבית של עובדים, בפרט בתחום שימור הידע. הנהלת הבנק ממשיכה בניהול קפדני ומרסן של מצבת כח האדם והוצאות השכר, באופן שיבטיח את שימור הישגי הפרישה.

גיוס הון

על רקע הצמיחה המואצת בתיק האשראי של הבנק ובכדי לאפשר את מימוש פוטנציאל הצמיחה העסקית, אף מעבר לתוכנית האסטרטגית הקיימת, הוחלט לצאת במהלך של גיוס הון ראשוני. תוספת ההון הראשוני, נועדה לאפשר הגדלה נוספת של ההכנסות, על בסיס התשתית הקיימת, וללא תוספת הוצאות. זאת, לצד אישור התוכנית להאצת ההתייעלות, כאמור לעיל. שילוב מהלכים משמעותיים אלה, צמיחה לצד התייעלות, נועד להגדיל את ההכנסות, ולשפר את הרווחיות, התשואה להון ואת יחסי היעילות של הבנק. במסגרת המהלך הונפקו מניות וכתבי אופציה, בתמורה מיידית כוללת ברוטו של כ-580 מיליון ש"ח, ותחת הנחת מימוש מלא סך של כ-763 מיליון ש"ח (ראו ביאור 24 ד' לדוחות הכספיים).

חתימת הסכם עד שנת 2018

ביום 30 בנובמבר 2016 חתמו הנהלת בנק דיסקונט וארגון הוועד הארצי של עובדי דיסקונט, על הסכם שכר חדש עד שנת 2018. הסכם השכר כולל סעיפים חדשים ושינויים מהותיים תקדים במערכת הבנקאית. השינוי המרכזי הוא במנגנון תוספת השכר. עד כה כללו הסכמי השכר תוספות שכר יחסיות, שהוקצו באחוזים. ההסכם החדש קובע, לראשונה, מנגנון תשלום המתבסס על תוספות שכר שקליות. מנגנון זה, מצמצם את פערי השכר בבנק ומיטיב עם עובדים בעלי שכר נמוך. במקביל, גובשו סעיפים חדשים, שמטרתם להגדיל את הגמישות הניהולית ולסייע לבנק להתמודד עם המציאות המשתנה. במסגרת ההסכם הוארכה חוקת העבודה עד לשנת 2021, תוך שבוצעו שינויים במספר סעיפים משמעותיים. הארכת תוקף החוקה מבטיח כי ישמר שקט תעשייתי, עד תום ההסכם (ראו "ההון האנושי" בפרק "פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם").

הנפקת כתבי התחייבות נדחים (סדרה יב')

ביום 9 בינואר 2017 השלים הבנק מהלך של הנפקת כתבי התחייבות נדחים, הכוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן, שהינם מכשירי הון המסווגים כהון רובד 2 לצורך הכללתם בהון הפיקוחי של הבנק, בהיקף כולל של כ-784 מיליון ש"ח. ההנפקה כאמור צפויה לתרום 0.5% ליחס ההון הכולל במונחי 31 בדצמבר 2016.

יישום ללא פשרות של התוכנית האסטרטגית

מינהלת השינוי שהוקמה בשנת 2014, ממשיכה להוביל את תיאום תוכניות השינוי, סיוע במימושן, מעקב ובקרה על ההתקדמות ודיווח להנהלה ולדירקטוריון. המעקב והבקרה אחר התקדמות הפרויקטים האסטרטגיים, מבוצע באמצעות מנגנון יישום ייחודי, הכולל יעדים פיננסיים ואחרים המוצמדים לכל פרויקט. כמו כן מבוצע מעקב שבועי קבוע אחר ההתקדמות של הפרויקטים בכמה מעגלים - מנהלי הפרויקטים, ראש המנהלת, חברי ההנהלה האחראים על הפרויקטים, וההנהלה כולה.

כל אחד מהפרויקטים מובל על ידי מנהל פרויקט וצוות עבודה יעודי. צוותי הפרויקטים, בבנק ובחברות הבת, פעלו וממשיכים לפעול, במרץ רב, ליישום הפרויקטים הרבים, הנגזרים מן התכנית האסטרטגית, ובכלל זה המיקוד העסקי בצמיחה, בהתייעלות, בשינוי התרבות הארגונית, בשיפור התשתיות, בשיפור חווית הלקוח, בפיתוח פעילות הדיגיטל, בערצים השונים.

קבוצת דיסקונט צמחה בשנת 2016, צמיחה ניכרת, בעיקר בתחום האשראי, בקרב אוכלוסיות היעד, שהוגדרו בתכנית האסטרטגית. ניהול ההון של הקבוצה הינו קפדני. הבסיס הפיננסי של הקבוצה איתן ואף התחזק. יחס הון עצמי לרובד 1 ליום 31 בדצמבר 2016 עומד על 9.8% ויחס כיסוי המזילות עומד על 146.5% (על בסיס ממוצע תצפיות). זוהי התשתית ההונית המאפשרת לקבוצה להמשיך ולצמוח. במהלך השנה יושמו שינויים רבים, ביניהם המשך יישום תהליכי Lean ותפעול המש"ב (מרכז השירות הבנקאי), אשר תורמים לצמיחה ולגידול בשורת ההכנסות, לצד תהליכי ההתייעלות וצמצום הוצאות בכלל והוצאות השכר בפרט.

גם השנה הושם דגש רב על צמצום שטחי הנדל"ן בהם עושה הבנק שימוש. מספר סניפים מוזגו, מספר מבנים (ברשת הסניפים ובמטה) פונו וחלקם נמכרו. מהלכים אלו הובילו לחסכון ישיר בהוצאות הבנק. בנוסף, אישר דירקטוריון הבנק מתווה להקמתה של קרית דיסקונט, הצפויה, בשלב הראשון, לרכז את כל יחידות התפעול של הבנק, לרבות הקמתו של מתקן מחשב מרכזי חדש לבנק.

במהלך שנת 2016 המשיך הבנק להשקיע בתחום הדיגיטל, תוך שימת דגש על פיתוח ערוצים ישירים המספקים חווית לקוח מהשורה הראשונה. העשייה בתחום זה הובלה על ידי אנף הדיגיטל שהוקם בחודש יוני, וכללה, בין היתר, פיתוח אפליקציה חדשה ללקוחות פרטיים, השקת כלים לתכנון פיננסי ועוד.

הטמעתה של תרבות ארגונית תומכת שינוי הוסיפה להוות יעד מרכזי של הנהלת הבנק. שדרוג התשתיות בתחום משאבי אנוש צבר תאוצה והתקדם. במקביל לביסוס התשתיות שהוגדרו בתוכנית האסטרטגית הקיימת, ונוכח השינויים שחלו בסביבה העסקית והרגולטורית, גיבשה ההנהלה את השלב הבא של התוכנית האסטרטגית לשנים הבאות (ראו לעיל "יעדים ואסטרטגיה עסקית").

סוגיות נוספות

- הן בבנק דיסקונט והן בחברת כאל נבחנו המשמעויות האפשרויות של השינויים במערכת הפיננסית בעקבות מסקנות והמלצות הועדה להגברת התחרותיות בשירותים הבנקאיים והפיננסיים בישראל ("ועדת שטרומ"ר; ראו להלן "חקיקה ופיקוח").
- הבנק המשיך להקדיש ולמשקיע קשב רב ותשומת לב ניהולית רבה בהיערכות ושדרוג התשתיות הנדרשות להתמודדות עם סיכוני הסייבר וסיכוני ה-Cross Border, כל זאת לצד המשך הנחלת והטמעת תרבות של ניהול סיכונים וציות;
- הנהלות כאל והבנק שקלו את החלופות בנושא הודעת פרקליטות המדינה, בעניין חשדות לכאורה נגד כאל, ובראי טובת כאל ניהלו מגעים עם פרקליטות המדינה, שהסתיימו בתחילת חודש נובמבר 2016 בחתימת הסדר חלף הליך פלילי (ראו להלן "כאל - התפתחויות מהותיות").

התפתחויות כלכליות עיקריות

להלן התפתחויות כלכליות עיקריות שהשפיעו על הסביבה הכלכלית בה פעל בשנת 2016 ענף הבנקאות בישראל, ובכלל זה הבנק. **צמיחה.** שנת 2016 התאפיינה בסביבת אי ודאות כלכלית ופוליטית ובצמיחה עולמית מתונה. כלכלת ארה"ב צמחה בקצב מתון של 1.6%, לאחר צמיחה של 2.6% בשנת 2015. להערכת קרן המטבע הבינלאומית, התוצר העולמי צמח בשנת 2016 בשיעור של 3.1%, וצפוי לצמוח בשנת 2017 בשיעור של 3.4%. להערכת הבנק, כלכלת ישראל תצמח בשנת 2017 בשיעור של 3.3%, בהשוואה ל-4% בשנת 2016.

שערי חליפין. במהלך שנת 2016, התחזק השקל מול מרבית המטבעות בעולם, כולל מול הדולר. במונחי שער החליפין האפקטיבי, התחזק השקל במהלך השנה ב-4.8% והגיע לרמת שיא. **אינפלציה.** ב-12 החודשים שהסתיימו בחודש דצמבר 2016, הסתכמה האינפלציה בישראל בשיעור שלילי של 0.2%. האינפלציה השלילית הינה תוצאה של אינפלציה גלובלית נמוכה, התחזקות השקל, הורדת מחירים אדמיניסטרטיביים וצעדי מדיניות נוספים לעידוד תחרות ולהוזלת המחירים לצרכן. על כן, סביבת האינפלציה הנמוכה אינה מצביעה על ירידה בביקושים במשק. להערכת הבנק, בשנת 2017 צפויה אינפלציה אפסית, בדומה לשנת 2016.

מדיניות מוניטרית. כבר תקופה ארוכה שבנקים מרכזיים ברחבי העולם נוקטים במדיניות מוניטרית מרחיבה. גם שנת 2016 התאפיינה במדיניות מוניטרית מרחיבה. ארה"ב הייתה הכלכלה היחידה שהעלתה את הריבית במהלך השנה החולפת. אם כי, גם שם, המדיניות המוניטרית נותרה מרחיבה. בישראל, נשארה הריבית בשפל היסטורי של 0.1%, ולהערכת הבנק, היא לא צפויה להשתנות במהלך שנת 2017.

השווקים הפיננסיים. במחצית הראשונה של השנה נרשמה תנודתיות גבוהה בשוקי המניות ברחבי העולם. זאת, בעיקר לאור החששות מפני האטה חדה בצמיחה בסין ולקראת משאל העם בבריטניה. בתחילת המחצית השנייה, על אף החלטת הבריטים לעזוב את האיחוד, נרשמו עליות שערים וירידה בתנודתיות. לקראת הבחירות בארה"ב התנודתיות חזרה, אך עם זכייתו של טראמפ, האופטימיות שבה לשווקים ונרשמו עליות שערים חדות. במהלך תשעת החודשים הראשונים של השנה, נרשמה מגמה של ירידת תשואות באיגרות החוב הממשלתיות. ברבעון הרביעי נרשמה עליה חדה בתשואות, על רקע הצפי להרחבה פיסקאלית משמעותית, שתוביל להעלאת ריבית מהירה יותר בטווח הבינוני והארוך. נציין כי בשלב זה, עדיין מוקדם להעריך אילו צעדי מדיניות ינהיג טראמפ, ומה תהיה ההשפעה על כלכלת ארה"ב ועל הכלכלה העולמית. באג"ח ממשלת ישראל נרשמה מגמה דומה, אם כי מתונה יותר. בסוף השנה, תשואות אג"ח ממשלתית שקלי ל-10 שנים (מש"ק 1026) עמדה על 2.1%.

הרבעון הראשון של שנת 2017. נתוני המקרו השוטפים לחודשים ינואר-מרס 2017, מעידים על האצה בסביבת הצמיחה העולמית בהובלת הצריכה הפרטית, אך גם על רקע מגמה חיובית במגזר היצרני. ברחבי העולם נרשמה עליה בסביבת האינפלציה, על רקע עליית מחירי האנרגיה במהלך שנת 2016. כלכלת ארה"ב בולטת לטובה בהשוואה לשאר המדינות המפותחות, עם עליה באינפלציית הליבה ושיפור מתמשך בשוק התעסוקה. בחירתו של טראמפ לתפקיד הביאה לגל של אופטימיות, אשר בא לידי ביטוי הן בשווקים הפיננסיים והן במדדי הסנטימנט של המגזר העסקי והפרטי. זאת, על רקע הצפי להרחבה פיסקאלית משמעותית ולהקלות רגולטוריות.

מידע צופה פני עתיד. האמור לעיל כולל, בין היתר, הערכות של הבנק בדבר ההתפתחות העתידית של אינדיקטורים עיקריים, שהן בבחינת מידע צופה פני עתיד. האמור משקף את הערכת הנהלת הבנק, בשים לב למידע המצוי בידה במועד הכנת הדוח השנתי, באשר למגמות במשק הישראלי ובכלכלה העולמית. האמור עשוי שלא להתממש במידה יוחל שינוי במגמות, בישראל ו/או בעולם, וכתוצאה מהתפתחויות שונות בתנאים המקרו כלכליים, שאינם בשליטת הבנק.

לפרטים נוספים, ראו "קווי התפתחות עיקריים בארץ ובעולם בשנת 2016", בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

סיכונים מובילים ומתפתחים

בהתאם להמלצות ה-FSB, סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת בסביבה העסקית של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאותיו בשנה הקרובה. סיכון מתפתח הינו סיכון לגביו יש אי וודאות לגבי מועד התגבשותו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על הבנק. להלן יובאו פרטים בדבר סיכונים מובילים ומתפתחים המהותיים ביותר.

סיכוני סייבר ואבטחת מידע. רמת הסיכון להתממשות איומי סייבר ואבטחת מידע. גוברת בשנים האחרונות בארץ ובעולם. גוברות רמתו של התחכום, מורכבות ההתקפה ומגוון השיטות והתחכום ומעורבות של גורמי פשע מאורגן ושלוחי ממשלות, האיום מחריף כי בשל התחרות העסקית והשאיפה להתייצב בחזית הטכנולוגית, התעצם היקף הפריסה של שירותים המבוססים על מחשוב שנחשפים לעולם הקיבנרטי.

מתוך הבנת המשמעות של התממשות האיומים על פעילות הקבוצה, זמינות השירותים והמוניטין, מקצים הנהלת הבנק והדירקטוריון, את מירב המשאבים לצורך ההתמודדות, כולל מעורבותם הישירה.

עוצמת האיום וייחודיותו, הביאה להגדרת הסיכון כקטגוריית סיכון נפרדת בתהליכי ניהול הסיכונים השוטפים, בתהליך ה-ICAAP ולצורך הדיווח במסגרת הדוח השנתי.

בתהליכי הערכת הסיכונים יושמה גישה מחמירה ובהתאם, רמת הסיכון השיורי הוערכה ברמה בינונית-גבוהה, אך היא נובעת בעיקרה ממאפיינים מערכיים של הסיכון וסביבת הסיכון, והצורך ליצור מסגרת עבודה כוללת עדכנית ומותאמת ברמת הבנק.

גובשו, עודכנו ואושרו מסמכים של אסטרטגיה להגנת סייבר, ניהול טכנולוגיית מידע ומדיניות הגנת הסייבר ואבטחת מידע, מונה מנהל הגנת סייבר וגויסו אנשי מקצוע ייעודיים.

נמשכת ההיערכות הקבוצתית לאסדרה בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים (כהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 361), על בסיס תוכנית עבודה רב שנתית, בדגש על שיפור הכלים לניטור ובקרת הסיכון.

סיכונים חוצי גבולות. פעילות הקבוצה בארץ ובחו"ל מול לקוחות כרוכה בסיכונים הנובעים, בין היתר, מחשיפה לאחריות בגין התחמקות מי מלקוחות הקבוצה מדיווח ותשלום מס בארץ או בחו"ל, אשר נעשתה אגב שימוש בשירותי הבנק, וכן מהפרת הוראות הדין הזר החלות על שירותים ומוצרים שהקבוצה מעניקה ללקוחותיה.

בשנים האחרונות התעצמה משמעותית החשיפה לסיכונים חוצי גבולות, על רקע הוספת דרישות רגולטוריות, לצד הגברת אכיפה בארץ ובעולם, אל מול מוסדות פיננסיים ולקוחות, במסגרת מאמצים מוגברים של הרשויות במאבק בהעלמות מס.

להתממשות סיכון זה עלולות להיות השלכות משמעותיות על פעילותו ועל תדמיתו של הבנק. לפיכך, במסגרת ניהול הסיכונים השוטפים, הוגדר סיכון זה כקטגוריית סיכון נפרדת בתהליך ה-ICAAP ובמסגרת סקירת הסיכונים בדוח השנתי, ורמת הסיכון הוערכה כבינונית-גבוהה, עיקרה על רקע מאפיינים מערכיים והיקף החשיפה הפוטנציאלי, במקרה של אירוע חשיפה.

בהמשך לפעילות שנעשתה בבנק ובקבוצה בשנים האחרונות, בקשר ללקוחות אמריקאים וללקוחות תושבי חוץ אחרים, במקביל להתפתחות האסדרה והאכיפה בעניין סיכונים חוצי גבולות בארץ ובעולם, גובשה לעניין זה מדיניות קבוצתית, הוגדר תאבון לסיכון וכן נוספו תהליכי זיהוי, ניטור, בקרה ודיווח.

כמו כן, הפעילות לצמצום הנוכחות הבינלאומית של הקבוצה, אשר נעשתה במסגרת יישום התכנית האסטרטגית של הבנק, תרמה אף היא לצמצום החשיפה לסיכונים חוצי גבולות.

לפרטים נוספים ראו להלן בפרק ג' לדוח הדירקטוריון וההנהלה - "סקירת הסיכונים" ובמסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים" העומד לעיון באתר מג"א של רשות ניירות ערך, באתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב ובאתר הבנק (להלן: "העומד לעיון באינטרנט").

יזמות הנוגעות למערכת הבנקאית ופעילותה

הסכם קואליציוני לכינון הממשלה ה-34 למדינת ישראל - השלכות אפשריות על המערכת הבנקאית. ביום 29 באפריל 2015 נחתם

הסכם קואליציוני אשר כולל מספר סעיפים הנוגעים למערכת הבנקאית ופעילותה, כמפורט להלן: הממשלה תפעל להגברת התחרות במערכת הפיננסית והבנקאית, להפחתת עלויות החיסכון לטווח ארוך ולהנגשת האשראי לצרכנים ובעלי עסקים קטנים ובינוניים; הממשלה תתמוך בהקמת מועצה עליונה ליציבות פיננסית או מבנה פיקוח אחר; תקודם הפרדת חברות כרטיסי האשראי מן הבנקים; יקודם יישום חוק שירותי נתוני אשראי וחוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות; במטרה לפעול לצמצום ההון השחור הממשלה תתמוך בקידום חקיקתם של החוקים: חוק לצמצום השימוש במזומן ותיקון לחוק איסור הלבנת הון העוסק בהכרה בהעלמת מס חמורה כעבירת מקור; משרד האוצר יקים צוות שתפקידו לקדם תזכיר חוק להרחבת התחרות בשוק האשראי לצרכנים ובעלי עסקים קטנים ובינוניים; הממשלה תפעל להקמת מערכות תשתית ו-IT הנחוצות לבנקים חדשים לשם הגברת התחרות; יוקם צוות לבחינת אופן יישום ביטוח פקדונות, היקפו ותחולתו; הממשלה תתמוך ברפורמה להקטנת עלויות חיסכון לטווח ארוך; הצדדים יפעלו להקמת ועדה מיוחדת בכנסת לקידום הנושא.

החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות. ביום 31 בינואר 2017 פורסם ברשומות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017.

החוק מהווה אימוץ של המלצות ועדת שטרם, שמונתה בחודש יוני 2015 על ידי שר האוצר ונגידת בנק ישראל, כדי להמליץ, בין היתר, על דרכים לשילוב שחקנים חדשים בתחרות על אספקת שירותים פיננסיים נפוצים, לרבות באמצעות הפרדת הבעלות על חברות כרטיסי אשראי מהבנקים. בטווח המידי הפרדת הבעלות בחברות כרטיסי האשראי מהבנקים לא תחול על כאל אלא רק על מתחרותיה (ישראל כרטיס ואלומי קארד). רק בתום 4 שנים, תיבחן שוב סוגיית הפרדת הבעלות בכאל. זאת ועוד, אם עד כה הבנקים הגדולים (הפועלים, לאומי ודיסקונט) הנפיקו ללקוחותיהם כרטיסי אשראי של חברות כרטיסי האשראי שבבעלותם (ישראל כרטיס, לאומי קארד, ו-כאל) הרי שבעת צפויה להתפתח תחרות בין החברות. במקביל, הבנקים יידרשו להסיט חלק מהנפקת כרטיסים חדשים ללקוחותיהם לחברות כרטיסי אשראי אחרות, אחת לפחות, עימה הם לא עבדו עד כה. מנקודת מבטה של כאל, תהיה אמנם ירידה בהנפקת כרטיסים חדשים ללקוחות הבנקים הבעלים, אולם בה בעת תיפתח האפשרות להתחרות על הנפקת כרטיסים חדשים ללקוחות הפועלים ואלומי. בעידן שלאחר כניסת החוק החדש לתוקף, השחקנים השונים בשוק כרטיסי האשראי, בנקים מזה וחברות כרטיסי אשראי מזה, ניצבים בפני מגוון מהלכים ואפשרויות פעולה, של כל אחד מהם ושל כל אחד מהשחקנים האחרים.

לאמור לעיל עשויה להיות השפעה מהותית על המערכת הבנקאית ובכלל זה על הבנק ועל ענף כרטיסי האשראי ובכלל זה על כאל. עם זאת, בשלב מוקדם זה, טרם שהתבררו מהות, אופי, היקף ועיתוי המהלכים שיינקטו, אם בכלל, לא ניתן להעריך את ההשפעות כאמור, לא במונחים של מהות ולא במונחים של כמות.

תוספת המס שתדרש, אם יעלה ספק בדבר המשך החזקות הבנק ב-כאל, מחושבת בהתייחס לשווי ההחזקה ב-כאל בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2016, נאמדת בכ-53 מיליון ש"ח.

לפרטים בדבר החוק האמור ויחזמות חקיקה נוספות הנוגעות למערכת הבנקאית, ראו "חקיקה ופיקוח" בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

כאל - התפתחויות מהותיות

הודעות פרקליטות המדינה

רקע - אירועים בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי ובעניינים נוספים. במחצית השנייה של שנת 2009 ובתחילת שנת 2010, עמדה כאל בפני טענות של ויזה אירופה וארגון מאסטרקארד העולמי (להלן: "הארגונים הבינלאומיים") בדבר הפרות לכאורה של הכללים של ארגונים אלה בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי, בעסקאות שנשלקו על ידי חברה בת של כאל, כאל אינטרנשיונל (שמחזגה בינתיים עם ולתוך כאל). במסגרת זו, הוטלו על כאל קנסות ופעילותה בתחום זה הוגבלה לתקופה של מספר חודשים. כאל פעלה מיידית ליישום תכנית הפחתה לצורך עמידה בדרישות הארגונים הבינלאומיים, אשר במסגרתה ננקטו על ידי צעדים שונים, ובכלל זה שינויים בהנהלת החברה (פרטים נרחבים בעניין זה נמסרו על ידי כאל בדוחות השנתיים לשנים 2009 ו-2010).

מספר בתי עסק ומאגדים העלו דרישות בגין העמסת הסנקציות הכספיות עליהם וצמצום פעילות סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי עימם, שהסבה להם, לטענתם, נזקים כבדים.

הודעות פרקליטות המדינה. בהמשך לחקירה שניהלה המשטרה, התקבלה בכאל ביום 3 בדצמבר 2014 הודעה מטעם המחלקה הכלכלית בפרקליטות המדינה, לפיה תיק בו נחקרו חשדות כלפי כאל, הועבר לעיון הפרקליטות.

ביום 20 באפריל 2015, התקבלה בכאל הודעה מטעם פרקליטות המדינה אליה צורף "מכתב חשדות", לפיה הפרקליטות שוקלת להגיש כתב אישום כנגד כאל, בגין ביצוע עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות והלבנת הון. באותו יום הודיע המפקח על הבנקים לכאל, כי נוכח הודעת הפרקליטות כאמור ו"מכתב החשדות" שצורף לה, הוא מורה לכאל שלא לחלק דיבידנדים עד לסיום ההליך, התבהרות תוצאותיו והשלכותיו על מצבה הפיננסי של כאל. ביום 9 במרץ 2017 הודיע הפיקוח על הבנקים על הסרת המגבלה.

מכתב החשדות פרט שתי פרשות בהן, לטענת התביעה, מעורבת כאל ביחד עם אחרים. בפרשה הראשונה נטען כי במהלך השנים 2006 עד 2009 (להלן: "התקופה הרלבנטית"), כאל באמצעות מי שכינה כמנכ"ל כאל בתקופה הרלוונטית ומנכ"ל כאל אינטרנשיונל בתקופה הרלבנטית (להלן ביחד ולחוד: "המנהלים"), ביחד עם אחרים, פעלו במרמה ביחס לקידוד כוזב של עסקאות שסלקה כאל, וכן פעלו בניגוד לקבוע בחוק איסור הלבנת הון. בפרשה השנייה נטען כי כאל, באמצעות המנהלים וביחד עם גורמים אחרים, הציגה מצגים כוזבים ביחס לפיצול רישומי בתי עסק שסלקו באמצעות כאל, ובדרך זו קיבלו כספים והפיקו רווחים במרמה, וכן פעלו בניגוד לקבוע בחוק איסור הלבנת הון. מחזור הפעולות, שלפי הטענה מיוחס לכאל בהקשר לעבירות לכאורה הנטענות כלפיה, הוא מיליארדי ש"ח.

הסדר חלף הליך פלילי. ביום 3 בנובמבר 2016 נחתם הסדר מותנה, בהתאם לסימן א' לפרק ד' לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, בין המחלקה הכלכלית בפרקליטות המדינה לבין כאל. הסכם זה יביא לסגירתו של תיק החקירה בהסדר, חלף הליך פלילי, בכפוף למפורט להלן. במסגרת ההסדר הודתה כאל בעובדות הקשורות לשתי פרשיות שעניין סליקה אלקטרונית בינלאומית, שבוצעה על ידי כאל אינטרנשיונל (חברה בת של כאל שמחזגה לתוך כאל בדצמבר 2009), בשנים 2007 עד 2009. בהסדר הובהר כי העובדות אליהן התייחסה כאל בהסדר אינן בידיעתם האישית של נושאי המשרה שאישרו את ההסדר, ונודעו להם מכתב החשדות שנמסר לכאל על ידי הפרקליטות. אישור ההסדר כאמור נעשה לאחר שקילת חלופות ובראי טובת החברה.

במסגרת ההסדר התחייבה כאל לפעול בהתאם לנהלים פנימיים מחייבים בכתב, למשך שנה מיום החתימה על ההסדר, לרבות לעניין מנגנוני פיקוח ובקרה, שיבטיחו את מניעת הישנותן של העבירות בהן הודתה. כאל הצהירה בהסכם, כי אימוץ הנהלים והשינויים הארגוניים שפורטו בהסכם, בוצעו על ידי בפועל עוד בטרם נחתם ההסדר.

הוסכם על ידי הצדדים כי מכוח התנאי שבסעיף 67(א)(5) וסעיף 5 לתוספת החמישית בחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, כאל תפקיד סכום של 85 מיליון ש"ח לצורך חילוטו.

בכפוף לכך שכאל תקיים אחר תנאי ההסדר התחייבה הפרקליטות לסגור את התיק נגד כאל. הפרקליטות התחייבה לא לקיים חקירה ולא להגיש כתב אישום, לרבות כל הליך אחר, אזרחי או מנהלי, נגד כאל, ו/או כל חברה קשורה אליה ו/או כנגד כל נושא משרה בחברות אלה בהווה ובעבר, למעט שני נושאי משרה שכיהנו בהן בעבר.

הובהר בהסדר, כי אין בהודאת כאל כדי לחייב כל אדם אחר, לרבות נושאי משרה וכל עובד אחר בה או בחברה קשורה אליה, וכן אין בהודאתה כדי להוות ראיה בכל הליך.

בשנת 2016 נכללה בספרי כאל הוצאה בסך של 85 מיליון ש"ח בגין ההסדר האמור.

פניה לפי סעיף 194 לחוק החברות ובקשה לאישור תביעה נגזרת. לפרטים ראו ביאור 36 ה' (3) ו- (4) לדוחות הכספיים.

רכישת ויזה אירופה

ביום 2 בנובמבר 2015, הודיעו חברת Visa Inc. (להלן: "ויזה אינק") וחברת Visa Europe LTD. (להלן: "ויזה אירופה") על התקשרות בהסכם, על פיו תרכוש ויזה אינק את ויזה אירופה מהחברים (principal members) אשר החזיקו במניותיה. הכל כמפורט בדוחות מידיים מיום 3 בנובמבר 2015 ומיום 24 בדצמבר 2015 (מס' אסמכתא 01-147192 ו-01-187911-2015), שהמידע המפורט בהם מובא כאן על דרך ההפניה.

ביום 21 ביוני 2016, לאחר שהושלם שלב קבלת האישורים הרגולטוריים, התקבלה התמורה המיידית במזומן בגין העסקה, בסך של כ-71 מיליון אירו. צפויה להתקבל תמורה עתידית נוספת, בסך של כ-6 מיליון אירו במזומן בתנאים שנקבעו. בנוסף, כאל קיבלה מניות בכורה חסומות לתקופות של 4 עד 12 שנים, המירות למניות ויזה אינק, שערכן למועד העסקה נאמד בכ-26 מיליון אירו ("שווי נאיבי"). יובהר כי יחס ההמרה של מניות הבכורה עשוי לקטון בעתיד, בתנאים מסוימים.

תמורת העסקה התחלקה בין הבנק, כאל והבנק הבינלאומי, כולם בעלי מעמד של "Principal Member" בוויזה אירופה. החלוקה מתבצעת ותבצע בעתיד בהתאם למנגנון חלוקה מוסכם שגיבשו הצדדים. מנגנון החלוקה אושר על ידי האורגנים המוסמכים של הצדדים.

בעקבות השלמת העסקה נרשם בדוחות הכספיים לשנת 2016 רווח נקי בסך של כ-178 מיליון ש"ח.

ביום 5 ביולי 2016, הודיעה ויזה אירופה כי בעקבות השלמת העסקה תופסק תכנית ההחזרים (Rebates) לחברים בארגון, החל מיום 1 באוקטובר 2016. ביום 22 ביולי 2016 הודיעה ויזה אירופה על העלאת תעריפי עמלות הסליקה הנגבות על ידה, החל מיום 1 בינואר 2017.

ביום 20 ביוני 2016 נחתם הסכם בין כאל לבין ויזה אירופה, לשנים 2016-2019. ההסכם מחליף הסכם קודם שנחתם בין הצדדים בחודש אפריל 2013. על פי התיקון להסכם, צפויה כאל לקבל מוזה מענקי תמיכה בשנים 2016 עד 2019.

להערכת הבנק, על בסיס מידע שהתקבל מכאל, לשינויים האמורים לא צפויה השפעה מהותית על רווחי הבנק.

התייעלות המערכת הבנקאית

הציפיה הפיקוחית. עמדת הפיקוח על הבנקים היא שהמערכת הבנקאית בישראל מתאפיינת ביעילות נמוכה לעומת הבנקים במדינות המפותחות. אחד מיעדי המפתח שהגדיר הפיקוח על הבנקים הנו שיפור היעילות של הבנקים, כלומר - צמצום ההוצאות של הבנקים ביחס להכנסותיהם. מטרת הפיקוח היא שהתייעלות הבנקים "תגולגל" ללקוחות - כלומר שתביא להוזלת עלויות השירותים הבנקאיים, להסטת משאבים לחדשנות ושיפור השירות הבנקאי, ולהגדלת חלוקת דיבידנדים לבעלי המניות - שהם בעיקר הציבור הרחב בישראל.

מכתב המפקחת על הבנקים בנושא התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל. ביום 12 בינואר 2016 הופץ מכתב המפקחת על הבנקים, על פיו נדרשים התאגידים הבנקאיים להתוות תכנית רב שנתית להתייעלות. בכוונת הפיקוח להגדיר מתכונת דיווח תקופתית לפיקוח על תכנית התייעלות. הפיקוח יאפשר לתאגידים הבנקאיים הקלות בתחום הלימות ההון, בגין עלויות מסוימות של תוכנית התייעלות, בכפוף לתנאים שנקבעו במכתב. ההקלות המפורטות במכתב יחולו על תכניות התייעלות שתאושרנה עד ליום 31 בדצמבר 2016.

תוכנית התייעלות 2016. ביום 13 בספטמבר 2016, אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות, לאחר שהנהלת הבנק בחנה חלופות ליישום האמור במכתב וגיישה מתווה ולאחר קבלת אישור עקרוני מהפיקוח על הבנקים.

תוכנית התייעלות שאושרה מהווה הרחבה משמעותית של תוכנית התייעלות הקיימת של הקבוצה, במסגרת התוכנית האסטרטגית לשנים 2019-2015. תוכנית התייעלות שאושרה כוללת פרישה מוקדמת לצד פרישה טבעית, ובסך הכל צפויה להוביל לצמצום מצבת כח האדם בכ-1,000 עובדים נוספים עד שנת 2021.

להלן עיקרי תוכנית הפרישה המוקדמת והשלכותיה:

- 1.1 בהתאם לתוכנית, יתאפשר לכ-500 עובדים בקבוצה, לפרוש בפרישה מוקדמת בתנאים מועדפים, מרביתם עד סוף שנת 2016;
 - 1.2 התנאים המועדפים שיוצגו לעובדים יכללו, בין היתר, פיצויים מוגדלים בשיעור של עד 265% ומענק בסך של 50 אלף ש"ח (לכל מי שעבר הפרישה לא עודכן שכרו וששכרו לצורך חישוב פיצויים נמוך מסך של 20 אלף ש"ח);
 - 1.3 העלות הכוללת של התוכנית הוערכה בכ-511 מיליון ש"ח (מעבר לעלות הפיצויים על פי דין) אשר מתוכה, סך של כ-60 מיליון ש"ח נרשם בדוחות הכספיים לרבעון הראשון 2016 (ראו ביאור 23 לדוחות הכספיים);
 - 1.4 כ-141 מיליון ש"ח ברוטו (כ-90 מיליון ש"ח נטו ממס) נזקפו לרווח והפסד עד תום שנת 2016 והיתרה תיפרס על פני מח"מ ההתחייבות העומד כיום על כ-12 שנים, בהתאם לכללי החשבונאות החלים על הבנק;
 - 1.5 השפעת תוכנית התייעלות על יחס ההון העצמי לרכיבי סיכון מוערכת בכ-0.15% ותיזקף לשיעורין על פני 5 שנים.
- יצוין כי הנתונים שהובאו לעיל הינם בגדר מידע צופה פני עתיד, כמשמעות המונח בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. היקף תוכנית התייעלות כמו גם השפעתה על רווח והפסד ועל הלימות ההון בשנות התוכנית ולאחריה, תלויות, בין היתר, במידת היענות העובדים להצעת הפרישה בהתאם לתנאי התוכנית ובמאפייני אוכלוסיית הפורשים (ותק, מין ורמת שכר). לפיכך, ההשפעות בפועל של תוכנית התייעלות עשויות להיות שונות מהותית ביחס לנתונים שצוינו לעיל.

לפרטים נוספים, ראו ביאור 23 י' ו-יא' לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר הקלות שאישר הפיקוח על הבנקים לעניין חישובי הלימות ההון, ראו ביאור 25 לדוחות הכספיים.

עד ליום 31 בדצמבר 2016, 342 עובדים פרשו במסגרת התוכנית (מהבנק ומבנק מרכנתיל דיסקונט). עובד נוסף אחד חתם על הסכם פרישה וצפוי לפרוש עד סוף הרבעון הראשון של שנת 2017.

התייעלות בנדל"ן. ביום 8 במרס 2017, כצעד נוסף לעידוד ההתייעלות במערכת הבנקאית, פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת הוראה אשר מרחיבה את הגדרת ההתייעלות ומעודדת את הבנקים לבחון גם את האפשרות לצמצם את ההוצאות על נדל"ן ותחזוקה של יחידות המטה וההנהלה, לרבות באמצעות בחינה מחודשת של המיקום הגיאוגרפי של יחידות אלה ומעבר ממרכזי הערים הגדולות.

הטייטה של ההוראה מעודדת את הבנקים להתייעל גם בתחום הנדל"ן, באמצעות הקלה בהון הרגולטורי. בהתאם לטייטה, ההקלה תינתן לבנקים שיחליטו למכור נדל"ן שמשפר את ההנהלות ויחידות המטה ולעבור למיקום חלופי, שיאפשר חיסכון בהוצאות לאורך זמן. עמדת הפיקוח היא שתמריץ זה יאפשר לבנקים לבצע את ההתייעלות בתחום הנדל"ן, לבחון את הצורך בהרחבת תוכנית ההתייעלות בכוח אדם, וייצור מקור להמשך צמיחה והגדלת אשראי.

חוות דעת רואי החשבון המבקרים

בחוות הדעת של רואי החשבון המבקרים על הדוחות הכספיים המבוקרים של הבנק לשנת 2016, הפנו רואי החשבון המבקרים את תשומת הלב לאמור בביאור 26 סעיפים 12.6 ו-13 בדבר בקשות לאשר תובענות מסויימות כתובענות ייצוגיות ובדבר תובענות אחרות נגד הבנק וחברות מוחזקות.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

רווח ורווחיות

- הרווח הנקי של קבוצת דיסקונט בשנת 2016** הסתכם בסך של 905 מיליון ש"ח, לעומת 750 מיליון ש"ח בשנת 2015, עליה בשיעור של 20.7%. בנטרול רכיבים מסויימים (ראו טבלה לעיל), היה הרווח בשנת 2016 מסתכם בסך של 980 מיליון ש"ח, לעומת 804 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של 21.9%.
- התשואה נטו להון המיוחס לבעלי המניות של הבנק** הגיעה בשנת 2016 לשיעור של 6.6%, לעומת שיעור של 5.8% בשנת 2015. בנטרול רכיבים מסויימים (ראו טבלה לעיל), התשואה בשנת 2016 הייתה מגיעה לשיעור של 7.2%, לעומת 6.2% בשנת 2015.
- הרווח הנקי למניה אחת בת 0.1 ש"ח ע.ב.** הסתכם בשנת 2016 בסך של 0.84 ש"ח, לעומת 0.71 ש"ח בשנת 2015.
- הגורמים העיקריים שהשפיעו על התוצאות העסקיות של הקבוצה בשנת 2016, בהשוואה לשנת 2015:**
- א. עליה בהכנסות ריבית, נטו, בסך של 344 מיליון ש"ח (8.1%).
 - ב. עליה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, בסך של 282 מיליון ש"ח (150.8%), בעיקר עליה בהוצאות על בסיס קבוצתי, שהושפעו בעיקר מעליה ביתרות האשראי.
 - ג. עליה בסך כל ההכנסות שאינן מריבית בסך של 386 מיליון ש"ח (12.6%), שהושפעה מעליה בסך של 391 מיליון ש"ח בהכנסות מימון שאינן מריבית (107.7%), מזה סך של 360 מיליון ש"ח מרווח ממכירת זכויות בויזה אירופה (ראו ביאור 36 ד' לדוחות הכספיים), ירידה בסך של 26 מיליון ש"ח בעמלות (1.0%) ועליה בסך של 21 מיליון ש"ח בהכנסות אחרות, בעיקר מממוש נכסים (26.6%).
 - ד. עליה בהוצאות התפעוליות והאחרות בסך של 89 מיליון ש"ח (1.6%), שהושפעה, בעיקר, מעליה בסך של 160 מיליון ש"ח בהוצאות אחרות (13.7%), בעיקר, 85 מיליון ש"ח הפרשה בכאל, מעליה בסך של 20 מיליון ש"ח במשכורות והוצאות נלוות (0.6%), ראו להלן "משכורות והוצאות נלוות", ומירידה בסך של 91 מיליון ש"ח בהוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד (7.9%), שהושפעה מירידה בהוצאות פחת ומחשבים ומסגרת שלוחות בחו"ל.
 - ה. הפרשה למסים על הרווח בסך של 753 מיליון ש"ח בשנת 2016, לעומת 568 מיליון ש"ח בשנת 2015. הפרשה למסים בשנת 2016 הושפעה מהוצאה חד פעמית בסך של 109 מיליון ש"ח, עקב הפחתת שיעור מס חברות (ראו ביאור 8 יא' לדוחות הכספיים).

הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2016 בסך של 145 מיליון ש"ח, לעומת 188 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של השנה, ירידה בסך של 22.9%, ולעומת 60 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2015, עליה בשיעור של 141.7%. בניטרול רכיבים מסויימים, ראו טבלה להלן, היה הרווח הנקי ברבעון הרביעי של שנת 2016 מסתכם בסך של 284 מיליון ש"ח, לעומת רווח נקי בסך של 226 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2016, עליה בשיעור של 25.7%.

הגורמים העיקריים שהשפיעו על התוצאות העסקיות של הקבוצה ברבעון הרביעי של שנת 2016, בהשוואה לרבעון הקודם:

- ירידה בהכנסות ריבית, נטו, בסך של 17 מיליון ש"ח (1.4%).
- עליה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, בסך של 83 מיליון ש"ח (58.9%).
- עליה בהכנסות שאינן מריבית, בסך של 107 מיליון ש"ח (14.6%), שהושפעה מעליה בסך של כ-53 מיליון ש"ח בהכנסות בגין מימוש השקעות בדיסקונט קפיטל.
- ירידה בהוצאות התפעוליות והאחרות, בסך של 17 מיליון ש"ח (1.2%), שהושפעה, בעיקר, מירידה בסך של 35 מיליון ש"ח בהוצאות אחרות (9.4%), בעיקר 45 מיליון ש"ח הפרשה בכאל ברבעון השלישי של שנת 2016, מירידה בסך של 18 מיליון ש"ח בהוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד (6.6%) ומעליה בסך של 36 מיליון ש"ח במשכורות והוצאות נלוות (0.6%), שהושפעה, בין היתר, מהוצאות סילוק בסך של 125 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של השנה לעומת 16 מיליון ש"ח ברבעון הקודם.
- ברבעון הרביעי של שנת 2016 נרשמה הפרשה למסים על הרווח בסך של 172 מיליון ש"ח, לעומת סך של 126 מיליון ש"ח ברבעון הקודם. ההפרשה למסים ברבעון הרביעי של שנת 2016 הושפעה מהוצאה חד פעמית בסך של 59 מיליון ש"ח, עקב הפחתת שיעור מס חברות (ראו ביאור 8 יא' לדוחות הכספיים).

התפתחות ההכנסות וההוצאות

ההתפתחויות בסעיפים תוצאתיים מסוימים בשנת 2016, לעומת שנת 2015

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר			
שינוי	2015	2016	
באחוזים	במיליוני שקלים חדשים		
7.7	5,267	5,671	הכנסות ריבית
5.8	1,042	1,102	הוצאות ריבית
8.1	4,225	4,569	הכנסות ריבית, נטו
150.8	187	469	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1.5	4,038	4,100	הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
			הכנסות שאינן מריבית
107.7	363	754	הכנסות מימון שאינן מריבית
(1.0)	2,611	2,585	עמלות
26.6	79	100	הכנסות אחרות
12.6	3,053	3,439	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
			הוצאות תפעוליות ואחרות
0.6	3,396	3,416	משכורות והוצאות נלוות
(7.9)	1,158	1,067	אחזקה ופחת בניינים וציוד
13.7	1,171	1,331	הוצאות אחרות
1.6	5,725	5,814	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
26.3	1,366	1,725	רווח לפני מסים
32.6	568	753	הפרשה למסים על הרווח
21.8	798	972	רווח לאחר מסים
66.7	9	15	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס
43.9	(57)	(82)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות
20.7	750	905	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
	5.8	6.6	תשואה נטו להון המיוחס לבעלי מניות הבנק, ב-%
21.9	804	980	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק - בניטרול רכיבים מסוימים (ראו לעיל)
	6.2	7.2	תשואה נטו להון המיוחס לבעלי מניות הבנק, ב-%-בניטרול רכיבים מסוימים (ראו לעיל)

ההתפתחויות בסעיפים תוצאתיים מסוימים, ברבעון הרביעי של שנת 2016, לעומת רבעון שלישי 2015 ולעומת רבעון רביעי 2015

רבעון רביעי 2016		2015	2016		
לעומת רבעון רביעי 2015	לעומת רבעון שלישי 2016	רבעון רביעי 2015	רבעון שלישי 2016	רבעון רביעי 2016	
במיליוני שקלים חדשים					
16.0	(5.7)	1,234	1,519	1,432	הכנסות ריבית
37.2	(21.1)	191	332	262	הוצאות ריבית
12.2	(1.4)	1,043	1,187	1,170	הכנסות ריבית, נטו
128.6	58.9	98	141	224	הוצאות בגין הפסדי אשראי
0.1	(9.6)	945	1,046	946	הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית					
289.1	251.0	46	51	179	הכנסות מימון שאינן מריבית
0.6	(3.3)	649	675	653	עמלות
500.0	20.0	1	5	6	הכנסות אחרות
20.4	14.6	696	731	838	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות					
(0.8)	4.3	873	830	866	משכורות והוצאות נלוות
(12.1)	(6.6)	289	272	254	אחזקה ופחת בניינים וציוד
15.8	(9.4)	292	373	338	הוצאות אחרות
0.3	(1.2)	1,454	1,475	1,458	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
74.3	7.9	187	302	326	רווח לפני מסים
41.0	36.5	122	126	172	הפרשה למיסים על הרווח
136.9	(12.5)	65	176	154	רווח לאחר מסים
(25.0)	(80.0)	4	15	3	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס
33.3	300.0	(9)	(3)	(12)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות
141.7	(22.9)	60	188	145	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
		1.8	5.5	4.1	תשואה נטו להון המיוחס לבעלי מניות הבנק, ב- ⁽¹⁾ %
149.1	25.7	114	226	284	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק - בניטרול רכיבים מסוימים (ראו להלן)
		3.5	6.7	8.2	תשואה נטו להון המיוחס לבעלי מניות הבנק, ב- ⁽¹⁾ % - בניטרול רכיבים מסוימים (ראו להלן)

הערה:

(1) על בסיס שנתי.

רווחיות ברבעונים - בניטרול רכיבים מסוימים

רבעון רביעי 2016		2015	2016		
לעומת רבעון רביעי 2015	לעומת רבעון שלישי 2016	רבעון רביעי 2015	רבעון שלישי 2016	רבעון רביעי 2016	
ביאור					
141.7	(22.9)	60	188	145	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק - כפי שדווח בניטרול:
		-	10	80	השפעת סילוק
		33	-	-	הפסד ממכירת פעילות חברות מוחזקות בחו"ל ותוכניות פרישה ⁽¹⁾
		-	28	-	הוצאה בכאל בגין הסדר חלף הליך פילי
		21	-	59	השפעת השינוי בשיעור המס
149.1	25.7	114	226	284	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק - בניטרול הרכיבים לעיל
		3.5	6.7	8.2	תשואה נטו להון המיוחס לבעלי מניות הבנק, ב-⁽¹⁾% - בניטרול הרכיבים לעיל

הערה:

(1) פיצויים מוגדלים לעובדי חברה מוחזקת בחו"ל שפעילותה נמכרה.

להלן פרטים בדבר שינויים מהותיים בסעיפים תוצאתיים:

הכנסות ריבית, נטו. בשנת 2016, הסתכמו הכנסות ריבית, נטו, בסך של 4,569 מיליון ש"ח, לעומת 4,225 מיליון ש"ח בשנת 2015, עליה בשיעור של 8.1%. העליה בהכנסות מריבית, נטו, בסך של כ-344 מיליון ש"ח, מוסברת בהשפעת מחיר שלילית בסך של כ-6 מיליון ש"ח, ומהשפעת כמות חיובית בסך של כ-350 מיליון ש"ח (ראו "שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית" בנספח מספר 1). פער הריבית ללא השפעת נגזרים הגיע בשנת 2016 לשיעור של 2.24%, לעומת 2.13% בשנת 2015. היתרה הממוצעת של הנכסים נושאי הריבית עלתה בשיעור של כ-2.3%, מסך של 183,908 מיליון ש"ח לסך של 188,168 מיליון ש"ח והיתרה הממוצעת של ההתחייבויות נושאות הריבית עלתה בשיעור של כ-0.5%, מסך של 141,772 מיליון ש"ח לסך של 143,688 מיליון ש"ח.

הכנסות ריבית נטו לפי מגזרי הצמדה

התפלגות היקף הפעילות בהתאם לנכסים נושאי הריבית, הכנסות הריבית נטו ופער הריבית בחתך מגזרי הצמדה

	2016			2015		
	היקף פעילות ⁽¹⁾	ריבית, נטו	פער ריבית	היקף פעילות ⁽¹⁾	ריבית, נטו	פער ריבית
	%-ב	ש"ח	%-ב	%-ב	ש"ח	%-ב
מטבע ישראלי לא צמוד	62.4	3,429	2.85	59.2	3,036	2.69
מטבע ישראלי צמוד למדד	10.5	92	(0.68)	10.7	117	0.04
מטבע חוץ	27.1	1,048	1.89	30.1	1,072	1.81
הכנסות ריבית, נטו ופער הריבית	100.0	4,569	2.24	100.0	4,225	2.13

הערה:

(1) על פי היתרה הממוצעת של הנכסים נושאי ריבית.

במגזר השקלי הלא צמוד הכנסות הריבית נטו עלו בשנת 2016 בשיעור של 12.9%, ומשקלן מסך כל הכנסות הריבית נטו עמד בשנת 2016 על 75.0%, לעומת 71.9% בשנת 2015.

היתרה הממוצעת של הנכסים במגזר זה עלתה בשנת 2016 בשיעור של 8.2% לעומת שנת 2015.

הגידול ברווח במגזר נבע מעליה בהיקף הנכסים, נטו, נושאי הריבית ומעליה בפער הריבית בשל שינוי בתמהיל הנכסים וקיטון בעלות המקורות.

במגזר השקלי הצמוד למדד הכנסות הריבית נטו ירדו בשנת 2016 בשיעור של 21.4%, ומשקלן מכלל הכנסות הריבית נטו עמד בשנת 2016 על 2.0%, לעומת 2.8% בשנת 2015.

היתרה הממוצעת של הנכסים במגזר זה בשנת 2016 עלתה בשיעור של 0.1% לעומת שנת 2015.

הקיטון ברווח במגזר נבע בעיקר מירידה בפער הריבית על תשואת הנכסים, בעיקר אשראי לציבור, וגידול בעלות המקורות.

במגזר מטבע חוץ, הכולל את הפעילות במגזר השקלי הצמוד למטבע חוץ, הכנסות הריבית נטו ירדו בשנת 2016 בשיעור של 2.2%, ומשקלן מכלל הכנסות הריבית נטו עמד בשנת 2016 על 22.9%, לעומת 25.4% בשנת 2015.

היתרה הממוצעת של הנכסים במגזר זה בשנת 2016 ירדה בשיעור של 7.7% לעומת שנת 2015.

הקיטון ברווח במגזר נבע מירידה בהיקף הנכסים נושאי הריבית, נטו, אשר קוזה בעליה בפער הריבית על תשואת הנכסים, בעיקר על אשראי לציבור, לעומת עלות המקורות.

הכנסות מימון שאינן מריבית עלו בשנת 2016 בשיעור של 107.7%.

הגידול בהכנסות מימון שאינן מריבית נובע, בעיקר, מעליה ברווחים מהשקעה במניות (ראו באור 3 לדוחות הכספיים), בעיקר כתוצאה ממימוש הזכויות בויזה אירופה. הכנסות המימון שאינן מריבית בניטרול המימוש כאמור הסתכמו ב-394 מיליון ש"ח, עליה של 8.5%, בעיקר כתוצאה מהפסד מהשקעה במניות בשנת 2015, בעיקר מירידת ערך מניות הבנק הבינלאומי, מירידה בהתאמות לשווי הוגן של נגזרים ומירידה ברווחים, נטו, ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב.

הכנסות מימון שאינן מריבית כוללות את השפעת הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, המהווים חלק בלתי נפרד מניהול חשיפת הריבית וחשיפת הבסיס של הבנק. לפיכך, לצורך ניתוח הכנסות המימון מפעילות שוטפת יש לסכום את הכנסות הריבית, נטו, ואת הכנסות המימון שאינן מריבית.

הרכב הכנסות המימון, נטו

שנתי	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
במיליוני שקלים חדשים				
2016				
הכנסות ריבית	5,671	1,432	1,519	1,226
הוצאות ריבית	1,102	262	332	169
הכנסות ריבית, נטו	4,569	1,170	1,187	1,057
הכנסות מימון שאינן מריבית	754	179	51	96
סך-כל הכנסות המימון, נטו	5,323	1,349	1,238	1,153
2015				
הכנסות ריבית	5,267	1,234	1,401	1,082
הוצאות ריבית	1,042	191	334	62
הכנסות ריבית, נטו	4,225	1,043	1,067	1,020
הכנסות מימון שאינן מריבית	363	46	30	185
סך-כל הכנסות המימון, נטו	4,588	1,089	1,097	1,205

ניתוח של סך הכנסות המימון, נטו

שנתי	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
במיליוני שקלים חדשים				
2016				
הכנסות מפעילות שוטפת	4,608	1,192	1,187	1,082
רווחים (הפסדים) נטו, ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב	141	(20)	43	75
רווחים מהשקעה במניות	444	54	3	14
התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים	(10)	77	(30)	(39)
הפרשי שער, אופציות ונגזרים אחרים	126	33	35	21
רווחים נטו בגין הלוואות שנמכרו	14	13	–	–
סך-כל הכנסות המימון, נטו	5,323	1,349	1,238	1,153
2015				
הכנסות מפעילות שוטפת	4,257	1,065	1,075	1,034
רווחים, נטו, ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב	248	47	35	142
רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות	(52)	(62)	(38)	28
התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים	1	1	(22)	54
הפרשי שער, אופציות ונגזרים אחרים	121	36	47	33
רווחים נטו בגין הלוואות שנמכרו	13	2	–	11
סך-כל הכנסות המימון, נטו	4,588	1,089	1,097	1,205

הכנסות המימון, נטו עלו בשנת 2016 בשיעור של 16.0%.

העליה בהכנסות המימון נבעה, בעיקר, מעליה בסך של 496 מיליון ש"ח ברווחים מהשקעה במניות (ראו ביאור 3 לדוחות הכספיים) ומעליה בסך של 351 מיליון בהכנסות מפעילות שוטפת, אשר קוזזו בירידה בסך של 11 מיליון ש"ח בהתאמות לשווי הוגן של נגזרים ובירידה בסך של 107 מיליון ש"ח ברווחים, נטו, ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב.

שיעורי הכנסה והוצאה. בנספחים לדוח השנתי - נספח 1, מוצגות הכנסות ריבית, נטו. לצורך הסבר פער הריבית של הבנק מפעילות שוטפת, יש להוסיף את השפעת הפעילות בנגזרי ALM (ללא התאמות לשווי הוגן, הפרשי שער ופעילות באופציות).

פער הריבית מפעילות שוטפת כולל נגזרי ALM הגיע בשנת 2016 לשיעור של 1.13%, לעומת 1.09% בשנת 2015.

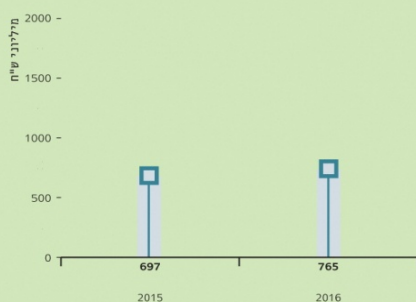
הכנסות המימון, נטו עלו ברבעון הרביעי של שנת 2016, בשיעור של 23.8% לעומת הרבעון המקביל אשתקד, וביעור של 9.0% לעומת הרבעון השלישי של שנת 2016.

פער הריבית מפעילות שוטפת, כולל נגזרי ALM הגיע ברבעון הרביעי של שנת 2016 לשיעור של 1.17%, לעומת 1.08% ברבעון המקביל אשתקד ולעומת 1.16% ברבעון השלישי של שנת 2016.

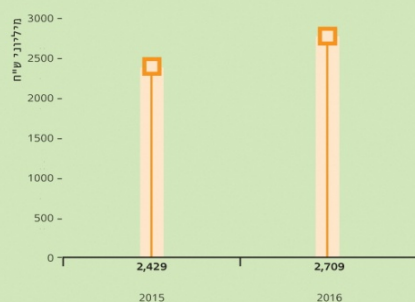
התפתחות הכנסות מריבית, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

לשנה שהסתיימה ב- 31 בדצמבר			
שינוי	2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים ב-%			
פעילות ישראל:			
משקי בית	1,187	1,346	13.4
בנקאות פרטית	35	45	28.6
עסקים קטנים וזעירים	1,207	1,318	9.2
עסקים בינוניים	282	292	3.5
עסקים גדולים	415	473	14.0
גופים מוסדיים	29	32	10.3
מגזר ניהול פיננסי	274	319	16.4
סך-כל פעילות ישראל	3,429	3,825	11.5
פעילות חו"ל:			
אנשים פרטיים	201	139	(30.8)
פעילות עסקית	529	571	7.9
אחר	66	34	(48.5)
סך-כל פעילות חו"ל	796	744	(6.5)
סך-הכל	4,225	4,569	8.1

הכנסות ריבית, נטו, במגזרים העסקיים

הכנסות ריבית, נטו, במגזרים הקמעונאיים

הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בסך של 469 מיליון ש"ח בשנת 2016, לעומת סך של 187 מיליון ש"ח בשנת 2015, עליה בשיעור של 150.8%. ההוצאות להפסדי אשראי בשנת 2016 הושפעו, בעיקר, מרישום הוצאות על בסיס קבוצתי שהושפעו, בעיקר, מעליה ביתרות האשראי משינויים בשיעורי ההפרשה ומשינויים בתמהיל האשראי.

ההוצאות בשנת 2015 הושפעו, בעיקר, מעליה בהפרשה הפרטנית, שקוזה בחלקה מירידה בהפרשה הקבוצתית. העליה בהפרשה הפרטנית הושפעה, בעיקר, מהפרשה בגין לווה אחד, נוכח הרעה במצב חובו. הירידה בהפרשה הקבוצתית נבעה, בעיקר, מגביות, משינויים בהרכב האשראי ומשינויים בהרכב הממוצע הרב-שנתי של שיעורי ההפרשה.

לפרטים נוספים, ראו להלן "האשראי לציבור" וכן "סיכוני אשראי" בפרק ג' להלן. לפרטים בדבר מרכיבי ההוצאות בגין הפסדי אשראי, ראו ביאור 31 לדוחות הכספיים.

ההתפתחות השנתית של ההוצאות בגין הפסדי אשראי

2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
158	42	על בסיס פרטני
29	427	על בסיס קבוצתי
187	469	סך-הכל
0.15%	0.34%	שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי ביחס ליתרה הממוצעת של אשראי לציבור

ההתפתחות הרבעונית של ההוצאות בגין הפסדי אשראי

2015		2016					
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי
במיליוני שקלים חדשים							
81	26	(14)	65	(9)(2)	(24)(2)	(2)(2)	77
(49)	(54)	99	33	(55)(2)	(82)(2)	(143)(2)	147
32	(28)	85	98	46	58	141	224
שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי ביחס ליתרה הממוצעת של אשראי לציבורי:							
0.10%	(0.09%)	0.27%	0.32%	0.14%	0.18%	0.42%	0.66%
0.10%	0.01%	0.10%	0.15%	0.14%	0.16%	0.24%	0.34%

הערות:

(1) על בסיס שנתי.

(2) סווג מחדש בעקבות טיוב נתונים בחברה מאוחדת.

לפרטים נוספים, ראו להלן "האשראי לציבור" ו-"סיכונים אשראי" בפרק ג' להלן.

העמלות הסתכמו בשנת 2016 בסך של 2,585 מיליון ש"ח, לעומת 2,611 מיליון ש"ח בשנת 2015, ירידה בשיעור של 1.0%. העמלות הושפעו, בעיקר, מירידה בעמלות ניהול חשבון, פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים ועמלות הפצת מוצרים פיננסיים, שקוזה בחלקה מעליה בעמלות מכרטיסי אשראי.

התפלגות העמלות

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
שינוי	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים		
ניהול חשבון	523	489
כרטיסי אשראי	977	1,024
פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים	332	322
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	147	136
ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים	7	–
טיפול באשראי	141	136
הפרשי המרה	146	138
פעילות סחר חוץ	50	53
הכנסות נטו משירותי תיקי אשראי	11	11
עמלות מעסקי מימון	175	181
עמלות אחרות	102	95
סך-כל העמלות	2,611	2,585

לפרטים בדבר המלצות הצוות לבחינת הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית, וצעדים שנקט ונוקט הפיקוח בעניין זה, בפרט בתחום העמלות, ראו להלן "חקיקה ופיקוח".

הוצאות משכורות והוצאות נלוות הסתכמו בשנת 2016 בסך של 3,416 מיליון ש"ח, לעומת 3,396 מיליון ש"ח בשנת 2015, עליה בשיעור של 0.6%. (לפרטים נוספים אודות מרכיבי הסעיף, ראו ביאור 6 לדוחות הכספיים).

פירוט ההשפעה של רכיבים מסויימים על הוצאות משכורות והוצאות נלוות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
שינוי	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים		
משכורות והוצאות נלוות – כפי שדווח	3,396	3,416
מענקים	(113)	(106)
השפעת סילוק ⁽¹⁾	–	(141)
השפעות מהסכם שכר במרכנתיל	30	(3)
השפעת תוכניות הפרישה	(24) ⁽²⁾	–
ביטול הפרשות עודפות	–	28
משכורות והוצאות נלוות – בניטרול רכיבים מסויימים	3,289	3,194

הערות:

(1) האצת ההפחתה של "רווחים והפסדים אקטואריים" בעקבות יישום תוכנית התייעלות 2016 – ראו ביאור 23 'לדוחות הכספיים.

(2) פיצויים מוגדלים לעובדי חברה מוחזקת בחו"ל שפעילותה נמכרה.

יצוין כי נתוני משכורת והוצאות נלוות לעיל אינם משקפים עדיין את החסכון כתוצאה מתוכנית התייעלות 2016, כיוון שרוב רובם של העובדים סיימו את עבודתם בסוף השנה. הירידה בהוצאות בשנת 2016 נובעת, בעיקר, מסגירת שלוחות בחו"ל – דיסקונט בנק לטין אמריקה, אי די בי (סוויס) בנק וסניף לונדון.

הוצאות משכורות ללא הוצאות נלוות הסתכמו בסך של 2,239 מיליון ש"ח בשנת 2016, לעומת סך של 2,337 מיליון ש"ח בשנת 2015, ירידה בשיעור של 4.2%.

ההתפתחות הרבעונית של הוצאות משכורות והוצאות נלוות, תוך פירוט ההשפעה של רכיבים מסויימים

2015				2016			
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי
במיליוני שקלים חדשים							
871	832	820	873	859	861	830	866
משכורות והוצאות נלוות – כפי שדווח							
(40)	(39)	(4)	(30)	(22)	(44)	(26)	(14)
מענקים							
–	–	–	–	–	–	(16)	(125)
השפעת סילוק ⁽¹⁾							
30	–	–	–	–	–	–	(3)
השפעות מהסכם שכר במרכנתיל							
–	–	–	(24) ⁽²⁾	–	–	–	–
השפעת תוכניות הפרישה							
–	–	–	– ⁽²⁾	–	–	–	57 ⁽³⁾
ביטול הפרשות עודפות							
861	793	816	819	837	817	788	781
משכורות והוצאות נלוות – בניטרול רכיבים מסויימים							

הערות:

(1) האצת ההפחתה של "רווחים והפסדים אקטואריים" בעקבות יישום תוכנית התייעלות 2016 – ראו ביאור 23 'לדוחות הכספיים.

(2) פיצויים מוגדלים לעובדי חברה מוחזקת בחו"ל שפעילותה נמכרה.

(3) בעיקר רכיבים אקטואריים.

השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע

ההוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע כוללות שכר עבודה ונלוות, מיקור חוץ, רכישות או רשיונות שימוש, פחת בגין ציוד ומבנים והוצאות אחרות - הוצאות תקשורת, הוצאות אחזקת מבנים וציוד וכיוצ"ב. סך ההוצאות מוצג בחלוקה בין תוכנה, חומרה ואחר - הכולל הוצאות מינהלה, אחזקה ושירותי מחשב, אבטחת מידע וכיוצ"ב.

יתרת נכסי מערך טכנולוגיות המידע מוצגת בחלוקה בין תוכנה, חומרה ואחר - בעיקר מבנים המשמשים את מערך טכנולוגיות המידע. הקצאת עלויות שכר עבודה ונלוות נעשתה בהתאם לשיוך ליחידות המשנה. הקצאת עלויות פחת מבנים והוצאות אחזקה נעשתה על פי יחס שטחים. לפרטים בדבר המדיניות החשבונאית שישומה בהיוון עלויות תוכנה, ראו ביאור 1 ד' 12 לדוחות הכספיים.

יצוין כי עצם הקצאת עלויות הרכישה ורשיונות השימוש בין תוכנה וחומרה נעשתה על פי אמדן, שכן במערכות החומרה משולבים מרכיבי תוכנה הנדרשים להפעלתן. עוד יצוין כי הקצאת העלויות העקיפות והנלוות השונות לרכיבים העיקריים (תוכנה, חומרה ואחר) נעשתה על פי אמדן.

השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע

31 בדצמבר 2015				31 בדצמבר 2016			
המאוחד							
סך-הכל	אחר	חומרה	תוכנה	סך-הכל	אחר	חומרה	תוכנה
במיליוני שקלים חדשים							
הוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד:							
290	46	105	139	294	37	100	157
הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות							
111	–	3	108	117	–	2	115
הוצאות בגין רכישות או רשיונות שימוש שלא הונו לנכסים							
66	11	19	36	79	9	24	46
הוצאות בגין מיקור חוץ							
374	9	79	286	331	9	71	251
הוצאות בגין פחת							
179	90	41	48	195	99	48	48
הוצאות אחרות							
1,020	156	247	617	1,016	154	245	617
סך-הכל							
תוספות לנכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נקפו כהוצאה:							
77	–	–	77	67	–	–	67
עלויות בגין שכר עבודה ונלוות							
97	–	–	97	118	–	–	118
עלויות בגין מיקור חוץ							
51	–	7	44	58	–	10	48
עלויות רכישה או רשיונות שימוש							
121	4	79	38	154	4	95	55
עלות ציוד, בניינים ומקרקעין							
346	4	86	256	397	4	105	288
סך-הכל							
יתרת נכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע :							
1,037	173	165	699	1,103	168	199	736
סך-הכל עלות מופחתת							
453	–	–	453	495	–	–	495
מזה: בגין שכר עבודה ונלוות							

התפתחויות ברווח הכולל

תמצית דוח על הרווח הכולל

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
2015	2016	
שינוי		
באחוזים	במיליוני שקלים חדשים	
20.7	750	905
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק		
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר, המיוחס לבעלי המניות של הבנק:		
	(100)	(402)
הפסד כולל אחר, לפני מיסים ⁽¹⁾		
	69	110
השפעת המס המתייחס		
	(31)	(292)
הפסד כולל אחר, המיוחס לבעלי המניות של הבנק, לאחר מיסים		
14.7	719	613
הרווח הכולל המיוחס לבעלי המניות של הבנק		

הערה:

(1) לפרטים בדבר מרכיבי השינוי ברווח כולל אחר, ראו ביאור 10 לדוחות הכספיים.

הרווח הכולל האחר הושפע, בעיקר, מהפסד אקטוארי, שהושפע בעיקר מעלות תוכנית התייעלות 2016 (סך של כ-230 מיליון ש"ח לאחר מס; ראו ביאור 23 לדוחות הכספיים), מהפרשי שער שליליים על השקעת הבנק בניו יורק כתוצאה מירידת שער הדולר, ומרווחים שמומשו בגין ניירות ערך זמינים למכירה (ראו ביאור 10 לדוחות הכספיים).

המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

התפתחות הנכסים וההתחייבויות

סך כל הנכסים הסתכם ביום 31 בדצמבר 2016 בסך של 219,577 מיליון ש"ח, לעומת 205,260 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015, עליה בשיעור של 7.0%.

ההתפתחות בטעיפי המאזן העיקריים

שיעור השינוי	31 בדצמבר 2015 ⁽¹⁾	31 בדצמבר 2016	
ב-1%	במיליוני שקלים חדשים		
			נכסים
2.8	28,518	29,311	מזומנים ופקדונות בבנקים
(0.3)	38,935	38,818	ניירות ערך
10.6	127,216	140,760	אשראי לציבור, נטו
			התחייבויות
9.1	157,875 ⁽²⁾	172,318	פקדונות הציבור
36.7	3,907	5,342	פקדונות מבנקים
(7.6)	3,833	3,543	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
(11.2)	9,570	8,498	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
9.2	13,288	14,512	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
9.5	13,634	14,936	סך-כל ההון

הערות:

- (1) לא כולל יתרות שסווגו כנכסים והתחייבויות מוחזקים למכירה – ראו ביאור 18 לדוחות הכספיים.
 (2) סווג מחדש – ראו ביאור 1 ז' לדוחות הכספיים.

להלן יובאו פרטים בדבר האשראי לציבור, ניירות ערך ופקדונות הציבור.

האשראי לציבור

כללי. האשראי לציבור, נטו, הסתכם ביום 31 בדצמבר 2016 בסך של 140,760 מיליון ש"ח, לעומת 127,216 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, עליה בשיעור של 10.6%. חלקו של האשראי לציבור, נטו, מסך כל המאזן הגיע בסוף שנת 2016 לשיעור של 64.1%, לעומת 62.0% בסוף שנת 2015. לפרטים בדבר ניהול סיכונים האשראי ובכלל זה תיק האשראי לדיור בקבוצת דיסקונט, ראו "סיכונים אשראי" בפרק ג' להלן. לפרטים בדבר איכות האשראי, ראו ביאור 31 לדוחות הכספיים.

הרכב האשראי לציבור לפי מגזרי הצמדה

הרכב האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי הצמדה

	31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2016	
שיעור	מסך %	מסך %	במיליוני
השינוי	האשראי	האשראי	ש"ח
ב-1%	לציבור	לציבור	ש"ח
15.6	65.4	68.3	96,200
2.6	11.7	10.8	15,243
0.5	22.9	20.7	29,317
10.6	100.0	100.0	140,760

מטבע ישראלי לא צמוד

מטבע ישראלי צמוד למדד

מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ

סך-הכל

האשראי לציבור במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ עלה בשיעור של 0.5% לעומת 31 בדצמבר 2015. במונחים דולרים עלה האשראי במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ בסך של 150 מיליון דולר לעומת 31 בדצמבר 2015, עליה של 2.0%. סך כל האשראי לציבור, הכולל את האשראי במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ, כשהם מחושבים במונחים דולריים, עלה בשיעור של 11.0% לעומת 31 בדצמבר 2015.

הרכב האשראי לציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

התפתחות היתרות של האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

	31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2016	שינוי במיליוני שקלים חדשים	שינוי ב-%
פעילות ישראל:				
משקי בית*	44,572	51,488		15.5
בנקאות פרטית*	240	214		(10.8)
עסקים קטנים וזעירים	30,930	34,219		10.6
עסקים בינוניים	11,466	12,398		8.1
עסקים גדולים	19,649	21,438		9.1
גופים מוסדיים	1,089	1,047		(3.9)
סך-כל פעילות ישראל	107,946	120,804		11.9
פעילות חו"ל:				
אנשים פרטיים*	1,425	1,523		6.9
פעילות עסקית	19,897	20,577		3.4
סך-כל פעילות חו"ל	21,322	22,100		3.6
סך-הכל אשראי לציבור	129,268	142,904		10.5
הפרשה להפסדי אשראי	(2,052)	(2,144)		4.5
סך-הכל אשראי לציבור, נטו	127,216	140,760		10.6
*מזה – הלוואות לדיוור	21,808	25,764		18.1

הגידול באשראי לציבור בשנת 2016 משקף את האסטרטגיה של הבנק לצמוח במגזר משקי הבית ובעסקים הקטנים, לצד גידול מתון יותר בבנקאות העסקית והמסחרית. עמידה של הבנק ביעדי הלימות ההון אפשרו לבנק להאיץ את קצב צמיחת האשראי. האשראי למגזר הקמעונאות (משקי בית ועסקים קטנים וזעירים), שהצמיחה בו מהווה מיקוד בתוכנית האסטרטגית, הסתכם ביום 31 בדצמבר 2016 בסך של 85,707 מיליון ש"ח, עליה של 10 מיליארד ש"ח לעומת 31 בדצמבר 2015, המבטאת גידול בשיעור של 13.5%. ההלוואות לדיוור הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2016 בסך של 25,764 מיליון ש"ח, עליה של 3,956 מיליון ש"ח לעומת 31 בדצמבר 2015, המבטאת גידול בשיעור של 18.1%.

הרכב האשראי לציבור לפי ענפי משק

התפתחות סיכון האשראי הכולל, לפי ענפי משק עיקריים

	31 בדצמבר 2015		31 בדצמבר 2016		
ענף	שיעור מסך הכל	סיכון אשראי כולל	שיעור מסך הכל	סיכון אשראי כולל	שינוי ב-%
תעשייה	9.9	20,551	8.7	19,648	(4.4)
בינוי ונדל"ן – בינוי	8.0	16,480	10.0	22,535	36.7
בינוי ונדל"ן – פעילות בנדל"ן	10.2	21,142	8.7	19,511	(7.7)
מסחר	11.9	24,549	11.8	26,650	8.6
שירותים פיננסיים	9.6	19,781	9.4	21,063	6.5
אנשים פרטיים – הלוואות לדיוור	11.4	23,492	12.3	27,761	18.2
אנשים פרטיים – אחר	23.4	48,301	23.7	53,382	10.5
ענפים אחרים	15.6	32,306	15.4	34,649	7.3
סך-הכל סיכון אשראי כולל לציבור	100.0	206,602	100.0	225,199	9.0

מהנתונים שהובאו לעיל עולה כי בשנת 2016 גדל סיכון האשראי הכולל לציבור ב-9.0% בהשוואה לסוף שנת 2015. הגידול חל בעיקר באשראי לבינוי ונדל"ן - בינוי, אנשים פרטיים - הלוואות לדיר, אנשים פרטיים - אחר ומסחר. בתוך כך, חלה ירידה בסיכון האשראי הכולל לציבור בענפי התעשייה ובינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן.

ביצועי המשכנתאות של בנק דיסקונט בשנים עברו עמדו על שיעורים נמוכים יותר מכפי חלקו המוערך של הבנק בסגמנטים אחרים של המגזר הקמעונאי, אשר נאמדים בכ-10%. הגדלת חלקו של הבנק בשוק המשכנתאות בשנת 2016 מהווה למעשה סגירת פער, במסגרת התוכנית האסטרטגית. ההגדלה כאמור נעשתה תוך הקפדה על נהלי החיתום וצרכי הלקוח.

התפתחות סיכון אשראי בעייתי

לפרטים בדבר "סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים", ראו "סיכונים אשראי" בפרק ג' להלן.
להלן פרטים בדבר האשראי לציבור, כמפורט בביאור 31 לדוחות הכספיים:

אשראי פגום לציבור. האשראי המאזני הפגום לציבור (צובר ריבית ושאינו צובר ריבית) עמד ביום 31 בדצמבר 2016 על כ-2,943 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,944 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015.

אשראי פגום לציבור שאינו צובר ריבית. האשראי הפגום לציבור שאינו צובר הכנסות ריבית, עמד ביום 31 בדצמבר 2016 על כ-2,395 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,492 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, ירידה בשיעור של 3.9%.

סיכון האשראי הכולל ושיעור האשראי הבעייתי בענפי משק עיקריים

ענף	31 בדצמבר 2015			31 בדצמבר 2016		
	שיעור סיכון	מזה: סיכון אשראי בעייתי	סיכון כולל	שיעור סיכון	מזה: סיכון אשראי בעייתי	סיכון כולל
	%	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח
תעשייה	1.6	332	20,551	3.3	657	19,648
בינוי ונדל"ן - בינוי	2.5	408	16,480	2.1	483	22,535
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	4.5	958	21,142	2.3	451	19,511
מסחר	3.8	938	24,549	4.1	1,105	26,650
שירותים פיננסיים	1.1	219	19,781	3.6	766	21,063
אנשים פרטיים - הלוואות לדיר	1.5	360	23,492	1.2	328	27,761
אנשים פרטיים - אחר	0.7	359	48,301	0.8	441	53,382
ענפים אחרים	4.7	1,511	32,306	3.9	1,340	34,649
סך-הכל ציבור	2.5	5,085	206,602	2.5	5,571	225,199
בנקים	-	-	10,735	1.0	93	9,189
ממשלות	-	-	25,176	-	-	26,575
סך-הכל	2.1	5,085	242,513	2.2	5,664	260,963

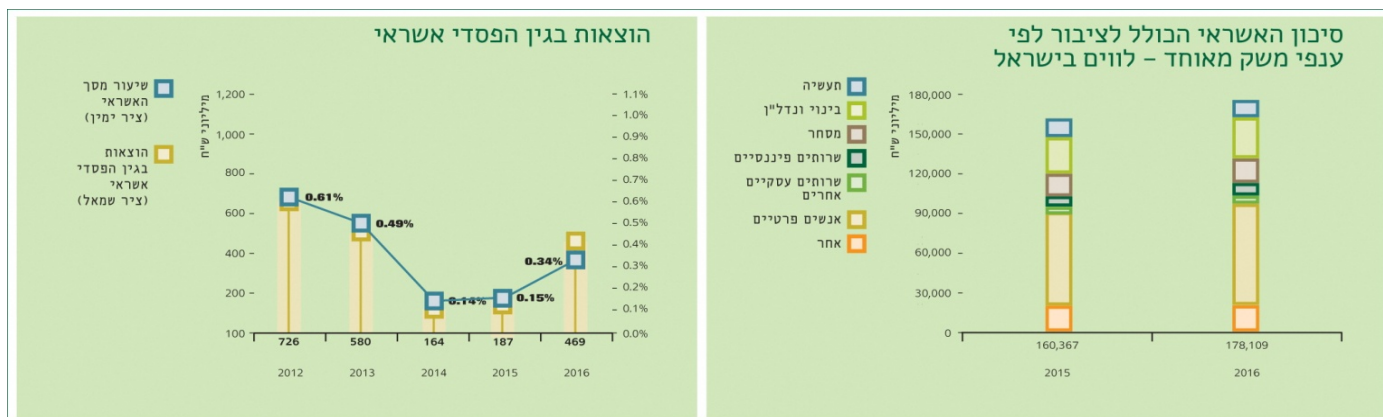
בשנת 2016 עלה היחס בין האשראי הבעייתי לבין סיכון האשראי הכולל, בהשוואה לשנת 2015. בשנת 2016 חל קיטון בשיעור החוב הבעייתי, בעיקר בענפים בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן, בינוי ואנשים פרטיים - הלוואות לדיר. מנגד חל גידול בשיעור החוב הבעייתי בענפי התעשייה, מסחר ושירותים פיננסיים.

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי. יתרת ההפרשה להפסדי אשראי, הכוללת הפרשה על בסיס קבוצתי והפרשה על בסיס פרטני, לא כולל בגין סיכון אשראי חוץ מאזני, הגיעה ביום 31 בדצמבר 2016, לסך של 2,144 מיליון ש"ח ומהווה 1.50% מהאשראי לציבור, לעומת יתרת הפרשה בסך של 2,052 מיליון ש"ח, שהיוותה 1.59% מהאשראי לציבור, ביום 31 בדצמבר 2015.

יתרת ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי. יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי פגום לציבור אשר נבדק על בסיס פרטני עמדה ביום 31 בדצמבר 2016 על 389 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-463 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015. הירידה ביתרת ההפרשה בהשוואה לשנת 2015 נבעה, בעיקר, מרישום מחיקות חשבונאיות.

יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי. יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי, למעט הלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגין חושבה לפי עומק הפיגור, עמדה ביום 31 בדצמבר 2016 על 1,587 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,416 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015 המהווה גידול בהפרשה השוטפת בסך של 171 מיליון ש"ח, שיעור של כ-12%. הגידול ביתרת ההפרשה בהשוואה לשנת 2015 נבע, בעיקר, מגידול ביתרות האשראי, משינויים בשיעורי ההפרשה ומשינויים בתמהיל האשראי.

מאפייני סיכון של תיק האשראי לציבור

התפלגות ההוצאות ושיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי בענפי המשק השונים ביחס ליתרת האשראי לציבור באותם ענפים

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר			
2015		2016	
שיעור ההוצאה (ביטול) (הוצאה)	הוצאה להפסדי אשראי	שיעור ההוצאה (ביטול) (הוצאה)	הוצאה להפסדי אשראי
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
%	%	%	%
0.1	1	(0.2)	(2)
0.2	1	(0.7)	(3)
(0.5)	(60)	0.3	35
0.1	5	-	-
(0.5)	(82)	(0.6)	(103)
0.2	3	-	-
0.7	132	0.9	183
1.3	28	0.7	20
(0.4)	(21)	0.2	12
9.4	181	2.2	50
(1.1)	(79)	0.4	35
(0.2)	(7)	0.4	20
0.3	13	0.2	8
0.0	5	0.0	8
0.3	69	0.8	209
0.15	189	0.34	472
סך - הכל ציבור			
	(2)		(3)
סך -הכל הוצאות בגין הפסדי אשראי			
	187		469

מהנתונים שהובאו לעיל עולה כי העליה בהוצאה בגין הפסדי אשראי בשנת 2016 התמקדה בעיקר בענפים אנשים פרטיים - אחר, שירותים פיננסיים, תעשייה ומסחר. מנגד, חלה ירידה בהוצאה (ביטול הוצאה) בענפי המידע והתקשורת, בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן.

התפתחות האשראי לציבור, כולל סיכון אשראי חוץ מאזני, לפי גודל לווה (מאוחד)

כ-99.5% מהלווים קיבלו אשראי שאינו עולה על 1.2 מיליון ש"ח. האשראי שהועמד לקבוצה זו מהווה 37.0% מסך כל האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2016, לעומת 36.0% ביום 31 בדצמבר 2015. מדרגות האשראי שבין 1.2 מיליון ש"ח עד 200 מיליון ש"ח מהוות כ-48.3% מסך כל האשראי ליום 31 בדצמבר 2016, לעומת 49.0% ביום 31 בדצמבר 2015. ל-59 הלווים הגדולים ביותר, במדרגות האשראי שבין 200 מיליון ש"ח לבין 6,164 מיליון ש"ח, ניתן אשראי המהווה כ-14.7% מסך כל האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2016, לעומת 57 לוויים שהאשראי שניתן להם היווה 15.0% מסך האשראי ליום 31 בדצמבר 2015. לפרטים בדבר מדרגות אשראי מעל 800 מיליון ש"ח, ראו "נספחים לדוח השנתי" - נספח מס' 5, סעיף 3. לפרטים נוספים, ראו "סיכונים אשראי", בפרק ג' להלן, וכן "סיכון אשראי" במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים" העומד לעיון באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך, באתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב ובאתר הבנק.

הנפקת כתבי התחייבות צמודי אשראי. הבנק הנפיק כתבי התחייבות צמודי אשראי (CLN credit linked note), שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2016 כ-319 מיליון ש"ח, המוצגים במסגרת "איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים".

שטר חוב צמוד אשראי הינו מכשיר פיננסי המקושר לנכס חוב קיים בבנק, של ישות משפטית צד ג' ונושא את סיכון האשראי של אותה ישות. רוכש השטר מקבל על עצמו את הסיכון הגלום בנכס החוב. הבנק מתחייב לפרוע את סכום ההתחייבות (וכן ריבית על פי תנאי השטר), כשהתחייבות הבנק מותנית באי התממשות הסיכון הגלום בנכס החוב. התשלום על ידי הבנק לרוכש השטר לא יבוצע אם נכס הבסיס אליו הוא מוצמד יהיה במצב של אי תשלום, והפרעון למחזיק השטר יהיה רק בגין סכומים שהצליח לגבות בגין נכס החוב. המוצר נחשב לביטחון המותר בניכוי בחישוב חבות לקוח לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313. כמו כן, הוא נחשב לביטחון פיננסי כשיר בהתאם לסעיפים 145 עד 147 להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 203.

ניירות ערך

כללי. ניירות הערך בתיק הנוסטרו הסתכמו בסך של 38,818 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016, לעומת 38,935 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015, ירידה בשיעור של 0.3%. מובהר כי בתיק הנוסטרו של קבוצת דיסקונט ליום 31 בדצמבר 2016, לא היה נייר ערך שההשקעה בו היוותה שיעור של 5% או למעלה מזה מכלל התיק, פרט לנייר ערך מסוג "ממשלתית משתנה 520" ונייר ערך מסוג "ממשלתית משתנה 1121", שהגיעו לכ-8.0% ולכ-7.2% מכלל התיק, בהתאמה.

ליום 31 בדצמבר 2016, כ-62% מהתיק מושקע באיגרות חוב ממשלתיות, וכ-5% מהתיק מושקע באיגרות חוב של סוכנויות הפועלות בחסות ממשלת ארה"ב (GSE). לפרטים בדבר התפלגות ההשקעה באיגרות חוב ממשלתיות, לפי ממשלות עיקריות, ראו "נספחים לדוח השנתי" - נספח 5, סעיף 5. **מדיניות ניהול תיקי הנוסטרו.** תיקי הנוסטרו של הבנק ושל חברות הבת משמשים ככלי מרכזי בניהול סיכונים הריבית והבסיס, ניהול כרית הנזילות ופיזור סיכונים אשראי לענפים ומדינות בהם רמת החשיפה של תיק האשראי הבנקאי נמוכה. התיקים מנוהלים בראיה כוללת של מאזן הבנק, במטרה למקסם את הכנסות הריבית, תחת מגבלות סיכון שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק והדירקטוריונים של חברות הבת.

הוועדה לניהול נכסים והתחייבויות היא הגורם המאשר את חשיפות הריבית והבסיס במאזן הבנק. השקעות בהן יש מרכיב של סיכון אשראי מנוהלות במסגרת מדיניות השקעות קבוצתית, שהציבה מטרות ומגבלות פיזור והגדירה תחומי התמחות לכל אחת מחברות הקבוצה.

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "הבנק הבינלאומי"). ביום 1 בפברואר 2016, מכר הבנק את יתרת מניות הבנק הבינלאומי, המהוות כ-9.28% מהון הבינלאומי. המכירה בוצעה בעסקה מחוץ לבורסה, במחיר של 44.70 ש"ח למניה. בעקבות המכירה האמורה, מומש בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015 לרווח והפסד ההפסד, שהיה רשום כקרן הון, בסך של 53 מיליון ש"ח נטו, אשר משקף את ירידת ערך המניה עד ליום 31 בדצמבר 2015. בדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2016 נרשם כתוצאה מהמכירה הפסד נוסף בסך של כ-12 מיליון ש"ח. השלמת המהלך מהווה עמידה של הבנק במתווה המכירה שקבע הממונה על ההגבלים העסקיים, לפני המועד האחרון שנקבע לכך.

הרכב תיק ניירות הערך לפי מגזרי הצמדה

הרכב תיק ניירות הערך לפי מגזרי הצמדה

שיעור השינוי	31 בדצמבר	
	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים		
מטבע ישראלי לא צמוד	16,776	16,705
מטבע ישראלי צמוד למדד	4,048	4,607
מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ	16,808	16,530
מניות – פריטים שאינם כספיים	1,303	976
סך-הכל	38,935	38,818

ניירות ערך במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ ירדו בשיעור של 1.7% לעומת 31 בדצמבר 2015. במונחים דולריים ירדו ניירות הערך במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ בסך של 8 מיליון דולר, ירידה של 0.2% לעומת 31 בדצמבר 2015. סך כל ניירות הערך, הכוללים את ניירות הערך במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ כשהם מחושבים במונחים דולריים, עלו בשיעור של 0.3% לעומת 31 בדצמבר 2015.

הרכב תיק ניירות הערך לפי הסיווג לתיקים

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מסווגים ניירות הערך לשלושה תיקים: תיק איגרות חוב מוחזקות לפדיון, תיק ניירות ערך זמינים למכירה ותיק ניירות ערך למסחר.

הרכב ההשקעות בניירות ערך לפי הסיווג לתיקים

31 בדצמבר 2015			31 בדצמבר 2016		
הערך במאזן	שווי הוגן	עלות מופחתת (במניות- עלות)	הערך במאזן	שווי הוגן	עלות מופחתת (במניות- עלות)
		במיליוני שקלים חדשים			
איגרות חוב					
7,003	7,409	7,003	6,267	6,559	6,267
27,674	27,674	27,452	28,753	28,753	28,671
2,955	2,955	2,962	2,822	2,822	2,827
מניות					
1,296	1,296	1,294	963	963	957
7	7	8	13	13	13
38,935	39,341	38,719	38,818	39,110	38,735
סך-הכל ניירות ערך					

איגרות חוב קונצרניות. תיק ניירות ערך הזמינים למכירה של קבוצת דיסקונט ליום 31 בדצמבר 2016 כולל השקעה באיגרות חוב קונצרניות בסכום של 3,588 מיליון ש"ח (סך של 410 מיליון ש"ח הוחזק באי די בי ניו יורק, סך של 205 מיליון ש"ח הוחזק בבנק מרכנתיל דיסקונט וסך של 2,973 מיליון ש"ח במישרין על ידי הבנק), לעומת 3,892 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015 (סך של 414 מיליון ש"ח הוחזק באי די בי ניו יורק, סך של 511 מיליון ש"ח המוחזק בבנק מרכנתיל דיסקונט, סך של 100 מיליון ש"ח הוחזק באידיבי (סוויס) בנק וסך של 2,867 מיליון ש"ח במישרין על ידי הבנק). לפרטים בדבר הפסדים שטרם מומשו הכלולים ביתרת איגרות החוב האמורות, ראו ביאור 12 לדוחות הכספיים.

נתונים לפי ענפי משק. לפרטים בדבר נתונים לפי ענפי משק של איגרות חוב זמינות למכירה, איגרות חוב מוחזקות לפדיון ואיגרות חוב למסחר, ראו "נספחים לדוח השנתי" – נספח 4, סעיף 5.

ירידת ערך של איגרות חוב מוחזקות לפדיון. לפרטים בדבר הפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של איגרות חוב מוחזקות לפדיון, אשר נמצאות בפוזיציית הפסד, ראו ביאור 12 ג' לדוחות הכספיים.

השקעות בניירות ערך מגובי משכנתאות ונכסים

כללי. תיק ניירות הערך של קבוצת דיסקונט ליום 31 בדצמבר 2016 כולל השקעה באיגרות חוב מגובות משכנתא בסכום של 2,217 מיליון דולר ארה"ב (8,523 מיליון ש"ח), אשר מוחזקות בידי אי די בי ניו יורק לעומת סך של 2,211 מיליון דולר ביום 31 בדצמבר 2015 (8,627 מיליון ש"ח), עליה של 0.3%. כ-95% מאיגרות החוב מגובות המשכנתא, מורכבות מאיגרות חוב של סוכנויות פדרליות שונות (Freddie Mac, Fannie Mae, Ginnie Mae) בדרוג AA+ בארצות הברית (הירידה בדירוג איגרות החוב האמורות, מ-AAA, נובעת מהורדת דירוג האשראי של ארה"ב). ההשקעה באיגרות החוב האמורות אינה כוללת חשיפה לשוק ה-Subprime.

ליום 31 בדצמבר 2016, כלל תיק ניירות ערך מגובי משכנתאות ונכסים הפסדים שטרם מומשו, נטו, בסך של כ-18 מיליון דולר (70 מיליון ש"ח), לעומת כ-12 מיליון דולר (48 מיליון ש"ח) ביום 31 בדצמבר 2015.

הסוכנויות הפועלות בחסות ממשלת ארה"ב. פאני מיי ופרדי מאק הינן סוכנויות הפועלות בחסות ממשלת ארה"ב (GSE - Government Sponsored Enterprises) לפי צ'ארטר שניתן על ידי הקונגרס האמריקאי (להלן: "הסוכנויות"), ומטרתן היא להעניק נזילות ויציבות לשוקי הדיור והמשכנתאות בארצות הברית. בכדי להשיג מטרה זו, סוכנויות אלה פועלות בשוק המשני של המשכנתאות. במקום להעמיד הלוואות לדיור ישירות לצרכנים, סוכנויות אלה פועלות עם בנקים למשכנתאות, מתווכים ושותפויות אחרות הפועלים בשוק המשכנתאות הראשוני, בכדי להבטיח שיהיו להם מקורות למתן הלוואות לרוכשי דיור בשערי ריבית שיוכלו לעמוד בהם. הסוכנויות מממנות את השקעותיהן בשוק המשכנתאות בעיקר על ידי הנפקת איגרות חוב בשוק המקומי ובשוק הבינלאומי.

שוק ניירות הערך מגובי המשכנתאות (MBS) של הסוכנויות פעל תמיד בהנחה שלניירות ערך אלה יש ערבות משתמעת של ממשלת ארה"ב, ולכן הפעולה שננקטה על ידי הממשלה הפדרלית, להעמיד את הסוכנויות תחת אפוסטרופסות, נתקבלה באהדה על ידי השוק.

פעולות אלה מוסיפות ליציבות השוק בכך שהן מקנות ביטחון נוסף לבעלי החוב של הסוכנויות - הן חוב בכיר והן חוב נדחה - וגורמת למשכנתאות להיות יותר בהישג יד כלכלי באמצעות שיפור בטחון המשקיעים בניירות ערך מגובי משכנתאות של הסוכנויות. התחייבות זו מבטלת גם הפעלה מחויבת כלשהי של כינוס נכסים.

כל ניירות הערך מגובי המשכנתאות (MBS) של הסוכנויות המוחזקים בידי אי די בי ניו יורק עומדים בתנאים שלהם.

בנוסף לפאני מיי ופרדי מאק, ה-Federal Home Loan Bank (FHLB) הינה סוכנות שלישית הפועלת בחסות ממשלת ארה"ב, שיעודה לספק נזילות ויציבות לבנקים האמריקאיים החברים בה.

CMBS. לפרטים בדבר חשיפה לניירות ערך מגובי משכנתאות למסחר (CMBS), בסכומים לא מהותיים, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים" העומד לעיון באינטרנט.

CL0. אי די בי ניו יורק מחזיק איגרות חוב מובטחות מסוג CLO, בסך כולל של כ-100 מיליון דולר. ניירות הערך כאמור מדורגים בדירוג AA-AAA, על ידי סוכנות דירוג אחת לפחות. לפרטים, ראו ב"אור 12 לדוחות הכספיים.

פרטים בדבר ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה

כללי. נקודת ההתייחסות לקביעת משך הזמן בו השקעה הייתה בפוזיציה מתמשכת של הפסד שטרם מומש היא תאריך המאזן של תקופת הדיווח שבמהלכה ארעה לראשונה ירידת הערך המתמשכת. שיעור הירידה בשווי ההון מתחת לעלות מחושב ליום הדיווח. זאת, גם אם במהלך התקופה שבה ההשקעה הייתה בפוזיציה מתמשכת של הפסד שטרם מומש, שיעור הירידה בשווי ההון מתחת לעלות היה שונה באופן משמעותי משיעור הירידה ליום הדיווח.

לפרטים בדבר בחינת ירידת ערך של ניירות ערך, ראו להלן "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים" וביאור 1 ד' 5 לדוחות הכספיים.

בהתבסס על בחינת ירידת הערך של ניירות הערך האמורים ליום 31 בדצמבר 2016, העריכה הנהלת הבנק, ובמקרים הרלבנטיים, בהתבסס על הערכת הנהלת חברת הבת הרלבנטית, כי ירידת הערך הינה זמנית.

ליום 31 בדצמבר 2016, ההפסדים שנצברו וטרם מומשו בגין מניות זמינות למכירה, הסתכמו בסך של 1 מיליון ש"ח, בדומה ליום 31 בדצמבר 2015. לימים 31 בדצמבר 2016 ו-31 בדצמבר 2015, ההפסדים שנצברו וטרם מומשו בגין ניירות ערך מגובי משכנתאות ונכסים זמינים למכירה, הסתכמו בסך כולל של 78 מיליון ש"ח ו-64 מיליון ש"ח, בהתאמה. לפרטים בדבר הפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך של ניירות ערך זמינים למכירה, אשר נמצאים בפוזיציות הפסד, ראו ב"אור 12 ד' לדוחות הכספיים.

יצוין כי עד ליום 31 במרס 2016, ניירות ערך שעמדו במבחני הסף לבחינת ירידת ערך שאינה זמנית (DSD), הוגדרו במקביל כאשראי בהשגחה מיוחדת. החל מיום 1 באפריל 2016, הותאמו ההליכים להגדרת ניירות ערך כאשראי בהשגחה מיוחדת, לרבות מבחני הסף, לאלה המשמשים ככלל בהתייחסות לחובות בעייתיים.

נכסי לקוחות

פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכמו בסך של 172,318 מיליון ש"ח, לעומת סך של 157,875 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015, עליה בשיעור של 9.1%.

הרכב פקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה

שיעור השינוי ב-%	31 בדצמבר 2015		31 בדצמבר 2016		מטבע
	מסך % פקדונות הציבור	במיליוני ש"ח	מסך % פקדונות הציבור	במיליוני ש"ח	
13.9	60.2	95,088	62.9	108,345	מטבע ישראלי לא צמוד
(17.2)	4.1	6,473	3.1	5,360	מטבע ישראלי צמוד למדד
4.1	35.7	⁽¹⁾ 56,314	34.0	58,613	מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ
9.1	100.0	157,875	100.0	172,318	סך-הכל

(1) סווג מחדש – ראו ביאור 1 ז' לדוחות הכספיים.

פקדונות הציבור במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ עלו בשיעור של 4.1% לעומת 31 בדצמבר 2015. במונחים דולריים עלו פקדונות הציבור במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ בסך של 812 מיליון דולר, עליה של 5.6% לעומת 31 בדצמבר 2015. סך כל פקדונות הציבור, הכוללים את הפקדונות במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ כשהם מחושבים במונחים דולריים, עלו בשיעור של 9.7% לעומת 31 בדצמבר 2015.

התפתחות היתרות של פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

פעילות ישראל:			
שינוי	31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2016	
במיליוני שקלים חדשים			
ב-1%			
7.3	62,916	67,496	משקי בית
0.2	16,185	16,221	בנקאות פרטית
10.7	25,055	27,729	עסקים קטנים וזעירים
13.4	6,159	6,982	עסקים בינוניים
40.0	10,203	14,285	עסקים גדולים
12.4	11,735	13,185	גופים מוסדיים
10.3	132,253	145,898	סך-כל פעילות ישראל
פעילות חו"ל:			
1.6	10,502	10,670	אנשים פרטיים
4.2	15,120	15,750	פעילות עסקית
3.1	25,622 ⁽¹⁾	26,420	סך-כל פעילות חו"ל
9.1	157,875	172,318	סך-הכל

הערה:

(1) סווג מחדש – ראו ביאור 1 ז' לדוחות הכספיים.

סך כל האשראי לציבור, נטו, ביחס לפקדונות הציבור היווה ביום 31 בדצמבר 2016 כ-81.7%, לעומת 80.6% בסוף שנת 2015. **פיקדונות הציבור של שלושת קבוצות המפקידים הגדולות**, הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2016, בסך של 7,695 מיליון ש"ח. **ניירות ערך המוחזקים עבור לקוחות**. ביום 31 בדצמבר 2016, עמדה יתרת ניירות ערך המוחזקים בבנק עבור לקוחות על סך של כ-180.95 מיליארד ש"ח, כולל סך של כ-4.37 מיליארד ש"ח ניירות ערך לא סחירים, לעומת סך של כ-164.4 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, אשר כלל סך של כ-4.6 מיליארד ש"ח ניירות ערך לא סחירים, עליה של כ-10.1%. לפרטים בדבר הכנסות מפעילות בניירות ערך, ראו ביאור 4 לדוחות הכספיים. בנוסף, יתרת ניירות ערך שהוחזקו בבנק מרכנתיל דיסקונט עבור לקוחותיו עמדה ביום 31 בדצמבר 2016 על סך של 10.2 מיליארד ש"ח, לעומת 10.3 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, ירידה של 1.5%. **ניהול תיקי השקעות**. ביום 31 בדצמבר 2016, ניהלה תפנית תיקי השקעות בשווי כספי כולל של כ-6,515 מיליון ש"ח, לעומת כ-6,637 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, ירידה של 1.8%.

ייעוץ פנסיוני. הצבירה הכוללת בגין כל הלקוחות המיועצים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכמה בכ-13.9 מיליארד ש"ח, לעומת 13.7 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015.

הון והלימות ההון

יישום באזל III בישראל

ההוראות. ההוראות בדבר "כללי באזל III", אשר חלות מיום 1 בינואר 2014, כוללות דרישה לעמידה ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי של 9% ויחס הון כולל של 12.5% (החל מיום 1 בינואר 2015) וכן התייחסות מפורטת באשר להוראות המעבר.

הנפקות של מכשירי הון. מכשירי הון המונפקים בהתאם להוראות באזל III, כוללים מנגנונים "לספיגת הפסדים" בין בהמרה למניות ובין במחיקה (חלקית או מלאה) של מכשירי הון.

השפעת הוראות המעבר בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 299 ("ההוראה"). בהוראה נקבע, בין היתר הוראות מעבר ליישום, המאפשרות, בחלק מהנושאים, יישום מדורג על פני מספר שנים. להלן תובאנה השפעות אימוץ ההוראה לטווח קצר (שנה) וארוך (סיום הוראות המעבר).

השפעת יישום ההוראה בעניין זכויות עובדים. החל מיום 1 בינואר 2015 הבנק מיישם את ההוראה בעניין זכויות עובדים. יישום ההוראה נעשה באופן של יישום למפרע של מספרי השוואה לתקופות שהתחילו ביום 1 בינואר 2013 ואילך.

יצוין כי בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 299, בדבר "ההון הפיקוחי - הוראות מעבר", נקבע לענין חישובי הלימות הון, כי במידה שההון העצמי בדוחות הכספיים יכול יתרת רווח או הפסד כולל אחר מצטבר בגין מדידות מחדש של התחייבות נטו או נכסים נטו בגין הטבה מוגדרת לעובדים, יחולו על היתרה כאמור הוראות המעבר בענין התאמות פיקוחיות וניכויים מההון, לפיהן היא תנוכה בהדרגה מההון על פני תקופה של 4 שנים. בהתאמה, ביום 1 בינואר 2015 נוכה סך המהווה 40%, ביום 1 בינואר 2016 נוכה סך נוסף המהווה 20%, והיתרה תנוכה בחלקים שווים בשנים 2017-2018.

הקלות בגין תוכנית ההתייעלות. הפיקוח על הבנקים אישר לבנק הקלות בגין תוכנית התייעלות 2016. עלויות בסך כולל של כ-372 מיליון ש"ח (לפני מס; על בסיס מאוחד, ראו ביאור 25 ד' לדוחות הכספיים) נוטרלו בחישובי הלימות ההון בדוח לרבעון שלישי 2016 ומופחתים בהדרגה, החל מרבעון רביעי 2016, על בסיס רבעוני בקו ישר (5% לרבעון), על פני תקופה של חמש שנים. עד ליום 31 בדצמבר 2016 הופחתו עלויות בסך של 8 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים בדבר תוכנית ההתייעלות בבנק, ראו לעיל "התייעלות המערכת הבנקאית - תוכנית התייעלות 2016" וביאור 23 "לדוחות הכספיים".

מגבלות למתן הלוואות לדירור. לפרטים בדבר תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329 בדבר "מגבלות למתן הלוואות לדירור", במסגרתו נדרש התאגיד הבנקאי להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 והון כולל, ראו ביאור 25 ב' לדוחות הכספיים.

השפעת אימוץ ההוראה על יחס הון עצמי רובד 1 - השפעה לטווח קצר. הוראות המעבר שנקבעו בהוראה, קובעות אימוץ מדורג של ההחמרות שנקבעו בה. להערכת הבנק, אילו ההנחיות שבהוראה היו מיושמות ליום 31 בדצמבר 2016, על בסיס הנתונים למועד זה והוראות המעבר כפי שיחולו ביום 31 בדצמבר 2017, לרבות השפעת יישום ההוראה בענין זכויות עובדים (ראו ביאור 1 ג' 5 (1)), לרבות ההקלות שאישר הפיקוח בעניין תוכנית התייעלות 2016, אך ללא התחשבות ברווחים שיצטברו במהלך התקופה, היה יחס הון עצמי רובד 1 קטן ב-0.1%.

השפעת אימוץ ההוראה על יחס הון עצמי רובד 1 - השפעה לטווח ארוך. להערכת הבנק, אילו ההנחיות בהוראה היו מיושמות במלואן ליום 31 בדצמבר 2016, על בסיס הנתונים למועד זה, ללא התחשבות בהוראות המעבר ולרבות ההנחות שצוינו לעיל (מצב שווה ערך למצב אשר ישרור

בשנת 2018, בחלוף 5 שנים ממועד יישום ההוראה לראשונה, לרבות השפעת ההוראה בענין זכויות עובדים, אך ללא התחשבות ברווחים שיצטברו במהלך התקופה), היה יחס הון עצמי רובד 1 קטן ב-0.3%.

ידגש כי הנתונים שהובאו לעיל, כהערכה להשפעה לטווח קצר וארוך, הם בגדר אומדן בלבד. יתר על כן, האומדנים כאמור מניחים מצב סטטי של קיום הנתונים ליום 31 בדצמבר 2016, לאורך כל תקופת היישום, בעוד שבפועל במהלך תקופת היישום יחולו שינויים בהלימות ההון של הבנק הן כתוצאה מצבירת רווחים שוטפים והן כתוצאה מצעדי היערכות שתנקוט הנהלת הבנק, ככל שתנקוט. לאור כל האמור, ברי כי התוצאה בפועל לטווח קצר וארוך תהיה שונה מהאומדנים שהובאו לעיל.

היערכות הבנק. הבנק ערך תוכנית מפורטת לעמידה ביעדי הון, שהם לפחות ברמת ההון שנקבעה במדיניות המפקח על הבנקים ובלוחות הזמנים שפורסמו על ידו, והוא פועל ליישומה.

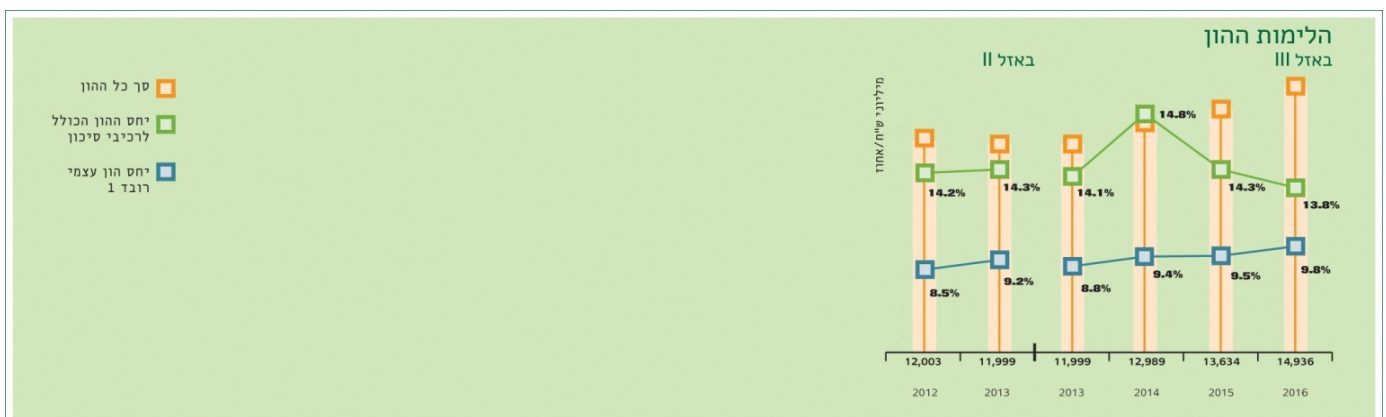
לפרטים נוספים, ראו "באזל III" במסמך "גילויי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", העומד לעיון באינטרנט.

יעד הון עצמי רובד 1

המדיניות שאושרה על ידי הדירקטוריון, המבטאת את התיאבון לסיכון של הבנק, הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהסף שהוגדר על ידי הפיקוח על הבנקים, וגבוהה מהשיעור הנדרש על פי תוצאת ה-ICAAP ועל פי תרחיש קיצון מערכתי.

הבנק אימץ מתווה הון לעליה מדורגת של יעד הון עצמי רובד 1 עד לרמה של 10% בסוף שנת 2019.

לפרטים בדבר תכנון ההון, ראו "הלימות ההון" במסמך "גילויי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", העומד לעיון באינטרנט. המסמך עומד לעיון יחד עם הדוח השנתי של הבנק לשנת 2016 (דוח זה) באתר הבנק, באתר מג"א של רשות ניירות ערך, ובאתר מאי"ה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ.

מרכיבי ההון

סך-כל ההון של הבנק ליום 31 בדצמבר 2016, הסתכם בסך של 14,936 מיליון ש"ח, לעומת 13,634 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, עליה בשיעור של 9.5%. העליה נובעת, בעיקר, מגיוס ההון בחודש ספטמבר 2016 והרווח בתקופה.

ההון המיוחס לבעלי המניות של הבנק ליום 31 בדצמבר 2016, הסתכם בסך של 14,512 מיליון ש"ח, לעומת 13,288 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, עליה בשיעור של 9.2%.

השינוי בהון המיוחס לבעלי המניות של הבנק בשנת 2016 הושפע, בעיקר, מגיוס ההון בחודש ספטמבר 2016, מהרווח לשנת 2016, וכן, בין היתר, מירידה בסך של 76 מיליון ש"ח במרכיב של התאמות נטו בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, בניכוי השפעת המס, מירידה בסך של 44 מיליון ש"ח בהתאמות מתרגום דוחות כספיים ומהפסד אקטוארי, נטו, בסך של 177 מיליון ש"ח.

יחס סך-כל ההון, לסך כל הנכסים ליום 31 בדצמבר 2016, הגיע לשיעור של 6.8%, לעומת 6.6% ביום 31 בדצמבר 2015.

מרכיבי ההון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2016

כללי. כאמור, החל מיום 1 בינואר 2014 נכנסו לתוקף, בהדרגה, ההוראות החדשות בהתאם לכללי באזל III. הנתונים להלן משקפים הפחתות, בהתאם להוראות המעבר.

יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2016, הגיע לשיעור של 9.8%, לעומת 9.5% ליום 31 בדצמבר 2015.
יחס ההון הכולל ליום 31 בדצמבר 2016, הגיע לשיעור של 13.8%, לעומת 14.3% ליום 31 בדצמבר 2015.

מרכיבי ההון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2016

31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
		1. הון לצורך חישוב יחס ההון
13,549	15,036	הון עצמי רובד 1, לאחר ניכויים
1,247	1,068	הון רובד 1 נוסף, לאחר ניכויים
14,796	16,104	הון רובד 1
5,610	5,020	הון רובד 2
20,406	21,124	סך-כל ההון הכולל
		2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון
126,907	137,393 ⁽²⁾	סיכון אשראי
2,435	2,483	סיכון שוק
788	942	סיכון CVA
12,330	12,072	סיכון תפעולי
142,460	152,890	סך-הכל יתרות משוקללות
		3. יחס ההון לרכיבי הסיכון
9.5	9.8	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.3	13.8	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
		יחס ההון המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים
9.1 ⁽¹⁾	9.2 ⁽¹⁾	יחס הון עצמי רובד 1
12.6 ⁽¹⁾	12.7 ⁽¹⁾	יחס ההון הכולל

הערות:

- (1) בתוספת כ- 0.15% (ליום 31 בדצמבר 2015: 0.06%), בהתאם לדרישות הון נוספות בגין הלוואות לדירור – ראו ביאור 25 (ב) לדוחות הכספיים.
 (2) מסך היתרות המשוקללות של נכסי סיכון הופחת סך של 64 מיליון ש"ח בשל התאמות בגין תוכנית ההתייעלות.

גיוס מקורות

הנפקות הון. לפרטים בדבר הנפקת מניות וכתבי אופציה, בחודש ספטמבר 2016, ראו ביאור 24 ד' לדוחות הכספיים.
הנפקות הון רובד 2. בשנים 2016-2015 לא גויס הון רובד 2. לפרטים בדבר הנפקת Coco's בתחילת חודש ינואר 2017, ראו ביאור 25 יד' לדוחות הכספיים.

גריעת מכשירי הון פיקוחיים בשנת 2016. שטרי הון נדחים, אשר תחת הוראות באזל II הוכרו כהון ראשוני מורכב או כהון משני עליון, אינם כשירים בהתאם להוראות באזל III, אך בהתאם להוראות המעבר הם יוכרו כהון רובד 1 נוסף ויבוטלו בהדרגה בשנים 2014-2021. כמו כן, כתבי התחייבות נדחים, אשר תחת הוראות באזל II הוכרו כהון רובד 2, אינם כשירים בהתאם להוראות באזל III, אך בהתאם להוראות המעבר הם יוכרו כהון רובד 2 ויבוטלו בהדרגה בשנים 2014-2021. מכשירי הון פיקוחי אשר ייגרעו בהתאם להוראות המעבר במהלך שנת 2017, מסתכמים בסך של 727 מיליון ש"ח (בהתאם להוראות באזל II היה נגרע סך של 549 מיליון ש"ח).
 למרות גריעת מכשירי הון פיקוחי (הון רובד 2) כאמור, בהתאם לתוכנית העבודה של הבנק לשנת 2017, מעבר להנפקת Coco's בתחילת חודש ינואר 2017 כאמור לעיל, לא נדרש גיוס הון רובד 2 על מנת לעמוד ביעדי ההון הכולל לשנת 2017.

חלוקת דיבידנדים

הבנק לא חילק דיבידנד לבעלי מניותיו מאז שנת 1996, למעט חלוקת דיבידנד בחודש אוקטובר 2008, בסך של 250 מיליון ש"ח, ולמעט הדיבידנד על מניות הבכורה הצבורות של הבנק, בסכום של כ-24 אלף לירות סטרלינג לשנה (ראו ביאור 24 ו' (3) לדוחות הכספיים), אותו הבנק מחלק מדי שנה. המגבלה העיקרית שהשפיעה על יכולת הבנק לחלק דיבידנד בשנים האחרונות הייתה מגבלת בסיס ההון. לפרטים בדבר מגבלות שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים, ראו ביאור 24 ו' (2) לדוחות הכספיים.

בעקבות העמידה במתווה התוכנית האסטרטגית והשיפור בתוצאות העסקיות של הקבוצה, ולאחר גיבוש תוכנית אסטרטגית רב שנתית מעודכנת ותוכנית הון רב שנתית מעודכנת, בכוונת דירקטוריון הבנק לבחון, במהלך שנת 2017, אימוץ מדיניות לחלוקת דיבידנד, בהתאם לעמידה בתוכנית העבודה, ההון הפנוי ופוטנציאל הצמיחה העתידית.

הפיקוח על הבנקים נתן את אישורו העקרוני למתווה חלוקת דיבידנדים שהוצג לפניו.

יודגש כי, אין באמור לעיל, משום התחייבות של הבנק לעצם אימוץ מדיניות דיבידנד, לתכניה ולעיתוי אישורה, אם בכלל.

גילוי נוסף לפי נדבך 3 של באזל

במסגרת המסמך "גילויים פיקוחיים נוספים" מובא תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחיים שהונפקו. במסגרת המסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים" מובא גילוי על ההון הרגולטורי וניהולו ובכלל זה הרכב ההון הפיקוחי. המסמכים עומדים לעיון באתר מג"א של רשות ניירות ערך, באתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ ובאתר הבנק.

פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים – נתונים כמותיים עיקריים והתפתחויות עיקריות

כללי

מגזרי הפעילות הפיקוחיים, הוגדרו על ידי הפיקוח על הבנקים בהוראות החדשות בהתבסס על מאפייני לקוחותיהם, כגון: אופי פעילותם (בהתייחס ללקוחות הפרטיים), או מחזורם העסקי (בהתייחס ללקוחות העסקיים), במתכונת הקושרת על בסיס אחיד וחד ערכי, בין הלקוחות השונים בכלל המערכת הבנקאית, לבין מגזרי הפעילות הפיקוחיים.

בהתאם להוראות החדשות, תאגיד בנקאי שבהתאם לגישת ההנהלה שלו מגזרי הפעילות שלו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים, ייתן בנוסף גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה ("מגזרי פעילות ניהוליים"), בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מגזרי פעילות (ASC 280). ואולם, בהתאם להוראות החדשות ולהבהרות של הפיקוח על הבנקים, הגילוי בדוח הדירקטוריון והנהלה יתייחס למגזרי פעילות פיקוחיים בלבד.

נתונים מרוכזים אודות הפעילות במגזרים השונים, פיקוחיים וניהוליים, מובאים בביאורים 29-30 לדוחות הכספיים, עמ' 227-241 להלן.

תאור תמציתי של מגזרי הפעילות, ובכלל זה הקריטריונים לשיוך הלקוחות על פי מגזרי הפעילות, בדרך כלל, הובאו לעיל ב-"מגזרי הפעילות של קבוצת דיסקונט - תיאור תמציתי" בפרק "קבוצת דיסקונט - תאור תמציתי ותחומי הפעילות העיקריים". פרטים בדבר התפלגות ההון האנושי בקבוצה לפי מגזרי פעילות, מובאים בפרק "ההון האנושי" להלן. לפרטים בדבר עיקרי ההנחות, האומדנים ועקרונות הדיווח אשר שימשו בהכנת הנתונים, ראו ביאור 29 לדוחות הכספיים.

העמסת הוצאות עקיפות. הוצאות עקיפות מועמסות על המגזרים השונים בהתאם למודל, כמפורט בביאור 29 סעיף 2. המשתנים המסבירים העיקריים להעמסה הינם היקף הפעילות של הלקוחות ומספר העובדים.

מבנה ניהולי

קבוצת הבנק פועלת בארץ ובחו"ל באמצעות הבנק, חברות בת, סניפים ונציגויות בכל תחומי הבנקאות והשירותים הפיננסיים.

פעילותו העסקית של הבנק התבצעה בשנת 2016 באמצעות 3 חטיבות: החטיבה הבנקאית, החטיבה העסקית וחטיבת שווקים פיננסיים.

החטיבה הבנקאית אחראית לפעילות בקרב משקי בית, ובכלל זה לקוחות אח"מ, וכן עסקים קטנים וחברות בינוניות (Middle market), לקוחות הבנקאות הישירה ולקוחות הבנקאות הפרטית (ישראלית ובינלאומית). החטיבה אחראית להפעלתם של יועצי ההשקעות, הפועלים בסניפים ומרכזי ההשקעות ועל פעילות המשכנתאות.

החטיבה העסקית אחראית לפעילות בקרב תאגידים עסקיים גדולים, כמו גם חברות בניה (ליווי פרויקטים בתחום הנדל"ן) ותשתיות, פעילים גדולים בשוק ההון ולקוחות העוסקים בענף היהלומים. בנוסף, בחטיבה פועלות יחידת סינדיקציה ומכירת סיכון אשראי ויחידת מימון עסקאות סחר חוץ מורכב. השירותים ללקוחות החטיבה העסקית ניתנים בעיקר בסניף ראשי תל אביב. כמו כן כפוף לחטיבה אגף סחר חוץ, הנותן שירותי סחר חוץ לכלל לקוחות הבנק.

חטיבת שווקים פיננסיים אחראית על הניהול הפיננסי של הבנק והקבוצה, ובכלל זה ניהול נכסים והתחייבויות, ניהול חדרי עסקאות, ניהול סיכונים

השוק, ניהול מחירי העברה, ניהול ההון, ניהול נוסטרו וניהול הקשר עם מוסדות פיננסיים זרים וניהול המוצרים פקדונות וניירות ערך. בנוסף, חטיבת טכנולוגיות ותפעול אחראית על הערוצים הישירים וחטיבת תכנון, אסטרטגיה וכספים אחראית על הייעוץ הפנסיוני.

מגזר משקי בית (פעילות בישראל)

כללי

מגזר משקי הבית מספק שירותים ומוצרים פיננסיים מגוונים ללקוחות הקבוצה הפרטיים, הן בבנק דיסקונט והן בבנק מרכנתיל דיסקונט, באמצעות רשת של כ-200 סניפים הפרושים ברחבי הארץ, בנוסף למגוון ערוצים ישירים. הלקוחות מפולחים למספר מגזרי לקוחות על פי גילם, עושרם הפיננסי ופרמטרים נוספים.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

ההפסד של המגזר הסתכם בשנת 2016 בסך של 396 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך של 301 מיליון ש"ח בשנת 2015. ההפסד בשנת 2016 הושפע, בין היתר, מסילוק (ראו ביאור 23 ה' לדוחות הכספיים) בסך של 52 מיליון ש"ח ומשינויים בשיעור המס (ראו ביאור 8 יא' לדוחות הכספיים) בסך של 55 מיליון ש"ח.

ההוצאות בגין הפסדי האשראי הסתכמו בסך של 216 מיליון ש"ח בשנת 2016, לעומת 75 מיליון ש"ח בשנת 2015, עליה בשיעור של 188.0%. העליה בהוצאות הושפעה מעליה בהפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי, בעיקר בשל גידול ביתרות האשראי, מירידה בגביה (ראו "חקיקה ופיקוח" להלן) ומגידול במחיקות. מירידה בגביה נבעה בין היתר מחקיקה המקלה עם חייבים וממגבלות מסוימות שהבנק לקח על עצמו בתחום זה.

נתונים עיקריים אודות מגזר משקי בית (פעילות בישראל)

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
2,474	2,629	סך ההכנסות
75	216	הוצאות בגין הפסדי אשראי
2,766	2,871	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
(301)	(396)	הפסד המיוחס לבעלי המניות של הבנק

התפתחויות במגזר

בשנת 2016 המשיך הבנק ליישם את התוכנית האסטרטגית הקבוצתית שאושרה בשנת 2014, אשר הגדירה את מגזר משקי הבית כאחד המגזרים במיקוד, שבהם תתמקד הקבוצה בשנים הבאות, כמנוע צמיחה מרכזי. האסטרטגיה נשענת על שלושה נדבכים עיקריים: מיקוד בהעמקת הקשר עם לקוחות הקבוצה הקיימים; התמקדות במוצרי צמיחה - אשראי פרטי, ובמגזרי צמיחה - אמידים (בדיסקונט), לקוחות מהמגזר הערבי ומהמגזר החרדי (בבנק מרכנתיל דיסקונט); ושיפור התשתית הקמעונאית, הכוללת, בין היתר, את שיפור מודל השירות וחווית הלקוח.

בשנת 2016 בוצעו מספר מהלכים להשגת היעדים הרב שנתיים:

- נמשך מהלך הדרגתי של הוצאת פעילות תפעולית מהסניפים וייעול תהליכי עבודה בסניפים במטרה לפנות זמן לבנקאים להעמקת הקשר ולשיפור חווית השירות והמכירה מול הלקוחות: הפעילות התפעולית מבוצעת במרכז שירות בנקאי אשר החל את פעילותו בחודש ינואר 2016; במקביל מתבצעת פריסת מערכת טלפוניה חכמה התומכת בחיזוק הקשר עם הלקוח תוך הגברת הזמינות הטלפונית של הבנקאים בסניפי הרשת ושיפור השירות הכולל. הטלפון תומך ביצירת מעטפת שירות ללקוח על ידי הגברת הזמינות ומענה טלפוני ללקוחות הבנק, תוך שימוש בכלים טכנולוגיים חדשים.

עד סוף שנת 2016 הסתיים החלק הראשון בהטמעת תהליך השינוי ב-75 סניפים מבין סניפי הבנק. תהליך ההטמעה כולל מהלך הדרכתי מקיף לעובדי הסניפים להעברת פעילות תפעולית מהסניף למרכז השירות הבנקאי ולשימוש בכלים מיכניים המאפשרים ייעול תהליכי עבודה. כמו כן במסגרת תהליך ההטמעה ניתן דגש להגדלת היקף היוזמה והמכירות על בסיס צרכי הלקוחות וזאת גם באמצעות מערכות אימון ממוחשבות;

- הטלפון מתמקד בשיפור זמן המענה לכלל הלקוחות, שילוב הצעות ערך ומכירות לשיחות נכנסות. הפרטים נוספים אודות מגזר משקי בית (פעילות בישראל), ובכלל זה פרטים בדבר פעילות המשכנתאות, ראו בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים

נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

מגזר בנקאות פרטית (פעילות בישראל)

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

ההפסד של המגזר הסתכם בשנת 2016 בסך של 8 מיליון ש"ח, בדומה לשנת 2015. ההפסד בשנת 2016 הושפע, בין היתר, מסילוק (ראו ביאור 23 ה' לדוחות הכספיים) בסך של 3 מיליון ש"ח ומשינויים בשיעור המס (ראו ביאור 8 יא' לדוחות הכספיים) בסך של 2 מיליון ש"ח.

נתונים עיקריים אודות מגזר בנקאות פרטית (פעילות בישראל)

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
109	112	סך ההכנסות
1	1	הוצאות בגין הפסדי אשראי
119	120	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
(8)	(8)	הפסד המיוחס לבעלי המניות של הבנק

התפתחויות במגזר

בשנת 2016 המשיך הבנק במהלכים להעמקת הפעילות בקרב לקוחות הבנקאות הפרטית. **הבנקאות הפרטית** התמקדה בגיוס לקוחות חדשים, באמצעות 4 מרכזי השירות בהרצליה, בחיפה, בירושלים ובת"א, כמו גם, בהעמקת פעילות עם לקוחות קיימים והמשך שיוך לקוחות קיימים מקרב לקוחות הבנק, העונים על פרופיל לקוח בנקאות פרטית. במקביל, המשיכו להתבצע באגף תהליכים שוטפים, של העברת לקוחות שאינם בפרופיל בנקאות פרטית למערכי שירות אחרים, מתאימים יותר, בבנק. כחלק מהאסטרטגיה שהוגדרה, פועלים המרכזים בתפיסת שירות יעודית ללקוחות הבנקאות הפרטית ובמעטפת שירות רחבה המותאמת ללקוחות המגזר. כחלק מתפיסת השירות, נערכו גם השנה מפגשים ממוקדים עם לקוחות המרכזים בנושאים כלכליים ונושאי אקטואליה שונים בהשתתפות ההנהלה הבכירה של הבנק. **הבנקאות הבינלאומית**, התמקדה בהעמקת הפעילות מול לקוחות קיימים תוך המשך יישום דווקני של מדיניות תושבי החוץ שאומצה בבנק וליישום הוראות המפקח לעניין החתמת תושבי חוץ וניהול סיכונים חוצי גבולות. בנוסף, כחלק מניהול הסיכונים, מתבצע מהלך של ריכוז לקוחות תושבי חוץ בעלי יתרות פאסיב של 1 מיליון דולר ומעלה במרכז הבנקאות הפרטית הבינלאומית. לפרטים בדבר מדיניות קבלת תושבי חוץ ויישום הוראת המפקח לעניין החתמת תושבי חוץ, ראו "חשיפה לסיכונים חוצי גבולות בפעילות לקוחות תושבי חוץ" במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים" העומד לעיון באינטרנט. לפרטים נוספים אודות מגזר בנקאות פרטית (פעילות בישראל), ובכלל זה פרטים בדבר דגשים אסטרטגיים והשירות ללקוחות, ראו בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

מגזר עסקים קטנים וזעירים (פעילות בישראל)

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2016 בסך של 263 מיליון ש"ח, לעומת 286 מיליון ש"ח בשנת 2015, ירידה בשיעור של 8.0%. הרווח הנקי של המגזר הושפע, בין היתר, מחלקו (סך של 45 מיליון ש"ח) בהוצאה של כאל בגין הסדר חלף הליך פלילי (ראו ביאור 36 ה' לדוחות הכספיים), מסילוק בסך של 23 מיליון ש"ח (ראו ביאור 23 ה' לדוחות הכספיים) ומשינויים בשיעור המס בסך של 31 מיליון ש"ח (ראו ביאור 8 יא' לדוחות הכספיים).

ההוצאות בגין הפסדי האשראי הסתכמו בסך של 90 מיליון ש"ח בשנת 2016, לעומת 52 מיליון ש"ח בשנת 2015, עליה בשיעור של 73.1%.

נתונים עיקריים אודות מגזר עסקים קטנים וזעירים (פעילות בישראל)

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
1,805	1,922	סך ההכנסות
52	90	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,253	1,364	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
286	263	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק

לפרטים נוספים אודות מגזר עסקים קטנים וזעירים (פעילות בישראל), ובכלל זה פרטים בדבר יעדים ואסטרטגיה עסקית והשירות ללקוחות המגזר, ראו בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

מגזר עסקים בינוניים (פעילות בישראל)**היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו**

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2016 בסך של 57 מיליון ש"ח, לעומת 39 מיליון ש"ח בשנת 2015, עליה בשיעור של 46.2%. הרווח הנקי של המגזר הושפע, בין היתר, מחלקו (סך של 10 מיליון ש"ח) בהוצאה של כאל בגין הסדר חלף הליך פילי (ראו ביאור 36 ה' לדוחות הכספיים), מסילוק בסך של 5 מיליון ש"ח (ראו ביאור 23 ה' לדוחות הכספיים) ומשינויים בשיעור המס בסך 5 מיליון ש"ח (ראו ביאור 8 יא' לדוחות הכספיים). **ההוצאות בגין הפסדי האשראי** הסתכמו בסך של 46 מיליון ש"ח בשנת 2016, לעומת 84 מיליון ש"ח בשנת 2015, ירידה בשיעור של 45.2%.

נתונים עיקריים אודות מגזר עסקים בינוניים (פעילות בישראל)

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
418	439	סך ההכנסות
84	46	הוצאות בגין הפסדי אשראי
261	289	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
39	57	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק

יעדים ודגשים לשנת 2017

- לאור החזקות והיחודיות של מרכזי העסקים בבנק, המגזר מהווה אחד מהמיקודים האסטרטגיים של הבנק. לאור זאת, נקבע למגזר יעד מאתגר של גידול בהיקף האשראי תוך דגש על לקוחות איכותיים, קיימים וחדשים, בעלי רמת סיכון סבירה ורווחיות מותאמת סיכון נאותה לבנק;
 - הרחבת פעילות עם לקוחות הפועלים בענפי משק המועדפים לגידול על פי מדיניות האשראי של הבנק, למול צמצום פעילות בענפי משק בעלי רמת סיכון גבוהה;
 - המשך שיפור מקצועיות, זמינות ותהליכי ניהול סיכונים האשראי והגברת תהליכי הבקרה והניטור, בדרך של שיפור איכות ניתוח המעקב אחר מצב הלקוחות;
 - הטמעת מודלים מתקדמים לניהול סיכונים אשראי, במטרה לשפר את תמחור העסקה השולית והתאמת המרווח המימוני לאופי העסקה והסיכון לבנק, תוך שיפור היכולת להתחרות על לקוחות איכותיים.
- לפרטים נוספים אודות מגזר עסקים בינוניים (פעילות בישראל), ובכלל זה פרטים בדבר השירות ללקוחות המגזר, ראו בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

מגזר עסקים גדולים (פעילות בישראל)

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2016 בסך של 264 מיליון ש"ח, לעומת 261 מיליון ש"ח בשנת 2015, עליה בשיעור של 1.1%. הרווח הנקי של המגזר הושפע, בין היתר, מחלקו (סך של 30 מיליון ש"ח) בהוצאה של כאל בגין הסדר חלק הליך פילי (ראו ביאור 36 ה' לדוחות הכספיים), מסילוק בסך של 4 מיליון ש"ח (ראו ביאור 23 ה' לדוחות הכספיים) ומשינויים בשיעור המס בסך של 6 מיליון ש"ח (ראו ביאור 8 יא' לדוחות הכספיים).

ההוצאות בגין הפסדי האשראי הסתכמו בביטול בסך של 40 מיליון ש"ח בשנת 2016, בדומה לשנת 2015.

נתונים עיקריים אודות מגזר עסקים גדולים (פעילות בישראל)

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
631	694	סך ההכנסות
(40)	(40)	ביטול הוצאות בגין הפסדי אשראי
246	306	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
261	264	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק

התפתחויות במגזר

רכישת פוליסה לביטוח סיכוני אשראי בערבויות חוק מכר וערבויות ביצוע. בחודש מאי 2016 השלים בנק מרכנתיל דיסקונט רכישה של פוליסה לביטוח סיכוני אשראי בערבויות חוק מכר וערבויות ביצוע, שהוצאו במסגרת פרויקטים של ליווי פיננסי, המתייחסת לתיק סיכוני אשראי בסך של כ-2 מיליארד ש"ח.

בחודש יוני 2016 השלים הבנק רכישה של פוליסה לביטוח סיכוני אשראי בערבויות ביצוע מסוימות, שהוצאו שלא במסגרת פרויקטים של ליווי פיננסי, המתייחסת לתיק סיכוני אשראי בסך של כ-3.3 מיליארד ש"ח.

רכישות אלה מצטרפות לרכישת פוליסה לביטוח סיכוני אשראי בערבויות חוק מכר, שהוצאו במסגרת פרויקטים של ליווי פיננסי, אותה השלים הבנק בחודש אוגוסט 2015, המתייחסת לתיק סיכוני אשראי בסך של כ-7.8 מיליארד ש"ח (כל הסכומים שצוינו בסעיף זה לעיל הינם במונחי חשיפה של 31 בדצמבר 2016).

במסגרת הפוליסות מעביר הבנק 80% מסיכון האשראי בערבויות חוק מכר וערבויות ביצוע ובהתחייבויות להוצאת ערבויות שכאלו לקונסורציום בינלאומי של מבטחי משנה. העסקה מאפשרת לבנק, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 203, להקטין את נכסי הסיכון, בדרך של הקטנת משקל הסיכון של החשיפות, ולהעמידו על משקל סיכון של 20%, בהתאמה לדירוג הבינלאומי של מבטחי המשנה.

לפרטים נוספים אודות מגזר עסקים גדולים, ובכלל זה פרטים בדבר התפתחויות בשוקי המגזר, יעדים ואסטרטגיה עסקית, פעילות סחר חוץ והשירות ללקוחות המגזר, ראו בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

מגזר גופים מוסדיים (פעילות בישראל)

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

התחרות הקיימת והגוברת בין הבנקים וחברי בורסה שאינם בנקים, שוחקת את שיעורי העמלות. בנוסף, סביבת הריבית הנמוכה פוגעת בהכנסה המימונית מפיקדונות.

ההפסד של המגזר הסתכם בשנת 2016 בסך של 37 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך של 18 מיליון ש"ח בשנת 2015, עליה בשיעור של 105.6%. הגידול בהפסד בשנת 2016 הושפע, בין היתר, מסילוק בסך של 1 מיליון ש"ח (ראו ביאור 23 ה' לדוחות הכספיים) ומשינויים בשיעור המס בסך של 2 מיליון ש"ח (ראו ביאור 8 יא' לדוחות הכספיים).

ההוצאות בגין הפסדי האשראי הסתכמו בסך של 30 מיליון ש"ח בשנת 2016, לעומת 5 מיליון ש"ח בשנת 2015. העליה בהוצאה נבעה מלקוח מסוים אחד.

נתונים עיקריים אודות מגזר גופים מוסדיים (פעילות בישראל)

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
41	49	סך ההכנסות
5	30	הוצאות בגין הפסדי אשראי
62	75	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
(18)	(37)	הפסד המיוחס לבעלי המניות של הבנק

לפרטים נוספים אודות מגזר גופים מוסדיים (פעילות בישראל), ראו בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

מגזר ניהול פיננסי (פעילות בישראל)

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2016 בסך של 570 מיליון ש"ח, לעומת 342 מיליון ש"ח בשנת 2015. העליה ברווח הנקי בשנת 2016 הושפעה, בין היתר, מהרווח ממכירת זכויות בויזה אירופה (ראו ביאור 36 ו' לדוחות הכספיים), מסילוק בסך של 2 מיליון ש"ח (ראו ביאור 23 ה' לדוחות הכספיים) ומשינויים בשיעור המס בסך של 8 מיליון ש"ח (ראו ביאור 8 יא' לדוחות הכספיים).

נתונים עיקריים אודות מגזר ניהול פיננסי (פעילות בישראל)

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
743	1,194	סך ההכנסות
238	255	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
342	570	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק

התפתחויות עיקריות במגזר

סביבת ריבית שלילית. ברבעון השני, בעקבות המעבר לסביבת ריבית שלילית, במטבעות הפרנק השוויצרי, האירו והין, הודיע הבנק ללקוחות מוסדיים על גביית ריבית על יתרות עו"ש בזכות במטבעות אלה. הבנק ימשיך לשקול את צעדיו בהתאם להתפתחויות בשערי הריביות בארץ ובעולם.

תיק הנוסטרו. לפרטים בדבר תיק הנוסטרו של הבנק והתפתחויות שחלו בו, ראו לעיל "ניירות ערך" בפרק "התפתחות הנכסים וההתחייבויות", נספח 4 וביאור 12 לדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים אודות מגזר ניהול פיננסי (פעילות בישראל), ובכלל זה פרטים בדבר פעילות חברות ריאליות, ובכלל זה פרטים בדבר פעילות חדר עסקות, ניהול נכסים והתחייבויות Global Treasury-1, ראו בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

פעילות בחו"ל

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2016 בסך של 192 מיליון ש"ח, לעומת סך של 149 מיליון ש"ח בשנת 2015, עליה בשיעור של 28.9%.

ההוצאות בגין הפסדי האשראי הסתכמו בשנת 2016 בסך של 126 מיליון ש"ח, לעומת סך של 10 מיליון ש"ח בשנת 2015.

נתונים עיקריים אודות מגזר פעילות בחו"ל

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
1,057	969	סך ההכנסות
10	126	הוצאות בגין הפסדי אשראי
780	534	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
149	192	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק

לפרטים נוספים אודות מגזר פעילות בחו"ל, ראו בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

התפתחויות במגזר

אידיבי (סוויס) בנק - בפירוק. ביום 26 בפברואר 2016 הושלמה העסקה למכירת פעילות הלקוחות של אידיבי (סוויס) בנק, כהגדרתה בהסכם. לפרטים נוספים ראו בראש פרק 15 ה' לדוחות הכספיים.

לאחר השלמת העסקה כאמור, מונה ל-אידיבי (סוויס) בנק מפרק על ידי בעלי המניות, ושם התאגיד שונה ל-"אידיבי (סוויס) בנק - בפירוק". עם מילוי תנאים מקדימים, התקבל אישור רשות הפיקוח על השווקים הפיננסיים בשווייץ (FINMA), לסיום הפיקוח על אידיבי (סוויס) בנק - בפירוק. החל מיום 20 בדצמבר 2016 חדל אידיבי (סוויס) בנק - בפירוק מכל פעילות בנקאית והבנק פועל לפירוקו של התאגיד.

סגירת נציגויות בחו"ל. בחודש ינואר 2016 נסגר סניף קיימן של אי די בי ניו יורק. בחודש פברואר 2016 נסגר סניף לונדון של הבנק. בחודש יוני 2016 קיבל הבנק המרכזי בארגנטינה את בקשת הבנק לסגירתה של נציגות הבנק בארגנטינה, אשר הוגשה עוד בשנת 2012 (בפועל הנציגות סגורה מזה מספר שנים). בחודש יולי 2016 נסגרה נציגות מקסיקו של אי די בי ניו יורק. בחודש ינואר 2017 נסגרה הנציגות של אי די בי ניו יורק בפרו.

חברות מוחזקות עיקריות

כללי

קבוצת הבנק פועלת באמצעות בנקים מסחריים בארץ ובחו"ל וחברות לשירותים פיננסיים. ההשקעה בחברות מוחזקות הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2016 ב-8.7 מיליארד ש"ח, לעומת סך של 8.2 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, עליה של 5.8%.

התפלגות הרווח הנקי לפי מבנה הקבוצה

תרומה לרווח הקבוצה			
לפני מס	רווח נקי	לפני מס	רווח נקי
2016		2015	
במיליוני שקלים חדשים			
פעילות בנקאית:			
בנקים מסחריים:			
535	240	414	207
בארץ - הבנק (2015 - כולל סניפים בחו"ל)			
337	193	344	210
- בנק מרכנתיל דיסקונט			
310	192	266	149
בחו"ל - שלוחות הבנק			
פעילות אחרת:			
442	186	241	95
כרטיסי אשראי לישראל			
82	78	89	81
דיסקונט קפיטל			
19	16	12	8
שירותים פיננסים אחרים			
1,725	905	1,366	750
סך-הכל			

18.91% מסך כל הנכסים במאזן המאוחד בסוף שנת 2016 הינם נכסי חברות מאוחדות בארץ וכ-16.30% מסך כל הנכסים במאזן המאוחד הינם של חברה מאוחדת בחו"ל. התרומה לרווח הנקי של החברות המאוחדות בארץ הסתכמה בשנת 2016 ב-467 מיליון ש"ח (389 מיליון ש"ח בשנת 2015). התרומה

לרווח הנקי של חברה מאוחדת בחייל הסתכמה בשנת 2016 ב-192 מיליון ש"ח (149 מיליון ש"ח בשנת 2015), התרומה לרווח הנקי של חברות כלולות הסתכמה בשנת 2016 ב-6 מיליון ש"ח (6 מיליון ש"ח בשנת 2015). סך התרומה של החברות המוחזקות, בארץ ובח"ל, לרווח הנקי של הבנק בשנת 2016 הסתכמה ב-665 מיליון ש"ח, לעומת סך של 543 מיליון ש"ח בשנת 2015, עליה בשיעור של 22.2%. להלן יובאו עיקרי ההתפתחויות בחברות המוחזקות העיקריות.

דיסקונט בנקורפ אינק.

דיסקונט בנקורפ אינק. הינה חברת בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק. דיסקונט בנקורפ אינק. היא חברת החזקות בנקאיות שהתאגדה על פי חוקי מדינת דלאוור. בנקורפ מחזיקה במלוא הבעלות והשליטה ב-אי די בי ניו יורק, שהוא הגדול בין הבנקים הישראליים הפועלים בחי"ל. בהתאם למסמכי היסוד של בנקורפ, אי די בי ניו-יורק לא ימכר על ידי בנקורפ, אלא אם ניתנה לכך הסכמה מראש של בנק דיסקונט. הנתונים המובאים בסעיף זה להלן נלקחו מהדוחות הכספיים המבוקרים של בנקורפ.

דיסקונט בנקורפ אינק. - נתונים עיקריים

שינוי ב-%	במיליוני דולר		נתונים מאזניים
	31.12.2015	31.12.2016	
(0.5)	9,322	9,272	סך-כל הנכסים
4.8	5,397	5,654	סך-כל האשראי
0.4	7,301	7,329	סך-כל הפקדונות
6.1	840	891	סך-כל ההון
	13.9%	14.2%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
	2015	2016	נתונים תוצאתיים לשנת
-	60	60	הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות
	7.3%	6.9%	התשואה להון

ההכנסות מפעילות הליבה של אי די בי ניו יורק וההכנסות התפעוליות גדלו משמעותית לעומת שנת 2015. מנגד, נרשם בשנת 2016 גידול בהוצאות להפסדי אשראי, אשר נובע מההוצאה בגין מספר תיקי אשראי, תוך שמירה על איכות תיק האשראי.

לפרטים בדבר השקעות אי די בי ניו יורק באגרות חוב מגובות משכנתא, ראו "התפתחות נכסים והתחייבויות" לעיל וביאור 12 לדוחות הכספיים להלן.

חלוקת דיבידנד. בשנת 2016, חילק בנקורפ דיבידנד לבנק דיסקונט, בסכום כולל של 15 מיליון דולר (2015 - 15 מיליון דולר). בחודש מרס 2017 חילק בנקורפ לבנק דיסקונט דיבידנד בסכום של 15 מיליון דולר.

מכירת הפעילות של DBL. לפרטים, ראו ביאור 15 ד' לדוחות הכספיים.

התרומה של בנקורפ לתוצאות העסקיות של הבנק הגיעה בשנת 2016 לרווח בסך של 193 מיליון ש"ח (לאחר ניכוי הפרשה למס בסך של 39 מיליון ש"ח), לעומת 190 מיליון ש"ח בשנת 2015 (לאחר ניכוי הפרשה למס בסך של 28 מיליון ש"ח).

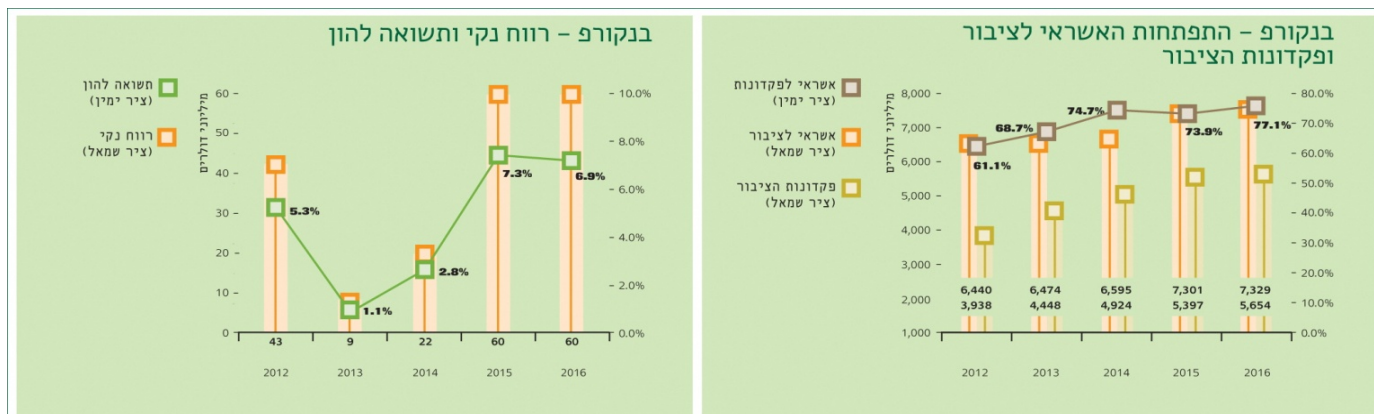
חולשה מהותית. חולשה מהותית היא ליקוי, או שילוב של ליקויים, בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, כך שיש אפשרות סבירה כי הצגה מוטעית מהותית של הדוחות הכספיים של החברה לא תימנע, או תזוהה ותתוקן בזמן. במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2015, זוהתה חולשה מהותית המתייחסת לבקורות על הערכה ואומדן של אי די בי ניו יורק לגבי הלימות הפרשות ספציפיות על הלוואות פגומות, ובכלל זה הבקרה על השלמות והדיוק של המידע המשמש למדידת הפרשות ספציפיות. חולשה מהותית זו לא הביאה להצגה מוטעית של הדוחות הכספיים המאוחדים של אי די בי ניו יורק במי מהתקופות שהוצגו בדוח שנתי 2015.

הנהלת הבנק בחנה את מהותיות הממצאים והגיעה לכלל דעה שאין הם מהותיים בהתייחס לדוחות הכספיים המאוחדים, ולפיכך לא היתה חולשה מהותית ברמת הקבוצה.

אי די בי ניו יורק ביצע תכנית עבודה לסיום הטיפול בחולשה המהותית. התכנית כללה הגדרה מחדש של תהליך העבודה והוספת בקורות, בדיקת התהליך "מקצה לקצה" על ידי הביקורת הפנימית וסקירה בלתי תלויה על ידי יחידת ה-SOX. כל אלו הובילו להסרת החולשה המהותית בדוח שנתי 2016. מערך הבקרה הפנימית על דיווח כספי באי די בי ניו יורק ליום 31 בדצמבר 2016, בוקר על ידי רואי החשבון המבקרים של אי די בי ניו יורק ונמצא אפקטיבי.

חילופי מנכ"ל. מר אהוד ארנון, מנכ"ל אי די בי ניו יורק, הודיע ביום 13 בדצמבר 2016, בשיבת הדירקטוריון של אי די בי ניו יורק, על החלטתו לסיים את כהונתו. ביום 26 בדצמבר 2016 החליט דירקטוריון הבנק למנות את מר אורי לוין, סמנכ"ל בכיר, לתפקיד מנכ"ל ודירקטור ב-Discount Bancorp Inc. והמליץ לדירקטוריון Bancorp Inc למנות את מר לוין לתפקיד מנכ"ל ודירקטור ב-אי די בי ניו יורק. המינוי ייכנס לתוקף ביום 1 במאי 2017.

הדוחות הכספיים השנתיים של בנקורפ ושל אי די בי ניו יורק עומדים לעיון באתר של אי די בי ניו יורק (IDB Bank).

בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

בנק מרכנתיל דיסקונט הינו חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק. בסוף שנת 2016 פעל בנק מרכנתיל דיסקונט באמצעות 78 סניפים (79 סניפים בסוף שנת 2015).

בנק מרכנתיל דיסקונט - נתונים עיקריים

שינוי	במיליוני שקלים חדשים		נתונים מאזניים
	31.12.2015	31.12.2016	
1- %			
6.9	30,076	32,164	סך-כל הנכסים
7.8	20,417	22,001	סך-כל האשראי לציבור, נטו
7.1	25,388	27,199	סך-כל פקדונות הציבור
6.7	2,103	2,244	סך-כל ההון
14.0%		13.8%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
נתונים תוצאתיים לשנת			
	2015	2016	הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות
(8.1)	210	193	
10.4%		8.9%	התשואה להון

יחס ההון לרכיבי סיכון. ביום 17 בנובמבר 2015, קבע דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט כי יחס ההון הכולל של בנק זה לא יפחת משיעור של 12.7%. ביום 17 בנובמבר 2014, קבע דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט כי יחס ההון העצמי ברובד הראשון לא יפחת משיעור של 9.2%.

הגורמים העיקריים אשר השפיעו על התוצאות העסקיות הרווח בשנת 2016, הושפע, בין היתר, מעליה בסך של 62 מיליון ש"ח בהכנסות הריבית; מירידה בסך של 31 מיליון ש"ח בהוצאות בגין הפסדי אשראי; מירידה בסך של 24 מיליון ש"ח בהכנסות האחרות, בגין רווחי הון שנזקפו בשנת 2015 (ראו להלן "רכוש קבוע ומתקנים"); ומעליה בסך של 69 מיליון ש"ח בהוצאות התפעוליות והאחרות, שנבעה, בעיקר, מעליה בהוצאות משכורת והוצאות נלוות, בשיעור של 12.2%, ונובעת הן מהשלכות חד פעמיות בגין הסכם השכר שנחתם בתקופה המקבילה אשתקד, והן מהשלכות יישום תוכנית התייעלות בשנת 2016 (ראו "משאבי אנוש" להלן).

חלוקת דיבידנד. בשנים 2015-2016 בנק מרכנתיל דיסקונט לא חילק דיבידנד.

התוכנית האסטרטגית. בשנת 2015 אישר דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט תוכנית אסטרטגית לשנים 2016-2020. התוכנית כוללת שני כיווני פעולה עיקריים: האחד, הרחבת הפעילות הקמעונאית (משקי בית ועסקים קטנים), במסגרתה עתיד בנק מרכנתיל דיסקונט להתמקד בפלחי אוכלוסיה ספציפיים, שנצברה בגינם התמחות רבת שנים למתן שירותים בנקאיים התואמים את צוריהם היחודיים. השני, התייעלות תפעולית באמצעות ניהול קפדני של ההוצאות התפעוליות ושיפור מבנה ההכנסות.

תוכנית 2016. במחצית השנייה של שנת 2016 אישר דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט תוכנית אסטרטגית שהוכנה על ידי הנהלת בנק זה, בסיוע יועצים חיצוניים - להעמקת הפעילות במגזר הקמעונאי, לרבות התמקדות בפלחי אוכלוסיה ייעודיים שנצברה בגינם התמחות רבת שנים במתן שירותים בנקאיים.

פרוייקטים עיקריים לביצוע. ביצוע התוכנית האסטרטגית כאמור, כרוך ביישום שינויים מבנים ושינויים בתהליכי העבודה, המוטמעים בבנק מרכנתיל דיסקונט במסגרת פרויקטים, ובכללם:

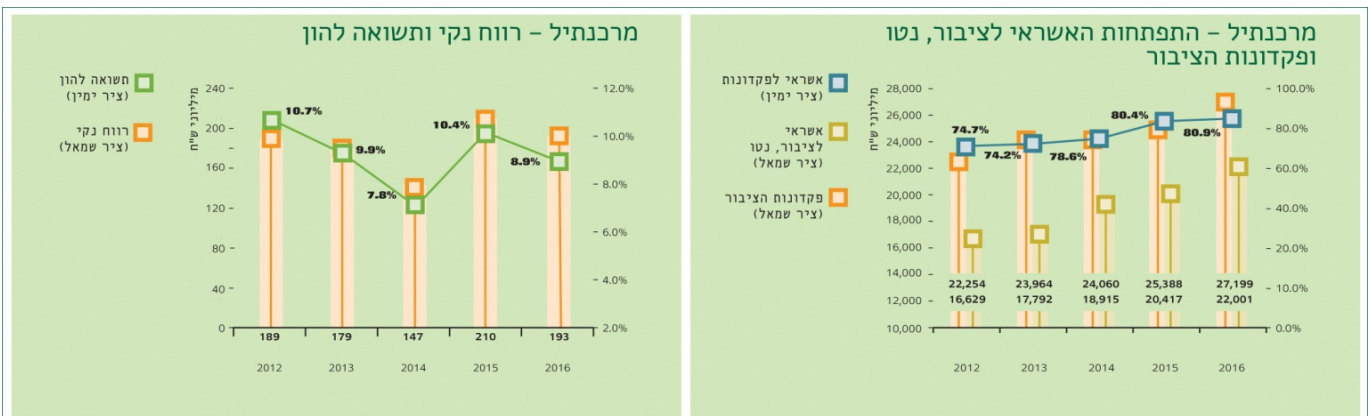
- הרחבת פעילות יחידת "התפעול העורפי" - במסגרתה מוסטות פעילויות תפעוליות מסוימות מהסניפים למרכזי תפעול עורפיים, במטרה להגדיל את משאבי הסניפים העומדים למתן שירות ללקוחות.

- שיפור תשתיות המחשוב - לרבות תשתיות הנוגעות לפיתוח הפעילות במגזר הקמעונאי, כגון: הרחבת הערוצים המשמשים למתן שירותים בנקאיים, שיפור התשתיות הטכנולוגיות המאפשרות ביצוע פעולות ללא חתימה פיזית של הלקוח, שדרוג והגדלת מספר המכשירים האוטומטיים בסניפים ופיתוח יישומים דיגיטליים מתקדמים, המאפשרים ללקוחות לקבל מידע זמין ולבצע פעולות בנקאיות, באמצעות שימוש באמצעי תקשורת ניידים.

"מתודת הסניפים" - הפרויקט הושלם במהלך שנת 2016 בכל סניפי בנק מרכנתיל דיסקונט, והורחב תכולת פעילות היחידה לתפעול עורפי באמצעות הסטת תהליכים נוספים מהסניפים ליחידה זו.

לפרטים בדבר תובענות ובקשות לאשר אותן כתובענות ייצוגיות, בעניין: העלאת ריבית חד-צדדית על אשראי שנלקח במסגרת שאושרה, גביית עמלה הקשורה לפעילות של המרה ומשלוח מט"ח, וגביית עמלות שאינן מצויות בתעריפון המלא מלקוחות שאינם "עסק קטן", ראו ביאור 26 ג', סעיפים 12.5, 12.7 ו-12.8, בהתאמה.

הדוחות השנתיים והרבעוניים של בנק מרכנתיל דיסקונט עומדים לעיון באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, תחת "מרכנתיל הנפקות", ובאתר של בנק מרכנתיל דיסקונט.

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ

כרטיסי אשראי לישראל (להלן: "כאל") הינה חברה בת של הבנק. ליום 31 בדצמבר 2016 הבנק החזיק 71.8% מזכויות ההון ו-79.0% מזכויות הצבעה בכאל. הבנק הבינלאומי הראשון החזיק במועד זה ביתרת הזכויות בכאל.

מסמך הבנות בין בעלי המניות בכאל. הבנק הבינלאומי והבנק גיבשו מסמך הבנות ביניהם כבעלי מניות בכאל, אשר מסדיר מספר נושאים ובכלל זה: חלוקת דיבידנדים על ידי כאל, חתימת הסכמי הנפקה חדשים, פעולות להגדלת מצבת כרטיסי האשראי וסיוע למהלכי מימוש אחזקות הבנק הבינלאומי בכאל, אם וככל שהבנק הבינלאומי יבקש לנקוט במהלכים כאלה.

כאל - נתונים עיקריים

נתונים מאזניים	במיליוני שקלים חדשים		שינוי ב-%
	31.12.2015	31.12.2016	
סך-כל הנכסים	10,991	12,416	13.0
סך-כל ההון	1,225	1,504	22.8
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	15.4%	15.8%	
נתונים תוצאתיים לשנת			
סך-כל ההכנסות	1,240	1,622	30.8
הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות	149	292	96.0
התרומה לתוצאות העסקיות של הבנק	95	186	95.8
התשואה להון	12.6%	21.3%	
נתונים תוצאתיים בניטרול רווח ממכירת זכויות ביזתא אירופה והוצאה בגין הסדר חלף הליך פלילי) - לשנת			
הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות - בניטרול כאמור	149	195	31.5
התרומה לתוצאות העסקיות של הבנק - בניטרול כאמור	95	124	30.5
התשואה להון - בניטרול כאמור	12.6%	14.2%	

הערה:

(1) ראו ביאור 36 ה' ו-ו' לדוחות הכספיים.

התוצאות העסקיות של כאל בתקופת הדוח הושפעו, בעיקר, מעליה בהכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי (54 מיליון ש"ח) ומעליה בהכנסות ריבית, נטו (72 מיליון ש"ח) ועליה בהכנסות מימון שאינן מריבית (256 מיליון ש"ח), אשר נבעה בעיקר מהכנסה בסך של 263 מיליון ש"ח בגין חלקה של כאל בעסקת ויזה אירופה, ומנגד, מעליה בהוצאות בגין הפסדי אשראי (40 מיליון ש"ח), ועליה בהוצאות תפעול (92 מיליון ש"ח), בעיקר הפרשה בעלת אופי חד פעמי בגין הסדר חלף הליך פלילי, ומעליה בהוצאות מכירה ושיווק (32 מיליון ש"ח).

יחס ההון לרכיבי סיכון. ביום 27 בפברואר 2011 אימץ דירקטוריון כאל מדיניות לפיה יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון של החברה לא יפחת משיעור של 15%.

חלוקת דיבידנד. במהלך השנים 2015-2016 לא חילקה כאל דיבידנדים. בחודש דצמבר 2014, הודיע הפיקוח על הבנקים לכול, כי חלוקה של דיבידנד תיעשה בתיאום מוקדם עם הפיקוח. בחודש מרס 2017 חילקה כאל דיבידנד בסך של 30 מיליון ש"ח (חלק הבנק כ-21.5 מיליון ש"ח).

אימוץ תכנית אסטרטגית לשנים 2017-2015. ביום 10 בדצמבר 2014 אישר דירקטוריון כאל את התוכנית האסטרטגית לשנים 2017-2015. התוכנית מבוססת על שני נדבכים מרכזיים - צמיחה בתחום האשראי והפחתת עלויות, לצד שימור היכולות התחרותיות בעולם התשלומים. יישום התוכנית יוביל למודל הפעלה שיתמוך בהשגת יעדיה, ובכלל זה: התבססות על פלטפורמות דיגיטליות וטכנולוגיות מתקדמות על מנת לתמוך במימוש המהלכים העסקיים, ניהול סיכונים מושכל במסגרת תיאבון הסיכון וכן פיתוח הון אנושי ותרבות ארגונית שיתמכו באסטרטגיה. להערכת הנהלת כאל, יישום התוכנית יוביל לצמיחה ברווחי קבוצת כאל, ויאפשר לה להתמודד בצורה מיטבית אל מול אתגרי השוק הפיננסי בישראל בשנים הקרובות.

הטמעת התוכנית האסטרטגית. לשם הטמעת התוכנית האסטרטגית הוקמו בכאל צוותים מאגפים שונים, להנעה ויישום התוכנית שיובילו לשינוי בכל נושא מיקוד. בנוסף, הוקמה מנהלת אסטרטגיה, שתפקידה העיקריים הם תיאום תוכניות השינוי, סיוע במימושן, מעקב ובקרה אחר ההתקדמות ודיווח להנהלה ולדירקטוריון. בימים אלה שוקדת כאל על גיבוש תכנית אסטרטגית עדכנית.

לפרטים בדבר הסדר חלף הליך פלילי, ראו ביאור 36 ה' לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר מכירת ויזה אירופה, התמורה שהתקבלה ותמורה נוספת שצפויה להתקבל, ראו ביאור 36 ו' לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר הפעילות בתחום כרטיסי אשראי, ראו בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם" להלן ובביאור 36 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר תובענות ובקשות להכיר בהן כתובענות ייצוגיות, שהוגשו כנגד כאל בעניינים הבאים: שיווק כרטיסי מתנה, העמדת אשראי באמצעות כרטיס "אקטיב", טענה להסדר כובל בתחום כרטיסי החיוב המיידי ("דביט"), ראו ביאור 26 ג', סעיפים 12.2, 12.6, ו-13.3, בהתאמה. הדוחות השנתיים והרבעוניים של כאל עומדים לעיון באתר החברה.

דיסקונט קפיטל בע"מ (לשעבר: דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ)

דיסקונט קפיטל הינה חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק, הפועלת בשלושה תחומי פעילות עיקריים:

- השקעות בחברות, בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון;
- בנקאות להשקעות, לרבות יעוץ וניהול תהליכי מיזוגים ורכישות (M&A), יעוץ מימוני (Corporate Finance) וליווי תהליכי דירוג;
- ייזום וליווי הנפקות ציבוריות ופרטיות ומתן שירותי חיתום והפצה, באמצעות חברה בת דיסקונט חיתום והנפקות בע"מ (להלן: "דיסקונט חיתום").

דיסקונט קפיטל - נתונים עיקריים

שנתי	במיליוני שקלים חדשים		נתונים מאזניים
	31.12.2015	31.12.2016	
סך-כל הנכסים	1,139.1	1,288.3	
סך-כל ההון	410.6	494.3	
נתונים תוצאתיים לשנת			
הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות	2015	2016	
התרומה לתוצאות העסקיות של הבנק ⁽¹⁾	66.5	76.3	
	(3.6)	78.0	

הערה:

⁽¹⁾ הפער בין הרווח הנקי לבין התרומה לתוצאות העסקיות של הבנק נובע מההבדלים ביישום כללי חשבונאות.

הרווח בשנים 2015-2016, הושפע, בעיקר, ממימושים שונים.

מיזוג של דיסקונט חיתום והנפקות בע"מ. בשנת 2016 הושלם מיזוג כלל פיננסים חיתום בע"מ עם ולתוך דיסקונט חיתום בע"מ. כתוצאה מהמיזוג הגדילה דיסקונט חיתום משמעותית את היקפי הפעילות שלה בשנת 2016, והציגה גידול בהכנסות מעמלות חיתום והפצה של פי 4.5 ממועד המיזוג ושל פי 5.5 ברמה שנתית. לפרטים בדבר הסכם המיזוג, ראו ביאור 15 ו' לדוחות הכספיים.

בשנת 2016, השתתפה דיסקונט קפיטל, באמצעות חברה בת, ב-87 הנפקות לציבור מתוכן אחת עם חיתום (מזה שתי הנפקות לציבור עבור קבוצת דיסקונט) וב-12 הנפקות פרטיות (מזה הנפקה פרטית אחת עבור קבוצת דיסקונט), בהיקף כולל של כ-37 מיליארד ש"ח (בשנת 2015 - 23 הנפקות לציבור ו-3 הנפקות פרטיות, בהיקף של כ-17 מיליארד ש"ח).

מימושים ברבעון הראשון של שנת 2017. ברבעון הראשון בוצעו מספר מימושים בקרנות השקעה בהן משקיעה דיסקונט קפיטל, וכן מומשה השקעה באחת החברות, בניגוד צפויה דיסקונט קפיטל לרשום ברבעון הראשון של שנת 2017 רווח בסך של כ-70 מיליון ש"ח, לאחר השפעת המס.

פרק ג' – סקירת הסיכונים

תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

פרופיל הסיכון של קבוצת דיסקונט – סביבת הסיכון

- קבוצת דיסקונט פועלת במגוון רחב של פעילויות פיננסיות הכרוכות בנטילת סיכונים. הקבוצה מיקדה את הפיזור הגיאוגרפי, אך סביבת הסיכון ההטרופית (מקומית ובינלאומית, רגולטורית ופנימית), וגודלן של חברות הבת בארץ ובחו"ל ביחס לפעילות חברת האם, חושף את הקבוצה לסביבה בעלת מאפיינים עסקיים ורגולטורים שונים ומגוונים ומאידך, ותורמים לפיזור הסיכון. ההשפעות החיצוניות העיקריות להן חשופה הקבוצה:
- **דרישות ההון מהמערכת הבנקאית.** דרישות ההון הדיפרנציאליות של הפיקוח, מהוות אתגר למערכת הבנקאית. בשנים האחרונות, שיפרה קבוצת דיסקונט, באופן משמעותי, את יחסי ההון שלה, והקבוצה משמרת נאותות הונית, במצב עסקים רגיל ובמצבי קיצון שונים לרבות באמצעות גיוס הון. הקבוצה פועלת להחלת מדיניות ניהול פיננסי קבוצתית וקבעה מתווה הון עולה לשיפור יחסי ההון המינימליים ומקיימת ניטור קפדני של ההון ושל יישום אסטרטגיית המימון, בקבוצה;
 - **התפתחות בשווקים הכלכליים.** המשך התמתנות בכלכלה העולמית. עליה בתנודתיות ובסיכון של השווקים הפיננסיים בעולם, המדיניות המוניטרית ממשיכה להיות מרחיבה וסביבת הריבית צפויה לעלות באופן איטי, בין היתר לאור, חוסר הוודאות הפוליטי, ביחס להשפעות הבחירות בארה"ב על הזירה הכלכלית והפוליטית, חוסר וודאות וחשש ממשברים נוספים בגוש האיר, חולשה של בנקים אירופאים, המובילים חששות מהאטה בכלכלה העולמית וכן, האטה חדה בסין, התחזקות רוסיה, ירידה במחירי הסחורות וסיכונים גיאופוליטיים;
 - **הגברת התחרות, סיכונים רווחיות והמודל העסקי.** סביבת הריבית הנמוכה, הגברת הפיקוח הרגולטורי על הכנסות, שינויים מבניים צפויים במערכת הבנקאית והורדת חסמי כניסה למתחרים חדשים (בעיקר בתחום האשראי והדיגיטל), מובילים להמשך הגברת התחרות במערכת הבנקאית, להעברת פעילות בנקאית לגופים פיננסיים שאינם בנקים וכפועל יוצא, לשחיקת מקורות ההכנסה של המערכת הבנקאית ובעלי פוטנציאל להגדלת התיאבון לסיכון, לתמחור חסר של נכסים ולפיתוח מוצרים חדשים בחיפוש אחר מנועי צמיחה נוספים. הקבוצה פועלת לצמיחה במיקוד קמעונאי ונערכת להרחבת שירותים דיגיטליים והצעות ערך ללקוחות;
 - **התפתחות של הבנקאות הדיגיטלית.** התפתחות זו בשילוב עם החלת הוראות ניהול בנקאי תקין בדבר בנקאות בתקשורת, הינם בעלי השלכות רוחביות ומאתגרות, הצפויות לשנות את תפיסת ההפעלה של הבנקאות המסורתית. אושרה מדיניות בנקאות בתקשורת והקבוצה החלה בהיערכות ליישום, לרבות ייזום פרויקטים בתחומי החדשנות, הדטה והדיגיטל בדגש על הממשק וחווית הלקוחות;
 - **רמת המינוף של משקי הבית.** נמשכת מגמת העליה ברמת המינוף של משקי הבית, אשר בשילוב עם הגברת התחרות, סביבת הריבית הנמוכה וכניסת מתחרים חוץ בנקאיים עלולים להשפיע על המשק בכלל, וכנגזרת גם על הקבוצה;
 - **שוק הנדל"ן המקומי.** נצפית ירידה בריכוזיות האשראי לענף הנדל"ן. הקבוצה פועלת לשינוי תמהיל התיק באמצעות הרחבת הפעילות בסגמנטים בעלי מאפייני סיכון נמוכים יותר (באשראי לתחום ליווי המגורים), ובמקביל, צמצום החשיפה לסגמנטים ולווים בעלי מאפייני סיכון גבוהים;
 - **שינויים רגולטורים.** נמשכת המגמה של ריבוי והקשחת הדרישות הרגולטוריות, בארץ ובעולם, בעיקר סיכונים חוצי גבולות, איסור הלבנת הון לרבות החלת עבירות מס חמורות כעבירות מקור, והגברת דרישות הציות וההתנהלות העסקית ההוגנת כלפי לקוחות, המגבירים את חובות הגילוי והדיווח של התאגידים הבנקאיים ומחייבים היערכות תשתיתית והטמעה של השינויים בקרב העובדים. לצד השינויים הרגולטוריים השונים, ניכרת מגמה של הגברת האכיפה בתחומים שונים (סיכונים חוצי גבולות, ייעוץ להשקעות, דיני עבודה, הגבלים עסקיים, הגנת הפרטיות, נגישות ועוד) ופוטנציאל להקשחת האחריות האישית. הקבוצה פועלת באופן מתמשך לשיפור התרבות הארגונית בכלל, ותרבות הציות בפרט, תוך הקצאת משאבים ניהוליים ותקציביים ומבצעת היערכות קבוצתית בפרויקטים רוחביים;
 - **פורסמו המלצות הסופיות של ועדת שטרם.** טרם הושלמה החקיקה וקיימים עדיין מרכיבי אי וודאות מהותיים. כאל צפויה להיוותר בבעלות הקבוצה ל-4 שנים נוספות ועם סיומן תיבחן שוב שאלת הפרדתה. כאל נערכת עם תוכנית אסטרטגית חדשה. הקבוצה עוקבת אחר פרסום המלצות של ועדת באזל (באזל 4), אשר יש בהן כדי להשפיע באופן משמעותי על המגבלות ואופן והגבלות חישוב נכסי סיכון (אשראי, צד נגדי, שוק, תפעולי), ניהול סיכון הריבית בתיק הבנקאי, חישוב ההון בנדבך השני, הקצאות הון בגין השקעות ריאליות ועוד. הפיקוח על הבנקים טרם החליט על אימוץ ההוראות;
 - **דרישות התייעלות מהמערכת הבנקאית** - יחסי היעילות הנמוכים של המערכת הבנקאית בישראל בכלל וקבוצת דיסקונט בפרט, ביחס למדינות מתקדמות אחרות, הובילו לקידום מהלכי התייעלות רב-שנתיים על ידי המפקחת על הבנקים, במטרה לתרום ליציבות ארוכת טווח של

המערכת הבנקאית. שיפור יחסי היעילות התפעולית נמנה על יעדיה המרכזיים של הקבוצה, ומהווה ציר מרכזי בתוכנית האסטרטגית. הקבוצה מיישמת תוכנית התייעלות רב שנתית לרבות ביצוע מהלכי פרישה מרצון, התייעלות בהוצאות וכן בנכסים. בכלל זה גם מתוכנן מעבר קבוצתי הדרגתי לקמפוס דיסקונט. נוכח מאמצי ההתייעלות בכלל המערכת ותמיכת הפיקוח, צפויה הקבוצה להעמיק את תוכניות ההתייעלות ולתרום בכך לשיפור הגמישות הניהולית;

- **סיכונים קיברנטיים.** התעצמות הסיכונים הטכנולוגיים ובכללם עליה באמצעים, בתחום ובמורכבות של תקיפות הסייבר בארץ ובעולם מובילה להתעצמותם של הסיכונים הקיברנטיים ולמיקוד של רגולטורים ורשויות פיקוח, בארץ ובעולם וזליגת מידע מפנים ומחוץ, להסדרת איומים אלו ופיקוח עליהם, כאיומים חוצי ארגון, אשר בנוסף לסיכון הטכנולוגי, עלולים להוות גם סיכון אסטרטגי עסקי, וכרוך בסיכוני ההונאה, הקבוצה גיבשה אסטרטגיה ומדיניות סייבר. נמשכת ההיערכות להשלמת שכבת ההכוונה, כולל הגדרת תרחישי איום וייחוס, הגדרת שטחי מפתח להגנה;
- **המשכיות עסקית.** המצב הגיאופוליטי האזורי והתגברות האיומים הקיברנטיים מחייבים את הבנק בהיערכות להתמודדות עם תרחישי קיצון וחיזוק התהליכים להמשכיות עסקית. הקבוצה ממשיכה בהיערכות, בהתאם לדרישות הרגולציה ומקיימת מעת לעת תרגולים עסקיים, טכנולוגיים ופיננסיים לבחינת מוכנות הבנק והקבוצה לאירועי תרחיש שונים ובמסגרת זו, הקבוצה העתיקה את אתר המחשוב המשני שלה לאתר מארח (Hosting), במהלך שנת 2016;
- בנוסף להשפעות החיצוניות אליהן חשופה הקבוצה וכלל המערכת הבנקאית, יחסי העבודה בבנק מהווים מרכיב משמעותי במפת הסיכונים שבמסגרתה פועל הבנק;
- **יחסי עבודה.** נחתם הסכם עם ועד העובדים לחידוש חוקת העבודה עד 2021 וחתימה על הסכם שכר עד 2018, אשר תורמים לצמצום הסיכון ביחסי העבודה. חוקת העבודה המעודכנת, צפויה לשפר את הגמישות הניהולית, בדגש על גמישות בניוד עובדים ובמינוי תפקידי מפתח. מושם דגש להטמעת תרבות ביצועים תומכת שינוי.
- בטבלת גורמי הסיכון להלן, מובאים השינויים העיקריים שחלו בפרופיל הסיכון של הקבוצה.

עקרונות ניהול הסיכונים

- נשמרת המגמה העולמית להכרה בתחום ניהול הסיכונים כרכיב חיוני בפעילות התאגיד הבנקאי, ולחידוד הצורך בביסוס תפיסת ניהול הסיכונים והטמעתה בפעילות השוטפת ובתהליכי קבלת החלטות עסקיות. הבנק בוחן את הסיכונים השונים אליהם חשופה הקבוצה בראיה קבוצתית וצופה פני עתיד. הדירקטוריון והנהלה מקנים חשיבות רבה להיבטי ניהול סיכונים ולהטמעת תרבות ניהול סיכונים נאותה בבנק ובחברות הבת, תוך הקצאת המשאבים הנדרשים לשם כך וקביעת מיקודים בתחומים אלו כחלק מהיעדים הקבוצתיים. עקרונות העל לניהול סיכונים בקבוצת דיסקונט:
- ניהול הסיכונים מבוצע בראיה משולבת קבוצתית, חוצת ארגון, לאורך שדרת הניהול ולרוחב היחידות העסקיות, תוך שימוש במתודולוגיות ומינורים עקביים ותוך התייחסות למכלול סוגי הסיכונים להם חשופה הקבוצה.
 - ממשל תאגידי קבוצתי אשר תומך בקיום שרשרת פיקוח אפקטיבית על פעילותה של הקבוצה, בכפוף להוראות הדין.
 - האחריות לניהול הסיכונים הינה היררכית, כאשר כל דרג ניהולי נושא באחריות לסיכונים במרחב הפעילות שלו, באופן שמובטחת מצרפיות (אגרציה) של ניהול הסיכונים בכל דרגי הניהול, עד לחבר הנהלה האחראי לקו העסקים, לרבות קיום תהליכים נאותים של זיהוי, מדידה, הערכה, בקרה, ניטור ודיווח על סיכונים.
 - על כל אחד מהסיכונים המהותיים אליהם חשופה הקבוצה, ממונה נושא משרה בכיר, במעמד של חבר הנהלה, אשר נושא באחריות העל (Accountability) ביחס לניהול הסיכון בקו הראשון.
 - תפיסת ניהול הסיכונים תומכת באפשרות ושיפור תהליכי קבלת החלטות והצפת ערך בראייה ארוכת טווח.
 - התרבות הארגונית מעודדת שקיפות ותקשורת פנים-ארגונית אפקטיבית, תוך זרימת מידע נאותה, לרבות ביחס לאירועי הפרה/כשל, לכל הגורמים המעורבים בטיפול בסיכונים.
 - הסיכונים מנוהלים תוך שמירה על הפרדת תפקידים ובקורות בין קווי ההגנה המעורבים בניהול הסיכון.
 - תפיסת ניהול הסיכונים דינאמית ומתפתחת לאורך זמן, בהתאם לשינויים בצרכי הבנק והקבוצה, הוראות האסדרה, פרקטיקה מקובלת בארץ ובעולם ותנאי הסביבה החיצונית והפנימית.
 - ניהול הסיכונים מבוצע על בסיס מתמשך, בראיה צופה פני עתיד, הכולל תהליכי זיהוי, מדידה, הערכה, ניטור, בקרה ודיווח שוטפים של החשיפות לסיכונים וניהולן והשלכותיהן על פרופיל הסיכון, לצד זיהוי סיכונים מתהווים וחדשים.
 - תהליכי ניהול הסיכונים כוללים פעילות פרואקטיבית לניהול הסיכונים ולמינונה של תרבות ארגונית אפקטיבית והטמעת תרבות בקרה.

תיאבון הסיכון

חטיבת ניהול סיכונים אחראית על עדכון תקופתי של התיאבון לסיכון, בהלימה לתהליך תכנון ההון, התכנון האסטרטגי ותכנון הנדלוא, באופן שתהליכים אלו יהיו שלובים, משלימים זה את זה ומנוהלים באופן מקביל ואינטראקטיבי, במטרה להוביל להשאת התשואה של הקבוצה ולשמור על יציבותה בראיה ארוכת טווח.

הצהרת התיאבון בקבוצת דיסקונט נמצאת בהלימה לדרישות הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 310 והיא משקפת את טעמי הסיכון של הדירקטוריון, תוך קביעת מגבלות והגדרת "גבולות גדרה", ברורים וניתנים להטמעה, לפעילות ולכיוונים העסקיים ולהבטחת עמידה בדרישות ובמגבלות הרגולטוריות. ההצהרה כוללת היגדים כמוטיים ואיכותיים, המתייחסים לכל אחד מתחומי הסיכון המנוהלים, ואלו מהווים בסיס לקביעת מסמכי תיאבון לסיכון בתחומי הסיכון הפרטניים הכוללים מגבלות, יעדים וספי התראה המתווים את קביעת המדיניות העסקית הקבוצתית.

מגבלות ההצהרה נקבעות, בין היתר, על בסיס שימוש בתרחישים ובתרחישי קיצון שונים, אשר מהווים כלי מרכזי וחשוב בהערכת הסיכונים והשפעתם האפשרית על הון הקבוצה. וההצהרה כוללת היגדים ומגבלות המתייחסים למצב עסקים רגיל ולמצב קיצון, ובראיה צופה פני עתיד.

הצהרת התיאבון ומסמכי התיאבון הפרטניים שנקבעו מכוחה, מהווים את אחד הכלים המרכזיים של הדירקטוריון לפיקוח על התאמת פרופיל הסיכון של התאגיד לתיאבון שנקבע, ואלו מנוטרים באופן שוטף ומדווחים באופן תקופתי לדירקטוריון. בהתאם להצהרה, חריגה ממגבלות אלה תדווח לדירקטוריון, או לאחת מועדותיו, תוך קביעת מתווה לירידה ברמת הסיכון ולעמידה במגבלות.

הצהרות התיאבון של חברות הקבוצה הנין בהלימה להצהרה הקבוצתית ומתואמת עימה. בחודש דצמבר 2016 אישר הדירקטוריון את הצהרת תיאבון הסיכון של קבוצת דיסקונט ובמהלך שנת 2016 לא חלו חריגות מהמגבלות שקבע הדירקטוריון בנושא זה.

מדיניות וכלים בניהול סיכונים

תפישת ניהול הסיכונים של הקבוצה מעוגנת בסדרה של מסמכי מדיניות לניהול הסיכונים השונים, אשר אושרו על ידי דירקטוריון הבנק ומטרתם להתוות את התשתית הכוללת לניהול הסיכונים בבנק ובקבוצה. תפישה זו כוללת התייחסות נרחבת להיבטי הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים, לרבות הגדרת סמכות ואחריות של הגורמים המשתתפים בתהליכי ניהול הסיכונים הגדרת הכלים, המתודולוגיות והמודלים המשמשים לזיהוי, מדידה, הערכה, בקרה, ניטור ודיווח על החשיפה לסיכונים, לרבות התיאבון לסיכון ותרחישי קיצון.

מסמכי מדיניות ניהול הסיכונים עקביים עם הרגולציה המתפתחת בתחום ניהול הסיכונים, בסביבה העסקית הנתונה, ומועברים לאימוץ, בהתאמות המחויבות, לחברות הבת העיקריות. לפרטים נוספים אודות הכלים השונים המשמשים בניהול הסיכונים ועל הטמעת תרבות הסיכונים, ראו "כלים לניהול סיכונים" ו-"תרבות הסיכונים והטמעת שימושיות תהליכי ניהול הסיכונים" במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים" העומד לעיון באינטרנט.

הערכת פרופיל הסיכון

הקבוצה מבצעת מעקב שוטף אחר שינויים בפרופיל הסיכון של הבנק וחברות הקבוצה, בהתבסס על הכלים והמתודולוגיות הקבוצתיים שפותחו בתמיכה למעקב אחר שינויים בפרופיל הסיכון ובכלל זה יישום תהליכי זיהוי, מדידה, הערכה, ניטור, בקרה ודיווח, הכוללים גם מעקב אחר מגבלות, אינדיקטורים וספי התראה שונים, לרבות בהשוואה למערכת הבנקאית. מסמך הסיכונים הרבעוני מרכז שינויים מהותיים שחלו בפרופיל הסיכון הקבוצתי, בהתייחס לתחומי הסיכונים השונים, ומהווה כלי מסייע לדירקטוריון ולהנהלה, לניטור התפתחות פרופיל הסיכון, בהלימה לתיאבון הסיכון וליעדים ארוכי הטווח של הקבוצה, תוך וידוא שימור הנאותות ההונית לאורך זמן. במסגרת זו נבחנים גם שינויים מהותיים באיכות ניהול הסיכונים, לרבות השפעתם של איכות ואפקטיביות תהליכי ניהול הסיכונים ומוצפים נושאים וסוגיות, המאפשרים מיקוד הדיון וקבלת החלטות מבוססות סיכון.

תרחישי קיצון

אחד הכלים המרכזיים בהערכת הסיכונים ובהשפעתם האפשרית על ההון ועל התיאבון לסיכון הינו שימוש בתרחישי קיצון צופי פני עתיד ככלי משלים לתהליכי ניהול הסיכונים. השימוש בתרחישי הקיצון נועד להתריע בפני ההנהלה על תוצאות חמורות בלתי צפויות הקשורות למגוון הסיכונים, ולספק אינדיקציה באשר להון שיידרש לספיגת הפסדים במקרה של זעזועים גדולים. כמו כן, חשיבות תרחישי הקיצון באה לידי ביטוי באתגור תהליכי תכנון ההון, ובקביעת תיאבון לסיכון לאזורי הפגיעות שזוהו בתרחישים.

הקבוצה פועלת במסגרת מתודולוגית סדורה, המתפתחת באופן עיתי, והמיושמת בבנק ובחברות הקבוצה להערכת השפעת תרחישי הקיצון על סיכוני אשראי, סיכוני שוק ורכיבים מסויימים בדוח רווח והפסד באמצעות מודלים פנימיים המאפשרים לבחון את השפעותיהם של שינויים בפרמטרים מקרו כלכליים, על סעיפי דוח רווח והפסד ועל ההון ועל אזורי פגיעות/מוקדי סיכון ספציפיים שזוהו. ניכרת העלאת השימושיות של תוצאות התרחישים ותרחישי הקיצון ככלי, בידי הגורמים העסקיים וחטיבת ניהול הסיכונים, בקביעת מגבלות פרטניות, בהגדרת התיאבון לסיכון ובגיבוש תוכניות מגירה למצבים בהם יתממש הסיכון.

גילויים בהתאם לנדבך השלישי של באזל

הוראות באזל מרחיבות את דרישות הגילוי, האיכות והכמות, בנושא ניהול החשיפות לסיכונים אשראי, סיכונים שוק והסיכון התפעולי. גילוי איכותי וכמותי אודות הסיכונים השונים מובא לעיל ולהלן בפרק זה, וכן במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים". המסמך עומד לעיון יחד עם הדוח השנתי של הבנק לשנת 2016 (דוח זה) באתר הבנק, באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך, ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ והוא מהווה חלק בלתי נפרד מהדוח השנתי של הבנק לשנת 2016.

סיכונים אשראי

סיכונים האשראי ואופן ניהולם

תפיסת ניהול סיכונים האשראי בבנק ובקבוצה מכוונת להבטיח איזון נאות בין הגורמים העסקיים היוצרים באופן ישיר את החשיפה לסיכון אשראי ומנהלים אותה, לבין הגורמים העוסקים בפיקוח, בקרה והערכת סיכונים בלתי תלויה, והגורמים העוסקים בביקורת.

מסמכי מדיניות אשראי

מסמכי הליבה בתחום האשראי, כוללים את מסמך התיאבון לסיכון ומדיניות האשראי של קבוצת דיסקונט, מדיניות האשראי של הבנק סולו, מסמך מדיניות לניהול סיכון אשראי, ומסמכי מדיניות האשראי של כל חברה בת המהווים תשתית לניהול סיכונים האשראי בבנק ובקבוצה וכן את הנהלים והמתודולוגיות בתחום האשראי, המהווים חלק בלתי נפרד מהמסגרת לניהול ומתן האשראי ואשר על פיהן יש לפעול.

מדידה ודיווח על סיכונים אשראי

קבוצת דיסקונט מבססת את תפיסת סיכונים האשראי בהתאם לשיטות המתקדמות המקובלות בעולם, באמצעות מודלים סטטיסטיים ואיכותיים המתבססים על רכיבי הסיכון לאמידת איכות הלווה (הסתברות לכשל - PD) ולאיוכות והיקף הביטחונות (הפסד בהינתן כשל LGD). בבנק נעשה שימוש במספר מערכות מדידה ודיווח התומכות בניהול סיכונים אשראי. בשנת 2016 נמשך תהליך הטמעת השפה החדשה המתבססת על תוצרי פרויקט תמחור והערכת ביצועים מותאמי סיכון (RAROC) בבנק ובקבוצה, תוך קידום תהליכי פיתוח ואימוץ מודלים מתקדמים להערכת סיכון האשראי.

המבנה והארגון של פונקציות ניהול סיכונים האשראי

המבנה הארגוני אשר באמצעותו מנוהל סיכון האשראי בבנק כולל את הגדרת הסמכות והאחריות של הגורמים המעורבים בניהול הסיכון בבנק - הדירקטוריון, ההנהלה, ושלושה קווי הגנה נפרדים:

קו ההגנה הראשון. היחידות העסקיות מבצעות באופן שוטף תהליכים להפחתת סיכון האשראי באמצעות ניתוח כלכלי ועסקי של בקשות אשראי, להערכת סיכון האשראי בפעילות הלווה, דירוג האשראי ומעקב ובקרה שוטפים אחר האשראי הניתן ואיכות הלווה.

יחידות הבקרה אחראיות על ניהול סיכונים האשראי בפעילות החטיבות העסקיות וכן על ביצוע תהליכי ניטור ובקרה שוטפים ועל כתיבה ועדכון מתודולוגיות ונהלים בתחום האשראי. בין יחידות אלו נמנים אגף ניהול סיכונים אשראי בחטיבת העסקית, ואגף בקרה גביה וציות בחטיבת הבנקאית.

ועדות האשראי דנות ומקבלות החלטות בנושאי אשראי, הן בבקשות אשראי חדשות והן בחבויות קיימות.

קו ההגנה השני. חטיבת ניהול סיכונים אחראית על גיבוש ועדכון מסמכי הליבה בתחום האשראי, הערכה שוטפת של פרופיל סיכון האשראי של הקבוצה, פיתוח ויישום מודלים פנימיים לדירוג אשראי ומתודולוגיות קבוצתיות בניהול סיכון האשראי. בנוסף, אחראית החטיבה על בדיקה בדיעבד של אופן ניהול סיכון האשראי על כל שלביו, מתן הערכה של איכות אשראי ספציפי ואיכות תיק האשראי בכללותו ומתן חוות דעת לעסקאות אשראי, קביעת דירוגים, סיווגים והפרשות.

קו ההגנה השלישי. הביקורת הפנימית מבצעת בדיקות מדגמיות של תיקי אשראי, תהליכי אישור מתן אשראי וניהולו ובוחנת האם תהליכי העבודה עולים בקנה אחד עם נהלי הבנק. בנוסף, עורכת ביקורות רחב בנושאי אשראי.

איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים

31 בדצמבר 2015			31 בדצמבר 2016		
סיכון אשראי					
כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני
במיליוני שקלים חדשים					
סיכון אשראי בעייתי ⁽¹⁾ :					
3,042	73	⁽³⁾ 2,969	3,240	187	⁽³⁾ 3,053
524	3	521	578	6	572
1,519	414	⁽⁴⁾ 1,105	1,846	289	1,557
5,085	490	4,595	5,664	482	5,182
סך-הכל סיכון אשראי בעייתי					
מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽²⁾					
נכסים שאינם מבצעים:					
חובות פגומים – שאינם צוברים הכנסות ריבית					
נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו					
סך-הכל נכסים שאינם מבצעים					

הערות:

- (1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
 (2) לרבות הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
 (3) לרבות איגרות חוב קונצרניות לא צוברות בסך של 17 מיליון ש"ח ואיגרות חוב בנקים לא צוברות בסך של 93 מיליון ש"ח (31.12.2015) – איגרות חוב קונצרניות לא צוברות בסך של 25 מיליון ש"ח.
 (4) בעקבות התאמת הטיפול באיגרות חוב לטיפול בחובות בעייתיים בכלל, החל מיום 1 ביולי 2016, נוטרלו מהיתרה איגרות חוב בסך של 165 מיליון ש"ח, שנכללו בה בעבר (ראו "ניירות ערך" לעיל).

שינויים ביתרות של חובות פגומים

2015	2016
במיליוני שקלים חדשים	
תנועה בחובות פגומים (בגין אשראי לציבור בלבד):	
2,776	2,944
יתרת חובות פגומים לתחילת השנה	
1,549	1,075
חובות שסווגו כחובות פגומים במהלך השנה	
(16)	(46)
חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום ⁽¹⁾	
(476)	(355)
מחיקות חשבונאיות	
(869)	(642)
גביות	
(20)	(33)
אחר	
2,944	2,943
יתרת חובות פגומים לסוף השנה	
–	(16)
⁽¹⁾ מזה: בשל ארגון מחדש עוקב	

שינויים בהפרשות להפסדי אשראי בגין חובות פגומים:	
307	463
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה	
325	128
גידול בהפרשות	
(169)	(202)
גביות ומחיקות	
463	389
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף השנה	

31.12.2015	31.12.2016	
2.3%	2.1%	שיעור יתרת אשראי פגום לציבור מיתרת האשראי לציבור
0.3%	0.3%	שיעור יתרת אשראי שאינו פגום לציבור, שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר, מיתרת האשראי לציבור
1.6%	1.5%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת האשראי לציבור
69.7%	72.9%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי פגום לציבור
2.5%	2.5%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור, מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
0.15%	0.34%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי, מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור
0.1%	0.3%	שיעור המחקיקות נטו בגין אשראי לציבור, מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור
7.4%	18.1%	שיעור המחקיקות נטו, בגין אשראי לציבור, מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור
61.1%	63.4%	שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי פגום לציבור בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר בפיגור של 90 ימים או יותר
2.6%	2.4%	שיעור יתרת אשראי פגום לציבור בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר בפיגור של 90 ימים או יותר, מיתרת האשראי לציבור

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק על בסיס מאוחד

31 בדצמבר 2016										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾							סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾			
ההוצאה			מזה:				דירוג		סך-	
יתרת	התקופתית	מחיקות	בגין הפסדי	חשבונאיות	להפסדי	מזה:	ביצוע	אשראי ⁽¹⁰⁾	בעייתית ⁽⁵⁾	הכל ⁽⁹⁾
אשראי	נטו לשנה	אשראי	פגום	חובות ⁽¹¹⁾ ⁽²⁾	סך-הכל	אשראי ⁽¹⁰⁾	בעייתית ⁽⁵⁾			
במיליוני שקלים חדשים										
פעילות לווים בישראל										
19	1	(2)	6	13	1,001	1,461	13	1,413	1,462	חקלאות
1	(3)	(3)	-	1	433	734	1	726	734	כרייה וחציבה
249	(36)	(12)	228	482	8,911	13,481	482	12,957	13,608	תעשייה
185	(28)	(4)	210	438	9,122	22,283 ⁽⁶⁾	438	21,632	22,308 ⁽⁶⁾	בינוי ונדל"ן - בינוי
94	(55)	(90)	268	302	8,081	9,460	302	9,182	9,554	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
5	-	-	-	-	1,834	2,709	1	3,171	3,180	אספקת חשמל ומים
358	191	164	263	848	15,388	18,982	869	17,788	19,105	מסחר
17	7	1	171	257	1,549	1,853	257	1,538	1,868	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
61	12	6	34	47	4,709	5,543	51	5,464	5,573	תחבורה ואחסנה
187	46	58	582	624	2,179	2,887	624	2,225	2,910	מידע ותקשורת
127	(6)	27	667	671	6,904	8,662	671	8,291	9,630	שירותים פיננסיים
64	13	19	57	101	4,495	6,368	101	5,935	6,381	שירותים עסקיים אחרים
14	6	12	13	31	2,051	2,917	31	2,814	2,920	שירותים ציבוריים וקהילתיים
1,381	148	176	2,499	3,815	66,657	97,340	3,841	93,136	99,233	סך-הכל מסחרי
167	16	8	-	320	25,610	27,601	320	26,625	27,601	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
454	146	207	61	440	25,895	51,266	440	48,921	51,275	אנשים פרטיים - אחר
2,002	310	391	2,560	4,575	118,162	176,207	4,601	168,682	178,109	סך-הכל ציבור
-	-	(1)	-	-	130	374	-	1,205	1,207	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	618	2,106	-	24,962	24,962	ממשלת ישראל
2,002	310	390	2,560	4,575	118,910	178,687	4,601	194,849	204,278	סך-הכל פעילות בישראל

הערות לטבלה ראן בעמוד הבא.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2016										
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)							סיכון אשראי כולל (1)			
הפסדי אשראי (4)										
יתרת	ההוצאה	התקופתית מחיקות	הפרשה	בגין הפסדי חשבונאיות להפסדי	מזה:	סך-הכל	דירוג ביצוע	סך-הכל	סך-הכל	
אשראי	אשראי	נטו לשנה	אשראי	אשראי	בעייתי (5)	פגום	אשראי (10)	בעייתי (5)	הכל (9)	
במיליוני שקלים חדשים										
פעילות לווים בחו"ל										
-	-	-	-	-	32	32	-	32	32	חקלאות
-	-	-	-	-	-	111	-	331	331	כרייה וחציבה
51	36	47	16	175	2,815	5,352	175	5,774	6,040	תעשייה
5	-	4	45	45	171	227	45	176	227	בינוי ונדל"ן - בינוי
117	(25)	(13)	83	149	8,011	9,893	149	9,592	9,957	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
-	-	-	-	10	27	204	10	513	523	אספקת חשמל ומים
56	32	19	230	236	4,692	7,541	236	7,171	7,545	מסחר
13	23	19	46	101	1,217	1,270	101	1,169	1,270	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
13	-	6	13	52	1,017	1,041	66	1,050	1,116	תחבורה ואחסנה
16	-	(8)	26	26	138	204	26	808	834	מידע ותקשורת
21	10	8	75	95	1,707	2,735	95	11,331	11,433	שירותים פיננסיים
-	-	-	-	-	-	-	-	8,117	8,117	מזה: סוכנויות פדרליות בארה"ב (7)
8	-	1	-	22	485	733	22	719	740	שירותים עסקיים אחרים
21	-	(4)	36	36	2,831	3,152	36	4,680	4,775	שירותים ציבוריים וקהילתיים (8)
321	76	79	570	947	23,143	32,495	961	43,346	44,823	סך-הכל מסחרי
1	-	-	-	8	154	160	8	149	160	אנשים פרטיים- הלוואות לדיור
15	1	2	-	-	1,445	2,102	1	2,104	2,107	אנשים פרטיים - אחר
337	77	81	570	955	24,742	34,757	970	45,599	47,090	סך-הכל ציבור
-	-	(2)	-	-	4,960	5,218	93	7,890	7,982	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	119	119	-	1,613	1,613	ממשלות חו"ל
337	77	79	570	955	29,821	40,094	1,063	55,102	56,685	סך-הכל פעילות בחו"ל
2,339	387	469	3,130	5,530	148,731	218,781	5,664	249,951	260,963	סך-הכל

הערות:

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים, סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה וערבויות והתחייבויות על חשבון לקוחות בסך של 148,731, 37,842, 3,283, 440 ו-70,667 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף.
- סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- כולל קבוצות רכישה בסך של 249 מיליון ש"ח.
- כולל ניירות ערך מגובי משכנתאות בסך של 6,164 מיליון ש"ח שהונפקו ע"י GNMA ובסך של 1,953 מיליון ש"ח שהונפקו ע"י FNMA ו-FHLMC.
- כולל בעיקר איגרות חוב מוניציפליות ואיגרות חוב של מדינות בארה"ב.
- כולל מסגרות אשראי בערבות בנקים שאינם מהקבוצה בסך של 5,298 מיליון ש"ח.
- סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך של 266 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה, שהפרוייקטים שהן בנות מצויים בהליכי בניה.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2015										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾							סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾			
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾										
ההוצאה השנתית		מחיקות הפסדי	בגין הפסדי	מזה:			דירוג ביצוע	סך-הכל ⁽⁹⁾		
יתרת הפרשה	חשבוניות להפסדי			נטו לשנה	אשראי	סך-הכל			חובות ⁽¹¹⁾ ⁽²⁾	בעייתי ⁽⁵⁾
במיליוני שקלים חדשים										
פעילות לווים בישראל										
22	–	2	9	24	928	1,450	24	1,408	1,450	חקלאות
1	–	1	–	–	442	565	1	564	565	כרייה וחציבה
217	13	(91)	114	225	9,660	14,367	225	13,793	14,476	תעשייה
130	23	12	128	409	6,554	16,326 ⁽⁶⁾	408	15,519	16,344 ⁽⁶⁾	בינוי ונדל"ן – בינוי
158	(62)	(45)	279	592	9,288	11,338	613	10,593	11,431	בינוי ונדל"ן – פעילות בנדל"ן
5	–	3	9	89	1,916	2,954	89	3,214	3,307	אספקת חשמל ומים
399	48	127	634	745	13,809	16,948	746	16,061	17,008	מסחר
18	16	18	188	200	1,462	1,754	200	1,443	1,768	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
66	(32)	(18)	177	214	3,971	4,702	219	4,438	4,716	תחבורה ואחסנה
177	37	181	704	775	1,564	2,862	775	2,093	2,933	מידע ותקשורת
94	(39)	(67)	127	130	5,723	7,213	130	8,075	8,249	שירותים פיננסיים
59	6	5	43	77	4,250	6,074	77	5,881	6,079	שירותים עסקיים אחרים
8	2	1	4	12	1,827	2,532	11	2,485	2,533	שירותים ציבוריים וקהילתיים
1,354	12	129	2,416	3,492	61,394	89,085	3,518	85,567	90,859	סך-הכל מסחרי
175	92	4	–	355	21,657	23,336	355	22,684	23,336	אנשים פרטיים – הלוואות לדיור
393	75	75	64	358	22,611	46,153	358	45,534	46,172	אנשים פרטיים – אחר
1,922	179	208	2,480	4,205	105,662	158,574	4,231	153,785	160,367	סך-הכל ציבור
1	–	–	–	–	405	806	–	1,642	1,643	בנקים בישראל
–	–	–	–	–	502	1,750	–	23,116	23,117	ממשלת ישראל
1,923	179	208	2,480	4,205	106,569	161,130	4,231	178,543	185,127	סך-הכל פעילות בישראל

הערות לטבלה ראו בעמוד הבא.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2015									
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)					סיכון אשראי כולל (1)				
הפסדי אשראי (4)									
ההוצאה השנתית	יתרת	מחיקות	הפרשה	הפסדי	מזה:	סך-הכל	דירוג ביצוע	סך-הכל	סך-הכל
בגין הפסדי	חשבונאיות	נטו לשנה	אשראי	פגום	בעייתי (5)	בעייתי (11)(2)	אשראי (10)	בעייתי (5)	בעייתי (9)
במיליוני שקלים חדשים									
פעילות לווים בחו"ל									
–	–	(1)	–	–	33	33	–	33	33
–	–	–	–	–	6	123	–	322	358
41	29	31	33	109	2,989	5,597	107 (12)	5,642	6,075
1	2	(7)	–	–	78	136	–	136	136
106	(47)	(37)	282	345	7,643	9,640	345	9,246	9,711
–	–	–	–	–	31	370	–	414	414
70	(7)	5	33	192	4,831	7,435	192	7,349	7,541
17	–	10	71	71	663	717	71	646	717
7	–	(3)	6	6	709	1,060	18	1,044	1,072
23	–	–	26	26	359	414	26	826	867
24	(3)	(12)	88	89	1,698	2,838	89	11,396	11,532
–	–	–	–	–	–	–	–	8,183	8,183
7	–	(12)	–	–	391	618	–	631	631
25	–	12	–	–	2,643	2,966	–	4,828	4,863
321	(26)	(14)	539	838	22,074	31,947	848	42,513	43,950
1	–	1	–	5	151	156	5	143	156
14	(2)	(6)	–	1	1,381	2,126	1	2,129	2,129
336	(28)	(19)	539	844	23,606	34,229	854	44,785	46,235
2	–	(2)	–	–	5,349	5,469	– (12)	9,092	9,092
–	–	–	–	–	14	14	– (12)	2,059	2,059
338	(28)	(21)	539	844	28,969	39,712	854	55,936	57,386
2,261	151	187	3,019	5,049	135,538	200,842	5,085	234,479	242,513
סך-הכל									
לא כולל יתרות שסווגו כנכסים והתחייבויות מוחזקים למכירה – ראו ביאור 18 הערות:									
–	–	–	–	–	400	400	–	403	403

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים, סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה וערבויות והתחייבויות על חשבון לקוחות בסך של 135,538, 37,632, 3,208 ו-65,856 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (6) כולל קבוצות רכישה בסך של 331 מיליון ש"ח.
- (7) כולל ניירות ערך מגובי משכנתאות בסך של 5,672 מיליון ש"ח שהונפקו ע"י GNMA ובסך של 2,511 מיליון ש"ח שהונפקו ע"י FNMA ו-FHLMC.
- (8) כולל בעיקר איגרות חוב מוניציפליות ואיגרות חוב של מדינות בארה"ב.
- (9) כולל מסגרות אשראי בערבות בנקים שאינם מהקבוצה בסך של 5,118 מיליון ש"ח.
- (10) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (11) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך של 236 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה, שהפרייקטים שהן בונות מצויים בהליכי בניה.
- (12) בעקבות התאמת הטיפול באיגרות חוב לטיפול בחובות בעייתיים בכלל, החל מיום 1 ביולי 2016, נוטרלו מהיתרה איגרות חוב שנכללו בה בעבר (בסך של 36 מיליון ש"ח, 102 מיליון ש"ח, 27 מיליון ש"ח, בהתאמה; ראו "ניירות ערך" לעיל).

חשיפות למדינות זרות – מאוחד

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך – 2016⁽¹⁾

31 בדצמבר 2016

חשיפה מאזנית⁽²⁾

חשיפה מאזנית מעבר לגבול

המדינה	לממשלות ⁽⁴⁾	לבנקים	לאחרים
במיליוני שקלים חדשים			
ארצות הברית	487	1,642	1,151
בריטניה	–	2,146	680
ארצות ה-PIIGS ⁽⁵⁾	–	4	8
אחרות	433	3,254	2,772
סך-כל החשיפות למדינות זרות	920	7,046	4,611
מזה: סך החשיפות למדינות LDC	129	119	501

הערות:

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחוז' מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה וקבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (5) פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד.
- (6) כולל העברת סיכונים אשראי לקונסורציום מבטחים בינלאומיים, במדינות: שוויץ – סך של 3,319 מיליון ש"ח וגרמניה – סך של 2,482 מיליון ש"ח, ראו לעיל "מגזר עסקים גדולים (פעילות בישראל)".

ב. מידע בדבר מדינות שסך החשיפה אליהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך

ליום 31 בדצמבר 2016, לא היתה לבנק חשיפה כאמור.

ג. מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

1. מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות

ליום 31 בדצמבר 2016, לא היתה לבנק חשיפה כאמור.

2. מידע בדבר חשיפות מאזניות שעברו ארגון מחדש

ליום 31 בדצמבר 2016, לא הייתה לבנק חשיפה כאמור.

31 בדצמבר 2016

חשיפה מאזנית מעבר לגבול (2)		חשיפה חוץ מאזנית (2)(3)		חשיפה מאזנית (2)					
		חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים		חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות		חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות		חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	
לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	סיכון אשראי מאזני בעייתי	חובות פגומים	סך-כל החשיפה המאזנית	לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות
במיליוני שקלים חדשים									
1,861	1,419	77	9,145	677	335	13,776	10,496	22,902	33,398
830	1,996	–	156	74	74	2,826	–	–	–
6	6	–	8	–	–	12	–	–	–
2,660	3,799	2	7,056 ⁽⁶⁾	55	50	6,459	–	102	102
5,357	7,220	79	16,365	806	459	23,073	10,496	23,004	33,500
328	421	–	325	2	–	749	–	–	–

שורת "סך הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים; חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

חשיפות למדינות זרות – מאוחד (המשך)

ד. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך – 2015⁽¹⁾

31 בדצמבר 2015

חשיפה מאזנית⁽²⁾

חשיפה מאזנית מעבר לגבול

המדינה	לממשלות ⁽⁴⁾	לבנקים	לאחרים
במיליוני שקלים חדשים			
ארצות הברית	1,546	1,740	1,127
בריטניה	–	2,314	401
ארצות ה-PIIGS ⁽⁵⁾	–	9	16
אחרות	302	3,410	2,149
סך-כל החשיפות למדינות זרות	1,848	7,473	3,693
מזה: סך החשיפות למדינות LDC	108	204	588

הערות:

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחוז' מאזני, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה וקבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוז' מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (5) פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד.
- (6) סווג מחדש – הצגת ההעברה של סיכויי אשראי לקונסורציום מבטחים בינלאומיים ליום 31 בדצמבר 2015 במדינות: שווייץ – סך של 1,321 מיליון ש"ח וגרמניה – סך של 1,166 מיליון ש"ח.
- (7) סווג מחדש – מיון יתרות מסוימות בעקבות בחינה נוספת של הסיכון הסופי של החשיפות.

31 בדצמבר 2015									
חשיפה חוץ מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾					חשיפה מאזנית ⁽²⁾				
חשיפה מאזנית מעבר לגבול (2)					חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים				
					חשיפה מאזנית נטו		חשיפה מאזנית לפני		
מזה: סיכון					סך-כל	לאחר ניכוי	ניכוי בגין	ניכוי	
לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	סיכון אשראי חובות מאזני בעייתי פגומים	החשיפה המאזנית	התחייבויות מקומיות	התחייבויות מקומיות	התחייבויות מקומיות	
במיליוני שקלים חדשים									
2,010	2,403	9	9,219 ⁽⁷⁾	244	477	17,186	12,773	21,207	33,980
843	1,872	–	226 ⁽⁷⁾	107	107	2,715	–	–	–
13	12	–	9	–	1	25	–	–	–
2,873	2,988	4	3,008 ⁽⁶⁾	60	62	5,868	7	271	278
5,739	7,275	13	12,462	411	647	25,794	12,780	21,478	34,258
423	477	2	163	–	2	900	–	–	–

שרות "סך הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".

חשיפה מאזינית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזינית מעבר לגבול וחשיפה מאזינית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים; חשיפה מאזינית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזינית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזינית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

חשיפה מאזינית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזינית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי החטיבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

ב. מידע בדבר מדינות שסך החשיפות אליהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמור

ליום 31 בדצמבר 2015 לא היתה לבנק חשיפה כאמור.

ג. מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

1. מידע בדבר חשיפות מאזניות למדינות זרות

ליום 31 בדצמבר 2015, לא היתה לבנק חשיפה כאמור.

2. מידע בדבר חשיפות מאזניות שעברו ארגון מחדש

ליום 31 בדצמבר 2015, לא היתה לבנוק חשיפה כאמור.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

כללי. הגדרת מוסדות פיננסיים זרים כוללת בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים האמורים.

בשונה מהגדרת ענף משק "שירותים פיננסיים", לצורך הגילוי בסקירת הנהלה של "סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק", החשיפה בגין מוסדות פיננסיים זרים המוצגת בטבלה שלהלן כוללת חשיפות לבנקים זרים ולבנקים להשקעות זרים שאינם נכללים באשראי לציבור מחד, ומאידך אינה כוללת חשיפות בגין השקעות בניירות ערך מגובי נכסים ובגין חשיפה חוץ מאזנית פוטנציאלית.

התפתחויות בשוקי העולם. ברבעון האחרון של שנת 2016 צמח גוש האירו בקצב מתון של 1.6%, בהובלת גרמניה וספרד. במקביל, נרשמה עליה בסביבת האינפלציה, ל-2%. עם זאת, אינפלציית הליבה נותרה נמוכה, ברמה של 0.9%. לפיכך, הבנק המרכזי האירי את תוקף תכנית רכישות האג"ח מסוף חודש מרס 2017 עד לסוף שנת 2017, אך צמצם את היקף הרכישות החודשי ל-60 מיליארד אירו.

בחודשים האחרונים ניכרת עליה במתח הפוליטי בגוש, על רקע הבחירות הצפויות בצרפת וגרמניה, והצפי להתחזקות מפלגות קיצוניות. עליה זו באה לידי ביטוי בעליה במרווחי האג"ח הממשלתי מעל האג"ח הגרמני, הן במדינות הליבה, כמו: צרפת ובלגיה, והן במדינות הפריפריה, כמו: ספרד ואיטליה.

בהתאם למדיניות הבנק, חשיפות הקבוצה למוסדות פיננסיים במדינות ה-PiIGS (פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד), הינן ברמה זניחה. הבנק מקיים מדיניות אשראי זהירה ועוקב באופן שוטף וברמה קבוצתית, במסגרת פורום בינחטיבתי, אחר ההתפתחויות והיקפי החשיפות בשוקי מפתח ובמדינות בסיכון. חדר העסקאות של הבנק עוקב אחר השווקים לקבלת תמונה מקיפה ומנטר בזמן אמת את סיכויי המטבע בהתאמה לפרופיל הסיכון של כל לקוח ולמסגרות המאושרות. כמו כן, החטיבות העסקיות מבצעות באופן שוטף בדיקה מקיפה לגבי לקוחות שעלולים להיפגע מהמשבר באירופה.

כעולה מהנתונים שהובאו לעיל, בדבר "חשיפה למדינות זרות", החשיפה הישירה של הקבוצה למדינות האמורות אינה מהותית ובמגמת ירידה. עם זאת, לא ניתן להעריך בשלב זה את ההשפעה העקיפה, בפרט אם יתפתח משבר גלובלי בעקבות המשבר במדינות האמורות.

אופן ניהול חשיפת האשראי הנובעת ממוסדות פיננסיים זרים. מדיניות הבנק בדבר החשיפות השונות לבנקים ומוסדות פיננסיים זרים עברה

בחינה מחודשת ובה לידי ביטוי בנושאים הבאים:

- הבנק קבע מדיניות שמרנית בתחום ניהול החשיפות לבנקים ומוסדות פיננסיים זרים;
 - הקצאת הקווים לבנקים זרים מבוצעת בצורה קפדנית ושמרנית יותר, תוך שימוש בכלי עזר מתמטיים שנבחנו מחדש ותוקפו בתקופה האחרונה;
 - הפקדות הבנק מבוצעות באופן בררני, בבנקים המדורגים בדירוג "BBB+" לפחות, בעיקר בארה"ב ובבריטניה;
 - ניהול צמוד של היקף הפקדות המט"ח בחו"ל;
 - הבנק אימץ מדיניות לפיה חשיפה בנגזרים פיננסיים מחייבת חתימה על הסכם ISDA עם כל מוסד פיננסי עימו מתבצעות עסקאות מסוג זה;
 - המסגרות לסיכויי סליקה נבחנות בצורה פרטנית, תוך מגמה ברורה לצמצם משמעותית את סיכויי הסליקה, ותוך שימוש בכלי ה-CLS, המהווה כלי מרכזי לסליקה דו-צדדית הדדית;
 - נקבעה מדיניות לחשיפות למדינות פחות מפותחות (LDC). המדיניות מגדירה חשיפה בסכומים נמוכים ולטווחים קצרים יחסית;
 - ניהול שיטתי וצמוד תוך שימוש במערכות מעקב פיקוח ובקרה, בשיתוף כל הגורמים המעורבים בבנק ובקבוצה;
 - מערכת מידע המסייעת בקבלת תמונה על בסיס קבוצתי בדבר חשיפות המתייחסות לבנקים ומוסדות פיננסיים זרים.
- בהתייחס לניהול החשיפה למוסדות פיננסיים זרים, ראוי לציין כי:
- הורדת דירוג, שינוי בנתוני שוק ו/או הרעה בנתונים הפיננסיים של בנק זר משוקללים במודלים ובמידת הצורך, הבנק מקטין את הקו בהתאם;
 - היחידה למוסדות פיננסיים בחטיבת שווקים פיננסיים מקצה את קווי האשראי שאושרו על ידי הדירקטוריון בין מרכיבי הקבוצה, לבין היחידות השונות בבנק, לרבות לחדר עסקות של הבנק שבאחריות חטיבת שווקים פיננסיים.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים. חשיפת האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים הינה ברובה לבנקים ולבנקים להשקעות. כעולה מהנתונים שיובאו להלן, כ-94% מהחשיפה ליום 31 בדצמבר 2016 הינה למוסדות פיננסיים בדירוג "A-" ומעלה.

המדינות בגין קיימת לבנק חשיפת אשראי כאמור ליום 31 בדצמבר 2016 כוללות, בין היתר, את ארה"ב, בריטניה, גרמניה וצרפת. בשנת 2016 נכללה בגין החשיפה למוסדות פיננסיים זרים הפרשה להפסד בגין ירידת ערך של ניירות ערך, בסך של 11 מיליון ש"ח.

חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים, על בסיס מאוחד

חשיפת אשראי (4) נוכחית	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי(3)(4)	סיכון אשראי מאזני(4)(5)
במיליוני שקלים חדשים		
31 בדצמבר 2016		
חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים ⁽¹⁾⁽⁶⁾		
דירוג אשראי חיצוני ⁽⁷⁾		
3,824	920	2,904
AAA עד AA-		
3,484	257	3,227
A+ עד A-		
288	-	288
BBB+ עד BBB-		
34	12	22
BB+ עד B-		
144	86	58
ללא דירוג ⁽⁸⁾		
7,774	1,275	6,499
סך-הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים		
93	-	93
יתרת איגרות חוב בעייתיים		
31 בדצמבר 2015		
חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים ⁽⁶⁾		
דירוג אשראי חיצוני ⁽⁷⁾		
2,957	608	2,349
AAA עד AA-		
3,999	102	3,897
A+ עד A-		
274	14	260
BBB+ עד BBB-		
19	3	16
BB+ עד B-		
166	96	70
ללא דירוג ⁽⁸⁾		
7,415	823	6,592
סך-הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים		
102	-	102
יתרת איגרות חוב בעייתיים		

הערות:

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים האמורים.
- (2) פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
- (4) חשיפות האשראי וסיכון האשראי הבעייתיים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני הניכויים כהגדרתם בסעיף 5 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313.
- (5) למידע נוסף אודות הרכב חשיפות האשראי שנכללו בטבלה בגין מכשירים נגזרים מול בנקים/דילרים/ברוקרים, ראו ביאור 28 לדוחות הכספיים.
- (6) חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים. (לפרטים נוספים בדבר השקעות בניירות ערך מגובי נכסים, ראו ביאור 12 לדוחות הכספיים).
- (7) לפי דירוג Moody's ובהעדר, דירוג Fitch או S&P.
- (8) סיכון אשראי חוץ מאזני ללא דירוג, מרביתו בגין ערבויות מבנקים שוויצרים ופריזים ומבנקים שוויצרים בבעלות בנקים במערב אירופה שדירוגם הינו A1 ומעלה.

בנוסף לחשיפה המוצגת בטבלה לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 קיימת חשיפת אשראי חוץ מאזנית פוטנציאלית לבנקים זרים בגין מכשירים נגזרים (כהגדרתם בסעיף (4)(א) להגדרת חבות בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 בדבר "מגבלות על חבות של לוזה בודד ושל קבוצת לוויים") דהיינו, אחוז משתנה מיתרת עסקה עתידית בסך של 55 מיליון ש"ח ו-116 מיליון ש"ח, בהתאמה.

סיכוני אשראי בהלוואות לדירוג

כללי. הנתונים המוצגים להלן מתייחסים לכלל פעילות הקבוצה בתחום זה: הבנק, בנק מרכזי דיסקונט ו-אי די בי ניו יורק (והם יכנו להלן, לשם הנוחות, "הקבוצה"). יצוין עם זאת שהנתונים המתייחסים ל-אי די בי ניו יורק הינם זניחים (אשראי לדירוג בסך של 73 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016 ו-54 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015).

התפתחויות בתחום ההלוואות לדירוג. בשנים האחרונות נרשם גידול בביקושים ובהיקף הביצוע של הלוואות לדירוג, שנגרמו בעקבות התגברות הביקושים בשוק הדירוג ועליות המחירים שנגרמו כתוצאה מהמחסור בהיצע הדירות ביחס לביקושים כאמור.

העליה שנרשמה בהיקף ההלוואות לדירוג במערכת הבנקאית, אשר חורגת משיעורי הצמיחה במשק ומשיעורי העליה ברמת החיים ובהכנסות משקי הבית יחד עם תרחיש של עליה באבטלה וברביית עלולה לפגוע באיכות תיק האשראי לדירוג ולהגדיל את החשיפה לסיכוני אשראי במערכת הבנקאית. עם זאת, בחודשים האחרונים קיימות אינדיקציות בשוק המקומי להתמתנות בביקושים לדירות חדשות ובפעילות בשוק הדירוג בכלל.

הצעדים שננקטו על ידי הקבוצה. מדיניות האשראי מגדירה את הקריטריונים הנדרשים להבטחת איכות האשראי והקטנת הסיכונים הנובעים ממנו, לרבות הכללים לבחינת יכולת החזר של הלווים והערבים לחוב, מדרג הסמכויות, סוגי הבטחות שישמשו להבטחת האשראי, תימחור האשראי וכן עקרונות לניהול, מעקב ובקרה אחר האשראי והבטחותיו. כמו כן, נקבעו ספים ומגבלות לפעילות בקשר עם יחס ההחזר, שיעור המימון, דירוג העסקה, תמהיל תיק האשראי, הלוואות גישור והתפלגות גיאוגרפית. נקבעו גם מגבלות צולבות בגין חלק מהפרמטרים האמורים. בנוסף, מבוצעות הפעולות הבאות:

- הקבוצה מפעילה בקרת איכות אשראי עוד בטרם העמדתו באמצעות מערך עורפי הכולל יחידת חיתום אשראי, חיתום משפטי ויחידת בחינה. אישורי משכנתאות בפרופיל סיכון גבוה ניתנים באמצעות מרכז אישורים מתמחה;
 - שימוש ב"מקדמי בטחון" (מבחני עמידות) בתהליך אישור מסגרת הלוואה. בטרם אישור מסגרת הלוואה, בוחנת הקבוצה את ההשלכות הצפויות בגין שינויים תיאורטיים של משתני השוק (בעיקר עליה בשיעור של 2-3 נקודות האחוז בשיעור הריבית השנתי בהלוואות בריבית משתנה) - על כושר ההחזר של הלווה; צמצום היקף האשראי הניתן במסלולי הלוואה בהן שיעור הריבית משתנה, בהתאם למגבלות שקבע המפקח על הבנקים;
 - קביעת מדיניות חשיפה למגזרים מיוחדים: קבוצת רכישה, תושבי חוץ, הלוואות לכל מטרה וכיוצ"ב. בהלוואות למימון רכישת נכסי יוקרה, הבנק מפעיל מדרג סמכויות מחמיר;
 - שימוש שוטף בתרחישים תיאורטיים, לרבות תרחישי קיצון, לצורך ניתוח רגישות לגבי השינויים הצפויים בחשיפת הבנק לסיכונים אשראי - כנגזרת מהשינויים בפרמטרים הנבדקים;
 - קיום מעקב אחר אינדיקטורים מצביעי סיכון (KRI's) ופרמטרים נוספים, לרבות לעניין התפתחויות בשוק הדיור, שוק העבודה והיקף הפיגורים בהלוואות בבנק ובמערכת;
 - עריכת הסדרים נקודתיים ללקוחות המתקשים לעמוד בהחזרים התקופתיים הנגזרים מהסכמי הלוואות המקוריים;
 - עדכון מודל דירוג בקשות של אשראי למשכנתאות.
- היקף תיק הלוואות לדירוג של הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב-26,030 מיליון ש"ח (31.12.2015 - 22,044 מיליון ש"ח).

מאפייני סיכון מסויימים של תיק הלוואות לדירוג של הקבוצה

ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 בדצמבר 2016	
%		
5.9	4.1	שיעור הלוואות לדירוג שמימנו למעלה מ-75% משווי הנכס
15.0	12.5	שיעור הלוואות לדירוג, שההחזר החודשי, בכל אחת מהן, עולה על 35% מהכנסות הלווה
61.1	59.7	שיעור הלוואות לדירוג בריבית משתנה, מסך תיק הלוואות לדירוג ⁽¹⁾

הערה:

(1) בחישוב היחס נכללו גם הלוואות בהן תדירות שינוי הריבית עולה על חמש שנים.

סכום הלוואה ושיעורי מימון ממוצעים

2015	2016	
694	712	סכום הלוואה ממוצעת (באלפי ש"ח)
54.9	55.8	שיעור מימון ממוצע לדירוג (באחוזים)
36.4	36.6	שיעור מימון ממוצע לכל מטרה (באחוזים)

התפלגות יתרות האשראי לדיור לפי גודל האשראי ללווה

ליום 31 בדצמבר				
2015		2016		
מסך % האשראי לדיור	במיליוני ש"ח	מסך % האשראי לדיור	במיליוני ש"ח	תקרת אשראי (באלפי ש"ח)
82.2	17,970	81.1	20,959	עד 1,200
16.0	3,496	17.3	4,479	מעל 1,200 ועד 4,000
1.8	403	1.6	421	מעל 4,000
100.0	21,869	100.0	25,859	סך-הכל
מזה:				
	54		73	הלוואות לדיור שניתנו בחו"ל
	175		171	ניכוי הפרשה להפסדי אשראי
	236		266	הלוואות לדיור ⁽¹⁾

הערה:

(1) יתרת האשראי לציבור כוללת הלוואות לדיור בסך של 266 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטוחות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה, שהפרוייקטים שהן בנות מצויים בהליכי בניה (31.12.2015: 236 מיליון ש"ח).

היקף החוב הבעייתי בהלוואות לדיור

יתרת				יתרת אשראי לציבור ⁽¹⁾⁽⁵⁾
שיעור החוב הבעייתי	הפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾⁽³⁾	יתרת אשראי בעייתי ⁽¹⁾	במיליוני שקלים חדשים	
%				
1.3	77	⁽⁴⁾ 328	26,030	2016
1.6	96	⁽⁴⁾ 360	22,044	2015

הערות:

- (1) יתרת חוב רשומה.
 (2) ליום 31 בדצמבר 2016 יתרת ההפרשה כוללת הפרשה לפי עומק פיגור בסך של 75 מיליון ש"ח, וכן הפרשה מעבר לעומק הפיגור בסך של 2 מיליון ש"ח (31.12.2015: 93 מיליון ש"ח ו-3 מיליון ש"ח, בהתאמה).
 (3) לא כולל הפרשה קבוצתית בשיעור של 0.35% מיתרת האשראי אשר בגינה לא בוצעה הפרשה מזערית לפי עומק הפיגור, בסך של 94 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016 (31.12.2015: 79 מיליון ש"ח).
 (4) כולל סך של 29 מיליון ש"ח המוגדר כאשראי בעייתי, שאינו בפיגור (31.12.2015: 33 מיליון ש"ח).
 (5) יתרת האשראי לציבור כוללת הלוואות לדיור בסך של 266 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטוחות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה, שהפרוייקטים שהן בנות מצויים בהליכי בניה (31.12.2015: 236 מיליון ש"ח).

התפלגות ביצועי אשראי לדיור שניתן בפילוח לפי שיעורי מימון וכשיעור ממתן האשראי

2015		2016		שיעור מימון ⁽¹⁾ (LTV)
מסך % הביצועים	במיליוני ש"ח	מסך % הביצועים	במיליוני ש"ח	
25.4	1,151	24.2	1,693	עד 45%
38.0	1,727	36.3	2,545	בין 45%-60%
36.6	1,679	39.5	2,770	מעל 60%
100.0	4,557	100.0	7,008	סך-הכל

הערה:

(1) שיעור המימון (LTV) מחושב ביחס לנוכס הנרכש ולא כולל בטוחות נוספים, באם ניתנו.

בשנת 2016 נרשמה עליה בשיעור ההלוואות שניתנו בשיעור מימון של מעל 60% משווי הנכס בהשוואה לשנת 2015. עם זאת, בשיעור המימון של מעל 70%, לא חל שינוי. יצוין כי מרכיב הלוואות בשיעור מימון של מעל 60% בבנק עולה על מרכיב פעילות זה בכלל המערכת הבנקאית, ואולם בנתוח התפתחות פרמטר זה ברמה הרבעונית, קיימת ירידה בשיעור הביצוע בפלח זה, בשיעור המימון של מעל 70%, חלק הבנק דומה לחלקו במערכת ואף נמוך במקצת.

התפתחות יתרות האשראי לדיור לפי מגזרי הצמדה

אשראי לא צמוד ⁽²⁾		אשראי צמוד מדד ⁽²⁾		אשראי צמוד מט"ח ⁽²⁾			
ריבית קבועה	ריבית משתנה	ריבית קבועה	ריבית משתנה	ריבית קבועה	ריבית משתנה		
% מסך האשראי במיליוני ש"ח		% מסך האשראי במיליוני ש"ח		% מסך האשראי במיליוני ש"ח		סך	
לדיוור		לדיוור		לדיוור		האשראי	לדיוור ⁽¹⁾⁽²⁾
10,331	5,795	5,225	4,224	283	1	25,859	2016
8,573	3,692	4,978	4,263	362	1	21,869	2015

הערות:

- (1) יתרת האשראי לציבור כוללת הלוואות לדיור בסך של 266 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטוחות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה, שהפרוייקטים שהן בונות מצויים בהליכי בניה (31.12.2015: 236 מיליון ש"ח).
- (2) יתרת האשראי הינה לאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בסך של 171 מיליון ש"ח (31.12.2015: 175 מיליון ש"ח).

עיקר ההלוואות ניתנות לתקופה מקורית של עד 25 שנה.

יתרת תיק האשראי לדיור לפי תקופה נוכחית לפירעון של מעל 20 שנה ליום 31 בדצמבר 2016 עומדת על סך של 3,076 מיליון ש"ח ומהוות 11.9% מסך תיק האשראי לדיור (ליום 31 בדצמבר 2015 עמדה היתרה על סך של 1,716 מיליון ש"ח והוותה 7.8% מסך תיק האשראי לדיור).

הרכב ביצוע אשראי למטרת מגורים בפילוח לפי שיעור החזר מהכנסה

2015		2016		שיעור החזר מהכנסה ⁽¹⁾
% מסך הביצועים	במיליוני ש"ח	% מסך הביצועים	במיליוני ש"ח	
98.3	4,042	99.8	6,497	עד 40%
1.7	70	0.2	11	מעל 40%
100.0	4,112	100.0	6,508	סך-הכל

הערה:

- (1) סכומי הביצוע אינם כוללים הלוואות במשכון דירת מגורים, הלוואות בולט והלוואות בלון.

על רקע ההוראות הרגולטוריות לעניין הגבלת יחס החזר ל-50% והגדלת הקצאת ההון בהלוואות ביחס החזר גבוה מ-40%, חלה ירידה משמעותית בשיעור האשראי שניתן ביחס החזר של מעל 40% בשנת 2015, והוא היווה כ-1.7%. מגמה זו נמשכה גם בשנת 2016, והשיעור כאמור עמד על 0.2%. לעניין זה יציין כי בבנק פועל מודל דירוג המביא בחשבון פרמטרים נוספים המשלימים את תמונת כושר החזר ושאינו מסתמך בלעדית על יחס החזר בלבד.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא סיכון אשראי לדיור)

רקע

מוצרי אשראי. פעילות האשראי בתחום זה מתבצעת ב-3 אפיקים עיקריים: מסגרות עו"ש, מסגרות כרטיסי אשראי והלוואות. ההלוואות מהוות את עיקר יתרות האשראי הצרכני וניתנות לרוב בסכומים הנמוכים מ-50 אלף ש"ח ולתקופות קצרות (לרוב עד 5 שנים). נתח פעילות ההלוואות מחוץ לכותלי הסניף, עולה בהדרגה מדי שנה ומהווה רובד מרכזי מסך פעילות האשראי הצרכני.

חיתום האשראי. במהלך השנים הבנק פיתח מודלים מתקדמים, האומדים את סיכון הלקוח מבקש האשראי. תהליכי חיתום האשראי הצרכני בבנק מלווים בשימוש נרחב בתוצרי המודלים ומתבצעים בהתאם למדיניות האשראי של הבנק, תוך הקפדה על התאמת המוצר לצרכי הלקוח. החיתום בסניפים מחולק ל-2 רבדים: האחד, חיתום על פי סמכות - מבוצע לפי שיקול דעת בעל סמכות, תוך שימוש באינדיקציות ותוצרים של מודלי דירוג סיכון הלקוח, כושר החזר ואינדיקציות נוספות הנדרשות בהתאם לסיכון הלקוח וגובה החבות. השני, חיתום אוטומטי - מבוצע לרוב בסכומים נמוכים יחסית בהתאם להמלצת המודל המשקללת את רמת סיכון הלקוח, כושר החזר וניסיון העבר של הבנק מול הלווה.

התפתחות היתרות

פרטים על תיק ההלוואות לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיר) (ללא הלוואות לדיר)

לשנה שהסתיימה ביום 31 לדצמבר 2016						
סיכון אשראי מאזני						
תיק נכסים פינוסיים (2)(3)						
סך הכל סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	הגבוה מ-50 אלף ש"ח		הנמוך מ-50 אלף ש"ח	
			יתרה מספר	מספר	יתרה מספר	מספר
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
גובה ההכנסה לחשבון						
ללא הכנסה קבועה						
1,590	171,879	254	12,572	1,843	795	2,638
5,529	269,236	1,186	68,213	6,715	3,308	10,023
3,235	70,529	1,214	51,582	4,449	2,528	6,977
2,435	35,574	1,925	52,973	4,360	3,128	7,488
12,788	547,218	4,579	185,340	17,367	9,759	27,126

הערות:

- (1) כל הכנסה קבועה לחשבון, כגון: משכורת נטו, הכנסה משכר דירה וקצבאות קבועות.
- (2) תיק הנכסים הפינוסיים המקושר לחשבון, כגון: פקדונות כספיים (לרבות יתרות עו"ש), תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים.
- (3) כולל נתוני בנק מרכזית דיסקונט.

התפתחות הסיכון

החל מתחילת העשור הקודם, הכפיל האשראי למשקי בית את שיעורו בתיק האשראי של 5 הקבוצות הבנקאיות הגדולות. בתחילת שנת 2016, עמד שיעור האשראי למשקי בית על קרוב למחצית מתיק האשראי של המערכת הבנקאית בישראל. עיקר הגידול באשראי משקי הבית בישראל מקורו בהלוואות לדיר (כשני שלישים מהאשראי למשקי בית). במקביל, המשיך לגדול היקף האשראי למשקי הבית שמעמידים הגופים החוץ-בנקאיים, אם כי חלקו עדיין נמוך ביחס לאשראי הבנקאי. בהתייחס לקבוצת דיסקונט, יש להדגיש כי מתחילת העשור הנוכחי ובהשוואה ליתר הקבוצות הגדולות, מדובר בגידול מבוקר ונמוך יחסית הן בבחינת האשראי הצרכני והן בהתייחס להלוואות לדיר.

פעולות מפחיתות סיכון

קביעת ספי חיתום. במסגרת קביעת התיאבון לסיכון, נקבעו ספי חיתום, המשקפים את רמת הסיכון המקסימלית בה ניתן להעמיד אשראי צרכני חדש. חריגה מכללים אלו מתאפשרת רק במקרים חריגים ובסכומים מוגבלים, תוך אסקלציה במדרג הסמכויות.

מודלים וכלים אנליטיים. תהליכי קביעת סיכון אשראי הצרכני בבנק מלווים במודלים סטטיסטיים המחשבים את אומדני סיכון האשראי (PD ו-LGD) החוזים את רמת סיכון הלקוח והעסקה השולית. המודלים מתבססים על משתנים, המתייחסים למאפייני הלקוח, כושר ההחזר, איתנותו הפיננסית ועברו הבנקאי. המודלים מעודכנים מעת לעת בהתאם לשינויים במשק, מצב הלווים וגורמים נוספים.

מדידה אפקטיבית. כלל היחידות העסקיות בבנק נמדדות באופן שוטף על פי איכות תיק האשראי הצרכני שבאחריותן ועמידה בכללי החיתום. לכל בעלי התפקידים הקשורים לחיתום אשראי, מוגדרים מדדים שמטרתם שמירה על איכות התיק ופיזור אשראי רחב ככל הניתן.

עקרון ההוגנות

בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים הוגדרו קריטריונים לייזום ושיווק אשראי לאוכלוסיית הלקוחות הפרטיים, מולם רשאי הבנק לייזום הצעות אשראי. הכללים מתבססים על רמת סיכון הלקוח וכן על כדאיות נטילת האשראי מבחינת הלקוח. הפניה ללקוחות מתבצעת לפי תסריטי שיחה הכוללים גילוי נאות לגבי תנאי האשראי, צרכי הלקוח ומאפייניו וכן אזכור הנכסים וההתחייבויות בחשבון הלקוח. ציוין כי עקרון ההוגנות מול הלקוח הוגדר הן כחלק מהתיאבון לסיכון של קבוצת דיסקונט והן כחלק ממדיניות חיתום האשראי ללקוחות פרטים.

ניטור ובקרה

הבנק מבצע באופן שוטף בקרה על איכות החיתום, עמידה בכללי מדיניות וכללי גילוי נאות. הבקרה מתבצעת באמצעות קציני הציות ביחידות העסקיות, בקרי אשראי והביקורת הפנימית. כמו כן מתבצע ניטור שוטף אחר איכות תיק האשראי הצרכני בבנק.

סיכון אשראי לענף בינוי ונדל"ן

ענפי הבינוי והנדל"ן הינם מרכזיים בתיק האשראי של הבנק, ומרבית האשראי לענפים אלו מנוהל באגף נדל"ן ותשתיות בחטיבה העסקית, אשר הינו בעל מיומנות גבוהה וניסיון רב בתחום. בתחום זה פועל הבנק בכפוף למגבלה הרגולטורית אשר קובעת כי משקל הפעילות המקומית בנדל"ן לא יעלה 20% מסך האשראי, כאשר בנוסף, הבנק קבע מגבלה פנימית מחמירה יותר שתשמש כסף התרעה. כמו כן, מדיניות האשראי לענף מתמקדת במימון הפעילות בישראל תוך מתן עדיפות ללווים ותיקים ובעלי איתנות פיננסית גבוהה, אשר לבנק ניסיון חיובי בפעילות עימם. מימון ייזום פרויקטים למגורים ונכסים מניבים מבוצע בשיטת הליווי הסגור תחת דרישות סף. בכלל זה הון עצמי, רווחיות מינימאלית חזויה, עמידה בתרחישי קיצון (בין השאר תרחישי ירידת מחיר), כושר ספיגת ירידת מחירים, מכירות מוקדמות ועוד - לפירוט נרחב ראו להלן "פעילות בניה ונדל"ן" בפרק פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם.

האשראי הכולל ושיעור האשראי הבעייתי בענף בינוי ונדל"ן

ענף	31 בדצמבר 2016			31 בדצמבר 2015		
	מזה:	שיעור	אשראי לציבור ⁽¹⁾⁽²⁾	מזה:	שיעור	אשראי לציבור ⁽¹⁾⁽²⁾
	אשראי בעייתי ⁽²⁾	אשראי בעייתי ⁽¹⁾		אשראי בעייתי ⁽²⁾	אשראי בעייתי ⁽¹⁾	
	במיליוני ש"ח	%		במיליוני ש"ח	%	
נדל"ן מניב	10,936	13.7	10,299	907	8.8	10,299
בינוי - קבלנות בניין כללית	1,938	15.0	1,710	304	17.8	1,710
ליווי פרויקטים למגורים	13,990	0.7	11,429	172	1.5	11,429
רכישת קרקעות לבניה	3,560	2.3	3,131	73	2.3	3,131
אחר	9,956	3.5	9,324	191	2.1	9,324
סך-הכל⁽³⁾	40,380	3.0	35,893	1,648	4.6	35,893

הערות:

(1) אשראי לציבור מאזני וחץ מאזני, למעט מכשירים נגזרים.

(2) כולל נתוני בנק מרכזי דיסקונט.

(3) הנתונים בטבלה זו רחבים יותר מנתוני הדיווח לפי ענפי משק, בהלימה לדיווחים הפנימיים בבנק, והם כוללים פעילויות נוספות עם מתאם גבוה לפעילויות בענף הבינוי והנדל"ן. הנתונים בטבלה כוללים פעילות בישראל בלבד.

כעולה מהטבלה, עיקר הגידול הינו בתחום של ליווי פרויקטים למגורים ורכישת קרקעות לבניה, שעומד בהלימה למדיניות האשראי של הבנק. לפרטים בדבר רכישת פוליסה לביטוח סיכוני אשראי בערבויות חוק מכר וערבויות ביצוע, ראו לעיל "מגזר עסקים גדולים (פעילות בישראל)" בסעיף פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים - נתונים כמותיים עיקריים והתפתחויות עיקריות.

סיכוני אשראי בגין מימון ממונף (Leveraged Finance)

הגדרת מימון ממונף. מימון ממונף מוגדר כאשראי למימון עסקאות הוניות בתאגידים ואשראי הניתן ללווים המאופיינים ברמת מינוף פיננסי העולה באופן משמעותי על הנורמות המקובלות בענף הפעילות.

לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 327, נקבעה ההגדרה להלוואות ממונפות - הכוללת, בין היתר, עסקאות רכישת תאגיד אחר, פעילות רכישת עצמית של מניות וחלוקת הון.

סיכוני אשראי בגין מימון ממונף. מדיניות האשראי של הבנק קובעת הנחיות מחמירות לחיתום ומגבלות על היקף החשיפה למימון ממונף. בנוסף, התפתחות המימון הממונף והעמידה במגבלות שנקבעו מדווחים להנהלת הבנק ולדירקטוריון אחת לרבעון, לצורך מעקב אחר הסיכונים הגלומים במימון זה.

בהוראות ניהול בנקאי תקין נקבעו מגבלות ביחס למימון רכישת אמצעי שליטה, אשר הבנק עומד בהן.

להלן יובאו נתונים אודות סיכוני האשראי בגין מימון ממונף ליום 31 בדצמבר 2016. הגילוי מתמקד בחשיפות בגין עסקאות ממונפות שכל אחת מהן עולה על סך של כ-81 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015: 75 מיליון ש"ח).

חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענפי משק של התאגיד הנרכש

31 בדצמבר 2015				31 בדצמבר 2016			
הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	חשיפה חוץ סך	חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית	הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	חשיפה חוץ סך	חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית
במיליוני שקלים חדשים							
–	891	152	739	–	397	52	345
–	1,158	241	917	–	850	245	605
–	152	19	133	–	67	–	67
10	110	–	110	–	–	–	–
10	2,311	412	1,899	–	1,314	297	1,017

החשיפה בגין מימון ממונף ליום 31 בדצמבר 2016, הסתכמה ב-1,017 מיליון ש"ח לעומת 1,899 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, ירידה בשיעור של 46.5%. הירידה כאמור נבעה, בעיקר, משינויים ביחסים הפיננסיים ומירידה ביתרות האשראי, שגרמה לכך שהאשראי אינו עומד עוד בהגדרת מימון ממונף.

יתרת החשיפה המוצגת בטבלה לעיל הינה לאחר מחיקות חשבונאיות בהתאם להוראת חובות פגומים.

החשיפה החוץ מאזנית בגין עסקאות מימון ממונף ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכמה ב-297 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015 - 412 מיליון ש"ח). לפרטים נוספים, ראו "סיכון אשראי" במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים" העומד לעיון באתר מג"א של רשות ניירות ערך, באתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב ובאתר הבנק.

סיכוני שוק

סיכון שוק הוא הסיכון לפגיעה בהון הבנק וברווחיותו הנובע משינויים בשווקים הפיננסיים ובתנודתיות של גורמי סיכון שוק אלו המשפיעים על הערך החשבונאי או הכלכלי של נכסי הבנק והתחייבויותיו (מאזניים וחובות מאזניים) והוא כולל מספר תתי סיכון כמפורט להלן:

סיכון ריבית - הסיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית. נהוג לבחון את סיכון הריבית באמצעות מס' רכיבים: סיכון עקום התשואה, סיכון תמחור מחדש, סיכון בסיסי ריבית וסיכון אופציונאליות של הריבית.

סיכון בסיס הצמדה - הסיכון לפגיעה בשווי הכלכלי או החשבונאי של ההון שעלול להתרחש כתוצאה משינויים בשיעורי החליפין או במדד המחירים לצרכן, עקב ההפרש שבין שווי הנכסים לבין שווי ההתחייבויות כולל הפעילות החוץ מאזנית;

סיכון מניות, סחורות והשקעות ריאליות - סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו הנובע משינויים במחירי המניות, סחורות ושווי ההחזקות הריאליות;

סיכון אופציות - סיכון להפסד הנובע משינויים בפרמטרים המשפיעים על שוויין של אופציות, לרבות אופציות גלומות ומכשירים פיננסיים נגזרים, תוך לקיחה בחשבון של התנודתיות במחירי נכסי הבסיס.

סיכוני השוק מוצגים בסקירה זו על בסיס קבוצתי הכולל את הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט, אי די בי ניו יורק, כאל והקופה לפיצויים של עובדי הבנק (להלן בסעיף זה: "הקבוצה"). חברות הקבוצה האחרות אינן בעלות סיכון שוק מהותי.

אסטרטגיה ומדיניות

מסמך המדיניות לניהול סיכוני שוק מהווה מסגרת לניהול סיכוני השוק בבנק ובקבוצה ולהגדרת האחריות והסמכות של הגורמים המעורבים בתהליכי ניהול סיכוני השוק אותם נוטלת הקבוצה.

ניהול הסיכון כמזון למזער, ככל האפשר, את התממשותם של סיכונים בלתי צפויים ונזקים שמקורם בנטילת סיכונים בלתי מבוקרת. המדיניות והעקרונות במסמך המדיניות הינם על בסיס קבוצתי, כאשר חברות הבת התאימו, כל אחת בפני עצמה, את המדיניות למבנה הניהולי שלהן, לרגולציה המקומית והסביבה העסקית שלהן. הסיכונים מנוהלים תוך ראייה משולבת קבוצתית ובמתכונת של הנחיה מקצועית מחייבת.

השינויים העיקריים במדיניות בשנת 2016 התמקדו בהגדרת תפקידי הניהול הפיננסי הקבוצתי (GT) והממשקים בין חברות הבת לחברת האם, עדכונים מסוימים במתודולוגיות ובמודלים ועדכון של חלק מהמגבלות הכמותיות.

תיאבון סיכון

התיאבון לסיכונים שוק כפי שהוגדר במדיניות משקף את רצונם של הבנק וחברות הבת בקבוצה ליטול סיכונים שוק במטרה להשיג את יעדיהם האסטרטגיים. התפיסה העקרונית לניהול הסיכון היא כי המאזן ינוהל במטרה למקסם את ההון הכלכלי בראיה ארוכת טווח בהינתן התיאבון לסיכון ובכפוף לשיקולים חשבונאיים ושיקולים המשפיעים על תכנון ההון.

מבנה ותהליכים

מדיניות ניהול סיכונים שוק מגדירה מבנה ארגוני לניהול הסיכונים, המבטיח איזון נאות ואי תלות בין הגופים המעורבים בניהול הסיכונים. שלושת קווי הגנה המוגדרים ביחס לסיכונים השוק, מבטיחים איזון זה, כלהלן:

קו ההגנה הראשון. ניהול הסיכון המצרפי הקבוצתי מבוצע באמצעות ה-Global Treasury, שאחראי לניהול הפיננסי הקבוצתי של כלל נוטלי סיכון השוק בקבוצה ובהם יחידות הנ"ה, ההשקעות וחדרי העסקות בבנק ב-אי די בי ניו יורק ובבנק מרכנתיל דיסקונט. במסגרת קו ההגנה הראשון פועלות יחידות מדידה, בקרה ותפעול, שאמונות על פעילויות אלו ופועלות באופן בלתי תלוי בנוטלי הסיכון.

קו ההגנה השני. פונקציה ניהול הסיכונים הינה פונקציה בלתי תלויה ותפקידה הוא להשלים את פעילות ניהול הסיכונים המבוצעת על ידי קווי העסקים. לפונקציה זו מעמד וסמכות המאפשרים לה להשפיע על החלטות המשליכות על החשיפה לסיכון, לרבות מעורבות בתהליכים אסטרטגיים מרכזיים בעלי השפעה על תיאבון הסיכון, זיהוי הסיכונים, הנחייה מקצועית מחייבת מול חברות הבת, עדכונים במדיניות ותיקוף המולדים המרכזיים המשמשים בניהול.

קו ההגנה השלישי. הביקורת הפנימית בבנק ובחברות הקבוצה, אחראית למתן הערכה עצמאית ובלתי תלויה, על מידת האפקטיביות של יישום תהליכי ניהול סיכונים בבנק ובחברות מקבוצת הבנק, על בסיס ממצאי ביקורת הנערכת על פי תוכנית עבודה מאושרת בדירקטוריונים של חברות קבוצת הבנק.

פיקוח ההנהלה. הניהול והפיקוח השוטפים בתחום ניהול סיכונים השוק מתבצעים, בין היתר, על ידי הוועדות הבאות (מעבר לפעילות ההנהלה כאורגן) ועדה לניהול נכסים והתחייבויות (ועדת נ"ה), ועדה קבוצתית לניהול נכסים והתחייבויות. והפורום הפיננסי.

מנגנונים המאפשרים תגובה מיידית להתפתחויות חריגות בשווקים

הדירקטוריון אישר את התכנית לחיזוק הלימות ההון בעת משבר והתכנית לטיפול במשבר מזילות. התוכנית כוללת הן את המבנה הארגוני ותהליכי המעקב בעת עליה ברמת הסיכון והן את דרכי הפעולה האפשריות.

מדידה ודווח

מידת החשיפה לסיכונים שוק ומזילות, לרבות חישוב אומדני הסיכון השונים, מבוצעת על ידי קו ההגנה הראשון בבנק בתדירות שבועית, באמצעות מערכת ייעודית לניהול סיכונים שוק.

קו ההגנה השני מבקר את החשיפות לסיכונים השוק באמצעות חישוב עצמאי של תרחישי קיצון בתדירות חודשית. מערכות ניהול הסיכונים משמשות כבסיס מידע לנתונים פיננסיים ובהן מרוכז המידע הפיננסי ביחס למגוון המכשירים הפיננסיים בהם פועלים הבנק וחברות הבת.

במהלך שנת 2016 שדרגו הבנק וחברות הבת העיקריות את מערכות ניהול הסיכונים שלהם. המערכות המשודרגות מהוות קפיצת מדרגה ומרחיבות את היכולות הפונקציונליות ותדירות הניטור שהיו קיימות עד כה.

מודלים ומדדי סיכון

ניהול סיכונים השוק מבוצע באמצעות מספר מודלים ומדדים פנימיים אשר בהם מובאים בחשבון גורמים נוספים על אלו המשמשים לצורך הגילוי בדוחות הכספיים. הדירקטוריון הגדיר מדדים ראשיים לניהול, המשמשים לניהול השוטף ומדדים נוספים.

בהיות המודלים תלויי הנחות ומגבלות, ניהול זהיר שלהם, בכדי להבטיח שימוש נאות במודלים, מחייב ממשל תאגידי ומסגרת לניהול סיכון המודל, לרבות תהליכי איתגור ותיקוף המודלים.

הממדים הראשיים בניהול כוללים מדד רגישות השווי הכלכלי לשינויים בריבית. וכן מדד רגישות השווי החשבונאי בתרחישי ביניים. הממדים והמודלים נוספים כוללים את הערך הנתון לסיכון VaR (Value at Risk). ניתוח הפסדים בתרחישי קיצון (Stress Tests). ניתוח הכנסות הריבית הצפויות ה-NII (Net Interest Income) וה-EaR (Earning at Risk). בנוסף, הוגדרו מודלים התנהגותיים כלכליים המביאים לידי ביטוי הנחות התנהגותיות לגבי חלק מסעיפי המאזן בהם היתרה המאזנית אינה מייצגת נכונה את החשיפה לסיכון ובהם מודל פריסת יתרות זכותיות ללא מועד פרעון, מודלים לכימות סיכון פירעון מוקדם (Prepayment Risk) של נכסים ומודלים לשבירת פיקדונות.

החשיפה לסיכון ריבית

סיכון הריבית הוא הסיכון לפגיעה ברווחי הבנק ובהונו כתוצאה משינוי של שיעורי הריבית בשווקים. הסיכון נובע מהחשיפה לשינויים עתידיים בשיעורי הריבית והשפעתם האפשרית על הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות, לרבות תיקונים כלכליים מסוימים. ניהול חשיפת הריבית מבוצע בנפרד בכל אחד ממגזרי ההצמדה וכן החשיפה של סך המגזרים.

הניהול השוטף של חשיפת הריבית מבוצע באמצעות בחינה שוטפת של סט מדדי סיכון, הכוללים ניתוחי רגישות לתזוזה מקבילה ולא מקבילה של עקומי הריבית, תרחישי ביניים ותרחישי קיצון.

הטבלאות המוצגות בפרק זה נערכו על פי כללי עריכת הדוחות הכספיים והם שונים מהנתונים המשמשים לניהול השוטף של החשיפה לסיכון ריבית.

חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית – מאוחד

31 בדצמבר 2016						
עם דרישה עד חודש	מל חודש עד 3 חודשים	מל 3 חודשים עד שנה	מל שנה עד 3 שנים	מל 3 עד 5 שנים	מל 5 עד 10 שנים	במיליוני שקלים חדשים
מטבע ישראלי לא צמוד						
נכסים פיננסיים וסכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים						
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾	100,184	10,525	7,194	8,417	4,827	4,939
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	13,748	23,521	11,441	10,782	4,479	5,414
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	117	344	663	275	136	38
סך-הכל שווי הוגן	114,049	34,390	19,298	19,474	9,442	10,391
התחייבויות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים						
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾	89,529	8,634	10,903	9,712	1,651	645
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	17,887	25,818	15,537	10,597	4,625	7,213
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	89	352	622	16	3	2
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-	-	-
סך-כל השווי ההוגן	107,505	34,804	27,062	20,325	6,279	7,860
מכשירים פיננסיים, נטו						
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	6,544	(414)	(7,764)	(851)	3,163	2,531
החשיפה המצטברת במגזר	6,544	6,130	(1,634)	(2,485)	678	3,209
מטבע ישראלי צמוד למדד						
נכסים פיננסיים וסכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים						
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾	584	534	2,809	7,005	5,131	3,581
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	216	197	696	1,087	391	2,091
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	-	9	74	16	3	2
סך-כל השווי ההוגן	800	740	3,579	8,108	5,525	5,674
התחייבויות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים						
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾	228	739	1,901	3,105	3,338	3,427
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	663	296	1,746	3,227	978	892
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	19	15	91	234	112	27
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-	-	-
סך-כל השווי ההוגן	910	1,050	3,738	6,566	4,428	4,346
מכשירים פיננסיים, נטו						
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(110)	(310)	(159)	1,542	1,097	1,328
החשיפה המצטברת במגזר	(110)	(420)	(579)	963	2,060	3,388

הערות:

- (1) לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- (3) כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".
- (4) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

31 בדצמבר 2015			31 בדצמבר 2016					
משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	סך-כל השווי ההוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	סך-כל השווי ההוגן	ללא תקופת פרעון	מעל 20 שנה	מעל 10 עד 20 שנה
במיליוני שקלים חדשים								
0.59	2.62%	123,419	0.68	2.84%	137,120	328	59	647
1.17		78,194	1.27		69,422	–	–	37
0.01		1,300	0.01		1,573	–	–	–
(2)0.81		202,913	(2)0.87		208,115	328	59	684
0.25	0.24%	107,370	0.32	0.27%	121,147	–	–	73
1.15		89,437	1.31		81,756	–	–	79
0.01		874	0.01		1,084	–	–	–
–		–	–		–	–	–	–
(2)0.66		197,681	(2)0.72		203,987	–	–	152
		5,232			4,128	328	59	532
						4,128	3,800	3,741
3.55	1.73%	19,834	3.47	1.94%	20,398	8	43	703
3.54		4,160	4.29		4,699	–	–	21
0.01		143	0.01		104	–	–	–
(2)3.52		24,137	(2)3.61		25,201	8	43	724
3.42	1.15%	15,204	3.36	0.88%	13,047	–	–	309
2.28		6,259	2.15		7,844	–	–	42
0.01		446	0.01		498	–	–	–
–		–	–		–	–	–	–
(2)3.03		21,909	(2)2.84		21,389	–	–	351
		2,228			3,812	8	43	373
						3,812	3,804	3,761

הערות כלליות:

- (א) בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעור הריבית שמנכה אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו בחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראו ביאור 34 א-ג.
- (ב) שיעור תשואה פנימי היווה שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן המוצג בגין וביאור 34 א לדוחות הכספיים.
- (ג) משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- (ד) נתונים מלאים על החשיפות לשינויים בשיעור הריבית בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית – מאוחד

31 בדצמבר 2016

עם דרישה עד חודש	מל חודש עד 3 חודשים	מל 3 חודשים עד שנה	מל שנה עד 3 שנים	מל 3 עד 5 שנים	מל 5 עד 10 שנים
במיליוני שקלים חדשים					
מטבע חוץ⁽⁴⁾					
נכסים פיננסיים וסכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים					
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾	27,178	6,263	3,521	4,881	6,257
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	25,431	34,145	20,282	5,485	6,106
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	492	1,462	1,323	30	-
סך-כל השווי ההוגן	53,101	41,870	25,126	10,396	12,363
התחייבויות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים					
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾	42,939	4,927	10,422	5,432	1,100
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	16,174	32,469	13,114	4,957	3,277
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	487	1,445	1,343	63	20
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-	-
סך-כל השווי ההוגן	59,600	38,841	24,879	10,452	4,397
מכשירים פיננסיים, נטו					
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(6,499)	3,029	247	(56)	2,129
החשיפה המצטברת במגזר	(6,499)	(3,470)	(3,223)	(3,279)	(1,150)
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית					
נכסים פיננסיים וסכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים					
נכסים פיננסיים ^{(1),(3)}	128,244	17,322	13,524	20,303	13,381
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	39,395	57,863	32,419	17,354	7,973
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	609	1,815	2,060	321	139
סך-כל השווי ההוגן	168,248	77,000	48,003	37,978	21,493
התחייבויות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים					
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾	132,994	14,300	23,226	18,249	6,089
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	34,724	58,583	30,397	18,781	8,880
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	595	1,812	2,056	313	135
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	64	-	-
סך-כל השווי ההוגן	168,313	74,695	55,743	37,343	15,104
מכשירים פיננסיים, נטו					
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(65)	2,305	(7,740)	635	6,389
החשיפה המצטברת במגזר	(65)	2,240	(5,500)	(4,865)	1,524

הערות:

(1) לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

(2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

(3) כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".

(4) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

31 בדצמבר 2015								
משך חיים שיעור תשואה ממוצע אפקטיבי בשנים			משך חיים שיעור תשואה ממוצע אפקטיבי בשנים			ללא תקופת פרעון	מעל 20 שנה	מעל 10 עד 20 שנה
סך-כל השווי ההוגן	פנימי באחוזים	פנימי באחוזים	סך-כל השווי ההוגן	פנימי באחוזים	פנימי באחוזים	סך-כל השווי ההוגן	פנימי באחוזים	פנימי באחוזים
במיליוני שקלים חדשים								
1.62	2.38%	54,044	1.72	3.12%	52,818	416	–	879
0.79		92,692	0.97		94,654	–	34	68
0.01		2,558	0.10		3,307	–	–	–
⁽²⁾ 1.07		149,294	⁽²⁾ 1.21		150,779	416	34	947
0.39	0.67%	64,359	0.35	1.05%	64,852	–	–	15
1.12		79,647	1.40		79,480	–	59	74
0.01		2,675	0.10		3,368	–	–	–
–		–	–		–	–	–	–
⁽²⁾ 0.78		146,681	⁽²⁾ 0.91		147,700	–	59	89
		2,613			3,079	416	(25)	858
						3,079	2,663	2,688
1.17	2.46%	198,659	1.21	2.82%	211,610	1,728	102	2,229
1.02		175,046	1.19		168,775	–	34	126
0.01		4,001	0.07		4,984	–	–	–
⁽²⁾ 1.09		377,706	⁽²⁾ 1.18		385,369	1,728	136	2,355
0.56	0.46%	186,992	0.53	0.56%	199,344	–	–	397
1.18		175,343	1.39		169,080	–	59	195
0.01		3,995	0.07		4,950	–	–	–
0.08		66	0.08		83	19	–	–
⁽²⁾ 0.85		366,396	⁽²⁾ 0.91		373,457	19	59	592
		11,310			11,912	1,709	77	1,763
						11,912	10,203	10,126

הערות כלליות:

- (א) בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעור הריבית שמנכה אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו בחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראו בביאור 34 א-ג.
- (ב) שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן המוצג בגינו בביאור 34 א לדוחות הכספיים.
- (ג) משך חייו ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- (ד) נתונים מלאים על החשיבות לשינויים בשיעור הריבית בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

לפרטים נוספים, כמותיים ואיכותיים, על סיכוני הריבית, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר עומד לעיון באתר הבנק, באתר מנגא של רשות ניירות ערך ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ.

סיכוני שער חליפין ואינפלציה

החשיפה לסיכון הבסיס מתבטאת בהפסד שעלול להתרחש כתוצאה משינויים בשערי החליפין או במדד המחירים לצרכן, עקב ההפרש שבין שווי הנכסים לבין שווי ההתחייבויות, כולל השפעת העסקאות העתידיות והשפעתן של האופציות הגלומות. החשיפה לסיכון בסיס נמדדת במגזר הצמוד למדד המחירים ובמגזר מטבע חוץ (לרבות בשקלים צמודים למטבע חוץ).
לפרטים בדבר נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, ראו ביאור 32 לדוחות הכספיים.

סיכון מחיר מניות

פוזיציות במניות בתיק הבנקאי

אסטרטגיות ותהליכים

במסגרת מדיניות גיוון ההשקעות פועל הבנק בשני תחומים עיקריים:

- קרנות השקעה פרטיות, קרנות הון סיכון וקרן של קרנות גידור;
- השקעה ישירה בחברות שההשקעה בהן נחשבת השקעה ריאלית.

לפרטים בדבר מדיניות ההשקעות ובדבר הישויות בהן משקיע הבנק, ראו להלן "השקעות בחברות הריאליות" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות פיקוחיים - פרטים נוספים".

השקעות במניות

31 בדצמבר	
2015	2016
במיליוני שקלים חדשים	
השקעות במניות של חברות כלולות⁽¹⁾:	
144	157
מניות בתיק הזמין למכירה:	
493	110
803	853
1,296	963
1,440	1,120

הערה:

(1) למידע נוסף, ראו ביאור 15 לדוחות הכספיים.

דרישת ההון בגין פוזיציות במניות

31 בדצמבר	
2015	2016
במיליוני שקלים חדשים	
143	171
102	65
245	236

הערות:

(1) דרישת ההון חושבה לפי 12.7% והיא אינה כוללת דרישת הון בגין השקעה במניות בתיק למסחר.

(2) השקעות אלו משוקללות במשקל סיכון 150%.

(3) השקעות אלו משוקללות במשקל סיכון 100%-250%.

לפרטים נוספים, כמותיים ואיכותיים, על סיכון מחיר מניות, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר עומד לעיון באתר הבנק, באתר מגנא של רשות ניירות ערך ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ.

ניהול פוזיציות בתיק למסחר

הקבוצה מבחינה בין חשיפות הנוצרות במהלך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין חשיפה למסחר. ככלל, חשיפות מסחר קיימות בחברת האם בלבד ומרוכזות ברובן בחדר העסקות כחלק מפעילות הבנק כ"עושה שוק" והניהול הדינמי של תיק הנכסים הפיננסיים הנזילים. בחברות הבת מתקיימות מעת לעת חשיפות מסחר בהיקפים לא מהותיים. פעילות המסחר מכוונת ליצירת הכנסות תוך לקיחת חשיפות בטווח הסיכון המותר לפעילות ותוך קיום מעקב ובקרה יומיים ותוך-יומיים.

הדירקטוריון קבע מערכת מגבלות נפרדת לפעילות המסחר ולפעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות. המגבלות על פעילויות המסחר השונות נקבעו הן במונחים של היקף הפעילות, והן במונחי רגישות לגורמי סיכון בהן הערך בסיכון (VaR) וההפסד התיאורטי בתרחישים, לרבות תרחישי קיצון. בשנת 2016 לא נרשמו חריגות מהותיות ממגבלות הדירקטוריון.

סיכוני נזילות ומימון

סיכון הנזילות הוא הסיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל התפתחות בלתי צפויה, ויאלץ לגייס מקורות באופן שיגרום לו הפסד מהותי. כיוון שמדובר במצב של אי וודאות, שבו סיכון הנזילות קיים תמיד, הבנק קבע מגבלות חשיפה מקסימלית לסיכון נזילות. סיכון הנזילות נתפס כאחד הסיכונים המהותיים למוסד פיננסי כלשהוא. המטרה בניהול סיכון זה היא להימנע ממצב בו הבנק תקשה לעמוד בהתחייבויותיו כתוצאה מחוסר זמינות של מקורות נזילים. הנחת היסוד היא כי התממשות סיכון הנזילות, במרבית המקרים, תגרור הפסדים כתוצאה מהצורך לגייס מקורות במחירים גבוהים או לממש נכסים לא נזילים בהפסד. בהתאם, קבוצת דיסקונט גיבשה מדיניות לניהול סיכון הנזילות, העונה בין השאר על דרישות הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 342 (מודל הנזילות הפנימי) ומס' 221 (יחס כיסוי נזילות).

מסמך "מדיניות ניהול סיכון הנזילות" מתעדכן ומאשר אחת לשנה על ידי ההנהלה והדירקטוריון. במסגרת המדיניות הסדיר הבנק את כל הטיפול בניהול סיכון הנזילות ובתוך כך נקבעים: התיאבון לסיכון הנזילות, המבנה הארגוני המנהל את הסיכון, תהליכי הליבה ומתכונת היישום של המדיניות (כולל סט של מגבלות שונות) בשגרה ובעת אירוע נזילות. במסגרת הניהול השוטף, סיכון הנזילות נאמד באמצעות מודל פנימי לתקופות שונות, בין יום עד שנה. המודל הפנימי מחשב את יחס הנזילות ופערי הנזילות בתרחישים שונים, המעמידים בלחץ את סעיפי המקורות והשימושים של הבנק. תרחישים אלו מדמים אירועי נזילות ספציפיים לבנק/לקבוצה ואירועים מערכתיים שונים. בנוסף, נמדד סיכון הנזילות באמצעות המודל הרגולטורי האחד (LCR). המודל הפנימי, על תרחישי השונים, מהווה כאמור את הליבה במסגרת ניהול הנזילות, אולם הבנק משתמש במדדים וכלים נוספים למעקב אחר סיכון הנזילות:

- כחלק מניהול סיכון הנזילות נבחנים פרמטרים נוספים המתייחסים לתמהיל וריכוזיות המקורות (לשם ההמחשה הגבלת ההסתמכות על מקור נזילות בודד או הגבלת ההסתמכות על סוג מקורות כגון "פיקדונות פיננסיים"), תמהיל וריכוזיות הנכסים, תרחישים משלימים למודל הפנימי (תחזית התפתחות פער הנזילות תחת הנחות תכנית העבודה ופער נזילות קבוצתי) והשוואה לבנקים אחרים.
- במסגרת הניהול השוטף של סיכון הנזילות נמדדים על ידי חטיבת ניהול סיכונים, מספר רב של אינדיקטורים שונים לצורך זיהוי והתרעה מפני שינוי מגמות בסיכון הנזילות (KRI's) ("אורות אדומים"). זאת, ככלי נוסף לאיתור והתרעה מפני שינויים אפשריים במצב הנזילות.

התוכנית לטיפול במשבר נזילות

- במסגרת אישור המדיניות, מאושר גם מסמך המפרט את ה-"תוכנית לטיפול באירוע/משבר נזילות". מטרת התוכנית היא לקבוע את האסטרטגיה להתמודדות עם משבר נזילות באופן שיאפשר ניהול הולם של מקורות הנזילות בבנק. התוכנית כוללת הגדרות ל:
- זיהוי והגדרת מגוון צעדי מימון מעשיים שניתן לנצלם בשעת חירום ובאופן גמיש תוך הגדרת נהלי תעדוף ברורים;
 - התווית קווי מדיניות לניהול מגוון של סביבות מצוקה ויצירת מסגרת, לרבות הגדרת תחומי אחריות שתאפשר תהליך קבלת החלטות ברור לצורך תעדוף הפעולות שיש לנקוט, עיתוין ומדרג הסמכויות לקבלתן;
 - קביעת התהליכים לזיהוי ודיווח, לרבות מפרטי הדיווח להנהלה ולדירקטוריון.
- התכנית המפורטת מתייחסת לבנק דיסקונט המנהל את הנזילות הקבוצתית. חברות הבת המהותיות מאשרות תכניות פעולה ברמת החברה במתודולוגיה דומה לזו של הבנק.
- הדגשים המרכזיים בניהול הנזילות בעת עליה בלחץ או משבר כוללים:
- זיהוי מצב נזילות חריג מתפתח והגדרת רמות שונות של התפתחות האירוע;
 - זיהוי והכרזה על משבר נזילות - כולל כינוס של פורומים שונים בהתאם לרמת הסיכון העולה, אבחנה בין אירוע ספציפי או מערכתי;

- צעדים לשיפור רמת הנזילות - גם בהקשר להגדרת "מצב הנזילות המנוהל". הבנק הגדיר מספר מצבי מנוהלים שונים (עליה בסיכון/משבר, אירוע ספציפי/מערכתי) ולכל אחד מוגדרים כלי תגובה שונים;
 - מדידה וניטור של רמת הנזילות;
 - הסברה - פנים ארגונית או ציבורית בהתאם לאירוע המנוהל;
 - ניהול קבוצתי - דיווחים הדדיים והעברת נזילות בין החברות.
- דיווח - בתוכנית מפורטים חובות הדיווח השונות לאורגני הניהול והפיקוח השונים, בהתאם לאירוע המנוהל.

ניהול קבוצתי

מסמך המדיניות מסדיר גם את אופן הניהול של סיכון הנזילות הקבוצתי. ככלל, העיקרון המנחה הינו שחברות הבת המהותיות של הקבוצה ינהלו באופן עצמאי את סיכון הנזילות שלהן תחת הנחיה מקצועית מחייבת ועל פי מודלים שאושרו על ידי חברת האם. המודל הפנימי בחברת האם מחייב שמירת נזילות במידה והמודלים בחברות הבת חורגים מספים שהוגדרו במסמך המדיניות. אין במודל הסתמכות על העברת נזילות מחברות הבת לחברת האם. כיום מרבית עודפי הנזילות בקבוצה מרוכזים בחברת האם, כך שקיימת גמישות טובה בהעברת נזילות.

דיווח

יומי - מדידת סיכון הנזילות מתבצעת במודל נזילות פנימי ומודל רגולטורי (LCR), על בסיס יומי, באמצעות המערכת לניהול סיכונים השוק של הבנק. תוצאות המדידה מדווחות למנהלי הסיכון וגורמי הבקרה.

החל מיום 1 בינואר 2017 מחזיקה הקבוצה ביכולת חישוב ודיווח יומית של LCR קבוצתי.

שבועי - פורום נזילות ייעודי מתכנס אחת לשבוע ודן בנושאי נזילות שוטפים. השפעות מהותיות מדווחות אחת לשבוע לפורום הפיננסי, בראשות ראש חטיבת שווקים פיננסיים.

חודשי - הנהלת הבנק מדווחת במסגרת וועדת נ"ה על מצב הנזילות של הבנק, חברות הבת וסך הקבוצה.

רבעוני - הנהלת הבנק וחברות הבת מדווחות לוועדת הנ"ה הקבוצתית (GALCO) אחת לרבעון על מצב הנזילות של כל חברה וכן על מגמות ותמונת הנזילות הקבוצתית.

יחס כיסוי הנזילות

יחס כיסוי הנזילות של קבוצת דיסקונט, על בסיס ממוצע תצפיות, עמד ביום 31 בדצמבר 2016 על 146.5%, בהשוואה ל-128.0% ביום 31 בדצמבר 2015, מעבר לדרישות המינימום בהוראות. לפרטים נוספים, ראו ביאור 25 לדוחות הכספיים.

מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק

כללי

במהלך שנת 2016, נרשמה עליה חדה, בשיעור של כ-17.6%, במצרף הכסף M1 (מזומן בידי הציבור ופקדונות עו"ש בשקלים), מתוך זה בפקדונות העו"ש נרשם גידול של כ-21%, בעוד שהמזומן גדל בכ-5%. הגידול במצרף הכסף M2 (M1 בתוספת פקדונות לא צמודים עד שנה), היה מתון יותר - כ-10%. מגמות אלו התרחשו על רקע סביבת הריבית האפסית ששררה לכל אורך שנת 2016, ואי הודאות בשווקים הפיננסיים. יצוין כי בשנת 2015 עלו מצרפי הכסף M1 ו-M2, בכ-41% ו-12%, בהתאמה.

בשנת 2016 נרשם גידול של 10.8 מיליארד ש"ח בבסיס הכסף, לעומת 8.4 מיליארד בשנת 2015. הגידול האמור נבע מהזרמה של בנק ישראל ושל הממשלה. הזרמת בנק ישראל בוצעה באמצעות המרת מט"ח ופעולות בשוק הפתוח (עודף פדיונות מק"מ על פני גיוסים), כאשר עודפי הנזילות נספגו על ידי מכרים לפקדונות השקליים.

מקורות לשינויים בבסיס הכסף

שינוי	2015	2016
במיליארדי שקלים חדשים		
ב-1%		
פעולות בשוק הפתוח	14.1	11.1
מכרז לפקדונות שקליים	(26.7)	(28.0)
המרת מט"ח	33.8	23.1
פעילות הממשלה	(14.0)	3.5

הבנק

במהלך שנת 2016, הבנק שמר על נכסים נזילים בהיקף גדול מסך ההתחייבויות הנזילות ומודל הנזילות הפנימי של הבנק הראה עודפי נזילות ניכרים. במהלך השנה נצפו המגמות הבאות:

- עליה של כ-8.9 מיליארד ש"ח בהיקף הפקדונות השקליים הלא צמודים וצמודי המדד, אשר מהווה שיעור של כ-10.5%. מזה, עליה בפקדונות הקמעונאיים בסך של כ-6.2 מיליארד ש"ח, עליה בפקדונות תאגידים של כ-3.9 מיליארד ש"ח. מנגד, פירעון של כתבי התחייבות, שהונפקו על ידי דיסקונט מנפיקים והופקדו בבנק, בסך של כ-1.2 מיליארד ש"ח;
 - מעבר של נזילות מפקדונות לעו"ש, בהיקף של כ-3.3 מיליארד ש"ח במגזר השקלי, כתוצאה מסביבת הריבית הנמוכה;
 - בנטרול השפעת שער חליפין, פקדונות מט"ח גדלו בכ-515 מיליון דולר. ירידה של כ-30 מיליון דולר בפקדונות קמעונאיים ומנגד, עליה של כ-545 מיליון דולר בפקדונות תאגידים. פקדונות מט"ח כולל השפעת שער חליפין גדלו בכ-1.6 מיליארד ש"ח.
 - בנוסף, גיוס ההון (ראו ביאור 24 ד' לדוחות הכספיים) תרם כ-608 מיליון ש"ח למקורות המימון של הבנק.
 - יצוין כי בתחילת חודש ינואר 2017 ביצע הבנק לראשונה הנפקת הון משני מסוג COCO (ראו ביאור 25 ד'), במסגרתה גייס הבנק נזילות בסכום של כ-784 מיליון ש"ח.
- עבירות נזילות בקבוצה.** העברת נזילות בין חברות הקבוצה לבנק מתבצעת על בסיס מנגנון מחירי כסף שנקבע בבנק. כאמור, חברות הבת אינן רשאיות להסתמך על העברת נזילות מבלי שהוגדרה מסגרת נזילות שנלקחת בחשבון במודל הנזילות בצד הנגדי.

פקדונות הציבור

שינוי לעומת	31.12.15	31.12.15	31.12.16
במיליוני			
ב-1%	ש"ח	ש"ח	ש"ח
מטבע ישראלי לא צמוד	13.3	10,353	77,564
מטבע ישראלי צמוד למדד	(20.1)	(1,447)	7,208
מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ	6.0	1,668	28,007
סך-הכל	9.4	10,574	112,779
מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ – במיליוני דולרים	7.5	540	7,178

פקדונות מבנקים

שינוי לעומת	31.12.15	31.12.15	31.12.16
במיליוני			
ב-1%	ש"ח	ש"ח	ש"ח
מטבע ישראלי לא צמוד	4.8	43	902
מטבע ישראלי צמוד למדד	381.0	232	61
מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ	(34.0)	(242)	710
סך-הכל	2.0	33	1,673

לפרטים נוספים אודות סיכוני הנזילות ודרכי ניהולם, ראו במסמך "גילויי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר עומד לעיון באתר הבנק, באתר מנגא של רשות ניירות ערך ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, וכן ביאור 33 שעניינו נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפרעון.

לפרטים נוספים אודות סיכון המימון, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר עומד לעיון באתר הבנק, באתר מגנא של רשות ניירות ערך ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ.

סיכונים תפעוליים

סיכון תפעולי הוא הסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. הסיכון התפעולי שלוב בכל קווי העסקים, המוצרים, המערכות ותהליכי העבודה המבוצעים בבנק. לפיכך, קיימת חשיבות למודעות ולניהול הסיכון התפעולי בכל רמות התפקיד.

מסגרת ניהול הסיכון התפעולי כוללת את מסמך המדיניות לניהול הסיכון, אשר מאושר אחת לשנה בהנהלה ובדירקטוריון ומאומץ על ידי חברות הבת ואת הצהרת הסובלנות לסיכון, אשר קובעת מגבלות איכותיות וכמותיות בגין הסיכונים המהותיים המתקיימים בקבוצת הבנק. הקבוצה הטמיעה מערכת ממוכנת לניהול הסיכון ובה מתבצעת מדידה והערכה של מכלול הסיכונים התפעוליים ודיווח אירועי הכשל התפעוליים של כל מוקדי הסיכון. הסיכונים התפעוליים מנוהלים על בסיס זיהוי שוטף של תהליכים, סיכונים ובקורות ועל בסיס מאגר דיווחי אירועי הכשל, ניטורם, הפקת הלקחים בגינם וזיהוי גורמי הכשל. כמו כן, הסיכונים המהותיים מופחתים באמצעות גיבוס בקורות מומלצות, ניטור או העברה לצד ג' (באמצעות רכישת פוליסות ביטוח שונות).

אחת לשלוש שנים (או במהלך שלוש שנים) מתקיים סקר סיכונים תפעוליים מקיף הכולל, בין היתר, התייחסות לסיכונים מעילות והונאות ולסיכונים המשכיות עסקית. השנה השלימה הקבוצה סקר סיכונים תפעוליים שהחל בשנת 2014. החל משנת 2017 יחל סקר חדש כאמור במתכונת דומה. במהלך שנת 2016 לא נצפו שינויים מהותיים, בכמות דיווחי התמששות הסיכונים ובסכומי הנזק בגינם, היכולים להשפיע על פרופיל הסיכון התפעולי הכולל.

שנת 2016 אופיינה במגמת עליה בניסיונות הונאה והתחזות גם בערוצים המסורתיים וגם בערוצים הישירים. כמו כן, מתחזקת מגמת יישום שינויים בתהליכי העבודה הנובעים ממימוש התוכנית האסטרטגית. כל אלו מגבירים סיכון, חלקם לטווח הקצר וחלקם מגמות מתמשכות. במקביל איכות הניהול משתפרת על ידי קידום סקר הסיכונים התפעוליים, הגברת והטמעת המודעות לדיווח אירועים וחזוק הממשקים והבקורות.

במהלך השנה לא נרשמו חריגות ממגבלות הסיכון התפעולי ונרשמה יציבות ברוב הפוזיציות בבנק לעומת שנים קודמות. תחום סיכון המשכיות העסקית מנוהל באמצעות האסטרטגיה לניהול המשכיות עסקית, המגדירה את תפיסת הפתרון להתמודדות עם משבר ובאמצעות תוכנית ניהול המשכיות עסקית (BCM), שנועדה להבטיח את המשך תפקודו הסדיר של הבנק בתהליכים עסקיים ובשירותים המוגדרים כחיוניים.

בבסיס ההערכות להמשכיות עסקית עומד הגיבוי לתשתיות טכנולוגיות חיוניות שהקים הבנק והעמדת מערכים ושירותים תומכים לרשות הלקוחות. מיפוי הסיכונים להמשכיות עסקית, הערכתם וניטורם, מתבצע כחלק מזיהוי והערכת הסיכונים התפעוליים, מנוהל במערכת לניהול סיכונים תפעוליים. מערכת נוספת התומכת בתהליך הינה מערכת לניהול משברים.

סיכוני מיקור חוץ וספקים

ניהול הסיכון הינו חלק מהסיכון התפעולי. על רקע הוצאת פעילויות למיקור חוץ ובשל שיתופי פעולה מתהווים גם עם גופים חוץ בנקאיים, בפעילויות ליבה בנקאיות, סיכוני מיקור חוץ וספקים מחייבים הגברת תהליכי הניטור והבקרה. על רקע האמור עוזכן השנה מסמך המדיניות לניהול סיכוני מיקור חוץ וספקים ושופר תהליך העבודה המתייחס למיקור חוץ חיוני (בשגרה או בעת חירום), לרבות הגברת תהליכי הניטור והבקרה ביחס לפעילויות, בגישה מבוססת סיכון.

לפרטים נוספים אודות הסיכונים התפעוליים ואופן ניהולם, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר עומד לעיון באתר הבנק, באתר מגנא של רשות ניירות ערך ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ.

סיכונים אחרים

סיכונים חוצי גבולות

פעילות הקבוצה בארץ ובחול"ל מול לקוחות כרוכה בסיכונים הנובעים, בין היתר, מחשיפה לאחריות בגין התחמקות מי מלקוחות הקבוצה מדיווח ותשלום מס בארץ או בחול"ל, אשר נעשתה אגב שימוש בשירותי הבנק, וכן מהפרת הוראות הדין הזר החלות על שירותים ומוצרים שהקבוצה מעניקה ללקוחותיה.

בשנים האחרונות התעצמה משמעותית החשיפה לסיכונים חוצי גבולות, על רקע הוספת דרישות רגולטוריות, לצד הגברת אכיפה בארץ ובעולם, אל מול מוסדות פיננסיים ולקוחות, במסגרת מאמצים מוגברים של הרשויות במאבק בהעלמות מס.

להתממשות סיכון זה עלולות להיות השלכות משמעותיות על פעילותו ועל תדמיתו של הבנק. לפיכך, במסגרת ניהול הסיכונים השוטפים, הוגדר סיכון זה כקטגוריית סיכון נפרדת בתהליך ה-ICAAP ובמסגרת סקירת הסיכונים בדוח השנתי, ורמת הסיכון הוערכה כבינונית-גבוהה.

בהמשך לפעילות שנעשתה בבנק ובקבוצה בשנים האחרונות, בקשר ללקוחות אמריקאים וללקוחות תושבי חוץ אחרים, במקביל להתפתחות האסדרה והאכיפה בעניין סיכונים חוצי גבולות בארץ ובעולם, גובשה לעניין זה מדיניות קבוצתית, הוגדר תאבון לסיכון וכן נוספו תהליכי זיהוי, ניטור, בקרה ודיווח.

כמו כן, הפעילות לצמצום הנוכחות הבינלאומית של הקבוצה, אשר נעשתה במסגרת יישום התכנית האסטרטגית של הבנק, תרמה אף היא לצמצום החשיפה לסיכונים חוצי גבולות.

בנוסף, נוכח מגמת החמרת האסדרה והאכיפה, בהובלת רשות המיסים, בנוגע לכספים של לקוחות תושבי ישראל, אשר יתכן שמקורם בהתחמקות מתשלום מס, או שמקורם בהכנסות שלא דווחו לרשות המיסים בארץ, כנדרש, תיקון החוק לאיסור הלבנת הון להכללת עבירת מס כעבירת מקור, וכן לצורך הפחתת סיכונים איסור הלבנת הון גם בנסיבות של הליך גילוי מרצון, פועלת הקבוצה להטמעת גישה מבוססת סיכון, לזיהוי וניטור חשבוניות ופעילויות לקוחות תושבי ישראל, במענה לאמור.

תיקוני חקיקה בישראל

FATCA. ביום 14 ביולי 2016 פורסם החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 227), התשע"ו-2016, וכן תיקון עקיף לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 - מס' 16.

מטרת התיקון לפקודת מס הכנסה לעגן את יישום הסכם ה-FATCA הבין מדינתי בין ישראל לארה"ב מיום 30 ביוני 2014 ויישום הסכמים לחילופי מידע ה-AEOI/CRS של ה-OECD. החוק לתיקון פקודת מס הכנסה נכנס לתוקף עם פרסום התקנות הנדרשות מכוח החוק, ביום 4 באוגוסט 2016.

החוק והתקנות מפרטים את דרישות הזיהוי, הסדרה ודיווח של לקוחות קיימים וחדשים, כולל חובת הודעה ללקוחות הכלולים בדיווח, העברת מידע לרשות המסים, אשר הרשות נדרשת להעביר לרשות מס במדינה זרה. החוק קובע איסור על רשות המיסים להשתמש במידע לצורך אכיפת חוקי המס, זולת העברתו לרשויות מס זרות ליישום ההסכם. בנוסף, נקבעו בחוק עיצומים כספיים בשל אי דרישת מידע, אי בדיקתו כנדרש, או פגם בהעברתו בשלמותו. סעיף העיצומים ייכנס לתוקף חצי שנה אחרי כניסת החוק והתקנות לתוקף.

בתיקון העקיף לחוק איסור הלבנת הון תוקנה הגדרת בעל שליטה, בהתאמה לסטנדרטים עולמיים בתחום. התיקון נכנס לתוקף חצי שנה אחרי כניסת החוק והתקנות לתוקף.

הבנק ממשיך לפעול ליישום ה-FATCA, תוך שילוב הדרישות העולות מהחקיקה. הבנק השלים את ביצוע הדיווח השנתי בנושא ה-FATCA, לרשות המיסים בישראל, לשנים 2014 ו-2015.

חילופי מידע אוטומטיים (CRS). הבנק פועל לזיהוי מדינות חבות מס של לקוחות, תוך יישום הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא, וככל שיידרש, יתאים פעילותו בנושא בהתאם לתקנות הישראליות בנושא, לכשיפורסמו.

סיכונים טכנולוגית המידע

מערך טכנולוגיית המידע הוא מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול התקין של תאגיד בנקאי, לאור היותו של המידע, על כל היבטיו והשלכותיו, בעל השפעה מכרעת על יציבות התאגיד והתפתחותו. סיכונים טכנולוגיות המידע הינם סיכונים הנובעים משימוש או מהעדר שימוש של תאגיד בטכנולוגיות מידע ו/או מתלות של תאגיד בהן.

תהליכי הליבה לניהול הסיכונים. תהליכי הליבה מבוססים על עקרונות ניהול הסיכונים, בהתאמות הנדרשות לעולם טכנולוגיית המידע, במטרה לאפשר מיקוד יעיל בתחומים ובמערכות שזוהו כבעלי הסיכון הגבוה יותר לשיבוש הפעילות העסקית, בניית תוכנית עבודה רב שנתית וכן התאמה מהירה של אסטרטגיית ניהול הסיכון ומפת הסיכונים, בהתאם לשינויים שמתרחשים בבנק ו/או בסביבת הפעילות שלו.

סיכון אסטרטגי

הסיכון האסטרטגי, מנוהל בקבוצת דיסקונט, בהתאם לתפיסת ניהול הסיכונים, ב-3 קווי הגנה ומנהל הסיכון הינו ראש חטיבת תכנון, אסטרטגיה וכספים.

אתגרי סביבת התחרות, התפתחות הבנקאות הדיגיטלית ושינויים צפויים בתפיסת ההפעלה של המערכת הבנקאית, מהווים אתגר בניהול הסיכון. הבנק ממשיך בקידומה של תוכנית אסטרטגית רב שנתית, הכוללת פרויקטים מגוונים, אשר צפויים לתת מענה לאתגרים העיקריים. במהלך השנה, הוחלט על עדכון התוכנית ועל ייזום מספר פרויקטים חשובים נוספים, עיקרם בתחומי החדשנות, הדיגיטל והדטה, במטרה לשמר מיצובה של הקבוצה כקבוצה בנקאית מובילה, גם בראייה צופה פני עתיד.

סיכון מוניטין

סיכון המוניטין, מנוהל בקבוצת דיסקונט, בהתאם לתפיסת ניהול הסיכונים, ב-3 קווי הגנה. בשל חשיבותו ומורכבותו, הסיכון מנוהל על ידי הדרגים הבכירים ביותר בארגון. המנהלת הכללית אחראית על ניהול הסיכון בעיתות משבר וראש חטיבת תכנון, אסטרטגיה וכספים, אחראי לניהולו בשגרה. זאת, בנוסף לאחריות החלה על כל חבר הנהלה, בתחומי אחריותו.

בתמיכה לניהול הסיכון, פועל פורום מוניטין קבוצתי, אשר מתכנס בתדירות רבעונית, דן בסוגיות סיכון פנימיות וחיצוניות ומבצע ניטור אחר מדדים ואינדיקטורים, בתחומי סיכון שונים, שהינם בעלי זיקה אפשרית לסיכון המוניטין.

סיכונים סביבתיים

במסגרת מתודולוגית האשראי של הבנק בנושא סיכונים סביבתיים, הוגדר תהליך הערכה של רמת הסיכון הסביבתי של לקוחות בענפים העשויים להיות חשופים לסיכונים סביבתיים, ושל איכות ניהול הסיכון על ידי לקוחות אלו. תהליך זה מתבצע בעת מתן אשראי ובעת ההערכה התקופתית של איכות הלקוחות ואיכות הביטחונות.

סיכונים משפטיים

סיכון משפטי הינו סיכון להפסד, אובדן הכנסות או פגיעה עסקית, בין היתר כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיום הסכם, או מאי ידיעה של הוראות הדין, או פרשנות שגויה של הוראות הדין, לרבות חקיקה ראשית או משנית, הוראות רשויות פיקוח וכיו"ב, המחייבות את הבנק לפעול בהתאם להן, או מחשיפה להליכים משפטיים נגד הבנק, נגד מי מעובדי הבנק או נושאי המשרה שלו, במסגרת עבודתם בבנק ובעבורו, במישור הפלילי, המנהלי או האזרחי.

הסיכון המשפטי כולל, בין היתר, חשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין, כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), אכיפתית, כמו גם מהסדרים פרטיים (private settlements).

על פי הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 350, הסיכון המשפטי הינו חלק מהסיכון התפעולי, המוגדר שם כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים.

גורמי הסיכון העיקריים לחשיפה לסיכון משפטי הם: אי ידיעת הדין, המקומי או הזר, החל על פעילות הבנק והקבוצה, ייעוץ משפטי שגוי, פעילות ללא לזוי משפטי, אי התאמת מסמכים סטנדרטים ונהלים לשינויים בדין, אי קיום הוראות דין ו/או אסדרה.

פעילותו של הבנק מוסדרת בהוראות רגולטוריות שונות ובהוראות חקיקה, תקנות וכללים המטילות על הבנק חובות ומגבלות שונות מצד רשויות הפיקוח להן הבנק כפוף במסגרת פעילותו, זאת בין היתר מתוקף מעמדו כ"תאגיד בנקאי". פעולה בניגוד להוראות אלה, או אי יישומן, עלולים לחשוף את הבנק לסיכונים משפטיים. פעולה בניגוד להוראות אלה, או אי יישומן, עשויים לחשוף את הבנק לסיכון רגולציה.

היועצת המשפטית הראשית הינה מנהלת הסיכונים המשפטיים הראשית בבנק ובקבוצה.

לבנק מדיניות ניהול סיכונים משפטיים קבוצתית, שעודכנה ומובאת בימים אלה לאישור הדירקטוריון. המדיניות אומצה על ידי חברות הבת העיקריות בארץ ועל ידי שלוחות חו"ל, בשינויים המחוייבים. מדיניות זו מעודכנת מדי שנתיים.

סיכוני ציות

סיכון הציות הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את החוקים, התקנות, הוראות האסדרה, הנהלים הפנימיים והקוד האתי, החלים על הפעילויות הבנקאיות.

התפתחויות מרכזיות בשנת 2016

ביום 1 בינואר 2016 נכנס לתוקף תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 308, בדבר "ציות ופונקציית הציות בתאגיד הבנקאי" ("ההוראה"). התיקון התבסס על מקורות רבים, בהם הנחיות ועדת באזל, מקורות בינלאומיים רלבנטיים והוראות מתחום ניהול סיכונים וממשל תאגידי. השינוי בהוראה מגלם מספר שינויים מהותיים כגון, תפיסת ניהול סיכון הציות על ידי האורגנים המוסמכים בבנק, תפקידי פונקציית הציות בבנק ובקבוצה ועוד. בכלל זה - ההוראה מרחיבה את האופן בו הבנק נדרש לנטר את כלל הרגולציה החלה עליו, בגישה מבוססת סיכון. השינוי האמור הוטמע במדיניות לניהול סיכון הציות בבנק והוא מחייב נקיטת פעולות אקטיביות והיערכות הבנק להטמעת השינויים. במסגרת האמור, ננקטו על ידי פונקציית הציות פעולות לשם הטמעה ויישום של ההוראה, ובכלל זה: גובשה תפיסת הפעלה וניהול הכוללת מבנה ניהולי ארגוני פונקציונלי, שנועד לתמוך בניהול סיכון הציות במובנו הרחב, במתכונת מבוססת סיכון; גובש מסמך מדיניות קבוצתית עדכני לניהול סיכון הציות; גובש ופורסם צ'ארטר להסדרת מעמדה ואי תלותה של פונקציית הציות, לרבות הגדרות תפקידיה; גובשה מתודולוגיה חדשה לניהול סיכון הציות, בגישה מבוססת סיכון, ועוד. המסמכים שגובשו הועברו לחברות הבת העיקריות לשם אימוצם בשינויים המחויבים. כמו כן, פונקציית הציות וקצין הציות הראשי, העומד בראשה - מלווים באופן שוטף את חברות הבת הרלוונטיות בהיערכות ליישום ההוראה. במסגרת זו, אותרו מאות הוראות ציות מהעבר וההווה ומהן נבררו הוראות שנמצאו רלבנטיות לפעילות הבנק. לכל אחת מהוראות האמורות הוגדר מנהל סיכון, האחראי על יישומה.

העברת יחידת האכיפה הפנימית. בחודש ספטמבר 2016 הוחלט להעביר את יחידת האכיפה מחטיבת הייעוץ המשפטי לחטיבת ניהול הסיכונים ולמנות את קצין הציות הראשי ואחראי איסור הלבנת הון גם לממונה על האכיפה הפנימית. ההעברה נכנסה לתוקף ביום 1 באוקטובר 2016.

איסור הלבנת הון ומימון טרור

פעילות קבוצת דיסקונט מול בנקים הפועלים ברשות הפלשתינאית. במסגרת הקשרים הקורספונדנטים בין קבוצת דיסקונט לבין הבנקים הפועלים ברשות הפלשתינאית ("בנקים פלשתינאים"), ניתנים לבנקים הפלשתינאים שירותי ייצוג במסלוקה הבינבנקאית השקלית, וכן שירותים שונים נוספים.

במהלך השנים, נוכח החשש לחשיפה לסיכונים הכרוכים בפעילות זו, נדונה הפעילות מול הבנקים הפלשתינאים מספר פעמים בדירקטוריון דיסקונט ומרכנתיל, כאשר עמדת קבוצת דיסקונט הייתה, שלאור הסיכונים הנובעים מפעילות זו, יש להפסיק הפעילות מול בנקים אלו. נוכח זאת, הודיע הבנק, במועדים שונים, על רצונו להפסיק את ההתקשרות עם הבנקים הפלשתינאים. אלא שהבנקשות להפסיק את ההתקשרות עם הבנקים הפלשתינאים לא נענו, ובמספר הזדמנויות הובהר על ידי בנק ישראל כי ההתקשרות האמורה חיונית למדינת ישראל והיא רואה חשיבות רבה בהמשך מתן השירות.

בחודש נובמבר 2006 הוצא היתר ספציפי לבנקים המייצגים את הבנקים הפלשתינאים במסלוקה, הפוטר בנקים אלה מחובות בדיקה מסויימות. היתר זה נועד לענות על חששות הבנקים המייצגים ולהעניק להם הגנה מסוימת מפני הסיכונים הכרוכים בפעילות זו.

בחודש ינואר 2009 הופסקה כל הפעילות הבנקאית עם רצועת עזה, לרבות סליקת שיקים, העברות במטבע ישראלי ובמט"ח, סליקת ממסרים אלקטרוניים וסליקה באמצעות מס"ב שהתבצעה במסגרת מסלוקת הבנקים. באופן דומה נהג גם בנק מרכנתיל דיסקונט. כמו כן, הפסיק הבנק את הפעילות מול הבנקים ביהודה ושומרון, למעט סליקת שיקים, העברת כספים לישראל באמצעות מס"ב והעברות מט"ח לישראל.

ביום 1 במאי 2016 פנה הבנק אל המפקחת על הבנקים ואל מנכ"ל משרד האוצר ושב והעלה את בקשתו להפסיק מתן השירותים לבנקים הפלשתינאים, לרבות הפסקת ייצוגם במסלוקה הבינבנקאית השקלית. לחילופין, עתר הבנק לקבלת מענה נאות לסיכונים הכרוכים בפעילות האמורה. בחודש דצמבר 2016 פנה הבנק לבנק ישראל ולמנכ"ל משרד האוצר, שב והעלה את בקשתו כאמור והודיע על החלטתו להפסיק מתן שירותי מזומנים לבנקים הפלשתינאים. במהלך חודש ינואר 2017 הודיע הבנק לבנקים הפלשתינאים על החלטתו להפסיק ההתקשרות עימם בכל הנוגע למתן שירותי מזומנים.

לאחרונה נודע לבנק, כי מתקיימים הליכים לגיבוש כלים לגידור הסיכון הכרוך במתן שירותים לבנקים הפלשתינאים, על ידי מתן כתב התחייבות בגין אי העמדה לדין פלילי ועל ידי מתן כתב שיפוי בגין תביעות כספיות. עד כה טרם הוצג בפני הבנק מתווה כלשהוא.

עתירה לבג"צ. ביום 14 בדצמבר 2016 הוגשה בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, עתירה להורות לשר האוצר ומנכ"ל משרדו לנמק מדוע לא ימנעו ממתן התחייבות לשיפוי הבנק ובנק נוסף המופיע כמשיב (להלן: "הבנקים המשיבים"), ו/או ממתן התחייבות להגן עליהם במידה והבנקים המשיבים יתבעו או יועמדו לדין בגין מימון טרור, כל זאת, עקב קשריהם העסקיים עם בנקים ברשות הפלסטינית. כמו כן מבוקש להורות על ביטול התחייבויות או כתבי שיפוי ככל שאלו ניתנו לבנקים.

בהתאם להחלטה מיום 26 בדצמבר 2016, על המשיבים להגיש תגובה מקדמית עד ליום 12 בחודש פברואר 2017. המשיבים הגישו בקשה למתן ארכה להגשת תגובתם.

סיכון הוגנות והגינון (Conduct Risk)

ניהול הסיכון הינו חלק מסיכון הציות. סיכון זה מגדיר את חשיבות הטיפול ההוגן בלקוחות ואי ניצול לרעה של מעמד התאגיד הבנקאי ביחסיו עם לקוחותיו. סיכון ההוגנות וההגינון הינו חלק מהמגמה הפיקוחית להשפיע על השווקים באמצעות "פיקוח מונע" לעומת הפעילות הפיקוחית המסורתית באמצעות "פיקוח מגיב".

סיכון זה עומד לנגד עיני המאסדר, אשר מטמיע את עיקריו בהוראות רגולציה שונות (הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 422, 450, וכו'). להערכת הבנק, סיכון זה יעמוד במרכז העשייה הפיקוחית בשנים הקרובות.

הבנק נערך בהיבט הטמעות והדרכות לשטח, והגברת המודעות לחשיבות ההוגנות, ההגינון והשקיפות כלפי לקוחותיו.

טבלת גורמי סיכון

התאגידים הבנקאיים בישראל נדרשים להציג את גורמי הסיכון, במסגרת הדוח השנתי, ולדרג בקטגוריות את השפעתם על עסקי התאגיד הבנקאי, ככל שניתן לגבי כל גורם סיכון: השפעה גדולה, בינונית וקטנה. הקבוצה משתמשת בסולם הערכה בן 5 דרגות, לדירוג השפעת כל סיכון (גדולה, גדולה-בינונית, בינונית, בינונית-קטנה וקטנה).

במסגרת תהליכי ניהול סיכונים בקבוצת דיסקונט ובהתאם לדרישות רגולטוריות בנושא, מתבצעים תהליכי מיפוי, זיהוי, ניתוח והערכה של סיכונים אליהם חשופה הקבוצה, בהתאם למתודולוגיה קבוצתית סדורה להערכת פרופיל הסיכון. בבסיס ההערכה נבחנות השפעות של שינויים בסביבת הסיכון, בסיכון המובנה, במוקדי הסיכון, באיכות ואפקטיביות תהליכי ניהול הסיכונים, בחינת השפעות בראייה צופה פני עתיד ועוד.

כל אלה וכן, המתודולוגיה שגובשה לתהליך הערכת הנאותות ההונית מהווים, בין היתר, בסיס להערכת דרישות ההון, בהלימה לפרופיל הסיכון הייחודי של הקבוצה.

עקב מורכבות הסיכונים המתוארים, כמו גם היכולת להעריך את השפעתם, משתמשת הקבוצה בכלי הערכה שונים, לרבות הערכת מומחה, כרטיסי סיכון, מודלים ותרחישי קיצון, הכוללים הנחות שונות בדבר השפעת החשיפות, עוצמת אירועים עתידיים וההסתברות שאירועים אלה יתממשו. עם זאת, לא קיים מדרג אובייקטיבי אחיד, להמרה של התוצאות המתקבלות משימוש בכלי ההערכה, כאמור, לקטגוריות בהן נעשה שימוש בטבלה. כמו כן ציון כי כל גורם סיכון נבחן באופן בלתי תלוי בגורמי הסיכון האחרים אשר מפורטים בטבלה.

לאור האמור לעיל, יודגש כי הערכת ההשפעה של כל גורם סיכון הינה הערכה סובייקטיבית של הנהלת הבנק לגורמי הסיכון המהותיים ולהשפעתם, בהתאם למאפייני הפעילות הייחודיים לקבוצת דיסקונט, על כן יש לנקוט משנה זהירות בבחינת הערכת ההשפעה של גורמי הסיכון, כמוצג בטבלה, ובעריכת השוואות בעניין זה בין הבנקים.

טבלת גורמי סיכון

גורם הסיכון	השפעת הסיכון	ביסוס ההערכה
1. סביבת הסיכון	בינונית-גדולה ¹	רמת תחרות גוברת, בנקאית וחוף בנקאית, עליה באי הוודאות בשווקים, הסביבה הגיאופוליטית ושינויים צפויים בתפיסת ההפעלה של המערכת הבנקאית, לצד המשך התמודדות עם סיכונים מתגברים, בהם איומי הסייבר וסיכונים חוצי גבולות.
2. השפעה כוללת של סיכונים אשראי	בינונית	המשך צמיחה באשראי בכל החברות הרלוונטיות בקבוצה בהתאם לתוכנית האסטרטגית, תוך קיום תהליכים לשיפור איכות התיק ואיכות ניהולו, באמצעות שיפורים בכלים ובמודלים התומכים, לרבות קידום הטמעת פרוייקט קבוצתי של תמחור מותאם סיכון.
2.1 סיכון בגין איכות לווים ובטחונות	בינונית	ירידה מסוימת במדדי איכות תיק האשראי/מאידך התקדמות בפיתוח מודלים מבוססי סיכון וכן שיפורים בתהליכי ניהול וניטור האשראי.
2.2 סיכון בגין ריכוזיות ענפית	בינונית	הקבוצה עומדת במגבלות הרגולטוריות.
2.3 סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	בינונית	הקבוצה עומדת במגבלות הרגולטוריות.
3. השפעה כוללת של סיכונים שוק	קטנה-בינונית	ירידה ברמת החשיפה המשתקפת בתוצאות מבחני הרגישות והקיצון שמבצעת הקבוצה, לצד ביסוס הניהול הפיננסי הקבוצתי (Global Treasury) ושיפור מתמשך של הכלים, המודלים והתשתיות התומכות בניהול הסיכון.

¹ מתייחס להערכת השפעות סביבת הסיכון: המקומית, הגלובלית, סביבת התחרות המקומית והבינלאומית וסביבת הסיכון הרגולטורית.

טבלת גורמי סיכון (המשך)

גורם הסיכון	השפעת הסיכון	ביסוס ההערכה
3.1 סיכון ריבית	קטנה-בינונית	רמת חשיפות נמוכה ואיכות ניהול הסיכון במגמת שיפור מתמשכת.
3.2 סיכון אינפלציה ושערי חליפין	קטנה	שמירה על היקף נמוך של חשיפה, לצד ניטור קפדני של השפעתה.
3.3 סיכון מחירי מניות ומרווחי אשראי בהחזקת ניירות ערך	קטנה	שיפור בתמהיל ובמדדי פיזור התיק וצמצום המתאם של ההשקעות עם פעילויות האשראי של הקבוצה.
4. סיכון נזילות	קטנה	רמת נזילות גבוהה בשווקים. הקבוצה צפויה לצמצם עודפי נזילות, בצורה מנוהלת, עקב התכנון להמשך צמיחת האשראי בבנק ובקבוצה. שיפורים מתמשכים באיכות הניהול, כולל הגברת הניטור והבקרה ושיפורים בתהליכי ובתשתיות הניהול הפיננסי הקבוצתי.
5. סיכון תפעולי	בינונית	התקדמות במיכון תהליכים ובקורות, חיזוק המוכנות להמשכיות עסקית והפרדת ההתייחסות לסיכונים טכנולוגיות המידע, אבטחת מידע וסייבר (ראו להלן). אתגרי יישום התוכנית האסטרטגית, אשר בחלק מהפרויקטים נמצאת בשלבי יישום, והשלכות צעדי התייעלות, מעלים את הסיכון בטווח ההיערכות. עם זאת, מהלכים אלו מלווים בתהליכי ניהול סיכונים קפדניים וקיים ניטור הדוק של סיכונים התוכנית האסטרטגית, לרבות שילוב תהליכי בקרה מובנים ביישום הפרויקטים. כמו כן, נמשכים השיפורים באיכות ניהול הסיכון, נחתם הסכם שכר והוארך תוקף חוקת העבודה, אשר תורמים לשיפור יחסי העבודה בבנק. הושלם סקר סיכונים עצמאי קבוצתי והוטמעה מערכת לניהול הסיכון בקבוצת הבנק.
6. סיכון טכנולוגיות המידע	בינונית	תוכנית המחשוב תואמת את התוכנית האסטרטגית ומתקדמת ללא עיכובים. במהלך השנה השלים הבנק העברת מתקן המחשב הראשי למתקן משני מארח, ומבוצעים שיפורים מתמשכים בתשתיות ובתירות. קיימת תלות של הפעילות העסקית במערך המחשוב, על רקע סביבת התחרות והגברת הדרישות הרגולטוריות. עם זאת, בוצעו מספר צעדים משמעותיים למיצוב פעילות הדיגיטל של הקבוצה.
7. סיכונים אבטחת מידע וסייבר	בינונית-גדולה ²	קיימים סיכונים מערכתיים הנובעים מהגברת האיומים והעליה בעוצמה וברמת הסבירות שלהם. הקבוצה מקצה משאבים להתמודדות עם הסיכונים, מבססת ומשפרת את איכות ניהול הסיכון, לרבות יישום דרישות הרגולציה, הסדרת מדיניות ונהלים וחיזוק הכלים לניטור ולבקרת הסיכון. בנוסף, גובשה תוכנית הגנה רב שנתית ומבוצעים תרגולים ושיפורים במערך ההגנה ובאבטחת המידע.
8. סיכון משפטי	בינונית	המשך הקשחה וריבוי דרישות רגולטוריות, לצד הגברת האכיפה בארץ ובעולם וזאת, בהינתן איכות ניהול גבוהה והאמצעים הננקטים לניטור ולבקרת הסיכון.
9. סיכונים חוצי גבולות	בינונית-גדולה ²	ההערכה משקפת את רמת הסיכון המערכתית לאור מגמות, בארץ ובעולם, להגברת הרגולציה והאכיפה, לרבות הסכמים לחילופי מידע וחשיפת קבוצות בנקאיות לבדיקה ולחקירה של רשויות זרות. הקבוצה צמצמה את הנוכחות הבינלאומית והקצתה משאבים לניהול הסיכון, והשלימה מיסוד תהליכי זיהוי, ניטור, ודיווח, לרבות התקדמות במיכון תהליכים ובקורות.
10. סיכונים ציות, הלבנת הון ומימון טרור	בינונית	מחד, הרחבת החובות הרגולטוריות (נב"ת 308, תיקון לחוק איסור הלבנת הון בנושא החלת עבירות מס חמורות כעבירות מקור, תיקון נב"ת 411 ועוד) והגברת הציפיות להגנות והגינות כלפי לקוחות. מאידך, שיפור מתמשך של איכות ניהול הסיכונים, לרבות שיפורים בכלים ובתשתיות התומכות, מתן דגש להדרכות ובקורות מבוססות סיכון והמשך הטמעת תרבות הציאת וערכי הוגנות בפעילויות ובתהליכים.
11. סיכון מוניטין	בינונית	תהליכים מהותיים שבוצעו בקבוצה זכו לאמון המשקיעים ואפשרו העלאת דירוג הקבוצה, במרכזם שיפור בכל מיקודי התוכנית האסטרטגית, חיזוק ההון, חזרה לצמיחה מואצת, שיפורים בדיגיטל, מהלכי התייעלות ושיפור הגמישות הניהולית. כמו כן, קיים שיפור מתמשך באיכות ניהול הסיכון, לרבות קיום פורום קבוצתי רבעוני וניטור אינדיקטורים תומכים בניהול סיכון המוניטין.
12. סיכון אסטרטגי	בינונית	על אף השיפורים במיקודים האסטרטגיים ובתקדמות התוכנית, קיימים אתגרים בסביבת הסיכון והתחרות, בהם התמשכות פערים בתשואה על ההון וביחסי היעילות. הקבוצה עדכנה את התוכנית האסטרטגית, בשם לב לשינויים צפויים בסביבת התחרות המקומית והבינלאומית, והשיקה מספר פרויקטים בתחומי החדשנות, הדיגיטל והדאטה, אשר צפויים לתרום למיצוב עתידי של הקבוצה בתחום.

² הערכת השפעת הסיכון נובעת בעיקר מזיהוי הסיכונים, כסיכונים מתפתחים ומערכיים וכנגזרת של עליה בסביבת הסיכון שלהם, ולא על רקע זיהוי סיכונים ייחודיים לקבוצה.

פרק ד' – מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים

בללי

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים (שהעיקריים בהם פורטו בביאור 1 לדוחות הכספיים) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. רמת ההסדרה של הדיווח הכספי של תאגידים בנקאיים הינה מהגבוהות בתחומי הדיווח הכספי בישראל. הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו הינן מקיפות, מפורטות, ומגיעות לעיתים עד כדי הכתבת הנוסחים שתאגיד בנקאי מחויב לנקוט בהם. עם זאת, ישנם תחומים בהם יישום המדיניות החשבונאית כרוך במידה גבוהה של הערכה ואומדן, אשר נערכים על ידי הנהלת התאגיד הבנקאי במהלך עריכת הדוחות הכספיים. יישומם של כללי החשבונאות המקובלים והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו על ידי הנהלת הבנק, כרוך איפוא לעיתים בהנחות, הערכות ואומדנים שונים המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, לרבות התחייבויות תלויות, ועל התוצאות הכספיות המדווחות של הבנק. ייתכן שהתממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים. חלק מהאומדנים ומההערכות בהם נעשה שימוש, כרוך במידה רבה של אי ודאות או רגישות למשתנים שונים. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשתנותם עשויה להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים לאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים". הנהלת הבנק בדעה כי האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי. להלן מובאת סקירה תמציתית של הערכות ואומדנים חשבונאיים בנושאים "קריטיים".

הפרשות להפסדי אשראי

תהליך הערכת ההפסד הגלום בתיק האשראי, כמתואר בביאור 1 ד' 4 בדבר המדיניות החשבונאית, מתבסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים באי ודאות ועל הערכות סובייקטיביות הן בשלב הזיהוי והסיווג של החובות והן בשלב מדידת ההפרשה להפסדי אשראי. לשינוי באומדנים או בהערכות, עשויה להיות השפעה משמעותית על ההפרשה להפסדי אשראי המוצגת בדוחות הכספיים של הבנק. הבנק בוחר את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. הערכת נאותות כאמור מתבססת על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשבת בסיכונים הגלומים בתיק האשראי ובשיטות ההערכה שמיושמות לקביעת ההפרשה. לפרטים בדבר המדיניות החשבונאית, ראו ביאור 1 ד' 4 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר האשראי ואיכותו, ראו ביאור 31 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר סיכון האשראי הכולל, שבאחריות הקבוצה, בגין לווים בעייתיים, ראו לעיל בפרק "התפתחות נכסים והתחייבויות". לפרטים בדבר ניהול סיכונים האשראי בבנק, ראו לעיל "סיכונים אשראי" בפרק ג' "סקירת הסיכונים" וכן במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים" העומד לעיון באינטרנט.

שינוי שיטה בבנק מרכנתיל דיסקונט. לפרטים, ראו ביאור 1 ו' לדוחות הכספיים.

שינוי בחישוב ההפרשה הקבוצתית. לפרטים בדבר שינוי שיושם החל מיום 1 באפריל 2016, בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, ראו ביאור 1 ג' 6 (4) לדוחות הכספיים.

התחייבויות תלויות

נגד הבנק ונגד בנקים וחברות בקבוצה תלויות ועומדות תובענות בנושאים שונים, ובכלל זה תובענות ייצוגיות ובקשות להכיר בתובענות כתובענות ייצוגיות.

הטיפול החשבונאי בהתחייבויות תלויות מתבצע בהתאם לכלל האמריקאי FAS-5 - Accounting for Contingencies, והוראות הנלוות אליו ובהתאם להנחיות והבהרות של הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות דיווח לציבור בעניין "טיפול חשבונאי בתביעות תלויות". בהערכת ההפרשה הנדרשת יש צורך לבחון את ההסתברות להפסד ולאמוד את סכומו. להערכות האמורות יש השלכה הן על עצם החובה לערוך הפרשה בגין התביעה והן על אופן הגילוי בדוחות הכספיים והיקפו.

הכלל האמריקאי קובע כי אם אין אפשרות להעריך את הסיכון, אין לערוך הפרשה בגינו, אך יש לתת לגביו גילוי אם הוא עלול להיות מהותי.

לצורך הערכת ההפסדים האפשריים בגין תביעות המוגשות נגד הבנק, מתבססות הנהלת הבנק, והנהלות של בנקים וחברות אחרות בקבוצה, על חוות דעתם של היועצים המשפטיים המייצגים אותן בתביעות אלה. מטבע הדברים, חוות דעת אלה הן סובייקטיביות, ומתמודדות עם קשיי הערכה אובייקטיבים. קשיים אלה גדלים לאין שיעור ככל שמדובר בתובענות ייצוגיות וזאת, מהטעמים שיפורטו להלן.

על פי הדין הישראלי, בקשה לאשר תובענה כייצוגית מהווה, למעשה, מהלך מקדמי שבמהלכו בוחן בית המשפט מספר מבחנים כדי להחליט בבקשה. בין היתר בוחן בית המשפט האם מדובר בתובע ראוי והולם, הוא בוחן את תום ליבו של התובע, האם הדרך של תביעה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת לבירור העניין, האם התובענה מגלה שאלות משותפות של עובדה ומשפט, וכן בוחן בית המשפט את סיכויי התביעה. עוד קובע בית המשפט, באותה החלטה, מהי הקבוצה אותה יהיה התובע רשאי לייצג ובאיזה עילות תוגש התביעה. מהאמור לעיל עולה כי רוב הפרמטרים הינו אקסוגני לסיכוי התביעה עצמה והם מתבררים בדרך כלל במהלך הדיון (שיכול להמשך מספר שנים).

על החלטה, כשזו מתקבלת, מוגשת בדרך כלל בקשת רשות ערעור, שגם היא מתבררת במשך תקופה ארוכה. רק לאחר מכן, אם נדחתה בקשת רשות הערעור, נדונה התובענה הייצוגית בבית המשפט מתחילה, במגבלות שנקבעו בהליך המקדמי.

אמנם הכלל החשבונאי הנקוט בידי תאגידים בנקאיים בישראל הוא הכלל האמריקאי אולם חינוי, בהקשר זה, להביא בחשבון את השוני במאפייני המציאות האמריקאית בהשוואה למציאות הישראלית, ואת הקשיים שעולים כתוצאה משוני זה.

בארה"ב קיים ניסיון רב שנים (עשרות שנים) בנושא התובענות הייצוגיות וקיימים לגבי נתונים מוכרים ובדוקים, לרבות לגבי שיעור הפשרות וסכומי הפשרות ששולמו בתיקים כאלה. ניסיון כזה חסר בדין הישראלי ובפרקטיקה בארץ. גם אופן ניהול ההליכים המשפטיים בארה"ב שונה מזה שבישראל ומאפשר לצדדים לבחון את עדי הצד שכנגד עוד לפני הדיון בבית המשפט, ולהעריך את סיכויי התביעה בשלב מוקדם יותר. האמור לעיל מעורר קשיי הערכה מיוחדים בכל הקשור להתייחסות לבקשות לאשר תובענות כתובענות ייצוגיות ולתובענות ייצוגיות.

כאמור, הנהלת הבנק והנהלות של בנקים וחברות אחרות בקבוצה מתבססות על חוות דעתם של יועציהן המשפטיים. חוות דעת אלה הן סובייקטיביות ומתמודדות עם קשיי הערכה אובייקטיבים. לפיכך, ייתכן שהתוצאות בפועל של חלק מהתביעות, תהינה שונות מאלה שהוערכו בחוות דעתם של היועצים המשפטיים. לאור היקף התביעות התלויות כנגד הבנק ובנקים וחברות אחרות בקבוצה, ייתכן שלא התממשות ההערכות כאמור, תהיה השפעה משמעותית על התוצאות הכספיות של קבוצת דיסקונט.

הנהלת הבנק ויועציו המשפטיים, כמו גם הנהלות והיועצים המשפטיים של בנקים וחברות אחרות בקבוצה, בוחנים את התביעות אחת לרבעון ומעדכנים במידת הצורך את הפרשות בגין, על פי ההתפתחויות.

הבנק חשוף לטענות או תביעות משפטיות שטרם הוגשו (unasserted claims). בהערכת הסיכון הנובע מטענות/תביעות שטרם הוגשו מסתמך הבנק על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים והנהלה, המשקללות את הערכת הסיכוי להגשת תביעה, את הסיכוי להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש ותשלומים בפשרה ככל שיהיו כאלה. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות דומות ועל הניתוח של הטענות לגופן. מטבע הדברים, לאור השלב הראשוני שבו מצוי ברור הטענה המשפטית, קיימים קשיים אובייקטיביים, אשר עשויים לגרום לכך שלא ניתן לבצע הערכה. גם אם בוצעה הערכה, התוצאה בפועל עשויה להיות שונה מההערכה שנעשתה בשלב שטרם הוגשה התביעה.

בהוראת הדיווח לציבור בענין "טיפול חשבונאי בתביעות תלויות" נקבע כי בהערכת התביעות המשפטיות התלויות תתבסס הנהלת התאגיד הבנקאי על חוות דעת יועציה המשפטיים, אשר תקבענה את ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בתביעות תלויות. התביעות סווגו בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפות לסיכון, כמפורט בביאור 1 ד' 17 לדוחות הכספיים. בדוחות הכספיים נכללות הפרשות מתאימות בשל תביעות שתחום ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בגין הוערך כ"צפוי".

בדוחות הכספיים, ניתן גילוי להליכים משפטיים מהותיים המתנהלים כנגד הבנק וחברות בקבוצה לפי הקריטריונים שפורטו בביאור 1 ד' 16 לדוחות הכספיים. בנוסף, בביאור 26 ג' לדוחות הכספיים ניתן גילוי אודות סך החשיפה בגין תביעות שהוערכו, כולן או חלקן (בגין החלק הרלבנטי), כ- "אפשרי" (Reasonably Possible). יצוין כי במקרים בהם הבנק הינו אחד מהנתבעים בתיק, והנתבעים לא ייחסו בתביעתם סכום לכל אחד מהנתבעים, הערכת סכום התביעה שרלבנטי לבנק מתבצעת כמיטב היכולת, בשים לב לכך שהתחשבות בסכום הכולל עשויה להטעות ואין היא נכונה בנסיבות העניין, וההערכה אינה מייצגת בהכרח את החלוקה כפי שתיקבע בסופו של דבר בידי בית המשפט.

לפרטים אודות תובענות משפטיות מהותיות שתלויות ועומדות נגד הבנק ונגד חברות אחרות בקבוצה, ראו ביאור 26 ג' לדוחות הכספיים. לפרטים אודות הליכים נוספים ותביעות שהסתיימו בשנת הדוח, ראו "הליכים משפטיים" להלן בפרק "ממשל תאגיד, ביקורת ופרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה

על פי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו וכללי החשבונאות המקובלים החלים על תאגידים בנקאיים, רוחחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמה לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה, בניכוי השפעת המס, נזקפים ישירות לסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר ומועברים לדוח רווח והפסד במקרים מסויימים, לרבות בעת מימוש. הפסדים שטרם מומשו, שנזקפים לסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר, הינם הפסדים בעלי אופי זמני בלבד. הפסדים בעלי אופי שאינו זמני (non-realized) נזקפים מיידית לדוח רווח והפסד.

הנהלת הבנק נדרשת איפוא לבחון ולהעריך מה אופי ההפסדים שנצברו בגין ניירות ערך כאמור.

לצורך קבלת ההחלטה לגבי אופי ההפסדים שנצברו בגין ניירות ערך כאמור, מתבססות הנהלת הבנק ו/או חברות הבת הרלבנטיות, על מאפיינים

שונים של נייר הערך שבגינו נצברו ההפסדים ושל החברה שהנפיקה אותו, כגון: שעור ההפסד ביחס לעלות/לעלות מופחתת, התקופה שבה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו, דירוג האשראי של הנייר ושינויים שחלו בדירוגו ויחוס ירידת הערך לשינוי לרעה במצב המנפיק או לשינוי במצב השוק בכללותו ועוד. לפרטים נוספים, ובכלל זה התבחינים שבהתקיימם תתחייב הכרה בירידת ערך שאינה זמנית, ראו ביאור 1 ד' 5.7 לדוחות הכספיים.

ההערכות והמאפיינים האמורים נתונים במידה רבה לשיקול דעת סובייקטיבי ולפיכך, לשינויים בהערכות ובהנחות ובמאפיינים שביסודן עשויה להיות השפעה משמעותית על הדוחות הכספיים.

מדידת מכשירים פיננסיים על פי שווים ההוגן

הוראות המפקח על הבנקים. הבנק מיישם את ההוראה של הפיקוח על הבנקים בדבר מדידת שווי הוגן המבוססת על תקן חשבונאי FAS 157 האמריקאי. שווי הוגן מוגדר כסכום אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה בין מוכר מוצן לקונה מוצן במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע זמין בשוק, המתקבל ממקורות בלתי תלויים, ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי. FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת שווי הוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן לפי רמות: 1, 2 ו-3. לפרטים נוספים, ראו ביאור 1 ד' 7.

הבנק מיישם את עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-04 בנושא מדידת שווי הוגן. העדכון קובע תיקונים ל-FAS 157 (ASC 820) הנדרשים לקביעת הגדרה אחידה של מדידת השווי ההוגן בתקני חשבונאות מקובלים בארה"ב (U.S. GAAP) ובתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS). בהתאם לעדכון, הנחת היסוד "בשימוש" (in-use) אינה מיושמת לגבי מכשירים פיננסיים. עם זאת, נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות המוחזקים והמנוהלים במסגרת פורטפוליו נמדדים, בתנאים מסוימים, לפי שווי הוגן תוך שימוש במחיר שהיה מתקבל או משולם אילו פוזיציה נטו בקבוצות של נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות כאמור הייתה נמכרת או מועברת.

בנוסף, בהתאם לעדכון, מדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נעשית ללא הבאה בחשבון של פקטור גודל ההחזקה (blockage factor) הן לגבי מכשירים פיננסיים בכל הרמות.

בנוסף, בעקביות למדידת שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות, נמדד השווי ההוגן של הפריטים המסווגים בהון תוך שימוש במחירים מצוטטים של הפריטים כאמור (או של מכשירים דומים) אשר נסחרים כנכסים.

קביעת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים המשתייכים לרמה 2 ולרמה 3, מבוססת על הערכות והנחות שנשענות, בין היתר, על שיקול דעת סובייקטיבי. לפיכך, סטיה אפשרית בהערכות ובהנחות כאמור עלולה להטות את שוויים ההוגן של המכשירים הפיננסיים.

לפרטים נוספים בדבר התפלגות השווי ההוגן של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות שנמדדים לפי שווי הוגן, לפי מדרג האיכות שנקבע בתקן, ראו ביאור 34 לדוחות הכספיים.

ההנחות לפיהן סיווג הבנק נכסים או התחייבויות לקבוצות האיכות השונות, כמפורט לעיל, כללו:

- בקבוצת האיכות הגבוהה (רמה 1), נכללים מכשירים פיננסיים ומכשירים פיננסיים נגזרים, הנסחרים בשוק פעיל (המתאפיין במספר רב של משתתפים ומחזורי מסחר גבוהים), ששערי המסחר בו משקפים את מחירי השוק בפועל;
- בקבוצת איכות הביניים (רמה 2), נכללים מכשירים פיננסיים שאינם נסחרים בשוק פעיל, וקביעת שוויים ההוגן מבוססת על ציטוטים המתקבלים מגופים בלתי תלויים (להלן: מכשירים ששוויים ההוגן נקבע באמצעות "שירותי תמחור") ומודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הם נצפים בשוק ונתמכים על ידי נתוני שוק נצפים. המכשירים הפיננסיים (לרבות מכשירים נגזרים) ששוויים ההוגן נקבע באמצעות "שירותי תמחור" כוללים ניירות ערך לא סחירים במטבע ישראלי ואיגרות חוב של מוסדות פיננסיים, תאגידים וממשלות בחו"ל;
- בקבוצת האיכות הנמוכה (רמה 3), נכללים מכשירים פיננסיים נגזרים שקביעת שוויים ההוגן מבוססת על נתונים לא נצפים משמעותיים הנכללים במודל ההערכה.

לפרטים בדבר העברות בין רמות בהיררכיות השווי ההוגן, ראו ביאור 34 ד' לדוחות הכספיים.

כעולה מהנתונים שהובאו בביאור 34 ה' 1 לדוחות הכספיים, שיעור סך המכשירים שסווגו ברמה 3, מתוך סך הנכסים וההתחייבויות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, עמד על 16.5% ביום 31 בדצמבר 2016, לעומת 15.4% ביום 31 בדצמבר 2015.

ההכנסה מנכסים והתחייבויות הנמדדים על בסיס שווי הוגן חוזר ונשנה, שנכללו ברמה 3 בביאור 34 ו' (1), הגיעה לסך של 476 מיליון ש"ח בשנת 2016, לעומת 445 מיליון ש"ח בשנת 2015.

אמדן השווי ההוגן של ניירות ערך. ניירות ערך, למעט איגרות חוב מוחזקות לפדיון, מוצגים במאזן לפי שווי הוגן, למעט מניות וכתבי אופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין ומוצגים לפי עלות. ההפרשים בין השווי ההוגן לעלות בספרים של ניירות ערך בתיק הזמין למכירה, נזקפים לקרן הון.

שווי השוק של ניירות ערך שנסחרים בשוק פעיל ויש להם שווי שוק, מייצג את השווי ההוגן. השווי ההוגן המוצג, שמתייחס לניירות ערך אשר אינם נסחרים בשוק פעיל ואין להם שווי שוק, הינו שווי הוגן מחושב, כמפורט להלן.

השווי ההוגן של איגרות חוב של מוסדות פיננסיים, תאגידים וממשלות בחו"ל מתבסס על ציטוטי מחירים של ספקי מחירים בינלאומיים חיצוניים לבנק, אשר הינם בלתי תלויים בגופים המנפיקים ובלתי תלויים בגופים וממשלות המשווקים. ספקים אלה הינם חברות בינלאומיות מובילות, אשר מספקות שירותי ציטוט ושיערוך למאות מוסדות פיננסיים מובילים בעולם. לצרכי בקרה מבצע ה-Middle Office הצלבה של שערי ניירות הערך, כפי שהתקבלו מהספק, לשערים המצוטטים במערכת הבלומברג (מערכת מידע פיננסי) ולפי העניין גם לציטוטי ברוקרים אשר אינם מנפיקי נייר הערך (במקרה של שינוי מהותי ברמה חודשית), אשר מהווים אינדיקציה למחיר ביצוע העסקה. כאשר נמצאים הפרשים בין שיערוך הספק לבין שערים המצוטטים מברוקרים, מובאים ניירות הערך לדיון בוועדת הבקרה, להחלטה ביחס לקביעת השווי ההוגן.

חישוב השווי ההוגן בגין ניירות ערך לא סחירים במטבע ישראלי מבוצע בשיטת ערך נוכחי של תזרימי מזומן עתידיים על בסיס הריבית להיוון המתקבלת מחברה מצטטת (שנבחרה על ידי אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר). לצורך בקרה עורך ה-Middle Office, במידת האפשר, בדיקה לעומת ניירות ערך סחירים של אותו מנפיק או ניירות ערך דומים בשוק. כמו כן, מבוצעת בדיקה לסבירות השינויים בשווי ההוגן, לרבות ביחס לשערי עסקאות אחרונות ידועות.

אמדן השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים. הבנק פועל בהיקפים משמעותיים בתחום המכשירים הפיננסיים הנגזרים, שהצגתם בדוחות הכספיים מושתתת על בסיס השווי ההוגן, להבדיל מהשווי על פי עקרון הצבירה. כאשר המכשירים הפיננסיים הנגזרים נסחרים בשוק פעיל ויש להם שווי שוק, אזי שווי השוק מייצג את השווי ההוגן.

אם המכשירים הפיננסיים הנגזרים אינם נסחרים בשוק פעיל ואין להם שווי שוק, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור ושערוך, אשר מביאים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר, כגון: ערך נוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים להתקבל מהמכשיר, מודל Black and Scholes וכיוצא בזה.

חישובי השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים, בגין המרכיב המט"חי שלהם, מתבססים על הריביות והמחירים בשוקי הכספים הבינלאומיים, ובגין המרכיב של המטבע הישראלי, על שיעורי ריבית לא צמודה וריבית צמודת מדד, אשר נקבעים על ידי המחלקה לניהול נכסים והתחייבויות של הבנק ועל ידי חדר העסקאות של הבנק, לפי העניין, בהתחשב במחירי השוק, הנדירות והסחירות הקיימת בשוק המקומי. המרווח בין ריבית המכירה לריבית הקניה מהווה גורם סובייקטיבי אשר משפיע על חישובי השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים.

השווי ההוגן של אופציות מתבסס, ברובו הגדול, על מודל Black and Scholes והוא מושפע מהתנודתיות הגלומה (סטיות תקן) בשער החליפין, הריבית והמחירים הרלבנטיים לאופציה שהבנק רכש או כתב. נתוני התנודתיות של שערי החליפין מט"ח-שקל ומט"ח-נקבעים על ידי חדר עסקאות של הבנק בהתאם לשוקי הכספים ומבוקרים על ידי ה-Middle Office, תוך השוואתם למספר מקורות מידע.

קביעת המודל שישמש לחישוב השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים, מתודולוגית התמחור וחישוב ערכי השווי ההוגן, מתבצעים באחריות ה-Middle Office, המהווה גורם בלתי תלוי ביחידות העסקיות המבצעות את העסקאות (להלן: "הגורם האחראי על קביעת השווי ההוגן"), באמצעות מערכות ייעודיות (להלן: "תהליך קביעת השווי ההוגן"). עבור מכשירים פיננסיים נגזרים שהיקף הפעילות בהם הינו מהותי, תהליך קביעת השווי ההוגן מתוקף ומאומת על ידי המחלקה להערכת סיכונים שוק ונדירות באגף ניהול סיכונים, שהינה פונקציה בעלת רמה מקצועית נאותה ומהווה גורם בלתי תלוי בגורם האחראי על קביעת השווי ההוגן. הליך התיקוף כולל בדיקה ביחס לתאימות המודל לסוג המכשיר, נאותות וסבירות הפרמטרים ששימשו בקביעת השווי ההוגן, סבירות ערכי השווי ההוגן המתקבלים בפועל, בדיקות חישוב מדגמיות וכיוצא בזה. תיקוף המודלים המשמשים לחישוב השווי ההוגן מתבצע לפחות אחת לשנה, או בקרות שינוי מהותי בתהליך קביעת השווי ההוגן. תהליך האימות, אשר כולל בעיקרו את בדיקות הסבירות ובדיקות חישוב מדגמיות, מבוצע אחת לרבעון. בנוסף לתהליך האימות והתיקוף, ננקטים מהלכי בקרה בחטיבת החשבות להבטחת תקינות ונאותות ערכי השווי ההוגן של כלל המכשירים הפיננסיים הנגזרים.

קיים ממשק להעברת תוצאות תהליך התיקוף והאימות בין ה-Middle Office, לבין המחלקה להערכת סיכונים שוק ונדירות. במידה ויתעוררו חילוקי דעות בין הגורמים האמורים, העניין יובא לדיון בוועדת הבקרה (ועדה בחטיבת ניהול הסיכונים בה נוטלים חלק גם נציגי חטיבת החשבות).

כמו כן, הבנק מקיים על בסיס שוטף הערכה ובדיקה של הסיכונים הקיימים בהליך קביעת השווי ההוגן. במסגרת אותה תוכנית הבנק הגדיר מגבלה על פיה הוא לא יתקשר בסוג חדש של מכשיר פיננסי בסכום מהותי, וכן לא יגדיל סוג קיים, אם לא קיים לגביו הליך מובנה לקביעת השווי ההוגן ברמה סבירה של ביטחון (להלן: "המכשירים החורגים"). יצוין כי, דרך כלל, הבנק אינו מתקשר בעסקאות במכשירים שלגביהם לא קיימת נזילות מספקת בשווקים, פרט לעסקאות שהן בכיסוי מלא (back to back).

בביאור 28 ו-34 לדוחות הכספיים ניתן מידע מקיף על פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים וכן מידע בדבר השווי ההוגן של מכשירים אלו, לפי סוגי מכשירים.

סיכון האשראי. במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים אשר הונפקו על ידי הבנק ונמדדים לפי שווי הוגן, הבנק משקף סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע. לפרטים נוספים בדבר אופן הערכת סיכון אשראי, ראו ביאור 1 ד' 7 לדוחות הכספיים.

כאשר בגין החשיפה קיימים ביטחונות נזילים מספקים המבטיחים ספציפית את המכשיר הנגזר ברמת ודאות משפטית גבוהה, הבנק מניח כי סיכון האשראי הגלום הינו אפס ולא מבצע התאמות לשווי הוגן בגין איכות האשראי של הצד הנגדי.

הבנק מבצע בדיקות סבירות בהתייחס להערכת סיכון האשראי, הכוללות גם בדיקה של שיעורים חריגים. התאמת סיכון האשראי של נכסים והתחייבויות בגין מכשירים נגזרים גרמה בשנת 2016 להפסד בסך של 2 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך של 1 מיליון ש"ח בשנת 2015.

נתונים בדבר ההתאמה של הנכסים וההתחייבויות בגין מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2016	
במיליוני שקלים חדשים		
3,236	3,304	נכסים בגין מכשירים נגזרים
(10)	(10)	התאמה בגין סיכון האשראי של נכסים בגין מכשירים נגזרים
3,508	3,598	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
(6)	(4)	התאמה בגין סיכון האשראי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

בנוסף, הבנק מבצע בדיקת סבירות לתוצאות המתקבלות בהערכה הפנימית ביחס לשינויים במרווחים בשוק, ומבצע את ההתאמות המתחייבות, לפי העניין.

זכויות עובדים

החל מיום 1 בינואר 2015 הבנק מיישם את כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים. במסגרת זו, בין היתר, הבנק מכיר בסכומים המתייחסים לתכניות פנסיה ופיצויים ותכניות אחרות לאחר פרישה על בסיס חישובים הכוללים הנחות אקטואריות והנחות אחרות, כמפורט להלן. לפרטים נוספים בדבר הוראה בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ג' 5 (1).

חישוב מקדם ההיוון בהתאם להוראה. בהוראה צוין כי הפיקוח על הבנקים הגיע למסקנה שבישראל לא קיים שוק עמוק לאיגרות חוב קונצרניות באיכות גבוהה. בהתאם, שיעור ההיוון להטבות לעובדים יחושב על בסיס תשואת איגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, נקבע כי המרווח ייקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על איגרות חוב של ממשלת ארה"ב, והכול במועד הדיווח.

היבטים מסויימים ביישום המדיניות החשבונאית החדשה. השימוש בחישובים אקטואריים כרוך בשימוש בכלים סטטיסטיים והערכות לגבי העתיד והוא מבוסס על נסיון העבר ועל המגבלות שקבעה הנהלת הבנק בנושא.

המגבלות שקבעה הנהלת הבנק, אשר יושמו החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2014, מובאות בביאור 1 ד' 15.6 לדוחות הכספיים. המגבלות שקבעה הנהלת הבנק, אשר יושמו החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016, מפורטות בביאור 1 ד' 15.6 לדוחות הכספיים.

החישוב האקטוארי מבוסס על מספר פרמטרים ובכללם, תוחלת החיים הצפויה, גיל הפרישה של העובדים שטרם מועד הפרישה לגמלאות, שיעור עליית השכר הריאלי הצפויה - 1.8% לשנה, ושיעור היוון. פרמטרים אלו נקבעו, בין היתר, על פי תצפיות שערך האקטואר והניסיון שנצבר בבנק. החישוב האקטוארי נערך לפי שיעור היוון מחושב, כמפורט לעיל.

בנוסף, יישום המדיניות החשבונאית החדשה כרוך באמצעים ובשיקול דעת בעניינים הבאים:

- הגדרת התשואה לפדיון של איגרות חוב ממשלתיות בישראל הרלבנטיות לקביעת שיעור ההיוון, בשים לב, בין היתר, למח"מ ההתחייבות בגינה נערך החישוב האקטוארי;
 - הגדרת המרווח שיתווסף לתשואה הבסיסית כאמור, כאומד לשיעור הסיכון, בהתבסס על נתוני ניירות ערך אמריקאיים רלבנטיים, כפי שהוגדר בהוראה (ראו לעיל);
 - מדי שנה נדרש להעריך את התשואה החזויה בנכסי התוכנית בשנה הקרובה. ההפרש בין התחשיב המתבסס על התשואה שהונחה לאחרונה לבין זה המתבסס על התשואה בפועל בתקופת הדיווח, ייכלל ברווח כולל אחר ויזקף לרווח והפסד בהתאם לאמדת תקופת השירות הממוצעת. (יצוין בהקשר זה, כי מתכונת טיפול זו עשויה לגרום לתנודתיות מסויימת ברווח השנתי המדווח, לרבות בגין שינויים באמדת תקופת השירות הממוצעת).
- מענקי יובל והטבות לאחר פרישה.** חלק מעובדי הבנק זכאים למענקי יובלות בגובה של מספר חודשי משכורת ומספר ימי חופשה נוספים, בתום 20, 30 ו-40 שנות עבודה בבנק. כמו כן זכאים עובדי הבנק לקבלת הטבות מסוימות לאחר צאתם לגמלאות. התחייבויות אלו תלויות במספר תנאים שיתממשו בעתיד.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, נדרש הבנק לחשב עתודה בגין ההתחייבות הנ"ל על בסיס אקטוארי ולהציגה בערך נוכחי. החישוב האקטוארי מבוסס על הפרמטרים שצוינו לעיל.

תוכנית התייעלות 2016. לפרטים, ראו לעיל "התייעלות המערכת הבנקאית - תוכנית התייעלות 2016" וביאור 23 י' לדוחות הכספיים.

חזות דעת אקטוארית מעודכנת. הבנק הזמין הערכה אקטוארית מעודכנת ליום 31 בדצמבר 2016.

חישוב ההפרשות בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה על בסיס אקטוארי, כרוך בשימוש בכלים סטטיסטיים והערכות לגבי העתיד, והוא מבוסס על נסיון העבר ועל המגבלות שקבעה הנהלת הבנק בנושא.

יצוין כי במסגרת החישוב האקטוארי שנערך וחשוב עלות תוכנית ההתייעלות, הונחה פרישה בהתאם לתוכנית הפרישה שאושרה. יודגש כי שינויים בהיקף הפרישה בפועל ו/או במאפייני אוכלוסיית הפורשים (ותק, מין ורמת שכר), לעומת אלה שהונחו כאמור, אם בכלל, עלולים לחייב את עדכון ההערכה האקטוארית בעתיד.

חוות הדעת האקטוארית כוללת גם תחשיב בדבר סכום העתודה האקטוארי שהיה נדרש אילו שיעור ההיוון היה נקבע בהתאם להנחיית רשות ניירות הערך בדבר "שוק עמוק".

העמדת חוות דעת האקטואר לעיון. חוות דעת האקטואר עומדת לעיון, בהסכמת נותנה, באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, יחד עם הדוח השנתי של הבנק לשנת 2016 (דוח זה).

השפעה אפשרית של שינויים בפרמטרים ובהנחות. לפרטים בדבר ההשפעה של שינוי בנקודת אחוז אחת, בשיעור ההיוון, בשיעור העזיבה ובשיעור הגידול בתגמול, על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת המס, ראו ביאור 23 לדוחות הכספיים, סעיף 3.2.

בנק מרכזתל דיסקונט. לפרטים בדבר תוכנית פרישה מוצון בבנק מרכזתל דיסקונט, ראו ביאור 23 יא' לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר עדכון ההפרשות בבנק מרכזתל דיסקונט בגין ההתחייבות לתשלום פיצויי פרישה, ראו ביאור 1 ג' 5 (2) לדוחות הכספיים.

מיסים נדחים

מיסים נדחים נרשמים בגין הפרשים זמניים בין ערכם של נכסים והתחייבויות במאזן לבין ערכם לצרכי מס. מיסים נדחים לקבל בגין הפרשי עיתוי נרשמים רק במידה שקרוב לוודאי שיווצר לגביהם חסכון במס במועד ההיפוך ואילו מיסים נדחים לקבל בגין הפסדים מועברים לצרכי מס נרשמים אך ורק במידה שמימוש נכס המס בעתיד הנראה לעין הינו צפוי.

לפיכך, בעת רישום מיסים נדחים לקבל נדרש הבנק לבצע הערכות ואומדנים לגבי אפשרויות ועיתוי מימוש נכסי המס בעתיד. לפרטים נוספים ראו ביאור 1 ד' 17 וביאור 8 לדוחות הכספיים.

בחינת ירידת ערכם של נכסים לא פיננסיים

נהלת הבנק בוחנת מעת לעת אם מתקיימות נסיבות שמצריכות הפרשה לירידת ערך נכסים לא פיננסיים שבבעלות הבנק. הערכה כאמור, על פי טיבה, כרוכה בהנחות ובאומדנים שיכולים להתברר בדיעבד כמוטים.

ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב. בנוסף לסממנים לבחינת קיום ירידת ערך שנקבעו ב-36 IAS, "ירידת ערך נכסים", בחינת קיום ירידת ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תתבצע גם בהתקיים הסממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. לפרטים נוספים בדבר הסממנים כאמור, ראו בביאור 1 ד' 13 לדוחות הכספיים.

היתרה המופחתת של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2016 בסך של 534 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2015: 544 מיליון ש"ח).

בקורות ונהלים

בקורות ונהלים לגבי הגילוי. ברוח דרישות סעיף 302 לחוק סרבנס-אוקסלי (Sarbanes-Oxley Act of 2002), והוראות שפירסמה על פיו רשות ניירות ערך האמריקאית (SEC), קבע המפקח על הבנקים הוראה בעניין הצהרה לגבי גילוי בדוחות רבעוניים ושנתיים של תאגידים בנקאיים.

במטרה לבסס הצהרות אלה, בחן הבנק את התהליכים העיקריים של הפקת והעברת מידע הקשור לדוחות הכספיים ביחידות השונות של הבנק ונבחנו הבקורות המיושמות בתהליכים אלה. במסגרת בחינה זו מופו תהליכי העברת המידע ותועדו במפורט, לרבות הבקורות המיושמות בתהליכים, וגובשו בקורות חדשות, נוספות, שהוטמעו בתהליכי העבודה.

הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 309. ביום 28 בספטמבר 2008 פרסם בנק ישראל את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 309, ברוח דרישות סעיף 404 לחוק סרבנס-אוקסלי (Sarbanes-Oxley Act of 2002), המחייבת את הנהלת הבנק לעמוד בדרישות הבאות: הבטחת קיומן של בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דוח כספי; הערכת האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי בסוף כל רבעון; הערכת הבקרה הפנימית על דוח כספי בתום כל השנה, וכן להעריך בתום כל רבעון את השינויים בבקרה הפנימית שארעו במהלך הרבעון, שהייתה להם, או שהייתה אמורה להיות להם, השפעה מהותית על הבקרה הפנימית על דוח כספי.

במהלך שנת 2016 התבצע תהליך של תיקוף ועדכון תהליכים קיימים והוספת תהליכים חדשים ובדיקות אפקטיביות למערך הבקרה הפנימית על דיווח כספי, באמצעות יחידת SOX שפועלת במסגרת חטיבת החשבונות.

בהסתמך על הממצאים שעלו בבדיקת אפקטיביות הבקרה הפנימית, כאמור, העריכה הנהלת הבנק בשיתוף המנהלת הכללית והחשבונאי הראשי, את האפקטיביות של הבקורות בתקופה המכוסה בדוח לגבי הדוח הכספי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנהלת הכללית והחשבונאי הראשי של הבנק, הסיקו

כי לתום תקופה זו, הבקורות והנהלים לגבי הדיווח הכספי של הבנק הינן אפקטיביות כדי: לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע הכלול בדוחות הכספיים השנתיים, בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינוי מודל ה-COSO. הבקרה הפנימית על דיווח כספי התבססה על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של ה-COSO משנת 1992. בחודש דצמבר 2014 עודכן מודל ה-COSO למודל 2013.COSO.

הבנק, כאל, בנק מרכזי דיסקונט ו-אי די בי ניו יורק השלימו את ההיערכות לאימוץ של מודל ה-COSO החדש ובשנת 2016 נבדקה האפקטיביות של הבקורות שעודכנו בהקשר זה. בדיקות האפקטיביות העלו פערים לא מהותיים, שיטופלו במהלך שנת 2017.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון הרביעי שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2016, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או שסביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

הדירקטוריון מודה למנהלת הכללית, לחברי ההנהלה, לעובדי הבנק ולעובדי חברות הקבוצה והנהלותיהן, על פועלם לקידום הבנק והקבוצה.

לילך אשר-טופילסקי
המנהלת הכללית

ד"ר יוסי בכר
יו"ר הדירקטוריון

27 במרס 2017

בקרה פנימית על דיווח כספי

105 הצהרת המנהלת הכללית

106 הצהרת החשבונאי הראשי

107 דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה
פנימית על דיווח כספי

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, לילך אשר-טופילסקי, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק דיסקונט לישראל בע"מ ("להלן: "הבנק") לשנת 2016 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים השנתיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

לילך אשר-טופילסקי
המנהלת הכללית

27 במרס 2017

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, יוסף ברסי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2016 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים השנתיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

יוסף ברסי, סמנכ"ל בכיר
חשבונאי ראשי

27 במרס 2017

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להוראות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2016, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של ה-COSO (Committee Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) משנת 2013. בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2016, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית. האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2016 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק ה"ה זיו האפט וסומך חייקין, כפי שצוין בדוח שלהם בעמוד מספר 111 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסוייגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2016.

יוסף ברסי,
סמנכ"ל בכיר
חשבונאי ראשי

לילך אשר-טופילסקי
המנהלת הכללית

ד"ר יוסי בכר
יו"ר הדירקטוריון

27 במרס 2017

111	דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - בקרה פנימית על דיווח כספי
112	דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים
113	דוח רווח והפסד מאוחד
114	דוח רווח והפסד בנק
115	דוח מאוחד על הרווח הכולל
116	מאזן מאוחד והבנק
117	דוח על השינויים בהון העצמי
118	דוח על תזרימי המזומנים - מאוחד והבנק
121	ביאורים לדוחות הכספיים

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ – בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן – "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2016, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן – "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב, בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של בטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשות); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2016, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים - של הבנק ומאוחדים - לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016, והדוח שלנו, מיום 27 במרץ 2017, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים וכן הפניית תשומת לב לאמור בביאור 26 ג' סעיפים 12.6 ו-13 בדבר בקשות לאשר תובענות מסוימות כתובענות ייצוגיות ובדבר תובענות אחרות נגד הבנק וחברות מוחזקות.

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973, ותקני ביקורת מסויימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של הבנק, וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמיוחד - לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים - של הבנק ובמיוחד - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 26 ג' סעיפים 12.6 ו-13 בדבר בקשות לאשר תובענות מסויימות כתובענות ייצוגיות ובדבר תובענות אחרות נגד הבנק וחברות מוחזקות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2016, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), והדוח שלנו מיום 27 במרס 2017, כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

זיו האפט
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

27 במרס 2017

דוח רווח והפסד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

מאוחד			
2014	2015	2016	ביאור
במיליוני שקלים חדשים			
5,736	5,267	5,671	הכנסות ריבית
1,518	1,042	1,102	הוצאות ריבית
4,218	4,225	4,569	2 הכנסות ריבית, נטו
164	187	469	13,31 הוצאות בגין הפסדי אשראי
4,054	4,038	4,100	הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית			
549	363	754	3 הכנסות מימון שאינן מריבית
2,586	2,611	2,585	4 עמלות
18	79	100	5 הכנסות אחרות
3,153	3,053	3,439	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות			
4,086	3,396	3,416	6 משכורות והוצאות נלוות
1,161	1,158	1,067	16 אחזקה ופחת בניינים וציוד
1,167	1,171	1,331	7 הוצאות אחרות
6,414	5,725	5,814	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
793	1,366	1,725	רווח לפני מסים
271	568	753	8 הפרשה למסים על הרווח
522	798	972	רווח לאחר מסים
27	9	15	15 חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס
רווח נקי:			
549	807	987	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(44)	(57)	(82)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
505	750	905	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
רווח בסיסי למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)			
0.48	0.71	0.84 ⁽¹⁾	9,24
רווח נקי למניה, המיוחס לבעלי המניות של הבנק			

הערה:

(1) הרווח המדולל זהה לרווח הבסיסי.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

יוסף ברסי,
סמנכ"ל בכיר
חשבונאי ראשי

לילך אשר-טופילסקי
המנהלת הכללית

ד"ר יוסי בכר
יו"ר הדירקטוריוןתאריך אישור הדוחות הכספיים:
27 במרס 2017

דוח רווח והפסד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)

הבנק			
2014	2015	2016	ביאור
במיליוני שקלים חדשים			
3,448	2,912	3,186	הכנסות ריבית
1,023	640	669	הוצאות ריבית
2,425	2,272	2,517	הכנסות ריבית, נטו
99	75	232	הוצאות בגין הפסדי אשראי
2,326	2,197	2,285	הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית			
427	221	321	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,224	1,209	1,189	עמלות
68	82	135	הכנסות אחרות
1,719	1,512	1,645	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות			
2,742	2,064	2,163	משכורות והוצאות נלוות
818	809	751	אחזקה ופחת בניינים וציוד
391	422	481	הוצאות אחרות
3,951	3,295	3,395	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
94	414	535	רווח לפני מסים
40	207	295	הפרשה למסים על הרווח
54	207	240	רווח לאחר מסים
451	543	665	חלקו של הבנק ברווחים של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס
505	750	905	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח מאוחד על הרווח הכולל לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2014	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים			
רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	549	807	987
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(44)	(57)	(82)
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	505	750	905
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מיסים:			
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	190	(192)	(126)
התאמות מתרגום דוחות כספיים נטו	336	36	(44)
התאמות של ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים ⁽²⁾	(37)	50	(239)
רווחים נטו בגין גידורי תזרים מזומנים	5	5	2
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מיסים	494	(101)	(407)
השפעת המס המתייחס	(94)	69	111
רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מיסים	400	(32)	(296)
הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(1)	(4)
רווח (הפסד) כולל אחר, המיוחס לבעלי המניות של הבנק, לאחר מיסים	400	(31)	(292)
הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	949	775	691
הרווח הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(44)	(56)	(78)
הרווח הכולל המיוחס לבעלי המניות של הבנק	905	719	613

הערות:

(1) ראו ביאור 10.

(2) משקף בעיקר התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה של תכניות פנסיה להטבה מוגדרת והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר. הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מאזן ליום 31 בדצמבר

הבנק		המאוחד		ביאור	
2015	2016	2015	2016		
במיליוני שקלים חדשים					
נכסים					
21,824	24,596	28,518	29,311	11,27	מזומנים ופקדונות בבנקים
22,793	21,157	38,935	38,818	12,27	ניירות ערך (מזה: בהתאמה, 3,863 ,4,103 ,4,725 ,4,859 שועבדו למלווים)
279	440	279	440		ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
81,532	92,070	129,268	142,904	13,31	אשראי לציבור
(1,311)	(1,377)	(2,052)	(2,144)	13,31	הפרשה להפסדי אשראי
80,221	90,693	127,216	140,760		אשראי לציבור, נטו
502	732	515	737	14	אשראי לממשלות
8,193	8,667	144	157	15	השקעות בחברות מוחזקות (במאוחד-כלולות)
1,574	1,636	2,175	2,295	16	בניינים וציוד
-	-	142	160	17	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
3,068	3,140	3,208	3,283	28	נכסים בגין מכשירים נגזרים
2,170	2,119	3,696	3,589	18	נכסים אחרים
21	25	432	27	18א	נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה
140,645	153,205	205,260	219,577		סך-כל הנכסים
התחייבויות והון					
112,779	123,353	(2)157,875	172,318	19	פקדונות הציבור
1,673	1,706	3,907	5,342	20	פקדונות מבנקים
97	68	(2)306	303		פקדונות הממשלה
-	-	3,833	3,543		ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
3,598	3,497	9,570	8,498	21	כתבי התחייבות נדחים
3,274	3,401	3,475	3,570	28	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
5,936	6,668	10,985	11,067	22	התחייבויות אחרות ⁽¹⁾
-	-	1,675	-	18א	התחייבויות המוחזקות למכירה
127,357	138,693	191,626	204,641		סך-כל ההתחייבויות
13,288	14,512	13,288	14,512	24	הון עצמי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
-	-	346	424		זכויות שאינן מקנות שליטה
13,288	14,512	13,634	14,936		סך-כל ההון העצמי
140,645	153,205	205,260	219,577		סך-כל ההתחייבויות וההון

הערות:

(1) מזה הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים לימים 31.12.2016 ו-31.12.2015 במאוחד, בסך 195 מיליון ש"ח ו-206 מיליון ש"ח ובבנק, בסך 148 מיליון ש"ח ו-159 מיליון ש"ח, בהתאמה. ראו גם ביאור 31 ה'.

(2) סווג מחדש - ראו ביאור 1 ז'.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון העצמי

קרנות הון								
הון המניות	הון המניות (הפסד)	הון המניות (הפסד)	הון המניות (הפסד)	הון המניות (הפסד)	הון המניות (הפסד)	הון המניות (הפסד)	הון המניות (הפסד)	הון המניות (הפסד)
הון המניות	הון המניות (הפסד)	הון המניות (הפסד)	הון המניות (הפסד)	הון המניות (הפסד)	הון המניות (הפסד)	הון המניות (הפסד)	הון המניות (הפסד)	הון המניות (הפסד)
665	3,434	212	4,311	(474)	7,865	11,702	297	11,999
–	–	–	–	–	505	505	44	549
–	–	–	–	–	(8)	(8)	91	83
–	–	–	–	–	–	–	(42)	(42)
–	–	–	–	400	–	400	–	400
665	3,434	212	4,311	(74)	8,362	12,599	390	12,989
–	–	–	–	–	750	750	57	807
–	–	–	–	–	(30)	(30)	(100)	(130)
–	–	–	–	(31)	–	(31)	(1)	(32)
665	3,434	212	4,311	(105)	9,082	13,288	346	13,634
–	–	–	–	–	905	905	82	987
–	–	3	3	–	–	3	–	3
7	465	–	472	–	–	472	–	472
–	–	97	97	–	–	97	–	97
1	59	(21)	39	–	–	39	–	39
–	–	–	–	(292)	–	(292)	(4)	(296)
673	3,958	291	4,922	(397)	9,987	14,512	424	14,936

הערות:

(1) ראו ביאור 36 א'.

(2) ראו ביאור 24 ד'.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי מזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

הבנק			המאוחד		
2014	2015	2016	2014	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים					
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת					
505	750	905	549	807	987
רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות					
ההתאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעילות שוטפת:					
(457)	(584)	(725)	(27)	(9)	(18)
חלקו של הבנק ברווחים בלתי מחולקים של חברות מוחזקות (במאוחד – כלולות)					
360	341	296	527	512	426
פחת על בניינים וציוד (לרבות ירידת ערך)					
67	102	16	122	108	18
הפרשה לירידת ערך של ניירות ערך					
568	519	601	807	780	994
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
–	(14)	(12)	–	(13)	(14)
רווח ממכירת תיק אשראי, נטו					
(297)	(149)	(119)	(388)	(284)	(219)
רווח ממכירת זכויות בויזה אירופה					
–	–	(97)	–	–	(360)
הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר, נטו					
(32)	(12)	9	(37)	(14)	9
רווח מממוש בניינים וציוד, נטו					
(5)	(17)	(72)	(5)	(50)	(80)
מסים נדחים, נטו					
(88)	147	19	(28)	173	4
פצווי פרישה – גידול בעודף התחייבויות					
97	43	159	144	78	198
שינוי נטו בנכסים שוטפים:					
228	(130)	466	(1,127)	2,291	140
פקדונות בבנקים					
(4)(2)1,142	(4)(2)(4,151)	(8,739)	(4)(2)(4,598)	(4)(2)(9,332)	(11,968)
אשראי לציבור, נטו					
(4)177	(4)985	(125)	(4)183	(4)995	(115)
אשראי לממשלות					
(364)	187	(161)	(364)	187	(161)
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר					
(371)	1,315	(72)	(516)	1,388	(75)
נכסים בגין מכשירים נגזרים					
778	(760)	(790)	804	(1,554)	33
ניירות ערך למסחר					
(182)	52	144	(1,094)	4	237
נכסים אחרים					
334	(76)	(88)	262	(99)	(110)
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים					
(218)	148	381	(1,218)	218	845
הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון					
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:					
1,136	(1,800)	33	1,332	(1,640)	1,435
פקדונות מבנקים					
(183)	2,383	10,126	(3)3,958	(3)6,712	13,881
פקדונות הציבור					
(68)	(51)	(29)	(3)(68)	(3)(50)	(3)
פקדונות הממשלה					
–	–	–	340	(151)	(290)
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי מכר חוזר					
(461)	(956)	127	(420)	(998)	95
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
480	(430)	293	1,339	(97)	(447)
התחייבויות אחרות					
–	–	–	(1)396	(1)24	(18)
התאמות בגין הפרשי שער בנכסים והתחייבויות שוטפים					
3,146	(2,158)	2,546	873	(14)	5,424
מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) שוטפת					

הערות:

- (1) סווג מחדש – מיון סכומים בין "השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים" ל – "התאמות בגין הפרשי שער בנכסים והתחייבויות שוטפים", בעקבות בחינה מחדש.
 - (2) סווג בין רכישת תיקי אשראי לבין אשראי לציבור, נטו, עקב הצגת רכישת תיקי אשראי בנפרד.
 - (3) סווג מחדש – ראו ביאור 1 ז'.
 - (4) סיווג חלק מהסכומים בגין מכירת או רכישת אשראי, שהוצגו בעבר כאשראי לציבור, לאשראי לממשלות.
- הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי מזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)

המאוחד			הבנק		
2016	2015	2014	2016	2015	2014
במיליוני שקלים חדשים					
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה					
רכישת איגרות חוב מוחזקות לפדיון	(184)	(738)	(102)	(738)	-
תמורה מפדיון איגרות חוב מוחזקות לפדיון	794	539	579	157	226
רכישת ניירות ערך זמינים למכירה	(14,608)	(17,836)	(12,697)	(12,062)	(8,219)
תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה	6,557	12,019	11,627	4,975	7,129
תמורה ממכירת זכויות בויזה אירופה	286	-	-	77	-
רכישת תיקי אשראי	(1,194)	(1,123) ⁽¹⁾	(597) ⁽¹⁾	(1,194)	(597) ⁽¹⁾
תמורה ממכירת תיק אשראי	847	1,290	123	897	115
תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה	5,071	6,064	7,157	3,096	3,783
צירוף עסקים - ראה נספח א	9	-	-	-	-
תמורה ממימוש השקעות בחברות מוחזקות ודיבידנד	7	6	40	69	491
מכירת פעילות בחברה מוחזקת	(1,272) ⁽²⁾	-	-	-	-
רכישת בניינים וציוד	(533)	(395)	(329)	(343)	(187)
תמורה ממימוש בניינים וציוד	113	101	11	96	11
מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) השקעה	(4,107)	(73)	5,812	129	2,752
תזרימי מזומנים מפעילות מימון					
רכישת מניות בחברות מאוחדות	-	(130)	-	-	-
הנפקת כתבי התחייבות	282	407	-	29	407
פדיון כתבי התחייבות	(1,355)	(1,428)	(1,066)	(162)	(228)
הנפקת מניות	472	-	-	472	-
תקבולים על חשבון כתבי אופציה	97	-	-	97	-
מימוש של אופציות למניות	39	-	-	39	-
דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(3)	-	(42)	-	-
מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) מימון	(468)	(1,151)	(1,108)	475	179
גידול (קטון) במזומנים	849	(1,238)	5,577	3,150	5,631
יתרת מזומנים לתחילת התקופה	27,886	29,013	23,765	21,063	19,338
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים	84	(3)111	(3)329	88	76
יתרת מזומנים לסוף התקופה	28,819	27,886	29,013	24,301	24,635
ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו					
ריבית שהתקבלה	5,646	5,653	6,372	3,472	3,961
ריבית ששולמה	(1,231)	(1,503)	(2,191)	(897)	(1,546)
דיבידנדים שהתקבלו	19	32	107	62	441
מסים על הכנסה ששולמו	(776)	(439)	(440)	(366)	(290)
מסים על הכנסה שהתקבלו	302	56	57	262	-

הערות:

(1) סוג בין רכישת תיקי אשראי לבין אשראי לציבור, נטו, עקב הצגת רכישת תיקי אשראי בנפרד.

(2) עיקר הסכום נובע מקיטון בסעיף פקדונות הציבור, שהוצג כחלק מהתחייבויות מוחזקות למכירה.

(3) סוג מחדש - מיון סכומים בין "השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים" ל - "התאמות בגין הפרשי שער בנכסים והתחייבויות שוטפים", בעקבות בחינה מחדש.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

נספח א' – צרוף עסקים⁽¹⁾

2014	2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים			
–	–	(22)	נכסים נטו
–	–	(18)	מוניטין
–	–	49	בניכוי זכויות שאינן מקנות שליטה
–	–	9	צירוף עסקים

הערה:

(1) ראה ביאור 15 ו'.

נספח ב' – פעולות השקעה ומימון שלא במזומן בתקופת הדוח

2014	2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים			
			הבנק:
–	–	20	תמורה ממימוש זכויות בויזה אירופה
11	15	42	רכישת רכוש קבוע
(7)	(614)	2,073	השאלת ניירות ערך
			המאוחד:
–	–	74	תמורה ממימוש זכויות בויזה אירופה
15	21	45	רכישת רכוש קבוע
(121)	(927)	2,315	השאלת ניירות ערך

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאורים לדוחות הכספיים

רשימת הביאורים:	עמוד
1 עיקרי המדיניות החשבונאית	122
2 הכנסות והוצאות ריבית	140
3 הכנסות מימון שאינן מריבית	141
4 עמלות	142
5 הכנסות אחרות	142
6 משכורות והוצאות נלוות	142
7 הוצאות אחרות	143
8 הפרשה למסים על הרווח	143
9 רווח למניה רגילה	148
10 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	149
11 מזומנים ופקדונות בבנקים	151
12 ניירות ערך	151
13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי	166
14 אשראי לממשלות	172
15 השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה	172
16 בניינים וציוד	177
17 נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	180
18 נכסים אחרים	180
18א נכסים המוחזקים למכירה	181
19 פקדונות הציבור	182
20 פקדונות מבנקים	183
21 איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים	183
22 התחייבויות אחרות	184
23 הטבות לעובדים	184
24 הון, מניות בכורה, עסקאות תשלום מבוסס מניות ודיבידנדים	197
25 הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים	199
26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות	208
27 שיעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות	218
28 פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכויי אשראי ומועדי פרעון	221
29 מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים	227
30 מגזרי פעילות ניהוליים	239
31 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי	242
32 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה	260
33 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופת פרעון	264
34 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים	268
35 בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו	276
36 פעילות בתחום כרטיסי אשראי	283
37 יוזמות חקיקה	287
38 ההשקעה בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (הבנק "הבינלאומי")	287
39 טיוטת תשקיף מדף	288

1. עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

- 1) בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") הינו תאגיד בנקאי אשר התאגד בישראל.
- 2) הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי שנתי של תאגיד בנקאי.
- 3) הביאורים לדוחות הכספיים מתייחסים לדוחות הכספיים של הבנק ולדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק והחברות המאוחדות שלו, פרט למקרים בהם צויין בביאור כי הוא מתייחס לבנק בלבד או למאוחד בלבד.
- 4) הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 27 במרס 2017.

ב. הגדרות

דוחות כספיים אלה –

תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן: "IFRS") – תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS), לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.

כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב – כללי החשבונאות שבנקים אמריקאיים שנשחרים בארה"ב נדרשים ליישם. כללים אלה נקבעים על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, רשות ניירות ערך בארה"ב, המוסד לתקינה בחשבונאות פיננסית בארה"ב וגופים נוספים בארה"ב, ומיושמים בהתאם להיררכיה שנקבעה בתקן חשבונאות אמריקאי (FAS 168 (ASC 105-10), "הקודיפיקציה של תקני החשבונאות של המוסד לתקינה בחשבונאות פיננסית בארה"ב וההיררכיה של כללי החשבונאות המקובלים". בנוסף לכך, הפיקוח על הבנקים הבהיר, כי למרות ההיררכיה שנקבעה ב-FAS 168, כל עמדה שנמסרה לציבור על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, או על ידי צוות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, לגבי אופן היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, תחשב ככלל חשבונאות המקובל בבנקים בארה"ב.

"בעל ענין" – כמשמעותו בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

"צד קשור" – כמשמעותו בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

"חברות מאוחדות" – חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.

"חברות כלולות" – חברות, למעט חברות מאוחדות, ולרבות שותפויות, שההשקעה בהן כלולה בדוחות הכספיים, במישרין או בעקיפין, על בסיס השווי המאזני.

"חברות מוחזקות" – חברות מאוחדות וחברות כלולות.

"מדד" – מדד המחירים לצרכן בישראל שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

"סכומים מותאמים" – סכומים נומינליים היסטוריים שהותאמו למדד בגין חודש דצמבר 2003, בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי החשבון בישראל.

"דיווח כספי מותאם" – דיווח כספי בערכים המותאמים על פי השינויים בכח הקניה הכללי של המטבע הישראלי בהתאם להוראות גילויי הדעת של לשכת רואי החשבון בישראל.

"סכומים מדווחים" – סכומים מותאמים למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), כהגדרתו בתקן חשבונאות מס' 12 "הפסקת ההתאמה של דוחות כספיים" (כפי שתוקן) של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.

"עלות" – עלות בסכומים מדווחים.

"שלוחות בחו"ל" – חברות מאוחדות וסניפים בחו"ל.

"מטבע הפעילות" – המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה הבנק פועל; בדרך כלל, זהו המטבע של הסביבה שבה התאגיד מפקח ומוציא את עיקר המזומנים.

"מטבע ההצגה" – המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.

"שווי הוגן" – המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה (orderly) בין משתתפים בשוק במועד המדידה. ראו גם סעיף ד' 7 להלן.

ג. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

1. עקרונות הדיווח הכספי

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. בנושאים הנוותרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי חשבונאות מקובלים בישראל.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית.

2. מטבע פעילות ומטבע הצגה

הדוחות הכספיים מוצגים בש"ח, שהינו מטבע הפעילות של הבנק, ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צויין אחרת. השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק. לפרטים בדבר מטבע הפעילות של שלוחות בנקאיות בחו"ל, ראו סעיף ד' 1.2 להלן.

3. בסיס המדידה

הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות המפורטים להלן:

- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים אשר נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד (כגון: השקעות בניירות ערך בתיק למסחר);
- מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה;
- התחייבות בגין תשלום מבוסס מניות אשר יסולק במזומן;
- נכסים שאינם שוטפים המוחזקים למכירה וקבוצת נכסים המוחזקים למכירה;
- נכסים והתחייבויות מסים נדחים;
- הפרשות;
- נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים;
- השקעות בחברות כלולות.

ערכם של נכסים לא כספיים ופריטי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית, הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003, היות ועד למועד זה נחשבה כלכלת ישראל ככלכלה היפר-אינפלציונית. החל מיום 1 בינואר 2004 עורך הבנק את דוחותיו הכספיים בסכומים מדווחים.

4. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים נדרשות הנהלות הבנק והחברות המוחזקות להפעיל שיקול דעת, ולעשות שימוש בהערכות, אומדנים והנחות, אשר משפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. התוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על נסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

5. שינויי אומדן

(1) הגדלת הקרן המיוחדת עבור מקרי פרישה חריגים. על רקע המהלכים לאישור חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים הוגדרה קבוצת עובדים בעלי וותק משמעותי ושכר גבוה, שאינם נושאי משרה, אשר רכיב הפיצויים המוגדלים, אם יורשו לפרוש בפרישה מוקדמת בתנאים מועדפים, בתוספת השכר בשנה השוטפת, יחרגו מתקרת התגמול שנקבעה בחוק. הנהלת הבנק העריכה כי עקב אישור החוק יגדל מספר המקרים של פרישה מוקדמת תוך שימוש בקרן המיוחדת עבור מקרי פרישה חריגים של עובדים השייכים לקבוצה האמורה, שהוקמה בשנת 2011, ומשמשת את הבנק לפרישה מוקדמת של עובדים במקרים חריגים, לרבות במסגרת יישום התכנית האסטרטגית של הבנק מחודש אוגוסט 2014. בהתאם להערכה האמורה, בדוחות הכספיים ביניים ליום 31 במרס 2016 הוגדלה הקרן בסך של 50 מיליון ש"ח (60 מיליון ש"ח כולל מס שכר; ראו גם ביאור 23 י' להלן). העובדים השייכים לקבוצה האמורה נכללו במסגרת תוכנית התייעלות 2016 ובהתאמה, ההגדלה האמורה נכללה במסגרת עלות התוכנית.

(2) הפרשות בגין ההתחייבויות לתשלום פיצויי פרישה - בנק מרכנתיל דיסקונט. מכיוון שתנאי הפרישה שהוצעו לעובדים בתוכנית הנוכחית (ראו ביאור 23 יא') עולים על אלו שהיו נהוגים בבנק מרכנתיל דיסקונט בעבר (ועלולים להשליך, לפיכך, על תנאי הפרישה שישולמו לקבוצות עובדים אחרות בעתיד), עידכן בנק זה את ההפרשות בגין ההתחייבויות לתשלום פיצויי פרישה לקבוצות עובדים אחרות, שלא נכללו במסגרת תוכנית הפרישה הנוכחית, בסך של כ-37 מיליון ש"ח (לפני מס).

6. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות המפקח על הבנקים

החל בתקופה המתחילה ביום 1 בינואר 2016, הבנק מיישם תקנים חשבונאיים והוראות המפורטים להלן:

- (1) דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות (ראו סעיף 1 להלן);
- (2) דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים (ראו סעיף 2 להלן);
- (3) מגזרי פעילות פיקוחיים וניהוליים (ראו סעיף 3 להלן).

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

החל בתקופה המתחילה ביום 1 באפריל 2016 הבנק מיישם את ההוראה הבאה:

(4) שינוי בחישוב ההפרשה הקבוצתית (ראו סעיף 4 להלן).

החל בתקופה המתחילה ביום 1 ביולי 2016 הבנק מיישם את ההוראה הבאה:

(5) ארגון מחדש של חוב בעייתי (ראו סעיף 5 להלן).

להלן תיאור מהות השינויים במדיניות החשבונאית ותיאור אופן היישום לראשונה והשפעתו, ככל שהייתה:

(1) **צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות.**

"דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות". בהתאם לחוזר, נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושאים אלו בהתאם לקודיפיקציה: נושא 805 בדבר "צירופי עסקים"; נושא 810 בדבר "איחוד"; תת נושא 20-350 בדבר "נכסים בלתי מוחשיים – מוניטין ונכסים אחרים" בענין הטיפול החשבונאי בירידת ערך מוניטין שנרכש בצירוף עסקים; ונושא 323 בדבר "השקעות – שיטת השווי המאזני ועסקאות משותפות".

במסגרת החוזר בוטלה הוראת המעבר שאפשרה לא לבצע תיאומים למדיניות חשבונאית המתייחסת לנושאים בליבת העסק הבנקאי, שיושמה על ידי חברה כלולה ריאלית, שנדרש כדי שהמדיניות החשבונאית של החברה הכלולה בנושאים אלה תהיה תואמת לזו של התאגיד הבנקאי. במקומה נוספה הוראת מעבר שמאפשרת לתאגיד הבנקאי לא לבצע, בשנים 2016-2017, תיאומים למדיניות חשבונאית שמיושמת על ידי חברה כלולה ריאלית, העורכת את דוחותיה הכספיים בהתאם לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים.

היישום לראשונה והשפעתו. הבנק מיישם את ההוראות החל מיום 1 בינואר 2016. ליישום ההוראה לא היתה השפעה מהותית.

הפיקוח על הבנקים אישר לבנק הקלה בהתייחס לצירופי עסקים ישנים ודחיה בשנתיים של יישום ההוראה החדשה בהתייחס להשקעות בשותפויות.

(2) **נכסים בלתי מוחשיים.**

ביום 25 באוקטובר 2015 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בדבר "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים". בהתאם לחוזר, תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים, לרבות עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב, ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בנושא 350 בקודיפיקציה. בהקשר זה, הטיפול החשבונאי במוניטין, לרבות בחינת ירידת הערך שלו, עודכן בהתאם לחוזר המתואר בסעיף 1 לעיל.

היישום לראשונה והשפעתו. הבנק מיישם את הכללים האמורים החל מיום 1 בינואר 2016. ליישום ההוראה לא היתה השפעה מהותית.

(3) **מגזרי פעילות פיקוחיים וניהוליים.**

ביום 6 בנובמבר 2014 פורסם תיקון להוראות הדיווח לציבור בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים. התיקונים להוראות נועדו לחייב דיווח על מגזרי פעילות בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים. השינויים העיקריים:

- נוספה דרישה לגילוי על "מגזרי פעילות פיקוחיים", בהתאם להגדרות של הפיקוח על הבנקים. מתכונת הגילוי על מגזרי הפעילות הפיקוחיים כוללת את המגזרים הבאים: בנקאות פרטית, משקי בית, עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים, עסקים גדולים, גופים מוסדיים וניהול פיננסי;
- נוספו הגדרות המבהירות אלו לקוחות יכללו בכל מגזר;
- נוספה דרישה לגילוי נפרד על מגזר "ניהול פיננסי".

בחוזר נקבע כי הגילוי על "מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה" יינתן בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מגזרי פעילות (הנכללים ב-ASC 280), ככל שקיים הבדל מהותי בין גישת ההנהלה לבין מגזרי הדיווח על פי הנחיות הפיקוח. הכללים החדשים נכנסו לתוקף בהדרגה, החל מהדוחות הכספיים לשנת 2015. הרחבת מתכונת הדיווח עד למתכונת המלאה מתבצעת כמפורט להלן:

- בדוחות לשנת 2015 חלה דרישת הגילוי בקשר לנתונים מאזניים ביחס למגזרי פעילות פיקוחיים כמוגדר בהוראות החדשות. כמו כן, לא נדרש גילוי על מגזר ניהול פיננסי;
 - החל מהדוח הכספי לרבעון הראשון של שנת 2016 נדרש גילוי מלא לפי הכללים החדשים, למעט הגילוי על מגזר ניהול פיננסי. מספרי השוואה הותאמו למפרע. ניתן להציג בדוחות השנתיים לשנת 2016 מספרי השוואה של שנה אחת בלבד בהתייחס לביאור על מגזרי פעילות פיקוחיים. לצורך הצגת מספרי השוואה ניתן יהיה להסתמך על סיווג הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים נכון ליום 1 בינואר 2016;
 - החל מהדוחות לרבעון הראשון לשנת 2017 נדרש ליישם את הנחיות החוזר במלואן.
- היישום לראשונה והשפעתו.** ליישום ההוראה לא היתה השפעה מהותית, למעט אופן ההצגה והגילוי. ביאורים 29 ו-30 הותאמו כדי לכלול את הגילוי הנדרש, בכפוף להוראות המעבר כמפורט לעיל.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(4) **שינוי בחישוב ההפרשה הקבוצתית.** בביאור 1 ד' 4 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015 תוארה המדיניות החשבונאית בדבר "חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי". כמפורט בביאור האמור, חישוב ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי התבסס, בין היתר, על שיעורי הפסד היסטוריים בענפי המשק השונים, בחלוקה בין אשראי בעייתי לבין אשראי לא בעייתי, על בסיס ממוצע 5 שנים שהסתיימו במועד הדיווח. בהתאם להנחיה של הפיקוח על הבנקים מיום 20 ביולי 2016, שיעורי ההפרשות להפסדי אשראי בשנים 2011 ו-2012 ימשיכו להיכלל בחישוב שיעורי ההפסד ההיסטוריים, כך שחישוב שיעורי ההפסד ההיסטוריים בשנים 2016 ו-2017 יתבסס, בין היתר, על ממוצע 6 ו-7 שנים, בהתאמה.

היישום לראשונה. ההנחיה יושמה החל מיום 1 באפריל 2016.

(5) **ארגון מחדש של חוב בעייתי.** ביום 22 במאי 2016 פורסם חוזר בנושא ארגון מחדש של חוב בעייתי. החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור לאור עדכון מספר 02-2011 שפרסם ה-FASB ולאור הנחיות חדשות של הרשויות הרגולטוריות בארה"ב. העדכונים בחוזר יחולו על ארגונים מחדש שיבוצעו או יחדשו החל מיום 31 בדצמבר 2016. ההנחיות בנוגע לטיפול בארגון מחדש עוקב ייושמו לראשונה לפי בחירת התאגיד הבנקאי – בדרך של יישום מכאן ואילך, או בדרך של יישום לגבי חובות שטרם נפרעו ליום 31 בדצמבר 2016, לגביהם היה תהליך של ארגון מחדש עוקב אשר עמדו בתנאים הנדרשים בהוראה. לא נדרש לעדכן מספרי השוואה.

היישום לראשונה והשפעתו. הבנק יישם את החוזר באימוץ מוקדם, בתוקף מיום 1 ביולי 2016. ליישום ההוראה לא היתה השפעה מהותית.

ד. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

1. מטבע-חוץ והצמדה

1.1 נכסים (למעט השקעות בחברות מוחזקות, בניינים וציוד) והתחייבויות, כלולים במאזן כלהלן:

- אלה במטבע-חוץ או הצמודים אליו, מוצגים לפי השערים היציגים המתפרסמים על ידי בנק ישראל לתאריך המאזן, או לתאריך אחר, בהתאם לתנאי העסקות.
- אלה הצמודים למדד המחירים לצרכן או למדדים אחרים, מוצגים במאזן לפי המדד הידוע בתאריך המאזן.
- אלה הצמודים לפי ברירה, מוצגים במאזן לפי התנאים הקובעים ליום המאזן.

1.2 השפעת השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ

עסקות במטבע חוץ. עסקות במטבע חוץ מתורגמות למטבעות הפעילות הרלוונטיים של הבנק ושלוחותיו לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום. הפרשי שער בגין הפריטים הכספיים הינם ההפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת השנה, כשהוא מתואם לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך השנה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף השנה.

נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן. פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.

הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים ברווח והפסד, פרט להפרשים אשר מוכרים ברווח כולל אחר, הנובעים מתרגום של מכשירים פיננסיים הוניים מסווגים כזמינים למכירה (למעט במקרים של ירידת ערך, שאז הפרשי התרגום שהוכרו ברווח כולל אחר, מסווגים מחדש לרווח והפסד), גידור תזרים מזומנים, בגין החלק האפקטיבי בגידור ופעילות חוץ.

פעילות חוץ. הנכסים וההתחייבויות של פעילויות חוץ, כולל מוניטין והתאמות לשווי הוגן שנוצרו ברכישה, תורגמו לש"ח לפי שער החליפין שבתוקף למועד הדיווח. ההכנסות וההוצאות של פעילויות החוץ, תורגמו לש"ח לפי שער החליפין שבתוקף במועדי העסקות. הפרשי שער בגין התרגום מוכרים ברווח כולל אחר, ומוצגים במסגרת "התאמות מתרגום דוחות כספיים".

בעת מימוש פעילות חוץ, הסכום המצטבר של הפרשי שער המתייחסים לאותה פעילות חוץ, אשר הוכרו ברווח כולל אחר, מסווגים מחדש לדוח רווח והפסד בתקופה בה הוכר הרווח או ההפסד ממימוש פעילות החוץ.

שלוחות בנקאיות בחו"ל. עד שנת 1994 סווגו שלוחות בנקאיות מסוימות בחו"ל כיחידות אוטונומיות והפרשי השער בגין התרגום נזקפו ישירות להון, כחלק מקרן תרגום. החל משנת 1995, על פי הנחיות המפקח על הבנקים, סווגו שלוחות בנקאיות בחו"ל כזרוע ארוכה (פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן זהה למטבע הפעילות של הבנק).

ביום 14 בפברואר 2012, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר "מטבע פעילות של שלוחות הפועלות בחו"ל", אשר כולל קריטריונים שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים לצורך קביעת מטבע הפעילות של שלוחה בנקאית בחו"ל. בקביעת מטבע הפעילות שאינו שקל נדרש התאגיד הבנקאי לבחון קיום/אי קיום של כל אחד מהקריטריונים המפורטים להלן:

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- הסביבה הראשית בה השלוחה מפיקה ומוציאה מזומנים היא מטבע זר ואילו פעילות השלוחה בשקלים הינה שולית;
 - גיוס אוטונומי של הלקוחות על ידי השלוחה – פעילות השלוחה מול לקוחות התאגיד הבנקאי ו/או צדדים קרובים אליהם ו/או צדדים שהופנו לשלוחה על ידי התאגיד הבנקאי אינה משמעותית;
 - פעילות השלוחה מול התאגיד הבנקאי ו/או מול הצדדים הקשורים לו אינה משמעותית. כמו כן, אין תלות משמעותית של השלוחה במקורות המימון מהתאגיד הבנקאי ו/או הצדדים הקשורים לו;
 - פעילות השלוחה במהותה הינה עצמאית ועומדת בפני עצמה ואינה הרחבה או השלמה של הפעילות המקומית של הקבוצה. כמו כן, השלוחה מבצעת את הפעילויות שלה עם מידה משמעותית של אוטונומיות.
- כאשר אחד הקריטריונים כאמור אינו מתקיים במובהק, הדבר מצביע על כך שיש לטפל בשלוחה כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה הינו שקל. במצב אחר, הקביעה תבוצע בהתאם לבחינת מכלול הקריטריונים.
- הבנק בחן מחדש את הסיווג של השלוחות הבנקאיות שלו בחו"ל בהתאם לקריטריונים החדשים. לאור הבחינה המיוחדת השלוחה בנקורפ. סווגה החל מיום 1 בינואר 2012 כפעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה משקל. שינוי הסיווג טופל באופן של מכאן ולהבא.

1.3 פרטים על מדד המחירים לצרכן ושערי החליפין היציגים ושיעורי השינויים בהם

שיעור השינוי בשנת					
2014	2015	2016	2014	2015	2016
מדד המחירים לצרכן (בנקודות):					
(0.1)	(0.9)	(0.3)	107.4	106.4	106.1
הידוע בחודש המאזן					
שער חליפין היציג (בש"ח) לתאריך המאזן של:					
12.0	0.3	(1.5)	3.889	3.902	3.845
דולר ארה"ב					
(1.2)	(10.1)	(4.8)	4.725	4.247	4.044
אירו					

2. עקרונות באיחוד ויישום שיטת השווי המאזני

2.1 צירופי עסקים. הבנק מיישם לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (acquisition method).

מועד הרכישה הינו המועד בו הרכשת משיגה שליטה על הנרכשת. הקבוצה שולטת בנרכשת כאשר יש לה את היכולת לכוון את המדיניות והניהול בנרכשת, לרבות דרך בעלות או הסכם. בבחינת שליטה לא נלקחות בחשבון זכויות פוטנציאליות. הבנק מכיר במוניטין למועד הרכישה לפי השווי ההוגן של התמורה שהועברה לרבות סכומים שהוכרו בגין זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה בנרכשת וכן השווי ההוגן למועד הרכישה של זכות הונית בנרכשת שהוחזקה קודם לכן על ידי הרוכשת, בניכוי הסכום נטו שיוחס ברכישה לנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ולהתחייבויות שניתלו.

חברות בת. חברות בת הינן ישויות הנשלטות על ידי הבנק. הדוחות הכספיים של חברות הבת מאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה.

זכויות שאינן מקנות שליטה. זכויות שאינן מקנות שליטה הן ההון בחברה בת שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם וכוללות מרכיבים נוספים, ככל שאלה קיימים, המסווגים בהון. זכויות שאינן מקנות שליטה נמדדות במועד צירוף העסקים בשווי הוגן.

הקצאת הרווח הכולל בין בעלי המניות. רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של חברה בת ולזכויות שאינן מקנות שליטה. סך הכל רווח ורווח כולל אחר מיוחס לבעלים של חברה בת ולזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

עסקות עם זכויות שאינן מקנות שליטה, תוך שימור שליטה. עסקות עם זכויות שאינן מקנות שליטה תוך שימור שליטה, מטופלות כעסקות הוניות. ההפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לשינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות נזקף ישירות להון.

2.2 השקעה בחברות כלולות. חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לבנק השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. השקעה בחברות כלולות מטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלותה. עלות ההשקעה כוללת עלויות עסקה. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקה של הקבוצה בהכנסות ובהוצאות, ברווח או הפסד וברווח כולל

אחר של חברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, לאחר התיאומים הנדרשים כדי להתאים את המדיניות החשבונאית לזו של הקבוצה מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית. יובהר, כי הבנק לא מבצע תיאומים למדיניות חשבונאית שיושמה על ידי חברה כלולה המיישמת IFRS.

אובדן השפעה מהותית. הבנק מפסיק להשתמש בשיטת השווי המאזני החל מהמועד בו איבד את ההשפעה המהותית ומטפל בהשקעה כנכס פיננסי.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

2.3 עסקאות שבוטלו באיחוד. יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות בין חברתיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים. רווחים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות עם חברות כלולות, בוטלו כנגד ההשקעה לפי זכויות הקבוצה בחברות הכלולות. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד לא היתה קיימת ראייה לירידת ערך.

2.4 הטיפול בדוחות הכספיים הנפרדים של הבנק. בעריכת הדוחות הכספיים הנפרדים, הבנק מטפל בחברות המוחזקות לפי שיטת השווי המאזני. זאת, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. הדוחות הכספיים של הבנק בלבד כוללים את הדוחות הכספיים של חברות נכסים ושירות, בבעלות מלאה של הבנק, אשר מרבית נכסיהן בשימוש הבנק.

3. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

3.1 הכנסות והוצאות ריבית נכללות על בסיס צבירה, למעט ריבית שנצברה על חובות בעייתיים ששוויו כחובות שאינם מבצעים, שמוכרת על בסיס מזומן, כאשר לא קיים ספק בדבר גביית היתרה הרשומה הנוותרת של חוב פגום. כאשר קיים ספק כאמור, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה. כמו כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיור מוכרת על בסיס הגביה בפועל.

3.2 הכנסות מעמלות בגין מתן שירותים מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן. עמלות מסוימות, כגון עמלות בגין ערבויות ועמלות מסוימות בגין ליווי פרויקטים, מוכרות באופן יחסי על פני תקופת העסקה.

3.3 במכשירי הון מורכבים, הכוללים תמריץ מובנה לפדיון (step-up), שיעורי הריבית המשמשת בחישוב הוצאות הריבית הינם שיעורי הריבית שבתוקף טרם ה-step-up, בהתבסס על הערכת ההנהלה שהמכשירים ייפדו במועד העלאת הריבית.

3.4 לעניין ניירות ערך ראו ס.ק. 5 להלן; לעניין מכשירים נגזרים ראו ס.ק. 6 להלן.

3.5 בתקופות עוקבות לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, הכנסות ריבית מהשקעות במכשירי חוב מוכרות בהתבסס על עודף תזרימי המזומנים הצפויים של מכשיר החוב (סכום הבסיס של מכשיר החוב במועד ירידת הערך בעלת אופי אחר מזמני הינו שוויו ההוגן).

3.6 הכנסות והוצאות אחרות מוכרות על בסיס צבירה.

3.7 מדידת הכנסות ריבית (FAS 91)

עמלות יצירת אשראי. עמלות אשר חויבו ביצירת אשראי, למעט הלוואות לתקופה של עד שלושה חודשים, לא מוכרות באופן מיידי כהכנסה בדוח רווח והפסד, אלא נדחות ומוכרות לאורך חיי ההלוואה כהתאמת התשואה. הכנסות מעמלות כאמור נזקפות לפי שיטת הריבית האפקטיבית ומדווחות כחלק מהכנסות ריבית.

עמלות הקצאת אשראי. עמלות הקצאת אשראי מטופלות בהתאם לסבירות המימוש של המחויבות למתן האשראי. במידה והסבירות קלושה, העמלה מוכרת על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות, אחרת הבנק דוחה את ההכרה בהכנסה מעמלות אלה עד למועד מימוש המחויבות או עד למועד פקיעתה, לפי המוקדם. אם המחויבות מומשה, אזי העמלות מוכרות בדרך של התאמת התשואה לאורך חיי ההלוואה כאמור לעיל. באם המחויבות פקעה מבלי שמומשה העמלות מוכרות במועד הפקיעה ומדווחות במסגרת הכנסות מעמלות. לעניין זה, הבנק מניח כי הסבירות למימוש ההתחייבויות אינה קלושה.

שינוי בתנאי חוב. במקרים של מימון מחדש או ארגון מחדש של חובות שאינם בעייתיים, בוחן הבנק אם תנאי ההלוואה שונו באופן מהותי. בהתאם לכך בוחן הבנק האם הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים בהתאם לתנאים החדשים של ההלוואה שונה לפחות ב-10% מהערך הנוכחי של תזרימי המזומנים שנותרו בהתאם לתנאים הנוכחיים, או האם מדובר בשינוי מטבע של ההלוואה. במקרים כאמור, ההלוואה שמומנה מחדש מטופלת כהלוואה חדשה, ובהתאם העמלות שטרם הופחתו וכן עמלות פרעון מוקדם שנגבו מהלקוח בגין שינוי בתנאי אשראי מוכרות מיידית ברווח והפסד. אחרת העמלות האמורות נכללות כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה ומוכרות כהתאמת תשואה כאמור לעיל.

עמלות פרעון מוקדם. עמלות פרעון מוקדם שחויבו בגין פרעון מוקדם שבוצע לפני 1 בינואר 2014 ושטרם הופחתו, מוכרות על פני תקופה של שלוש שנים או התקופה הנוותרת של ההלוואה, לפי הקצר מביניהם. עמלות שחויבו בגין פרעון מוקדם שבוצע לאחר 1 בינואר 2014 מוכרות מיידית במסגרת הכנסות ריבית.

4. חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

4.1 כללי. בהתאם להוראה של המפקח על הבנקים, בדבר "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר 2011, את תקני החשבונאות האמריקאיים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל ה-SEC, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור, בעמדות ובהנחיות הפיקוח על הבנקים. בנוסף, החל מאותו מועד הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר "טיפול בחובות בעייתיים". כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2013, הבנק מיישם את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא "עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי".

אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות. ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב, כגון: פקדונות בבנקים, איגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה וכו'. אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות, לגביהם לא נקבעו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים בנושא מדידת הפרשה להפסדי אשראי (כגון: אשראי לממשלה וכד'), מדווחים בספרי הבנק לפי יתרת חוב רשומה.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. יתרת החוב הרשומה אינה כוללת ריבית צבורה שלא הוכרה, או שהוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה.

זיהוי וסיווג חובות פגומים. הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כפגומים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את החובות הבעייתיים ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום. חוב מסווג כפגום כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. קבלת החלטה בדבר סיווג החוב מבוססת, בין היתר, על מצב הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי וכושר הפירעון של הלווה, קיום הביטחונות ומצבם, המצב הפיננסי של ערבים, אם קיימים, ומחויבותם לתמוך בחוב ויכולת הלווה להשיג מימון מצד ג'.

חוב מסווג כחוב פגום כאשר הקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב גם מובטח היטב וגם נמצא בהליכי גביה. חובות (לרבות איגרות חוב ונכסים אחרים) נמצאים בפיגור כאשר הקרן או הריבית בגינם לא שולמו לאחר שהגיע המועד לפרעונם. בנוסף, חשבונות ח"ד או עו"ש מדווחים כחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, כאשר החשבון נותר ברציפות בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת למשך 30 ימים או יותר או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד כדי כיסוי החוב תוך תקופה של 180 ימים. החל ממועד הסיווג כפגום החוב מטופל כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית (להלן: "חוב שאינו מבצע"). כמו כן, כל חוב, שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי, מסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 314 בדבר "הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות".

החזרה של חוב פגום למצב שאינו פגום. חוב פגום חוזר להיות מסווג כחוב שאינו פגום בהתקיים אחד משני המצבים הבאים:

- אין בגינו רכיבי קרן או ריבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פרעון של הקרן הנוותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה (כולל סכומים שנמחקו חשבונאית או הופרשו).
- כאשר החוב נעשה מובטח היטב ונמצא בהליכי גביה.

כללי ההחזרה מסיווג פגום כאמור אינם חלים על חובות שסווגו כפגומים כתוצאה מביצוע ארגון מחדש של חוב בעייתי.

הפרשה להפסדי אשראי. הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים הנדרשים לקיום הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים כחשבון התחייבותי נפרד (כגון: התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות). ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית".

הבחינה כאמור של החובות לצורך קביעת ההפרשה והטיפול בחוב מיושמת באופן עקבי לגבי כל החובות בהתאם לרף הכמותי ומדיניות ניהול האשראי של הבנק ולא מבוצעים מעברים בין מסלול הבחינה הפרטנית לבין המסלול לבחינה על בסיס קבוצתי במשך חי החוב, אלא אם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי כאמור לעיל.

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי. הבנק בחר לזהות לצורך בחינה פרטנית חובות ששך יתרתם החוזית, מקובצת ברמת לקוח, הינה מעל 1 מיליון ש"ח (בחברה מאוחדת אחת בגין חובות מעל 500 אלף ש"ח, ובחברת כרטיסי אשראי מאוחדת, בגין חובות בשל כרטיסי אשראי מעל 500 אלף ש"ח ובגין חובות בתי עסק בכל סכום). הפרשה פרטנית להפסדי אשראי מוכרת לגבי כל חוב שנבחן על בסיס פרטי ואשר סווג כפגום. כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור, בהתאם לנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 314 בדבר "הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות".

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של החוב. כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו חוב, לאחר הפעלת מקדמים זהירים ועקביים שמשקפים, בין היתר, את התנדויות בשווי ההוגן של הביטחון, את הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל ואת העלויות הצפויות במכירת הבטחון.

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי. מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו ב-ASC 450 (FAS 5), "טיפול חשבונאי בתלויות", ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים, בהתבסס על שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים, בחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של שנים לאורך התקופה המתחילה ביום 1 בינואר 2011 ומסתיימת במועד הדיווח. בנוסף לחישוב טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים כאמור, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות הבנק מתחשב בגורמים סביבתיים רלבנטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, הבנק גיבש שיטת מדידה של ההפרשה הקבוצתית, אשר מביאה בחשבון הן את שיעור הפסדי העבר והן את ההתאמות בגין הגורמים הסביבתיים הרלוונטיים. בנוגע לאשראי לאנשים פרטיים, שיעור ההתאמה בין הגורמים הסביבתיים לא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי שאינו בעייתי בכל מועד דיווח בהתייחס לממוצע שיעורי ההפסד בטווח השנים. מהאמור מוצג אשראי הנובע מחייבים בכרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית.

החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק אינו נדרש להחזיק הפרשה כללית, נוספת ומיוחדת לחובות מסופקים, אולם ממשיך לחשב את ההפרשה הנוספת ובודק כי בכל מקרה סכום יתרת ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום יתרת ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, ברוטו ממס.

ההפרשה הנדרשת בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים – מוערכת בהתאם לכללים שנקבעו ב-ASC 450 (FAS 5). ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי (CCF), כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 203, "מדידה והלימות הון – סיכון אשראי – הגישה הסטנדרטית".

הפרשה מזערית בגין הלוואות לדיוור – מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור חל על כלל הלוואות לדיוור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעל אופי עסקי.

בנוסף, הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 329 בדבר "מגבלות למתן הלוואות לדיוור". בהתאם, הבנק גיבש מדיניות שנועדה להבטיח כי הוא עומד בדרישות וכי החל מיום 30 ביוני 2013 יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיוור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות למועד הדיווח.

בנוסף, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. הערכת נאותות כאמור מתבססת על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים הגלומים בתיק האשראי ובשיטות ההערכה שמישומות על ידי הבנק לקביעת ההפרשה.

הכרה בהכנסה. במועד סיווג החוב כפגום, הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית ומפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית, למעט האמור להלן לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו והוכרו כהכנסה ברווח והפסד אך טרם נגבו. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגבי הסיווג כחוב פגום. חוב אשר פורמלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר הארגון מחדש קיים בטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית. לפרטים בדבר הכרה בהכנסה על בסיס מזומן בגין חובות שסווגו כפגומים, ראו סעיף 3.1 לעיל.

הבנק אינו מפסיק צבירת הכנסות ריבית בגין חובות שנבחנו ומופרשים על בסיס קבוצתי אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר. חובות אלה כפופים לשיטת הערכה של הפרשה להפסדי אשראי שמבטיחה שהרווח של הבנק אינו מוטה כלפי מעלה. עמלות בגין איחור על חובות אלה נכללות כהכנסה במועד שבו נוצרה לבנק הזכות לקבלן מהלקוח, ובלבד שהגביה מובטחת באופן סביר.

מחיקה חשבונאית. הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני, שנחשב כחוב שאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרתו כנכס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). לגבי חוב שגבייתו מותנית בבטחון, הבנק מבצע באופן מיידי מחיקה חשבונאית כנגד יתרת ההפרשה להפסדי אשראי של חלק היתרה הרשומה של החוב העודף על השווי ההוגן של הבטחון.

לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל פרמטרים אחרים של בעייתיות. יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.

למרות האמור לעיל, לגבי חובות אשר נבחנו באופן קבוצתי וסווגו כפגומים בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי, נבחן הצורך במחיקה מיידי. מכל מקום, חובות כאמור נמחקים חשבונאית לא יאוחר מהמועד שבו החוב הפך להיות בפיגור של 60 ימים או יותר, ביחס לתנאי הארגון מחדש.

ארגון מחדש של חוב בעייתי. חוב אשר פורמלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב (בחלקו או במלואו).

לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתן הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם החייב מצוי בקשיים פיננסיים והאם במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב.

לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפרעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחיה בתשלומים אינה מהותית.

טיפול בחובות בארגון מחדש וארגון מחדש עוקב. חובות שתנאיהם שונו בארגון מחדש של חוב בעייתי, לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש נבחנו על בסיס קבוצתי, מסווגים כחוב פגום ומוערכים על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי.

ככלל, חוב בעייתי שאורגן מחדש ימשיך להימדד ולהיות מסווג כחוב פגום עד שישולם במלואו. עם זאת, בנסיבות מסוימות, כאשר נערך לחוב ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר מכן התאגיד הבנקאי והחייב נכנסו להסכם נוסף של ארגון מחדש, התאגיד הבנקאי אינו נדרש להתייחס יותר לחוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

- החייב אינו נמצא יותר בקשיים פיננסיים במועד הארגון מחדש העוקב;
- בהתאם לתנאי הארגון מחדש העוקב, התאגיד הבנקאי לא העניק ויתור לחייב (לרבות אי הענקת ויתור על קרן על בסיס מצטבר ממועד מתן ההלוואה המקורי).

חוב כאמור שעבר ארגון מחדש עוקב והוסר לגביו הסיווג כפגום, יוערך על בסיס קבוצתי לצורך כימות ההפרשה להפסדי אשראי ויתרת החוב הרשומה של החוב לא השתנתה בעת הארגון העוקב (למעט אם התקבל או שולם מזומן).

אם בתקופות עוקבות חוב כאמור נבחן פרטנית ונמצא שיש להכיר בגינו בירידת ערך או שמבוצע לו ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מחזיר לחוב סיווג פגום ומטפל בו כבארגון מחדש של חוב בעייתי.

החזרה של חוב פגום למצב פגום וצובר. חוב אשר עבר פורמלית ארגון מחדש, כך שלאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב ייפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, מוחזר לטיפול כחוב שצובר הכנסות ריבית, בתנאי שהארגון מחדש וכל מחיקה חשבונאית שבוצעה בחוב נתמכים בהערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב של מצבו הפיננסי של החייב ותחזית הפרעון לפי התנאים החדשים. הערכה מבוססת על ביצועי הפרעון הרציפים ההיסטוריים של החייב בתשלומי מזומן ושווה מזומן למשך תקופה סבירה הנמשכת לפחות שישה חודשים ורק לאחר שהתקבלו תשלומים שהפחיתו באופן מהותי (לפחות 20%) את יתרת החוב הרשומה שנקבעה לאחר הארגון מחדש.

4.2 קובץ שאלות ותשובות בנושא חובות פגומים. ראו סעיף ג' 5 (7) לעיל.

5. ניירות ערך

5.1 ניירות ערך בהם משקיע הבנק מסווגים, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, לשלושה תיקים כלהלן:

(א) איגרות חוב מוחזקות לפדיון – איגרות חוב שלבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון, למעט איגרות חוב אשר ניתנות לפירעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת, כך שהבנק לא יכסה במהות את כל (substantially all) השקעתו הרשומה. איגרות החוב מוצגות לפי העלות בתוספת הפרשי הצמדה או הפרשי שער וריבית שנצטברו, וכן מרכיב הנכיון או הפרמיה, שנוצר בעת הרכישה ושטרם הופחת, ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני.

העברה או מכירה של איגרות חוב מהתיק המוחזק לפדיון מותרת בגין שינויי נסיבות מסויימים, שבהתקיימם המכירה או ההעברה לא ייחשבו כסותרים את מיונה מלכתחילה של איגרת החוב, ובכלל זה ראייה להידרדרות מהותית בכושר הפרעון של המנפיק.

(ב) ניירות ערך למסחר – ניירות ערך המוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות ערך למסחר מוצגים במאזן לפי שווי הוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים בגין התאמות לשווי הוגן, נזקפים לדוח רווח והפסד.

(ג) ניירות ערך זמינים למכירה – ניירות ערך אשר לא סווגו בשתי הקטגוריות הקודמות. ניירות ערך הזמינים למכירה מוצגים במאזן לפי השווי הוגן, למעט מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני אשר נזקפת לדוח רווח והפסד. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מההתאמה לשווי הוגן, בניכוי השפעת המס, נזקפים ישירות לסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר.

5.2 עלות ניירות ערך שמומשו נזקפת לדוח רווח והפסד על בסיס "ממוצע נע".

5.3 הכנסות מדיבידנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הריבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.

5.4 הכנסות ריבית בגין זכויות מוטב שנרכשו (כגון: מכשירים פיננסיים מגובי נכסים מסוג CDO, CLO, CMO), למעט זכויות מוטב באיכות אשראי גבוהה (high credit quality), מוכרות לפי שיטת הריבית הפרוספקטיבית, תוך התאמת שיעור הריבית אשר משמש להכרה בהכנסות ריבית לשינויים באומדן תזרימי מזומנים עתידיים. לעניין זה, זכויות מוטב באיכות אשראי גבוהה הן זכויות מוטב שהונפקו בערבות ממשלת ארה"ב או על ידי סוכנויות של ממשלת ארה"ב, וכן ניירות ערך מגובי נכסים שדירוג האשראי שלהם הינו לפחות AA.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

5.5 השקעות בקרנות הון סיכון מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות הון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.

5.6 לעניין הטיפול בעסקאות של העברת נכסים פיננסיים (כגון: עסקאות רכש חוזר, השאלה של ניירות ערך וכו'), ראו ס.ק. 9 להלן. לעניין חישוב שווי הוגן – ראו ס.ק. 7 להלן.

5.7 הבנק וחברות הבת הרלבנטיות בוחנים בכל תקופת דיווח, בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים החלים על תאגידים בנקאיים, אם ירידת ערכם של ניירות ערך המסווגים לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי שאינו זמני (Other than temporary). הבחינה מבוססת על השיקולים הבאים:

- שיעור ההפסד ביחס לעלות/לעלות המופחתת (תוך בחינת התפתחויות לאחר תאריך המאזן);
- התקופה בה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו;
- שיעור התשואה לפדיון במקרה של איגרות חוב;
- דירוג האשראי של הנייר, לרבות שינויים שחלו בדירוגו;
- במקרה של מניות – אירועים של הפחתה של חלוקת דיבידנדים או ביטולה;
- במקרה של איגרות חוב – אירועים של אי ביצוע תשלומי ריבית תקופתיים בהתאם לתנאי האיגרת, צפי לשינויים בתזרימי המזומנים הצפויים מהאיגרת;
- ייחוס ירידת הערך לשינוי לרעה במצב המנפיק, או לשינוי במצב השוק בכללותו;
- הכוונה והיכולת של הבנק או חברת הבת הרלבנטית להחזיק בניירות הערך לתקופת זמן מספקת עד שתחול עליה צפויה בשווי ההוגן של נייר הערך, או עד לפדיונו;
- מידע רלבנטי בדבר מצבו הפיננסי של המנפיק ושינויים בו, ניתוח אירועים ספציפיים שעשויים להשפיע על פעילותו של המנפיק ורווחיותו וניתוח מצב הענף והמדינה בהם פועל המנפיק.

הבנק מכיר בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני לכל הפחות, בכל אחד מהמקרים הבאים:

- נייר ערך, אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, היה נמוך בשיעור משמעותי מהעלות (לגבי איגרות חוב – העלות המופחתת). זאת, אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלבנטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.
- ”נמוך בשיעור משמעותי” –

באיגרת חוב – כאשר השווי ההוגן שלה נמוך מעלותה המופחתת בשיעור של 40% ומעלה ושיעור התשואה לפדיון הינו 20% ומעלה, אלא אם התקיימו נסיבות מיוחדות;

במניה – כאשר השווי ההוגן שלה נמוך מעלותה בשיעור של 20% ומעלה והמניה נמצאת בפוזיציה של הפסד במשך תקופה של 6 חודשים ומעלה, אלא אם התקיימו נסיבות מיוחדות;

נסיבות מיוחדות – נסיבות שנומקו ותועדו לרבות: שינוי בשווי שוק שניתן לייחס את רובו לשינוי בשיעור הריבית בשוק, נייר ערך שהנפיקה ממשלה (ממשלת ישראל או ממשלה במדינת OECD) במטבע מקומי, הלאמה;

נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה;

נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, יש כוונה למכור אותו בתוך פרק זמן קצר;

איגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוג האג"ח במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוג האג"ח במועד פרסום הדוח לתקופה (ירידה משמעותית בדירוג – כאשר הדירוג נמוך מדירוג השקעה והוא ירד בלפחות 4 דרגות – notches – מהדירוג במועד הרכישה);

איגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית;

איגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה;

כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשווי ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לנייר ערך המסווג כזמין למכירה שנזקף בעבר לסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגינו ירידת ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד (בסיס העלות החדש).

6. מכשירים נגזרים ופעילויות גידור. הבנק מכיר בכל הנגזרים, כנכסים או כהתחייבויות במאזן ומודד אותם לפי שווי הוגן. השינוי בשווי

ההוגן של מכשיר נגזר ידווח בדוח רווח והפסד או יכלול בהון העצמי כמרכיב של רווח כולל אחר (other comprehensive income), בהתאם לאופן הייעוד של המכשיר הנגזר.

השינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה לשינוי בשווי הוגן של נכס או התחייבות, מוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד, כמו גם השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן לייחס אותו לסיכון המגודר.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הטיפול החשבונאי בשינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה להשתנות תזרים מזומנים מנכס או מהתחייבות: החלק האפקטיבי של השינוי בשווי ההוגן של נגזר, המיועד לגידור תזרים מזומנים, מדווח תחילה בהון העצמי (מחוץ לדוח רווח והפסד) כמרכיב של רווח כולל אחר, ואחר כך, כאשר תזרימי המזומנים משפיעים על דוח רווח והפסד, הוא מסווג מחדש לדוח רווח והפסד. לפרטים נוספים ראו ביאור 28 להלן.

7. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים. שווי הוגן מוגדר כסכום אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע זמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי.

FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת שווי הוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים, אשר נגישים לבנק במועד המדידה;
- נתוני רמה 2: נתונים הנצפים עבור הנכס או ההתחייבות, במישרין או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1;
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה-bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את הנזילות של שווקים ואת הרלבנטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.

ניירות ערך. השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמניים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק הפעיל ביותר. במקרים אלו השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. המחיר המצוטט המשמש לקביעת השווי ההוגן אינו מותאם בשל גודל הפוזיציה של הבנק יחסית לנפח המסחר (פקטור גודל ההחזקה). אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, וכיוצא באלה).

מכשירים פיננסיים נגזרים. מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק היעיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה). ליתר פירוט, ראו בהמשך לגבי מתודולוגיית הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע.

מכשירים פיננסיים נוספים שאינם נגזרים. לרוב המכשירים הפיננסיים בקטגוריה זו (כגון: אשראי לציבור ואשראי לממשלה, פקדונות הציבור ופקדונות בבנקים, כתבי התחייבות נדחים ומלוות שאינם סחירים) לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. לצורך כך, תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע. התקן דורש מהתאגיד הבנקאי לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפק על ידו ונמדד לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של התאגיד הבנקאי, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד.

להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראו ביאור 34 להלן, בדבר יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

8. קיזוז נכסים והתחייבויות. הבנק מקיזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ומציג במאזן את יתרתם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים: (1) בגין אותן ההתחייבויות, יש לו זכות חוקית בת אכיפה לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים; (2) בכוונתו לפרוע את ההתחייבויות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית; (3) גם התאגיד הבנקאי וגם הצד הנגדי חייבים זה לזה סכומים הניתנים לקביעה.

כאשר נכסים והתחייבויות נובעים משני צדדים נגדיים שונים, הם מוצגים במאזן בסכום נטו, בהתקיים כל התנאים שפורטו לעיל ובתנאי שיטת הסכם בין שלושת הצדדים, המעגן באופן ברור את זכותו של הבנק לקיזוז בגין אותן התחייבויות.

הבנק בוחן האם זכות הקיזוז תהיה תקפה גם במקרה של פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר וכן שוקל קיומן של מגבלות משפטיות בכדי לקבוע כי זכות הקיזוז היא בת אכיפה.

על רקע ההוראה ואגב יישומה לראשונה, החליט הבנק לחדול מקיזוז החשיפות בגין מכשירים נגזרים במאזן.

בנוגע לעסקאות רכש חוזר, תאגיד בנקאי יהיה רשאי לקיזז בין "ניירות ערך שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר" לבין "ניירות ערך שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר", אם מתקיימים תנאים מסוימים שנקבעו בנושא זה בכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הבנק מקזז פקדונות שפרעונו למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי.

9. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות.

אמריקאי FAS 140 (ASC 860-10), "העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות", כפי שתוקן על ידי FAS 166, "העברות ושירות של נכסים פיננסיים" (ASC 860-10), לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות.

בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל יכול לשעבד או להחליף את הנכסים שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר אינו שומר שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים.

בנוסף, כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכויות משתתפות. זכויות משתתפות חייבות לעמוד בקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונאליות ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי המזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין זכויות המשתתפות באופן פרופורציונלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות (subordinated) ביחס לזכויות אחרות; לא קיימת זכות חזרה למעביר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות; ולמעביר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסיים המועברים נגרעים מהמאזן של הבנק. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. ההפרשים בין התמורה שהתקבלה לבין סכום הנכסים שנגרעו מוכר ברווח והפסד. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשיכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

עסקות השאלה או שאילה של ניירות ערך, שבהן ההשאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי והבטחונות הכללים של השואל, ההשאלה או השאילה מטופלות כאשראי או כפיקדון, אשר נמדדים לפי השווי ההוגן של נייר הערך המתייחס. הכנסות על בסיס צבירה בגין ניירות ערך אלה נרשמות כהכנסות ריבית מאשראי ושינויים בשווי ההוגן (מעבר לשינויים בבסיס צבירה) נרשמים במסגרת הכנסות מימון שאינן מריבית כאשר מדובר בניירות ערך בתיק למסחר, או ברווח כולל אחר, כאשר מדובר בניירות ערך זמינים למכירה.

הבנק גורע התחייבות אם ההתחייבות סולקה, כלומר אם התקיים אחד מהתנאים הבאים: (א) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות; או (ב) הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

חברה בת בחו"ל מבצעת עסקות של מכירת ניירות ערך בתנאי רכישה חוזרת (Repurchase agreements) ושל רכישת ניירות ערך בתנאי מכירה חוזרת. ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת בהם לא אבדה השליטה על הנכס המועבר, מטופלים כקבלת חוב מובטח, כך שניירות הערך שנמכרו לא נגרעים מהמאזן ומוצגים בסעיף ניירות ערך וכנגדם, הפקדון שלהבטחת השבתו שועבדו ניירות הערך, מוצג בסעיף "ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר". ניירות ערך שנרכשו בתנאי מכירה חוזרת, מטופלים כהענקת חוב מובטח, כך שניירות הערך שנרכשו מהווים בטחון לחוב ואינם נכללים במאזן. האשראי שניתן מוצג בסעיף "ניירות ערך שושאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר".

10. רכוש קבוע (בניינים וציוד)

הכרה ומדידה. פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס.

עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה. כמו כן, בהתאם להוראות הדיווח לציבור, הבנק מסווג בסעיף בייניים וציוד את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהווננו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי. לגבי הטיפול החשבונאי בעלויות תוכנה ראו סעיף 1 ד' 12 להלן.

פחת. פחת הוא הקצאה שיטתית של הסכום בר-פחת של נכס על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר-פחת הוא העלות של הנכס, או סכום אחר המחליף את העלות, בניכוי ערך השייר של הנכס. פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע, הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. נכסים חכורים מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. שיפורים במושכר מופחתים לאורך התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה לבין אורך החיים השימושיים. קרקע בבעלות אינה מופחתת.

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש מעת לעת ומותאמים בעת הצורך.

לפרטים בדבר שיעורי הפחת בתקופה השוטפת ובתקופות ההשוואה, ראו ביאור 16 להלן.

11. חכירות.

חכירות, לרבות חכירות של קרקעות ממיונה מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים בהן נושאת הקבוצה באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס, מסווגות כחכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים ומוכרת התחייבות בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימליים העתידיים.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

תשלומים עתידיים למימוש אופציה להארכת תקופת החכירה מול מנהל מקרקעי ישראל אינם מוכרים כחלק מהנכס וההתחייבות המתייחסת מאחר שהם מהווים דמי חכירה מותנים, הנגזרים משוויה ההוגן של הקרקע במועדי החידוש העתידיים של הסכם החכירה. לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה.

יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים אינם מוכרים במאזן של הקבוצה. הבנק מכיר בתשלומי החכירה בגין חכירה תפעולית כהוצאה בדוח רווח והפסד על בסיס קו ישר לאורך תקופת החכירה, לרבות תקופת האופציה שבמועד ההתקשרות בחכירה וודאי באופן סביר שתמומש.

כאשר חכירה כוללת מרכיבי קרקע ומבנים, הבנק מעריך את הסיווג של כל מרכיב כחכירה תפעולית או כחכירה מימונית בנפרד בהתאם להוראות הסיווג ב-17 IAS. בקביעה אם מרכיב הקרקע מהווה חכירה תפעולית או חכירה מימונית, הבנק מביא בחשבון שלקרקע יש באופן רגיל אורך חיים כלכליים לא מוגדר.

12. נכסים בלתי מוחשיים

מוניטין. לפרטים בדבר מדידת המוניטין בעת ההכרה לראשונה ראו סעיף 2.1 לעיל. בתקופות עוקבות מוניטין נמדד לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.

עלויות תוכנה. תוכנה אשר נרכשה על ידי הבנק נמדדת לפי עלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. היוון עלויות תוכנה לשימוש עצמי – עלויות שהתהוו בשלב יישום הפיתוח של תוכנה לשימוש עצמי יהווון, כאשר ההנהלה מחויבת למימון הפרויקט, וכן צפוי שיושלם והתוכנה תמלא את ייעודה. יצוין, כי כבר כיום הוראות הדיווח לציבור בנושא היוון עלויות תוכנה לשימוש עצמי מבוססות בין השאר על התקן האמריקאי SOP 98-1 (נכלל במסגרת 350-40 ASC). (עלויות תוכנה מוצגות במסגרת רכוש קבוע. ראו סעיף 10 לעיל).

הפחתה. הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של נכסים בלתי מוחשיים, לרבות נכסי התוכנה, החל מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש.

מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר אינם מופחתים, אלא נבחנים אחת לשנה לצורך בחינת ירידת ערך. נכסים בלתי מוחשיים אשר נוצרים בבנק (כגון: תוכנות בתהליך פיתוח) אינם מופחתים באופן שיטתי כל עוד הם אינם זמינים לשימוש. לפיכך, בנכסים בלתי מוחשיים אלה נבחנת ירידת ערך, אחת לשנה, עד למועד בו הם הופכים להיות זמינים לשימוש.

עלויות עוקבות. עלויות שדרוגים ושיפורים של תוכנה לשימוש עצמי מהווות רק אם צפוי שההוצאות שהתהוו תובלנה לפונקציונליות נוספת. עלויות עוקבות אחרות מוכרות כהוצאה בעת התהוותן.

הנחיות בדבר היוון עלויות לפיתוח עצמי של תוכנה. נוכח המורכבות החשבונאית בתהליך היוון עלויות פיתוח עצמי של תוכנה ונוכח מהותיות סכום עלויות התוכנה שהוון, קבע הפיקוח על הבנקים הנחיות בנושא היוון עלויות תוכנה, כלהלן:

- ייקבע סף מהותיות לכל פרויקט פיתוח תוכנה בגינו מהווות עלויות תוכנה, אשר ינוע בטווח שבין 450 אלף ש"ח לבין 600 אלף ש"ח. כל פרויקט פיתוח תוכנה אשר סף עליוותיו נמוכות מסך המהותיות כאמור, ייזקף כהוצאה בדוח רווח והפסד (ספי המהותיות שקבע הבנק: סף עלויות לפרויקט – 600 אלף ש"ח, סף עלויות לשיפורים ושידרוגים – 450 אלף ש"ח);
- תקופת ההפחתה של עלויות פיתוח תוכנה לא תעלה על 5 שנים;
- ייקבעו מקדמי היוון לשעות עבודה, שנמוכים מ-1, כך שיובאו בחשבון הפוטנציאל לסטיה בחישוב שעות עבודה ולחוסר יעילות כלכלי;
- דרג העובדים שעלויותיהם מהווות לנכסים יוגבל, כך שהדרג העליון יהיה לכל היותר מנהל, אשר ניתן להראות כי רוב הזמן שלו עוסק בפיתוח בפועל, הוא אחראי על מספר מועט של עובדים, וניתן למדוד באופן מדויק את כמות השעות אשר השקיע בפועל בכל פרויקט פיתוח;
- עלויות אשר לא שויכו לפרויקט לפי דיווח שעות ספציפי, שבו העובד הצהיר, על בסיס דיווח יומי, כי השקיע עלויות אלה ספציפית בפרויקט, ירשמו כהוצאה.

בנוסף, המפקח קבע כי תיערך בחינה מקיפה לירידת ערך כל אחד מהנכסים שפיתוחם הושלם ולירידת ערך כל אחד מהנכסים שנמצאים בפיתוח, שתראה אם מתקיים סממן כלשהו מהסממנים לירידת ערך שצוינו בהוראות והאם קיים צורך ברישום ירידת ערך.

היישום לראשונה והשפעתו. יישום הקביעות שנכללו בהנחיות, השפיע בסכום של 87 מיליון ש"ח לאחר השפעת המס – הקטנת ההון (ליום 31 בדצמבר 2014).

13. ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים

קביעת יחידות מניבות מזומנים. למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים").

נכסי מטה הבנק. נכסי מטה הבנק אינם מפיקים תזרימי מזומנים נפרדים ומשרתים יותר מיחידה מניבת מזומנים אחת. חלק מנכסי המטה מוקצים ליחידות מניבות מזומנים על בסיס סביר ועקבי ונבחנים לירידת ערך כחלק מבחינת ירידת ערך בגין יחידות מניבות המזומנים להן הם מוקצים.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

נכסי מטה אחרים, אותם לא ניתן להקצות באופן סביר ועקבי ליחידות מניבות מזומנים, מוקצים לקבוצת יחידות מניבות מזומנים במידה וקיימים סממנים לכך שחלה ירידת ערך בנכס השייך למטה הבנק או כאשר קיימים סממנים לירידת ערך בקבוצת היחידות מניבות המזומנים. במקרה זה, נקבע סכום בר השבה של קבוצת היחידות מניבות המזומנים שאותן משרת המטה.

הכרה בהפסד מירידת ערך. הפסדים מירידת ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים עולה על הסכום בר ההשבה, ונקפים לרווח והפסד.

ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב. בחינת קיום ירידת ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תתבצע, בין השאר, גם בהתקיים הסממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. SOP 98-1: Accounting For The Costs Of Computer (Software Developed Or Obtained For Internal Use) ASC 350-40

- (1) לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;
- (2) חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;
- (3) בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;
- (4) העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;
- (5) לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם וייעשה בה שימוש.

באם מתקיים סימן אחד או יותר מהסימנים לעיל, נדרש לבחון ירידת ערך בהתאם לכללים שנקבעו ב-ASC 360.

14. נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה. נכסים לא שוטפים (או קבוצות מימוש המורכבות מנכסים והתחייבויות) שצפוי כי ימומשו בדרך של מכירה או חלוקה ולא בדרך של שימוש מתמשך (למעט נכסים שנתפסו בגין חובות פגומים), מסווגים כנכסים המוחזקים למכירה, אם צפוי ברמה גבוהה שיושבו בעיקר באמצעות עסקת מכירה ולא באמצעות שימוש מתמשך. כך גם כאשר הבנק מחויב לתכנון מכירה אשר כרוכה באיבוד שליטה על חברה בת, ללא קשר אם לבנק יישארו זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות בחברה הבת לשעבר לאחר המכירה.

מיד לפני סיווגם כמוחזקים למכירה או לחלוקה, נמדדים הנכסים (או המרכיבים של קבוצות המיועדות לסילוק) על פי המדיניות החשבונאית של הבנק. לאחר מכן נמדדים הנכסים (או הקבוצה המיועדת לסילוק), לפי הנמוך מבין הערך בספרים והשווי ההוגן, בניכוי עלויות מכירה. בתקופות עוקבות, נכסים בני פחת המסווגים כמוחזקים למכירה או לחלוקה אינם מופחתים הפחתה תקופתית, והשקעות בחברות כלולות המסווגות כמוחזקות למכירה אינן מטופלות בהתאם לשיטת השווי המאזני.

15. זכויות עובדים

15.1 הטבות לאחר פרישה – פנסיה, פיצויים והטבות אחרות – תוכניות להטבה מוגדרת

- הבנק מכיר בסכומים המתייחסים לתכניות פנסיה ופיצויים ותכניות אחרות לאחר פרישה על בסיס חישובים הכוללים הנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעורי היוון, תמורתה, שיעורי פרישה מוקדמת, שיעור תשואה חזוי לטווח ארוך על נכסי תכנית, גידול בתגמול ותחלופה;
- הבנק בוחן את הנחותיו על בסיס תקופתי ומעדכן הנחות אלה בעת הצורך. הערכה אקטוארית נערכת, דרך כלל, אחת לשנה, אלא אם בתקופת ביניים חלו שינויים מהותיים בהנחות האקטואריות המשפיעים באופן מהותי על ההתחייבויות האקטואריות. הבנק החליט לערוך הערכה אקטוארית בגין פיצויים מדי רבעון;
- שינויים בהנחות מוכרים ככלל, בכפוף להוראות שפורטו לעיל, תחילה ברווח כולל אחר מצטבר ומופחתים לרווח והפסד בתקופות עוקבות;
- התחייבות נצברת לאורך התקופה הרלבנטית שנקבעה בהתאם לכללים המפורטים בנושא 715 לקודיפיקציה;
- הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים, לרבות לעניין בחינת "מחויבות שבמהות" להעניק לעובדיו הטבות בגין פיצויים מוגדלים ו/או פנסיה מוקדמת.

15.2 הטבות לאחר פרישה – תכניות להפקדה מוגדרת

- תכנית להפקדה מוגדרת הינה תכנית שלפיה הבנק משלם תשלומים קבועים לישות נפרדת מבלי שתהיה לו מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים. מחויבויות הבנק להפקיד בתכנית הפקדה מוגדרת, נזקפת כהוצאה לרווח והפסד בתקופות שבמהלכן סיפקו העובדים שירותים קשורים.

15.3 הטבות אחרות לזמן ארוך לעובדים פעילים: מענקי יובל

- התחייבות נצברת לאורך התקופה המזכה בהטבה;
- לצורך חישוב ההתחייבות מובאים בחשבון שיעורי היוון והנחות אקטואריות;
- כל מרכיב עלות ההטבה לתקופה, לרבות רווחים והפסדים אקטואריים, נזקפים מיידית לדוח רווח והפסד.

15.4 היעדרויות מזכות בפיצוי – חופשה ומחלה

- ההתחייבות בגין ימי חופשה נמדדת על בסיס שוטף, ללא שימוש בשיעורי היוון ובהנחות אקטואריות;
- הבנק לא צובר התחייבות בגין ימי מחלה שינוצלו במהלך השירות השוטף;

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

15.5 הטיפול החשבונאי ברווחים והפסדים אקטואריים שנרשמו ברווח כולל אחר כתוצאה משינויים בשיעורי ההיוון נקבע:

- ההפסד האקטוארי ליום 1 בינואר 2013, הנובע מהפער שבין שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים צמודות למדד המחירים לצרכן, שנקבע על פי הוראת השעה בהוראות הדיווח לציבור (4%), לבין שיעורי ההיוון למועד זה של התחייבויות לעובדים צמודות למדד, שנקבעו על פי הכללים החדשים כאמור לעיל (להלן: "ההפסד"), ייכלל במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר;
- רווחים אקטואריים שירשמו מיום 1 בינואר 2013 ואילך, כתוצאה משינויים שוטפים בשיעורי ההיוון במהלך שנת דיווח, יירשמו ברווח הכולל האחר המצטבר, ויקטינו את יתרת ההפסד הרשומה כאמור, עד שיתרה זו תתאפס;
- הפסדים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעורי היוון במהלך שנת דיווח, ורווחים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעורי היוון במהלך שנת דיווח לאחר איפוס יתרת ההפסד הרשומה כאמור לעיל, יופחתו בשיטת קו ישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנוטרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פני התכנית;
- רווחים והפסדים אקטואריים אחרים (שאינם נובעים כתוצאה משינוי בשיעור ההיוון) ליום 1 בינואר 2013, ובתקופות לאחר מכן, ייכללו במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר ויפחתו בשיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנוטרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התוכנית, למעט במצבים מסוימים חריגים;
- השפעת היישום הראשונה על הטבות אחרות לעובדים, אשר כל השינויים בהן נזקפים באופן שוטף לרווח והפסד (כגון מענקי יובל), נזקפה לעודפים.

15.6 חישוב ההפרשות בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה על בסיס אקטוארי, כרוך בשימוש בכלים סטטיסטיים והערכות לגבי העתיד, והוא מבוסס על נסיון העבר ועל המגבלות שקבעה הנהלת הבנק בנושא (ראו להלן).

המגבלות שקבעה הנהלת הבנק, במסגרת אישור תוכנית הפרישה בחודש אוגוסט 2014, אשר יושמו החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2014:

- בשנים 2015-2016 לא תתאפשר פרישת עובדים בתנאים מועדפים, פרט למקרים חריגים;
- גיל מינימלי לפרישה בתנאים מועדפים - 50;
- הקרן המיוחדת עבור מקרי פרישה חריגים, שנוצרה בעבר, שיתרתה 19 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015 (35 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014), תשמש לפרישת עובדים במקרים חריגים בשנים 2015-2016.
- החישוב התבסס גם על שיעורי העזיבה הממוצעים, לפי שכבות גיל, בהתאם לשיעורי הפרישה בפועל בשנים 2004-2010. לאור היקפי הפרישה הטבעית הצפויים בשנים 2017-2028, הונח ששיעורי הפרישה מרצון בשנים אלה יעמדו על 2% לשנה מגיל 50. החישוב המתבסס על שיעורי עזיבה יושם למפרע.
- לפרטים בדבר תוכנית הפרישה ראו ביאור 23' ז' להלן.
- המגבלות שקבעה ההנהלה, בקשר עם תוכנית פרישה 2016, אשר יושמו החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016, הן אלה:
- גיל מינימלי לפרישה בתנאים מועדפים - 50;
- יצירת קרן מיוחדת עבור מקרי פרישה חריגים;
- בשנים 2017-2021 וקטור העזיבות יעמוד על 0.25%, בשנים 2022-2027 הוא יעמוד על 2% ומשנת 2028 ואילך על פי מחקר שערך האקטואר.

השינוי בהנחות כאמור יצר "רווח אקטוארי", בסך של 125 מיליון ש"ח, אשר נרשם ברווח כולל אחר.

16. התחייבויות תלויות. הטיפול החשבונאי בתביעות משפטיות תלויות נעשה בהתאם להוראות התקן האמריקאי: Accounting for Contingencies SFAS-5 וההוראות הנלוות אליו ובהתאם להנחיות והבהרות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראת דיווח לציבור בענין "טיפול חשבונאי בתביעות תלויות".

בהערכת התביעות המשפטיות התלויות מתבססות הנהלת הבנק והנהלות חברות הבת על חוות דעת יועציהן המשפטיים, אשר קובעות את ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בתביעות תלויות.

התביעות סווגו בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפות לסיכון, כמפורט להלן:

- (1) צפוי (Probable) - ההסתברות מעל ל-70%.
- (2) אפשרי (Reasonably Possible) - ההסתברות מעל ל-20% וקטנה או שווה ל-70%.
- (3) קלוש (Remote) - ההסתברות קטנה או שווה ל-20%.

בדוחות הכספיים נכללות הפרשות מתאימות בשל תביעות שתחום ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בגין הוערך כ"צפוי".

בהתאם להוראה, רק במקרים נדירים רשאי תאגיד בנקאי לקבוע בדוחות הכספיים שלא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ותביעה שאושרה כייצוגית, וכן בארבעה דוחות כספיים (כולל דוח שנתי אחד) שיפורסמו לאחר שתוגש תובענה עם בקשה להכיר בה כייצוגית, כאשר במנין תקופה זו לא תיכלל תקופה שבה עוכבו ההליכים לפי החלטה של בית המשפט. בביאור 26 הוצגו בנפרד תביעות תלויות אשר לגביהן אין אפשרות של אומדן סביר של החשיפה.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הבנק תאר הליכים משפטיים מהותיים המתנהלים כנגד הבנק וחברות הקבוצה. לעניין זה קבע הבנק כי דרך כלל, יתואר הליך משפטי שהסכום הנתבע בו עולה על 0.5% מההון העצמי של הבנק אם לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון ועל 1% מההון העצמי אם סבירות התממשות הסיכון הינה אפשרית, או קלושה.

יצויין עוד כי במקרים בהם הבנק הינו אחד מהנתבעים בתיק, והנתבעים לא ייחסו בתביעתם סכום לכל אחד מהנתבעים, הערכת סכום התביעה שרלבנטי לבנק בוצעה, כמיטב היכולת, בשים לב לכך שהתחשבות בסכום הכולל עשויה להטעות ואין היא נכונה בנסיבות העניין, וההערכה אינה מייצגת בהכרח את החלוקה כפי שתקבע בסופו של דבר בידי בית המשפט.

הבנק חשף לטענות או תביעות משפטיות שטרם הוגשו (unasserted claims) וזאת, בין היתר, בהתקיים ספק בפרשנות הסכם ו/או הוראת דין ו/או אופן יישומם. חשיפה זו מובאת לידיעת הבנק במספר דרכים, ובין היתר: באמצעות פניות או תלונות של צדדים שלישיים אל גורמים בבנק. בהערכת הסיכון הנובע מטענות/תביעות שטרם הוגשו מסתמך הבנק על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים וההנהלה, המשקללות את הערכת הסיכוי להגשת תביעה, את הסיכוי להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש ותשלומים בפשרה ככל שיהיו כאלה. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות דומות ועל הניתוח של הטענות לגופן. מטבע הדברים, לאור השלב הראשוני שבו מצוי ברור הטענה המשפטית, קיימים קשיים אובייקטיביים, אשר עשויים לגרום לכך שלא ניתן לבצע הערכה. גם אם בוצעה הערכה, התוצאה בפועל עשויה להיות שונה מההערכה שנעשתה בשלב שטרם הוגשה התביעה.

17. מסים על ההכנסה. הבנק והחברות המאוחדות שלו נוקטים בשיטה של ייחוס מסים בשל הפרשים בעיתוי זקיפת הכנסות והוצאות מסוימות לצרכי מס. המסים הנדחים חושבו לפי שיטת "ההתחייבות", בהתאם לשיעורי המס הצפויים בתקופה בה צפוי מימוש המסים הנדחים ועל-פי החוקים הקיימים בתאריך המאזן. מימושם של המסים הנדחים לקבל מותנה בקיום רווחים החייבים במס בעתיד. להערכת ההנהלה יהיו מסים נדחים אלה ניתנים למימוש בעתיד.

הרווח ממימוש בעתיד של ההשקעות במניות בחברות מוחזקות עלול להתחייב במס נוסף. ההפרשה למסים נדחים אינה כוללת מסים בגין מימוש החזקות בחברות מוחזקות, כל עוד מתקיימת ההנחה של החזקה מתמשכת בהשקעה.

ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח ומס שכר שנכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

מסים על הכנסה כוללים מסים שוטפים ונדחים. מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד אלא אם המסים נובעים מצירוף עסקים, או נזקפים ישירות להון במידה ונובעים מפריטים אשר מוכרים ישירות בהון.

נכס מס נדחה, בגין הפסדים מועברים, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי, מוכר בספרים כאשר צפוי (more likely than not) שבעתיד תהיה הכנסה חיובית, שכנגדה ניתן יהיה לנצל אותם. נכסי המסים הנדחים נבדקים בכל מועד דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתחייבות תתממשנה, הם מופחתים.

פוזיציות מס לא וודאיות. הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמכורות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשותו עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

קיצוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים. הבנק מקזז נכסי והתחייבויות מסים נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיצוז של נכסים והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס בגין אותה ישות נישומה.

עסקאות בינחברתיות. מס נדחה בגין עסקאות בינחברתיות בדוח המאוחד נרשם לפי שיעור המס החל על החברה הרוכשת.

תוספת מס בגין חלוקת דיבידנד. הבנק עשוי להתחייב בתוספת מס במקרה של חלוקת דיבידנדים על ידי חברות מאוחדות. תוספת מס זו לא נכללת בדוחות הכספיים, כאשר נקבעת מדיניות בחברה המוחזקת שלא לגרום לחלוקת דיבידנד הכרוכה בתוספת מס. במקרים בהם צפויה חברה מוחזקת לחלק דיבידנד מרווחים הכרוכים בתוספת מס, מוגדלת העתודה למס בגין תוספת המס שעשויה לחול בגין חלוקת הדיבידנד.

18. רווח למניה. הבנק מציג נתוני רווח למניה לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה.

הרווח המדולל למניה נקבע על ידי התאמת הרווח או ההפסד המתייחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור, לאחר התאמה בגין ההשפעה של כל המניות הפוטנציאליות המדללות, הכוללות כתבי אופציה למניות.

19. דיווח על מגזרי פעילות

מגזרי פעילות פיקוחיים. מגזר פעילות פיקוחי הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות מסוימות או אשר מאגד לקוחות בסיווגים מסוימים, שהוגדרו על ידי הפיקוח על הבנקים. המתכנת לדיווח על מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק נקבעה בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

מגזר פעילות פיקוחי מוגדר בעיקר בהתבסס על סיווג הלקוחות. לקוחות פרטיים מסווגים בהתאם להיקף הנכסים הפיננסיים, למגזר משקי הבית ומגזר הבנקאות הפרטית. לקוחות שאינם אנשים פרטיים מסווגים בעיקר על פי מחזור הפעילות שלהם למגזרים עסקיים (תוך הפרדה בין עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים ועסקים גדולים) גופים מוסדיים ומגזר ניהול פיננסי. בנוסף, הבנק נדרש ליישם את דרישות הדיווח על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה כאשר הם שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים.

מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה. בנוסף לדיווח האחיד לפי מגזרי פעילות פיקוחיים, נקבע בחוזר כי יינתן גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה, בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית בנושא מגזרי פעילות (הנכללים ב-ASC 280, ראו ביאור 30 להלן).

מגזר פעילות המוגדר לפי גישת ההנהלה הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות; תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו; וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

חלוקת המגזרים בבנק מבוססת על איפיון של מגזרי לקוחות. מגזרים אלו כוללים גם מוצרים בנקאיים. תוצאות מגזר המוצר שלא ניתן לשיוך למגזרי הלקוחות הרלוונטיים נכלל בסעיף "סכומים שלא הוקצו והתאמות".

מתכונת הדיווח החדשה לגבי מגזרי פעילות פיקוחיים יושמה לראשונה החל מהדוח לשנת 2015, בכפוף להקלות והוראות מעבר שנקבעו על ידי הפיקוח. לפירוט ראו ביאור 29. בהתאם להוראות כאמור, מתכונת הגילוי החדשה לרבות מספרי השוואה, נכללו לראשונה החל מהדוח לשנת 2016. מתכונת הדיווח החדשה לגבי מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה יושמה לראשונה בדוח לשנת 2015.

20. הפחתת הוצאות נדחות. הוצאות הנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים, מופחתות באופן יחסי ליתרת הקרן.

21. חייבים וזכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי. במועד ביצוע העסקה נוצר לחברת כרטיסי אשראי הסולקת את העסקה, נכס בגין חוב של מנפיק הכרטיס או מחזיק הכרטיס ובמקביל התחייבות לבית העסק. כמו כן, לחברת כרטיסי אשראי כמנפיקה, נוצר נכס בגין חוב של מחזיק הכרטיס או של הבנק המנפיק ובמקביל התחייבות כלפי חברת כרטיסי אשראי הסולקת.

יתרות חייבים וזכאים בגין פעילויות בכרטיסי אשראי מייצגות תנועות שעובדו עד ליום העסקים שקדם ליום הדיווח.

ה. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

1. הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות. ביום 14 בינואר 2015 פורסם חוזר בנושא אימוץ עדכון לכללי חשבונאות בנושא הכנסה מחוזים עם לקוחות. החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור לאור פרסום ASU 2014-09 המאמץ בכללי החשבונאות האמריקאיים תקן חדש בנושא הכרה בהכנסה. התקן קובע כי הכנסה תוכר תוך יישום מודל בן חמישה שלבים, הכוללים, בין היתר, כללים לזיהוי חוזה עם לקוח ולקביעת מחיר העסקה, כללים המגדירים כיצד יש להפריד את החוזה למרכיביו השונים ולאופן בו יש לייחס את מחיר העסקה הכולל לכל מרכיב מזהה ונפרד. כמו כן, בהתאם להוראות התקן, יש להכיר בהכנסה בגין כל מרכיב מזהה בנפרד, זאת בהתאם לכללים שקובע התקן לגבי עיתוי ההכרה בהכנסה – במועד ספציפי או על פני זמן.

תחילת התיקונים בהוראות תהיה מיום 1 בינואר 2018. בהתאם להוראות המעבר בחוזר, בעת היישום לראשונה ניתן לבחור בחלופה של יישום למפרע בדרך של הצגה מחדש של מספרי השוואה או בחלופה של יישום מכאן ולהבא בדרך של רישום של ההשפעה המצטברת (cumulative effect) של יישום התקן לראשונה, תוך זקיפת ההשפעה המצטברת, שתוכר במועד היישום לראשונה, להון. התקן החדש אינו חל, בין השאר, על מכשירים פיננסיים וזכויות או מחויבויות חוזיות אשר בתחולת פרק 310 לקודיפיקציה.

הבנק החל לבחון את ההשפעה של התקן על דוחותיו הכספיים, וטרם בחר בחלופה ליישום הוראות המעבר.

2. מסים על ההכנסה. ביום 25 באוקטובר 2015 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בדבר "דיווח של תאגידי בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מסים על ההכנסה". בהתאם לחוזר, תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מסים על ההכנסה, ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בנושא 740 בקודיפיקציה בדבר "מסים על ההכנסה" ובנושא 740-830 בקודיפיקציה בדבר "סוגיות במטבע חוץ – מסים על ההכנסה".

תחילת ההוראה תהיה מיום 1 בינואר 2017 ואילך. בעת היישום לראשונה, תאגיד בנקאי יפעל בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים, בשינויים המחוייבים, לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש בהתאם לנושאים אלה.

הבנק מיישם כיום בנושא האמור את תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים (IFRS), בכפוף להוראות המפקח על הבנקים והנהיותיו.

ביום 1 בנובמבר 2016 פורסם חוזר בדבר "דיווח של תאגידי בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב". החוזר מתקן את הוראות הדיווח לציבור לקראת המעבר ליישום הכללים בארה"ב בנושא מסים על הכנסה והוא נועד לסייע לתאגידי בנקאיים ביישום לראשונה של הכללים שנקבעו בהוראות החדשות. בהתאם לחוזר, בין היתר, הפרשים זמניים בגין תקופות קודמות ימשיכו להיות מטופלים לפי ההוראות שיחולו עד ליום 31 בדצמבר 2016, ולא יוצגו מחדש.

הבנק בחן את הוראות החוזרים והשלכותיהם האפשריות על הבנק. להערכת הבנק, השפעת החוזרים אינה צפויה להיות מהותית.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

3. דיווח של תאגידים בנקאיים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב במספר נושאים - חוזר מיום 21 במרס 2016. ביום

21 במרס 2016 פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב.

- החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור ומאמץ תקני חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושאים הבאים:
- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא 830 בקודיפיקציה בדבר "סוגיות במטבע חוץ".
- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב הנוגעים למדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות, לרבות נושא 250 בקודיפיקציה בדבר "שינויים במדיניות חשבונאית ותיקון טעויות".
- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב הנוגעים לאירועים לאחר תאריך המאזן בהתאם לנושא 10-855 בקודיפיקציה בדבר "אירועים לאחר תאריך המאזן".

ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר יחולו מיום 1 בינואר 2017 ואילך. בעת היישום לראשונה, נדרש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים בתקינה האמריקאית בשינויים המתחייבים, לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה אם הדבר נדרש על פי כללי התקינה האמריקאית בנושאים אלו. יודגש, כי ביישום הנחיות נושא 830 בקודיפיקציה בדבר "מטבע חוץ", בתקופות מדווחות עד ליום 1 בינואר 2019, בנקים לא יכללו את הפרשי השער בגין אגרות חוב זמניות למכירה כחלק מההתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב אלו, אלא ימשיכו לטפל בהם כפי שנדרש בהוראות הדיווח לציבור לפני אימוץ נושא זה.

כמו כן, תקן חשבונאות בינלאומי 29 בדבר "דיווח כספי בכלכלות היפר-אינפלציוניות", כפי שאומץ בהוראות הדיווח לציבור, לא ייושם החל ממועד תחילת החוזר. מובהר, כי אין שינוי במועד שבו הופסקה ההתאמה של דוחות כספיים של תאגידים בנקאיים לאינפלציה וכי הדוחות הכספיים ייערכו על בסיס סכומים מדווחים, אלא אם כן נאמר אחרת בהתאם להוראות הדיווח לציבור. להערכת הבנק, השפעת החוזר אינה מהותית.

4. דיווח של תאגידים בנקאיים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב במספר נושאים - חוזר מיום 1 בנובמבר 2016. ביום

1 בנובמבר 2016 פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור ומאמץ תקני חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושאים הבאים:

- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא 205-20 בקודיפיקציה בדבר "פעילויות שהופסקו".
 - כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא 360 בקודיפיקציה בדבר "רכוש קבוע".
 - כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא 260 בקודיפיקציה בדבר "רווח למניה".
 - כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא 10-230 בקודיפיקציה בדבר "דוח על תזרימי מזומנים".
 - כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא 270 בקודיפיקציה בדבר "דיווח לתקופות ביניים".
 - היוון עלויות ריבית בהתאם לנושא 20-835 בקודיפיקציה בדבר "היוון ריבית" (בהקשר זה הובהר, כי בהתאם להוראות הדיווח לציבור, תאגיד בנקאי לא יהווון עלויות ריבית, מבלי שקבע מדיניות, נהלים ובקורות ברורים באשר לקריטריונים להכרה בנכסים כנכסים כשירים ובאשר לעלויות הריבית שיהווו);
 - מדידה וגילוי של ערבויות בהתאם לנושא 460 בקודיפיקציה בדבר "ערבויות".
- ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר יחולו מיום 1 בינואר 2018 ואילך. בעת היישום לראשונה, נדרש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים בתקינה האמריקאית בשינויים המתחייבים, לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה אם הדבר נדרש על פי כללי התקינה האמריקאית בנושאים אלו.

הבנק טרם החל לבחון את ההשפעה של החוזר על דוחותיו הכספיים.

5. מכשירים פיננסיים והפסדי אשראי. בחודשים ינואר ויוני 2016 פורסמו בארה"ב כללים חדשים בנושא הטיפול במכשירים פיננסיים

והפסדי אשראי (ASU 2016-01 ו-ASU 2016-13). הפיקוח על הבנקים הצהיר כי בכוונתו לעדכן בעתיד את התאגידים הבנקאיים לגבי אופן ומועד היישום של הכללים האמורים בישראל. הבנק טרם החל לבחון את ההשפעה של הכללים על דוחותיו הכספיים. בשלב זה הבנקים התבקשו להיערך לשמירת נתונים בסיסיים שידרשו לצורך יישום הכללים החדשים.

1. שינוי במדיניות החשבונאית בנושא: "סיווג חובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי" - בנק מרכנתיל דיסקונט. בהתאם להוראות

הדיווח לציבור בנושא: "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (להלן: "ההוראה"), נדרשו התאגידים הבנקאיים לגבש מדיניות חשבונאית לצורך יישום ההנחיות שנכללו בהוראה, הכוללת בין היתר, התייחסות להפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני ולהפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי.

בנק מרכנתיל דיסקונט גיבש מדיניות חשבונאית בנושא זה, כנדרש, במסגרתה נקבע סף כמותי בסך של 50 אלף ש"ח. דהיינו, חובות שיתרם עלתה על סף זה, נבחנו על ידי בנק מרכנתיל דיסקונט על בסיס פרטני. הסף הכמותי האמור שימש את בנק מרכנתיל דיסקונט ביישום המדיניות החשבונאית, החל ממועד כניסת ההוראה לתוקף (1 בינואר 2011), ועד ליום 31 בדצמבר 2015.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בעקבות הנסיון שנצבר בבנק מרכנתיל דיסקונט ביישום ההוראה, ובדיקות שנערכו על ידי הנהלת בנק מרכנתיל דיסקונט במהלך התקופה שחלפה, באשר להתאמת הסף הכמותי האמור להרכב תיק האשראי בבנק מרכנתיל דיסקונט ולאופי פעילותו – אשר לא הצביעו על פערים תוצאתיים משמעותיים בין שני מסלולי ההפרשות (פרטני וקבוצתי) עבור אשראים בהיקפים קטנים ובינוניים, מחד – ולנוכח השקעת המשאבים הגבוהה הנדרשת לבחינת אשראים על בסיס פרטני (לרבות הדרישה לעמידה בכללי תיעוד מפורטים ומחמירים בגין מסלול בחינה זה), מאידך – החליטה הנהלת בנק מרכנתיל דיסקונט לשנות את מדיניותה החשבונאית בנושא זה, החל מיום 1 בינואר 2016, ולהעלות את הסף הכמותי מ-50 אלף ש"ח, ל-500 אלף ש"ח.

השינוי במדיניות החשבונאית, כאמור, יושם החל ממועד זה, ותוצאותיו נכללו בדוחות הכספיים לתקופת הדוח. נתוני ההשוואה לתקופות הקודמות לא הוצגו מחדש, בהעדר אפשרות מעשית ליישום רטרואקטיבי של שינוי זה, ומכיוון שההשלכות התוצאתיות הנובעות מיישום השינוי אינן משמעותיות.

ז. **סוג מחדש.** מיון פקדונות של רשויות מוניציפאליות, מסעיף פקדונות ממשלה לסעיף פקדונות הציבור, בעקבות בחינה מחדש בחברה מאוחדת.

2. הכנסות והוצאות ריבית

הבנק			מאוחד		
2014	2015	2016	2014	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים					
א. הכנסות ריבית⁽²⁾					
2,958	2,628	2,858	4,744	4,598	5,024
מאשראי לציבור					
12	16	18	15	18	18
מאשראי לממשלות					
70	21	13	88	29	23
מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים					
13	13	15	36	25	19
מפקדונות בבנקים					
2	(4)–	(4)–	2	(4)–	(4)–
מניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר					
392	234	272	825	576	555
מאיגרות חוב ⁽¹⁾					
1	(4)–	10	26	21	32
מנכסים אחרים					
3,448	2,912	3,186	5,736	5,267	5,671
ב. הוצאות ריבית					
(816)	(470)	(480)	(769) ⁽⁵⁾	(428) ⁽⁵⁾	(504)
על פקדונות הציבור					
(1)	(1)	(4)–	(4) ⁽⁵⁾	(3) ⁽⁵⁾	(3)
על פקדונות הממשלה					
(17)	(4)	(6)	(46)	(30)	(30)
על פקדונות מבנקים					
–	–	–	(143)	(149)	(146)
על ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר					
(185)	(161)	(179)	(552)	(427)	(415)
על איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים					
(4)	(4)	(4)	(4)	(5)	(4)
על התחייבויות אחרות					
(1,023)	(640)	(669)	(1,518)	(1,042)	(1,102)
סך-כל הוצאות הריבית					
2,425	2,272	2,517	4,218	4,225	4,569
ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית:					
(100)	(23)	62	(100)	(23)	62
הכנסות (הוצאות) ריבית ⁽³⁾					
ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאיגרות חוב:					
113	98	101	235	216	202
מוחזקות לפדיון					
261	136	160	567	357	341
זמינות למכירה					
18	(4)–	11	23	3	12
למסחר					
392	234	272	825	576	555
סך-הכל כולל בהכנסות ריבית					
הערות:					
–	–	–	52	41	42
–	–	–	185	159	161

- (1) הכנסות המימון מניירות ערך מגובי משכנתא (MBS) – במיליוני דולר הכנסות המימון מניירות ערך מגובי משכנתא (MBS) – במיליוני ש"ח
- (2) כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.
- (3) פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיף משנה א.
- (4) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.
- (5) סוג מחדש – ראו ביאור 1 ז'.

3. הכנסות מימון שאינן מריבית

הבנק			מאוחד		
2014	2015	2016	2014	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים					
א. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר					
1. מפעילות במכשירים נגזרים					
743	(335)	(321)	821	(378)	(333)
הכנסות (הוצאות), בגין מכשירים נגזרים ALM ⁽⁴⁾					
743	(335)	(321)	821	(378)	(333)
2. מהשקעה באיגרות חוב⁽⁵⁾:					
303	176	133	387	243	163
רווחים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה					
–	(2)	(2)	(57)	(14)	(3)
הפסדים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה					
(12)	(3)	(14)	(68)	(4)	(14)
הפרשה לירידת ערך של איגרות חוב זמינות למכירה					
291	171	117	262	225	146
סך הכל מהשקעה באיגרות חוב					
(632)	459	430	(675)	504	449
3. הפרשי שער, נטו					
4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות:					
–	3	–	64	93	71
רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה ⁽³⁾					
–	–	97	–	–	360
רווח ממכירת זכויות בויזה אירופה ⁽⁷⁾					
(6)	(28) ⁽⁹⁾	(12)	(6)	(38) ⁽⁹⁾	(12)
הפסדים ממכירת מניות זמינות למכירה ⁽³⁾					
(55)	(99) ⁽¹⁰⁾	(2)	(54)	(104) ⁽¹⁰⁾	(4)
הפרשה לירידת ערך של מניות זמינות למכירה ⁽³⁾					
44	13	1	67	24	11
דיבידנד ממניות זמינות למכירה					
–	–	1	–	–	19
רווח ממכירת מניות ופעילות של חברות מוחזקות					
–	–	–	–	(27)	–
הפסד ממכירת פעילות של חברות מוחזקות					
(17)	(111)	85	71	(52)	445
סך הכל מהשקעה במניות					
(8)–	14	12	(8)–	13	14
5. רווחים, נטו בגין הלוואות שנמכרו					
385	198	323	479	312	721
סך כל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר					
ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר⁽⁵⁾:					
10	11	7	33	37	42
הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים					
39	12	(8)	45	14	(8)
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר, נטו ⁽¹⁾					
(7)	(8)–	(1)	(8)	(8)–	(1)
הפסדים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו ⁽²⁾					
42	23	(2)	70	51	33
סך הכל מפעילויות מסחר⁽⁶⁾					
פירוט על הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר, לפי חשיפת סיכון:					
39	12	(11)	55	26	11
חשיפת ריבית					
–	–	–	13	14	12
חשיפת מטבע חוץ					
3	11	9	2	11	10
חשיפה למניות					
42	23	(2)	70	51	33
סך הכל לפי חשיפת סיכון					
427	221	321	549	363	754
סך כל הכנסות מימון שאינן מריבית					

הערות:

- (1) מזה, חלק הרווחים (ההפסדים) הקשורים לאיגרות חוב למסחר שערין מוחזקות ליום המאזן
- (2) מזה, חלק ההפסדים הקשורים למניות למסחר שערין מוחזקות ליום המאזן
- (3) סוג מרווח כולל אחר מצטבר, ראו ביאור 10:
- (4) מזה, רווחים, נטו מהשקעה באגרות חוב
- (5) מזה, מהשקעה במניות
- (6) מכשירים נגזרים מהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
- (7) כולל הפרשי שער שובעו מפעילות מסחר.
- (8) להכנסות ריבית מהשקעה באיגרות חוב למסחר, ראו ביאור 2 לעיל.
- (9) ראו ביאור 36. התמורה חושבה בהתאם לתמורה במזומן שהתקבלה בחודש יוני 2016, בתוספת השווי ההוגן של מניות הבכורה המיוחדות של ויה אינק שהתקבלו בחודש יוני 2016 (שווי השוק של מניות ויה שתתקבלנה לאחר המרת מניות הבכורה כאמור, מנוכה במקדם של 50%, בהתאם להערכת הבנק את השפעת החסימה של המניות ואת השפעתן של אי וודאיות מסימות במנגנון ההמרה) ושל התמורה העתידית במזומן שצפויה להתקבל בשנת 2019.
- (10) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.
- (11) כולל סך של 34 מיליון ש"ח החזר ריבית הפירה, ששילמו הבנק ובנק מרכנל דיסקונט בשנת 2015, אשר סווגו לסעיף זה בהתאם להנחיה של הפיקוח על הבנקים. זאת, בהלימה להנחיה של המפקח על הבנקים, משנת 2003, לפיה נדרשו הבנק ובנק מרכנל דיסקונט לסווג את יתרת החוב של הלווה כ"נייר ערך" במסגרת התיק הזמין למכירה, על פי שווי השוק של חלקם היחסי בבטוחה (מניות של תאגיד מסוים).
- (12) בעיקר בגין מניות הבנק הבינלאומי, ראו ביאור 38 (5)–(6).

4. עמלות

הבנק			המאוחד		
2014	2015	2016	2014	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים					
335	300	306	571	523	489
136	131	137	935	977	1,024
216	218	208	338	332	322
128	134	124	138	147	136
–	–	–	15	7	–
90	104	90	123	141	136
109	114	108	139	146	138
41	40	42	51	50	53
14	9	11	16	11	11
109	115	122	163	175	181
46	44	41	97	102	95
1,224	1,209	1,189	2,586	2,611	2,585

סך-כל העמלות

5. הכנסות אחרות

הבנק			המאוחד		
2014	2015	2016	2014	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים					
6	6	5	–	–	–
5	17	75	5	50	83
–	–	(3)	–	–	(3)
57	59	58	13	29	20
68	82	135	18	79	100

סך-כל ההכנסות האחרות

6. משכורות והוצאות נלוות

הבנק			המאוחד		
2014	2015	2016	2014	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים					
(6)1,473	(6)1,363	1,331	(6)2,409	(6)2,337	2,239
(2)	(1)–	(1)–	(2)	(1)–	(1)–
66	53	61	142	145	135
(4)	22	27	18	(20)	18
426	381	360	573	534	493
הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים) ⁽³⁾ :					
156	92	(5)229	220	154	(5)302
113	104	110	149	144	153
57	44	41	61	48	45
(3)448	–	–	(3)481	(4)24	–
(6)9	(6)5	4	(6)35	(6)30	31
2,742	2,064	2,163	4,086	3,396	3,416

סך-כל המשכורות וההוצאות הנלוות

מזה: משכורות והוצאות נלוות בחו"ל

הערות:

(1) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

(2) ראו ביאור 24.

(3) ראו ביאור 23.

(4) פיצויים מוגדלים לעובדי חברה מוחזקת בחו"ל שפעילותה נמכרה.

(5) מזה סילוק בשנת 2016 בסך 141 מיליון ש"ח במאוחד ו-125 מיליון ש"ח בבנק.

(6) טיוב סיווג של הוצאות מסויימות.

8. הפרשה למסים על הרווח (המשך)

ב. התאמה בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטורי החל על תאגיד בנקאי בישראל, לבין ההפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

המאחד			הבנק		
2016	2015	2014	2016	2015	2014
35.90%	37.58%	37.71%	35.90%	37.58%	37.71%
שיעור המס החל על בנק בישראל					
במיליוני שקלים חדשים					
619	513	298	192	155	35
סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטטורי					
מס (חיסכון במס) בגין:					
10	2	(5)	–	(6)	–
הכנסות חברות בת בחו"ל					
(2)	(8)	(56)	(1)	(5)	(50)
הכנסות פטורות ובעלות שיעור מס מוגבל					
(6)	29	22	(4)	32	22
הפרשי פחת, תיאום פחת ורווח הון					
27	6	4	4	4	4
הוצאות אחרות לא מוכרות					
(6)	(5)	(17)	1	–	–
הפסדים והפרשי עיתוי (ניצול), נטו שלא נרשם בגינם מסים נדחים					
109	21	–	85	16	–
שינוי יתרת מסים נדחים עקב שינוי בשיעור המס					
(4)	11	22	(3)	–	16
מסים בגין שנים קודמות					
28	16	16	22	12	14
סכומים נוספים לשלם על חובות בעייתיים					
(22)	(17)	(13)	(1)	(1)	(1)
הכנסות של חברות בת בישראל					
753	568	271	295	207	40
הפרשה למסים על הרווח					

- ג. (1) לבנק נערכה ביקורת שומות מס הכנסה עד וכולל שנת המס 2012. בגין שנת 2010, הוצאה לבנק שומה בהסכם, למעט מחלוקת בנוגע לסוגיית חיוב מס רווח על דיבידנד שהתקבל מעוסק ("סוגיית הדיבידנד"), שבגינה הגיש הבנק ערעור לבית המשפט המחוזי. ביום 30 בינואר 2017, ניתן פסק דין אשר דחה את ערעור הבנק. בכוונת הבנק להגיש לבית המשפט העליון ערעור על פסק הדין. ביום 9 במרס 2017, ניתנה לבנק ארכה להגשת הערעור, עד ליום 15 במאי 2017.
- בגין השנים 2011–2012 הוצאו לבנק שומות בהסכם, למעט מחלוקת בשל סוגיית הדיבידנד, שבגינה הבנק הגיש ערעור לבית המשפט המחוזי. לבקשת פקיד השומה, הוקפא הדיון בערעור זה עד שיתקבל פסק דין בבית המשפט העליון בערעור הבנק בסוגיית הדיבידנד לשנת 2010, כאמור.
- (2) לבנק הוצאה שומת ניכויים בהסכמה לשנים 2011–2013, למעט שני נושאים לגביהם הגיש הבנק השגה על קביעת פקיד השומה.
- (3) לחברות המאוחדות העיקריות שומות סופיות, או כאלה שנחשבות כסופיות, לשנים בין 2011 ועד 2013.
- ד. ביום 14 בדצמבר 2016 הוציא מנהל מס ערך מוסף ("המנהל") לכאל שומות לתקופות חיוב מיואר 2012 ועד אוגוסט 2016. סכום החיוב בשומות, כולל ריבית והצמדה, עומד על 48 מיליון ש"ח. כאל חולקת על עמדת המנהל, וסבורה כי יש לה טענות טובות לתמיכת עמדתה. בהתאם, הגישה כאל השגה ביום 9 במרס 2017. להערכת המנהל, כאל, בהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים ובשים לב להפרשות הקיימות בספרי החברה, החשיפה הפוטנציאלית האפשרית בגין נושא זה אינה מהותית.
- ה. יתרת ההפסדים והניכויים המועברים לצרכי מס והפרשי עיתוי, שלא נרשמו בגינם מסים נדחים לקבל, נטו ליום 31 בדצמבר 2016 במאוחד 67 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2015 – 96 מיליון ש"ח; הסכום ברמת הבנק אינו מהותי).
- ו. ביום 9 בפברואר 2000 הועברו מניות הבנק בחברת אי די בי ניו יורק לדיסקונט בנקורפ אינק. (להלן: "בנקורפ") חברת אחזקות בבעלות ושליטה מלאה של הבנק, שהוקמה במדינת דלאוור בארה"ב. העברת המניות לבנקורפ נעשתה לפי ערך בספרי הבנק בתמורה להקצאת מניות בבנקורפ. העברת המניות נעשתה בהתאם להוראות סעיף 104 א' לפקודת מס הכנסה. הבנק התחייב לשלם מס בישראל בגין מכירת מניות אי די בי ניו יורק שהועברו לבנקורפ, אם וכאשר תימכרנה. הבנק המציא לרשות המסים כתב ערבות לתשלום המס כאמור.
- ז. **התחייבויות מסים נדחים שלא הוכרו.** ליום 31 בדצמבר 2016, לא נכללו התחייבויות מסים נדחים, בסך של 413 מיליון ש"ח, בגין הפרשים זמניים, בסך של 2,095 מיליון ש"ח, המתייחסים להשקעה בחברות בת, מאחר ואין בכוונת הבנק לממשן בעתיד הנראה לעין.

8. הפרשה למסים על הרווח (המשך)

ח. פריטים שבגינם לא הוכרו נכסי מסים נדחים

נכסי מסים נדחים לא הוכרו בגין הפריטים הבאים:

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר			
2015	2016	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים			
1	2	25	19
הפטדים לצורך מס			

ט. יתרות מסים נדחים לקבל ועתודה למסים נדחים:

1. הפאות

עתודה למסים נדחים				מסים נדחים לקבל			
שיעור מס ממוצע		יתרה		שיעור מס ממוצע		יתרה	
2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
במיליוני שקלים				במיליוני שקלים			
באחוזים		חדשים		באחוזים		חדשים	
-	-	-	-	37.2	34.2	539	602
-	-	-	-	37.1	34.1	569	508
-	-	-	-	37.2	34.1	390	443
-	-	-	-	26.5	24.0	24	1
-	-	-	-	39.5	40.1	161	172
37.1	34.2	2	3	-	-	-	-
29.8	27.2	112	95	-	-	-	-
-	-	-	-	32.8	29.8	71	34
11.5	11.7	23	49	-	-	-	-
23.6	18.9	137	147	36.9	34.5	1,754	1,760

2. הבנק

מסים נדחים לקבל				עתודה למסים נדחים			
יתרה		שיעור מס ממוצע		יתרה		שיעור מס ממוצע	
2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
במיליוני שקלים				במיליוני שקלים			
חדשים		באחוזים		חדשים		באחוזים	
418	378	34.2	37.2	-	-	-	-
475	507	34.2	37.2	-	-	-	-
310	278	34.2	37.2	-	-	-	-
1	24	24.0	26.5	-	-	-	-
-	-	-	-	2	-	-	34.2
-	-	-	-	77	-	89	26.7
24	47	34.2	37.2	-	-	-	-
-	-	-	-	45	-	22	11.2
1,228	1,234	34.1	36.9	124	111	17.6	22.2

8. הפרשה למסים על הרווח (המשך)

י. יתרות מסים נדחים לקבל ועתודה למסים נדחים (המשך):

התנועה בנכסים והתחייבויות המסים הנדחים מיוחסת לפריטים הבאים (המשך):

2. הבנק

הפרשה עודף לחופשות, התחייבויות למענקי בגין התאמת יובלות הטבות השקעות נכסים לא והפרשה לעובדים ניכויים אחרים - להפסדי ניירות בחברות כספיים בניין גימלאים התוכנית לצורך מס כספיים סך הכל								
במיליוני שקלים חדשים								
יתרת הנכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר								
378	-	(22)	(89)	507	278	24	47	1,123
2016								
70	-	(23)	5	24	(41)	(22)	(20)	(7)
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד								
(30)	-	-	7	(38)	(14)	(1)	(3)	(79)
השפעת השינוי בשיעור המס								
-	(2)	-	-	(18)	87	-	-	67
שינויים אשר נזקפו להון								
418	(2)	(45)	(77)	475	310	1	24	1,104
יתרת הנכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2016								
418	-	-	-	475	310	1	24	1,228
מזה: נכס מס נדחה								
מזה: יתרות הניתנות לקיזוז								
(105)								
נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2016								
1,123								
-	-	-	(19)	-	-	-	-	(19)
מזה: התחייבות מס נדחה								
התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2016								
(19)								
יתרת הנכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר								
468	-	(10)	(99)	568	265	41	37	1,270
2015								
(83)	-	(12)	9	(38)	6	(17)	11	(124)
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד								
(7)	-	-	1	(8)	(3)	-	(1)	(18)
השפעת השינוי בשיעור המס								
-	-	-	-	(15)	10	-	-	(5)
שינויים אשר נזקפו להון								
378	-	(22)	(89)	507	278	24	47	1,123
יתרת הנכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015								
378	-	-	-	507	278	24	47	1,234
מזה: נכס מס נדחה								
מזה: יתרות הניתנות לקיזוז								
(94)								
נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015								
1,140								
-	-	-	(17)	-	-	-	-	(17)
מזה: התחייבות מס נדחה								
התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015								
(17)								

יא. שינויי חקיקה בתחום המסים

שנת 2015. ביום 24 בספטמבר 2015 פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס על עסקה ועל יבוא טובין) (תיקון), התשע"ו-2015, לפיו שיעור המע"מ ירד ל-17% החל מיום 1 באוקטובר 2015. ביום 12 באוקטובר 2015 אישרה הכנסת את צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ו-2015. בהתאם לצו, מס שכר ירד לשיעור של 17% והוא חל על שכר ששולם בעד עבודה בחודש אוקטובר 2015 ואילך. בנוסף, מס רווח ירד לשיעור של 17% והוא חל על החלק היחסי של הרווחים בשנת 2015. תיקוני החקיקה הקטינו את תשלומי המס השוטפים של הבנק ושל חברות הבת בארץ, באופן מיידי (מס שכר, מס רווח ומע"מ בגין רכישת שירותים ומוצרים).

בעקבות הפחתת שיעורי המס כאמור, ירד שיעור המס הסטטוטורי בשנת 2015 משיעור של 37.71% לשיעור של 37.58%. מתחילת שנת 2016 ירד שיעור המס הסטטוטורי לשיעור של 37.18%.

הירידה בשיעור מס שכר הקטינה את התחייבויות הבנק ובנק מרכזית לדיסקונט לתשלום זכויות עובדים מסוימות. כמו כן, הירידה בשיעור מס רווח הקטינה את יתרת המסים הנדחים של הבנק ושל בנק מרכזית לדיסקונט. השפעת השינויים האמורים, על בסיס היתרות ליום 30 בספטמבר 2015, הסתכמה בסך של 10 מיליון ש"ח (הקטנת הרווח). ההשפעה על הרווח הכולל הסתכמה בסך של 3 מיליון ש"ח (הקטנת מס).

8. הפרשה למסים על הרווח (המשך)

שנת 2016. ביום 5 בינואר 2016 פורסם חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 216), התשע"ו-2016, במסגרתו, בין היתר, הופחת שיעור מס חברות מ-26.5% ל-25%, בתוקף מיום 1 בינואר 2016. בעקבות הורדת שיעור המס כאמור ירד שיעור המס הסטטוטורי לשנת 2016 מ-37.18% ל-35.9%.

הירידה בשיעור המס הקטינה את יתרת המסים הנדחים של הבנק, של בנק מרכזי דיסקונט ושל כאל, בסך של 50 מיליון ש"ח (הקטנת הרווח). ביום 29 בדצמבר 2016, פורסם ברשומות חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז-2017, במסגרתו הופחת שיעור מס החברות לשיעור של 24% החל מיום 1 בינואר 2017 ולשיעור של 23% החל מיום 1 בינואר 2018. בעקבות האמור, שיעור המס הסטטוטורי לשנת 2017 ירד לשיעור של 35.04% ולשנת 2018 ואילך לשיעור של 34.19%. הירידה בשיעור המס הקטינה את יתרת המסים הנדחים של הבנק, של בנק מרכזי דיסקונט ושל כאל, בסך של 59 מיליון ש"ח (הקטנת הרווח). ההשפעה על הרווח הכולל הסתכמה בסך של 20 מיליון ש"ח (הקטנת מס).

יב. מיזוג בין הבנק לבין בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ (בדמ"ש)

החלטת רשות המסים. ביום 10 במאי 2012, נחתמה החלטת רשות המסים ("החלטת המיסוי"), בענין מיזוג בדמ"ש לתוך הבנק – מיזוג לפי סעיף 103ב לפקודה (דהיינו, מיזוג פטור), לפיה, בכפוף להתקיימות התנאים המפורטים בפקודה ובהחלטת המיסוי, פרטי תוכנית המיזוג, כפי שנמסרו בבקשה שהוגשה לרשות המסים, עומדים בתנאים הקבועים בסעיפים 103ג(1) ו-7 לפקודה, ומועד המיזוג יהיה ביום 31 בדצמבר 2011. בהחלטת המיסוי נקבע, בין היתר, כי מקדמות בשל הוצאות עודפות שהיו בידי הבנק ערב המיזוג, תהיינה ניתנות לקיזוז כנגד מס או מס שבח בבנק (לאחר המיזוג) בחלקים שווים לאורך תקופה של 5 שנים שתחל במועד המיזוג (20% כל שנה).

יג. **מיסוי חברות הבת הבנקאיות בחו"ל.** על פי הסכם עם רשות המסים בישראל, הכנסות חברות הבת הבנקאיות בחו"ל מתווספות להכנסה החייבת של הבנק, באופן שהבנק משלים את המס ששולם בחו"ל על הרווח החשבונאי לפני מס של חברות הבת בחו"ל, לסכום המס שהיה משולם בארץ בהתאם לשיעור המס שחל על הבנק בארץ.

יד. לפרטים בדבר מסים על הכנסה שהוכרו לרווח כולל אחר, ראו ביאור 10 ב' להלן.

9. רווח למניה רגילה

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים			
רווח בסיסי			
505	750	905	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
באלפים			
רווח בסיסי למניה:			
ממוצע משוקלל של מניות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב:			
1,053,869	1,053,869	1,053,869	יתרה ליום 1 בינואר
בתוספת:			
-	-	1,332	כתבי אופציה שמומשו למניות
-	-	17,898	מניות שהונפקו במהלך השנה
1,053,869	1,053,869	1,073,099	ממוצע משוקלל של מניות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב, ששימש לחישוב הרווח הבסיסי למניה
רווח בסיסי למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)			
0.48	0.71	0.84	סך-הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
רווח מדולל למניה:			
ממוצע משוקלל של מניות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב:			
1,053,869	1,053,869	1,073,099	ממוצע משוקלל של מניות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב, ששימש לחישוב הרווח הבסיסי למניה
בתוספת:			
-	-	586	השפעת כתבי אופציה
1,053,869	1,053,869	1,073,685	ממוצע משוקלל של מניות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב, ששימש לחישוב הרווח המדולל למניה
רווח מדולל למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)			
0.48	0.71	0.84	סך-הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק

10. רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר, לאחר השפעת המס

	רווח כולל אחר	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח כולל אחר, לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך התאמות זמינים מתרגום, נטו לאחר גידורי השבועת גידורים ⁽¹⁾	התאמות נטו בגין גידורי תזרים לטובדים	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים						
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013	179	(307)	(6)	(340)	(474)	- (474)
שינוי נטו במהלך השנה	82	337	3	(22)	400	- 400
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014	261	30	(3)	(362)	(74)	- (74)
שינוי נטו במהלך השנה	(99)	36	3	28	(32)	(1) (31)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	162	66	—⁽²⁾	(334)	(106)	(1) (105)
שינוי נטו במהלך השנה	(76)	(44)	1	(177)	(296)	(4) (292)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	86	22	1	(511)	(402)	(5) (397)

הערות:

(1) כולל התאמות מתרגום דוחות כספיים של חברה מאוחדת - דיסקונט בנקורפ אינק., אשר מטבע פעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.
(2) סכום נומר מ-1 מיליון ש"ח.

10. רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. שינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת המס ואחרי השפעת המס

2014		2015			2016		
לפני מס	השפעת המס	לפני מס	השפעת המס	לפני מס	השפעת המס	לפני מס	השפעת המס
במיליוני שקלים חדשים							
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:							
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן							
20	(3)	17	(63)	8	(55)	436	(222)
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן							
(146)	53	(93)	(129)	85	(44)	(246)	114
הפסדים (רווחים) בגין ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾							
(126)	50	(76)	(192)	93	(99)	190	(108)
שינוי נטו במהלך השנה							
התאמות מתרגום							
(44)	–	(44)	(5)9	–	9	336	1
התאמות מתרגום דוחות כספיים ⁽¹⁾							
–	–	–	(5)27	–	27	–	–
הפסדים (רווחים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד, לרבות בגין מימוש מפעילות ⁽²⁾							
(44)	–	(44)	36	–	36	336	1
שינוי נטו במהלך השנה							
גידור תזרימי מזומנים							
(4)–	(4)–	–	(2)	1	(1)	(2)	1
רווחים (הפסדים) נטו בגין גידורי תזרימי מזומנים							
2	(1)	1	7	(3)	4	7	(3)
הפסדים (רווחים) נטו בגין גידורי תזרימי מזומנים שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד							
2	(1)	1	5	(2)	3	5	(2)
שינוי נטו במהלך השנה							
הטבות לעובדים							
(430)	117	(313)	30	(13)	17	(33)	14
רווח (הפסד) אקטוארי נטו							
191	(55)	136	20	(9)	11	(4)	1
הפסדים (רווחים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽³⁾							
(239)	62	(177)	50	(22)	28	(37)	15
שינוי נטו במהלך השנה							
(407)	111	(296)	(101)	69	(32)	494	(94)
סך-כל השינוי נטו במהלך השנה							
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:							
(5)	1	(4)	(1)	(4)–	(1)	–	–
סך-כל השינוי נטו במהלך השנה							
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק:							
(402)	110	(292)	(100)	69	(31)	494	(94)
סך-כל השינוי נטו במהלך השנה							

הערות:

- (1) כולל התאמות מתרגום דוחות כספיים של חברה מאוחדת – דיסקונט בנקופר אינק., אשר מטבע פעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.
- (2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. פירוט נוסף ראה בביאור על הכנסות מימון שאינן מריבית.
- (3) הסכום לפני מס סווג בביאור משכורות והוצאות נלוות.
- (4) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.
- (5) סווג מחדש, בתוך הביאור.

11. מזומנים ופקדונות בבנקים⁽¹⁾

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2015	2016	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים			
17,675	21,427	25,510	25,551
4,149	3,169	3,008	3,760
21,824	24,596	28,518	29,311
21,063	24,301	27,886	28,819

מזומנים ופקדונות בבנקים מרכזיים

פקדונות בבנקים מסחריים

סך-הכל מזומנים ופקדונות בבנקים בניכוי הפרשה להפסדי אשראי

מזה: מזומנים, פקדונות בבנקים ופקדונות בבנקים מרכזיים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים

הערות:

(1) שעבודים, ראו ביאור ג, ד, ה, ז, ח, י, יא.

12. ניירות ערך⁽¹⁾

א. הרכב הסעיף - מאוחד

31 בדצמבר 2016				
הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות		רווחים שטרם הוכרו מהתאמות		הערך במאזן
שווי הוגן ⁽²⁾	לשווי הוגן	לשווי הוגן	עלות מופחתת	
במיליוני שקלים חדשים				
(1) איגרות חוב המוחזקות לפדיון				
איגרות חוב ומלוות:				
3,954	–	251	3,703	3,703
115	– ⁽⁹⁾	–	115	115
86	–	3	83	83
34	1	–	35	35
774	12	7	779	779
1,596	3	47	1,552	1,552
6,559	16	308	6,267 ⁽³⁾	6,267

סך-הכל איגרות חוב מוחזקות לפדיון

הערות לטבלה ראו בעמוד הבא.

12. ניירות ערך⁽¹⁾ (המשך)

א. הרכב הסעיף – מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2016				
רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת (במניות-עלות)		
שווי הוגן ⁽²⁾	הפסדים	רווחים	הערך במאזן	
במיליוני שקלים חדשים				
(2) ניירות ערך זמינים למכירה				
איגרות חוב ומלוות:				
16,564	28	144	16,448	16,564 של ממשלת ישראל
918	9	1	926	918 של ממשלות זרות
58	(9)	1	57	58 של מוסדות פיננסיים בישראל
1,154	6	8	1,152	1,154 של מוסדות פיננסיים זרים
7,683	78	14	7,747	7,683 מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
353	1	10	344	353 של אחרים בישראל*
2,023	4	30	1,997	2,023 של אחרים זרים ⁽⁸⁾
28,753 ⁽³⁾	126	208	28,671	28,753 סך-הכל איגרות חוב
963 ⁽⁵⁾	1	7	957	963 מניות
29,716	127⁽⁴⁾	215⁽⁴⁾	29,628	29,716 סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה
124	(9)	(9)	124	124 * מזה: איגרות חוב מגובות בערבות מדינה
31 בדצמבר 2016				
הפסדים שטרם מומשו		עלות מופחתת (במניות-עלות)		
שווי הוגן ⁽²⁾	מהתאמות לשווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן	הערך במאזן	
במיליוני שקלים חדשים				
(3) ניירות ערך למסחר				
איגרות חוב ומלוות:				
2,568	4	2	2,570	2,568 של ממשלת ישראל
21	(9)	–	21	21 של ממשלות זרות
14	(9)	–	14	14 של מוסדות פיננסיים בישראל
39	(9)	(9)	39	39 של מוסדות פיננסיים זרים
61	1	(9)	62	61 מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
54	(9)	(9)	54	54 של אחרים בישראל*
65	2	–	67	65 של אחרים זרים
2,822	7	2	2,827	2,822 סך-הכל איגרות חוב
13	1	1	13	13 מניות
2,835	8⁽⁶⁾	3⁽⁶⁾	2,840	2,835 סך-הכל ניירות ערך למסחר
17	(9)	(9)	17	17 * מזה: איגרות חוב מגובות בערבות מדינה
39,110	151	526	38,735	38,818 סך-הכל ניירות ערך

הערות:

- (1) שעבדים, ראו ביאור 27 ג'.
- (2) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, אינם משקפים בהכרח את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (3) כולל ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת בחברה מאוחדת בחו"ל, מהתיק לפידיון בעלות מופחתת של 587 מיליון ש"ח (כ-153 מיליון דולר) ומהתיק הזמין בשווי שוק של 3,442 מיליון ש"ח (כ-895 מיליון דולר).
- (4) כלולים "ברווח כולל אחר מצטבר".
- (5) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בסך של 853 מיליון ש"ח.
- (6) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (7) כולל סוכנויות של ממשלת ארה"ב ואיגרות חוב מוניציפליות ואיגרות חוב של מדינות בארה"ב, בסך של 1,553 מיליון ש"ח (ערך במאזן).
- (8) כולל סוכנויות של ממשלת ארה"ב, בסך של 65 מיליון ש"ח (ערך במאזן).
- (9) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

12. ניירות ערך⁽¹⁾ (המשך)

א. הרכב הסעיף – מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2015				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(1) איגרות חוב המוחזקות לפדיון				
איגרות חוב ומלוות:				
4,009	4,009	315	–	4,324
20	20	–	–	20
84	84	6	–	90
35	35	–	1	34
1,037	1,037	12	13	1,036
1,818	1,818	88	1	1,905
7,003	7,003	421	15	7,409
⁽³⁾				
31 בדצמבר 2015				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(2) ניירות ערך זמינים למכירה				
איגרות חוב ומלוות:				
15,341	15,079	269	7	15,341
912	920	– ⁽¹⁰⁾	8	912
269	269	3	3	269
1,866	1,864	17	15	1,866
7,529	7,575	18	64	7,529
452	439	15	2	452
1,305	1,306	7	8	1,305
27,674	27,452	329	107	27,674 ⁽³⁾
1,296	1,294	3	1	1,296 ⁽⁵⁾
28,970	28,746	332	108	28,970
⁽⁴⁾				
121	121	– ⁽¹⁰⁾	– ⁽¹⁰⁾	121
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה				
* מזה: איגרות חוב מגובות בערבות מדינה				
הערות לטבלה ראו בעמוד הבא.				

12. ניירות ערך⁽¹⁾ (המשך)

א. הרכב הסעיף – מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2015				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(3) ניירות ערך למסחר				
איגרות חוב ומלוות:				
2,008	2,014	— ⁽¹⁰⁾	6	2,008
835	835	—	—	835
1	1	—	—	1
61	62	— ⁽¹⁰⁾	1	61
30	30	— ⁽¹⁰⁾	— ⁽¹⁰⁾	30
20	20	— ⁽¹⁰⁾	—	20
2,955	2,962	—	7	2,955
7	8	1	2	7
2,962	2,970	1⁽⁶⁾	9⁽⁶⁾	2,962
סך-הכל ניירות ערך למסחר				
9	9	—	— ⁽¹⁰⁾	9
38,935	38,719	754	132	39,341
סך-הכל ניירות ערך				

הערות:

- (1) שעבדים, ראו ביאור 27 ג'.
- (2) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, אינם משקפים בהכרח את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (3) כולל ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת בחברה מאוחדת בחו"ל, מהתיק לפידיון בעלות מופחתת של 756 מיליון ש"ח (כ-194 מיליון דולר) ומהתיק הזמין בשווי שוק של 3,667 מיליון ש"ח (כ-940 מיליון דולר).
- (4) כוללים "ברווז כולל אחר מצטבר".
- (5) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בסך של 803 מיליון ש"ח.
- (6) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (7) כולל סוכנויות של ממשלת ארה"ב ואיגרות חוב מוניציפליות ואיגרות חוב של מדינות בארה"ב, בסך של 1,817 מיליון ש"ח (ערך במאזן).
- (8) כולל סוכנויות של ממשלת ארה"ב, בסך של 70 מיליון ש"ח (ערך במאזן).
- (9) לפרטים בדבר העברה מתיק איגרות חוב מוחזקות לפידיון לתיק הזמין למכירה, ראו סעיף י' להלן.
- (10) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב ובמניות, ראו ביאורים 2 ו-3.

ב. הרכב הסעיף – הבנק

31 בדצמבר 2016				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(1) איגרות חוב המוחזקות לפידיון				
איגרות חוב ומלוות:				
3,480	3,480	227	—	3,707
3,480	3,480	227	—	3,707
סך-הכל איגרות חוב מוחזקות לפידיון				

הערות לטבלה ראו בעמוד הבא.

12. ניירות ערך⁽¹⁾ (המשך)

ב. הרכב הסעיף – הבנק (המשך)

31 בדצמבר 2016				
רווח כולל אחר מצטבר				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(2) ניירות ערך זמינים למכירה				
איגרות חוב ומלוות:				
11,366	11,247	137	18	11,366
של ממשלת ישראל				
526	533	1	8	526
של ממשלות זרות				
58	57	1	(6)	58
של מוסדות פיננסיים בישראל				
810	808	6	4	810
של מוסדות פיננסיים זרים				
145	144	2	1	145
של אחרים בישראל*				
1,956	1,929	30	3	1,956
של אחרים זרים				
14,861	14,718	177	34	14,861
סך-הכל איגרות חוב				
94	89	5	(6)	94
מניות				
14,955	14,807	(3)182	(3)34	14,955
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה				
14	14	–	(6)	14
* מזה: איגרות חוב מגובות בערבות מדינה				
31 בדצמבר 2016				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(3) ניירות ערך למסחר				
איגרות חוב ומלוות:				
2,543	2,544	2	3	2,543
של ממשלת ישראל				
21	21	–	(6)	21
של ממשלות זרות				
14	14	–	(6)	14
של מוסדות פיננסיים בישראל				
39	39	(6)	(6)	39
של מוסדות פיננסיים זרים				
42	42	(6)	(6)	42
של אחרים בישראל*				
63	65	–	2	63
של אחרים זרים				
2,722	2,725	2	5	2,722
סך-הכל איגרות חוב				
–	–	–	–	–
מניות ⁽⁶⁾				
2,722	2,725	(5)2	(5)5	2,722
סך-הכל ניירות ערך למסחר				
17	17	(6)	(6)	17
* מזה: איגרות חוב מגובות בערבות מדינה				
21,157	21,012	411	39	21,384
סך-הכל ניירות ערך				

הערות:

- (1) שעבודים, ראו ביאור 27 ג'.
- (2) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, אינם משקפים בהכרח את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (3) כלולים "ברווח כולל אחר מצטבר".
- (4) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בסך של כ-4 מיליון ש"ח.
- (5) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (6) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

12. ניירות ערך⁽¹⁾ (המשך)

ב. הרכב הסעיף - הבנק (המשך)

31 בדצמבר 2015				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(1) איגרות חוב המוחזקות לפדיון				
איגרות חוב ומלוות:				
3,803	3,803	289	-	4,092
של ממשלת ישראל				
3,803	3,803	289	-	4,092
סך-הכל איגרות חוב מוחזקות לפדיון				
31 בדצמבר 2015				
רווח כולל אחר מצטבר				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(2) ניירות ערך זמינים למכירה				
איגרות חוב ומלוות:				
12,782	12,553	235	6	12,782
של ממשלת ישראל				
834	842	(6)	8	834
של ממשלות זרות				
65	62	3	(6)	65
של מוסדות פיננסיים בישראל				
1,479	1,473	16	10	1,479
של מוסדות פיננסיים זרים				
161	159	4	2	161
של אחרים בישראל*				
1,162	1,163	7	8	1,162
של אחרים זרים				
16,483	16,252	265	34	16,483
סך-הכל איגרות חוב				
477	477	1	1	477
מניות				
16,960	16,729	266	35	16,960
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה				
14	14	-	(6)	14
* מזה: איגרות חוב מגובות בערבות מדינה				

הערות נוספות לטבלה ראו בעמוד הבא.

12. ניירות ערך⁽¹⁾ (המשך)

ב. הרכב הסעיף – הבנק (המשך)

31 בדצמבר 2015				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(3) ניירות ערך למסחר				
איגרות חוב ומלוות:				
1,990	1,996	(6)–	6	1,990
21	21	(6)–	(6)–	21
18	18	(6)–	–	18
2,029	2,035	–	6	2,029
1	2	1	2	1
2,030	2,037	(5)1	(5)8	2,030
סך-הכל ניירות ערך למסחר				
9	9	–	(6)–	9
22,793	22,569	556	43	23,082
סך-הכל ניירות ערך				

הערות:

- (1) שעבודים, ראו ביאור 27 ג'.
- (2) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, אינם משקפים בהכרח את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (3) כלולים "ברווז כולל אחר מצטבר".
- (4) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בסך של כ-6 מיליון ש"ח.
- (5) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (6) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב ובמניות, ראו ביאורים 2 ו-3.

12. ניירות ערך⁽¹⁾ (המשך)

ג. עלות מופחתת והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של איגרות חוב מוחזקות לפדיון אשר נמצאות בפוזיציות הפסד שטרם מומש - מאוחד

31 בדצמבר 2016							
12 חודשים ומעלה				פחות מ-12 חודשים			
הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן				הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן			
עלות מופחתת				עלות מופחתת			
סך-הכל	20-40%	0-20%	עלות מופחתת	סך-הכל	20-40%	0-20%	עלות מופחתת
במיליוני שקלים חדשים							
איגרות חוב מוחזקות לפדיון							
איגרות חוב ומלוות:							
-	-	-	-	(1)-	-	(1)-	96
1	-	1	35	-	-	-	-
9	-	9	336	3	-	3	304
-	-	-	-	3	-	3	225
10	-	10	371	6	-	6	625
סך-הכל איגרות חוב מוחזקות לפדיון							
31 בדצמבר 2015							
12 חודשים ומעלה				פחות מ-12 חודשים			
הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן				הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן			
עלות מופחתת				עלות מופחתת			
סך-הכל	20-40%	0-20%	עלות מופחתת	סך-הכל	20-40%	0-20%	עלות מופחתת
במיליוני שקלים חדשים							
איגרות חוב מוחזקות לפדיון							
איגרות חוב ומלוות:							
1	-	1	35	-	-	-	-
10	-	10	427	3	-	3	386
1	-	1	40	(1)-	-	(1)-	14
12	-	12	502	3	-	3	400
סך-הכל איגרות חוב מוחזקות לפדיון							

הערה:

(1) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

12. ניירות ערך⁽¹⁾ (המשך)

ד. שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות ערך זמינים למכירה אשר נמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש – מאוחד

31 בדצמבר 2016							
פחות מ-12 חודשים				12 חודשים ומעלה			
הפסדים שטרם מומשו				הפסדים שטרם מומשו			
שווי הוגן	0-20%	20-40%	סך-הכל	שווי הוגן	0-20%	20-40%	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים							
ניירות ערך זמינים למכירה							
איגרות חוב ומלוות:							
7,714	28	-	28	-	-	-	-
579	5	-	5	167	4	-	4
18	(1)-	-	(1)-	-	-	-	-
370	3	-	3	113	3	-	3
4,962	58	-	58	592	20	-	20
62	(1)-	-	(1)-	20	1	-	1
228	2	-	2	85	2	-	2
13,933	96	-	96	977	30	-	30
4	(1)-	-	(1)-	17	1	-	1
13,937	96	-	96	994	31	-	31
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה							
31 בדצמבר 2015							
פחות מ-12 חודשים				12 חודשים ומעלה			
הפסדים שטרם מומשו				הפסדים שטרם מומשו			
שווי הוגן	0-20%	20-40%	סך-הכל	שווי הוגן	0-20%	20-40%	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים							
ניירות ערך זמינים למכירה							
איגרות חוב ומלוות:							
5,062	7	-	7	-	-	-	-
758	7	-	7	27	1	-	1
216	3	-	3	-	-	-	-
503	12	-	12	135	3	-	3
3,972	34	-	34	1,186	30	-	30
83	2	-	2	-	-	-	-
427	8	-	8	8	(1)-	-	(1)-
11,021	73	-	73	1,356	34	-	34
18	1	-	1	17	(1)-	-	(1)-
11,039	74	-	74	1,373	34	-	34
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה							

הערה:

(1) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

12. ניירות ערך (המשך)

ה. **פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים.** תיק ניירות הערך של הבנק ליום 31 בדצמבר 2016 כולל השקעה בניירות ערך מגובי נכסים, בעיקר איגרות חוב מגובות משכנתא (MBS) אשר מוחזקות בעיקר בידי אי די בי ניו יורק.

נייר ערך המגובה במשכנתא MBS. סוג של נייר ערך מגובה בנכסים (ABS), המגובה במשכנתא או במאגר של משכנתאות ושבינו משתלמים תשלומים תקופתיים של קרן וריבית. נייר ערך זה ידוע גם כנייר ערך המתייחס למשכנתא או העובר דרך משכנתא.

בהתאם למדיניות של אי די בי ניו יורק, ההשקעה באיגרות חוב מגובות משכנתא (MBS's) מוגבלת ל-75% מכלל תיק ההשקעות, פרט ל-Ginnie Mae. טרם רכישתם, נעשית הערכה של סיכוני השוק של ניירות ערך אלה, כדי לקבוע את התאמתם להיכלל בתיק ניירות הערך. יתר על כן, נאסרה רכישתן של רצועות מסוימות, בעלות סיכון גבוה.

ניירות ערך מסוג העבר באמצעות Mortgage Pass-Through. נייר ערך המונפק על ידי גוף פיננסי, המהווה אחזקה בחלק יחסי על תיק הלוואות משכנתא של לווים פרטיים. כאשר ההנפקה מתבצעת על ידי Ginnie Mae, סוכנות של ממשלת ארה"ב (להלן: "GNMA"), קיימת ערבות של ממשלת ארה"ב. כאשר ההנפקה מתבצעת על ידי Fannie Mae או Freddie Mac, סוכנויות הפועלות בחסות ממשלת ארה"ב (Government Sponsored Enterprises; להלן: "GSE"), קיימת ערבות של המנפיק לכל הפסד בתיק הלוואות שמגבה את האגרת. כאשר ההנפקה מתבצעת על ידי גופים פיננסיים אחרים, אגרת החוב מגובה על ידי המשכנתאות בלבד. המנפיקים הגדולים של הנכסים המאוגחים הינם GSE's, אשר להן דירוג אשראי גבוה. ה-GSE's פועלות בחסות ממשלת ארה"ב והן מפוקחות על ידה, אולם לא קיימת ערבות מוצהרת של ממשלת ארה"ב ל-GSE's. בהלוואות משכנתא יש זכות בידי הלווה הפרטי לבצע פירעון מוקדם של המשכנתא בכל עת. כתוצאה מכך, קיימת למשקיע חשיפת ריבית (פרעונות מוקדמים), כמו גם חשיפות למצב שוק הנדל"ן ולכלכלה באופן כללי.

התחייבויות משכנתא מובטחות - Collateralized Mortgage Obligation CMO. איגרת חוב מובנית, המגובה על ידי תיק של הלוואות משכנתא של לווים פרטיים בארה"ב. ה-CMO מחולק לרצועות. כל רצועה היא איגרת חוב, הזכאית לקבל תשלומי קרן וריבית לפני או אחרי איגרות אחרות ב-CMO, כך שכל איגרת משקפת משך חיים אחר וסיכון ריבית אחר.

כאשר ה-CMO מונפק על ידי GNMA או GSE's קיימת ערבות של המנפיק לכל הפסד במאגר הלוואות שמגבה את האגרת. כאשר ה-CMO מונפק על ידי גופים פיננסיים אחרים, אגרת החוב מגובה על ידי המשכנתאות בלבד, וקיימת קדימות כללית לאגרות חוב בדירוג גבוה בקבלת הקרן והריבית על פני איגרות חוב, המדורגות נמוך יותר.

CLO. (Collateralized Loan Obligation): איגרת חוב המגובה בתיק הלוואות.

FNMA. (Fannie Mae): חברה ציבורית בחסות ממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן בשוק החופשי (אין לחברה זו ערבות של ממשלת ארה"ב).

FHLMC. (Freddie Mac): סוכנות המסונפת לממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות מאגחת אותן ומוכרת אותן לציבור. (אין לחברה זו ערבות של ממשלת ארה"ב).

GNMA. (Ginnie Mae): חברה פדרלית למשכנתאות. איגרות החוב המונפקות על ידה זוכות לערבות של הסוכנות הממשלתית למשכנתאות (Government National Mortgage Association).

12. ניירות ערך (המשך)

1. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

31 בדצמבר 2016			
עלות מובחנת	לשווי הוגן ⁽¹⁾	לשווי הוגן ⁽¹⁾	שוי הוגן
הפסדים שטרם מומשו מהתאמות	רווחים שטרם מומשו מהתאמות	שטרם מומשו מהתאמות	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות
במיליוני שקלים חדשים			
1. ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):			
ניירות ערך זמינים למכירה			
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
1,344	4	4	1,344
ניירות ערך בערבות GNMA			
640	3	3	640
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
1,984	7	7	1,984
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות			
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו-STRIPPED MBS):			
5,307	70	4	5,373
ניירות ערך שהונפקו ע"י FHLMC, FNMA או GNMA או בערבותם			
4	1	–	5
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
5,311	71	4	5,378
7,295	78	11	7,362
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות אחרים			
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מוחזקים לפידיון			
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
32	–	2	30
ניירות ערך בערבות GNMA			
22	–	2	20
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
54	–	4	50
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות			
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו-STRIPPED MBS):			
706	12	2	716
ניירות ערך שהונפקו ע"י FHLMC, FNMA או GNMA או בערבותם			
14	–	1	13
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
720	12	3	729
774	12	7	779
סך-הכל ניירות ערך מוחזקים לפידיון מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך למסחר			
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
1	–	(2)–	1
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו-STRIPPED MBS):			
60	1	(2)–	61
ניירות ערך שהונפקו ע"י FHLMC, FNMA או GNMA או בערבותם			
61	1	–	62
8,130	91	18	8,203
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
2. ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS)			
אגרות חוב מובטחות מסוג CLO			
388	–	3	385
388	–	3	385
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS)			
8,518	91	21	8,588
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			

הערות:

(1) בניירות ערך זמינים למכירה – רווח כולל אחר מצטבר.

(2) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

12. ניירות ערך (המשך)

1. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

31 בדצמבר 2015				
עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	מהתאמות מהתאמות	שווי הוגן
הוגן ⁽¹⁾	הוגן ⁽²⁾	שווי הוגן	לשווי	לשווי
במיליוני שקלים חדשים				
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):				
ניירות ערך זמינים למכירה				
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):				
1,764	3	14	1,753	GNMA
783	5	3	785	ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC
2,547	8	17	2,538	סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו-STRIPPED MBS):				
4,618	10	44	4,584	ניירות ערך שהונפקו ע"י FHLMC, FNMA או GNMA או בערבותם
20	-	2	18	ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים
4,638	10	46	4,602	סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות אחרים
7,185	18	63	7,140	סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)
ניירות ערך מוחזקים לפידיון				
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):				
37	2	-	39	GNMA
26	2	-	28	ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC
63	4	-	67	סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו-STRIPPED MBS):				
936	3	13	926	ניירות ערך שהונפקו ע"י FHLMC, FNMA או GNMA או בערבותם
38	5	-	43	ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים
974	8	13	969	סך-הכל ניירות ערך לפידיון מגובי משכנתאות אחרים
1,037	12	13	1,036	סך-הכל ניירות ערך מוחזקים לפידיון מגובי משכנתאות (MBS)
ניירות ערך למסחר				
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):				
1	(2)-	-	1	FHLMC וע"י FNMA
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו-STRIPPED MBS):				
61	(2)-	1	60	ניירות ערך שהונפקו ע"י FHLMC, FNMA או GNMA או בערבותם
62	-	1	61	סך-הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות (MBS)
8,284	30	77	8,237	סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)
2. ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS)				
אגרות חוב מובטחות מסוג CLO				
390	(2)-	1	389	
390	-	1	389	סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS)
8,674	30	78	8,626	סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות, מגובי נכסים

הערות:

(1) בניירות ערך זמינים למכירה – רווח כולל אחר מצטבר.

(2) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

12. ניירות ערך (המשך)

ז. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש

31 בדצמבר 2016				
פחות מ-12 חודשים		12 חודשים ומעלה		
הפסדים שטרם שווי הוגן	הפסדים שטרם שווי הוגן	הפסדים שטרם שווי הוגן	הפסדים שטרם שווי הוגן	הפסדים שטרם שווי הוגן
במיליוני שקלים חדשים				
1. ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):				
ניירות ערך זמינים למכירה				
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):				
685	4	-	-	-
ניירות ערך בערבות GNMA				
251	3	-	-	-
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC				
936	7	-	-	-
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות				
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS):				
4,026	51	587	19	-
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC או GNMA או בערבותם				
-	-	5	1	-
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים				
4,026	51	592	20	-
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים				
4,962	58	592	20	-
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)				
ניירות ערך מוחזקים לפידיון				
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS):				
301	3	327	9	-
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC או GNMA או בערבותם				
301	3	327	9	-
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים				
301	3	327	9	-
סך-הכל ניירות ערך מוחזקים לפידיון מגובי משכנתאות (MBS)				
ניירות ערך למסחר				
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS):				
43	1	1	1	(1)-
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC או GNMA או בערבותם				
43	1	1	-	-
סך-הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות (MBS)				
5,306	62	920	29	-
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)				

הערה:

(1) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

12. ניירות ערך (המשך)

ז. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש (המשך)

31 בדצמבר 2015

פחות מ- 12 חודשים				12 חודשים ומעלה			
הפסדים שטרם שווי הוגן		הפסדים שטרם שווי הוגן		הפסדים שטרם שווי הוגן		הפסדים שטרם שווי הוגן	
במיליוני שקלים חדשים				במיליוני שקלים חדשים			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):							
ניירות ערך זמינים למכירה							
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):							
1	63	13	1,464	GNMA			
-	-	3	224	FHLMC וע"י FNMA			
1	63	16	1,688	סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות			
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS):							
27	985	17	2,112	ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC או GNMA או בערבותם			
2	18	-	-	ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
29	1,003	17	2,112	סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
30	1,066	33	3,800	סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מוחזקים לפידיון							
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS):							
10	417	3	383	ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC או GNMA או בערבותם			
10	417	3	383	סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
10	417	3	383	סך-הכל ניירות ערך מוחזקים לפידיון מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך למסחר							
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS):							
(1)-	1	1	48	ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC או GNMA או בערבותם			
-	1	1	48	סך-הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות (MBS)			
40	1,484	37	4,231	סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
2. ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS)							
אגרות חוב מסוג CLO							
(1)-	120	1	172	סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS)			
-	120	1	172	סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			
40	1,604	38	4,403				

הערה:

(1) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

12. ניירות ערך (המשך)

- ח.** בתיק הזמין למכירה נכללו איגרות חוב קונצרניות, לרבות איגרות חוב של בנקים, בהיקף כולל של כ-3,588 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2015: 3,892 מיליון ש"ח). יתרת איגרות החוב האמורות כללה, ליום 31 בדצמבר 2016, הפסדים שטרם מומשו בסך של כ-11 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2015: כ-28 מיליון ש"ח).
- ט.** מרבית ההפסדים שטרם מומשו ליום 31 בדצמבר 2016 נובעים מניירות ערך המדורגים כ-"דירוג השקעה", והם מיוחסים למספר גורמים, לרבות שינויים בשיעור ריבית השוק לאחר מועד הרכישה, גידול במרווחים שחל בשוק האשראי לגבי סוגים דומים של ניירות ערך, השפעת השווקים הלא פעילים ושינויים בדירוג ניירות הערך. באשר לניירות ערך המייצגים חוב, אין כאלה שעבר זמן פרעונם או כאלה שלגביהם הבנק ו/או חברות הבת הרלבנטיות מעריכים כיום שאין סבירות שיצליחו לגבות את כל הסכומים המגיעים להם בהתאם לתנאים של חוזה ההשקעה. כיוון שלבנק ולחברות הבת הרלבנטיות יש את היכולת והכוונה להמשיך ולהחזיק בניירות הערך בעלי הפסד שלא מומש עד להתאוששות במחיר השוק (כאשר לגבי איגרות חוב הדבר יכול לקרות רק בעת מועד פדיונם), הבנק וחברות הבת הרלבנטיות אינם רואים בירידת הערך של השקעות אלה ליום 31 בדצמבר 2016, ירידה בעלת אופי אחר מאשר זמני, פרט לניירות ערך מסויימים, שבגינם נערכה הפרשה לירידת ערך. בשנת 2016 נרשמו הפסדים ממכירה והפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני לגבי מספר ניירות ערך בסך של 33 מיליון ש"ח (2015: 160 מיליון ש"ח). לפרטים בדבר ההפרשה שנערכה על רקע סיווג ניירות הערך של DBLA כנכסים המסווגים כמוחזקים למכירה, ראו ביאור 15 ד' להלן. לפרטים בדבר הפסד מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, בגין מניות הבנק הבינלאומי, ראו ביאור 38 להלן.
- י.** איגרות חוב שהוחזקו בתיק המוחזק לפדיון של ידי בי (סוויס) בנק, שערכן במאזן ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בסך של 100 מיליון ש"ח, הועברו לתיק הזמין למכירה עקב מכירת פעילות החברה והכוונה למכור את יתרת הנכסים שיוותרו בה לאחר מכירת הפעילות. כתוצאה מההעברה נוצר הפסד בסכום זניח.
- יא.** **הצגה בשווי הוגן.** ביתרת ניירות ערך לימים 31 בדצמבר 2016 ו-31 בדצמבר 2015, נכללו ניירות ערך בסך של 31,698 מיליון ש"ח, ו-31,129 מיליון ש"ח, בהתאמה, שהוצגו בשווי הוגן.

יב. מידע לגבי איגרות חוב פגומות – מאוחד

31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2015
במיליוני שקלים חדשים	
110	25
יתרת חוב רשומה של איגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית	

13. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

כללי. חובות – בביאור זה: אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף.
יצוין כי בביאור 31 מובאים הפרטים הכלולים בביאור זה, והרחבה שלהם.

1. חובות, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי – מאוחד

31 בדצמבר 2016					
אשראי לציבור					
מסחרי	אנשים פרטיים – הלוואות לדיור	אנשים פרטיים – אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
יתרת חוב רשומה של חובות:					
63,292	–	(3)482	63,774	4,024	67,798
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
(2)261	25,696	–	25,957	–	25,957
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
(2)26,247	68	(3)26,858	53,173	1,803	54,976
קבוצתי אחר					
89,800	25,764	27,340	142,904	5,827	148,731
סך-הכל חובות*					
*מזה:					
2,076	–	48	2,124	–	2,124
חובות בארגון מחדש					
806	–	13	819	–	819
חובות פגומים אחרים					
2,882	–	61	2,943	–	2,943
סך הכל חובות פגומים					
59	299	82	440	–	440
חובות בפיגור 90 ימים או יותר					
1,366	29	294	1,689	–	1,689
חובות בעייתיים אחרים					
4,307	328	437	5,072	–	5,072
סך הכל חובות בעייתיים					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:					
1,176	–	(3)12	1,188	–	1,188
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
(4)3	(4)168	–	171	–	171
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
362	–	(3)423	785	(5)–	785
קבוצתי אחר					
1,541	168	435	2,144	(5)–	2,144
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					
386	–	3	389	–	389
מזה: בגין חובות פגומים					

הערות:

- (1) לרבות אשראי שנבדק על בסיס פרטני ונמצא שאינו פגום בסך של 64,855 מיליון ש"ח וההפרשה בגינו בסך של 799 מיליון ש"ח חושבה על בסיס קבוצתי.
- (2) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך של 266 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה, שהפרוייקטים שהן בונות מצויים בהליכי בניה.
- (3) לפרטים בדבר שינוי במדיניות החשבונאית בנושא "סיווג חובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי", ראו ביאור 1 ז'.
- (4) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס פרטני בסך של 2 מיליון ש"ח ושחושבה על בסיס קבוצתי בסך של 94 מיליון ש"ח.
- (5) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

13. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. חובות, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי – מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2015					
אשראי לציבור					
מסחרי	אנשים פרטיים – הלוואות	אנשים פרטיים – אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
יתרת חוב רשומה של חובות:					
60,604	–	2,988	63,592	3,168	66,760
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
231 ⁽²⁾	21,759	–	21,990	–	21,990
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
22,633 ⁽²⁾	49	21,004	43,686	3,102	46,788
קבוצתי אחר					
83,468	21,808	23,992	129,268	6,270	135,538
סך-הכל חובות*					
*מזה:					
1,681	–	51	1,732	–	1,732
חובות בארגון מחדש					
1,199	–	13	1,212	–	1,212
חובות פגומים אחרים					
2,880	–	64	2,944	–	2,944
סך הכל חובות פגומים					
29	327	56	412	–	412
חובות בפיגור 90 ימים או יותר					
944	33	237	1,214	–	1,214
חובות בעיתיים אחרים					
3,853	360	357	4,570	–	4,570
סך הכל חובות בעיתיים					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:					
1,211	–	47	1,258	1	1,259
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
2 ⁽³⁾	173 ⁽³⁾	–	175	–	175
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
292	–	327	619	2	621
קבוצתי אחר					
1,505	173	374	2,052	3	2,055
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					
458	–	5	463	–	463
מזה: בגין חובות פגומים					

הערות:

- (1) לרבות אשראי שנבדק על בסיס פרטני ונמצא שאינו פגום בסך של 63,816 מיליון ש"ח וההפרשה בגינו בסך של 796 מיליון ש"ח חושבה על בסיס קבוצתי.
- (2) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיוור בסך של 236 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לוויים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה, שהפרוייקטים שהן בוונות מצויים בהליכי בניה.
- (3) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס פרטני בסך של 3 מיליון ש"ח ושחושבה על בסיס קבוצתי בסך של 79 מיליון ש"ח.

13. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. חובות, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי – הבנק

אשראי לציבור					
מסחרי	אנשים פרטיים – הלוואות לדיור	אנשים פרטיים – אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
31 בדצמבר 2016					
יתרת חוב רשומה של חובות:					
50,246	–	255	50,501	3,901	54,402
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
170	21,952	–	22,122	–	22,122
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
6,247	–	13,200	19,447	–	19,447
קבוצתי אחר					
56,663	21,952	13,455	92,070	3,901	95,971
סך-הכל חובות*					
מזה:					
1,770	–	21	1,791	–	1,791
חובות בארגון מחדש					
473	–	–	473	–	473
חובות פגומים אחרים					
2,243	–	21	2,264	–	2,264
סך הכל חובות פגומים					
45	265	67	377	–	377
חובות בפיגור 90 ימים או יותר					
908	–	55	963	–	963
חובות בעיתיים אחרים					
3,196	265	143	3,604	–	3,604
סך הכל חובות בעיתיים					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:					
916	–	5	921	–	921
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
⁽²⁾ 3	⁽²⁾ 151	–	154	–	154
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
90	–	212	302	⁽³⁾ –	302
קבוצתי אחר					
1,009	151	217	1,377	⁽³⁾ –	1,377
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					
301	–	–	301	–	301
מזה: בגין חובות פגומים					

הערות:

- (1) לרבות אשראי שנבדק על בסיס פרטני ונמצא שאינו פגום בסך 52,138 מיליון ש"ח וההפרשה בגינו בסך 620 מיליון ש"ח חושבה על בסיס קבוצתי.
- (2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס פרטני בסך 1 מיליון ש"ח ושחושבה על בסיס קבוצתי בסך 81 מיליון ש"ח.
- (3) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

13. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. חובות, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי – הבנק (המשך)

אשראי לציבור					
מסחרי	פרטיים – הלוואות לדיוור	אנשים פרטיים – אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
31 בדצמבר 2015					
יתרת חוב רשומה של חובות:					
45,760	–	460	46,220	4,653	50,873
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
143	18,449	–	18,592	–	18,592
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
4,708	–	12,012	16,720	–	16,720
קבוצתי אחר					
50,611	18,449	12,472	81,532	4,653	86,185
סך-הכל חובות*					
*מזה:					
1,488	–	26	1,514	–	1,514
חובות בארגון מחדש					
834	–	2	836	–	836
חובות פגומים אחרים					
2,322	–	28	2,350	–	2,350
סך הכל חובות פגומים					
28	303	49	380	–	380
חובות בפיגור 90 ימים או יותר					
530	–	40	570	–	570
חובות בעיתיים אחרים					
2,880	303	117	3,300	–	3,300
סך הכל חובות בעיתיים					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:					
898	–	8	906	–	906
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
(2)2	(2)157	–	159	–	159
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
70	–	176	246	– ⁽³⁾	246
קבוצתי אחר					
970	157	184	1,311	– ⁽³⁾	1,311
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					
363	–	1	364	–	364
מזה: בגין חובות פגומים					

הערות:

- (1) לרבות אשראי שנבדק על בסיס פרטני ונמצא שאינו פגום בסך 48,523 מיליון ש"ח וההפרשה בגינו בסך 542 מיליון ש"ח חושבה על בסיס קבוצתי.
 (2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס פרטני בסך 2 מיליון ש"ח ושחושבה על בסיס קבוצתי בסך 67 מיליון ש"ח.
 (3) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

13. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - מאוחד

אשראי לציבור					
מסחרי	אנשים פרטיים – הלוואות לדיוור	אנשים פרטיים – אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
1,709	255	354	2,318	3	2,321
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2013⁽¹⁾					
30	19	113	162	2	164
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
(662)	(11)	(259)	(932)	–	(932)
מחיקות חשבונאיות					
441	–	203	644	–	644
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
(221)	(11)	(56)	(288)	–	(288)
מחיקות חשבונאיות, נטו					
27	–	–	27	–	27
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
1,545	263	411	2,219	5	2,224
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2014⁽¹⁾					
115	5	69	189	(2)	187
הוצאות (ביטול הוצאות) בגין הפסדי אשראי					
(390)	(92)	(262)	(744)	–	(744)
מחיקות חשבונאיות					
404	–	189	593	–	593
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
14	(92)	(73)	(151)	–	(151)
מחיקות חשבונאיות, נטו					
1	–	–	1	–	1
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
1,675	176	407	2,258	3	2,261
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2015⁽¹⁾					
255	8	209	472	(3)	469
הוצאות (ביטול הוצאות) בגין הפסדי אשראי					
(569)	(16)	(327)	(912)	–	(912)
מחיקות חשבונאיות					
345	–	180	525	–	525
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
(224)	(16)	(147)	(387)	–	(387)
מחיקות חשבונאיות, נטו					
(4)	–	–	(4)	–	(4)
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
1,702	168	469	2,339	–⁽²⁾	2,339
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2016					
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
134	3	33	170	–	170
ליום 31 בדצמבר 2014					
170	3	33	206	–	206
ליום 31 בדצמבר 2015					
161	–	34	195	–	195
ליום 31 בדצמבר 2016					

הערות:

(1) לא כולל יתרות שסווגו כנכסים והתחייבויות מוחזקים למכירה – ראו ביאור 18א.

(2) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

13. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי – הבנק

אשראי לציבור					
מסחרי	אנשים פרטיים – הלוואות לדיוור	אנשים פרטיים – אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2013	1,193	241	155	1,589	1,589
הוצאות (ביטול הוצאות) בגין הפסדי אשראי	(3)	20	82	99	99
מחיקות חשבונאיות	(516)	(10)	(137)	(663)	(663)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	365	–	104	469	469
מחיקות חשבונאיות, נטו	(151)	(10)	(33)	(194)	(194)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2014	1,039	251	204	1,494	1,494
הוצאות בגין הפסדי אשראי	35	1	39	75	75
מחיקות חשבונאיות	(301)	(92)	(150)	(543)	(543)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	339	–	105	444	444
מחיקות חשבונאיות, נטו	38	(92)	(45)	(99)	(99)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2015	1,112	160	198	1,470	1,470
הוצאות בגין הפסדי אשראי	99	7	126	232	232
מחיקות חשבונאיות	(348)	(16)	(182)	(546)	(546)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	280	–	89	369	369
מחיקות חשבונאיות, נטו	(68)	(16)	(93)	(177)	(177)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2016	1,143	151	231	1,525	1,525
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
ליום 31 בדצמבר 2014	120	3	12	135	135
ליום 31 בדצמבר 2015	142	3	14	159	159
ליום 31 בדצמבר 2016	134	–	14	148	148

הערה:

(1) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

14. אשראי לממשלות

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2015	2016	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים			
502	617	502	617
–	115	13	120
502	732	515	737

אשראי לממשלת ישראל

אשראי לממשלות זרות

סך-הכל אשראי לממשלות

15. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה

א. המאוחד

31 בדצמבר 2015			31 בדצמבר 2016		
סך-הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות	סך-הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות
במיליוני שקלים חדשים					
142	–	142	157	–	157
השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני ⁽¹⁾					
השקעות אחרות:					
2	–	2	–	–	– ⁽³⁾
בהלוואות בעלים					
144	–	144	157	–	157
סך-כל ההשקעות					
מזה:					
87	–	87	98	–	98
רווחים שנצברו מ-1 בינואר 1992					
סעיפים שנצברו בהון מ-1 בינואר 1992:					
(4)	–	(4)	–	–	–
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
(1)	–	(1)	(1)	–	(1)
התאמות מהטבות לעובדים					
פרטים בדבר מוניטין:					
283	283	–	301	301	–
הסכום המקורי					
142	142	–	160	160	–
ערך בספרים ⁽²⁾					

הערות:

- (1) כולל רווחים והתאמות מתרגום השקעות ביחידות בעלות מטבע פעילות שונה ממטבע הדיווח (הוגדרו בעבר כ"יחידות אוטונומיות") שנצברו ממועד הרכישה ועד ליום 31 בדצמבר 1991.
- (2) יתרות מוניטין בגין חברות מאוחדות מוצגות בסעיף "נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין".
- (3) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

15. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ב. הבנק

31 בדצמבר 2015			31 בדצמבר 2016		
סך-הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות	סך-הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות
במיליוני שקלים חדשים					
7,262	7,187	75	7,742	7,663	79
השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני (לרבות מוניטין) ⁽¹⁾					
השקעות אחרות:					
931	931	–	925	925	–
בכתבי התחייבות נדחים ובשטרי הון					
8,193	8,118	75	8,667	8,588	79
סך-כל ההשקעות					
מזה:					
4,372	4,299	73	4,952	4,875	77
רווחים שנצברו מ-1 בינואר 1992					
סעיפים שנצברו בהון מ-1 בינואר 1992:					
(1)	(1)	–	(32)	(32)	–
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו					
65	65	–	20	20	–
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
32	32	–	32	32	–
מענק המדינה לעובדים (הפרטה)					
(1)	(1)	–	–	–	–
התאמות נטו גידורי תזרים מזומנים					
(85)	(84)	(1)	(91)	(91)	–
התאמות נטו הטבות לעובדים					
–	–	–	3	3	–
עסקה עם בעל שליטה					
פרטים בדבר מוניטין:					
282	282	–	282	282	–
הסכום המקורי					
142	142	–	142	142	–
ערך בספרים					

הערה:

(1) כולל רווחים והתאמות מתרגום השקעות ביחידות בעלות מטבע פעילות שונה ממטבע הדיווח (הוגדרו בעבר כ"יחידות אוטונומיות") שנצברו ממועד הרכישה ועד ליום 31 בדצמבר 1991.

חלק של הבנק ברווחים או הפסדים של חברות מוחזקות

הבנק			המאוחד		
2014	2015	2016	2014	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים					
508	583	725	53	9	17
חלקו של הבנק ברווחים של חברות מוחזקות (במאוחד – כלולות)					
(26) ⁽²⁾	–	–	(26) ⁽²⁾	–	–
הפסדים מירידת ערך של חברות מוחזקות					
482	583	725	27	9	17
הפרשה למסים:					
25	28	37	–	–	–
מסים שוטפים ⁽¹⁾					
6	12	23	–	–	2
מסים נדחים					
31	40	60	–	–	2
סך-כל ההפרשה למסים					
451	543	665	27	9	15
חלקו של הבנק ברווחים לאחר השפעת המס של חברות מוחזקות (במאוחד – כלולות)					

הערות:

(1) מסים שוטפים בגין אי די בי ניו יורק, בהתאם להסכם עם רשויות המס – ראו ביאור 8 יג' להלן.

(2) בעיקר בגין מניות הבנק הבינלאומי, ראו ביאור 38.

15. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ג. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות

שם החברה	פרטים על החברה	חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים				חלק בזכויות ההצבעה		ההשקעה במניות לפי שווי מאזני ⁽¹⁾	
		2015	2016	2015	2016	2015	2016		
1. חברות בת מאוחדות									
Discount Bancorp, Inc ⁽²⁾	חברת אחזקות, ארה"ב	100.00	100.00	100.00	100.00	23	24	100.00	100.00
Israel Discount Bank of New York ⁽³⁾	בנק מסחרי, ארה"ב	100.00	100.00	100.00	100.00	3,402	3,253	100.00	100.00
בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ	בנק מסחרי	100.00	100.00	100.00	100.00	2,244	2,103	100.00	100.00
כרטיסי אשראי לישראל בע"מ ⁽⁴⁾	שירות כרטיסי אשראי	71.83 ⁽¹²⁾	79.00	79.00	71.83 ⁽¹²⁾	974	772	100.00	100.00
דיסקונט קפיטל בע"מ	חברה לחיתום והשקעות	100.00	100.00	100.00	100.00	470	380	100.00	100.00
דיסקונט מנפיקים בע"מ	הנפקת ניירות ערך	100.00	100.00	100.00	100.00	62	62	100.00	100.00
IDB (Swiss) בפירוק ⁽¹⁰⁾	בנק מסחרי, שווייץ	100.00	100.00	100.00	100.00	166	165	100.00	100.00
חברות המוחזקות על ידי Israel Discount Bank of New York:									
Discount Bank (Latin America) ⁽⁵⁾	בנק מסחרי, אורוגוואי	100.00	100.00	100.00	100.00	-	248	100.00	100.00
IDBNY Realty (Delaware), Inc ⁽⁵⁾	חברת אחזקות, ארה"ב	100.00	100.00	100.00	100.00	2,938	2,941	100.00	100.00
IDB Realty LLC ⁽⁶⁾	חברת השקעות, ארה"ב	100.00	100.00	100.00	100.00	6,122	6,157	100.00	100.00
חברות המוחזקות על ידי כרטיסי אשראי לישראל בע"מ:									
דיינרס (קלוב) ישראל בע"מ ⁽¹³⁾	שירות כרטיסי אשראי	100.00	100.00	100.00	100.00	192	157	100.00	100.00
כאל (מימון) בע"מ	מתן אשראי	100.00	100.00	100.00	100.00	56	92	100.00	100.00

הערות:

- (1) לרבות יתרות עודפי עלות מיוחסים ומוניטין.
- (2) חברת אחזקות בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק המחזיקה במניות של Israel Discount Bank of New York בבעלות ובשליטה מלאים.
- (3) החברה מוחזקת על ידי Discount Bancorp, Inc.
- (4) לפרטים בדבר ערבות בלתי מוגבלת בסכום לטובת ארגון ויזה הבינלאומי, למילוי כל התחייבויותיה של כאל, ראו ביאור ג' 26 ו' 10 להלן.
- (5) כלול בדוחות הכספיים של Israel Discount Bank of New York. ההשקעה בחברה זו ותרומתה לרווח הנקי אינן מנוכות מההשקעה ומהתרומה לרווח של Israel Discount Bank of New York.
- (6) כלול בדוחות הכספיים של IDBNY Realty (Delaware), Inc. ההשקעה בחברה זו ותרומתה לרווח הנקי אינן מנוכות מההשקעה ומהתרומה לרווח של IDBNY Realty (Delaware), Inc.

ערבויות עבור החברה לטובת גופים מחוץ לקבוצה		סעיפים אחרים שנצברו בהון ⁽⁸⁾		דיבידנד שנרשם		תרומה לרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק		השקעות הוניות אחרות		מזה: יתרת עודף עלות	
2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים											
-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
-	-	29	4	59	58	189	192	-	-	-	-
-	-	(45)	(97)	-	-	210	193	84	84	-	-
12	12	(1)	(10)	-	-	53	115	35	29	⁽⁹⁾ 142	⁽⁹⁾ 142
53	69	(4)	3	-	-	81	78	721	721	-	⁽⁹⁾ 18
-	-	-	-	3	-	1	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	(41)	(1)	-	-	-	-
-	-	34	-	-	-	5	4	-	-	-	-
-	-	147	109	-	-	40	31	-	-	-	-
-	-	25	(14)	-	-	46	4	-	-	-	-
-	-	-	-	-	58	19	35	-	-	-	-
-	-	-	-	-	72	23	36	84	84	-	-

(7) לפרטים בדבר הסכם למכירת פעילות החברה ובדבר ההפסד שנרשם בגין מכירה זו, ראו ד' להלן.

(8) לפרוט הסעיפים, ראו ביאור 10 א'.

(9) מוניטין.

(10) לפרטים בדבר הסכם למכירת פעילות החברה, ראו ה' להלן.

(11) לפרטים בדבר הסכם בין הרשויות בשווייץ לבין משרד המשפטים האמריקאי, ראו ביאור 26 ג' 14 להלן.

(12) היתרה מוחזקת בידי הבנק הבינלאומי.

(13) לפרטים בדבר החזקת אמצעי שליטה בדיינרס, ראו ביאור 36 א' להלן.

15. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

- ד. דיסקונט בנק לטין אמריקה (להלן: "DBLA").** ביום 18 בדצמבר 2014, נחתם הסכם למכירת פעילות DBLA. ביום 1 בנובמבר 2015 הושלמה העסקה, לאחר שהתקיימו התנאים המתלים, ובכלל זה קבלת אישורים רגולטורים שונים. התמורה בגין העסקה התקבלה. עם השלמת העסקה החל הליך פירוק הישות המשפטית שנותרה לאחר העסקה. לאחר השלמת העסקה נותרו בישות המשפטית נכסים והתחייבויות בהיקף זניח והשלמת מכירתם ו/או סילוקם, לפי העניין, טרם הושלמה. כתוצאה מההסכם נרשם בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2014 הפסד, בסך של כ-17 מיליון דולר (66 מיליון ש"ח), סך של 50 מיליון ש"ח לאחר השפעת המס.
- כמו כן, במסגרת ההחלטה לסווג את הנכסים וההתחייבויות של DBLA כמוחזקים למכירה, נרשמה בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2014 הפרשה לירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה של DBLA, בסך של 5.8 מיליון דולר, נטו (כ-23 מיליון ש"ח). בחודש יוני 2016 DBLA חילק דיבידנד בסך של כ-63.8 מיליון דולר ל-אי די בי ניו יורק. סכום זה, אשר ייצג את התמורה בגין העסקה, היה מופקד בפקדון ב-אי די בי ניו יורק מבעוד מועד ולא השפיע על תוצאות הבנק. ההסכם כולל מתן שיפויים לקונה בגין מצגים.
- ה. אידיבי (סוויס) בנק בפירוק.** ביום 23 בנובמבר 2015 התקשר אידיבי (סוויס) בנק, חברה בת של הבנק, בהסכם על פיו ימכור את פעילות הלקוחות, כפי שהוגדרה בהסכם. התמורה תיפרע בתשלומים, כפי שנקבע בהסכם, וסכומה הסופי כפוף להתאמות שיגזרו משווי הנכסים הנמכרים במועדים שנקבעו בהסכם. ביום 26 בפברואר 2016 הושלמה העסקה. במעמד ההשלמה שולם על פי ההסכם סך של 5.4 מיליון פרנקים שווייצריים, המהווה כ-60% מהסכום שנקבע בהסכם. על פי ההסכם, תשלום שני, בסך של כ-3.3 מיליון פרנקים שווייצריים, אמור להתקבל בחודש אוגוסט 2017. תשלום שלישי, בסך של כ-1.1 מיליון פרנקים שווייצריים, אמור להתקבל בחודש פברואר 2018. נוכח המהלך למכירת אידיבי (סוויס) בנק, הנכסים וההתחייבויות של אידיבי (סוויס) בנק ליום 30 בספטמבר 2015 (ומאז), הקשורים לפעילות מול הלקוחות, סווגו כמוחזקים למכירה.
- כתוצאה מהמהלך נרשמו בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015 הוצאות והפרשה להוצאות, בסך של כ-10 מיליון פרנקים שווייצריים (41 מיליון ש"ח), סך של 33 מיליון ש"ח לאחר השפעת המס. חלק מתמורת המכירה נרשם ברבעון ראשון 2016. יתרת התמורה תתקבל בעתיד, בכפוף לתנאים שנקבעו בהסכם. העסקה כוללת מתן שיפויים לקונה, מוגבלים לתקופה ולסכום, בגין מצגים שונים. לאחר השלמת העסקה כאמור, מונה ל-אידיבי (סוויס) בנק מפרק על ידי בעלי המניות, ושם התאגיד שונה ל-"אידיבי (סוויס) בנק - בפירוק". עם מילוי תנאים מקדימים, התקבל אישור רשות הפיקוח על השווקים הפיננסיים בשווייץ (FINMA), לסיום הפיקוח על אידיבי (סוויס) בנק - בפירוק. החל מיום 20 בדצמבר 2016 חדל אידיבי (סוויס) בנק - בפירוק מכל פעילות בנקאית והבנק פועל לפירוקו של התאגיד.
- ו. מיזוג של דיסקונט חיתום והנפקות בע"מ.** ביום 15 בנובמבר 2015 נחתם הסכם למיזוג כלל פיננסיים חיתום בע"מ עם ולתוך דיסקונט חיתום והנפקות בע"מ ("דיסקונט חיתום"). במסגרת העסקה השקיעה דיסקונט קפיטל (לשעבר: "דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ") בדיסקונט חיתום סך של 22 מיליון ש"ח כנגד הקצאת מניות ושיעור ההחזקה שלה בדיסקונט חיתום, בהון ובזכויות ההצבעה, ירד ל-55%. ביום 5 באפריל 2016 התקיימו כל התנאים המתלים לעסקת המיזוג, למעט קבלת אישור מאת רשם החברות, אשר התקבל ביום 3 במאי 2016. במועד השלמת המיזוג, נכנס לתוקף הסכם בעלי המניות בדיסקונט חיתום, אשר מסדיר את היחסים בין בעלי המניות בדיסקונט חיתום, במסגרתו נקבעו, בין היתר, מגבלות על עבירות המניות המוחזקות והוענקה אופציית call לדיסקונט קפיטל ואופציית put למחזיקי מניות המיעוט בדיסקונט חיתום, שניתן יהיה להפעילן לאחר תום ארבע שנים ממועד החתימה.

16. בניינים וציוד

א. הרכב הסעיף

המאוחד				
סך-הכל	תוכנה	מחשבים	ציוד, ריהוט וכלי רכב	בניינים ומקרקעין ⁽¹⁾
במיליוני שקלים חדשים				
עלות נכסים:				
7,443	3,458	906	843	2,236
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014				
387	223	85	37	42
תוספות				
(48)	–	–	–	(48)
נכסים שיועדו למכירה				
(85)	(28)	(17)	(38)	(2)
גריעות				
7,697	3,653	974	842	2,228
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015				
579	270	104	49	156
תוספות				
(85)	–	–	–	(85)
נכסים שיועדו למכירה				
(5)	(2)	(1)	(1)	(1)
התאמות מתרגום דוחות כספיים				
(161)	(60)	(73)	(26)	(2)
גריעות				
8,025	3,861	1,004	864	2,296
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016				
פחת והפסדים מירידת ערך:				
5,152	2,701	748	584	1,119
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014				
481	286	79	45	71
פחת לשנה				
(27)	–	–	–	(27)
נכסים שיועדו למכירה				
(84)	(28)	(17)	(37)	(2)
גריעות				
5,522	2,959	810	592	1,161
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015				
429	252	72	41	64
פחת לשנה				
(3)	–	–	–	(3)
ביטול הפסד מירידת ערך				
(58)	–	–	–	(58)
נכסים שיועדו למכירה				
(4)	(1)	(1)	(1)	(1)
התאמות מתרגום דוחות כספיים				
(156)	(57)	(71)	(26)	(2)
גריעות				
5,730	3,153	810	606	1,161
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016				
הערך בספרים:				
2,291	757	158	259	1,117
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014				
2,175	694	164	250	1,067
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015				
2,295	708	194	258	1,135
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016				
12.0%	20.0%	20.5%	9.7%	4.1%
שיעור פחת ממוצע משוקלל בשנת 2015				
11.9%	20.2%	21.0%	9.4%	4.3%
שיעור פחת ממוצע משוקלל בשנת 2016				

הערה:

(1) לרבות התקנות ושיפורים במושכר.

16. בניינים וציוד (המשך)

א. הרכב הסעיף (המשך)

הבנק				
סך-הכל	תוכנה	מחשבים	ציוד, ריהוט וכלי רכב	בניינים ומקרקעין ⁽¹⁾
במיליוני שקלים חדשים				
עלות נכסים:				
5,379	2,579	654	453	1,693
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014				
260	156	69	20	15
תוספות				
(48)	-	-	-	(48)
נכסים שיועדו למכירה				
(52)	-	(13)	(37)	(2)
גריעות				
5,539	2,735	710	436	1,658
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015				
385	171	86	30	98
תוספות				
(82)	-	-	-	(82)
נכסים שיועדו למכירה				
(115)	(39)	(54)	(22)	-
גריעות				
5,727	2,867	742	444	1,674
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016				
פחת והפסדים מירידת ערך:				
3,702	2,039	533	285	845
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014				
341	209	60	27	45
פחת לשנה				
(27)	-	-	-	(27)
נכסים שיועדו למכירה				
(51)	-	(13)	(36)	(2)
גריעות				
3,965	2,248	580	276	861
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015				
298	181	52	25	40
פחת לשנה				
(2)	-	-	-	(2)
ביטול הפסד מירידת ערך				
(57)	-	-	-	(57)
נכסים שיועדו למכירה				
(113)	(39)	(52)	(22)	-
גריעות				
4,091	2,390	580	279	842
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016				
הערך בספרים:				
1,677	540	121	168	848
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014				
1,574	487	130	160	797
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015				
1,636	477	162	165	832
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016				
11.4%	19.7%	19.6%	9.1%	3.5%
שיעור פחת ממוצע משוקלל בשנת 2015				
11.1%	20.0%	20.3%	9.0%	3.3%
שיעור פחת ממוצע משוקלל בשנת 2016				

הערה:

(1) לרבות התקנות ושיפורים במושכר.

ב. הבנק וחברה מאוחדת הם בעלי זכויות חכירה לתקופות המסתיימות בשנים שבין 2016 עד 2058.

16. בניינים וציוד (המשך)

המאוחד		הבנק	
31 בדצמבר			
2016	2015	2016	2015
במיליוני שקלים חדשים			
ג. יתרה מופחתת של בניינים ומקרקעין כוללת:			
127	127	38	38
יתרה מופחתת של התקנות ושיפורים במושכר			
13	⁽¹⁾ 16	11	⁽¹⁾ 13
ד. זכויות בחכירה מימונית:			
9	10	7	7
יתרת זכויות בחכירה בלתי מהוונת			
232	183	87	99
יתרת זכויות בחכירה מהוונת			
246	165	141	58
ה. מקרקעין ויתרה מופחתת של בניינים שטרם נרשמו בלשכת רישום המקרקעין			
12	20	11	17
ו. יתרה מופחתת של בניינים שאינם בשימוש הבנק ומושכרים ברובם לצדדים אחרים			
27	29	25	21
ז. יתרה מופחתת של בניינים וציוד העומדים למכירה			
3	2	2	–
ביטולי הפסדים לירידת ערך במהלך השנה			
ח. עלות פיתוח עצמי של תוכנה:			
2,858	2,711	2,537	2,397
עלות תוכנות שהופעלו			
(2,416)	⁽¹⁾ (2,219)	(2,156)	⁽¹⁾ (1,992)
פחת שנצבר			
442	492	381	405
יתרה להפחתה			
92	52	19	18
עלויות שנצברו על תוכנות בשלבי פיתוח			
534	544	400	423
סך-הכל עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב			
3,058	2,507	2,182	1,764
ט. הערך ברוטו של פריטי רכוש קבוע שהופחתו במלואם ועדיין בשימוש			
י. עלויות שהוכרו בספרים של פריטי רכוש קבוע הנמצאים בשלבי הקמה:			
111	7	97	7
עלות מקרקעין			
61	46	61	46
עלות ציוד			

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר

2016	2015	2014
במיליוני שקלים חדשים		
יא. פרטים לגבי הסכמי חכירה תפעולית ⁽²⁾ :		
דמי שכירות שהוכרו כהוצאה ⁽³⁾		
138	140	141
במאוחד		
89	91	95
בבנק		

הערות:

(1) הוצג מחדש.

(2) בדבר פרטים לגבי תשלומים עתידיים שאינם לביטול, ראו ביאור 26 ג' 1.

(3) כולל דמי חכירה מינימליים ודמי שכירות מותנים.

17. נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין

המאוחד			
מוניטין ⁽¹⁾ קשרי לקוחות סך-הכל			
במיליוני שקלים חדשים			
			עלות
361	78	283	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014
(78)	(78)	–	מכירת פעילות ⁽²⁾
283	–	283	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
18	–	18	רכישות במסגרת צירופי עסקים
301	–	301	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
			הפחתות והפרשה לירידת ערך
219	78	141	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014
(78)	(78)	–	מכירת פעילות ⁽²⁾
141	–	141	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015 ו-2016
			הערך בספרים
142	–	142	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014, 2015
160	–	160	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016

הערות:

- (1) מוניטין שהוכר בצירוף עסקים (מוניטין שהוכר בעת רכישת השקעה בחברה כלולה, נכלל בסעיף השקעות בחברות כלולות).
 (2) לפרטים בדבר הסכם למכירת פעילות בחברה מוחזקת, ראו ביאור 15 ה'.

18. נכסים אחרים

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2015	2016	2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים				
1,140	1,123	1,635	1,636	מסים נדחים לקבל, נטו (ראו ביאור 8 י')
299	174	342	218	עודף מקדמות ששולמו למס הכנסה על העתודות השוטפות
–	–	4	–	עודף נכסי התכנית על ההתחייבות בגין הטבות לעובדים (ראו ביאור 23 ב')
15	9	26	10	הוצאות הנפקה ונכיון של כתבי התחייבות נדחים
91	64	168	146	הכנסות לקבל
–	–	706	715	ערך פדיון של פוליסות ביטוח חיים בבעלות חברה מאוחדת
59	298	59	298	נכסים בגין פעילות בשוק המעוף
393	336	393	336	פקדון זהב
173	115	363	230	חייבים אחרים ויתרות חובה
2,170	2,119	3,696	3,589	סך-כל הנכסים האחרים

18א. נכסים המוחזקים למכירה

אידיבי (סוויס) בנק. הנכסים וההתחייבויות של אידיבי (סוויס) בנק, הקשורים לפעילות מול הלקוחות, סווגו כמוחזקים למכירה. לפרטים בדבר ההסכם למכירת פעילות אידיבי (סוויס) בנק, ראו ביאור 15 ה' לעיל.

להלן יובאו נתונים בדבר נכסים והתחייבויות המסווגים כמוחזקים למכירה (אשר כוללים גם נכסים של הבנק בסכום זניח).

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2015	2016	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים			
נכסים המסווגים כמוחזקים למכירה			
-	-	-	-
מזומנים ופקדונות בבנקים			
-	-	-	-
ניירות ערך			
-	-	400	-
אשראי לציבור נטו			
-	-	-	-
אשראי לממשלות			
21	25	29	27
בניינים וציוד			
-	-	3	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים			
-	-	-	-
נכסים אחרים			
21	25	432	27
סך-הכל			
התחייבויות המסווגות כמוחזקות למכירה			
-	-	1,672	-
פקדונות הציבור			
-	-	-	-
פקדונות מבנקים			
-	-	3	-
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים			
-	-	-	-
התחייבויות אחרות			
-	-	1,675	-
סך-הכל			

19. פקדונות הציבור

א. סוגי פקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

המאוחד		הבנק	
31 בדצמבר			
2016	2015	2016	2015
במיליוני שקלים חדשים			
בישראל			
לפי דרישה:			
32,673	30,726	27,012	25,584
30,957	26,195	29,115	24,705
63,630	56,921	56,127	50,289
סך-הכל לפי דרישה			
82,268	75,332	67,226	62,490
145,898	132,253	123,353	112,779
סך-הכל פקדונות בישראל*			
* מזה:			
83,717	(2)79,101	71,769	67,355
13,185	11,735	9,070	7,246
48,996	(2)41,417	42,514	38,178
מחוץ לישראל			
לפי דרישה:			
4,489	(1)4,069	-	-
13,499	(1)13,956	-	-
17,988	18,025	-	-
סך-הכל לפי דרישה			
8,432	(3)7,597	-	-
26,420	25,622	-	-
סך-הכל פקדונות מחוץ לישראל			
172,318	157,875	123,353	112,779
סך-הכל פקדונות הציבור			

הערות:

(1) לא כולל יתרות שסווגו כנכסים והתחייבויות מוחזקים למכירה - ראו ביאור 18א.

(2) סווג מחדש - מיון מאנשים פרטיים לתאגידים.

(3) סווג מחדש - ראו ביאור 1 ז'.

ב. פקדונות הציבור לפי גודל על בסיס מאוחד

31 בדצמבר	
2016	2015
במיליוני שקלים חדשים	
במיליוני שקלים חדשים	
תקרת הפקדון	
יתרה	
עד 1	61,475 ⁽¹⁾
מעל 1 עד 10	46,662 ⁽¹⁾
מעל 10 עד 100	23,344 ⁽¹⁾
מעל 100 עד 500	17,595
מעל 500	8,799
סך-הכל	157,875

הערה:

(1) סווג מחדש - ראו ביאור 1 ז'.

20. פקדונות מבנקים

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2015	2016	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים			
בישראל			
בנקים מסחריים:			
460	189	1,480	2,451
61	299	252	101
מחוץ לישראל			
בנקים מסחריים:			
904	1,080	1,133	1,093
56	38	622	1,437
192	100	263	183
בנקים מרכזיים:			
–	–	157	77
1,673	1,706	3,907	5,342
סך-הכל פקדונות מבנקים			

21. איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים

הבנק		המאוחד		שיעור תשואה פנימי ⁽¹⁾	משך חיים ממוצע ⁽¹⁾
31 בדצמבר		31 בדצמבר			
2015	2016	2015	2016	%	שנים
במיליוני שקלים חדשים					
אג"ח וכתבי התחייבות נדחים שאינם ניתנים להמרה במניות:					
326	327	2,102	1,823	4.75	3.19
1,133	1,064	5,329	4,569	5.26	3.98
אג"ח וכתבי התחייבות נדחים הניתנים להמרה במניות:					
1,793	1,787	1,793	1,787	5.71	5.09
במטבע ישראלי צמוד למדד ⁽²⁾					
כתבי התחייבות צמודי אשראי (CLN):					
282	229	282	229	2.40	0.01
64	90	64	90	3.81	2.50
במטבע חוץ אירו					
3,598	3,497	9,570	8,498	סך-כל אג"ח וכתבי ההתחייבות ⁽³⁾	

הערות:

(1) שיעור תשואה פנימי, הינו שיעור ריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי של היתרה המאזונית הכלולה בדוח הכספי. משך חיים ממוצע, הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהווה לפי שיעור התשואה הפנימי. נתוני שיעור התשואה הפנימי ומשך החיים הממוצע הם ליום 31 בדצמבר 2016 ומתייחסים למאוחד.

(2) שטרי הון נדחים המוכרים, בהתאם להוראות המעבר של "באזל III", כהון רובד 1 נוסף.

(3) מזה: במאוחד רשומים למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב 6,580 מיליוני ש"ח (בשנת 2015: 7,617 מיליוני ש"ח).

22. התחייבויות אחרות

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2015	2016	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים			
17	19	18	23
–	–	11	41
1,882	1,988	2,474	2,531
75	79	131	139
2,978	3,074	5,930	5,668
159	148	206	195
274	382	618	764
59	298	59	298
179	285	179	285
313	395	1,359	1,123
5,936	6,668	10,985	11,067

23. הטבות לעובדים

א. תאור ההטבות העיקריות הניתנות לעובדי הקבוצה

- (1) התחייבות הבנק והחברות המאוחדות שלו לתשלום פיצויי פרישה לעובדים, המבוססת על משכורת חודשית אחת לכל שנת עבודה, כמקובל, מכוסה במלואה על ידי הפקדות בקופות הפיצויים ועל ידי פוליסות ביטוח וקרנות פנסיה, והיתרה רשומה כעתודה בספרי הבנק. עיקר הסכומים שנצברו בפוליסות הביטוח וקרנות הפנסיה, אינם כלולים במאזן מאחר ואלה אינן בשליטתם של הבנק והחברות המאוחדות שלו.
- (2) חברי ההנהלה של הבנק זכאים לקבל פיצויים רגילים וחלקם זכאים גם למענק הסתגלות בגובה של בין 4 ל-8 חודשי משכורת בעת פרישתם, וזאת על פי תנאי החוזים האישיים עליהם הם חתומים, ובגנים נערכו הפרשות מתאימות (ראו סעיף ה' להלן, בענין מדיניות תגמול שאושרה). התחייבות החברות המאוחדות בחו"ל לתשלום פנסיה על בסיס חישוב אקטוארי, מכוסה על ידי הפקדות שוטפות בקופת פנסיה מוכרת בחו"ל.
- (3) בחברה בנקאית מאוחדת, זכאים מספר עובדים בכירים למענקי הסתגלות של בין 6 ל-9 משכורות חודשיות, ובגנים נערכו הפרשות מתאימות.
- (4) הבנק והחברות המאוחדות שלו אינם רשאים למשוך את כספי היעודה אלא לצורך תשלום פיצויי פרישה בלבד.
- (5) חלק מעובדי הבנק זכאים למענקי יובלות בגובה של מספר חודשי משכורת ומספר ימי חופשה נוספים, בתום 20, 30 ו-40 שנות עבודה בבנק. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מחושבת העתודה בגין התחייבות זו על בסיס אקטוארי ומוצגת בערך נוכחי. גורם עליית השכר העתידית, המשמש בחישוב ההתחייבות לזכויות העובדים, בגין עובדי הבנק, הינו 1.8% לשנה במונחים ריאליים.
- בשנת 2007 נחתם עם נציגות העובדים הסכם בדבר "חופשת יובלות", על פיו, בין היתר, בוטלה הזכות לחופשת יובלות ביחס לעובדים חדשים. בשנת 2011 נחתם עם נציגות העובדים הסכם "דרגות ושלבים" על פיו, בין היתר, עובדים חדשים, שיתקבלו או יוסבו למעמד של עובדים מן המניין, החל מיום 1 בינואר 2012, לא יהיו זכאים למענק יובלות.
- (6) עובדי הבנק והחברות המאוחדות שלו בישראל זכאים לחופשה שנתית לפי הסכמי העבודה הקיימים, ובכפוף להוראות חוק חופשה שנתית, התשי"א-1951. החבות בגין חופשה מוכרת במהלך תקופת העבודה בה נצברת הזכאות לחופשה. החבות נקבעת על בסיס שכר אחרון בתקופת הדיווח בתוספת תשלומים נלווים.
- (7) עובדי הבנק והחברות המאוחדות שלו זכאים להטבות מסוימות לאחר צאתם לגימלאות. ההתחייבות האמורה מחושבת על בסיס אקטוארי. בנוסף, חלק מהעובדים שפרשו בפרישה מוקדמת, המירו את מענק הפרישה בקצבה לתקופה מוגדרת.
- יצויין שבהסכם "דירוג ושלבים", שנחתם בשנת 2011, צומצמו ההטבות לגמלאים שהתקבלו או הוסבו למעמד של עובדים מן המניין לאחר יום 1 בינואר 2012, והן עומדות בהתאמה לתנאי העובדים בהסכם זה, על מתנות לחגים והחזר הוצאות רפואיות.
- (8) חלק מהחברות המאוחדות אימצו תוכניות לתגמול עובדים, על פיהן זכאים המנהלים הכלליים ו/או עובדים בחברות האמורות למענק שסכמו נקבע בהתאם לתוצאות העסקיות של אותן חברות. בדוחות הכספיים נכללו ההפרשות הנדרשות בשל המענקים האמורים.
- (9) **תוכנית פרישה מסווג "אנונה"**. חלק מהפורשים בשנים 2007 עד 2011 (31 עובדים ליום 31 בדצמבר 2016) בחרו במסלול אנונה מלא או משולב, במסגרתו הם המירו את התשלום ההוני בסדרת תשלומים חודשיים או בשילוב בין תשלום הוני לבין סדרת תשלומים חודשיים. התוכנית תחומה מראש למספר תשלומים שבחר הפורש מראש (בטווח שבין מינימום 120 תשלומים לבין מקסימום 300 תשלומים).

23. הטבות לעובדים (המשך)

(10) **תוכנית פרישה 2011**. חלק מהפורשים במסגרת תוכנית פרישה 2011 (123 עובדים ליום 31 בדצמבר 2016), בחרו במסלול קצבה חודשית. ההתחייבות כאמור מכוסה במלואה ביתרת העתודה לפיצויים.

תנאי הקצבה החודשית הם אלה:

- קצבה חודשית למשך כל חיי הפורש, ממועד הפרישה, צמודה למדד;
 - סכומי הקצבה החודשית נקבעו במועד הפרישה על פי תחשיב כלכלי שביצע הבנק, אשר נגזר מסכום יתרת קרן הפיצויים שהומרה לקצבה;
 - העובד יכל לבחור במסלול קצבה עם או בלי שארים;
 - לעובד ניתנה האפשרות לבחור מספר תשלומי קצבה מובטחים, בהתאם לגילו.
- בגין תשלומי קצבאות המגיעים לפורש ו/או לבן/בת זוגו בהגיעם לגיל 85 (הכל על פי המסלול שבחר הפורש), רכש הבנק כיסוי ביטוחי אשר יבטיח את תשלום הקצבה כאמור ואשר תשלום ישירות על ידי חברת הביטוח.

(11) **תוכנית פרישה 2014**. חלק מהפורשים במסגרת תוכנית פרישה 2014, בחרו במסלול קצבה חודשית, למשך כל חיי העובד ו/או בן/בת הזוג, או במסלול משולב של קצבה חודשית וקבלת סכום הוני (חד פעמי).

בגין תשלומי קצבאות המגיעים לפורש שבמועד הפרישה היה בן 60 ומעלה, או בהגיעו לגיל 60, רכש הבנק (או ירכוש בהגיע העובד לגיל 60) כיסוי ביטוחי אשר יבטיח את תשלום הקצבה כאמור, אשר תשלום ישירות על ידי חברת הביטוח. תשלומי הקצבה עד הגיע הפורש לגיל 60, ישולמו במישרין על ידי הבנק.

תנאי הקצבה החודשית הם אלה:

- קצבה חודשית למשך כל חיי הפורש, ממועד הפרישה, צמוד למדד עד הגיע העובד לגיל 60, וצמוד לתנאי הפוליסה לאחר גיל 60;
- העובד יכל לבחור במסלול קצבה, עם או בלי שארים;
- לעובד ניתנה אפשרות לבחור במסלול קצבה, עם או בלי הבטחת מינימום של 240 חודשי תשלום, בתוספת החודשים שעד גיל 60 (לעובד שבמועד הפרישה טרם מלאו לו 60 שנה).

התשלום ההוני, תשלומי הקצבה על ידי הבנק ועלות רכישת הפוליסה הוגבלו בסכום שהיה עומד לרשות הפורש אילו היה בוחר במסלול הוני מלא.

(12) **תוכנית פרישה 2016**. חלק מהפורשים במסגרת תוכנית פרישה 2016, בחרו במסלול קצבה חודשית, למשך כל חיי העובד ו/או בן/בת הזוג, או במסלול משולב של קצבה חודשית וקבלת סכום הוני (חד פעמי) בתנאים אלה: שניתנו בתוכנית פרישה 2014.

(13) לאי די בי ניו יורק היתה התחייבות לתשלומי פנסיה לעובדיה, בגינה הקימה קרן פנסיה בה הופקדו כספי העובדים והמעסיק. ההפקדות השנתיות בקרן התבססו על תחשיבים שהכין יועץ אקטוארי בלתי תלוי. במהלך הרבעון השלישי של שנת 2016 התקבלה בחברה החלטה להקפיא את הזכויות שנצברו עד אותו מועד בתוכנית הפנסיה התקציבית האמורה. המהלך הוביל להקטנת ההתחייבות האקטוארית בכ- 13.5 מיליון דולר (כ-51 מיליון ש"ח).

להלן פרטים עיקריים אודות ההתחייבות האמורה:

31 בדצמבר			
		2016	2015
במיליוני דולר של ארה"ב			
סכום ההתחייבות	48	55	
השווי ההוגן של נכסי התוכנית	43	38	
עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית נכלל בסעיף התחייבות אחרות	5	17	
	%	%	
שיעור היוון שנתי	4.15	4.23	
שיעור תשואה שנתי צפוי בגין נכסי הקרן	5.36	6.20	
שיעור הגידול השנתי בשכר העובדים	4.00	4.00	

23. הטבות לעובדים (המשך)

ב. פירוט ההטבות

מאוחד		הבנק	
31 בדצמבר			
2016	2015	2016	2015
במיליוני שקלים חדשים			
פיצויים:			
3,367	3,420	2,461	2,538
2,052	2,307	1,558	1,794
1,315	1,113	903	744
1,315	1,117	903	744
-	4	-	-
סכומים שנכללו בסעיף התחייבויות אחרות:			
352	439	350	349
715	762	636	681
142	149	99	108
7	7	-	-
2,531	2,474	1,988	1,882
56	106	-	-
-	4	-	-

ג. תוכניות להטבה מוגדרת - מאוחד

1. מחויבות ומצב המימון

1.1 שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2016	2015	2016	2015	
פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה		הטבות לגימלאים לאחר פרישה		
במיליוני שקלים חדשים				
מחויבות בגין הטבה חזויה בתחילת שנה	3,420	3,464	762	808
עלות שירות	89	136	7	15
עלות ריבית	106	118	31	32
הפסד (רווח) אקטוארי	504	(72)	(35)	(45)
שינויים בשערי החליפין של מטבע חוץ	(3)	1	(1)	— ⁽²⁾
הטבות ששולמו	(697)	(227)	(45)	(32)
צמצומים	(52)	–	(4)	(16)
מחויבות בגין הטבה חזויה בסוף השנה	3,367	3,420	715	762
מחויבות בגין הטבה מצטברת בסוף השנה ⁽¹⁾	2,870	2,883	715	762

הערות:

- (1) המחויבות בגין הטבה מצטברת שונה מהמחויבות בגין הטבה חזויה בכך שהיא אינה כוללת הנחות כלשהן בדבר רמות התגמול העתידיות.
 (2) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

23. הטבות לעובדים (המשך)

ג. תוכניות להטבה מוגדרת – מאוחד (המשך)

1. מחויבות ומצב המימון (המשך)

1.2 שינוי בשווי הוגן של נכסי התוכנית ומצב המימון של התוכנית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה		
במיליוני שקלים חדשים		
2,393	2,307	שווי הוגן של נכסי התוכנית לתחילת השנה
24	60	תשואה בפועל על נכסי התוכנית
1	(2)	שינויים בשערי החליפין של מטבע חוץ
38	37	הפקדות לתוכנית
(149)	(350)	הטבות ששולמו
2,307	2,052	שווי הוגן של נכסי התוכנית לסוף השנה
(1,113)	(1,315)	מצב המימון – התחייבות נטו שהוכרה בסוף השנה

1.3 סכומים שהוכרו במאזן המאוחד

31 בדצמבר			
2015	2016	2015	2016
הטבות לגימלאים לאחר פרישה		פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה	
במיליוני שקלים חדשים			
-	-	4	-
(762)	(715)	(1,117)	(1,315)
(762)	(715)	(1,113)	(1,315)

1.4 סכומים שהוכרו ברווח כולל אחר מצטבר לפני השפעת המס

31 בדצמבר			
2015	2016	2015	2016
הטבות לגימלאים לאחר פרישה	פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה		
במיליוני שקלים חדשים			
(105)	(68)	(298)	(658)
(10)	–	(125)	(52)
7	6	(2)	–
(108)	(62)	(425)	(710)

הערה:

(1) נובע מהשינוי בשיעור ההיוון המשמש בחישוב העתודות בגין זכויות עובדים במועד היישום לראשונה של ההוראות.

1.5 תוכניות שבהן המחויבות בגין הטבה מצטברת עולה על נכסי התוכנית

31 בדצמבר		
2015	2016	
פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה		
במיליוני שקלים חדשים		
3,297	3,228	מחויבות בגין הטבה חזויה
2,778	2,758	מחויבות בגין הטבה מצטברת
2,180	1,919	שווי הוגן של נכסי התוכנית

23. הטבות לעובדים (המשך)

ג. תוכניות להטבה מוגדרת – מאוחד (המשך)

1. מחויבות ומצב המימון (המשך)

1.6 תוכניות שבהן המחויבות בגין הטבה חזויה עולה על נכסי התוכנית

31 בדצמבר		
2015	2016	
פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה		
במיליוני שקלים חדשים		
3,297	3,367	מחויבות בגין הטבה חזויה
2,180	2,051	שווי הוגן של נכסי התוכנית

2. הוצאה לשנה

2.1 רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד בגין תוכניות פנסיה להטבה מוגדרת ולהפקדה מוגדרת

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים			
פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה			
204	136	89	עלות שירות
134	118	106	עלות ריבית
(116)	(111)	(77)	תשואה חזויה על נכסי התכנית
הפחתה של סכומים שלא הוכרו:			
(3)	10	40	הפסד (רווח) אקטוארי נטו
1	1	1	עלות שירות קודם
(2)	11	41	סך-כל ההפחתות של סכומים שלא הוכרו
481	–	(2) 143	אחר, לרבות הפסד מצימצום או סילוק
701	154	302	סך-כל עלות ההטבה נטו
149	144	153	סך-כל ההוצאה בגין תוכניות פנסיה להפקדה מוגדרת
850	298	455	סך-כל ההוצאות בגין פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה
הטבות לגימלאים לאחר פרישה			
29	15	7	עלות שירות
35	32	31	עלות ריבית
הפחתה של סכומים שלא הוכרו:			
(1) –	6	9	הפסד אקטוארי נטו
(2)	(1)	(1)	עלות שירות קודם
(2)	5	8	סך-כל ההפחתות של סכומים שלא הוכרו
(1)	(4)	(1)	אחר, לרבות רווח מצימצום או סילוק
61	48	45	סך-כל עלות ההטבה נטו
911	346	500	סך-כל ההוצאות שנכללו במשכורות והוצאות נלוות

הערות:

(1) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

(2) מזה סילוק בסך 141 מיליון ש"ח.

2.3. הטבות לעובדים (המשך)

ג. תוכניות להטבה מוגדרת – מאוחד (המשך)

2. הוצאה לשנה (המשך)

2.2 שינויים בנכסי התוכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת המס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2014	2015	2016	2014	2015	2016
פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה הטבות לגימלאים לאחר פרישה					
במיליוני שקלים חדשים					
24	86	(29)	26	310	542
(1)–	(11)	(9)	3	(9)	(40)
2	1	1	(1)	(1)	(1)
–	(131)	(10)	(17)	(295)	(73)
(1)–	(1)–	(1)–	(1)–	(1)	(1)–
(1)–	–	1	–	–	(143)
26	(55)	(46)	11	4	285
61	48	45	701	154	302
87	(7)	(1)	712	158	587

הערות:

(1) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

(2) ראו סעיף 2.1 לעיל.

2.3 אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה (כהכנסה) בשנת 2017 לפני השפעת המס

פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה	הטבות לגימלאים לאחר פרישה
במיליוני שקלים חדשים	
49	3
30	–
–	(1)
79	2

סך הכל צפוי כי יופחת מרווח כולל אחר

3. הנחות

3.1 ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין ההטבה ולמידת עלות ההטבה נטו

3.1.1 ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה

31 בדצמבר			
2015	2016	2015	2016
פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה הטבות לגימלאים לאחר פרישה			
1.45%–2.59%	1.32%–2.32%	1.76%–2.49%	1.66%–2.22%
		0.18% – 19.17%	0.35% – 19.65%
		2.32%	2.11%

שיעור היוון

שיעור העזיבה

שיעור גידול בתגמול

2.3. הטבות לעובדים (המשך)

ג. תוכניות להטבה מוגדרת - מאוחד (המשך)

3. הנחות (המשך)

3.1.2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה

31 בדצמבר					
2014	2015	2016	2014	2015	2016
הטבות לגימלאים לאחר פרישה			פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה		
2.09%-3.17%	0.78%-2.76%	1.07%-2.59%	2.42%-2.57%	1.10%-2.65%	1.32%-2.49%
שיעור היוון			7.14%	4.47%	3.37%
תשואה חזויה לטווח ארוך על נכסי התכנית			2.16%-2.75%	2.36%	2.11%
שיעור גידול בתגמול					

3.2. השפעה של שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת המס

גידול בנקודת אחוז אחת				קיטון בנקודת אחוז אחת			
פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה		הטבות לגימלאים לאחר פרישה		פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה		הטבות לגימלאים לאחר פרישה	
31 בדצמבר							
2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים							
84	49	336	341	(83)	(48)	(321)	(329)
1	1	(49)	(121)	(1)	(1)	49	120
(1)	–	(294)	(304)	2	–	313	339

4. נכסי התוכנית

4.1. הרכב השווי ההוגן של נכסי התוכנית

31 בדצמבר 2015			31 בדצמבר 2016		
סך-הכל	רמה 2	רמה 1	סך-הכל	רמה 2	רמה 1
במיליוני שקלים חדשים					
סוג הנכס					
97	8	89	53	7	46
מזומנים ופקדונות מבנקים					
601	17	584	669	14	655
מניות					
איגרות חוב:					
780	15	765	578	16	562
ממשלתיות					
782	133	649	715	120	595
קונצרניות					
1,562	148	1,414	1,293	136	1,157
סך-הכל איגרות חוב					
47	40	7	37	28	9
אחר					
2,307	213	2,094	2,052	185	1,867
סך-הכל					

23. הטבות לעובדים (המשך)

ג. תוכניות להטבה מוגדרת – מאוחד (המשך)

4. נכסי התוכנית (המשך)

4.2 השווי ההוגן של נכסי התוכנית לפי סוגי נכסים ויעד הקצאה לשנת 2017

סוג הנכס	יעד הקצאה ב- %		% מנכסי התוכנית	
	שנת 2017		31.12.2016	31.12.2015
מזומנים ופקדונות מבנקים	0.8% – 17.6%		2.6%	4.2%
מניות	24.7% – 35.4%		32.6%	26.0%
איגרות חוב:				
ממשלתיות	23.8% – 31.4%		28.2%	33.8%
קונצרניות	31.8% – 42.5%		34.8%	33.9%
סך-הכל איגרות חוב	55.6% – 73.9%		63.0%	67.7%
אחר	0.6% – 2.2%		1.8%	2.1%
סך-הכל			100.0%	100.0%

5. תזרימי מזומנים

5.1 הפקדות

תחזית ⁽¹⁾	הפקדות בפועל	
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2017	2016
פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה במיליוני שקלים חדשים		
הפקדות	29	37
	38	

הערה:

(1) אומדן הפקדות שצפוי לשלמן לתוכניות פנסיה להטבה מוגדרת במהלך שנת 2017.

5.2 הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד

שנה	במיליוני שקלים חדשים
2017	85
2018	255
2019	188
2020	150
2021	148
2022-2026	886
2027 ואילך	1,569
סך-הכל	3,281

2.3. הטבות לעובדים (המשך)

ד. תוכנית תגמול לחברי הנהלת הבנק (2011-2013)

1. **כללי.** ביום 31 באוגוסט 2011 החליט דירקטוריון הבנק לאשר תוכנית תגמול לחברי הנהלת הבנק ולמבקר הפנימי של הבנק, אשר כללה מענק שנתי ומענק לזמן ארוך. תוכנית התגמול היתה לשלוש שנים, בגין השנים 2011-2013.

2. **סכום המענק השנתי בגין שנת 2013.** חברי הנהלת הבנק, המבקר הפנימי, מנהל הסיכונים הראשי והחשבוני הראשי, היו זכאים לבונוס שנתי בגין שנת 2013 בסכום כולל של כ-5.2 מיליון ש"ח. בהתאם לתנאי התוכנית, מתוך הסכום האמור סך של כ-3.1 מיליון ש"ח שולם בחודש אפריל 2014, והיתרה התחלקה לשני תשלומים נדחים, שתשלומם כפוף לקיום תנאי הסף בגין השנים 2014 ו-2015, בהתאמה. הסכום האמור הינו לאחר הפחתה בשיעור של 20% מהבונוס השנתי ואי הענקת הבונוס שבשיקול דעת. תנאי הסף בגין שנת 2014 התקיימו, וקמה הזכאות לתשלום המנה הנדחית השניה.

3. **מענק לזמן ארוך בגין השנים 2011-2013.** חברי הנהלת הבנק, המבקר הפנימי, מנהל הסיכונים הראשי והחשבוני הראשי היו זכאים למענק לזמן ארוך בגין השנים 2011-2013, בסכום כולל של כ-5.1 מיליון ש"ח, ששולם כולו בחודש אפריל 2014. הסכום האמור הינו לאחר ביטול החלק היחסי מהמענק לזמן ארוך בגין שנת 2012, והפחתה בשיעור של 20% מהיתרה בגין השנים 2011 ו-2013.

4. **המענק השנתי בגין שנת 2014.** דירקטוריון הבנק החליט כי בשנת 2014 לא ישולמו מענקים לנושאי משרה בבנק.

ה. מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק (2014-2016)

בבנק, בהתאם לסעיף 267א לחוק החברות, התשנ"ט-1999, לאחר שאושרה על ידי הדירקטוריון, בהמלצת ועדת התגמול. התוכנית כללה, בין היתר, את המרכיבים הבאים: תקרת המשכורת החודשית והשיקולים בקביעתה; היקף פיצויי פיטורין, אשר ככלל יהיה בשיעור של 100% מהמשכורת החודשית; תקופת הודעה מוקדמת, שלא תעלה על ארבעה חודשים; מענק הסתגלות בסך של עד שמונה משכורות חודשיות, אם ההעסקה תסתיים בתקופה של עד שנתיים ממועד תחילת ההעסקה, ועד ארבע משכורות חודשיות לאחר תום שנתיים כאמור; תשלום תנאי פרישה משתנים, אשר יהיו כפופים להסדרי דחיית תשלומים; תשלום מענק גיוס במקרים מיוחדים; תנאים נלווים ומגבלות על היקפים; תוכנית לתשלום מענקים שנתיים לנושאי משרה, בכפוף לעמידה ביעדי סף שנקבעו. היקף המענק השנתי לנושאי המשרה התבסס על עמידה במדדים קבוצתיים ומדדים אישיים המשקפים את תרומת נושא המשרה להשגת יעדי הבנק, על רכיב מענק בסיסי ועל רכיב מענק בשיקול דעת. במסגרת המדיניות נקבעו הוראות מיוחדות בדבר תגמול נושאי משרה העוסקים בניהול סיכונים, בקרה וביקורת. במסגרת המדיניות נקבעה תקרת סף המענקים לכלל נושאי המשרה ולמי מנושאי המשרה, וכן נכללה האפשרות לחלוקת מענקים מיוחדים: מענק עבור רווחים או הפסדים מיוחדים (מענק חיובי או שלילי), מענק עבור תרומה מיוחדת ומענק בנסיבות מיוחדות. במסגרת המדיניות נקבעו הסדרים לפריסת המענק השנתי, ובכלל זה – תשלום 50% מסך המענקים בגין שנת מענק במזומן, בסמוך לאחר פרסום הדוחות הכספיים של הבנק לשנת המענק, ודחיית 50% הנוותרים, אשר נדחו ונפרסו בשלוש מנות שוות, על פני שלוש השנים העוקבות למועד הזכאות, והיו צמודים לשינויים במחיר מניית הבנק; הוראות בדבר תנאי כהונה והעסקה של יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל.

העקרונות שפורטו בתוכנית התגמול חלו על תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בבנק, שאושרו החל ממועד אישור מדיניות התגמול. לא היה במדיניות התגמול כדי לפגוע בהתקשרויות ו/או בזכויות אחרות של נושאי המשרה בקשר עם כהונתם והעסקתם בבנק, שהיו קיימות במועד אישור המדיניות.

מדיניות התגמול שאושרה לא הוחלה במישרין על תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בחברות הבת של הבנק. עם זאת, עקרונות מדיניות התגמול של הבנק אומצו כחלק ממדיניות תגמול קבוצתית, אשר חלה על נושאי המשרה בחברות הבת של הבנק בישראל, תוך ביצוע ההתאמות הנדרשות.

מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק (2017-2019). באסיפה כללית שנתיים, שהתקיימה ביום 8 בנובמבר 2016, הוחלט לאשר את מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק, בהתאם לסעיף 267א לחוק החברות.

מדיניות התגמול של הבנק כפופה, בין היתר, להוראות חוק החברות, הוראת ניהול בנקאי תקין 301A בנושא מדיניות התגמול בתאגיד בנקאי (להלן: "הוראת המפקח" או "הוראה 301A"), כפי שתוקנה מעת לעת, ולחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016 (להלן: "חוק התגמול"). אשר פורסם ביום 12 באפריל 2016. מדיניות התגמול מחליפה את מדיניות התגמול הקודמת של הבנק (ראו לעיל), ותעמוד בתוקפה למשך תקופה של שלוש שנים ממועד אישור האסיפה הכללית. קביעת מדיניות התגמול החדשה נועדה להתאים את מדיניות התגמול בבנק לשינויים שחלו בהוראת המפקח ולהוראות חוק התגמול.

השינויים העיקריים בין מדיניות התגמול שאושרה לבין מדיניות התגמול הקודמת:

- התווספו מגבלות בדבר היקף התגמול לנושאי משרה בשים לב לכללים והמגבלות הקבועים בחוק התגמול.
- נערכו שינויים בתנאי תכנית המענקים לנושאי משרה הכפופים למנהלת הכללית הקבועים במדיניות התגמול. במסגרת זאת, חלו שינויים בתנאי הסף לתשלום מענקים, במרכיבי המענק השנתי וחלה הפחתה בתקרות המענק השנתי לנושאי משרה כאמור.
- התווספה סמכות לוועדת התגמול והדירקטוריון לאשר מענק לנושא משרה הכפוף למנהלת הכללית שלא על בסיס קריטריונים מדידים עד תקרה של 3 משכורות חודשיות לנושא משרה כאמור ובכפוף לתקציב מענקים בשיקול דעת שקבוע במדיניות התגמול.

23. הטבות לעובדים (המשך)

- התווספה סמכות למנהלת הכללית לאשר שינויים לא מהותיים בתנאי כהונת נושאי המשרה הכפופים לה, ללא צורך באישור ועדת התגמול, בהתאם לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), התש"ס-2000.
- נקבעו הוראות לפיהן תגמול משתנה שיוענק וישולם יהיה בר השבה בהתקיימם של קריטריונים הקבועים במדיניות התגמול, בהתאם לקבוע בהוראה 301A.
- עודכן מנגנון הדחייה והפריסה של תנאי פרישה משתנים ושל מענקים, ונקבע כי אין חובה לפרוס ולדחות תגמול משתנה, שהיקפו אינו עולה על 40% מהתגמול השנתי הקבוע, כאשר התגמול עומד בדרישות חוק התגמול בעניין תקרת התגמול. כמו כן, בוטלה החובה כי מחצית מהתגמול המשתנה בגין שנה קלנדרית תוענק בצורה של תגמול הוני.
- התווספה אפשרות להעניק משכורת 13 לנושאי המשרה בבנק.
- התווספו הוראות בדבר אפשרות להעניק תגמול הוני לנושאי משרה, בכפוף למגבלות על היקף התגמול הקבועות במדיניות התגמול.

1. תוכנית מענקים לחברי הנהלת הבנק ולמבקר הפנימי (2015-2016)

1. כללי

ביום 2 בפברואר 2015, קיבל דירקטוריון הבנק את המלצת ועדת התגמול ואישר את תוכנית המענקים לחברי הנהלת הבנק והמבקר הפנימי לשנים 2015-2016 ("התוכנית"). הדירקטוריון קיבל את המלצת ועדת התגמול ואישר גם את היעדים לצורך מענקים בבנק בשנים האמורות. ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים לבחון מעת לעת את מרכיבי התוכנית ולערך שינויים או התאמות בתוכנית או במדדים שנקבעו. התוכנית כפופה לתיקונים שיחולו מעת לעת בדין ובהוראות החלות על הבנק. בתוכנית נקבעו הוראות לענין החישוב בנסיבות של תחילת כהונה וסיומה.

2. המענק השנתי לסמנכ"לים

(א) כללי. המענק השנתי לסמנכ"לים (לרבות המבקר הפנימי) יכלול ארבעה מרכיבים:

- מענק, אשר יחושב בהתאם למדדים המבוססים על תוצאות הבנק ("המענק הקבוצתי");
 - מענק אשר יחושב בהתאם לעמידת הסמנכ"ל במדדים האישיים שנקבעו לו ("המענק האישי");
 - מענק נוסף, אשר יחולק על פי המלצת מנכ"ל הבנק ("המענק האיכותי") מתוך תקציב מענקים שנתי ("התקציב למענק האיכותי");
 - מענק בגובה משכורת אחת המותנה בעמידה בתנאי זכאות ("המענק הבסיסי");
- המענק השנתי יאושר בכל שנה בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון.

(ב) תנאי סף לקבלת המענק השנתי. זכאות הסמנכ"לים למענק שנתי בגין שנת מענק מסוימת תהיה מותנית בכך שבאותה שנת מענק יתקיימו במצטבר כל תנאי הסף הבאים:

- (1) שיעור התשואה להון לא יפחת מהגובה מבין 7% או התשואה להון המשוקללת (מחושבת בהתאם להוראות שנקבעו בתוכנית) בארבעת הבנקים הגדולים האחרים בשנת המענק, בניכוי 2%.
- (2) יחס הלימות ההון הכולל ויחס הון הליבה של הבנק, על פי הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים של הבנק לשנת המענק, לא יפחתו מהיחסים המינימליים שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים.
- (3) יחס היעילות לא יעלה על 78%.
- (4) הוענק לסמנכ"ל ציון "עובר" במדד האיכותי, אשר יכלול את תרומת הסמנכ"ל ליישום תהליכים בתחומים של מנהל תאגידי, עמידה ביעדים כלליים של הבנק בתחומי ניהול הסיכונים, ציות לחוקים, הוראות רגולטוריות ונהלי הבנק.

3. המענק הקבוצתי

המענק הקבוצתי השנתי לכל סמנכ"ל יהיה מוגבל לסכום שלא יעלה על שש משכורות חודשיות של הסמנכ"ל ("תקרת המענק הקבוצתי"). המדדים הקבוצתיים. המענק הקבוצתי יחושב על בסיס תוצאות חמישה מדדים המבוססים על יחסים מדידים, הנגזרים מביצועי הבנק, על בסיס הדוחות הכספיים המאוחדים ודוחות הסולו של הבנק (האחוזים בסוגריים להלן הם משקל כל מדד מתוך תקרת המענק הקבוצתי):

- (1) תשואה להון (25%);
- (2) יחס יעילות (25%) - מחושב בהתאם לאופן בו היחס נמדד ומדווח בדוחות הכספיים לשנת המענק, בניכוי רווחים או הפסדים מיוחדים;
- (3) הוצאות תפעוליות ואחרות (25%) - מחושב על פי סך ההוצאות התפעוליות והאחרות, בניכוי רווחים או הפסדים מיוחדים והפרשות חד-פעמיות, בשנת המענק ועל פי הדוחות הכספיים סולו של הבנק לאותה שנה;
- (4) יחס הון ליבה (10%);
- (5) הכנסות מעמלות (15%) - מחושב על פי סך ההכנסות מעמלות, בניכוי רווחים או הפסדים מיוחדים, בשנת המענק, על פי הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק לאותה שנה.

ועדת התגמול והדירקטוריון רשאים לבחון, בתחילת שנת המענק, האם נדרשת התאמה של היעדים כאמור או לקבוע מדדים אחרים. לכל מדד ייקבע יעד מטרות על פי היעד שאושר למדד זה, אשר לפיו יחושבו יעד מינימום ויעד מקסימום לאותו מדד.

23. הטבות לעובדים (המשך)

עמידה ביעד המינימום, ביעד המטרה, וביעד המקסימום בשנות מענק מסוימת, תזכה את הסמנכ"לים ב-30%, 80%-100%, בהתאמה, ממשיקל המדד מתקרת המענק הקבוצתי.

כל תוצאה שבין יעד המינימום לבין יעד המטרה וכל תוצאה שבין יעד המטרה ליעד המקסימום, תזכה את הסמנכ"לים בחלק יחסי אשר יחושב לינארית (בטווח שבין 30%-80% ובטווח שבין 80%-100%, בהתאמה).

4. המענק האישי

המענק האישי השנתי לכל סמנכ"ל יהיה מוגבל לסכום שלא יעלה על שלוש משכורות חודשיות לכל סמנכ"ל. המענק האישי לכל סמנכ"ל יחושב על בסיס המדדים המתמקדים ביעדים העומדים בפני החטיבה עליה אמון הסמנכ"ל בשנה האמורה. בסמוך לתחילת כל שנת מענק ימליץ מנכ"ל הבנק ביחס לכל סמנכ"ל בנפרד, על המדדים האישיים המרכיבים את המענק האישי, יעדים לחישוב ומשקלם. ההמלצות יובאו לאישור ועדת תגמול והדירקטוריון.

ההמלצות בהתייחס למבקר הפנימי, למנהל הסיכונים הראשי ולחשבונאי הראשי ("סמנכ"לי פיקוח ובקרה") תיעשנה על ידי הגורמים הבאים ("הממונים הרלבנטיים"): עבור המבקר הפנימי של הבנק – על ידי ועדת הביקורת; עבור מנהל הסיכונים הראשי – על ידי ועדת ניהול הסיכונים, בהתייעצות עם מנכ"ל הבנק; עבור החשבונאי הראשי של הבנק – על ידי מנכ"ל הבנק.

עבור כל מדד אישי המבוסס על קריטריונים הניתנים למדידה, ייקבעו יעדי מינימום, מטרה ומקסימום וייקבע משקלו של המדד מסך המדדים האישיים המשמשים לחישוב המענק האישי (בדומה למתכונת חישוב המדדים הקבוצתיים).

5. המענק האיכותי והתקציב למענק האיכותי

(א) תקרת התקציב למענק האיכותי. התקציב למענק האיכותי בגין כל שנת מענק לא יעלה על 1/6 מסך המענק הקבוצתי בפועל לכלל הסמנכ"לים בגין אותה שנת מענק. בשנת המענק בגינה כל הסמנכ"לים לא יהיו זכאים למענק קבוצתי כלשהו, לא יהיה תקציב למענק האיכותי והסמנכ"לים לא יהיו זכאים למענק איכותי בגין אותה שנה.

(ב) אופן חלוקת התקציב למענק האיכותי. סכום התקציב למענק האיכותי יהיה ניתן לחלוקה בין הסמנכ"לים הזכאים למענק שנתי, בהתאם לשיקול דעת מנכ"ל הבנק (ולענין סמנכ"לי פיקוח ובקרה בהתאם לשיקול הדעת של הממונים הרלבנטיים), ובלבד שהמענק האיכותי לסמנכ"ל יחיד לא יעלה על 2 משכורות חודשיות. חלוקת התקציב למענק האיכותי תיעשה בכפוף לאישור ועדת התגמול והדירקטוריון.

בבואם לחלק את התקציב למענק האיכותי בין הסמנכ"לים השונים יתחשבו המנכ"ל והממונים הרלבנטיים, בין היתר, בשיקולים הבאים: התרומה לתכנון האסטרטגי של הבנק וכן יישום, ביצוע וקידום תוכניות ויעדים אסטרטגיים; הובלת תוכניות התייעלות ועמידה ביעדים הנגזרים מהן; יישום וקידום תוכניות השקעה ו/או רכישות מהותיות (לרבות רכישות אשר עלולות להקטין את הרווחיות השוטפת); עמידה ביעדים כלליים של הבנק בתחום ניהול הסיכונים; עמידה ביעדים כלליים של הבנק בתחום הציות לחוקים (לרבות אכיפה פנימית בתחום ניירות ערך ו/או תחומים אחרים), להוראות רגולטוריות ולנהלי הבנק; הליכים משפטיים (ובכלל זה הליכים מנהליים) המתנהלים או שהתנהלו כנגד הסמנכ"ל; דוחות רשויות רגולטוריות הנוגעים לעבודת הסמנכ"ל; התרומה לפעילות ולתוצאות העסקיות השוטפות; יישום וקידום פרויקטים בקשר עם שמירה על הבטיחות; ממצאים מהותיים של דוחות ביקורת פנימית.

6. המענק הבסיסי

המענק הבסיסי יהיה בשווי של משכורת חודשית אחת של הסמנכ"ל.

תנאי הזכאות למענק הבסיסי. הזכאות למענק הבסיסי בגין שנת מענק מסוימת מותנית בכך שבאותה שנת מענק יתקיימו, במצטבר, כל תנאי הזכאות המפורטים להלן:

- (1) יחס הלימות הון הליבה, על פי הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים של הבנק לשנת המענק, לא פחת מהיחס שנקבע בתוכנית העבודה של הבנק לשנה זו;
- (2) יחס היעילות בפועל, כפי שחושב על בסיס הדוחות הכספיים סולו של הבנק לשנת המענק, בניכוי רווחים או הפסדים מיוחדים, לא עלה על יעד אותו יחס יעילות סולו, אשר יקבע על ידי הדירקטוריון בתחילת שנת המענק, בהתאם לתוכניות העבודה של הבנק;
- (3) הוענק לסמנכ"ל ציון "עובר" במדד האיכותי, אשר יכלול את תרומת הסמנכ"ל ליישום תהליכים בתחומים של ממשל תאגידי.

7. מענק קבוע ומענק עודף לסמנכ"ל פיקוח ובקרה

סמנכ"ל פיקוח ובקרה יהיה זכאי למענק במזומן בגובה משכורת חודשית אחת, אשר ישולם לו בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים של שנת המענק ("המענק הקבוע"), ובתנאי שהתקיימו תנאי הסף כמפורט בסעיף 2 (ב) לעיל. בשנת מענק בה שווי הזכאות של סמנכ"ל פיקוח ובקרה למענק השנתי (כמפורט בסעיף 2 לעיל), גבוה מהמענק הקבוע, יקבל סמנכ"ל פיקוח ובקרה את הפער החיובי ("המענק העודף"), בנוסף למענק שנתי, לפי הענין. הסכום הכולל של המענק הקבוע, המענק העודף והמענק המיוחד (ככל שרלבנטי) לסמנכ"ל פיקוח ובקרה לא יעלה על תקרה בסך שתיים עשרה משכורות חודשיות של אותו סמנכ"ל.

לענין אופן הענקת, פריסת ותשלום המענק העודף והמענק המיוחד (ככל שרלבנטי) יחולו הוראות סעיף 10 להלן.

23. הטבות לעובדים (המשך)

8. מענקים מיוחדים

(א) מענק עבור רווחים או הפסדים מיוחדים. ועדת התגמול והדירקטוריון של הבנק יהיו רשאים לקבוע לכלל הסמנכ"לים או למי מהם, מענק מיוחד חיובי או שלילי עבור רווחים או הפסדים מיוחדים ("מענק עבור רווחים או הפסדים מיוחדים"). המענק לסמנכ"ל יחושב כהפרש שבין המענק השנתי לשנת המענק לבין המענק השנתי, כפי שהיה מחושב אילו לא נוטרלו רווחים או הפסדים מיוחדים לצורך חישוב המדדים הקבוצתיים (לרבות כל חבות מס הצפויה בגינם), בתוספת של עד 20% מההפרש האמור. אף על פי כן, סכום המענק החיובי לסמנכ"ל יחיד בגין רווחים או הפסדים מיוחדים לא יעלה על שש משכורות חודשיות וסכום המענק השלילי לסמנכ"ל יחיד לא יעלה על גובה הזכאות למענק השנתי לענין סמנכ"לים שאינם סמנכ"ל בקרה ופיקוח, או על גובה המענק העודף לענין סמנכ"לי פיקוח ובקרה.

(ב) מענק עבור תרומה מיוחדת. ועדת התגמול והדירקטוריון רשאים להעניק לכל הסמנכ"לים או למי מהם מענק מיוחד, עבור ביצועים יוצאי דופן או תרומה מיוחדת להשגת יעדי הבנק, לרבות בשל עמידה בקריטריונים הניתנים למדידה שנקבעו מראש על ידי הדירקטוריון, ובלבד שסך המענקים עבור תרומה מיוחדת לא יעלה על 500 אלף ש"ח ובכפוף לתקרת המענקים שנקבעה.

(ג) מענק בנסיבות מיוחדות. ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים להעניק מענק שנתי בסך כספי מצטבר שלא יעלה על מכפלת מספר הסמנכ"לים בסכום של משכורת חודשית אחת ממוצעת של סמנכ"ל, אם הבנק לא עמד בכל תנאי הסף לתשלום מענק שנתי, ובלבד שהתקיימו התנאים המצטברים הבאים ("מענק בנסיבות מיוחדות"):

- (1) ועדת התגמול והדירקטוריון מצאו כי באותה שנה התקיימו נסיבות מיוחדות בבנק עצמו או במערכת הבנקאית בישראל או במצב המקרו כלכלי;
- (2) יחס הלימות ההון הכולל ויחס הון הליבה של הבנק, על פי הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים של הבנק לשנת המענק, לא פחתו מהיחסים המינימאליים שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים, בתוספת 0.15%;
- (3) סך המענק השנתי האמור שיינתן לסמנכ"ל יחיד לא יעלה על שתי משכורות חודשיות של אותו סמנכ"ל.

9. תקרת המענקים

סך המענקים לכלל הסמנכ"לים, בתוספת המענקים הקבועים (כהגדרתם בסעיף 7 לעיל) לסמנכ"לי פיקוח ובקרה, לא יעלה על סכום כספי השווה למכפלת מספר הסמנכ"לים הזכאים למענק השנתי (בהתאם לסעיף 2 לעיל) באחת עשרה משכורות חודשיות ממוצעות של אותם הסמנכ"לים.

בהתאם למדיניות התגמול, סך המענקים לכלל נושאי המשרה (לרבות יו"ר הדירקטוריון והסמנכ"ל) בגין שנת המענק לא יעלה על 2.5% מהרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק, לפי הדוחות הכספיים השנתיים לשנת המענק. סך המענקים בגין שנת מענק לסמנכ"ל שאינו סמנכ"ל בקרה, לא יעלה על שלוש עשרה משכורות חודשיות. סך המענק העודף, המענק הקבוע והמענק המיוחד בגין שנת מענק לסמנכ"ל פיקוח ובקרה לא יעלה על שתיים עשרה משכורות חודשיות.

10. הענקת, פריסת ותשלום סך המענקים

המועד לחישוב הזכאות של סך המענקים לפי התוכנית, בגין שנת המענק, יעשה ביום 31 במרס בשנה העוקבת לשנת המענק ("מועד הזכאות לסך המענקים").

סך התגמול המשתנה בשנת מענק לא יעלה על גובה התגמול הקבוע של הסמנכ"ל בשנת המענק.

50% מסך המענקים לשנת המענק ישולמו במזומן, לא יאוחר מ-45 ימי עסקים לאחר פרסום הדוחות הכספיים של הבנק לאותה שנה.

50% מסך המענקים לשנת המענק יהיו צמודים לשינויים במחיר מניית הבנק, יידחו וייפרסו לשלוש מנות שוות ("מנת המענק הנדחה"), שישולמו בשלוש השנים העוקבות למועד הזכאות לסך המענקים, כלהלן:

- מנת המענק הנדחה הראשונה תשולם בסמוך לאחר חלוף 12 חודשים ממועד הזכאות לסך המענקים;
- מנת המענק הנדחה השנייה תשולם בסמוך לאחר חלוף 24 חודשים ממועד הזכאות לסך המענקים;
- מנת המענק הנדחה השלישית תשולם בסמוך לאחר חלוף 36 חודשים ממועד הזכאות לסך המענקים.

תמורת מנת המענק הנדחה אשר תשולם לסמנכ"ל ("תמורת מנת המענק הנדחה") תחושב לפי שווי מנת המענק הנדחה במועד הזכאות לסך המענקים, צמוד לשינויים במחיר מניית הבנק ממועד הזכאות כאמור ועד למועד התשלום.

בכל מקרה תמורת מנת המענק הנדחה לא תעלה על פי שניים משווי מנת המענק הנדחה במועד הזכאות לסך המענקים.

תשלום תמורת מנת המענק הנדחה יותנה בשיעור התשואה להון בשנת המענק שקדמה למועד תשלום מלוא תמורת מנת המענק הנדחה, כלהלן: בשיעור תשואה להון של 6% ומעלה תשולם מלוא תמורת מנת המענק הנדחה. בשיעור תשואה להון של 4% ומטה תבוטל מנת

המענק הנדחה ולא תשולם. בשיעור תשואה להון בטווח שבין 4%-6% תשולם תמורת מנת המענק הנדחה באופן יחסי על בסיס לינארי.

במקרה שלא תשולם מנת מענק נדחה, או תשולם באופן חלקי, יתר מנות המענק הנדחה, אשר אמורות להשתלם במועדים עוקבים, לא תבוטלנה ותהיינה כפופות לעמידה בתנאים המנויים לעיל בשנים לאחר מכן.

23. הטבות לעובדים (המשך)

על אף האמור לעיל אם בשנת מענק כלשהי לא עלו סך המענקים להם זכאי הסמנכ"ל בגין אותה שנה על 1/6 מהתגמול הקבוע לסמנכ"ל, ישולמו במזומן 100% מסך המענקים בגין שנת המענק, לא יאוחר מ-45 ימי עסקים לאחר פרסום הדוחות הכספיים של הבנק לאותה שנה, והוראות פריסת התשלומים לא תחולנה.

בתוכנית נקבעו הוראות לביצוע התאמות בתשלום מנת המענק הנדחה, בנסיבות מסוימות שהוגדרו בה. כן נקבעו הוראות לענין מענקים נדחים שטרם שולמו במועד סיום הכהונה.

11. סמכות הדירקטוריון להפחתת סך המענקים. הדירקטוריון יהיה רשאי, מטעמים מיוחדים, להפחית את סך המענקים של כלל הסמנכ"לים

או של סמנכ"ל מסוים, לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול והתייעצות במנכ"ל הבנק.

בתוכנית נקבעו גם הוראות בגין תיקון והשבת מענקים ששולמו בחסר או ביתר.

12. מענקים לנושאי משרה בגין שנת 2014. נוכח התוכנית האסטרטגית שגובשה לקבוצת דיסקונט וצעדי ההתייעלות הנדרשים בבנק

ובקבוצה, ונוכח הרצון כי תכנית תגמול שיוגבושו יהיו בהלימה ובהתאמה לתכנית האסטרטגית והיעדים הנגזרים ממנה, החליט דירקטוריון הבנק כי בגין שנת 2014 לא ישולמו מענקים לנושאי משרה בבנק.

13. מענקים בגין שנת 2015. בגין שנת 2015 לא קמה זכאות למענקים. ועדת התגמול והדירקטוריון החליטו להעניק ל-5 חברי הנהלה מענק

עבור תרומה מיוחדת בגין שנת 2015, בסכום כולל של 500 אלף ש"ח (ראו סעיף 8 (ב) לעיל).

14. מענקים בגין שנת 2016. בגין שנת 2016 לא קמה זכאות למענק שנתי. ועדת תגמול והדירקטוריון אישרו: כי התקיימו התבחינים למענק

בסיסי בגובה משכורת בסיסית אחת לכל אחד מהסמנכ"לים, ובסך הכל כ-998 אלף ש"ח לכלל הסמנכ"לים (ראו סעיף 6 לעיל); סל מענק

בנסיבות מיוחדות בסך של כ-998 אלף ש"ח לסמנכ"לים (ראו סעיף 8 (ג) לעיל; חולק על ידי המנהלת הכללית, באופן דיפרנציאלי); מענק

בגין תרומה מיוחדת, ל-3 סמנכ"לים, בסכום כולל של 500 אלף ש"ח (ראו סעיף 8 (ב) לעיל).

המענקים שאושרו מסתכמים בסך של כ-2,496 אלף ש"ח. ועדת תגמול והדירקטוריון אישרו את הרווחים וההפסדים המיוחדים הבאים

לצורך תוכניות התגמול לשנת 2016: רווח ממכירת ויזה אירופה; ההוצאה בכאל בגין ההסדר חלף הליך פלילי; עלויות בגין תוכנית פרישה

2016. ניטרול הרווחים וההפסדים המיוחדים האמורים לא השפיע על הסכום הכולל של המענקים.

ועדת תגמול והדירקטוריון אישרו החלטת מנגנון הפרישה הקבוע במדיניות התגמול החדשה שאושרה על ידי האסיפה הכללית ביום 8

בנובמבר 2016, ביחס למענקי 2016. בהתאם, יוחל מנגנון פרישה רק אם התגמול המשתנה לסמנכ"ל יעלה על 40% מהתגמול הקבוע.

ז. תוכנית פרישה (2014). בחודש אוגוסט 2014 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית אסטרטגית לשנים 2015-2019, במסגרתה, כחלק מצעדי

ההתייעלות, אושרה תוכנית פרישה, לכ-250 עובדים. נוכח הביקוש הרב מצד העובדים להיכלל בתוכנית, החליט דירקטוריון הבנק להרחיב את

התוכנית ולאפשר לכ-130 עובדים נוספים להצטרף אליה. עלות התוכנית הסתכמה בכ-515 מיליון ש"ח (לא כולל פיצויים על פי דין) – הגדלת

העתודה לזכויות עובדים בגין התוכנית, סך של 321 מיליון ש"ח לאחר השפעת המס.

ח. תוכנית פרישה מרצון בבנק מרכזית דיסקונט (2014). בחודש נובמבר 2014, אישר דירקטוריון בנק מרכזית דיסקונט, מסגרת לתוכנית

פרישה מרצון, אשר כרוכה בתשלום פיצויי פרישה מוגדלים. בדוחות הכספיים לשנת 2014 נכללה הפרשה בגין ההתחייבות הנוספת הצפויה בגין

יישום התוכנית, בסך של 33 מיליון ש"ח לפני השפעת המס, סך של 20 מיליון ש"ח לאחר השפעת המס.

ט. עובדים בעלי וותק משמעותי ושכר גבוה. בסוף חודש מאי 2016 פנה הבנק לקבוצת עובדים שהוגדרה, בעלי וותק משמעותי ושכר גבוה,

שאינם נושאי משרה, אשר עשויים להיות מושפעים מהמגבלות שנקבעו בחוק, והציע להם לפרוש מהבנק תוך קבלת פיצויים מוגדלים (ראו גם

ביאור 1 ג' 5 (1) לעיל). עם אישור תוכנית התייעלות 2016 (ראו להלן), נכללו במסגרת העובדים כאמור.

י. תוכנית התייעלות 2016. ביום 13 בספטמבר 2016, אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות, על פיה יתאפשר לכ-500 עובדים בקבוצה

לפרוש בפרישה מוקדמת בתנאים מועדפים, מרביתם עד סוף שנת 2016.

העלות הכוללת של התוכנית הוערכה בכ-511 מיליון ש"ח (מעבר לעלות הפיצויים על פי דין), אשר מתוכה סך של כ-60 מיליון ש"ח נרשם

בדוחות הכספיים לרבעון ראשון 2016, כמפורט בביאור 1 ג' 5 (1) לעיל. העלות המעודכנת של התוכנית עומדת על 497 מיליון ש"ח.

עלויות עדכון ההתחייבות האקטוארית לעובדים בגין תוכנית התייעלות, טופלו כהפסד אקטוארי ונזקפו לרווח כולל אחר.

החל מרבעון שלישי 2016, עלויות התוכנית מופחתות לרווח והפסד כחלק מיתרת "רווחים והפסדים אקטואריים", בשיטת הקו הישר, על פני

תקופת השירות הממוצעת הנוטרת של העובדים.

בתקופות דיווח בהן יתקיים "סילוק" (כהגדרתו בכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב), תתווסף הפחתה של יתרת רווחים והפסדים

אקטואריים מעבר להפחתה האמורה, בשיעור עלויות הסילוק בהן נשא הבנק (תשלומים בפועל, בין בגין פרישה טבעית ובין בגין פרישה

מוקדמת) מתוך יתרת ההתחייבות לפיצויים.

הבנק פנה לעובדים אשר עומדים באמות מידה שהוגדרו והציע להם פרישה מוקדמת בתנאים מועדפים. לעובדים הוצע לבחור בין מסלול הוני,

מסלול קצבתי, או שילוב שלהם.

23. הטבות לעובדים (המשך)

התנאים המועדפים לעובדים עד גיל 61 כללו, בין היתר, פיצויים מוגדלים בשיעור של 165%. לעובדים מעל גיל 61 במועד הקובע הוצע 70% מיתרת המשכורות לפיצויים בגין התקופה שעד מועד פרישתם. לכל העובדים ניתן עדכון שכר בשיעור של 2%. לכל העובדים שפרשו בסוף חודש דצמבר 2016 ניתנה גם תוספת ותק בשיעור של פרומיל אחד. לעובדים עם שכר לפיצויים של עד 20 אלף ש"ח ניתן, בנוסף, מענק חד פעמי בסך של 50 אלף ש"ח.

יא. תוכנית פרישה מרצון בבנק מרכזית דיסקונט (2016). ביום 11 בספטמבר 2016 אישר דירקטוריון בנק מרכזית דיסקונט תוכנית התייעלות שגובשה על ידי הנהלת בנק זה, הכוללת תוכנית לפרישה מרצון של כ-50 עובדים בתנאים מועדפים. עלות התוכנית כ-31 מיליון ש"ח (סכום זה נכלל בסכום עלות תוכנית פרישה 2016 הנזכר לעיל). בפועל פרשו 30 עובדים עד ליום 31 בדצמבר 2016, והתוכנית הוקטנה, בהתאמה, לסך של 17 מיליון ש"ח.

24. הון, מניות בכורה, עסקאות תשלום מבוסס מניות ודיבידנדים

א. ההון הרשום, המונפק והנכרע, נומינלי (בשקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2015		ליום 31 בדצמבר 2016		
מונפק ונכרע	רשום	מונפק ונכרע	רשום	
105,386,930	225,515,000	113,212,487	225,515,000	מניות רגילות א' בנות ע.נ. של 0.1 ש"ח כל אחת
				6% מניות בכורה צוברות בנות 0.00504 ש"ח כל אחת (שווה ערך ל-10 לירות שטרלינג כל אחת)
202	202	202	202	
105,387,132	225,515,202	113,212,689	225,515,202	סך-כל ההון

מניות רגילות א' הן ע"ש ונסחרות בבורסה לניירות ערך בת"א.

ב. 6% מניות בכורה צוברות ע"ש

הדיבידנד והזכויות של בעלי מניות אלה צמודים לשער החליפין היציג של השקל החדש ללירה שטרלינג במועד כל תשלום. לתאריך המאזן זכאי כל בעל מניות בכורה אחת שערכה הנקוב שווה ערך ל-10 לירות שטרלינג, לדיבידנד שנתי בסך של 2.83 שקלים חדשים, ולחלק בזמן פירוק בסך של 47.25 שקלים חדשים. בהתאם לכללי החשבונאות אין לכלול מניות בכורה שאינן משתתפות כחלק מההון, ולפיכך הן הוצגו בסעיף ההתייבויות אחרות.

ג. (1) הגדלת הון רשום בשנים 2006-2008 - יצירת מאגר מניות לצורך "אירועי המרה כפויה" של שטרי הון נדחים סדרות א' ו-ב'.

באסיפות כלליות מיוחדות מהימים 26 בדצמבר 2006 ו-22 בספטמבר 2008, הוחלט להגדיל את הון המניות הרשום של הבנק, בסכום כולל של 820 מיליון מניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת. המניות שנוצרו בהגדלות האמורות נועדו לשמש לצורך הקצאתן למשקיעים בשטרי ההון הנדחים (סדרה א') בהיקף כולל של 2 מיליארד ש"ח, במקרים של המרה כפויה של קרן ו/או ריבית, בהתקיים תנאים מסויימים אשר נקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים (להלן: "אירועי המרה כפויה"; לפרטים נוספים ראו ביאור 25 להלן). בחודשים דצמבר 2006, מאי 2007 ו-ספטמבר 2008 הנפיק הבנק כ-1,147 מיליון ש"ח ע.נ. שטרי הון נדחים (סדרה א') (ראו ביאור 25 יב' (2) להלן). בגין שטרי ההון האמורים שמר הבנק בהונו הרשום מאגר של כ-470 מיליון מניות רגילות א' (הכמות האמורה כפופה להתאמתה למרכיב ההטבה בהנפקת הזכויות מחודש דצמבר 2010).

בחודש מרס 2009 הנפיק הבנק כ-350 מיליון ש"ח ע.נ. שטרי הון נדחים (סדרה ב') (ראו ביאור 25 יב' (3) להלן). בגין שטרי ההון האמורים שמר הבנק בהונו הרשום מאגר של כ-267 מיליון מניות, אשר ישמשו, אם יעלה בכך הצורך, בקורות אירועי המרה כפויה (הכמות האמורה כפופה להתאמתה למרכיב ההטבה בהנפקת הזכויות מחודש דצמבר 2010).

(2) הגדלת הון רשום בשנת 2009 - הגדלה לצורך גיוס הון ראשוני

באסיפה כללית מיוחדת מיום 15 בדצמבר 2009, הוחלט להגדיל את הון המניות הרשום של הבנק ב-111 מיליון מניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת. המניות שנוצרו בהגדלה האמורה נועדו לקדם מהלך של גיוס הון ראשוני. הבנק התחייב כלפי מדינת ישראל, שהחזיקה באותו מועד 20% מהון מניות הבנק, כי המניות בהון הרשום של הבנק שתיווצרנה עקב הגדלת ההון האמורה, תשמשנה אך ורק לצורך האמור, ולא תשמשנה למטרות אחרות.

בחודש דצמבר 2010 השלים הבנק מהלך של הנפקה לציבור והנפקת זכויות.

(3) הגדלת הון רשום בחודש פברואר 2014

באסיפה כללית מיוחדת מיום 17 בפברואר 2014, הוחלט להגדיל את הון המניות הרשום של הבנק ב-294.15 מיליון מניות רגילות א'.

24. הון, מניות בכורה, עסקאות תשלום מבוסס מניות ודיבידנדים (המשך)

ד. הנפקת מניות וכתבי אופציה

ביום 28 בספטמבר 2016 השלים הבנק הנפקה לציבור, על פי דוח הצעת מדף מיום 27 בספטמבר 2016, במסגרתה הונפקו 69,497,700 מניות רגילות א' ו-40,650,000 כתבי אופציה (סדרה 1), בתמורה מיידית כוללת ברוטו בסך של כ-580 מיליון ש"ח. כל כתב אופציה ניתן יהיה למימוש למניה רגילה אחת בת 0.1 ש"ח ערך נקוב, בכפוף להתאמות שהוגדרו בדוח הצעת המדף. כתבי האופציה ניתנים למימוש עד ליום 31 במרס 2017. אם ימומשו כל כתבי האופציה, יקבל הבנק תמורה נוספת בסך של כ-183 מיליון ש"ח. עד ליום 31 בדצמבר 2016 מומשו 8,757,870 כתבי אופציה ותמורתם התקבלה תמורה נוספת בסך של כ-39 מיליון ש"ח. עד ליום 23 במרס 2017 מומשו 14,307,655 כתבי אופציה נוספים ותמורתם התקבלה תמורה נוספת בסך של כ-64 מיליון ש"ח.

ה. עסקאות תשלום מבוסס מניות – תוכנית אופציות לנושאי משרה בבנק

(1) **תוכנית פאנטום ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל לשעבר.** במסגרת תוכנית התגמול שאושרה ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל שכהן עד ליום 19 בפברואר 2014 (להלן: "המנכ"ל לשעבר") נקבע כי יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל לשעבר היו זכאים לתגמול מסוג פאנטום, אשר היה תלוי בביצועי מניית הבנק. הבנק העניק ליו"ר הדירקטוריון כמות של 6,511,628 זכויות פאנטום ולמנכ"ל לשעבר כמות של 4,878,049 זכויות פאנטום (להלן: "זכויות הפאנטום"). זכויות הפאנטום הבשילו בחמש מנות שנתיות שוות, כך שכל אחת כללה חמישית מכמות זכויות הפאנטום. כל מנה שנתית של זכויות פאנטום היתה ניתנת למימוש, כולה או חלקה, במשך שנתיים ממועד הבשלתה ואז פקעה ולא הקנתה עוד זכות כלשהי. כל האופציות האמורות פקעו בהדרגה עד ליום 1 בינואר 2017. לפרטים נוספים, ראו סעיף (3) להלן.

(2) **מענקים שתשלומם צמוד למחיר מניית הבנק.** לפרטים בדבר מענקים נדחים, שתשלומם צמוד למחיר מניית הבנק, ראו ביאור 23 ו' 10.

(3) התחייבויות הנובעות מעסקאות תשלום מבוסס מניות – תוכנית פאנטום – נתונים כמותיים

תוכנית פאנטום ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל לשעבר

31 בדצמבר		
2015	2016	
באלפי שקלים חדשים		
247	-	סך ההתחייבויות הנובעות מעסקאות תשלום מבוסס מניות
-	-	השווי הפנימי של התחייבויות שבגינן זכות הצד שכנגד למזומן הבשילה עד תום השנה
30	(247)	סך הוצאה (ביטול ההוצאה) שנזקפה לרווח והפסד

ו. דיבידנדים

(1) **כללי.** חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה להוראות הדין, לרבות הגבלות הנובעות מהוראות המפקח על הבנקים.

(2) **מגבלות שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים.** בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 331 נקבעו מגבלות על חלוקת דיבידנד. במכתבי המפקח על הבנקים בנושא "מדיניות הון לתקופת ביניים" ובנושא "מסגרת באזל III – יחסי הון ליבה מינימאליים", נדרשו התאגידים הבנקאיים, בין היתר, להימנע מחלוקת דיבידנד, אם בעטייה הם עלולים שלא לעמוד ביעדי ההון שנקבעו במכתבים האמורים.

(3) **חלוקת דיבידנד בגין מניות בכורה.** באסיפה כללית שנתית, שהתקיימה ביום 8 בנובמבר 2016, הוחלט לאשר דיבידנד לשנת 2016 בשיעור של 6%, לבעלים של 40,000 מניות בכורה צוברות בנות 0.00504 ש"ח ע.נ. כל אחת. סכום הדיבידנד הינו 24,000 ליש"ט, והוא שולם ביום 31 בדצמבר 2016.

25. הלימות הון, מינוף ונדילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

1. **הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים** – מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 201-211 בדבר "מדידה והלימות ההון".
- א. **אימוץ הוראות באזל III**. ביום 3 ביוני 2013, פרסם המפקח על הבנקים תיקונים להוראות ניהול בנקאי תקין, בכדי להתאימן להנחיות באזל III. התיקונים האמורים נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, באופן מדורג, בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 299 בדבר "מדידה והלימות הון – ההון הפיקוחי – הוראות מעבר". הנתונים להלן (לימים 31 בדצמבר 2015 ו-31 בדצמבר 2014) משקפים הפחתות, בהתאם להוראות המעבר. בהנחיות נקבעו, בין היתר, דרישות מחמירות לרכיבים הכשירים להכללה בהון הפיקוחי והתאמות פיקוחיות (ניכויים מההון).
- בהתאם להוראות, החל מיום 1 בינואר 2015, יחס ההון הכולל המזערי שהבנק נדרש לעמוד בו הינו 12.5% (לפרטים בדבר תוספת נדרשת בגין הלוואות לדיור, ראו להלן).
- הבנק ערך תוכנית מפורטת לעמידה ביעדי הון, והוא פועל ליישומה.
- ב. **מגבלות למתן הלוואות לדיור**. ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329, במסגרתו נדרש התאגיד הבנקאי להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 ויעד ההון הכולל בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור. הדרישה תיושם בהדרגה במשך שמונה רבעונים רצופים, בגידול בשיעור רבעוני קבוע, החל מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017.
- הדרישה כאמור תגדיל את סך דרישת ההון העצמי המינימלי וההון הכולל בכ-0.17% (לכל התקופה).
- ג. **אמדת ההשפעה של יישום תיקון ההוראות בענין "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים"**. התיקונים בענין זה יחולו מיום 1 בינואר 2017 ואילך. להערכת הבנק, השפעת היישום לראשונה, במונחי 31 בדצמבר 2016, תהיה זניחה. בהינתן שהבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ לא תוכר כצד נגדי מרכזי כשיר, ההשפעה במונחי 31 בדצמבר 2016 תהיה ירידה של כ-0.095%.
- ד. **הקלות בגין תוכנית התייעלות**. הפיקוח על הבנקים אישר לבנק הקלות בגין תוכנית התייעלות 2016. עלויות בסך כולל של כ-372 מיליון ש"ח (לפני מס; על בסיס מאוחד וכולל הגדלת הקרן המיוחדת עבור מקרי פרישה חריגים – ראו ביאור 1 ג' 5); סך של 245 מיליון ש"ח לאחר מס; בניכוי הקטנת התוכנית בבנק מרכזית דיסקונט – ראו ביאור 23 יא' ובניכוי ההשפעה של שינויים בהנחות האקטואריות – ראו ביאור 1 ד' 15.6) נוטרלו בחישובי הלימות ההון בדוח רבעון שלישי 2016 ומופחתות בהדרגה, החל מרבעון רביעי 2016, על בסיס רבעוני בקו ישר (5% לרבעון), על פני תקופה של חמש שנים. לפרטים נוספים בדבר תוכנית התייעלות בבנק, ראו ביאור 23 יא'.
- ה. **רכיבי הון הנתונים לתנודתיות**. הבנק מנהל את הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות הפיקוח על הבנקים וביעדים שקבע הדירקטוריון. הלימות ההון נתונה לשינויים, בין היתר, בגין שינוי בהיקף נכסי הסיכון והניכויים מההון ובגין שינויים אקטואריים שנקבעים להון.

ו. הון לצורך חישוב יחס הון

31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
13,549	15,036 ⁽¹⁾	הון עצמי רובד 1, לאחר ניכויים
1,247	1,068	הון רובד 1 נוסף, לאחר ניכויים
14,796	16,104	הון רובד 1
5,610	5,020	הון רובד 2 לאחר ניכויים
20,406	21,124	סך-כל ההון הכולל

הערה:
(1) ראו סעיף ד' לעיל.

ז. יתרות משוקללות של נכסי סיכון

31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
126,907	137,393 ⁽¹⁾	סיכון אשראי
2,435	2,483	סיכון שוק
788	942	סיכון CVA
12,330	12,072	סיכון תפעולי
142,460	152,890	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון

הערה:
(1) מסך היתרות המשוקללות של נכסי סיכון הופחת סך של 64 מיליון ש"ח בשל התאמות בגין תוכנית התייעלות.

25. הלימות הון, מינוף ונדיליות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

ח. יחס ההון לרכיבי סיכון

31 בדצמבר		
2015	2016	
באחוזים		
(א) במאוחד		
9.5	9.8	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.3	13.8	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
⁽⁴⁾ 9.1	⁽⁴⁾ 9.2	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
⁽⁴⁾ 12.6	⁽⁴⁾ 12.7	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
(ב) חברות בת משמעותיות		
1. בנק מרכזי דיסקונט בע"מ וחברות מאוחדות שלו		
10.6	10.9	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.0	13.8	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
⁽⁵⁾ 9.1	⁽⁵⁾ 9.2	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
⁽⁵⁾ 12.6	⁽⁵⁾ 12.7	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
2. דיסקונט בנקורפ אינק		
12.8	13.1	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.9	14.2	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
⁽²⁾ 4.5	⁽²⁾ 4.5	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש בהתאם לאסדרה המקומית
⁽²⁾ 8.0	⁽²⁾ 8.0	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לאסדרה המקומית
3. כרטיסי אשראי לישראל בע"מ		
13.7	14.5	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
15.4	15.8	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.0	9.0	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
⁽³⁾ 12.5	⁽³⁾ 12.5	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

הערות:

(1) הנתונים בסעיף זה חושבו בהתאם לכללים המחייבים בארה"ב.

(2) החל מיום 1 בינואר 2015, אי די בי ניו יורק כפופה לכללי ההון החדשים של באזל III, המבוססים על הכללים הסופיים שפורסמו על ידי ה-FRB. יחסי ההון המזעריים ליום 1 בינואר 2015, הינם כלהלן: 4.5% הון עצמי רובד 1 (CET1) לנכסי סיכון; 6% הון רובד 1 לנכסי סיכון; ו-8% הון כולל לנכסי סיכון.

(3) נוכח פניית הפיקוח על הבנקים, נדרשת כאל לעמוד ביחס הון כולל שלא יפחת מ-15%, החל מיום 31 בדצמבר 2010.

(4) בתוספת כ-0.15% (ליום 31 בדצמבר 2015: 0.06%), בהתאם לדרישות הון נוספות בגין הלוואות לדיר - ראו סעיף 1(ב) לעיל.

(5) בתוספת כ-0.16% (ליום 31 בדצמבר 2015: 0.06%), בהתאם לדרישות הון נוספות בגין הלוואות לדיר - ראו סעיף 1(ב) לעיל.

25. הלימות הון, מינוף ונדילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

ט. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס הון

31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים		
א. הון עצמי רובד 1		
13,634	14,936	הון עצמי
168	104	הבדלים בין ההון העצמי לבין הון עצמי רובד 1
13,802	15,040	סך הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
התאמות פיקוחיות וניכויים		
142	160	מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים
108	–	מיסים נדחים לקבל
3	2	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים
253	162	סך-הכל התאמות פיקוחיות וניכויים לפני התאמות בגין תוכנית ההתייעלות
–	158	סך-הכל התאמות בגין תוכנית ההתייעלות
13,549	15,036	סך הכל הון עצמי רובד 1 לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
ב. הון רובד 1 נוסף		
1,247	1,068	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים
1,247	1,068	סך הכל הון רובד 1 נוסף לאחר ניכויים
ג. הון רובד 2		
4,053	3,301	מכשירים לפני ניכויים
1,557	1,719	הפרשות להפסדי אשראי, לפני ניכויים
5,610	5,020	סך הון רובד 2 לפני ניכויים
–	–	ניכויים
5,610	5,020	סך-הכל הון רובד 2

י. השפעת הוראות המעבר על יחס הון עצמי רובד 1

31 בדצמבר		
2015	2016	
באחוזים		
9.2	9.5	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר בהוראה 299 ⁽¹⁾ ולפני השפעת ההתאמות בגין תוכנית ההתייעלות
0.3	0.2	השפעת הוראות המעבר
9.5	9.7	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לאחר יישום השפעת הוראות המעבר בהוראה 299 ולפני השפעת התאמות בגין תוכנית ההתייעלות
–	0.1	השפעת ההתאמות בגין תוכנית ההתייעלות
9.5	9.8	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לאחר יישום השפעת הוראות המעבר בהוראה 299 ולאחר השפעת התאמות בגין תוכנית ההתייעלות

הערה:

(1) לרבות השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים.

25. הלימות הון, מינוף ונדלילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

יא. הבהרות בעניין מכשירי הון מורכבים

(1) הבהרה בעניין ההכרה במכשירי הון מורכבים שהונפקו טרם כניסת כללי באזל II לתוקף

במכתב מיום 3 במרס 2010 הבהיר המפקח על הבנקים, לבקשת הבנק, כי כל עוד לא נקבע אחרת, התנאים הספציפיים שנקבעו להכרה במכשירי הון מורכבים, כמפורט באישורים שנתן לגבי כל הנפקה של מכשיר כאמור, ממשיכים לחול בהתייחס לאותה הנפקה, גם לאחר כניסתם לתוקף של כללי באזל II.

עוד הבהיר המפקח, למען הסר ספק, כי מקום בו הבנק נדרש לשמור על יחסי הלימות הון (כולל, ראשוני, מקורי או אחר), לרבות כתנאי להכרה במכשירי הון היברידיים כחלק מבסיס ההון של הבנק, לא ישתנו יחסים אלה, על אף השינוי המתבצע מעת לעת בקריטריוני ההנפקה, וכי יחושבו על פי שיטת החישוב הנהוגה באותה עת.

האמור מתייחס להנפקות שבוצעו הבנק, כמפורט בסעיפים יב' ו-יג' להלן.

(2) ביום 25 בדצמבר 2013, אישר המפקח על הבנקים את הסרת התנאי לאי הכרה במכשירי הון מורכבים (ראשוני מורכב ומשני עליון) כאשר

יחס ההון הראשוני המקורי יפחת מ-6.5%.

יב. הנפקת הון ראשוני מורכב

(1) כללי

שטרי ההון הנדחים שהבנק הנפיק בשנים 2006-2009, כמפורט בסעיפים (2) ו-(3) להלן, הוכרו תחת כללי באזל II כהון ראשוני מורכב. שטרי ההון האמורים אינם כשירים בהתאם להוראות באזל II, אך בהתאם להוראות המעבר הם יוכרו בתקופת המעבר כהון רובד 1 נוסף, ויבוטלו בהדרגה בשנים 2014-2021.

(2) הנפקת הון ראשוני מורכב – סדרה א'

הנפקת הון ראשוני מורכב בשנים 2006-2007. ביום 31 בדצמבר 2006 הוקצו שטרי הון נדחים בסך של כ-750 מיליון ש"ח למשקיעים בהנפקה פרטית וביום 13 במאי 2007 הוקצו למשקיעים בהנפקה פרטית נוספת 250 מיליון ש"ח נוספים. נגיד בנק ישראל אישר כי שטרי ההון הנדחים האמורים ייחשבו כמכשירי הון מורכבים ויוכרו כחלק מההון הראשוני של הבנק (ראו סעיף (1) "כללי" לעיל). ביום 31 במאי 2007 פרסם הבנק תשקיף לרישום למסחר של שטרי ההון האמורים.

הנפקת הון ראשוני מורכב בשנת 2008. ביום 25 בספטמבר 2008 הנפיק הבנק שטרי הון נדחים (סדרה א'), בדרך של הרחבת סדרה קיימת שנרשמה למסחר על פי תשקיף מיום 30 במאי 2007, בערך נקוב של כ-147 מיליון ש"ח, במסגרת של הצעה פרטית למשקיעים מסווגים (כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (אופן הצעת ניירות ערך לציבור), התשס"ז-2007).

ביום 22 בספטמבר 2008 ניתן אישור המפקח על הבנקים לפיו שטרי ההון האמורים ייחשבו כמכשירי הון מורכבים ויוכרו כחלק מההון הראשוני של הבנק (ראו סעיף (1) "כללי" לעיל), כהגדרתו בהוראות ניהול בנקאי תקין 311 – "יחס הון מזערי" (כנוסחו באותו מועד), בכפוף לתנאים שנקבעו. הבנק עומד בתנאים שנקבעו (התנאים האמורים תוארו בביאור 25 י' (2) לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015).

תנאי שטרי ההון הנדחים סדרה א'. שטרי ההון הנדחים הונפקו לתקופה של 99 שנים וקרן שטרי ההון הנדחים תשולם בתשלום אחד ביום 1 בינואר 2106. הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים צמודים למדד המחירים לצרכן וישאו ריבית שנתית. הריבית על שטרי ההון תשולם ארבע פעמים בשנה.

הבנק יהיה רשאי להודיע, על פי שיקול דעתו, על פדיון מוקדם של קרן שטרי ההון הנדחים, לאחר שחלפו לפחות 15 שנים מיום הנפקתם, בכפוף לתנאים המפורטים בשטר ובכפוף לאישור המפקח על הבנקים.

שטרי ההון הנדחים ישאו ריבית צמודה בשיעור של 5.10%. במידה ולא יתבצע פדיון מוקדם לאחר 15 שנים, ישאו שטרי ההון הנדחים ריבית בשיעור משתנה שייקבע מראש בגין כל תקופה של חמש שנים, בתוספת ריבית נוספת (step-up) בשיעור של 1% מעל המרווח המקורי שנקבע ל-15 השנים הראשונות (דהיינו, 2.495%).

שטרי ההון הנדחים כוללים הוראות מיוחדות, שיפורטו להלן, שעיקרן המרה כפויה של קרן ו/או ריבית למניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.ג. של הבנק, בהתקיים תנאים מסויימים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים. במקרה של המרת מלוא קרן שטרי ההון והקצאת מניות חלף ריבית בגין מלוא המניות שיועדו לכך בהון הרשום של הבנק, יוקצו בסך הכל בגין שטרי ההון שהונפקו כאמור לעיל 398.5 מיליון מניות רגילות א' של הבנק.

שטרי ההון הנדחים לא יובטחו בשעבוד כלשהו על נכסי הבנק או בבטוחה אחרת כלשהי. התחייבויות הבנק לתשלום הקרן והריבית של שטרי ההון תהיינה נדחות מפני כל התחייבויותיו האחרות של הבנק לנושים מכל סוג שהוא, לרבות כלפי המחזיקים של כתבי התחייבות נדחים שהונפקו או שיונפקו בעתיד על ידי הבנק ו/או חברות בנות שלו ותהיינה עדיפות אך ורק על זכויותיהם של בעלי המניות להשבת עודף נכסי הבנק בעת פירוקו. התחייבויות הבנק לתשלום קרן שטרי ההון והריבית בגינה תעמוד בדרגה שווה, פרי פסו, עם כתבי התחייבות נוספים ו/או ניירות ערך נוספים שיונפקו על ידי הבנק או על ידי חברות בנות שלו ואשר יאושרו על ידי המפקח על הבנקים כמכשירי הון ראשוני.

25. הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

- ההכרה בשטרי ההון כהון ראשוני מורכב.** נגיד בנק ישראל אישר לבנק לכלול את שטרי ההון כהון ראשוני מורכב (ראו סעיף (1) "כללי" לעיל), בכפוף לעמידה בתנאים בסיסיים, שהבנק עמד בהם (התנאים פורטו בביאור 25 י' (2) לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015).
- להלן פירוט חלק מהתנאים הבסיסיים להכרה בשטרי ההון כהון ראשוני עליון:
- (1) העדר צבירות – לא ישולמו תשלומי ריבית אשר במועד הקבוע לסילוקם שוררות "נסיבות מיוחדות", כהגדרתן להלן, וזכאותם של המחזיקים בשטרי ההון לתשלומי ריבית אלה תפקע. ריבית שלא שולמה בשל קיומן של הנסיבות המיוחדות לא תיצבר ובחלוף המועד שנקבע לסילוקה היא תמחק. הנסיבות המיוחדות תהיינה כל אחד מהאירועים המפורטים להלן:
- (א) דירקטוריון הבנק קבע כי אין לבנק יכולת לפרוע, במועדן, את התחייבויותיו שדרגת הקדימות שלהן הינה גבוהה מזו של שטרי ההון הנדחים (סדרה א') או שווה לה, או שרואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, לפי העניין, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר העדרה של יכולת הפרעון כאמור לעיל;
- (ב) דירקטוריון הבנק קבע כי קיים חשש סביר כי ביצוע תשלום הריבית יביא למצב בו לא יהיה בידי הבנק לסלק את התחייבויותיו הקיימות ו/או הצפויות, או שרואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, לפי העניין, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר קיומו של חשש סביר כאמור;
- (ג) בתקופה של ששה רבעונים רצופים, אשר הדוח הכספי בגין האחרון שבהם התפרסם טרם המועד הקבוע לתשלום הריבית, לא דיווח הבנק על רווח נקי מצטבר (כלומר אם הסכום הפשוט של הסכומים הרבעוניים של רווח נקי או של הפסד שהוצגו בדוחותיו הכספיים של הבנק, בגין ששה רבעונים רצופים, הינו שלילי);
- (ד) על פי הדוחות הכספיים של הבנק שפורסמו לאחרונה ערב המועד לתשלום הריבית, אין לבנק עודפים ראויים לחלוקה.
- (2) הקצאת מניות כנגד ריבית – במקרה של מחיקת ריבית, כאמור בסעיף 6 לעיל, יהיה הבנק רשאי להקצות למחזיקי שטרי ההון הנדחים מניות כנגד הריבית שנמחקה. הקצאת המניות תתאפשר רק במקום ריבית שלא שולמה באותה שנה, ולא ניתן יהיה להקצות מניות בגין שנים קודמות.
- (3) ספיגת הפסדים – הבנק יהיה חייב להמיר את כל היתרה הבלתי מסולקת של הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים למניות רגילות א' של הבנק, בהתקיים מקרים מסויימים כלהלן:
- (א) אם יחס ההון הראשוני הכולל לרכיבי סיכון של הבנק, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-6%, ולא עלה חזרה, בתוך 90 יום ממועד פרסום הדוחות הכספיים האמורים, לשיעור של 6% לפחות, תתבצע המרה מיידית כאמור;
- (ב) אם יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון של הבנק, ללא הון ראשוני מורכב (להלן: "הון ראשוני מקורי"), כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-5.5%, ולא עלה חזרה, עד למועד פרסום הדוח הכספי ברבעון שלאחריו, לשיעור של 5.5% לפחות (וזאת אפילו אם יחס ההון הראשוני הכולל יהיה באותה עת מעל 6%), תתבצע המרה מיידית כאמור;
- (ג) אם יחס ההון הראשוני המקורי לרכיבי סיכון של הבנק, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-6%, אך לא פחת מ-5.5%, ולא עלה חזרה, לשיעור של 6% לפחות, עד תום שני הרבעונים שלאחר אותו רבעון מסויים, כמופיע בדוחות הכספיים ביניים של הבנק, תתבצע המרה מיידית (וזאת, אפילו אם יחס ההון הראשוני הכולל יהיה באותה עת מעל 6%), אלא אם כן המפקח על הבנקים אישר אחרת;
- (ד) אם יחס ההון הראשוני המקורי, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק, אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-5%, תתבצע המרה מיידית חלקית, בסכום שיחזיר את יחס ההון הראשוני המקורי של הבנק לאותו רבעון שפורסם, ל-5% לפחות;
- (ה) על פי הדוחות הכספיים של הבנק, יתרת העודפים של הבנק הפכה לשלילית;
- (ו) רואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר ספקות משמעותיים הקיימים בדבר המשך קיומו של הבנק כעסק חי.
- (4) שינוי תנאים, פדיון מוקדם ו/או העלאת ריבית – שטרי ההון הנדחים יונפקו לתקופה של 99 שנים ויהיו ניתנים לפדיון ביוזמת המנפיק ובאישור המפקח מראש ובכתב לאחר מינימום של 15 שנים. כמו כן, גם שאר תנאי שטרי ההון הנדחים לא יהיו ניתנים לשינוי, אלא באישור מראש ובכתב של המפקח.
- מבלי לגרוע מתנאי זה, יתאפשר ביצוע step-up אחד בריבית, לאחר 15 שנים לפחות ממועד ההנפקה, בעליה בריבית של עד 100 נקודות בסיס מעל המרווח המקורי שנקבע ל-15 השנים הראשונות.
- בקשר להכרה בשטרי ההון כהון ראשוני עליון, אימץ דירקטוריון הבנק מדיניות הלימות הון על פיה ישמור הבנק על יחס הלימות הון ראשוני מקורי (ללא הון ראשוני מורכב) בשיעור של 6.5% לפחות בכל עת.

25. הלימות הון, מינוף ונדילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

(3) הנפקת הון ראשוני מורכב – סדרה ב'

הנפקת הון ראשוני מורכב בחודש מרס 2009. הבנק התקשר עם מגדל חברה לביטוח בע"מ (משתתף ברווחים), מגדל חברה לביטוח בע"מ (נוסטרו) ומגדל מקפת ניהול קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ, כל אחת מהן לחוד על פי חלקה, לביצוע הנפקה פרטית של 350 מיליון ש"ח ערך נקוב שטרי הון נדחים (סדרה ב') של הבנק בתמורה כוללת של 350 מיליון ש"ח.

ביום 26 במרס 2009 ניתן אישור המפקח על הבנקים לפיו שטרי ההון האמורים יחשבו כמכשירי הון מורכבים ויוכרו כחלק מההון הראשוני של הבנק (ראו סעיף (1) "כללי" לעיל), כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 311 – "יחס הון מזערי" (כנוסחו באותו מועד), בכפוף לתנאים שנקבעו. הבנק עומד בתנאים שנקבעו (התנאים האמורים תוארו בביאור 23 י' (3) לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015).

תנאי שטרי ההון הנדחים – סדרה ב'. קרן שטרי ההון הנדחים תשולם בתשלום אחד ביום 1 בינואר 2106. הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים צמודים למדד המחירים לצרכן וישאו ריבית שנתית. הריבית על שטרי ההון תשולם ארבע פעמים בשנה. הבנק יהיה רשאי להודיע, על פי שיקול דעתו, על פדיון מוקדם של קרן שטרי ההון הנדחים ושל הפרשי ההצמדה והריבית שנצברו עד לביצועו בפועל של הפדיון המוקדם, בכפוף לתנאים שנקבעו בשטר ובכפוף לאישור מוקדם של המפקח על הבנקים. שטרי ההון הנדחים ישאו בתקופה שממועד הנפקתם ועד ליום 31 בדצמבר 2021 (להלן: "תקופת הריבית הראשונית") ריבית צמודה בשיעור של 8.7%. במידה ולא יתבצע פדיון מוקדם ביום 31 בדצמבר 2021, ישאו שטרי ההון הנדחים ריבית בשיעור משתנה שייקבע מראש בגין כל תקופה של חמש שנים, בתוספת ריבית נוספת (step-up) בשיעור של 1% מעל המרווח המקורי שנקבע לתקופת הריבית הראשונית (דהיינו, 7.13%).

שטרי ההון הנדחים כוללים הוראות מיוחדות, שיפורטו להלן, שעיקרן המרה כפויה של קרן ו/או ריבית למניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.נ. של הבנק, בהתקיים תנאים מסויימים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים. במקרה של המרת מלוא קרן שטרי ההון והקצאת מניות חלף ריבית בגין מלוא המניות שיועדו לכך בהון הרשום של הבנק, יוקצו בסך הכל בגין שטרי ההון שהונפקו כאמור לעיל 267 מיליון מניות רגילות א' של הבנק.

התנאים להכרה בשטרי ההון הנדחים (סדרה ב') כהון ראשוני מורכב. התנאים הבסיסיים שקבע המפקח על הבנקים להכרה בשטרי ההון הנדחים כהון ראשוני עליון (ראו סעיף יב' "כללי" לעיל) הם כתנאים שנקבעו לסדרה א' (כמפורט בסעיף יב' (2) לעיל), בשינויים הבאים:

- בהגדרת "נסיבות מיוחדות" נמחק האירוע של שישה רבעונים רצופים של הפסד (סעיף קטן (6) ג').
- בהגדרת "נסיבות מיוחדות" נוסף אירוע כלהלן: המפקח הורה על מחיקת תשלומי הריבית לאחר שנוכח כי יש חשש ממשי שתשלום הריבית יביא למצב בו לא יהיה בידי הבנק לעמוד בהתחייבויותיו.
- במסגרת הגדרת האירועים שבהתקיימם תתבצע המרה מיידית של היתרה הבלתי מסולקת של הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים למניות רגילות א', שונה התנאי המתייחס לירידה של יחס ההון הראשוני המקורי מתחת ל-5% (סעיף (8) ד), כלהלן: אם יחס ההון הראשוני המקורי, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק, אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-5%, תתבצע המרה מיידית כאמור.

לפרטים בדבר הבהרות בענין מכשירי הון מורכבים, ראו סעיף יא' לעיל.

יג. הנפקת הון משני עליון

כללי. שטרי ההון הנדחים שהבנק הנפיק בשנת 2009, כמפורט להלן, הוכרו תחת כללי באזל ו/או כהון משני עליון. שטרי ההון הנדחים האמורים אינם כשירים בהתאם להוראות באזל ו/או, אך בהתאם להוראות המעבר הם יוכרו בתקופת המעבר כהון רובד 1 נוסף, ויבוטלו בהדרגה בשנים 2021-2014.

הנפקת הון משני עליון בשנת 2009. בשנת 2009 הנפיקה דיסקונט מנפיקים 1,252 מיליון ש"ח ע.נ. שטרי הון נדחים (סדרה 1), אשר שימשו כהון משני עליון (ראו "כללי" לעיל).

תנאי שטרי ההון הנדחים (סדרה 1). קרן שטרי ההון הנדחים (סדרה 1) תיפרע בתשלום אחד, ביום 20 באפריל 2058, בכפוף לזכותה של דיסקונט מנפיקים לבצע פדיון מוקדם מלא כמפורט להלן. הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים (סדרה 1) צמודים למדד המחירים לצרכן. שטרי ההון הנדחים נושאים ריבית שנתית בשיעור של 6.4% לשנה בתקופה הראשונית (כהגדרתה להלן) המשולמת ארבע פעמים בשנה. בכפוף לתנאים המפורטים בשטר הנאמנות שנחתם ביחס לשטרי ההון הנדחים (סדרה 1) ובכפוף לאישור המפקח על הבנקים, דיסקונט מנפיקים תהא רשאית להודיע, על פי שיקול דעתה, על פדיון מוקדם מלא של קרן שטרי ההון הנדחים, החל מיום 20 באפריל 2020 (להלן: "התקופה הראשונית").

במידה ולא יתבצע פדיון מוקדם בתום התקופה הראשונית, ישאו שטרי ההון, בתקופה שתחילתה בתום התקופה הראשונית, ריבית בשיעור משתנה שתקבע מראש בגין כל תקופה של חמש שנים, בתוספת ריבית נוספת (step-up) בשיעור כפי שייקבע על-ידי הנאמן לשטרי ההון הנדחים, ביום 20 באפריל, 2020 (להלן: "הריבית המדורגת"); לאחר מכן יקבע הנאמן ריבית מדורגת מדי 5 שנים. שיעור הריבית המדורגת שייקבע על ידי הנאמן בגין כל תקופה של חמש שנים כמתואר לעיל, תהיה בשיעור התשואה השווה לממוצע אריתמטי פשוט של תשואות כל איגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד המחירים לצרכן, שתיסחרנה אותה עת בבורסה, בנות משך חיים ממוצע העולה על 4.5 שנים, ובתוספת של 6.73% מעל שיעור התשואה האמור.

25. הלימות הון, מינוף ונדילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

זכויותיהם של מחזיקי שטרי ההון הנדחים תהינה נדחות מפני תביעותיהם של כל יתר נושי דיסקונט מנפיקים והבנק מכל סוג שהוא, למעט מחזיקי שטרי ההון אשר מהווים ו/או יהוו, מעת לעת, הון ראשוני מורכב שהנפיק הבנק.

התנאים להכרה בשטרי ההון הנדחים כהון משני עליון. המפקח על הבנקים אישר לבנק לכלול את שטרי ההון הנדחים כהון משני עליון (ראו "כללי" לעיל) בכפוף לעמידה בתנאים בסיסיים, שהבנק עמד בהם (התנאים פורטו בביאור 25 יא' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015). להלן פירוט חלק מהתנאים להכרה בשטרי ההון כהון משני עליון:

(1) השעיית תשלומי ריבית – לא ישולמו תשלומי ריבית אשר במועד הקבוע לסילוקם שוררות "נסיבות משעות", כהגדרת המונח להלן, וסילוקם יידחה, לתקופות בלתי מסוימות. הנסיבות המשעות יהיו כלהלן:

א. דירקטוריון הבנק קבע כי אין לבנק יכולת לפרוע, במועדן, את התחייבויותיו שדרגת הקדימות שלהן הינה גבוהה מזו של שטרי ההון הנדחים או שווה לה, או שרואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, לפי העניין, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר היעדרה של יכולת הפרעון כאמור לעיל.

ב. דירקטוריון הבנק קבע כי קיים חשש סביר כי ביצוע תשלום הריבית יביא למצב בו לא יהיה בידי הבנק לסלק את התחייבויותיו הקיימות ו/או הצפויים, או שרואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, לפי העניין, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר קיומו של חשש סביר כאמור.

ג. על פי הדוחות הכספיים של הבנק, שפורסמו לאחרונה ערב המועד לתשלום הריבית, אין לבנק עודפים ראויים לחלוקה.

ד. המפקח על הבנקים הורה על השעיית תשלומי הריבית לאחר שנוכח כי יש חשש ממשי שתשלום הריבית יביא למצב בו לא יהיה בידי הבנק לעמוד בהתחייבויותיו.

(2) סילוקם של תשלומי ריבית שהושעו – אם בעת המועד שנקבע לסילוקו של איזה מתשלומי הריבית, יתברר כי חל שינוי באיתנותו הפיננסית של הבנק, באופן ששוררות באותו מועד נסיבות משעות כמפורט בסעיף 10, אזי יידחה אותו תשלום ריבית עד למועד בו התקיימו תנאי אחד או יותר מהתנאים המפורטים להלן, ובלבד שאף אחת מהנסיבות המשעות אינה קיימת עוד ו/או חדלה להתקיים. אלה הנסיבות שבהתקיימה לראשונה של איזו מהן, ובכפוף לכך כי דירקטוריון הבנק יקבע כי אין חלות באותה שעה נסיבות משעות, יבוצעו תשלומי הריבית שסילוקם נדחה, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית בגינם:

א. הבנק הכריז על תשלום דיבידנד לבעלי סוג כלשהו של מניותיו.

ב. הבנק הודיע על פדיון מוקדם, מלא או חלקי, של קרן שטרי ההון הנדחים או פרע את קרן שטרי ההון הנדחים, כולה או חלקה.

ג. ניתן צו פירוק כנגד הבנק, אולם, במקרה כזה יהיה סילוק הריבית המושעה כפוף לסילוק כל התחייבויות הבנק שהינן עדיפות בדרגה על הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים, או להסדר אחר שנושי הבנק העדיפים על מחזיקי שטרי ההון הנדחים יהיו צד לו.

(3) אי חלוקת דיבידנד – הבנק לא ישלם דיבידנד לבעלי מניותיו כל עוד לא שולמו במלואם כל תשלומי הריבית שסילוקם הושעה, בין אם דיבידנד כאמור הוכרז טרם ניתנה הודעת הבנק בדבר היווצרות נסיבות משעות ובין אם הוכרז אחרי מתן הודעה כאמור.

(4) פדיון מוקדם על ידי המחזיק – לא יתאפשר פדיון מוקדם על ידי המחזיק.

(5) פדיון מוקדם על ידי הבנק – בכפוף למגבלות המפורטות להלן, יהיה הבנק רשאי להחליט, על פי שיקול דעתו וללא מתן זכות ברירה למחזיקים בשטרי ההון הנדחים, על פדיון מוקדם של קרן שטרי ההון הנדחים, כולה או מקצתה, לפי העניין, ושל הפרשי הצמדה והריבית שנצברו עד לביצוע בפועל של הפדיון המוקדם בגין קרן שטרי ההון הנדחים, וזאת בהתקיים כל התנאים הבאים במצטבר:

א. חלפו לפחות 10 שנים מיום הנפקת שטרי ההון הנדחים ועד למועד ביצוע בפועל של הפדיון המוקדם.

ב. פדיון מוקדם יתאפשר רק לאחר קבלת אישור מראש של המפקח על הבנקים ובתנאי שהמכשיר יוחלף בהון אחר בעל איכות זהה או עדיפה, אלא אם המפקח קבע שהלימות ההון של התאגיד נאותה ביחס לסיכונים.

ג. אין בביצוע הפדיון המוקדם כדי ליצור מצב בו תתקיים איזו מהנסיבות המשעות כהגדרתן בסעיף 10 לעיל, מיד לאחר ביצוע ההחלטה על הפדיון המוקדם ודירקטוריון הבנק קבע כי אינו צופה, גם בהתחשב בפדיון מוקדם, כי יוצרו נסיבות משעות כאמור במהלך שנים עשר החודשים שלאחריו.

(6) שינוי תנאים, פדיון מוקדם, ו/או קביעת מנגנון ריבית – שטרי ההון יונפקו לתקופה של 49 שנים. שטרי ההון לא יהיו ניתנים לשינוי, אלא באישור מראש ובכתב של המפקח. מבלי לגרוע מתנאי זה, ולאחר 10 שנים לפחות ממועד ההנפקה (להלן: "התקופה הראשונה"), יתאפשר ביצוע step up בריבית פעם אחת במהלך חיי המכשיר. שיעור הגדלת הריבית לא יעלה על 100 נקודות בסיס פחות מרווח ההחלף (swap spread) בין מדד הבסיס הראשוני (initial index basis) לבין מדד הבסיס המוגדל (stepped up index basis), 1x – 50% ממרווח האשראי הראשוני, פחות מרווח ההחלף בין מדד הבסיס הראשוני ומדד הבסיס המוגדל.

לאחר תום התקופה הראשונה, ואם לא ייפדו בפדיון מוקדם בתום התקופה הראשונית, ישאו שטרי ההון ריבית בשיעור משתנה, בהתאם לעוגן קבוע ומוגדר מראש שייקבע על ידי הנאמן.

2.5. הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

(7) נדחות – התחייבות הבנק לתשלום הקרן והריבית של שטרי ההון תהינה נדחות מפני כל התחייבויותיו האחרות של הבנק לנושים מכל סוג שהוא, לרבות כלפי המחזיקים של כתבי התחייבות נדחים שהונפקו או יונפקו בעתיד על ידי הבנק, ותהינה עדיפות אך ורק על זכויותיהם של בעלי המניות להשבת עודף נכס הבנק לעת פירוקו, ועל זכויותיהם של מחזיקים בניירות ערך אחרים שהתחייבות הבנק בגינם תוכר כהון ראשוני של הבנק, אם וכאשר ינפיק הבנק ניירות ערך כאלה. במעמדן של התחייבויות הבנק כאמור לעיל, לא יחול שינוי עקב כך ששטרי ההון יחדלו להיחשב כהון משני של הבנק מכל סיבה שהיא. התחייבויות הבנק לתשלום קרן שטרי ההון והריבית בגינה תעמוד בדרגה שווה (pari passu) עם כתבי התחייבות נוספים ו/או ניירות ערך נוספים שיונפקו על ידי הבנק או על ידי חברות בנות שלו ויאושרו על ידי המפקח על הבנקים כ"מכשירי הון מורכבים".

לפרטים בדבר הבהרות בענין מכשירי הון מורכבים, ראו סעיף יא' לעיל.

יד. הנפקת כתבי התחייבות נדחים הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים (סדרה יב')

ביום 10 בינואר 2017 הנפיק הבנק כ-784 מיליון ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (סדרה יב'), אשר נרשמו למסחר בבורסה. כתבי התחייבות הנדחים (סדרה יב') כוללים מנגנון לספיגת הפסדים על ידי מחיקת קרן כתבי התחייבות הנדחים (סדרה יב') באופן מלא או חלקי, בהתקיים נסיבות מסוימות כמפורט להלן. כתבי התחייבות הנדחים (סדרה יב') מהווים מכשירי הון, המסווגים כהון רובד 2 לצורך הכללתם בהון הפיקוחי של הבנק ועומדים בתנאי הכשירות של הוראות באזל III.

קרן כתבי התחייבות הנדחים (סדרה יב') תיפרע בתשלום אחד, ביום 10 בינואר 2027, אלא אם כן עשה הבנק קודם לכן שימוש בזכותו לפדות את כתבי התחייבות הנדחים בפדיון מוקדם לאחר חמש שנים, וזאת בכפוף לאישור המפקח על הבנקים.

היתרה הבלתי מסולקת של כתבי התחייבות נדחים (סדרה יב'), נושאת ריבית שנתית קבועה בשיעור של 3.60% המשולמת אחת לשנה. בהתקיים הנסיבות המהוות אירוע מכונן לאי קיימות, כמפורט להלן, יבצע הבנק מחיקה (מלאה או חלקית) של כתבי התחייבות הנדחים. האירוע המכונן לאי-קיימות בתאגיד בנקאי הוא המוקדם מבין השניים הבאים:

- הודעת המפקח לבנק שהמרת מכשיר ההון או מחיקתו הינם הכרחיים, מכיוון שבלעדיהם, לדעת הפיקוח, יגיע הבנק לנקודת האי-קיימות;
 - החלטה לבצע הזרמת הון מהמגזר הציבורי, או תמיכה שוות ערך, שבלעדיה יגיע הבנק לנקודת האי-קיימות, כפי שקבע הפיקוח.
- במקרה בו, לאחר מחיקת קרן ועד לתקופה של 15 שנים ממועד הנפקת כתבי התחייבות לראשונה (קרי, עד ליום 10 בינואר 2032), בהתאם לאמור לעיל, יעלה יחס הון-עצמי רובד 1 של הבנק מעל ליחס ההון המזערי שנקבע לבנק על ידי המפקח, הבנק יהיה רשאי, לפי שיקול דעתו, להודיע על ביטול מחיקת הקרן באופן חלקי או מלא.

2. יחס המינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים – מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 218 בדבר יחס מינוף.

כללי. בהתאם לתיקון להוראות הדיווח לציבור, החל מהדוח לרבעון שני 2015, נדרשים תאגידי בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לכלול בדוחותיהם גילוי בדבר יחס המינוף. במקביל, הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 218, בדבר "יחס המינוף", נכנסה לתוקף ביום 1 באפריל 2015. תחילת ההוראה תהיה מיום 1 בינואר 2018. למרות האמור לעיל, תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה עמד ביחס המינוף המזערי, לא ירד מהסף שנקבע בהוראה.

25. הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

31 בדצמבר		
		2016
		2015
במיליוני שקלים חדשים		
א.בנתוני מאוחד		
הון רובד 1	(1)16,104	14,796
סך החשיפות	243,900	225,950
ב.אחוזים		
יחס המינוף	6.6	6.5
יחס המינוף המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים	5.0	5.0
ב.חברות בת משמעותיות		
1. בנק מרכזי דיסקונט בע"מ וחברות מאוחדות שלו		
יחס המינוף	6.6	6.6
יחס המינוף המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים	5.0	5.0
2. דיסקונט בנקורפ אינק		
יחס המינוף	9.6	9.2
יחס המינוף המזערי הנדרש בהתאם לאסדרה המקומית	4.0	4.0
3. כרטיסי אשראי לישראל בע"מ		
יחס המינוף	10.1	9.2
יחס המינוף המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים	5.0	5.0

הערה:

(1) להשפעת הוראות המעבר והשפעת ההתאמות בגין תכנית ההתייעלות, ראה סעיפים ט', י'.

3. יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים – מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 221 בדבר יחס כיסוי נזילות.

כללי. תאגידים בנקאיים בישראל נדרשים לכלול בדוחותיהם גילוי בדבר יחס כיסוי נזילות. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 221, בדבר "יחס כיסוי נזילות". הדרישה המזערית עמדה על 60%, וגדלה ל-80% ביום 1 בינואר 2016 ול-100% ביום 1 בינואר 2017. בהוראות המעבר ציין הפיקוח, כי מצופה שתאגיד בנקאי שעומד ביחס כיסוי נזילות של 100% כבר במועד תחילת יישום ההוראה, לא ירד מיחס זה במהלך תקופת המעבר.

החישוב מתבצע על בסיס ממוצע תצפיות יומיות, בתקופת 90 הימים שקדמו לתאריך הדוח (פרט לכאל לגביה החישוב התבצע על בסיס ממוצע תצפיות חודשיות; 2015 – פרט ל-אידיבי (סוויס) בנק ו-כאל).

עדכון קובץ שאלות ותשובות ליישום הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא יחס כיסוי הנזילות (מס' 221). בעדכון הקובץ הובהר, בין היתר, כי ניתן להכיר ביתרות חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי כתזרים נכס בשיעור של 100% במקום בשיעור של 50%. הבנק מיישם את ההבהרה האמורה החל מיום 1 באוקטובר 2016.

25. הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
31 בדצמבר		
2015	2016	
באחוזים		
א. בנתוני המאוחד		
128.0	146.5	יחס כיסוי הנזילות
100.0	100.0	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
ב. בנתוני התאגיד הבנקאי		
153.4	178.1	יחס כיסוי הנזילות
100.0	100.0	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
ג. חברות בת משמעותיות ⁽¹⁾		
בנק מרכזי דיסקונט בע"מ וחברות מאוחדות שלו		
125.2 ⁽²⁾	142.1	יחס כיסוי הנזילות
100.0	100.0	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

הערות:

(1) ההוראה אינה חלה על חברות כרטיסי אשראי ולפיכך, לא מובאים נתונים המתייחסים לכאל. כמו כן, ההוראה אינה חלה על אי די בי ניו יורק.

(2) הוצג מחדש.

26. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה⁽¹⁾ לסוף השנה

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2015	2016	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים			
יתרת אשראי מפקדונות לפי מידת גביה⁽²⁾:			
967	701	967	701
מטבע ישראלי לא צמוד			
548	439	569	457
מטבע ישראלי צמוד למדד			
112	139	112	139
מטבע חוץ			
1,627	1,279	1,648	1,297
סך-הכל			

הערות:

(1) אשראים ופקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראי (או הפקדונות), עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).

(2) הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 21 מיליון ש"ח, (2015: 29 מיליון ש"ח), לא נכללו בלוח זה.

26. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. תזרימים בגין עמלות גביה ומרווחי ריבית בגין הפעילות במידת הגביה – מאוחד

31 בדצמבר							
2015				2016			
		מל 10	מל 5	מל 3	מל	שנה עד	עד שנה
		עד 20	עד 10	עד 5	שנה עד 3	שנים	שנים
		שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים
		סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל
במגזר השקלי הלא צמוד							
6	7	–	4	2	–	–	1
תזרימים חוזיים עתידיים							
6	7	–	4	2	–	–	1
תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים							
5	6	–	3	2	–	–	1
תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים ⁽¹⁾							
במגזר הצמוד למדד							
33	25	–	1	4	6	9	5
תזרימים חוזיים עתידיים							
23	18	–	–	2	4	7	5
תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים							
22	18	–	–	2	4	7	5
תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים ⁽²⁾							
במגזר מטבע חוץ							
1	–	–	–	–	–	–	–
תזרימים חוזיים עתידיים							
1	–	–	–	–	–	–	–
תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים							
1	–	–	–	–	–	–	–
תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים ⁽³⁾							

הערות:

(1) ההיוון בוצע לפי שיעור משוקלל 2.41% (2015: 2.30%).

(2) ההיוון בוצע לפי שיעור משוקלל 0.52% (2015: 0.64%).

(3) ההיוון ליום 31 בדצמבר 2015 בוצע לפי שיעור משוקלל : 0.65%.

מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה בבנקים למשכנתאות – מאוחד

31 בדצמבר	
2015	2016
1	6
הלוואות מפקדונות לפי מידת הגביה	
2	2
הלוואות עומדות	

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

בנק		מאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2015	2016	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים			
1. חוזי שכירות לזמן ארוך – דמי שכירות לתשלום בשנים הבאות:			
50	44	117	114
שנה ראשונה			
50	42	108	103
שנה שנייה			
42	28	92	84
שנה שלישית			
29	22	73	63
שנה רביעית			
23	17	61	56
שנה חמישית			
113	85	286	242
שנה שישיית ואילך			
307	238	737	662
סך-הכל			
58	46	117	70
2. התקשרויות לרכישת בניינים וציוד			
–	–	196	519
3. התחייבויות להשקעה בקרנות השקעה פרטיות וקרנות הון סיכון			

26. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

4. הבנק ובנק מרכזי דיסקונט הנמנים עם החברים במסלוקת מעו"ף בע"מ, אחראים ביחד עם חברי מסלוקת המעו"ף כלפי המסלוקה, לכל חבות כספית המתחייבת מעסקאות באופציות המתבצעות בבורסה. לצורך כך הקימה מסלוקת מעו"ף קרן סיכונים. חלקו של הבנק בקרן הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2016 מסתכם בסך של כ-96 מיליון ש"ח שהם 14.61% מסך קרן הסיכונים באותו מועד. חלקו של בנק מרכזי דיסקונט בקרן הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2016 מסתכם בסך של כ-5 מיליון ש"ח, שהם 0.17% מסך קרן הסיכונים באותו מועד. שני הבנקים נדרשו להעמיד לטובת מסלוקת מעו"ף בטוחות (איגרות חוב ממשלתיות) בסכום שיבטיח את חבותם האפשרית בגין חלקם בקרן הסיכונים כאמור וסכום נוסף הנגזר מהיקף פעילות כל אחד מהבנקים בתחום זה (ראו ביאור 27 ה'). כמו כן התחייב כל אחד מהבנקים כלפי מסלוקת מעו"ף לשלם כל חיוב כספי העשוי לנבוע מפעילותו ומפעילות לקוחותיו בגין כתיבת אופציות הנסחרות במסגרת המסלוקה.
5. בהתאם לתקנון הבורסה וחוקי העזר של מסלוקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב, החברים מחויבים כלפי המסלוקה לכסות כל סכום הנובע מהתחייבויותיהם עבור עצמם או עבור לקוחותיהם וכן עבור חברי בורסה אחרים שאינם חברי מסלוקה ולקוחותיהם, בגין עסקאות שבוצעו באמצעות המסלוקה. כן אחראי כל חבר לחלקו בקרן הסיכונים, שהוקמה לצורך כך, לפי יחס מחזורי הסליקה של החברים. להבטחת התחייבויותיהם כלפי המסלוקה שעבדו הבנק ובנק מרכזי דיסקונט את זכויותיהם בחשבונות המתנהלים במסלוקה (בהם מופקדים ניירות ערך) ובבנק אחר (בהם מופקדים מזומנים). (ראו ביאור 27 ח').
6. תפנית התחייבה כלפי תכלית דולר עולמי בע"מ, חברה בה החזיקה תפנית 20%, וכלפי סינרגטיקה בע"מ, שהחזיקה כ-80% מתכלית דולר עולמי בע"מ, להעביר לתכלית דולר עולמי בע"מ, שהינה חברה המנפיקה תעודות סל, כספים בסכום שלא יעלה במצטבר על 1 מיליון דולר, לשם כיסוי הוצאות התפעול השוטף שלה ולקיום התחייבויותיה כלפי מחזיקי תעודות ההתחייבות שהנפיקה. להבטחת התחייבותה זו של תפנית ניתן לה שיפוי על ידי הבנק. שיפוי דומה, בסכום זהה, נתן הבנק גם בקשר עם תכלית תעודות סל בע"מ. השיפויים שנתן הבנק כאמור פקעו עם השלמת העסקה למכירת פעילות תעודות הסל (בחו"ד מרס 2011), שלאחריה הבנק אינו מחזיק עוד (בעקיפין) אמצעי שליטה בחברות תכלית דולר עולמי בע"מ ו-תכלית תעודות סל בע"מ.
- כן יצוין, בכל הנוגע להתחייבות תפנית כלפי תכלית דולר עולמי בע"מ וסינרגטיקה בע"מ, כמפורט לעיל בס"ק זה, כי במסגרת העסקה למכירת פעילות תעודות הסל, נחתם על ידי הצדדים כתב המחאה לפיו כל ההתחייבויות והזכויות הנובעות מפעילות תעודות הסל הומחו באופן בלתי חוזר לסינרגטיקה בע"מ, תוך התייחסות ספציפית לכך שסינרגטיקה בע"מ מתחייבת כלפי תפנית בהתחייבות ההשקעה שנתנה תפנית לשתי חברות תעודות הסל (כולל תכלית דולר עולמי בע"מ). נכון להיום, כל עוד לא בוטלה ההתחייבות של תפנית מול חברות תעודות הסל, סינרגטיקה בע"מ מחויבת לשפות את תפנית במקרה של מימוש ההתחייבות האמורה לעיל.
7. חברות מאוחדות של הבנק עוסקות במתן מכלול שירותי נאמנות ומשמשות, בין היתר, כנאמנות לאיגרות חוב מסוימות שהונפקו לציבור על פי תשקיף והנסחרות בבורסה.
8. (א) בנוסח הקודם של תקנון הבנק, אשר תוקן בחודש מרס 2002, נקבע כי, הבנק ישפה את מי שמכהן או כיהן כנציג הבנק או על פי בקשתו כדירקטור בחברה אחרת שלבנק עניין בה, על ההוצאות שהיו לו בקשר להליך משפטי שהוגש נגדו בקשר לפעולה או למחדל במילוי תפקידו כדירקטור באותה חברה אחרת, ועל סכום שחוייב לשלם על-פי פסק דין שניתן באותו הליך משפטי, לרבות על-פי הסדר פשרה שהבנק הסכים לו, אלא אם הרשות השיפוטית באותו הליך מצאה שפעולותיו או מחדליו כאמור נעשו שלא בתום לב. הבנק רשאי להוציא כתב שיפוי לכל דירקטור בחברה אחרת כאמור, לרבות לדירקטור של הבנק המכהן כדירקטור בחברה האחרת, בתנאים ובנוסח שאושרו על-ידי הדירקטוריון. בהתאם לכך הוציא הבנק בשעתו כתבי שיפוי, בלתי מוגבלים בסכום, לדירקטורים המכהנים או שכיהנו לבקשת הבנק בחברות אחרות המוחזקות על ידי הבנק במישרין ובעקיפין (ראו להלן).
- (ב) בתקנון הבנק נקבע כי, כל עובד או פקיד של הבנק שאינו נושא משרה בבנק, ישופה מתוך כספי הבנק בעד כל אחריות שנתחייב בה בתור עובד או פקיד של הבנק בהתגוננו בכל משא ומתן משפטי, בין אזרחי ובין פלילי, שבו ניתן פסק דין לטובתו או שבו זוכה, והבנק רשאי לשפותו על כל חבות כספית שהוטלה עליו לטובת אדם אחר בשל פעולה שעשה בתוקף היותו עובד או פקיד של הבנק.
- (ג) תקנות ההתאגדות של חברות מאוחדות מסוימות מאפשרות שיפוי של נושאי משרה בתנאים מסויימים, בכפוף להוראות הדין. שיפויים כאמור ניתנו במקרים מסויימים באותן חברות.
- (ד) דיסקונט מנפיקים בע"מ ("מנפיקים"), חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק, נתנה בחודש ספטמבר 2006 שיפוי לדירקטורים ולמנכ"ל שלה, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, בקשר עם תשקיף מדף להנפקה ורישום למסחר של כתבי התחייבות נדחים, מחודש ספטמבר 2006, וזאת בתנאים המפורטים בנוסח כתב השיפוי. בכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ניתן לכל הדירקטורים והמנכ"ל ביחד על התמורה ברוטו שהתקבלה מן ההנפקה ובכל מקרה לא יותר מ-1.5 מיליארד ש"ח. בחודש ספטמבר 2007 אישרה דיסקונט מנפיקים בע"מ מתן שיפוי זהה למנכ"ל החברה, שמותה לאחר פרסום תשקיף המדף, בקשר עם דוחות הצעת מדף שפורסמו, לאחר מועד ההחלטה, על פי תשקיף המדף האמור.
- (ה) מנפיקים נתנה בחודש פברואר 2008 שיפוי לדירקטורים ולמנכ"ל שלה, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, בקשר עם תשקיף מדף להנפקה ורישום למסחר של כתבי התחייבות נדחים, מחודש פברואר 2008, וזאת בתנאים המפורטים בנוסח כתב השיפוי. בכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ניתן לכל הדירקטורים והמנכ"ל ביחד על התמורה ברוטו שהתקבלה מן ההנפקה ובכל מקרה לא יותר מ-2 מיליארד ש"ח.

26. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

- (ו) מנפיקים נתנה בחודש פברואר 2009 שיפוי לדירקטורים ולמנכ"ל שלה, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, בקשר עם הנפקת שטרי הון נדחים בהתאם לתיקון לתשקיף המדף מיום 24 בדצמבר 2008, וזאת בתנאים המפורטים בכתב השיפוי. בכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ינתן לכל הדירקטורים והמנכ"ל ביחד על התמורה ברוטו שהתקבלה מן ההנפקה ובכל מקרה לא יותר מ-3 מיליארד ש"ח.
- (ז) ביום 31 באוקטובר 2012, נתנה מנפיקים שיפוי לדירקטורים, למנכ"ל ולחשב החברה, בקשר עם תשקיף מדף להודעה על קבלת התחייבות במסגרת מיזוג מיום 31 במאי 2012 בין בדמ"ש הנפקות בע"מ לבין מנפיקים ("תשקיף המיזוג"), בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, בקשר עם תשקיף המיזוג והמיזוג על כל הנובע מהם ו/או הקשור בהם, במישרין או בעקיפין, ובלבד שבכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ינתן לכל מקבלי השיפוי במצטבר על סך של 200 מיליון ש"ח.
- בגין השיפויים שנתנה מנפיקים לנושאי המשרה במנפיקים, בגין פרסום התשקיפים כמפורט בסעיפים ד' עד ז' לעיל, נתן הבנק שיפויים למנפיקים.
- (ח) בחודש אפריל 2013 החליט דירקטוריון הבנק על מתן התחייבות כללית לשיפוי שתיתן על ידי הבנק לנושאי משרה במנפיקים. נוסח ההתחייבות לשיפוי יתבסס על נוסח כתב השיפוי שאושר על ידי הבנק עבור נושאי משרה בבנק ובחברות הבת, הכולל מגבלה לעניין תקרת השיפוי.
- (ט) בד בבד עם אישור ההתקשרות בהסכם למכירת הפעילות בתחום ניהול קופות הגמל, החליט הבנק לתת התחייבות לשיפוי דיסקונט גמל בע"מ ונושאי משרה בה, לרבות מי שהינם/היו גם נושאי משרה בבנק, בתנאים ובנסיבות בהם רשאי הבנק לשפוטם בהתאם להוראות חוק החברות, וזאת בהתייחס לפעילותם כנושאי משרה בחברה בכל הקשור באישור הסכם המכר וביצוע המכירה על פיו, לרבות כל חבות כספית, הוצאות, התייעצות עם עורכי דין ומומחים אחרים, ככל שיידרש, והוצאות התדיינות סבירות, ובלבד שהסכום המצטבר שיידרש הבנק לשלם לא יעלה על התמורה שתתקבל על פי הסכם המכר ומימוש השיפוי לא יפגע ביחס ההון המזערי הנדרש של הבנק על פי הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 311, והכל בתנאים המפורטים בנוסח כתב השיפוי.
- (י) **ביטוח אחריות נושאי משרה.** ביום 31 במרס 2015, אישרה האסיפה הכללית את התקשרות הבנק לרכישת פוליסה שעניינה ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים, לרבות המנהלת הכללית והמבקר הפנימי, אשר מכהנים כיום ואשר כיהנו בעבר ו/או יכהנו, בבנק, בחברות שהבנק מחזיק בהן במישרין או בעקיפין 50% או יותר בהון או בזכויות ההצבעה וכן נושאי משרה אחרים שמונו או ימונו על ידי הבנק לכהן בחברה בה מחזיק הבנק פחות מ-50% בהון או בזכויות ההצבעה. בהתאם לתקנות ו'א(1) ו-ב(5) לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי ענין), התש"ס-2000, אישרו ועדת תגמול ודירקטוריון הבנק, כי תנאי הפוליסה החלים על המנהלת הכללית זהים לתנאי הפוליסה של הדירקטורים ונושאי המשרה האחרים, ושהפוליסה הינה בתנאי שוק ואינה עשויה להשפיע על רווחיות הבנק, רכוש או התחייבויותיו.
- הפוליסה היתה לתקופה שהתחילה ביום 1 באוקטובר 2014 והסתיימה ביום 31 במרס 2016 וגבולות האחריות לפיה היו 150 מיליון דולר ארה"ב לתביעה ולתקופת הביטוח. הפרמיה השנתית ששולמה בגין קבוצת הבנק עבור הפוליסה, היתה בסך של כ-479 אלף דולר. במקרה של תביעות נגד מי מנושאי המשרה לא תחול כל השתתפות עצמית של נושאי המשרה עצמם. הבנק ישא בהשתתפות של 50 אלף דולר לאירוע.
- ביום 2 בדצמבר 2015, החליטה אסיפה כללית שנתית של הבנק לאשר מראש לבנק לרכוש פוליסת ביטוח בגין אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים, כפי שהיו ויהיו מעת לעת, בבנק ובקבוצת הבנק, מתוקף כהונתם בבנק, לרבות בגין כהונתם, מטעם הבנק, כנושאי משרה בחברה אחרת כלשהי שהבנק מחזיק בה, במישרין או בעקיפין, ולתקן בהתאם את מדיניות התגמול של הבנק.
- בין תנאי ההתקשרות העיקריים: התקשרות הבנק בפוליסות ביטוח לדירקטורים ולנושאי המשרה אחרים תעשה לתקופות ביטוח אשר הראשונה בהן תחל בתום תקופת פוליסת הביטוח הקיימת וסיומן בתום תקופת הפוליסה אשר תחודש בשנת 2019; רכישת הפוליסה הקבוצתית יכול שתיעשה על דרך של הארכת הפוליסה או חידושה או רכישת פוליסה חדשה במקרה הצורך; גבול אחריות הפוליסה הקבוצתית לא יעלה על סך של 250 מיליון דולר למקרה ולתקופת ביטוח; הפרמיה השנתית בגין הפוליסה הקבוצתית לא תעלה על 1 מיליון דולר בתוספת של עד 20% מדי שנה; במקרה של תביעה כנגד מי מנושאי המשרה לא תחול עליהם כל השתתפות עצמית. הבנק יישא בהשתתפות עצמית בסך שייקבע בפוליסה הקבוצתית, ואשר לא יעלה על 250 אלף דולר לאירוע; התקשרות ברכישת פוליסה קבוצתית כאמור מעת לעת תהיה כפופה לאישור ועדת תגמול ודירקטוריון הבנק, ובכלל זאת הם יאשרו, כי הפוליסה הקבוצתית הינה בהתאם למדיניות התגמול של הבנק אשר תהיה בתוקף במועד אישור הפוליסה ו/או בהתאם לתנאי ההחלטה שהוצעה לאסיפה האמורה, כי הרכישה היא לטובת הבנק, וכי תנאי הפוליסה הינם סבירים, בהתחשב בחשיפות נושאי המשרה והבנק, היקף הכיסוי ותנאי השוק במועד קבלת החלטתם.
- (יא) **פטור מראש והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק.** ביום 26 ביוני 2007, אישרה האסיפה הכללית מתן פטור מראש מאחריות לדירקטורים ולנושאי המשרה האחרים בבנק וכן למי שהיו דירקטורים ונושאי משרה בבנק (על פי רשימה שמית), בכפוף לסייגים שפורטו בהחלטה, הנובעים מהוראות תקנון הבנק בדבר פטור אחריות.

26. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

כמו כן, אישרה האסיפה הכללית האמורה מתן התחייבות לשיפוי לדירקטורים ולנושאי המשרה האחרים המכהנים בבנק במועד החלטה זו (כמפורט ברשימה אשר צורפה להודעה על זימון האסיפה), בגין חבות כספית שתוטל עליהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, והכל בקשר עם מהלך לגיוס הון ראשוני שהבנק ביצע בחודשים דצמבר 2006 ומאי 2007.

ביום 27 באוגוסט 2009 אישרה האסיפה הכללית מתן שיפוי ופטור לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים שהתמנו לאחר יוני 2007 (המועד בו אישרה האסיפה הכללית של הבנק שיפוי ופטור לנושאי משרה המכהנים ולאילו שכינה בעבר) ולדירקטורים ולנושאי משרה אחרים בעתיד, למעט בעלי שליטה שלגביהם תידרש החלטה ספציפית. במסגרת זו אושרו תיקונים מסויימים לנוסח כתב השיפוי אשר יחול גם על דירקטורים ונושאי משרה שאושר להם כתב שיפוי בחודש יוני 2007.

(יב) באסיפה כללית שהתקיימה ביום 9 בספטמבר 2013 הוחלט על תיקון ההתחייבות מראש לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק, לרבות דירקטורים או נושאי משרה אחרים כפי שיהיו מעת לעת, בין היתר, בהתאם לחוק ייעול הליכי אכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 וחוק הגבלים עסקיים (תיקון מס' 13), התשע"ב-2012.

(יג) ביום 2 בדצמבר 2015, החליטה אסיפה כללית שנתית של הבנק לאשר עדכון להחלטה בדבר מתן התחייבות לשיפוי לדירקטורים ולנושאי משרה המכהנים בבנק, לרבות אלו אשר יכהנו בבנק מעת לעת, ולתקן את תקנון הבנק ואת מדיניות התגמול בהתאם.

במסגרת תיקון ההתחייבות לשיפוי, נקבע כי תקרת השיפוי תעמוד על 25% מההון העצמי, לפי המשתקף בדוחותיו הכספיים האחרונים שפורסמו לפני מועד השיפוי בפועל; מגבלת סכום השיפוי המרבי, וכן הדרישה כי השיפוי יינתן בקשר עם האירועים כמפורט בנספח להתחייבות לשיפוי, יחולו רק בגין חבות כספית שתוטל על נושאי המשרה ולא בגין הוצאות התדיינות סבירות; ההתחייבות לשיפוי בנוסחה המתוקן תגבר על ההתחייבויות הקודמות או על הסכמות קודמות אחרות בין הבנק לבין נושאי המשרה, ואולם, אם תנאי של התחייבות זו מרעים את תנאי השיפוי עבור נושא המשרה, או אם התחייבות זו לא תהא תקפה, יחולו ההתחייבויות הקודמות או ההסכמה הקודמת.

(יד) **פטור והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה בבנק מרכנתיל דיסקונט.** ביום 29 בנובמבר 2009 אישרה האסיפה הכללית של בנק מרכנתיל דיסקונט מתן התחייבות לשיפוי ופטור לדירקטורים ונושאי משרה אחרים, בבנק מרכנתיל דיסקונט ומתן התחייבות לשיפוי לדירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברות בת מסויימות שלו, שכינה בבנק מרכנתיל דיסקונט ובאותן חברות החל משנת 2002 ואילך. ההתחייבות לשיפוי והפטור האמורים הוענקו בהתאם לעקרונות ומגבלות קבוצתיים, שאישר דירקטוריון הבנק בחודש יולי 2009. ביום 31 באוקטובר 2012 וביום 24 במרץ 2013, אישרה האסיפה הכללית של בנק זה תיקונים בסעיפי ההתחייבות לשיפוי שניתנה לנושאי המשרה בו, כאמור לעיל, על מנת להוסיף שיפוי בגין הליכי אכיפה מנהליים על פי דינים שונים, כמפורט בתקנון, הניתנים לשיפוי על פי דין. ביום 31 בינואר 2016 אישרה האסיפה הכללית של בנק מרכנתיל דיסקונט תיקונים להחלטת השיפוי שניתנה לנושאי משרה בבנק מרכנתיל דיסקונט, על מנת להתאימה לתנאי השיפוי שניתנו לנושאי המשרה בבנק דיסקונט.

(טו) **פטור והתחייבות לשיפוי בכאל ובדיינרס.** בחודש אוגוסט 2011 אישרו האסיפות הכלליות של כאל ושל דיינרס, בהתאמה, מתן התחייבות לשיפוי ופטור לדירקטורים ונושאי משרה, שכינה בכאל ובדיינרס, בהתאמה, החל משנת 2011. ההתחייבות לשיפוי והפטור האמורים הוענקו בהתאם לעקרונות ומגבלות קבוצתיים, שאישר דירקטוריון הבנק בחודש יולי 2009. כתבי השיפוי של כאל ודיינרס תוקנו, על מנת להתאימם לתנאי השיפוי שניתנו לנושאי המשרה בבנק דיסקונט.

(טז) **שיפוי לנושאי משרה בחברות הבת.** בהתאם להחלטת מדיניות בנושא שיפוי לנושאי משרה בחברות הבת בקבוצת דיסקונט, שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק בחודש יולי 2009, ניתנה על ידי הבנק התחייבות לשיפוי לנושאי משרה המכהנים בחברות דיסקונט נאמנות, תפנית, דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות, דיסקונט חיתום והנפקות בע"מ ודיסקונט ליסינג, בתנאים מקבילים לתנאים שניתנו לנושאי משרה בבנק. בחודש דצמבר 2016 אישר דירקטוריון הבנק תיקונים להחלטת המדיניות הקבוצתית בעניין פטור ושיפוי לנושאי משרה בקבוצה, בעקבות התיקונים שאושרו בהחלטת השיפוי לנושאי המשרה בבנק דיסקונט.

(יז) **שיפוי לנושאי משרה בדיסקונט קפיטל בע"מ (לשעבר "דיסקונט שוקי הון והשקעות בע"מ").** בחודש אפריל 2013 אישר דירקטוריון הבנק מתן התחייבות לשיפוי לנושאי משרה בדיסקונט קפיטל, כפי שכינה בה מעת לעת, בהתאם לנוסח כתב ההתחייבות לשיפוי המקובל בבנק, כפי שיהיה מעת לעת, בשינויים המחויבים. ההתחייבות לשיפוי כאמור לא תחול לגבי מי שמכהן גם כנושא משרה בדיסקונט חיתום והנפקות בע"מ ו/או בבנק, לו ניתנו שיפוי על ידי הבנק.

(יח) **שיפוי לנושאי משרה בחברת דיסקונט חיתום.** ביום 10 באפריל 2013 אישר דירקטוריון הבנק מתן התחייבות לשיפוי לנושאי משרה בחברת דיסקונט חיתום, כפי שכינה בה מעת לעת, בהתאם לנוסח כתב ההתחייבות לשיפוי המקובל בבנק, כפי שיהיה מעת לעת, בשינויים המחויבים. ההתחייבות לשיפוי כאמור לא תחול לגבי מי שמכהן גם כנושא משרה בדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ ו/או בבנק, לו ניתנו שיפוי על ידי הבנק. ההתחייבות האמורה נותרה בתוקף גם לאחר השלמת מהלך המיזוג (ראו ביאור 15 ו').

(יט) לפרטים בדבר שיפוי שניתן לרוכשים של פעילות DBLA, ראו ביאור 15 ד' לעיל.

(כ) לפרטים בדבר שיפוי שניתן לרוכשים של פעילות אידיבי (סוויס) בנק, ראו ביאור 15 ה' לעיל.

26. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

9. הבנק נוהג לתת מעת לעת, בתנאים ובנסיבות המקובלים בעסקי הבנקאות, כתבי התחייבות ושיפוי מוגבלים בסכום ושאינם כאלה, מוגבלים בתקופה ושאינם מוגבלים, והכל במהלך העסקים הרגיל של הבנק. בין היתר ניתנים כתבי שיפוי כאלה במסגרת דיני המסלקה בגין אבדן שיקים, ניתן שיפוי לכוונסי נכסים ומפרקים, ניתן שיפוי בגין תביעות רשלנות לנותני שירותים שונים, לרבות מעריכי שווי, מנהלי פרויקטים וכו', ניתנים שיפויים ללקוחות שפנקסי שקים שלהם אבדו, כתבי שיפוי לחברות כרטיסי האשראי במסגרת ההתחשבות עימן, או שיפוי הניתן כחלק מהתחייבות הסכמית. בכלל זה, שיפוי דומה שנתן הבנק למעריך שווי, בגין כל נזק שייגרם לו, כתוצאה מהגשת חוות דעת, פרט למקרה בו ייקבע כי פעל ברשלנות חמורה או בזדון, ושיפוי דומה שנתן הבנק למומחה שהגיש לבנק חוות דעת כלכלית.
10. (א) להבטחת פעילות כאל ערב הבנק, ללא הגבלת סכום, כלפי ארגון יזמה הבינלאומי. כאל חתומה על כתב שיפוי מול הבנק, כנגד אותה ערבות. (ב) הבנק חתם על ערבות בסכום של כ-3 מיליון דולר לטובת ארגון מסטרקארד הבינלאומי, להבטחת פעילות כאל במסגרת הארגון. (ג) כאל העניקה שיפוי לכל התחייבויותיהן של חברות הבת שלה: כאל מימון, כאל פקדונות ויציל פיננסים. דיינרס העניקה שיפוי לכל התחייבויותיה של דיינרס מימון.
11. במסגרת ההיתרים שניתנו לבנק לבניית בנין, ברחוב הרצל 156 בתל-אביב, התחייב הבנק כלפי עיריית תל-אביב לשאת בהוצאות פינוי דיירים מהמגרש. למיטב ידיעת הבנק, לתאריך הדוחות הכספיים טרם הוחל בפינוי הדיירים מן המגרש על ידי העירייה, ואין באפשרותו של הבנק להעריך את עלות השתתפותו בפינוי, כאמור.
12. **תובענות שונות נגד הבנק וחברות מאוחדות שלו.** כנגד הבנק נגד חברות מאוחדות שלו תלויות ועומדות תובענות שונות, ובכלל זה תובענות ייצוגיות ובקשות להכיר בתובענות כתובענות ייצוגיות. בין היתר, עולות בתובענות אלה טענות בדבר חיובי ריבית שלא כדין ו/או שלא על-פי המוסכם, חיובי עמלות שלא כדין, אי ביצוע הוראות, בקשות לאישורי עיקולים בגין עיקולים שהגישו צדדים שלישיים על נכסי חייבים המוחזקים לטענתם בבנק, חיוב חשבונות שלא כדין, טעויות בימי ערך, אי תקפות בטוחות ומימושן, בקשות לצווי מניעה המורים לבנק להימנע מפרעון ערבויות בנקאיות או אשראים דוקומנטריים, וכן טענות הנוגעות לניירות ערך, ליווי פרויקטים, בקשות להסרת הגבלת חשבון על פי חוק שיקים ללא כיסוי, התש"מ א-1981. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות, ו/או על עמדתן של הנהלות החברות המאוחדות שלו, אשר נסמכות על חוות דעת יועציהן המשפטיים, לפי העניין בהתאמה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, אם נדרשו. סכום החשיפה בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו, שאפשרות התממשותן, כולן או חלקן, הינה אפשרית (Reasonably Possible) הסתכם ליום 31 בדצמבר 2016 בכ-1,646 מיליון ש"ח.
- 12.1 ביום 2 בנובמבר 1997 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית, נגד בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ (ביום 28 ביוני 2012 מוזג בנק דיסקונט למשכנתאות עם ולתוך הבנק) ונגד שלושה בנקים אחרים למשכנתאות, בקשר עם גביית עמלות בגין ביטוחי חיים וביטוחי דירות של לווים. הסכום הכולל שננקב בתובענה הייצוגית הוא 500 מיליון ש"ח. אין בתביעה ייחוס נפרד לכל בנק.
- הואיל ולגבי בקשה אחרת להכיר בתובענה כתובענה ייצוגית, בנושא כמעט זהה, ניתנה כבר החלטה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב, והוגש עליה ערעור, החליט בית המשפט, כי התיק ישמע רק לאחר שבית המשפט העליון יתן החלטה בערעור האמור. ביום 5 בדצמבר 2011, נתן בית המשפט הדין בבקשה האחרת, החלטה אשר נותנת תוקף של פסק דין להסכם פשרה בין הצדדים.
- 12.2 ביום 14 באפריל 2013 הוגשו בבית המשפט המחוזי בתל-אביב תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, נגד כאל ונגד חברת קסטרו מודל בע"מ (להלן: "המשיבות").
- הבקשה עניינה שיווק כרטיסי המתנה Wish you card. לטענת המבקש שיווק כרטיסי המתנה נעשה תוך שהמשיבות מציגות מצגים מטעים וקובעות תנאים אסורים. לטענת המבקש, מעשים אלה הטעו אותו ומנעו ממנו לבצע פעולות שהיה זכאי להן בדין. המבקש העמיד את סכום התביעה לכלל חברי הקבוצה על סך של 213.5 מיליון ש"ח, וזאת בהנחה שקבוצת הלקוחות מונה כחצי מיליון לקוחות. בתיק התקיימו הליכי גישור בין המבקש לבין קסטרו (כאל אינה צד להליכי הגישור).
- ביום 9 באוגוסט 2016 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה. בהתאם להסדר, השתתפות כאל בעלות ההסדר, תסתכם בסך של 200 אלף ש"ח. ביום 22 בפברואר 2017 אישר בית המשפט את הסדר הפשרה.
- 12.3 ביום 31 ביולי 2013, הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה נגד הבנק ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. טענת התובע היא כי הבנק נוהג לפתוח חשבונות מט"ח, אשר נלווים לחשבון העו"ש העיקרי, ללא ידיעת הלקוחות, ומבלי שמובאים לידיעתם תנאי ההתקשרות, לרבות העלויות הכרוכות בניהולם של חשבונות אלו. עוד נטען כי הבנק נוהג לחייב את חשבונות המט"ח האמורים בעמלת מינימום גם כשלא מבוצעות בו פעולות ובריבית חובה כשנוצרת יתרת חובה בחשבונות. התובעים העמידו את סכום תביעתם לכלל חברי הקבוצה על סך של 170 מיליון ש"ח.
- ביום 20 בספטמבר 2016 התקיים דיון הוכחות ונקבעו מועדים להגשת סיכומים. לאחר דיון ההוכחות ובטרם הוגשו סיכומים, חזרו הצדדים להליך גישור.
- 12.4 ביום 28 באוגוסט 2013, הוגשו בבית משפט המחוזי בתל אביב תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, נגד הבנק, בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק מזרחי טפחות, הבנק הבינלאומי והמנהלים הכלליים של הבנקים האמורים.

26. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

לטענת המבקשים, הבנקים המשיבים, גובים עמלה הקשורה לפעילות של המרה ומשלוח של מט"ח שלא כדין וללא מתן גילוי נאות ללקוחות. המבקשים טוענים, בין היתר, כי בפעילות זו הבנקים המשיבים מקיימים ביניהם הסדר כובל בניגוד להוראות חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988. המבקשים העמידו את סכום תביעתם לכלל הנתבעים, על סך של כ-10.5 מיליארד ש"ח.

ביום 26 בינואר 2014 אישר בית המשפט את בקשת המבקשים להסתלקות מהתביעה נגד המנהלים הכלליים של הבנקים. ביום 4 במאי 2014, החליט בית המשפט כי תיק זה ידון יחד עם הבקשה המתוארת בסעיף 12.7 להלן.

בהתאם להחלטת בית המשפט הגיש המבקש, ביום 23 באפריל 2015, בקשה מקוצרת לאישור התובענה כייצוגית והעמיד את סכום התביעה לכלל הבנקים הנתבעים על סך של 7.7 מיליארד ש"ח, מזה החלק המיוחס לבנק היו 929 מיליון ש"ח. ביום 18 באוקטובר 2015 הוגשה תגובת הבנקים לבקשה המקוצרת.

ביום 28 באוגוסט 2016 הוגשו סיכומים חדשים מטעם המבקש. ביום 17 בינואר 2017 הוגשו סיכומים מטעם הבנק. ביום 29 בינואר 2017 הוגשו סיכומי תגובה מטעם המבקשים.

12.5 ביום 5 בינואר 2014, הוגשו בבית המשפט המחוזי בתל אביב יפו תביעה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית נגד בנק מרכנתיל דיסקונט. לטענת המבקשת, בעקבות כניסת הוראת נוהל בנקאי תקין מספר 325 לתוקף, העלה בנק מרכנתיל, באופן חד צדדי, את הריבית על האשראי הניתן ללקוחותיו בתוך גבולות מסגרת האשראי המאושרת אשר סוכמה עם הלקוחות, ולאחר שהלקוח כבר לקח אשראי מבנק מרכנתיל דיסקונט, בהתאם למסגרת האשראי אשר הוקצתה לו ובהסתמך עליה. המבקשת העמידה את סכום תביעתה על סך של 139 מיליון ש"ח.

לאחרונה חודש הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים, ובהתאם נקבע דיון קדם משפט ליום 29 במרס 2017.

12.6 ביום 30 בינואר 2014 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל אביב יפו תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה נגד הבנק, ונגד כאל. לטענת המבקש, כאל מחייבת מדי חודש את חשבון מחזיקי כרטיס "אקטיב" בגין חיובים שנצברו באמצעות הכרטיס, בסכום מזערי בלבד שנקבע על ידה. יתרת החיובים הופכת להיות הלוואה נושאת ריבית בשיעורים גבוהים במיוחד. עוד נטען כי בעת שיווק התוכנית, נמנעה כאל להדגיש בפני הלקוחות שביטול האשראי כרוך במתן דרישה מפורשת מהלקוח וכן מהו מחיר האשראי שניתן. לטענת המבקש, הפעלת מנגנון אשראי מתגלגל על הלקוחות וחיובם בריבית, נעשה ללא בסיס חוזי תקף ותוך פגיעה באוטונומיה של הלקוחות. המבקש העמיד את סכום תביעתו לכלל חברי הקבוצה על סך של 2,225 מיליון ש"ח.

ביום 20 בינואר 2016, דחה בית המשפט העליון את ערעור המבקש, והותיר על כנה את החלטת בית המשפט המחוזי, למחוק על הסף את הבקשה נגד הבנק. בפסק דין מיום 8 בדצמבר 2016, דחה בית המשפט את התובענה נגד כאל ואת הבקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית. ביום 22 בינואר 2017 הגיש התובע ערעור על פסק הדין לבית המשפט העליון. הערעור נקבע לשמיעה ליום 5 בפברואר 2018.

12.7 ביום 2 במרס 2014 הוגשו בבית משפט המחוזי בתל אביב-יפו תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, נגד בנק מרכנתיל דיסקונט ובנקים נוספים. לטענת המבקשים, הבנקים המשיבים, גובים עמלה הקשורה לפעילות של המרה ומשלוח של מט"ח שלא כדין וללא מתן גילוי נאות ללקוחות. המבקשים טוענים, בין היתר, כי בפעילות זו הבנקים המשיבים מקיימים ביניהם הסדר כובל בניגוד להוראות חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988. המבקשים העמידו את סכום תביעתם לכלל חברי הקבוצה, לכלל הנתבעים, על סך של כ-2.07 מיליארד ש"ח.

ביום 17 בינואר 2017 הוגשו סיכומים מטעם בנק מרכנתיל דיסקונט. ביום 29 בינואר 2017 הוגשו סיכומי תשובה מטעם המבקשים.

12.8 ביום 4 במרס 2014, הוגשה בבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה נגד הבנק, יחד עם בקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית. לטענת המבקש, הבנק מאפשר ללקוחותיו לחרוג ממסגרת האשראי המאושרת בניגוד להוראת נוהל בנקאי תקין מספר 325, ובכך גורם ללקוחות לשלם ריבית גבוהה ומקסימלית בגין החריגה ממסגרת האשראי המאושרת. עוד טוען המבקש, כי הבנק מחייב את חשבון הלקוח בעמלה בגין התראה על חריגה ו/או מכתב התראה על חריגה זו. המבקש מצייין כי אינו יכול לנקוב בסכום הנזק המדויק אך להערכתו מדובר בסכום של מאות מיליוני ש"ח.

המבקש הגיש תובענות ייצוגיות נוספות בעילה דומה ובהתאם להחלטת בית המשפט מיום 12 ביוני 2014, יידונו התובענות הנוספות ביחד עם התביעה המתוארת בסעיף זה.

ביום 18 באפריל 2016 התקיים דיון קדם משפט. התיק נדחה להוכחות לחודש מאי 2017.

12.9 ביום 19 באוקטובר 2014 הוגשה בבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תביעה נגד הבנק ובקשה לאשראה כתובענה ייצוגית. המבקשת טוענת כי הבנק גובה מלקוחותיו עמלת פרעון מוקדם בגין הלוואות שאינן לדיור באופן מופרז ובניגוד לדין. לטענת המבקשת, הבנק פועל בניגוד להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 454. המבקשת ציינה כי אינה יכולה להעריך את סכום הנזק. הבנק הגיש תגובה לבקשה לאישור ביום 21 ביולי 2016. לאחר שהתנהלו הליכי הוכחות בתיק, הוגשו ביום 12 במרס 2017 סיכומים מטעם המבקשת.

12.10 ביום 14 ביוני 2015 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית נגד הבנק. עניינה של הבקשה הינה טענה לגביה מופרזת של ריבית פיגורים בהלוואות צמודות מדד. לטענת המבקשת, הבנק גובה ריבית פיגורים בשיעור העולה על הריבית ההסכמית, ובניגוד לקבוע בצו הריבית (קביעת שיעור הריבית המכסימלי), תש"ל-1970.

26. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

- המבקשת העמידה סכום תביעתה עבור כלל חברי הקבוצה על סך של 155 מיליון ש"ח. מתנהלים מגעים בין הצדדים בניסיון להגיע לפיתרון המחלוקת. התיק נקבע לדיון מקדמי ליום 22 במרס 2017.
- 12.11 ביום 23 באוגוסט 2015 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה נגד בנק דיסקונט ובנק הפועלים ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית. לטענת התובע, הבנקים נתנו שירותי ייעוץ השקעות ללקוחותיהם בקשר לרכישת ו/או מכירת תעודות סל וזאת מבלי שהיו ברשותם מערכות ממוכנות וכלים מקצועיים התומכים במתן הייעוץ. התובע טוען כי מתן ייעוץ כאמור מהווה הפרה בוטה של החובות המוטלות על יועצי השקעות.
- התובע העמיד את סכום התביעה עבור כלל חברי הקבוצה על סך של כ-160 מיליון ש"ח ולחילופין סך של 368 מיליון ש"ח. חלק הבנק כ-49 מיליון ש"ח ולחילופין כ-73 מיליון ש"ח. ביום 2 בפברואר 2016 הורה בית המשפט על איחוד הדיון בבקשה זו עם בקשה נוספת נגד הבנק הבינלאומי, בעניין דומה.
- ביום 13 ביוני 2016 הוגשה תגובת הבנק לבקשה. ביום 15 בינואר 2017 התקיים קדם משפט. ככל שהצדדים יודיעו כי יש צורך בחקירות עדים יקבע התיק לחקירות לחודשים מאי או יוני 2017.
- 12.12 ביום 26 בינואר 2016, הוגשו בבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית נגד הבנק. עניינה של הבקשה הינו טענה לרישומים שגויים ואי תיקונם בערכים נכונים. לטענת המבקש, הבנק אינו מבצע שיחזור של הפעולות בחשבון לצורך תיקון ועל מנת להביאו למצב בו היה אמור להיות אלמלא בוצעו הרישומים השגויים. זאת, בניגוד להוראות המפקח על הבנקים, הדין והפסיקה. המבקש אינו יודע לאמוד תביעתו ומעריך את סך הנזק הכולל בעשרות עד מאות מיליוני שקלים. המבקש העמיד את סכום התביעה בעת הגשתה על סך של 100 מיליון ש"ח.
- תגובת הבנק הוגשה ביום 15 ביוני 2016. התיק נקבע להוכחות ליום 10 ביולי 2017.
- 12.13 ביום 17 באוגוסט 2016 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית נגד 10 בנקים, ובכלל זה הבנק ובנק מרכותיל דיסקונט. סכום התביעה כנגד כלל הנתבעים הועמד על סך של 1 מיליארד ש"ח.
- עניינה של הבקשה הינה גביית עמלות, שאינן מצויות בתעריפון המלא מלקוחות שאינם "עסק קטן". טענת המבקשות היא כי חרף העובדה שסוגי פעולות בגינן רשאי תאגיד בנקאי לגבות עמלה, הוסדרו על ידי המחוקק במסגרת התעריפון המלא, גובים הבנקים מלקוחות שאינם "עסק קטן" סוגי עמלות שלא הותר להן לגבות על פי דין או בשיעורים שלא הותרו על פי דין.
- ביום 1 בדצמבר 2016 ניתן תוקף של החלטה להסדר דיוני לפיו המשיבים יגישו תגובתם עד ליום 1 במרס 2017. במהלך חודש פברואר 2017 הוגשה מטעם המשיבים בקשה לחייב את המבקשות בערובה להבטחת הוצאותיהם וכן בקשה להארכת מועד להגשת התגובה עד לאחר קבלת החלטה בבקשה זו.
13. בקשות לאשר תובענות מסוימות נגד הבנק וחברות מאוחדות שלו כתובענות ייצוגיות ותובענות אחרות שלא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייהן:
- נגד הבנק ונגד חברות מאוחדות שלו תלויות ועומדות תובענות ייצוגיות ובקשות לאשר תובענות מסוימות כייצוגיות ותובענות אחרות, אשר לדעת הבנק, בהתבסס על חוות דעת יועציו המשפטיים, ו/או על עמדת ההנהלות של החברות המאוחדות אשר נסמכת על חוות דעת יועציהן המשפטיים, לפי העניין בהתאמה, לא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייהן ולפיכך לא נערכה בגינן הפרשה.
- 13.1 ביום 19 ביוני 2000 הגישו שניים מלווי בנק דיסקונט למשכנתאות (ביום 28 ביוני 2012 מוזג בנק דיסקונט למשכנתאות עם ולתוך הבנק) בקשה לבית המשפט המחוזי לאשר תובענה כתובענה ייצוגית נגד בנק דיסקונט למשכנתאות ונגד הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ ("הפניקס"), בה מבוטחים נכסי הלווים. סכום התובענה הינו 105 מיליון ש"ח.
- בין היתר טוענים הלווים כי בנק דיסקונט למשכנתאות ביטח את נכסיהם בסכום העולה על סכום הכינון של הנכסים, כיוון שסכומי הביטוח כללו את מרכיב הקרקע, וכי סכום הביטוח הועלה מעבר לעליית המדד.
- ביום 25 בדצמבר 2000 החליט בית המשפט כי הטענות בתובענה זו דומות לטענות שהוגשו בתביעות הייצוגיות המפורטות בסעיף 12.1 לעיל. על כן החליט בית המשפט לדחות את הדיון בתובענה האמורה עד למועד קבלת החלטות בתובענות הנ"ל. בקשת רשות ערעור שהגישו התובעים על החלטה זו נדחתה על ידי בית המשפט העליון ביום 4 באפריל 2001.
- ביום 5 בדצמבר 2011, נתן בית המשפט הדין בבקשה האחרת החלטה אשר נותנת תוקף של פסק דין להסכם פשרה בין הצדדים.
- 13.2 ביום 9 באפריל 2016 הוגשו בבית המשפט המחוזי בירושלים כתב תביעה נגד הבנק ונגד 2 נתבעים נוספים ובקשה לקבלת פטור חלקי מאגרה. התביעה הוגשה על ידי נאמן בתיק פש"ר של מי שהיה מנכ"ל ובעל מניות של קבוצת חברות וערב באופן אישי לחובות הקבוצה. לטענת התובע, הבנק, אשר ליווה את קבוצת החברות במהלך שנות פעילותה העסקית, ביטל בהוראה פתאומית את מסגרת האשראי של הקבוצה על כל הכרוך בכך, ללא מתן התראה מוקדמת. התובע טוען כי פעולות אלו של הבנק הביאו לקריסת קבוצת החברות וכתוצאה מכך לקריסתו הכלכלית והאישית של פושט הרגל. עוד נטען כי בשל התנהלות הבנק נסוג משקיע מלהשקיע בחברה. סכום התביעה כנגד כלל הנתבעים ביחד ולחוד הועמד על סך של כ-105 מיליון ש"ח.

26. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ביום 26 בינואר 2017 ניתנה החלטה הדוחה את הבקשה לפטור מאגרה. על החלטה זו הוגש ערעור ביום 14 בפברואר 2017. ביום 2 במרס 2017 ניתנה החלטת בית המשפט, לפיה המשיבים יגישו תגובתם לערעור תוך 21 יום. פסק הדין יינתן על פי החומר שיהא בפני בית המשפט, אלא אם תוגש לכך התנגדות.

13.3 ביום 28 באפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי מחוז מרכז תובענה נגד כאל ואחרים ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית. עניינה של הבקשה הינה טענה לשני הסדרים כובלים בתחום כרטיסי החיוב המידי ("דביט") וכרטיסי תשלום נטענים מראש ("pre paid"), העולים, לטענת המבקשים, כדי "הונאה שיטתית ומתמשכת" של לקוחות חברות כרטיסי האשראי. ההסדר הכובל הראשון, לטענת המבקשים, הינו ההסדר לגביית עמלה צולבת בגין עסקאות המבוצעות בכרטיסי "דביט" ו-pre paid. ההסדר הכובל השני, לטענת המבקשים, הינו עיכוב, שלא כדין, של כספים המגיעים לבתי עסק, בגין עסקאות המבוצעות בכרטיסי דביט וכרטיסי pre paid, לתקופה של כ-20 יום, לאחר שהכסף נלקח על ידי חברות כרטיסי האשראי.

ביום 24 בפברואר 2015, הוגשה בקשת הסתלקות מהתביעה. ביום 19 באפריל 2015 הוגשה לבית המשפט בקשה להורות על החלפת מבקשי ההסתלקות ובאי כוחם במבקש ובאי כוחו ולהורות על המשך ההליך באמצעות המבקש ובאי כוחו. ביום 1 ביולי 2015 אישר בית המשפט את בקשת ההסתלקות. במקביל, אישר בית המשפט איתור מבקש ובא כוח חליפיים, אשר ייטלו עליהם את ניהול ההליך בשם הקבוצה.

בהמשך להחלטת בית המשפט, הוגשו לבית המשפט שלוש בקשות למינוי מבקשים ובאי כוח מייצגים בתובענה ומונו מבקשים ובאי כוח חדשים. ביום 8 ביוני 2016 הוגשה בקשה חדשה, במסגרתה הוערך הנזק, ביחס לכלל הנתבעים, בסך של כ-7 מיליארד ש"ח. ביום 22 בדצמבר 2016 הגישה כאל את תשובתה לבקשת האישור. ביום 22 בפברואר 2017 הגיש המבקש את תשובתו. קדם משפט נוסף נקבע ליום 29 באוקטובר 2017, על מנת שהמבקשים יוכלו למצות את ההליכים להבהרה, שינוי או ביטול חלקי של פסק הדין, שנתן בית הדין להגבלים עסקיים ביום 7 במרס 2012, בנושא העמלה הצולבת.

13.4 ביום 4 בדצמבר 2016, התקבל בבנק כתב תביעה אשר הוגש נגד הבנק ונגד 12 נתבעים נוספים בבית המשפט הפדרלי באוסטרליה. (להלן: "התביעה"). התביעה הוגשה על ידי מפרק של 3 חברות אוסטרליות (אשר ניהלו חשבונות בבנק). על פי הנתען בכתב התביעה, הבנק סיפק שירותי בנקאות לחברות האמורות ובעליהן, אשר סייעו להם להתחמק מתשלום מיסים וכן להעלים ולהסתיר הכנסות באוסטרליה. התביעה מתייחסת לפעולות שונות בחשבונות האמורים בשנים 1992 עד 2009. סכום התביעה הינו סך של כ-100 מיליון דולר אוסטרלי. 13.5 לאחרונה נודע לבנק כי הוגשה בבית המשפט הפדרלי באוסטרליה תביעה כנגד הבנק וכנגד בנק מרכנתיל דיסקונט ונתבעים אחרים בגין חשבונות של שתי חברות בפירוק, הקשורות לחברות נשוא התביעה המתוארת בסעיף 13.4 לעיל. התביעה הוגשה על ידי מפרק שתי החברות אשר תובע החזר סך של כ-7.3 מיליון דולר אוסטרלי מבנק מרכנתיל דיסקונט וסך של כ-9.3 מיליון דולר אוסטרלי מהבנק. למיטב ידיעת הבנק, טרם אושר ביצוע מסירת כתב התביעה בישראל.

13.6 ביום 18 בדצמבר 2016 הוגשו לבית משפט המחוזי מרכז תביעה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית, נגד הבנק ונגד 4 בנקים נוספים. טענת המבקש היא כי הבנקים גובים עמלות העברה וטיפול במט"ח שלא בהתאם להוראות התעריפון המלא המפורט בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008. נטען כי בהתאם להוראות התעריפון חייבים הבנקים לפרט שיעור (%) עמלה מסוים, כאשר נתונה האפשרות לנקוב בסכום מינימום ובסכום מקסימום לעמלה שתיגבה. בפועל, כך נטען, הבנקים גובים עמלות מינימום באופן מדורג כאשר הדרוג מתבצע בהתאם לגובה סכום ההעברה. גביית עמלת מינימום כאמור הינה, כך נטען, בניגוד לדין. המבקשים העמידו את סכום תביעתם נגד כל הבנקים לכלל חברי הקבוצה על סך של כ-500 מיליון ש"ח. התיק נקבע לקדם משפט ליום 23 במאי 2017.

13.6 ביום 21 בפברואר 2017, התקבלו בבנק כתב תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, שהוגשו לבית משפט המחוזי בתל אביב- יפו נגד הבנק. בבקשה נטען כי הבנק גובה מלקוחות הזכאים לחסות תחת הגדרת "עסק קטן", עמלות שלא על פי תעריפון עסק קטן. עוד נטען כי הבנק לא גילה ללקוחותיו העסקיים את האפשרות להיות מסווגים כעסקים קטנים ואת המשמעות המעשית של סיווג זה, התנהלות שהובילה לגביית עמלות ביתר.

המבקשים העמידו את סכום התביעה על סך של כ-261 מיליון ש"ח.

14. **הסכם בין הרשויות בשווייץ לבין משרד המשפטים האמריקאי.** ביום 29 באוגוסט 2013, פורסם הסכם בין הרשויות בשווייץ ומשרד המשפטים האמריקאי בנוגע לתכנית להסדרת מחלוקות באשר לכספים בחשבונות של אמריקאיים בבנקים בשווייץ (Program for Non-Prosecution Agreements or Non-Target letters for Swiss Banks).

התכנית הבחינה בין מספר קטגוריות. קטגוריה מס' 1 כללה בנקים המצויים בחקירה או בהליכים מול משרד המשפטים האמריקאי. על פי מה שפורסם קטגוריה זו כללה 14 בנקים ובנקים אלה לא היו רשאים להצטרף לתכנית. יצוין כי אידיבי (סוויס) אינו מצוי בחקירה או בהליכים מול משרד המשפטים האמריקאי.

26. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

קטגוריה מס' 2, היתה מיועדת לבנקים המעריכים כי יתכן וביצעו הפרות כמפורט בתכנית. התכנית אפשרה לבנקים המבקשים להיכלל בקטגוריה זו לפנות למשרד המשפטים האמריקאי עד ליום 31 בדצמבר 2013, בבקשה לחתום עמו על הסכם הימנעות מתביעה פלילית כנגד הבנק (Non-Prosecution Agreement) וזאת לאחר שמשרד המשפטים יבחן ויקבל את דוח הבדוק הבלתי תלוי שימסור לו הבנק הפונה, ובכפוף להסכמת הבנק הפונה לשלם קנס הנגזר מהיקף הכספים שהוחזקו על ידי לקוחותיו האמריקאיים בתקופה הרלבנטית לתכנית. קטגוריה מס' 3 היתה מיועדת לבנקים אשר יצהירו ויתחייבו כי לא ביצעו הפרות כמפורט בתכנית. על בנקים שביקשו להיכלל בקטגוריה זו היה לפנות למשרד המשפטים האמריקאי, בבקשה לקבלת אישור שהם אינם מהווים מטרות לפעולות אכיפה מצדו (Non-Target letter). לאחר בחינת התוכנית ובהסתמך, בין היתר, על ייעוץ משפטי חיצוני שנ ניתן ל-אידיבי (סוויס) בנק, החליט אידיבי (סוויס) בנק שלא להצטרף לתכנית.

פרטים נוספים הובאו בביאור 26 ג' 15 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015.

יצוין כי ביום 26 בפברואר 2016 הושלמה העסקה למכירת פעילות הלקוחות של אי די בי (סוויס) בנק וביום 20 בדצמבר 2016 חדל אי די בי (סוויס) בנק מלפעול כתאגיד בנקאי. (ראו ביאור 15 ה' לעיל).

הליכי בדיקה וחקירה מצד הרשויות בארה"ב. על פי פרסומים ודיווחים, ישנם בנקים ישראלים שנמצאים בשלבים שונים של הליכי בדיקה וחקירה מצד הרשויות בארה"ב או בהסדרה בהמשך להליכים כאמור.

לבנק אין כל מידע לפיו ננקטות פעולות חקירה כנגדו או כנגד כל שלוחה אחרת שלו על ידי הרשויות בארה"ב, בקשר ללקוחות אמריקאיים, אשר לא עמדו בחובותיהם לפי דיני המס של ארה"ב. כמו כן, כפי שפורסם, אידיבי (סוויס) בנק אינו נמנה על התאגידים המפורטים בקטגוריה מס' 1 של התכנית השוויצרית (קרי-בנקים המצויים בחקירה ואי לכך אינם רשאים להשתתף בתכנית השוויצרית).

הבנק נוקט שורה של פעולות לניהול הסיכון הכרוך בפעילותו מול לקוחותיו האמריקאים, אך נוכח פעולות האכיפה האמורות, ואי הוודאות הנילוות להן, לא ניתן לאמוד את הסיכון הכרוך בפעילות זו.

15. ביום 29 באפריל 2015 פנה עמית בקופת גמל שנוהלה בעבר על ידי בנק מרכנתיל דיסקונט, אל המנהל הנוכחי של קופת הגמל האמורה, והעלה טענות שונות בנושא ביטוח החיים שנערך עבורו בהיותו עמית של קופת הגמל. העמית הודיע שבדעתו להגיש בקשה לאישור תובענה ייצוגית בנושא. הגוף המנהל הנוכחי של קופת הגמל, מסר לבנק מרכנתיל דיסקונט הודעה על הפניה, לאור ההסכם למכירת קופת הגמל, שנחתם בעבר על ידי בנק מרכנתיל דיסקונט. לבנק מרכנתיל דיסקונט אין ידיעה לאילו שנים מתייחס העמית בטענותיו, ומה היקף הנזק הכספי לו הוא טוען.

16. (א) חברת דיסקונט קפיטל (לשעבר: "דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ") שותפה במספר קרנות הון סיכון, קרנות השקעה פרטיות וחברות ובמסגרת זו היא התחייבה להשקיע בישויות אלה. ליום 31 בדצמבר 2016 יש לדיסקונט קפיטל התחייבות להשקעות נוספות, ב-17 ישויות כאמור, בסך כולל של כ-134 מיליון דולר (ליום 31 בדצמבר 2015: 50 מיליון דולר).

(ב) דיסקונט קפיטל מחזיקה כ-19.6% מהון המניות של חברת מניף. דירקטוריון דיסקונט קפיטל אישר בעבר העמדת ערבויות לפרויקטים של מניף עד סך של 72.8 מיליון ש"ח. ליום 31 בדצמבר 2016 הועמדו בפועל ערבויות בסך של 69.5 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2015: 53.2 מיליון ש"ח).

(ג) בנוסף, לבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ התחייבות להשקיע בארבע קרנות הון סיכון פעילות, אשר עמדה ביום 31 בדצמבר 2016 על סך של כ-0.5 מיליון דולר (31 בדצמבר 2015: 0.7 מיליון דולר).

17. **הסכם למתן שירותים לעובדי המדינה.** ביום 10 במאי 2007 חתם הבנק על הסכם למתן הלוואות, משיכת יתר ושירותים בנקאיים לעובדי המדינה, לתקופה של 7 שנים שתחילתה ביום 1 בינואר 2008. ביום 31 בדצמבר 2014 הסתיים ההסכם עם המדינה. בסוף כל שנה קלנדרית נדרש הבנק להעביר התחייבות עצמית בלתי מותנית על סך של 10% מיתרת הלוואות או 20 מיליון ש"ח, הנמוך מביניהם, עד לסילוק מלא של כל הלוואות שהועמדו במסגרת ההתקשרות האמורה. ביום 31 בדצמבר 2016 הסתכמה יתרת הלוואות בסך של כ-413 מיליון ש"ח.

18. **הסכם למתן שירותים לעובדי הוראה.** ביום 26 בספטמבר 2007 חתם הבנק על הסכם למתן הלוואות מסובסדות למורים והלוואות מותנות לסטודנטים להוראה. ביום 30 ביוני 2014 הסתיימה ההתקשרות עם החשב הכללי.

בסוף כל שנה קלנדרית נדרש הבנק להעביר התחייבות עצמית בלתי מותנית על סך של 10% מיתרת הלוואות או 10 מיליון ש"ח, כנמוך מביניהם, עד לסילוק מלא של כל הלוואות שהועמדו במסגרת ההתקשרות האמורה. ביום 31 בדצמבר 2016 הסתכמה יתרת הלוואות בסך של כ-1.5 מיליון ש"ח.

19. **קמפוס דיסקונט.** בשנת 2016 החל דיסקונט ליסינג ביזום קמפוס דיסקונט בראשון לציון, אשר נועד לאכלס בעתיד את המטה של הבנק ושל חברות הבת העיקריות בארץ – בנק מרכנתיל דיסקונט וכאל. עד כה נחתמו חוזים לרכישת הקרקע ולייעוץ בתכנון הפרויקט. במסגרת החוזה לרכישת הקרקע מעריית ראשון לציון נקבע כי 25,000 מ"ר לפחות ייבנו על ידי הרוכש לשימוש עצמי וכי הבינוי כאמור ייעשה בתוך 5 שנים ממועד התקיימותו של תנאי אשר טרם התקיים. כן נקבע, שהקבוצה תוכל לחייב את העירייה לרכוש בחזרה חלק מזכויות הבניה שקיימות במגרש.

2. שיעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות

- א. אי די בי ניו יורק שיעבד הלוואות שונות ואגרות חוב קונצרניות לבנק הפדראלי של ניו-יורק (FRBNY - Federal Reserve Bank of New York). השיעבוד נועד לשם הבטחת אשראי מתוך חלון אשראי של FRBNY וכן עבור אשראי במסגרת מכרזים (TAF) של בנק זה. ליום 31 בדצמבר 2016, הערך בספרים של ההלוואות וניירות הערך אשר שועבדו עבור אשראי מ-FRBNY הסתכמו לסך של 1,205 מיליון דולר (4,632 מיליון ש"ח) [ליום 31 בדצמבר 2015: 1,390 מיליון דולר (5,424 מיליון ש"ח)].
- כמו כן שיעבד אי די בי ניו יורק לטובת Federal Home Loan Bank הלוואות שיתרתן, ליום 31 בדצמבר 2016, הינה כ-97 מיליון דולר (376 מיליון ש"ח) להבטחת פקדונות שנתקבלו ממנו [ליום 31 בדצמבר 2015: כ-71 מיליון דולר (276 מיליון ש"ח)].
- ב. אי די בי ניו יורק מכר ניירות ערך בתנאי רכישה חוזרת בסך של כ-1,048 מיליון דולר (4,029 מיליון ש"ח) ליום 31 בדצמבר 2016 [ליום 31 בדצמבר 2015: 1,134 מיליון דולר (4,424 מיליון ש"ח)].
- ג. הבנק חבר במסלוקת Euroclear שהינה מערכת סליקה לניירות ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעולות בניירות ערך באמצעות המסלוקה הנ"ל שיעבד הבנק מזומנים וניירות ערך בסכום של כ-15 מיליון דולר (58 מיליון ש"ח).
- ד. הבנק מפקיד נכסים נזילים אצל ברוקרים זרים (בארה"ב) כבטוחה עבור עסקאות באופציות שמבצעים לקוחותיו באמצעות הברוקרים הזרים. בעבר הבנק נדרש להפקיד איגרות חוב במסגרת הבטוחות כאמור. במהלך שנת 2015 השתנתה הדרישה והבנק נדרש להפקיד מזומן במקום איגרות חוב. ליום 31 בדצמבר 2015 הפקדון התאפס ויתרתו נותרה אפס במהלך כל שנת 2016 (היתרה הגבוהה של הבטוחה הייתה 258 מיליון ש"ח בשנת 2015, והיתרה הממוצעת 176 מיליון ש"ח).
- בנק מרכנתיל דיסקונט מפקיד אף הוא נכסים נזילים אצל ברוקרים זרים (בארה"ב) כבטוחה עבור עסקאות דומות. יתרת הבטוחה ליום 31 בדצמבר 2016 הייתה 1 מיליון ש"ח. היתרה הגבוהה של הבטוחה הייתה 1 מיליון ש"ח, והיתרה הממוצעת 1 מיליון ש"ח.
- ה. בביאור 26 ג' 4 לעיל מתוארת קרן הסיכונים שהקימה מסלוקת מעו"ף. חלקו של הבנק בקרן, כנגזר מהיקף פעילותו במסלוקה עבור לקוחותיו, ליום 31 בדצמבר 2016, עמד על כ-96 מיליון ש"ח. (ליום 31 בדצמבר 2015: 40 מיליון ש"ח).
- יתרת הבטוחות שהבנק חויב להעמיד לטובת מסלוקת המעו"ף (התחייבות חוץ מאזנית) המבוססת על תרחישים של הבורסה, בגין פעילות לקוחות הבנק ובגין פעילות הבנק (נוסטרו), ליום 31 בדצמבר 2016, הינה כ-400 מיליון ש"ח (2015: 78 מיליון ש"ח).
- על פי חוקי העזר והמתאר של מסלוקת מעו"ף כל חברי מסלוקת מעו"ף, ובהם הבנק, חתמו על הסכמי שיעבוד להבטחת התחייבויותיהם לטובת מסלוקת מעו"ף, והפקידו בטוחות נזילות בלבד (איגרות חוב של מדינת ישראל ו/או מזומנים).
- הבנק שיעבד למסלוקת מעו"ף בשעבוד בדרגה ראשונה את כל הכספים שהופקדו על ידי הבנק בחשבון ע"ש מסלוקת המעו"ף במסלוקת הבורסה ובחשבון ע"ש מסלוקת המעו"ף בבנק אחר, הכל כבטחון עבור סכומים שהבנק יהיה חייב בגין עסקאות מעו"ף שהוא אחראי להן כלפי מסלוקת המעו"ף. ההתחייבות מותנית בתנאים והבנק רשאי, בהתקיים תנאים מסויימים, לדרוש סכומים מסויימים בחזרה. במסגרת חשבונות אלה שיעבד הבנק לטובת מסלוקת מעו"ף איגרות חוב ומזומנים שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2016 עמדה על כ-482 מיליון ש"ח. (ליום 31 בדצמבר 2015: 332 מיליון ש"ח).
- בנק מרכנתיל דיסקונט יצר שיעבוד דומה לטובת מסלוקת מעו"ף. שווי הבטוחה לטובת מסלוקת המעו"ף כאמור ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם בסך של כ-48 מיליון ש"ח. (ליום 31 בדצמבר 2015: 66 מיליון ש"ח). בנוסף, שועבדו לטובת מסלוקת מעו"ף מזומנים שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2016 עמדה על כ-2 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015: 2 מיליון ש"ח).

להלן יתרות הבטחונות שהועמדו למסלוקת המעו"ף:

יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	יתרה גבוהה לשנת 2016	יתרה ממוצעת* לשנת 2016	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
במיליוני שקלים חדשים			
26	26	17	12
506	525	428	388
ניירות ערך			

* הדיווח על בסיס יתרות סגירה חודשיות.

יצוין כי ביום 27 באוקטובר 2016 אישר דירקטוריון הבורסה, בהמשך להחלטות דירקטוריון מסלוקת מעו"ף ומסלוקת הבורסה, לפתוח חשבונות למסלוקות בבנק ישראל, וזאת בכדי לאפשר למסלוקות להפקיד בבנק ישראל את הבטחונות במזומן שחברי המסלוקות מעמידים לטובתן, ולתקן בהתאם את חוקי העזר של המסלוקות.

במסגרת זו הוחלט כי חברי המסלוקות יחתמו על הסכם שעבוד נוסף על פיו ישועבדו לטובת המסלוקות זכויות החברים בחשבון המסלוקות בבנק ישראל.

כמו כן, על פי דרישת בנק ישראל, נדרשים החברים לחתום על אישור לפתיחת חשבון בבנק ישראל וניהולו, בנוסף שאושר כחלק מחוקי העזר. בנוסף, החברים יידרשו להמציא, במידת הצורך, מכתבי הסכמה מבעלי שעבודים קודמים, כנדרש על פי חוקי העזר, כפי שאושר.

הבנק העביר הערות למסמכים וטרם חתם עליהם.

27. שיעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות (המשך)

- ו. להבטחת התחייבויות לבנקים של יציל פיננסים יצרה יציל המחאה על דרך השעבוד ושעבוד קבוע ושוטף על כל זכויותיה לפי הסכמים עם בתי עסק בנוגע לניכיון שוברי ישראל, שוברי ויזה, שוברי אמריקן אקספרס ושוברי דיינרס קלאב ישראל ואת כל הזכויות לקבלת כספים ותשלומים מאת ישראל, כאל, אמריקן אקספרס ודיינרס, מכח המחאה זכויות ועל פי הסכם בית עסק. לתאריך המאזן אין התחייבות כלפי הבנקים.
- ז. (1) הבנק מתקשר עם בנקים שונים בהסכמים מסוג Credit Support Annex (CSA) שנועדו למזער את סיכוני האשראי ההדדיים שנוצרים בין הבנקים במסחר בנגזרים. בהתאם להסכמים, מדי תקופה מתבצעת מדידה של שווי מלאי העסקות בנגזרים שבוצעו בין הצדדים, ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שהוגדר מראש, אותו צד מחויב להעביר לצד השני פקדונות על דרך שיעבוד עד למועד המדידה הבא. ליום 31 בדצמבר 2016 העמיד הבנק לטובת בנקים שונים פקדונות בסך כולל של כ-783 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2015: 522 מיליון ש"ח). בנוסף, בחודש יולי 2015 חתם הבנק על הסכם התקשרות עם Merrill Lynch International, אשר ישמש כחבר מסלקה עבור הבנק לסליקה מרכזית של עסקאות נגזרים מסוימות הכלולות במסגרת רפורמת EMIR.
- (2) אי די בי ניו יורק מתקשר אף הוא בהסכמים מסוג CSA. ליום 31 בדצמבר 2016, העמיד אי די בי ניו יורק לטובת בנקים שונים פקדונות בסך כולל של כ-3 מיליון דולר (12 מיליון ש"ח) (31 בדצמבר 2015: 21 מיליון דולר (83 מיליון ש"ח)).
- (3) בנק מרכנתיל דיסקונט מתקשר אף הוא בהסכמים מסוג CSA. ליום 31 בדצמבר 2016, העמיד בנק מרכנתיל דיסקונט לטובת בנקים שונים פקדונות בסך כולל של כ-3 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2015: 11 מיליון ש"ח).
- ח. כאמור בביאור 26 ג' 5 לעיל, בהתאם לנדרש בתקנון הבורסה ובחוקי העזר של מסלקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (להלן: "מסלקת הבורסה" או "המסלקה") שיעבד הבנק להבטחת התחייבויותיו כלפי המסלקה את כל זכויות הבנק בחשבון בטוחות המתנהל במסלקה (בו מופקדים על ידי הבנק ניירות ערך) ואת כל זכויותיו בכספים המופקדים בחשבון על שם המסלקה בבנק אחר. שווי הבטוחה הסתכם ליום 31 בדצמבר 2016 ב-236 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015: 80 מיליון ש"ח).
- בנק מרכנתיל דיסקונט יצר שיעבוד דומה לטובת מסלקת הבורסה. שווי הבטוחה הסתכם ליום 31 בדצמבר 2016 ב-17 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015: 12 מיליון ש"ח).

להלן יתרות הבטחונות שהועמדו למסלקת הבורסה:

יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	יתרה גבוהה לשנת 2016	יתרה ממוצעת* לשנת 2016	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
במיליוני שקלים חדשים			
20	23	20	17
233	233	152	75

* הדיווח על בסיס יתרות סגירה חודשיות.

- ט. בחודש יולי 2007 השיק בנק ישראל מערכת לסליקת תשלומים גדולים ב"זמן אמת" (מערכת RTGS), המאפשרת העברת כספים מהירה וסופית בין הבנקים המקושרים למערכת, בתנאי שיתרת הנזילות בבנקים לא תפחת מההיקף הנדרש לביצוע העברות הכספים. לאור הסדרי הסליקה החדשים, הבנק עשוי להזקק מעת לעת לקבלת אשראי לפרקי זמן קצרים מבנק ישראל. במטרה להבטיח את התשלום המלא של הסכומים שיגיעו לבנק ישראל בגין אשראי זה במסגרת הצטרפותו למערכת ניהול הבטחונות המופעלים על ידי מסלקת הבורסה בנושא זה, שיעבד הבנק ביום 24 בנובמבר 2010, לטובת בנק ישראל, בשעבוד קבוע בדרגה ראשונה, את החזקותיו באיגרות חוב של ממשלת ישראל המופקדות בחשבון על שם בנק ישראל במסלקת הבורסה (בנוסף לשעבוד הצף, בדרגה ראשונה, שנרשם על נכסים אלו ביום 26 ביולי 2007).
- הבנק הפקיד בחשבון האמור איגרות חוב שערכן ליום 31 בדצמבר 2016 הינו כ-3.37 מיליארד ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015: 3.42 מיליארד ש"ח). גם בנק מרכנתיל דיסקונט ערך שעבוד דומה, לטובת בנק ישראל, והפקיד לחשבון בנק ישראל במסלקת הבורסה איגרות חוב בסכום של כ-296 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015: 295 מיליון ש"ח).

להלן נתונים המתייחסים להסדרי שיעבוד זה:

יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	יתרה גבוהה לשנת 2016	יתרה ממוצעת* לשנת 2016	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
במיליוני שקלים חדשים			
3,663	3,694	3,627	3,713

* הדיווח על בסיס יתרות סגירה חודשיות.

2. שיעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות (המשך)

י. בנוסף, הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט מפקידים מעת לעת פקדונות בבנק ישראל המהווים (ביחד עם ניירות הערך שהופקדו כאמור) בטוחה לאשראי שמעמיד בנק ישראל לבנק ולבנק מרכנתיל דיסקונט, במסגרת מכרזי אשראי. הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט לא השתתפו בשנים 2015–2016 במכרזי אשראי כאמור.

להלן נתונים המתייחסים לפקדונות שהופקדו:

יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	יתרה גבוהה לשנת 2016	יתרה ממוצעת* לשנת 2016	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
במיליוני שקלים חדשים			
22,400	24,467	19,214	20,514
פקדונות בבנק ישראל			
* הדיווח על בסיס יתרות סגירה חודשיות.			

יא. החשב הכללי מודיע מעת לעת על מינוי גופים מסויימים, בהם גם הבנק, כעושי שוק ראשיים לאיגרות חוב ממשלתיות, על פי סעיף 6 א' לחוק מלווה מדינה, התשל"ט-1979. במסגרת פעילות עשיית שוק, מעמיד האוצר לעושי השוק קו לשאלות של אג"ח ממשלתי, וזאת על מנת לכסות עסקאות של מכירה בחסר של איגרות חוב במסגרת עשיית השוק. כנגד ניצול קו השאלות כאמור, הבנק מפקיד כספים באוצר בגובה הניצול, המשמשים כבטוחה עבור השאלות. יתרת הפקדון ליום 31 בדצמבר 2016 הייתה כ-440 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2015: 279 מיליון ש"ח).

יב. המקורות והשימושים של ניירות ערך שהתקבלו ושל הבנק ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן, לפני השפעת קיזוזים:

המאוחד		הבנק	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2016	2015	2016	2015
במיליוני שקלים חדשים			
המקורות:			
440	277	440	277
ניירות ערך שהתקבלו בעסקאות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן			
440	277	440	277
סך-הכל			
השימושים:			
4,029	4,424	-	-
ניירות ערך שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר			
4,029	4,424	-	-
סך-הכל			

יג. פירוט ניירות ערך אשר שועבדו למלווים:

המאוחד		הבנק	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2016	2015	2016	2015
במיליוני שקלים חדשים			
2,236	1,966	1,491	1,201
ניירות ערך זמינים למכירה			
2,623	2,759	2,612	2,662
ניירות ערך מוחזקים לפדיון			
4,859	4,725	4,103	3,863
סך-הכל			

ניירות ערך אלו הועמדו כבטחון למלווים אשר אינם רשאים למכור או לשעבד אותם.

28. פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון

כללי

1. העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכות בסיכונים שוק, בסיכונים אשראי ובסיכונים נזילות.
 - א. פעילותו של הבנק חושפת אותו לסיכונים שונים ובכלל זה סיכונים שוק. סיכונים השוק כוללים בין היתר סיכונים בסיס, סיכונים ריבית, סיכונים לתנודתיות בשערי החליפין, במאפייני המיתאמים בין פרמטרים כלכליים שונים וכיו"ב. כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול החשיפות שלו לסיכונים שוק כאמור לעיל, משלב הבנק בניהול הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים שלו ובפעילותו כעושה שוק, מגוון רחב של מכשירים פיננסיים נגזרים. בין מכשירים פיננסיים נגזרים אלה כלולות עסקאות Forward, SWAP, FRA, I.R.S, אופציות שהבנק רוכש וכותב והמגניות מפני עליה או ירידה בשער החליפין של מטבע חוץ, אינפלציה, ריביות, מדדי מניות, אופציות משובצות וכיו"ב.
 - ב. סיכון האשראי בעסקאות אלו נובע מכך שהסכום הנקוב של העסקה אינו משקף בהכרח את סיכון האשראי שלה. סיכון זה נמדד על פי סכום ההפסד המירבי שעלול להיגרם לבנק אם הצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בתנאיה, וזאת בניכוי הסכמי קיזוז בני אכיפה. סיכון האשראי במהלך תקופת ההתקשרות נאמד בסכום היציאה מהעסקה בתוספת חשיפה פוטנציאלית עתידית, כפי שנקבעה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 לעניין חישוב המגבלות על חבות לווה. מדיניות הבנק לגבי הבטחונות הנדרשים בגין פעילות הלקוח במכשירים פיננסיים נגזרים, דומה למדיניותו לגבי אשראי אחר, למעט בפעילות הלקוחות במסגרת המעו"ף. הבטחונות הם מסוגים שונים. כמו כן יכול הבנק להעניק ללקוח מסגרת ללא בטחונות, לפי העניין.
 - ג. סיכון נזילות שוק נובע מכך שלא תמיד ניתן לסגור את החשיפה במהירות, בעיקר בשווקים ששחירותם נמוכה.
 2. אם נגזר אינו מיועד לגידור כשיר, הנגזר נרשם לפי שווי הוגן ושינויים בשווי ההוגן נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד. חלק מהנגזרים האמורים מיועדים וכשירים כגידור שווי הוגן וגידור תזרים מזומנים, חלק נרכשים ונכתבים כאמור במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ALM) ויתרתם מוגדרים כנגזרים אחרים.
 3. ייתכן והבנק יתקשר בחוזה שבפני עצמו אינו מכשיר נגזר אך הוא מכיל נגזר משובץ. לגבי כל חוזה, הבנק מעריך אם המאפיינים הכלכליים של הנגזר המשובץ אינם קשורים באופן ברור והדוק לאלה של החוזה המארח, ובדוק האם מכשיר נפרד עם אותם תנאים כשל המכשיר המשובץ היה מקיים את ההגדרה של מכשיר נגזר. כאשר נקבע שהנגזר המשובץ בעל מאפיינים כלכליים שאינם קשורים באופן ברור והדוק למאפיינים הכלכליים של החוזה המארח, וכן שמכשיר נפרד עם אותם תנאים היה כשיר כמכשיר נגזר, הנגזר המשובץ מופרד מהחוזה המארח, מטופל כנגזר בפני עצמו ומוצג במאזן יחד עם החוזה המארח לפי השווי ההוגן שלו, כאשר השינויים בשווי ההוגן שלו מדווחים באופן שוטף בדוח רווח והפסד. כאשר הבנק אינו יכול לזהות ולמדוד באופן מהימן נגזר משובץ לצורך הפרדה מהחוזה המארח, החוזה בשלמותו נרשם במאזן לפי שווי הוגן.
 4. הבנק מתעד בכתב את כל יחסי הגידור בין מכשירים מגדרים לבין פריטים מגודרים, ואת המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים באמצעות יצירת עסקאות הגידור השונות. התייעוד כולל זיהוי ספציפי של הנכס, ההתחייבות, ההתקשרות האיתנה או העסקה החוזיה אשר יועדו כפריט המגודר וציון של האופן שבו המכשיר המגדר צפוי לגדר את הסיכונים הקשורים לפריט המגודר. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך, בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו.
 5. הבנק מפסיק חשבונאות גידור מכאן ואילך כאשר:
 - א. נקבע שהנגזר אינו אפקטיבי עוד בקיזוז השינויים בשווי ההוגן או תזרימי המזומנים של פריט מגודר;
 - ב. הנגזר פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש;
 - ג. הנגזר מפסיק להיות מיועד כמכשיר מגדר, כיוון שקרוב לודאי שהעסקה החוזיה לא תתבצע;
 - ד. התקשרות איתנה מגודרת אינה מקיימת עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה;
 - ה. ההנהלה מבטלת את הייעוד של הנגזר כמכשיר מגדר.
- כאשר חשבונאות גידור מופסקת כיוון שנקבע שהנגזר אינו כשיר עוד כגידור שווי הוגן אפקטיבי, הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שווי ההוגן, אך הנכס או ההתחייבות המגודרים לא יותאמו עוד בגין שינויים בשווי ההוגן. כאשר חשבונאות גידור מופסקת כיוון שהפריט המגודר אינו מקיים עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה, הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שווי ההוגן, וכל נכס או התחייבות שנרשמו בהתאם להכרה של ההתקשרות האיתנה ייגרעו מהמאזן ויוכרו כרווח או כהפסד בדוח רווח והפסד לתקופה השוטפת.
6. גידור שווי הוגן
 - הבנק מייעד נגזרים מסוימים כגידור שווי הוגן. השינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה לשינוי בשווי הוגן של נכס או התחייבות, מוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד, כמו גם השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן לייחס אותו לסיכון המגודר.
 7. גידור תזרים מזומנים
 - חברת הבת אי די בי ניו יורק מייעדת נגזרים מסוימים כגידור תזרים מזומנים. הטיפול החשבונאי בשינוי בשווי הוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה להשתנות תזרים מזומנים מנכס, מהתחייבות או מעסקה חוזיה תלוי באפקטיביות של יחסי הגידור.
 - החלק האפקטיבי של השינוי בשווי ההוגן של נגזר, המיועד לגידור תזרים מזומנים מדווח תחילה בהון, כמרכיב של רווח כולל אחר, ואחר כך, כאשר העסקה החוזיה משפיעה על דוח רווח והפסד, הוא מסווג מחדש לדוח רווח והפסד.
 - החלק הלא אפקטיבי של השינוי בשווי ההוגן של הנגזר המיועד כאמור מוכר מיידית בדוח רווח והפסד.

28. פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

א. היקף פעילות על בסיס מאוחד

1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2016					
חוזי ריבית					
חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים	סך הכל	שקל-מדד	אחר
במיליוני שקלים חדשים					
א. נגזרים מגזרים ⁽¹⁾					
3,599	-	-	-	3,599	-
3,599	-	-	-	3,599	-
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
				3,599	-
ב. נגזרים ALM ⁽²⁾					
385	-	-	-	385	-
21,709	-	-	11,072	400	10,237
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה					
1,406	-	-	1,406	-	-
1,433	-	-	1,433	-	-
חוזי אופציה שנכתבו					
8,612	-	-	6,237	2,375	-
7,340	-	-	6,220	1,120	-
135,008	-	-	58,468	76,312	228
175,893	-	-	84,836	80,592	10,465
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
				37,576	228
ג. נגזרים אחרים ⁽¹⁾					
144	9	90	-	45	-
2,477	-	-	2,477	-	-
חוזי אופציה שנכתבו					
7,002	-	6,998	4	-	-
7,002	-	6,998	4	-	-
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה					
1,017	32	616	295	74	-
1,031	33	625	288	85	-
7,849	-	-	-	7,849	-
26,522	74	15,327	3,068	8,053	-
מזה: חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט					
				3,890	-
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט					
				2,051	-
חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט					

הערות:

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

28. פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

א. היקף פעילות על בסיס מאוחד (המשך)

1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים (המשך)

31 בדצמבר 2015					
		חוזי ריבית			
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ			
סך הכל			שקל-מדד	אחר	
במיליוני שקלים חדשים					
א. נגזרים מגדרים ⁽¹⁾					
Swaps					
3,401	-	-	-	3,401	-
3,401	-	-	-	3,401	-
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
3,401					
ב. נגזרים ALM ⁽²⁾					
Futures					
4,683	-	-	-	4,683	-
Forward					
23,687	-	-	14,111	1,700	7,876
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה					
2,380	-	-	2,380	-	-
אופציות שנכתבו					
2,379	-	-	2,379	-	-
אופציות שנקנו					
חוזי אופציה אחרים					
6,533	-	-	5,483	1,050	-
אופציות שנכתבו					
5,113	-	(3)-	5,033	80	-
אופציות שנקנו					
141,374	-	-	64,654	76,506	214
Swaps					
186,149	-	-	94,040	84,019	8,090
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
37,844					
214					
ג. נגזרים אחרים ⁽¹⁾					
Futures					
114	26	-	-	88	-
Forward					
2,617	-	-	2,617	-	-
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה					
8,931	-	8,929	2	-	-
אופציות שנכתבו					
8,931	-	8,929	2	-	-
אופציות שנקנו					
חוזי אופציה אחרים					
1,259	29	468	719	43	-
אופציות שנכתבו					
1,274	30	476	714	54	-
אופציות שנקנו					
6,391	-	-	-	6,391	-
Swaps					
29,517	85	18,802	(4)4,054	6,576	-
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
3,160					
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט					
חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט					
1,626					

הערות:

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(3) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

(4) לא כולל עסקאות של אידיבי (סוויס) בנק, בערך נקוב של כ-491 מיליון ש"ח (שווי מאזני בסך של כ-3 מיליון ש"ח), אשר סווגו כ"מוחזקים למכירה", ראו ביאור 18 ב'.

28. פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

א. היקף פעילות על בסיס מאוחד (המשך)

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2016					
				חוזי ריבית	
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	שקל-מדד	אחר
במיליוני שקלים חדשים					
א. נגזרים מגדרים					
88	–	–	–	88	–
34	–	–	–	34	–
ב. נגזרים ALM ⁽¹⁾					
2,736	–	–	1,101	1,457	178
3,088	–	–	1,234	1,694	160
ג. נגזרים אחרים					
480	(4)–	380	39	61	–
476	(4)–	379	36	61	–
ד. סך הכל					
3,304	–	380	1,140	1,606	178
שווי הוגן ברוטו חיובי ⁽²⁾					
–	–	–	–	–	–
3,304	–	380	1,140	1,606	178
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾					
391	(4)–	356	35	(4)–	–
3,598	–	379	1,270	1,789	160
שווי הוגן ברוטו שלילי ⁽³⁾					
–	–	–	–	–	–
3,598	–	379	1,270	1,789	160
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽³⁾					
427	(4)–	356	70	1	–
מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים					
ראה הערות בעמוד הבא.					

28. פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

א. היקף פעילות על בסיס מאוחד (המשך)

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים (המשך)

31 בדצמבר 2015					
חוזי ריבית		חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים	סך הכל
שקל-מדד	אחר				
במיליוני שקלים חדשים					
א. נגזרים מגדרים					
–	9	–	–	–	9
–	56	–	–	–	56
ב. נגזרים ALM ^(א)					
168	1,739	959	– ⁽⁴⁾	–	2,866
149	2,009	938	–	–	3,096
ג. נגזרים אחרים					
–	61	41	259	– ⁽⁴⁾	361
–	61	37	258	– ⁽⁴⁾	356
ד. סך הכל					
168	1,809	1,000	259	–	3,236
–	–	–	–	–	–
168	1,809	1,000	259	–	3,236
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾					
–	– ⁽⁴⁾	47	226	– ⁽⁴⁾	273
149	2,126	975	258	–	3,508
–	–	–	–	–	–
149	2,126	975	258	–	3,508
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽³⁾					
–	1	80	226	– ⁽⁴⁾	307

הערות:

- (1) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
- (2) מזה: שווי הוגן ברוטו חיובי של נכסים בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך של 21 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015 – סך של 28 מיליון ש"ח).
- (3) מזה: שווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך של 28 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015 – סך של 33 מיליון ש"ח).
- (4) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

28. פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

סך-הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים	בנקים	בורסה	
במיליוני שקלים חדשים						
31 בדצמבר 2016						
3,304	987	–	23	2,164	130	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
(2,108)	(307)	–	(6)	(1,794)	(1)	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים
(317)	(34)	–	(3)	(280)	–	הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל
879	646	–	14	90	129	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
617	332	22	21	242	–	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
1,496	978	22	35	332	129	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
3,598	713	10	45	2,638	192	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽³⁾
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
(2,108)	(307)	–	(6)	(1,794)	(1)	מכשירים פיננסיים
(705)	–	(5)	–	(700)	–	בטחון במזומן ששועבד
785	406	5	39	144	191	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
31 בדצמבר 2015						
3,236	770	1	28	2,359	78	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
(2,225)	(226)	(1)	(11)	(1,986)	(1)	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים
(257)	(34)	–	(3)	(220)	–	הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל
754	510	–	14	153	77	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
550	311	7	26	206	–	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
1,304	821	7	40	359	77	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
3,508	596	3	103	2,733	73	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽³⁾
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
(2,225)	(226)	(1)	(11)	(1,986)	(1)	מכשירים פיננסיים
(576)	–	–	–	(576)	–	בטחון במזומן ששועבד
707	370	2	92	171	72	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

הערות:

- (1) ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של הלווה.
- (2) מזה: יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך של 3,283 מיליון ש"ח הכלולה בסעיף נכסים בגין מכשירים נגזרים (ליום 31 בדצמבר 2015 – סך של 3,208 מיליון ש"ח).
- (3) מזה: יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך של 3,570 מיליון ש"ח הכלולה בסעיף התחייבויות בגין מכשירים נגזרים (ליום 31 בדצמבר 2015 – סך של 3,475 מיליון ש"ח).

28. פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

ג. פירוט מועדי פרעון – סכומים נקובים יתרות לסוף השנה על בסיס מאוחד

	עד 3 חודשים	מל 3 עד 5 שנים	מעל 5 שנים	מל 5 עד 7 שנים	מעל 7 שנים
סך-הכל					
במיליוני שקלים חדשים					
31 בדצמבר 2016					
חוזי ריבית					
שקל-מדד	1,131	2,145	4,517	2,672	10,465
אחר	7,804	19,624	37,191	27,625	92,244
חוזי מטבע חוץ	49,420	29,967	6,990	3,578	89,955
חוזים בגין מניות	14,004	300	1,023	-	15,327
חוזי סחורות ואחרים	1	32	41	-	74
סך-הכל	72,360	52,068	49,762	33,875	208,065
31 בדצמבר 2015					
חוזי ריבית					
שקל-מדד	1,519	1,519	3,431	1,621	8,090
אחר	10,637	16,181	45,843	21,335	93,996
חוזי מטבע חוץ	58,808	29,562	9,079	2,271	(*)99,720
חוזים בגין מניות	17,839	330	633	-	18,802
חוזי סחורות ואחרים	11	15	59	-	85
סך-הכל	88,814	47,607	59,045	25,227	220,693

הערה:

(1) לא כולל עסקאות של אידיבי (סוויס) בנק, בערך נקוב של כ-491 מיליון ש"ח (שווי מאזני בסך של כ-3 מיליון ש"ח), אשר סווגו כ"מוחזקים למכירה", ראו ביאור 18 ב'.

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים

א. כללי

כאמור בביאור 1 א' ג' 5 (8) לעיל, החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015, הדיווח על מגזרי פעילות, מתבצע בהתייחס למגזרים שהגדיר הפיקוח על הבנקים.

מגזרי הפעילות הפיקוחיים, הוגדרו על ידי בנק ישראל בתיקון להוראה בהתבסס על מאפייני לקוחותיהם, כגון: אופי פעילותם (בהתייחס ללקוחות הפרטיים), או מחזורם העסקי (בהתייחס ללקוחות העסקיים), במתכונת הקושרת על בסיס אחיד וחד ערכי, בין הלקוחות השונים בכלל המערכת הבנקאית, לבין מגזרי הפעילות הפיקוחיים, כלהלן:

"מגזר משקי בית": אנשים פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים נמוך מ-3 מיליוני ש"ח.

"מגזר בנקאות פרטית": אנשים פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים עולה על 3 מיליון ש"ח.

"מגזר עסקים זעירים": עסקים שמחזור פעילותם השנתי קטן מ-10 מיליון ש"ח.

"מגזר עסקים קטנים": עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-10 מיליון ש"ח וקטן מ-50 מיליון ש"ח.

"מגזר עסקים בינוניים": עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-50 מיליון ש"ח וקטן מ-250 מיליון ש"ח.

"מגזר עסקים גדולים": עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-250 מיליון ש"ח.

“מגזר גופים מוסדיים” – פעילות מול גופים מוסדיים כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ”ה-1995, ולרבות קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח, חברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.

"מגזר ניהול פיננסי" – כולל את הפעילויות הבאות: פעילות למסחר, פעילות ניהול נכסים והתחייבויות, פעילות השקעות ריאליות ופעילויות אחרות.

"מגזר אחר" – לרבות פעילויות שהופסקו, רווחים מיעודות ותוצאות אחרות הקשורות לזכויות עובדים שלא שויכו למגזרים האחרים, והתאמות בין סך כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך כל הפריטים בדוחות הכספיים המאוחדים.

בדיווח על מגזרי פעילות, כמפורט לעיל, שימשו ההגדרות הבאות:

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

"אנשים פרטיים" – יחידים, לרבות יחידים המנהלים חשבון משותף, אשר למועד הדיווח אין להם חבות לבנק, או שהחבות שלהם סווגה בענף משק "אנשים פרטיים – הלוואות לדיר ואחר".

"עסק" – לקוח שאינו נכלל בהגדרת "אנשים פרטיים" ואינו גוף מוסדי או תאגיד בנקאי.

"מחזור פעילות" – מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי.

"פעילות למסחר" – השקעה בניירות ערך למסחר, פעילות עשיית שוק בניירות ערך ובמכשירים נגזרים, פעילות במכשירים נגזרים שאינם מיועדים לגידור ואינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, עסקות רכש חוזר ושאיילה של ניירות ערך למסחר, מכירה בחסר של ניירות ערך, שירותי חיתום של ניירות ערך.

"פעילות ניהול נכסים והתחייבויות" – לרבות השקעה באיגרות חוב זמינות למכירה ובאיגרות חוב המוחזקות לפדיון, שלא שויכו למגזרי פעילות אחרים (כאשר ללווה אין חבות לבנק מלבד ניירות ערך), מכשירים נגזרים מגדרים ומכשירים נגזרים שהם חלק מניהול נכסים והתחייבויות, פקדונות בבנקים ומבנקים בארץ ובעולם, גידור או הגנה על הפרשי שער של השקעות בשלוחות בחו"ל, פקדונות בממשלות ושל ממשלות.

"פעילות השקעות ריאליות" – השקעה במניות זמינות למכירה והשקעות בחברות כלולות.

"פעילויות אחרות" – שירותי ניהול, תפעול, נאמנות ומשמורת לבנקים, שירותי ייעוץ, פעילויות מכירה וניהול תיקי אשראי, פעילות פיתוח מוצרים פיננסיים.

"נכסים בניהול" – לרבות נכסי קופות גמל, קרנות נאמנות, קרנות השתלמות, ניירות ערך של לקוחות, הלוואות בניהול הבנק ונכסים הנובעים מפעילות לפי מידת הגביה. שיוך היתרה הממוצעת של נכסים בניהול למגזרים השונים מבוצעת לפי המגזר אליו משויכות קופות הגמל וקרנות ההשתלמות או לפי המגזר אליו משויך הלקוח שמחזיק בקרן הנאמנות.

בהתאם להוראות, הגילוי הנדרש נכנס לתוקף כלהלן: בדוחות הכספיים לשנת 2015 ניתן גילוי לנתונים המאזניים של מגזרי הפעילות הפיקוחיים. דרישות הגילוי המלאות נכנסו לתוקף החל בתמצית הדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2016. בהתאם, מספרי ההשוואה לשנת 2015 מוצגים בדוחות אלה לראשונה.

לפרטים בדבר מגזרים ניהוליים, ראו ביאור 30 להלן.

ב. סיווג הלקוחות במקרים מסוימים. יצוין כי כאשר לבנק אין מידע לגבי מחזור ההכנסות של לקוח עסקי, אשר אין לו חבות כלפי הבנק, ניתן לסווג אותו למגזר הפעילות הפיקוחי הרלבנטי לפי מספר העובדים בעסק או לפי סך הנכסים של העסק או לפי סך הנכסים הפיננסיים של הלקוח בבנק, בהתאם לכללים שפורטו בהוראה.

עוד יצוין כי כאשר לדעת הבנק מחזור ההכנסות של לקוח עסקי אינו מייצג את היקף הפעילות שלו, ניתן לסווג אותו כלהלן: אם סך החבות שווה או גדולה מ-100 מיליון ש"ח ניתן לסווג אותו למגזר עסקים גדולים; אם סך החבות קטנה מ-100 מיליון ש"ח, ניתן לסווג אותו למגזר הרלבנטי על פי מספר העובדים או לפי סך הנכסים במאזן של העסק, בהתאם לכללים שנקבעו בהוראה.

מאחר שלא היה בידי הבנק, בגין חלק מהלקוחות, את מלוא המידע הנדרש לצורך סיווג למגזר פיקוחי בהתאם להוראות החדשות, בעיקר מידע על מחזור פעילות, בוצעו פעולות שונות להשגת המידע וכן, במקרים מסוימים, בהעדר מידע, התקבלו החלטות על בסיס הערכות ואומדנים. הבנק פועל להשלמת טיוב הנתונים ובהתאמה, יכול והטיב כאמור יצריך סיווג לקוחות בין המגזרים בתקופות הדיווח הבאות.

ג. שינויי סיווג. חלק מהנתונים ליום 31 בדצמבר 2015, אשר נכללו בדוחות הביניים בשנת 2016, טויבו בדוח זה.

ד. עיקרי ההנחות, האומדנים ועקרונות הדיווח אשר שימשו בהכנת הנתונים

סיווג התוצאות העסקיות של הקבוצה למגזרי הפעילות הפיקוחיים השונים, כאמור לעיל, נערך בהתאם לעקרונות, להנחות ולאומדנים שיפורטו להלן:

1. הכנסות

הכנסות ריבית, נטו. מגזר הפעילות מזוכה במרווח המתקבל מההפרש בין הריבית האפקטיבית על ההלוואות שהועמדו ללקוחות המגזר והפקדונות שגויסו מלקוחות המגזר לבין מחירי העברה. מחירי העברה משקפים את העלות האלטרנטיבית השולית לגיוס המקורות או לשימושים בהם. המרווחים נקבעים במועד הקמת העסקאות, תקפים במהלך כל חייהן ומנוטרלים סיכונים שוק. על פי מתודולוגיה זו, רווחים או הפסדים מפעולות מימון הנובעים משינוי בתנאי השוק, לרבות הפרשי הצמדה, נזקפים למגזר "הניהול הפיננסי" ומוצגים כפעילות בינמגזרית.

הכנסות מניירות ערך שהבנק מקבל (נוסטרו) ומפקדונות בבנקים נזקפות למגזר הניהול הפיננסי.

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

הוצאות בגין הפסדי אשראי. נזקפות למגזר הפעילות בו מסווגת פעילות הלקוח אשר בגינה נרשמו ההוצאות. באופן דומה, גביה, מיוחסת אף היא למגזר בו מסווגת פעילות הלקוח. גביית חובות בגין שנים קודמות, בסכומים מהותיים, נכללת במגזר עסקים גדולים.

הכנסות שאינן מריבית. הכנסות שאינן מריבית, שהבנק גובה מלקוחותיו, נזקפות בחלקן למגזר הפעילות של הלקוח ובחלקן למגזר ניהול פיננסי.

2. הוצאות

הקצאת ההוצאות למגזרי פעילות מבוססת על השלבים הבאים:

- הוצאות ישירות של כלל יחידות הבנק, הניתנות לזיהוי ברמת היחידה, נזקפות באופן ישיר ליחידות מחוללות ההוצאה (לדוגמה: סניפים, יחידות תפעוליות ויחידות מטה);
- הוצאות תפעוליות ואחרות, של כלל יחידות הבנק, כגון: הוצאות מחשוב, תחזוקה, משרדיות והוצאות תפעוליות אחרות, שאינן ניתנות לייחוס ליחידה ספציפית באופן ישיר, מועמסות על כלל היחידות בהתבסס על מפתחות העמסה שונים (כגון: מספר עובדים, מספר לקוחות, מספר מכשירי כספומטים, כמות ונפח פעולות);
- הוצאות היחידות התפעוליות שהועמסו לפי סעיפים 1 ו-2 לעיל מועמסות על יחידות הרווח ויחידות ניהול ובקרה (כגון: משרד ראשי, יחידת ביקורת פנים, יחידת אסטרטגיה וכספים) בהתבסס על מפתחות העמסה שונים, כגון: מספר עובדים, כמות ונפח פעולות;
- הוצאות יחידות הניהול והבקרה מועמסות על יחידות הרווח בהתבסס על מפתחות העמסה שונים (כגון: מספר עובדים, כמות ונפח פעולות);
- חלוקת הוצאות יחידות הרווח ללקוחות היחידה לפי כמות ונפח הפעולות של הלקוח (למעט פעילות בניירות ערך, סחר חוץ לפי כמות פעולות בלבד), כולל הוצאות בגין שירותים הדדיים הניתנים על ידי מערך הסניפים ללקוחות השייכים לחטיבות אחרות;
- חישוב הוצאות מגזרי הפעילות על ידי סכימת סך ההוצאות שהוקצו ללקוחות השייכים למגזר הרלוונטי.

מיסים על הכנסה. ההפרשה למס של מגזרי הפעילות השונים חושבה על פי שיעור המס הסטטוטורי 35.9% (2015: 37.58%). למגזרי פעילות בהם נרשם הפסד נזקפה הכנסת מס, אשר חושבה אף היא על פי שיעור המס הסטטוטורי.

ההפרש בין המס הסטטוטורי שנזקף למגזרי הפעילות, נטו, לבין ההפרשה למס כפי שנרשמה בדוח רווח והפסד מיוחס למגזרים, בעיקר, לפי יחס ההוצאות התפעוליות.

3. הקצאת הון וחישוב תשואה

בגין נכסי הסיכון של כל מגזר, מיוחס לכל מגזר הון עצמי וכתבי התחייבות נדחים, המהווים חלק ממקורות המימון של האשראי. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, מגזרי הפעילות מזוכים בריבית תיאורטית על ההון העצמי המיוחס להם, על בסיס נכסי הסיכון המשוייכים למגזר.

היתרה הממוצעת של נכסי סיכון המוצגת בביאור חושבה בהתייחס לנכסי הסיכון המחושבים לפי עקרונות באזל III.

חישוב התשואה בכל מגזר נעשה בהתאם להון העצמי אשר יוחס כאמור למגזר: 9.06% בשנת 2015, 9.15% בשנת 2016.

4. הצגת הוצאות בינמגזריות

ה"התחשבות" בין מרכזי הרווח בבנק נעשית כמתואר בסעיף 2 לעיל באמצעות מנגנון הקצאת מלוא ההוצאות ללקוחות הבנק, בהתאם למדדי פעילות שונים, ולא בדרך של הקצאתן למרכזי רווח ("מכירת" שירותים בינמגזריים). בהתאם לשיטה המתוארת לעיל, כל לקוח "נושא עימו" את ההוצאות הרלבנטיות לו, אשר נצברות למגזרים השונים בהתאם להשתייכות הלקוחות למגזרים אלה.

במתכונת שתוארה לעיל לא ניתן לקבוע איזה הוצאות של מגזר אחד הועמסו על מגזר אחר (מה שמכונה במתכונת הדיווח "פעילות בין מגזרית"). המפקח על הבנקים אישר לבנק לדווח על פי המנגנון שקבע לעצמו לצורך הקצאת הכנסות והוצאות וכפועל יוצא מכך שלא ליתן דיווח בנוגע להעברות בינמגזריות.

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ה. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים, מאוחד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016				
פעילות ישראל				
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
במיליוני שקלים חדשים				
1,704	3	1,494	367	659
הכנסות ריבית מחיצוניים				
171	72	53	11	34
הוצאות ריבית לחיצוניים				
1,533	(69)	1,441	356	625
הכנסות ריבית, נטו מחיצוניים				
(187)	114	(123)	(64)	(152)
הכנסות ריבית, נטו בינמגזרי				
1,346	45	1,318	292	473
סך הכנסות ריבית, נטו				
1,599	283	560	151	239
הכנסות שאינן מריבית מחיצוניים				
(316)	(216)	44	(4)	(18)
הכנסות שאינן מריבית בינמגזרי				
1,283	67	604	147	221
סך הכנסות שאינן מריבית				
2,629	112	1,922	439	694
סך הכנסות				
216	1	90	46	(40)
הוצאות (ביטול הוצאות) בגין הפסדי אשראי				
2,871	120	1,364	289	306
הוצאות תפעוליות ואחרות				
(458)	(9)	468	104	428
רווח (הפסד) לפני מסים				
(103)	(1)	208	48	166
הפרשה (הקטנת הפרשה) למסים על הרווח				
(355)	(8)	260	56	262
רווח (הפסד) לאחר מסים				
-	-	-	-	-
חלקו של הבנק בהפסדים של חברות כלולות לאחר השפעת המס				
(355)	(8)	260	56	262
רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה				
(41)	-	3	1	2
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה				
(396)	(8)	263	57	264
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק				
50,174	228	32,168	10,532	20,510
יתרה ממוצעת של נכסים				
-	-	-	-	-
מזה: השקעות בחברות כלולות				
49,230	162	31,708	10,581	20,696
מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽³⁾				
51,488	214	34,219	12,398	21,438
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח ⁽³⁾				
61	-	909	316	725
יתרת חובות פגומים				
381	-	51	7	1
יתרת חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 יום או יותר				
71,388	14,595	30,765	6,938	13,830
יתרה ממוצעת של התחייבויות				
66,917	14,485	26,838	6,189	12,025
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור				
67,496	16,221	27,729	6,982	14,285
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח				
34,898	404	32,592	16,049	25,107
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾				
37,081	386	34,023	15,873	25,335
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽¹⁾				
37,354	18,658	24,702	7,502	29,528
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽²⁾				
הכנסות ריבית, נטו:				
1,183	1	1,255	278	454
מרווח מפעילות מתן אשראי לציבור				
163	44	63	14	19
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות הציבור				
-	-	-	-	-
אחר				
1,346	45	1,318	292	473
סך הכנסות ריבית, נטו				

הערות:

(1) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(2) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(3) יתרת האשראי לציבור - מוצגת יתרה רשומה.

(4) ראו ביאור 36 ו'.

פעילות חו"ל							
סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
סך-הכל	פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך פעילות ישראל	מגזר ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
5,671	1,057	280	727	50	4,614	359	28
1,102	313	169	85	59	789	425	23
4,569	744	111	642	(9)	3,825	(66)	5
-	-	(77)	(71)	148	-	385	27
4,569	744	34	571	139	3,825	319	32
3,439	225	60	74	91	3,214	332	50
-	-	-	-	-	-	543	(33)
3,439	225	60	74	91	3,214	(4)875	17
8,008	969	94	645	230	7,039	1,194	49
469	126	-	125	1	343	-	30
5,814	534	68	240	226	5,280	(4)255	75
1,725	309	26	280	3	1,416	939	(56)
753	117	4	100	13	636	337	(19)
972	192	22	180	(10)	780	602	(37)
15	-	-	-	-	15	15	-
987	192	22	180	(10)	795	617	(37)
(82)	-	-	-	-	(82)	(47)	-
905	192	22	180	(10)	713	570	(37)
209,659	34,941	12,438	20,575	1,928	174,718	59,925	1,181
143	-	-	-	-	143	143	-
134,806	21,375	-	19,831	1,544	113,431	-	1,054
142,904	22,100	-	20,577	1,523	120,804	-	1,047
2,943	335	-	335	-	2,608	-	597
440	-	-	-	-	440	-	-
195,865	31,431	5,022	15,542	10,867	164,434	15,909	11,009
163,475	26,048	-	15,210	10,838	137,427	-	10,973
172,318	26,420	-	15,750	10,670	145,898	-	13,185
148,022	23,980	6	21,347	2,627	124,042	13,698	1,294
152,890	24,590	3	21,410	3,177	128,300	14,050	1,552
194,917	13,139	-	-	13,139	181,778	6,326	57,708
3,500	311	-	284	27	3,189	-	18
716	399	-	287	112	317	-	14
353	34	34	-	-	319	319	-
4,569	744	34	571	139	3,825	319	32

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ה. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים, מאוחד (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
פעילות ישראל				
משקי בית פרטית	בנקאות	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
במיליוני שקלים חדשים				
1,510	3	1,387	352	580
139	67	49	10	26
1,371	(64)	1,338	342	554
(184)	99	(131)	(60)	(139)
1,187	35	1,207	282	415
1,677	264	624	124	208
(390)	(190)	(26)	12	8
1,287	74	598	136	216
2,474	109	1,805	418	631
75	1	52	84	(40)
2,766	119	1,253	261	246
(367)	(11)	500	73	425
(104)	(3)	201	31	156
(263)	(8)	299	42	269
-	-	-	-	-
(263)	(8)	299	42	269
(38)	-	(13)	(3)	(8)
(301)	(8)	286	39	261
44,347	239	29,234	10,543	19,307
-	-	-	-	-
43,784	165	28,700	10,455	19,038
44,572	240	30,930	11,466	19,649
64	-	1,112	576	949
384	1	21	6	-
64,891	14,451	28,275	6,790	11,440
62,789	14,324	24,837	5,933	9,578
62,916	16,185	25,055	6,159	10,203
32,367	380	29,253	14,933	24,471
33,395	472	30,511	15,572	24,336
41,728	19,163	24,079	8,591	29,433
הכנסות ריבית, נטו:				
1,019	2	1,146	271	401
168	33	61	11	14
-	-	-	-	-
1,187	35	1,207	282	415

הערות:

(1) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(2) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

פעילות חו"ל							
סך הכל	סך הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך פעילות ישראל	מגזר ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
5,267	1,101	286	665	150	4,166	308	26
1,042	305	176	70	59	737	423	23
4,225	796	110	595	91	3,429	(115)	3
-	-	(44)	(66)	110	-	389	26
4,225	796	66	529	201	3,429	274	29
3,053	261	5	71	185	2,792	(116)	11
-	-	-	-	-	-	585	1
3,053	261	5	71	185	2,792	469	12
7,278	1,057	71	600	386	6,221	743	41
187	10	-	13	(3)	177	-	5
5,725	780	68	245	467	4,945	238	62
1,366	267	3	342	(78)	1,099	505	(26)
568	118	3	131	(16)	450	177	(8)
798	149	-	211	(62)	649	328	(18)
9	-	-	-	-	9	9	-
807	149	-	211	(62)	658	337	(18)
(57)	-	-	-	-	(57)	5	-
750	149	-	211	(62)	601	342	(18)
205,668	38,277	12,698	18,773	6,806	167,391	62,813	908
140	-	-	-	-	140	140	-
124,600	21,580	-	19,726	1,854	103,020	-	878
129,268	21,322	-	19,897	1,425	107,946	-	1,089
2,944	243	-	243	-	2,701	-	-
412	-	-	-	-	412	-	-
192,685	⁽⁴⁾ 35,054	5,271	13,579	16,204	157,631	20,603	11,181
158,278	⁽⁴⁾ 29,670	-	13,553	16,117	128,608	-	11,147
157,875	25,622	-	15,120	10,502	132,253	-	11,735
142,113	25,526	5	21,720	3,801	116,587	14,156	1,027
142,460	24,145	17	21,132	2,996	118,315	12,902	1,127
190,578	15,673	-	-	15,673	174,905	3,937	47,974
3,269	413	-	280	133	2,856	-	17
616	317	-	249	68	299	-	12
340	66	66	-	-	274	274	-
4,225	796	66	529	201	3,429	274	29

(3) יתרת האשראי לציבור – מוצגת יתרה רשומה.

(4) סווג מחדש, ראו ביאור 1 ז'

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

1. אנשים פרטיים – פעילות בישראל, מאוחד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016									
מגזר בנקאות פרטית					מגזר משקי בית				
סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
בנקאות	הלוואות כרטיסי	הלוואות כרטיסי	לדיוור	לדיוור	בנקאות	הלוואות כרטיסי	הלוואות כרטיסי	לדיוור	לדיוור
פרטית	אשראי אחר	אשראי אחר	אחר	אחר	פרטית	אשראי אחר	אשראי אחר	אחר	אחר
במיליוני שקלים חדשים									
1,707	3	2	-	1	1,704	769	386	549	הכנסות ריבית מחיצוניים
243	72	72	-	-	171	173	(2)	-	הוצאות ריבית מחיצוניים
1,464	(69)	(70)	-	1	1,533	596	388	549	הכנסות ריבית, נטו מחיצוניים
(73)	114	115	-	(1)	(187)	243	(35)	(395)	הכנסות ריבית, נטו בינמגזרי
1,391	45	45	-	-	1,346	839	353	154	סך הכנסות ריבית, נטו
1,882	283	283	-	-	1,599	819	752	28	הכנסות שאינן מריבית מחיצוניים
(532)	(216)	(216)	-	-	(316)	(316)	-	-	הכנסות שאינן מריבית בינמגזרי
1,350	67	67	-	-	1,283	503	752	28	סך הכנסות שאינן מריבית
2,741	112	112	-	-	2,629	1,342	1,105	182	סך הכנסות
217	1	1	-	-	216	135	73	8	הוצאות בגין הפסדי אשראי
2,991	120	120	-	-	2,871	1,959	789	123	הוצאות תפעוליות ואחרות
(467)	(9)	(9)	-	-	(458)	(752)	243	51	רווח (הפסד) לפני מסים
(104)	(1)	(1)	-	-	(103)	(220)	96	21	הפרשה (הקטנת הפרשה) למסים על הרווח
(363)	(8)	(8)	-	-	(355)	(532)	147	30	רווח (הפסד) לאחר מסים
(41)	-	-	-	-	(41)	-	(41)	-	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(404)	(8)	(8)	-	-	(396)	(532)	106	30	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
50,402	228	124	35	69	50,174	15,685	11,107	23,382	יתרה ממוצעת של נכסים
49,392	162	58	35	69	49,230	14,753	10,993	23,484	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽³⁾
51,702	214	106	36	72	51,488	14,149	11,715	25,624	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח ⁽³⁾
61	-	-	-	-	61	39	22	-	יתרת חובות פגומים
381	-	-	-	-	381	82	-	299	יתרת חובות שאינם פגומים בפיגור מעל 90 יום
85,983	14,595	14,563	32	-	71,388	69,028	2,341	19	יתרה ממוצעת של התחייבויות
81,402	14,485	14,485	-	-	66,917	66,899	18	-	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
83,717	16,221	16,221	-	-	67,496	67,477	19	-	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
35,302	404	305	55	44	34,898	12,675	9,777	12,446	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾
37,467	386	316	34	36	37,081	14,210	8,668	14,203	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽¹⁾
56,012	18,658	18,658	-	-	37,354	36,821	-	533	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽²⁾
הכנסות ריבית, נטו:									
1,184	1	1	-	-	1,183	676	353	154	מרווח מפעילות מתן אשראי לציבור
207	44	44	-	-	163	163	-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות הציבור
-	-	-	-	-	-	-	-	-	אחר
1,391	45	45	-	-	1,346	839	353	154	סך הכנסות ריבית, נטו

הערות:

(1) נכסי סיכון – כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(2) נכסים בניהול – לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(3) יתרת האשראי לציבור – מוצגת יתרה רשומה.

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ו. אנשים פרטיים – פעילות בישראל, מאוחד (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015									
מגזר בנקאות פרטית					מגזר משקי בית				
סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
בנקאות	הלוואות כרטיסי	לדיוור	אשראי אחר	פרטית	בנקאות	הלוואות כרטיסי	לדיוור	אשראי אחר	פרטית
במיליוני שקלים חדשים									
1,513	3	2	–	1	1,510	695	318	497	הכנסות ריבית מחיצוניים
206	67	67	–	–	139	141	(2)	–	הוצאות ריבית מחיצוניים
1,307	(64)	(65)	–	1	1,371	554	320	497	הכנסות ריבית, נטו מחיצוניים
(85)	99	100	–	(1)	(184)	215	(28)	(371)	הכנסות ריבית, נטו בינמגזרי
1,222	35	35	–	–	1,187	769	292	126	סך הכנסות ריבית, נטו
1,941	264	264	–	–	1,677	933	713	31	הכנסות שאינן מריבית מחיצוניים
(580)	(190)	(190)	–	–	(390)	(390)	–	–	הכנסות שאינן מריבית בינמגזרי
1,361	74	74	–	–	1,287	543	713	31	סך הכנסות שאינן מריבית
2,583	109	109	–	–	2,474	1,312	1,005	157	סך הכנסות
76	1	1	–	–	75	14	63	(2)	הוצאות (ביטול הוצאות) בגין הפסדי אשראי
2,885	119	119	–	–	2,766	1,873	775	118	הוצאות תפעוליות ואחרות
(378)	(11)	(11)	–	–	(367)	(575)	167	41	רווח (הפסד) לפני מסים
(107)	(3)	(3)	–	–	(104)	(187)	67	16	הפרשה (הקטנת הפרשה) למסים על הרווח
(271)	(8)	(8)	–	–	(263)	(388)	100	25	רווח (הפסד) לאחר מסים
(38)	–	–	–	–	(38)	–	(38)	–	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(309)	(8)	(8)	–	–	(301)	(388)	62	25	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
44,586	239	157	21	61	44,347	13,398	10,215	20,734	יתרה ממוצעת של נכסים
43,949	165	84	21	60	43,784	12,853	10,070	20,861	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽³⁾
44,812	240	134	38	68	44,572	12,695	10,186	21,691	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח ⁽³⁾
64	–	–	–	–	64	53	10	1	יתרת חובות פגומים
385	1	1	–	–	384	56	–	328	יתרת חובות שאינם פגומים בפיגור מעל 90 יום
79,342	14,451	14,451	–	–	64,891	63,614	1,237	40	יתרה ממוצעת של התחייבויות
77,113	14,324	14,324	–	–	62,789	62,773	16	–	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
79,101	16,185	16,185	–	–	62,916	62,899	17	–	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
32,747	380	312	34	34	32,367	14,976	7,038	10,353	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾
33,867	472	349	35	88	33,395	16,715	6,907	9,773	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽¹⁾
60,891	19,163	19,163	–	–	41,728	41,043	–	685	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽²⁾
הכנסות ריבית, נטו:									
1,021	2	2	–	–	1,019	601	292	126	מרווח מפעילות מתן אשראי לציבור
201	33	33	–	–	168	168	–	–	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות הציבור
–	–	–	–	–	–	–	–	–	אחר
1,222	35	35	–	–	1,187	769	292	126	סך הכנסות ריבית, נטו

הערות:

- (1) נכסי סיכון – כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
 (2) נכסים בניהול – לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.
 (3) יתרת האשראי לציבור – מוצגת יתרה רשומה.

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ז. עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים – פעילות בישראל, מאוחד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016										
מגזר עסקים קטנים										
מגזר עסקים קטנים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים גדולים				
זעירים			בינוניים			בינוניים				
אחר	סך הכל	ונדל"ן אחר	אחר	סך הכל	ונדל"ן אחר	אחר	סך הכל	ונדל"ן אחר	סך הכל	סך הכל
במיליוני שקלים חדשים										
396	1,098	1,494	97	270	367	149	510	659	2,520	הכנסות ריבית חיצוניים
8	45	53	1	10	11	5	29	34	98	הוצאות ריבית חיצוניים
388	1,053	1,441	96	260	356	144	481	625	2,422	הכנסות ריבית נטו מחיצוניים
(64)	(59)	(123)	(16)	(48)	(64)	(40)	(112)	(152)	(339)	הכנסות ריבית נטו בינמגזרי
324	994	1,318	80	212	292	104	369	473	2,083	סך הכנסות ריבית נטו
59	501	560	59	92	151	44	195	239	950	הכנסות שאינן מריבית מחיצוניים
30	14	44	6	(10)	(4)	17	(35)	(18)	22	הכנסות שאינן מריבית בינמגזרי
89	515	604	65	82	147	61	160	221	972	סך הכנסות שאינן מריבית
–	134	134	–	25	25	–	77	77	236	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
413	1,509	1,922	145	294	439	165	529	694	3,055	סך הכנסות
(10)	100	90	(23)	69	46	(116)	76	(40)	96	הוצאות (ביטול הוצאות) בגין הפסדי אשראי
146	1,218	1,364	27	262	289	9	297	306	1,959	הוצאות תפעוליות ואחרות
277	191	468	141	(37)	104	272	156	428	1,000	רווח (הפסד) לפני מסים
102	106	208	51	(3)	48	99	67	166	422	הפרשה (הקטנת הפרשה) למסים על הרווח
175	85	260	90	(34)	56	173	89	262	578	רווח (הפסד) לאחר מסים
–	3	3	–	1	1	–	2	2	6	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
175	88	263	90	(33)	57	173	91	264	584	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
10,064	22,104	32,168	2,892	7,640	10,532	4,481	16,029	20,510	63,210	יתרה ממוצעת של נכסים
10,036	21,672	31,708	2,919	7,662	10,581	4,529	16,167	20,696	62,985	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽³⁾
10,357	23,862	34,219	2,866	9,532	12,398	5,066	16,372	21,438	68,055	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח ⁽³⁾
421	488	909	98	218	316	10	715	725	1,950	יתרת חובות פגומים
6	45	51	5	2	7	–	1	1	59	יתרת חובות שאינם פגומים בפיגור מעל 90 יום
4,246	26,519	30,765	1,229	5,709	6,938	1,482	12,348	13,830	51,533	יתרה ממוצעת של התחייבויות
4,149	22,689	26,838	1,212	4,977	6,189	1,467	10,558	12,025	45,052	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
4,324	23,405	27,729	1,486	5,496	6,982	1,897	12,388	14,285	48,996	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
10,653	21,939	32,592	4,783	11,266	16,049	7,685	17,422	25,107	73,748	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾
11,314	22,709	34,023	5,000	10,873	15,873	8,037	17,298	25,335	75,231	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽¹⁾
343	24,359	24,702	624	6,878	7,502	84	29,444	29,528	61,732	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽²⁾
314	941	1,255	78	200	278	103	351	454	1,987	הכנסות ריבית, נטו:
10	53	63	2	12	14	1	18	19	96	מרווח מפעילות מתן אשראי לציבור
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות הציבור
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	אחר
324	994	1,318	80	212	292	104	369	473	2,083	סך הכנסות ריבית, נטו

הערות:

- (1) נכסי סיכון – כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
- (2) נכסים בניהול – לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.
- (3) יתרת האשראי לציבור – מוצגת יתרת החוב הרשומה

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ז. עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים – פעילות בישראל, מאוחד (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015										
מגזר עסקים קטנים										
מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים				
מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים				
סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
במיליוני שקלים חדשים										
2,319	580	464	116	352	263	89	1,387	1,006	381	הכנסות ריבית חיצוניים
85	26	22	4	10	7	3	49	42	7	הוצאות ריבית חיצוניים
2,234	554	442	112	342	256	86	1,338	964	374	הכנסות ריבית נטו מחיצוניים
(330)	(139)	(105)	(34)	(60)	(45)	(15)	(131)	(57)	(74)	הכנסות ריבית נטו בינמגזרי
1,904	415	337	78	282	211	71	1,207	907	300	סך הכנסות ריבית נטו
956	208	181	27	124	98	26	624	575	49	הכנסות שאינן מריבית מחיצוניים
(6)	8	(22)	30	12	(12)	24	(26)	(53)	27	הכנסות שאינן מריבית בינמגזרי
950	216	159	57	136	86	50	598	522	76	סך הכנסות שאינן מריבית
223	72	72	–	25	25	–	126	126	–	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
2,854	631	496	135	418	297	121	1,805	1,429	376	סך הכנסות
96	(40)	73	(113)	84	59	25	52	59	(7)	הוצאות (ביטול הוצאות) בגין הפסדי אשראי ⁽⁴⁾
1,760	246	238	8	261	240	21	1,253	1,121	132	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
998	425	185	240	73	(2)	75	500	249	251	רווח (הפסד) לפני מסים
388	156	64	92	31	2	29	201	104	97	הפרשה למסים על הרווח
610	269	121	148	42	(4)	46	299	145	154	רווח (הפסד) לאחר מסים
(24)	(8)	(8)	–	(3)	(3)	–	(13)	(13)	–	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
586	261	113	148	39	(7)	46	286	132	154	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
59,084	19,307	15,360	3,947	10,543	7,813	2,730	29,234	20,111	9,123	יתרה ממוצעת של נכסים
58,193	19,038	15,071	3,967	10,455	7,733	2,722	28,700	19,617	9,083	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽³⁾
62,045	19,649	15,434	4,215	11,466	8,429	3,037	30,930	21,460	9,470	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח ⁽³⁾
2,637	949	911	38	576	422	154	1,112	663	449	יתרת חובות פגומים
27	–	–	–	6	1	5	21	18	3	יתרת חובות שאינם פגומים בפיגור מעל 90 יום
46,505	11,440	10,136	1,304	6,790	5,813	977	28,275	24,561	3,714	יתרה ממוצעת של התחייבויות
40,348	9,578	8,277	1,301	5,933	4,968	965	24,837	21,202	3,635	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
41,417	10,203	8,366	1,837	6,159	4,961	1,198	25,055	21,418	3,637	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
68,657	24,471	17,842	6,629	14,933	10,494	4,439	29,253	19,487	9,766	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾
70,419	24,336	16,871	7,465	15,572	10,817	4,755	30,511	20,254	10,257	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽¹⁾
62,103	29,433	29,286	147	8,591	8,399	192	24,079	23,369	710	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽²⁾
הכנסות ריבית, נטו:										
1,818	401	324	77	271	200	71	1,146	855	291	מרווח מפעילות מתן אשראי לציבור
86	14	13	1	11	11	–	61	52	9	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות הציבור
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	אחר
1,904	415	337	78	282	211	71	1,207	907	300	סך הכנסות ריבית, נטו

הערות:

- (1) נכסי סיכון – כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
 (2) נכסים בניהול – לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.
 (3) יתרת האשראי לציבור – מוצגת יתרת החוב הרשומה

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ח. מידע על אזורים גאוגרפיים

סך נכסים		רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק		הכנסות ⁽¹⁾			
ליום 31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים							
166,987	183,778	400	599	713	6,353	6,225	7,036
1,924	194	19	(39)	(1)	140	63	17
36,100	35,605	138	186	193	766	834	951
249	–	(52)	4	–	112	156	4
38,273	35,799	105	151	192	1,018	1,053	972
205,260	219,577	505	750	905	7,371	7,278	8,008

הערה:

(1) הכנסות – הכנסות ריבית, נטו לפני הוצאות להפסדי אשראי והכנסות שאינן מריבית.

יצוין כי נוכח מכירת פעילות דיסקונט בנק לטין אמריקה (ראו ביאור 15 ד'), נפסקה הפעילות בדרום אמריקה. יצוין גם, כי נוכח מכירת פעילות אידיבי (סוויס) בנק וסגירת סניף לונדון, נפסקה גם הפעילות באירופה.

30. מגזרי פעילות ניהוליים

א. כללי

1. בהתאם להוראות החדשות, תאגיד בנקאי שבהתאם לגישת ההנהלה שלו מגזרי הפעילות שלו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים, ייתן בנוסף גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה ("מגזרי פעילות ניהוליים"), בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מגזרי פעילות – (ASC 280).
2. הבנק זיהה את מגזרי הפעילות הניהוליים הבאים: בנקאות קמעונאית, בנקאות מסחרית, בנקאות עסקית, פעילות פיננסית, דיסקונט שוקי הון והשקעות, דיסקונט בנקורפ, חברת כאל, אחר. מגזרים אלה תואמים את המבנה הניהולי.
- **מגזרים הנמצאים באחריות החטיבה הבנקאית** (בבנק; באחריות החטיבה הקמעונאית בבנק מרכזת דיסקונט, בהתייחס לבנקאות הקמעונאית, ובאחריות החטיבה העסקית-מסחרית בבנק מרכזת דיסקונט, בהתייחס לבנקאות המסחרית):
 - בנקאות קמעונאית** – פעילות משקי הבית (במסגרת זו נכללים השירותים שמעניקים הבנק ובנק מרכזת דיסקונט בתחומי הבנקאות ושוק ההון ללקוחות הפרטיים שלהם) ופעילות עסקים קטנים (במסגרת זו נכללים השירותים שמעניקים הבנק ובנק מרכזת דיסקונט בתחומי הבנקאות ושוק ההון ללקוחות עסקיים, יחידים ותאגידים, שפעילותם אופיינית לעסקים קטנים).
 - בנקאות מסחרית** – במסגרת זו נכללים שירותי בנקאות שמספקים הבנק ובנק מרכזת דיסקונט ללקוחותיהם העסקיים (יחידים ותאגידים) בעלי היקף פעילות בינוני, שאינם משתייכים למגזר הבנקאות העסקית.
 - **מגזר הנמצא באחריות החטיבה העסקית** (בבנק; באחריות החטיבה לבנקאות מסחרית בבנק מרכזת דיסקונט):
 - מגזר בנקאות עסקית** – במסגרת זו נכללים שירותי הבנקאות שמספקים הבנק ובנק מרכזת דיסקונט לתאגידים גדולים. כן כולל המגזר את פעילות הבנק ובנק מרכזת דיסקונט בתחום הבניה והנדל"ן.
 - **מגזר הנמצא באחריות חטיבת שווקים פיננסיים** (בבנק; באחריות החטיבה הפיננסית בבנק מרכזת דיסקונט):
 - מגזר פעילות פיננסית** – במסגרת זו נכללת הפעילות הפיננסית של הבנק ושל בנק מרכזת דיסקונט, שאינה משויכת ללקוחות, כגון פעילות בתיק ניירות הערך של הבנקים.
 - **מגזרים הכוללים את הפעילות של חברות הבת העיקריות בקבוצה:**
 - דיסקונט שוקי הון והשקעות** – פעילות בתחום הבנקאות להשקעות, בתחום ההשקעות (בקרנות השקעה פרטיות, בקרנות הון סיכון ובהשקעות ריאליות נוספות), בתחום הפצת ניירות ערך ובתחום חיתום להנפקות וניהולן.
 - דיסקונט בנקורפ.** – הפעילות הבינלאומית של קבוצת דיסקונט, המתאפיינת כפעילות עסקית-מסחרית ובנקאות פרטית, באמצעות אי די בי ניו יורק.
 - **כאל** – פעילות הנפקה וסליקה של כרטיסי אשראי מסוגים שונים, לשימוש בארץ ובחו"ל.
 - **מגזר אחר** – פעילויות שונות שאינן כלולות במי מהמגזרים שתוארו לעיל, שהיקפן אינו מהותי כדי הגדרתן כמגזר פעילות.
3. **שינוי במבנה הניהולי.** בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015 הוצג מגזר נכסי לקוחות, בהתאמה למבנה הארגוני שהיה בתוקף בתקופות הדיווח המתייחסות. נוכח החלטת דירקטוריון הבנק, על ביטול החטיבה לנכסי לקוחות ושיוך יחידותיה לחטיבות/מערכים קיימים בבנק, הבנק אינו מציג עוד בנפרד את המגזר האמור. הנתונים המתייחסים ללקוחות הבנקאות הפרטית מוצגים במסגרת מגזר הבנקאות הקמעונאית. מספרי ההשוואה הוצגו מחדש בהתאם.
4. בהקצאת ההוצאות למגזרים הניהוליים נעשה שימוש במודל ההקצאה המשמש למגזרים הפיקוחיים, למעט שיוך הלקוח למגזר הניהולי המתאים, בהתאם לתבחינים המשמשים לחלוקת הפעילות בין המגזרים הניהוליים.

30. מגזרי פעילות ניהוליים (המשך)

ב. מידע על מגזרי פעילות ניהוליים

בנקאות קמעונאית ⁽²⁾	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	פעילות פיננסית
במיליוני שקלים חדשים			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			
1,946	343	826	335
1,104	100	376	367
3,050	443	1,202	702
הוצאות (ביטול הוצאות) בגין הפסדי אשראי	239	9	14
הוצאות תפעוליות ואחרות	3,231	483	211
רווח (הפסד) לפני מסים	(420)	710	477
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח	(76)	267	208
רווח (הפסד) לאחר מסים	(344)	443	269
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס	1	-	7
רווח (הפסד) נקי לפני יחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(343)	443	276
רווח מיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	(343)	443	276
יתרת נכסים לסוף השנה	63,733	11,915	70,864
יתרת האשראי לציבור לסוף השנה	61,690	12,002	-
יתרת פקדונות הציבור לסוף השנה	109,485	5,477	5,694

בנקאות קמעונאית ⁽²⁾	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	פעילות פיננסית
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
במיליוני שקלים חדשים			
1,753	332	737	305
1,147	93	357	241
2,900	425	1,094	546
הוצאות (ביטול הוצאות) בגין הפסדי אשראי	119	8	-
הוצאות תפעוליות ואחרות	3,097	434	192
רווח (הפסד) לפני מסים	(316)	652	354
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח	(79)	246	147
רווח (הפסד) לאחר מסים	(237)	406	207
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס	1	-	7
רווח (הפסד) נקי לפני יחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(236)	406	214
רווח מיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	(236)	406	214
יתרת נכסים לסוף השנה	55,692	11,283	68,015
יתרת האשראי לציבור לסוף השנה	54,117	11,542	-
יתרת פקדונות הציבור לסוף השנה	101,973	6,191	5,654

הערות:

(1) תרומה לתוצאות העסקיות של הבנק.

(2) ראו א' 3 לעיל.

(3) סווג מחדש - ראו ביאור 1 ז'.

(4) ראו ביאור ה' ו-ו'.

דיסקונט קפיטל ⁽¹⁾	דיסקונט בנקורפ ⁽¹⁾	כאל ⁽¹⁾	אחר	התאמות	סך-הכל
1	747	362	3	6	4,569
109	208	⁽⁴⁾ 1,260	71	(156)	3,439
110	955	1,622	74	(150)	8,008
-	127	75	-	-	469
28	527	⁽⁴⁾ 1,105	35	(151)	5,814
82	301	442	39	1	1,725
13	108	174	16	2	753
69	193	268	23	(1)	972
9	-	-	-	(2)	15
78	193	268	23	(3)	987
-	-	(82)	(2)	2	(82)
78	193	186	21	(1)	905
1,267	35,609	12,416	5,038	(20,349)	219,577
-	22,100	12,043	-	(5,657)	142,904
-	26,384	19	-	(4,882)	172,318

דיסקונט קפיטל ⁽¹⁾	דיסקונט בנקורפ ⁽¹⁾	כאל ⁽¹⁾	אחר	התאמות	סך-הכל
1	774	290	29	4	4,225
101	216	950	102	(154)	3,053
102	990	1,240	131	(150)	7,278
-	11	34	(1)	(2)	187
13	665	965	163	(147)	5,725
89	314	241	(31)	(1)	1,366
11	124	90	1	-	568
78	190	151	(32)	(1)	798
3	-	1	-	(3)	9
81	190	152	(32)	(4)	807
-	-	(57)	(2)	2	(57)
81	190	95	(34)	(2)	750
1,110	36,353	10,991	7,970	(22,030)	205,260
-	21,321	10,718	-	(4,401)	129,268
-	⁽³⁾ 25,582	17	-	(6,067)	157,875

3.1 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

כללי. חובות – בביאור זה: אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף.

א. חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי – מאוחד

אשראי לציבור					
מסחרי	אנשים פרטיים – הלוואות	אנשים פרטיים – אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
2016					
1,675	176	407	2,258	3	2,261
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2015 ⁽¹⁾					
255	8	209	472	(3)	469
הוצאות (ביטול הוצאות) בגין הפסדי אשראי					
(569)	(16)	(327)	(912)	–	(912)
מחיקות חשבונאיות					
345	–	180	525	–	525
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
(224)	(16)	(147)	(387)	–	(387)
מחיקות חשבונאיות נטו					
(4)	–	–	(4)	–	(4)
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
1,702	168	469	2,339	– ⁽²⁾	2,339
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2016					
161	–	34	195	–	195
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
2015					
1,545	263	411	2,219	5	2,224
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2014 ⁽¹⁾					
115	5	69	189	(2)	187
הוצאות (ביטול הוצאות) בגין הפסדי אשראי					
(390)	(92)	(262)	(744)	–	(744)
מחיקות חשבונאיות					
404	–	189	593	–	593
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
14	(92)	(73)	(151)	–	(151)
מחיקות חשבונאיות נטו					
1	–	–	1	–	1
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
1,675	176	407	2,258	3	2,261
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2015 ⁽¹⁾					
170	3	33	206	–	206
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
2014					
1,709	255	354	2,318	3	2,321
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2013 ⁽¹⁾					
30	19	113	162	2	164
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
(662)	(11)	(259)	(932)	–	(932)
מחיקות חשבונאיות					
441	–	203	644	–	644
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
(221)	(11)	(56)	(288)	–	(288)
מחיקות חשבונאיות נטו					
27	–	–	27	–	27
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
(5)	–	–	(5)	–	(5)
נכסים והתחייבויות מוחזקים למכירה					
1,545	263	411	2,219	5	2,224
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2014 ⁽¹⁾					
134	3	33	170	–	170
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					

הערות:

(1) לא כולל יתרות שסווגו כנכסים והתחייבויות מוחזקים למכירה – ראו ביאור 18.א.

(2) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ועל החובות בגינם היא חושבה – מאוחד

אשראי לציבור					
מסחרי	אנשים פרטיים – הלוואות לדיור	אנשים פרטיים – אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
31 בדצמבר 2016					
יתרת חוב רשומה של חובות:					
63,292	–	482 ⁽³⁾	63,774	4,024	67,798
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
261 ⁽²⁾	25,696	–	25,957	–	25,957
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
26,247 ⁽²⁾	68	26,858 ⁽³⁾	53,173	1,803	54,976
קבוצתי אחר					
89,800	25,764	27,340	142,904	5,827	148,731
סך-הכל חובות					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:					
1,176	–	12 ⁽³⁾	1,188	–	1,188
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
3 ⁽⁴⁾	168 ⁽⁴⁾	–	171	–	171
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
362	–	423 ⁽³⁾	785	– ⁽⁵⁾	785
קבוצתי אחר					
1,541	168	435	2,144	– ⁽⁵⁾	2,144
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					
31 בדצמבר 2015					
יתרת חוב רשומה של חובות:					
60,604	–	2,988	63,592	3,168	66,760
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
231 ⁽²⁾	21,759	–	21,990	–	21,990
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
22,633 ⁽²⁾	49	21,004	43,686	3,102	46,788
קבוצתי אחר					
83,468	21,808	23,992	129,268	6,270	135,538
סך-הכל חובות					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:					
1,211	–	47	1,258	1	1,259
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
2 ⁽⁴⁾	173 ⁽⁴⁾	–	175	–	175
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
292	–	327	619	2	621
קבוצתי אחר					
1,505	173	374	2,052	3	2,055
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					

הערות:

- (1) לרבות אשראי שנבדק על בסיס פרטני ונמצא שאינו פגום בסך של 64,855 מיליון ש"ח (31.12.2015 – 63,816 מיליון ש"ח) וההפרשה בגינו בסך של 799 מיליון ש"ח חושבה על בסיס קבוצתי (31.12.2015 – 796 מיליון ש"ח).
- (2) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך של 266 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה, שהפרייקטים שהן בונות מצויים בהליכי בניה (31.12.2015 – 236 מיליון ש"ח).
- (3) לפרטים בדבר שינוי במדיניות החשבונאית בנושא "סיווג חובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי", ראו ביאור 1 ז'.
- (4) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס פרטני בסך של 2 מיליון ש"ח (31.12.2015 – 3 מיליון ש"ח), ושחושבה על בסיס קבוצתי בסך של 94 מיליון ש"ח (31.12.2015 – 79 מיליון ש"ח).
- (5) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

3. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

3. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי – הבנק

אשראי לציבור					
מסחרי	אנשים פרטיים – הלוואות לדיוור	אנשים פרטיים – אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
2016					
1,112	160	198	1,470	– ⁽¹⁾	1,470
99	7	126	232	–	232
(348)	(16)	(182)	(546)	–	(546)
280	–	89	369	–	369
(68)	(16)	(93)	(177)	–	(177)
1,143	151	231	1,525	– ⁽¹⁾	1,525
134	–	14	148	–	148
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
2015					
1,039	251	204	1,494	– ⁽¹⁾	1,494
35	1	39	75	–	75
(301)	(92)	(150)	(543)	–	(543)
339	–	105	444	–	444
38	(92)	(45)	(99)	–	(99)
1,112	160	198	1,470	– ⁽¹⁾	1,470
142	3	14	159	–	159
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
2014					
1,193	241	155	1,589	– ⁽¹⁾	1,589
(3)	20	82	99	–	99
(516)	(10)	(137)	(663)	–	(663)
365	–	104	469	–	469
(151)	(10)	(33)	(194)	–	(194)
1,039	251	204	1,494	– ⁽¹⁾	1,494
120	3	12	135	–	135
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					

הערה:

(1) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

4. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ועל החובות בגינם היא חושבה – הבנק

אשראי לציבור					
מסחרי	אנשים פרטיים – הלוואות	אנשים פרטיים – אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
31 בדצמבר 2016					
יתרת חוב רשומה של חובות:					
50,246	–	255	50,501	3,901	54,402
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
170	21,952	–	22,122	–	22,122
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
6,247	–	13,200	19,447	–	19,447
קבוצתי אחר					
56,663	21,952	13,455	92,070	3,901	95,971
סך-הכל חובות					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:					
916	–	5	921	–	921
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
(2)3	(2)151	–	154	–	154
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
90	–	212	302	(3)–	302
קבוצתי אחר					
1,009	151	217	1,377	(3)–	1,377
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					
31 בדצמבר 2015					
יתרת חוב רשומה של חובות:					
45,760	–	460	46,220	4,653	50,873
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
143	18,449	–	18,592	–	18,592
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
4,708	–	12,012	16,720	–	16,720
קבוצתי אחר					
50,611	18,449	12,472	81,532	4,653	86,185
סך-הכל חובות					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:					
898	–	8	906	–	906
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
(2)2	(2)157	–	159	–	159
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
70	–	176	246	(3)–	246
קבוצתי אחר					
970	157	184	1,311	(3)–	1,311
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					

הערות:

- (1) לרבות אשראי שנבדק על בסיס פרטני ונמצא שאינו פגום בסך 52,138 מיליון ש"ח (בשנת 2015 – 48,523 מיליון ש"ח) וההפרשה בגינו בסך 620 מיליון ש"ח חושבה על בסיס קבוצתי (בשנת 2015 – 542 מיליון ש"ח).
- (2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס פרטני בסך 1 מיליון ש"ח (31.12.2015 – 2 מיליון ש"ח), ושחושבה על בסיס קבוצתי בסך 81 מיליון ש"ח (31.12.2015 – 67 מיליון ש"ח).
- (3) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

3.1 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות

1. איכות אשראי ופיגורים – המאוחד

31 בדצמבר 2016						
חובות לא פגומים – מידע נוסף		בעייתיים ⁽¹⁾				
בפיגור של 89 ועד 30 ימים	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾	סך-הכל	פגומים ⁽²⁾	לא פגומים	לא בעייתיים	
(4) ימים	(3) ימים					במיליוני שקלים חדשים
פעילות לווים בישראל						
ציבורי-מסחרי						
29	10	9,122	136	58	8,928	בינוי ונדל"ן – בינוי
13	1	8,081	265	7	7,809	בינוי ונדל"ן – פעילות בנדל"ן
7	3	6,904	666	4	6,234	שרותים פיננסיים
129	44	42,550	1,317	985	40,248	מסחרי – אחר
178	58	66,657	2,384	1,054	63,219	סך-הכל מסחרי
73	292	25,610	–	320 ⁽⁵⁾	25,290	אנשים פרטיים הלוואות לדיור
190	82	25,895	61	376	25,458	אנשים פרטיים – אחר
441	432	118,162	2,445	1,750	113,967	סך-הכל ציבורי-פעילות בישראל
–	–	130	–	–	130	בנקים בישראל
–	–	618	–	–	618	ממשלת ישראל
441	432	118,910	2,445	1,750	114,715	סך-הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל						
ציבורי-מסחרי						
1	–	8,182	128	64	7,990	בינוי ונדל"ן
1	1	14,961	370	307	14,284	מסחרי – אחר
2	1	23,143	498	371	22,274	סך-הכל מסחרי
2	7	1,599	–	8	1,591	אנשים פרטיים
4	8	24,742	498	379	23,865	סך-הכל ציבורי פעילות בחו"ל
–	–	4,960	–	–	4,960	בנקים בחו"ל
–	–	119	–	–	119	ממשלות בחו"ל
4	8	29,821	498	379	28,944	סך-הכל פעילות בחו"ל
445	440	142,904	2,943	2,129	137,832	סך-הכל ציבור
–	–	5,090	–	–	5,090	סך-הכל בנקים
–	–	737	–	–	737	סך-הכל ממשלות
445	440	148,731	2,943	2,129	143,659	סך-הכל

הערות לטבלה ראו בעמוד הבא.

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים – המאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2015						
חובות לא פגומים – מידע נוסף		בעייתיים ⁽¹⁾				
בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾	בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים ⁽⁴⁾	סך-הכל	פגומים ⁽²⁾	לא פגומים	לא בעייתיים	
במיליוני שקלים חדשים						
פעילות לווים בישראל						
ציבורי-מסחרי						
7	32 ⁽⁶⁾	6,554	117	87	6,350	בינוי ונדל"ן – בינוי
–	7 ⁽⁶⁾	9,288	276	278	8,734	בינוי ונדל"ן – פעילות בנדל"ן
1	1 ⁽⁶⁾	5,723	127	2	5,594	שרותים פיננסיים
20	101 ⁽⁶⁾	39,829	1,829	309	37,691	מסחרי – אחר
28	141	61,394	2,349	676	58,369	סך-הכל מסחרי
322	81	21,657	–	355 ⁽⁵⁾	21,302	אנשים פרטיים הלוואות לדיור
56	112 ⁽⁶⁾	22,611	64	293	22,254	אנשים פרטיים – אחר
406	334	105,662	2,413	1,324	101,925	סך-הכל ציבור – פעילות בישראל
–	–	405	–	–	405	בנקים בישראל
–	–	502	–	–	502	ממשלת ישראל
406	334	106,569	2,413	1,324	102,832	סך-הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל						
ציבורי-מסחרי						
–	7	7,721	282	63	7,376	בינוי ונדל"ן
1	–	14,353	249	234	13,870	מסחרי – אחר
1	7	22,074	531	297	21,246	סך-הכל מסחרי
5	3 ⁽⁶⁾	1,532	–	5	1,527	אנשים פרטיים
6	10	23,606	531	302	22,773	סך-הכל ציבור פעילות בחו"ל
–	–	5,349	–	–	5,349	בנקים בחו"ל
–	–	14	–	–	14	ממשלות בחו"ל
6	10	28,969	531	302	28,136	סך-הכל פעילות בחו"ל
412	344	129,268	2,944	1,626	124,698	סך-הכל ציבור
–	–	5,754	–	–	5,754	סך-הכל בנקים
–	–	516	–	–	516	סך-הכל ממשלות
412	344	135,538	2,944	1,626	130,968	סך-הכל

הערות:

- (1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ולרבות הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 יום או יותר.
- (2) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים שאורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי ראה ב.2.ג. להלן.
- (3) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הכנסות ריבית.
- (4) חובות בפיגור של 30 ועד 89 יום, אשר צוברים הכנסות ריבית, בסך של 110 מיליון ש"ח סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים (31.12.2015 – 101 מיליון ש"ח).
- (5) כולל הלוואות לדיור בסך של 12 מיליון ש"ח עם הפרשה לפי עומק פיגור בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלווה הסילוקין בגין יתרת ההלוואה שטרם הגיע מועד פרעונה (31.12.2015 – 11 מיליון ש"ח).
- (6) סווג מחדש בעקבות שינוי בנתוני הבנק וחברה מאוחדת.

3.1 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים – מאוחד

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

31 בדצמבר 2016

יתרת קרן חוזית של חובות פגומים ⁽³⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים סך-הכל	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾
במליוני שקלים חדשים				
פעילות לווים בישראל				
ציבורי-מסחרי				
3,126	136	91	20	45
1,208	265	166	12	99
792	666	3	51	663
4,433	1,317	463	280	854
9,559	2,384	723	363	1,661
431	61	46	3	15
9,990	2,445	769	366	1,676
9,990	2,445	769	366	1,676
פעילות לווים בחו"ל				
ציבורי-מסחרי				
637	128	128	–	–
553	370	290	23	80
1,190	498	418	23	80
1	–	–	–	–
1,191	498	418	23	80
1,191	498	418	23	80
11,181	2,943	1,187	389	1,756
11,181	2,943	1,187	389	1,756
מזה:				
	1,381	304	219	1,077
	2,124	740	225	1,384

הערות לטבלה ראו בעמוד הבא.

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים – מאוחד (המשך)

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית (המשך)

31 בדצמבר 2015				
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים ⁽³⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים סך-הכל יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾
במליוני שקלים חדשים				
פעילות לווים בישראל				
ציבורי-מסחרי				
3,310	117	86	13	31
1,545	276	184	16	92
322	127	5	15	122
5,346	1,829	669	380	1,160
10,523	2,349	944	424	1,405
449	64	46	5	18
10,972	2,413	990	429	1,423
10,972	2,413	990	429	1,423
פעילות לווים בחו"ל				
ציבורי-מסחרי				
934	282	254	1	28
379	249	93	33	156
1,313	531	347	34	184
1	–	–	–	–
1,314	531	347	34	184
1,314	531	347	34	184
12,286	2,944	1,337	463	1,607
12,286	2,944	1,337	463	1,607
מזה:				
1,134	366	290	768	
1,732	708	203	1,024	

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

(3) יתרת הקרן החוזית כוללת ריבית שנצברה ולא שולמה במועד היישום לראשונה של ההוראה בעניין חובות פגומים, שטרם נמחקה או נגבתה.

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים – מאוחד (המשך)

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית

2014			2015			2016		
יתרה			יתרה			יתרה		
מזה: נרשמו על בסיס מזומן	ממוצעת של הכנסות ריבית שנרשמו ⁽²⁾	ממוצעת של חובות פגומים ⁽¹⁾	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	ממוצעת של הכנסות ריבית שנרשמו ⁽²⁾	ממוצעת של חובות פגומים ⁽¹⁾	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	ממוצעת של הכנסות ריבית שנרשמו ⁽²⁾	ממוצעת של חובות פגומים ⁽¹⁾
במיליוני שקלים חדשים								
פעילות לווים בישראל								
ציבורי-מסחרי								
1	1	261	2	2	133	2	4	174
בינוי ונדל"ן – בינוי								
15	17	585	7	9	416	8	9	349
בינוי ונדל"ן – פעילות בנדל"ן								
–	1	217	3	3	206	2	4	690
שרותים פיננסיים								
18	25	1,497	9	18	2,124	29	34	1,652
מסחרי – אחר								
34	44	2,560	21	32	2,879	41	51	2,865
סך-הכל מסחרי								
1	4	99	2	3	89	1	1	73
אנשים פרטיים – אחר								
35	48	2,659	23	35	2,968	42	52	2,938
סך-הכל ציבורי-פעילות בישראל								
35	48	2,659	23	35	2,968	42	52	2,938
סך-הכל פעילות בישראל								
פעילות לווים בחו"ל								
ציבורי-מסחרי								
2	5	563	2	4	312	4	6	206
בינוי ונדל"ן								
4	5	235	–	8	268	–	16	333
מסחרי אחר								
6	10	798	2	12	580	4	22	539
סך-הכל מסחרי								
–	–	3	–	–	5	–	–	1
אנשים פרטיים								
6	10	801	2	12	585	4	22	540
סך-הכל ציבורי פעילות בחו"ל								
6	10	801	2	12	585	4	22	540
סך-הכל פעילות בחו"ל								
41	58⁽³⁾	3,460	25	47⁽³⁾	3,553	46	74⁽³⁾	3,478
סך-הכל								

הערות:

(1) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

(2) הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(3) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך של 127 מיליון ש"ח (31.12.2015) – 134 מיליון ש"ח, 31.12.2014 – 171 מיליון ש"ח.

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים – מאוחד (המשך)

ג. חובות בעייתיים באירגון מחדש – מאוחד

31 בדצמבר 2016				
יתרת חוב רשומה				
צובר ⁽¹⁾ בפיגור				
צובר ⁽¹⁾ בפיגור				
שאינו צובר של 90 ימים				
הכנסות ריבית או יותר				
ועד 89 ימים				
בפיגור				
לא				
סך-הכל ⁽²⁾				
במיליוני שקלים חדשים				
פעילות לווים בישראל				
ציבור-מסחרי				
18	–	–	41	59
101	–	2	26	129
598	–	–	63	661
814	–	1	182	997
1,531	–	3	312	1,846
סך-הכל מסחרי				
21	–	1	26	48
1,552	–	4	338	1,894
1,552	–	4	338	1,894
סך-הכל פעילות בישראל				
סך-הכל פעילות בישראל				
פעילות לווים בחו"ל				
ציבור-מסחרי				
21	–	–	–	21
2	–	15	192	209
23	–	15	192	230
23	–	15	192	230
23	–	15	192	230
1,575	–	19	530	2,124
סך-הכל				

הערות:

(1) צובר הכנסות ריבית.

(2) נכלל בחובות פגומים.

התחייבות להעמדת אשראי נוסף לחייבים, שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי, במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי, הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2016 בסך של 41 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015 – 39 מיליון ש"ח).

3.1 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים – מאוחד (המשך)

ג. חובות בעייתיים באירגון מחדש – מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2015

יתרת חוב רשומה

סך-הכל ⁽²⁾	צובר ⁽¹⁾ בפיגור	צובר ⁽¹⁾ בפיגור	שאינו צובר	שאינו צובר	שאינו צובר
	של 30 ימים	של 90 ימים	של 30 ימים	של 90 ימים	של 30 ימים
סך-הכל ⁽²⁾	צובר ⁽¹⁾ בפיגור	צובר ⁽¹⁾ בפיגור	צובר ⁽¹⁾ בפיגור	צובר ⁽¹⁾ בפיגור	צובר ⁽¹⁾ בפיגור
במיליוני שקלים חדשים					
פעילות לווים בישראל					
ציבור-מסחרי					
41	31	–	–	10	בינוי ונדל"ן – בינוי
131	32	–	–	99	בינוי ונדל"ן – פעילות בנדל"ן
121	9	–	–	112	שרותים פיננסיים
1,284	278	2	–	1,004	מסחרי – אחר
1,577	350	2	–	1,225	סך-הכל מסחרי
51	30	–	–	21	אנשים פרטיים – אחר
1,628	380	2	–	1,246	סך-הכל ציבור- פעילות בישראל
1,628	380	2	–	1,246	סך-הכל פעילות בישראל

פעילות לווים בחו"ל					
ציבור-מסחרי					
36	12	–	–	24	בינוי ונדל"ן
68	58	–	–	10	מסחרי – אחר
104	70	–	–	34	סך-הכל מסחרי
104	70	–	–	34	סך-הכל ציבור- פעילות בחו"ל
104	70	–	–	34	סך-הכל פעילות בחו"ל
1,732	450	2	–	1,280	סך-הכל

הערות:

(1) צובר הכנסות ריבית.

(2) נכלל בחובות פגומים.

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים – מאוחד (המשך)

ג. חובות בעייתיים באירגון מחדש – מאוחד (המשך)

2014			2015			2016		
ארגונים מחדש שבוצעו								
יתרת חוב			יתרת חוב			יתרת חוב		
רשומה			רשומה			רשומה		
רשומה לפני			רשומה לפני			רשומה לפני		
לאחר ארגון			לאחר ארגון			לאחר ארגון		
מספר חוזים			מספר חוזים			מספר חוזים		
מספר חוזים			מספר חוזים			מספר חוזים		
במיליוני שקלים חדשים								
פעילות לווים בישראל								
ציבור-מסחרי								
8	11	82	6	10	73	17	17	99
בינוי ונדל"ן – בינוי								
91	91	12	40	40	11	3	3	9
בינוי ונדל"ן – פעילות בנדל"ן								
1	1	12	112	112	3	597	597	5
שרותים פיננסיים								
183	213	467	691	693	391	223	225	379
מסחרי – אחר								
283	316	573	849	855	478	840	842	492
סך-הכל מסחרי								
45	46	2,716	38	39	2,476	33	37	2,553
אנשים פרטיים – אחר								
328	362	3,289	887	894	2,954	873	879	3,045
סך-הכל ציבור- פעילות בישראל								
328	362	3,289	887	894	2,954	873	879	3,045
סך-הכל פעילות בישראל								
פעילות לווים בחו"ל								
ציבור-מסחרי								
293	293	1	–	–	–	1	1	2
בינוי ונדל"ן								
18	18	5	29	29	1	129	129	6
מסחרי – אחר								
311	311	6	29	29	1	130	130	8
סך-הכל מסחרי								
(1)–	(1)–	1	(1)–	(1)–	2	–	–	–
אנשים פרטיים								
311	311	7	29	29	3	130	130	8
סך-הכל ציבור- פעילות בחו"ל								
311	311	7	29	29	3	130	130	8
סך-הכל פעילות בחו"ל								
639	673	3,296	916	923	2,957	1,003	1,009	3,053
סך-הכל								

הערה:

(1) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

3. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים – מאוחד (המשך)

ג. חובות בעייתיים באירגון מחדש – מאוחד (המשך)

2014	2015	2016	ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו ⁽¹⁾		
יטרת חוב מספר חוזים ⁽³⁾ רשומה ⁽³⁾	יטרת חוב מספר חוזים רשומה	יטרת חוב מספר חוזים רשומה	יטרת חוב מספר חוזים רשומה	יטרת חוב מספר חוזים רשומה	יטרת חוב מספר חוזים רשומה
במיליוני שקלים חדשים					
פעילות לווים בישראל					
ציבור-מסחרי					
(2)–	10	(2)–	10	1	17
9	3	(2)–	1	(2)–	1
(2)–	5	(2)–	1	(2)–	2
9	100	26	104	48	98
18	118	26	116	49	118
9	1,597	8	1,348	6	1,362
27	1,715	34	1,464	55	1,480
27	1,715	34	1,464	55	1,480
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור-מסחרי					
–	–	–	–	(2)–	1
–	–	–	–	(2)–	1
–	–	–	–	(2)–	1
–	–	–	–	(2)–	1
27	1,715	34	1,464	55	1,481

הערות:

- (1) חובות שהפכו בתקופת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.
- (2) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)

3. גילוי נוסף בדבר איכות האשראי

(א) מאפייני הסיכון לפי מגזרי האשראי

(1) אשראי מסחרי

- רגישות למחזוריות הכלכלית המקומית בישראל. בנוסף, נוכח יציאתם של גופים ישראלים גדולים להשקעות מהותיות בחו"ל, עלתה רמת החשיפה למשברים גלובליים;
- רגישות לשינויים בצריכה הפרטית;
- חשיפה לתחרות מחו"ל;
- לאור הריכוזיות הגבוהה של מבנה הבעלות והשליטה על החברות במשק – האשראי מאופיין בריכוזיות גבוהה ברמת קבוצות הלווים הגדולות. כמו כן, מבנה קבוצות ההחזקה ונטילת חוב במספר רמות בחברות ההחזקה מעלים את סיכון האשראי ואת פגיעותן של חברות אלו. בתקופה האחרונה, בלטו מספר הסדרי חוב וקיימת אי ודאות ביחס ליכולתן של חברות שגייסו חוב, שלמולו אין תזרים, למחזר חובות אלו.

(2) אשראי לאנשים פרטיים – הלוואות לדיור

- הלוואות בשיעור מימון גבוה מהוות מוקד סיכון בעת ירידה בערך הבטוחה מתחת ליתרת ההלוואה. מדיניות החיתום בבנק מגבילה את שיעור המימון בעת מתן האשראי.

(3) אשראי לאנשים פרטיים – אחר

- החשיפה בתחום האשראי הקמעונאי מושפעת מגורמים מקרו כלכליים.
- התעצמות התחרות במערכת הבנקאית בשנים האחרונות עלולה להוביל לשחיקת מרווחים, ירידה באיכות הלווים וכפועל יוצא מכך, להגברת סיכון האשראי. מדיניות האשראי אינה מאפשרת כיום מתן אשראי ללקוחות עם דירוגים פנימיים נמוכים, ובכך היא ממתנת סיכונים אלו.

(ב) אינדיקציה לאיכות האשראי

31 בדצמבר 2015				31 בדצמבר 2016			
הלוואות לפרטיים				הלוואות לפרטיים			
סך-הכל	אחר	דיור	מסחרי	סך-הכל	אחר	דיור	מסחרי
96.4%	98.5%	98.4%	95.4%	96.4%	98.4%	98.8%	95.2%
שיעור יתרת אשראי תקין לציבור מיתרת אשראי לציבור							
1.3%	1.2%	1.6%	1.2%	1.5%	1.4%	1.2%	1.6%
שיעור יתרת אשראי פגום לציבור מיתרת אשראי לציבור							
2.3%	0.3%	–	3.4%	2.1%	0.2%	–	3.2%
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי לציבור							
1.6%	1.5%	0.8%	1.8%	1.5%	1.6%	0.7%	1.7%
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת סיכון אשראי בעייתי (למעט נגזרים ואיגרות חוב)							
40.6%	104.2%	48.1%	34.8%	38.8%	98.9%	51.2%	32.4%

מספר ימי הפיגור של החוב היו גורם מרכזי בקביעת סיווגי חובות הבנק, ובהתאם משפיע על ההפרשה להפסדי אשראי והמחיקות החשבונאיות. חוב הנבחן על בסיס פרטני, מסווג כחוב פגום כאשר הקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב ומצוי בהליכי גביה.

אינדיקציה מרכזית לאיכות תיק האשראי הינה שיעור החובות התקינים לעומת הבעייתיים בבנק.

3. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)

4. מידע נוסף על הלוואות לדיור

יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון (LTV)⁽¹⁾, סוג החזר וסוג ריבית

יתרת הלוואות לדיור					
סך-הכל סיכון	מזה: בולט ובלון	מזה: ריבית משתנה	אשראי חוץ מאזני	סך-הכל	
במיליוני שקלים חדשים					
31 בדצמבר 2016					
148	9,882	307	16,298	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
46	5,512	66	8,683	מעל 60%	
1,803	368	22	783		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
1,997	15,762	395	25,764 ⁽²⁾		סך-הכל
31 בדצמבר 2015					
147	8,613	277	13,668	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
80	4,875	60	7,324	מעל 60%	
1,525	368	22	816		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
1,752	13,856	359	21,808 ⁽²⁾		סך-הכל

הערות:

(1) היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת. יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק להערכת סיכון הלקוח בעת העמדת המסגרת.

(2) יתרת הלוואות לדיור אינה כוללת את יתרת החובות המסחריים בסך של 266 מיליון ש"ח, המשולבת במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה, שהפרייקטים שהן בונות מצויים בהליכי בניה (ליום 31 בדצמבר 2015 סך של 236 מיליון ש"ח).

ג. מידע בדבר רכישות ומכירות של חובות

להלן פרטים בדבר תמורה ששולמה או התקבלה עבור רכישה או מכירה של הלוואות:

2015					2016				
אשראי לציבור					אשראי לציבור				
אשראי לבנקים סך-וממשלות הכל	אחר	מסחרי לדיור			אשראי לבנקים סך-וממשלות הכל	אחר	מסחרי לדיור		
במיליוני שקלים חדשים									
1,123	204	-	-	919	1,194	107	-	-	1,087
1,290	181	-	-	1,109	847	-	-	-	847

לפרטים נוספים בדבר רווחים (הפסדים) נטו, בגין הלוואות שנמכרו, ראו ביאור 3.

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ד. אשראי לציבור⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני⁽³⁾ לפי גודל האשראי של לווה

1. המאוחד

31 בדצמבר							
2015				2016			
סיכון אשראי חוץ		סיכון אשראי חוץ מאזני(3)		מספר לווים(2)		מספר לווים(2)	
מאזני(3)(5)		אשראי(1)(5)		לווים(2)		אשראי(1)	
במיליוני שקלים חדשים							
תקרת האשראי: באלפי שקלים חדשים							
1,375	1,667	1,072,858	1,420	1,703	1,103,459	עד 10	
4,377	2,253	413,206	4,333	2,285	406,472	עד 20	מעל 10
5,690	4,280	336,611	6,306	4,646	369,272	עד 40	מעל 20
4,383	6,134	192,929	5,069	7,119	225,269	עד 80	מעל 40
2,152	5,895	74,506	2,417	6,570	82,527	עד 150	מעל 80
1,482	6,542	38,497	1,691	7,408	43,793	עד 300	מעל 150
1,555	9,469	25,401	1,704	10,201	27,490	עד 600	מעל 300
2,446	12,929	18,592	2,770	15,592	21,977	עד 1,200	מעל 600
1,425	5,594	4,659	1,658	6,952	5,750	עד 2,000	מעל 1,200
1,644	5,795	2,707	1,918	6,188	2,968	עד 4,000(4)	מעל 2,000
1,815	5,404	1,263	1,843	5,526	1,294	עד 8,000(4)	מעל 4,000
2,934	9,371	986	3,139	9,805	1,033	עד 20,000(4)	מעל 8,000
4,409	12,739	618	4,697	13,611	661	עד 40,000(4)	מעל 20,000
15,197	32,395	625	17,405	33,562	664	עד 200,000(4)	מעל 40,000
3,392	7,880	41	3,023	7,358	39	עד 400,000(4)	מעל 200,000
1,690	2,600	8	1,834	4,273	12	עד 800,000(4)	מעל 400,000
916	*2,883	*4	292	*3,497	*4	עד 1,200,000(4)	מעל 800,000
985	*1,596	*2	665	754	1	עד 1,600,000(4)	מעל 1,200,000
887	1,632	1	936	3,567	2	עד 2,800,000(4)	מעל 1,600,000
-	-	-	-	-	-	עד 3,200,000(4)	מעל 2,800,000
-	*5,672	*1	-	*6,164	*1		מעל 3,200,000(4)
58,754	142,730	2,183,515	63,120	156,781	2,292,688	סך-הכל	
*כולל ניירות ערך מגובי משכנתאות שהונפקו ע"י:							
-	5,672	1	-	6,164	1	GNMA	
-	1,325	1	-	1,044	1	FNMA	
-	1,186	1	-	909	1	FHLMC	

הערות:

- (1) לרבות השקעות באיגרות חוב של הציבור, נכסים הנובעים ממכשירים פיננסיים נגזרים כנגד הציבור, לפני ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות מותרים ליכוי חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (2) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון אשראי חוץ מאזני.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה (לא כולל מסגרות אשראי בערבות בנקים שאינם מהקבוצה ליום 31.12.2016 – 5,298 מיליון ש"ח, ליום 31.12.2015 – 5,118 מיליון ש"ח)
- (4) המאוחד לפי איחוד ספציפי.
- (5) לא כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה – ראו ביאור 18 א'.

3.1 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ד. אשראי לציבור⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני⁽³⁾ לפי גודל האשראי של לווה (המשך)

2. הבנק

31 בדצמבר						
2015			2016			
סיכון אשראי	מספר	סיכון אשראי	מספר	סיכון אשראי	מספר	סיכון אשראי
חוץ מאזני ⁽³⁾	אשראי ⁽¹⁾	חוץ מאזני ⁽³⁾	אשראי ⁽¹⁾	חוץ מאזני ⁽³⁾	אשראי ⁽¹⁾	חוץ מאזני ⁽³⁾
במיליוני שקלים חדשים						
תקרת האשראי: באלפי שקלים חדשים						
510	233	215,192	516	233	219,272	10 עד
1,060	592	107,374	1,085	563	106,977	מעל 10
1,924	1,544	119,744	2,009	1,518	121,429	מעל 20
2,305	3,295	98,468	2,480	3,328	101,959	מעל 40
1,786	4,287	56,319	2,003	4,707	61,960	מעל 80
1,217	4,839	29,241	1,392	5,444	32,998	מעל 150
1,271	7,180	19,440	1,409	7,694	20,964	מעל 300
2,101	10,368	15,072	2,440	12,683	18,073	מעל 600
1,217	4,134	3,561	1,411	5,358	4,541	מעל 1,200
1,351	3,754	1,862	1,605	4,039	2,075	מעל 2,000
1,538	3,474	900	1,626	3,502	927	מעל 4,000
2,315	5,322	613	2,338	5,489	630	מעל 8,000
2,416	6,013	300	2,776	6,485	328	מעל 20,000
8,507	15,453	299	10,415	16,858	337	מעל 40,000
3,051	6,218	34	2,793	6,280	34	מעל 200,000
1,284	2,117	6	1,280	4,238	10	מעל 400,000
1,791	1,968	4	288	1,544	2	מעל 800,000
4	1,499	1	669	2,070	2	מעל 1,200,000
886	1,412	1	936	3,357	2	מעל 1,600,000
36,534	83,702	668,431	39,471	95,390	692,520	סך-הכל

הערות:

- (1) לרבות השקעות באגרות חוב של הציבור, נכסים הנובעים ממכשירים פיננסיים נגזרים כנגד הציבור, לפני ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות מותרים לניכוי חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (2) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון אשראי חוץ מאזני.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
- (4) תקרת האשראי במדרגה העליונה: 2,164 מיליון ש"ח (2015: 2,298 מיליון ש"ח).

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ה. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

המאוחד		הבנק		המאוחד		הבנק	
יתרה ⁽¹⁾	הפרשה ⁽²⁾	יתרה ⁽¹⁾	הפרשה ⁽²⁾	יתרה ⁽¹⁾	הפרשה ⁽²⁾	יתרה ⁽¹⁾	הפרשה ⁽²⁾
31 בדצמבר 2016				31 בדצמבר 2015			
במיליוני שקלים חדשים							
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:							
1,195	4	677	3	1,292	16	636	15
2,544	23	1,421	16	2,089	31	1,165	21
6,861	2	5,620	1	5,955	5	4,972	4
6,240	55	5,451	46	5,073	31	4,415	27
954	–	860	–	944	–	846	–
21,922	25	5,451	6	20,051	24	4,899	6
8,986	27	7,648	22	8,336	27	7,127	22
22,470	54	14,588	50	22,665	67	14,675	60
4,446	5	3,565	4	3,830	5	3,077	4

הערות:

- (1) יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.
- (2) יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף התקופה.
- (3) כולל מחויבות למתן אשראי שניתנה ללקוחות במסגרת "אישור עקרוני ושמירת שיעור הריבית" בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 451 "נהלים למתן הלוואות לדיר".

3.2 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

המאוחד

31 בדצמבר 2016							
סך-הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי			
		מטבעות אחרים	אירו	דולר	צמוד למדד המחירים	לא צמוד	
במיליוני שקלים חדשים							
נכסים							
29,311	–	729	611	4,181	51	23,739	מזומנים ופקדונות בבנקים
38,818	976	20	538	15,972	4,607	16,705	ניירות ערך
440	–	–	–	–	–	440	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
140,760	–	515	1,752	27,050	15,243	96,200	אשראי לציבור, נטו
737	–	–	205	102	206	224	אשראי לממשלות
157	155	–	–	–	2	–	השקעות בחברות כלולות
2,295	2,295	–	–	–	–	–	בניינים וציוד
160	160	–	–	–	–	–	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
3,283	348	33	70	1,254	79	1,499	נכסים בגין מכשירים נגזרים
3,589	461	360	31	948	23	1,766	נכסים אחרים
27	27	–	–	–	–	–	נכסים המוחזקים למכירה
219,577	4,422	1,657	3,207	49,507	20,211	140,573	סך-כל הנכסים
התחייבויות							
172,318	–	2,447	6,770	49,396	5,360	108,345	פקדונות הציבור
5,342	–	9	117	1,908	5	3,303	פקדונות מבנקים
303	–	–	–	113	57	133	פקדונות הממשלה
3,543	–	–	–	3,543	–	–	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
8,498	–	–	90	–	6,356	2,052	אג"ח וכתבי התחייבות נדחים
3,570	353	28	145	1,284	152	1,608	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
11,067	435	41	26	466	186	9,913	התחייבויות אחרות
–	–	–	–	–	–	–	התחייבויות המוחזקות למכירה
204,641	788	2,525	7,148	56,710	12,116	125,354	סך-כל ההתחייבויות
14,936	3,634	(868)	(3,941)	(7,203)	8,095	15,219	הברש
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
–	–	699	3,919	10,749	(3,076)	(12,291)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
–	–	28	1	(189)	–	160	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
–	–	13	33	45	–	(91)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
14,936	3,634	(128)	12	3,402	5,019	2,997	סך-הכל כללי
–	–	50	(43)	(232)	–	225	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
–	–	26	288	152	–	(466)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

הערה:

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

3.2 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

המאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2015							
סך-הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי			
		מטבעות אחרים	אירו	דולר	צמוד למדד המחירים	לא צמוד	
במיליוני שקלים חדשים							
נכסים							
28,518	–	869	690	4,636	61	22,262	מזומנים ופקדונות בבנקים
38,935	1,303	39	642	16,127	4,048	16,776	ניירות ערך
279	–	–	–	–	–	279	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
127,216	–	662	1,966	26,538	14,854	83,196	אשראי לציבור, נטו
515	–	–	103	14	195	203	אשראי לממשלות
144	142	–	–	–	2	–	השקעות בחברות כלולות
2,175	2,175	–	–	–	–	–	בניינים וציוד
142	142	–	–	–	–	–	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
3,208	227	45	125	961	71	1,779	נכסים בגין מכשירים נגזרים
3,696	184	405	112	1,031	26	1,938	נכסים אחרים
432	29	7	112	254	–	30	נכסים המוחזקים למכירה
205,260	4,202	2,027	3,750	49,561	19,257	126,463	סך-כל הנכסים
התחייבויות							
157,875	–	2,790	7,235	46,289 ⁽²⁾	6,473	95,088	פקדונות הציבור
3,907	–	43	228	1,417	6	2,213	פקדונות מבנקים
306	–	–	–	88 ⁽²⁾	79	139	פקדונות הממשלה
3,833	–	–	–	3,833	–	–	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
9,570	–	–	64	–	7,122	2,384	כתבי התחייבות נדחים
3,475	229	44	192	878	144	1,988	התחייבויות אחרות בגין מכשירים נגזרים
10,985	185	80	16	680	145	9,879	התחייבויות אחרות
1,675	–	102	285	1,262	–	26	התחייבויות המוחזקות למכירה
191,626	414	3,059	8,020	54,447	13,969	111,717	סך-כל ההתחייבויות
13,634	3,788	(1,032)	(4,270)	(4,886)	5,288	14,746	הפרש
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
–	–	882	4,089	8,207	(2,047)	(11,131)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
–	–	2	14	(248)	–	232	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
–	–	(21)	110	75	–	(164)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
13,634	3,788	(169)	(57)	3,148	3,241	3,683	סך-הכל כללי
–	–	13	(1)	(275)	–	263	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
–	–	(5)	210	848	–	(1,053)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

הערות:

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

(2) סווג מחדש – ראו ביאור 1 ז'.

3.2. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

הבנק

31 בדצמבר 2016						
סך-הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע ישראלי				
		מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראל		
		מטבעות אחרים	יורו	דולר	צמוד למדד המחירים	לא צמוד
במיליוני שקלים חדשים						
נכסים						
24,596	–	469	479	2,527	12	21,109
21,157	94	–	433	4,436	2,992	13,202
440	–	–	–	–	–	440
90,693	–	368	1,594	4,693	13,086	70,952
732	–	–	204	97	206	225
8,667	7,743	–	–	–	122	802
1,636	1,636	–	–	–	–	–
3,140	344	33	69	1,122	76	1,496
2,119	335	358	6	2	3	1,415
25	25	–	–	–	–	–
153,205	10,177	1,228	2,785	12,877	16,497	109,641
התחייבויות						
123,353	–	2,212	6,253	21,210	5,761	87,917
1,706	–	8	108	352	293	945
68	–	–	–	–	57	11
3,497	–	–	90	–	2,852	555
3,401	349	27	144	1,182	94	1,605
6,668	375	21	4	77	110	6,081
138,693	724	2,268	6,599	22,821	9,167	97,114
14,512	9,453	(1,040)	(3,814)	(9,944)	7,330	12,527
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
–	–	741	3,781	10,138	(3,104)	(11,556)
–	–	28	1	(180)	–	151
–	–	13	33	45	–	(91)
14,512	9,453	(258)	1	59	4,226	1,031
–	–	50	(43)	(223)	–	216
–	–	26	288	152	–	(466)

הערה:

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

32. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

הבנק (המשך)

31 בדצמבר 2015							
סך-הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי			
		מטבעות אחרים	יורו	דולר	צמוד למדד המחירים	לא צמוד	
במיליוני שקלים חדשים							
נכסים							
21,824	–	421	393	3,426	16	17,568	מזומנים ופקדונות בבנקים
22,793	478	–	619	3,781	3,118	14,797	ניירות ערך
							ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
279	–	–	–	–	–	279	
80,221	–	495	1,762	4,880	12,583	60,501	אשראי לציבור, נטו
502	–	–	103	–	195	204	אשראי לממשלה
8,193	7,265	–	–	–	123	805	השקעות בחברות מוחזקות
1,574	1,574	–	–	–	–	–	בניינים וציוד
3,068	219	45	124	819	71	1,790	נכסים בגין מכשירים נגזרים
2,170	84	395	113	1	3	1,574	נכסים אחרים
21	21	–	–	–	–	–	נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה
140,645	9,641	1,356	3,114	12,907	16,109	97,518	סך-כל הנכסים
התחייבויות							
112,779	–	2,508	6,687	18,812	7,208	77,564	פקדונות הציבור
1,673	–	44	226	440	61	902	פקדונות מבנקים
97	–	–	–	–	79	18	פקדונות הממשלה
3,598	–	–	64	–	2,926	608	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
3,274	221	43	175	767	89	1,979	התחייבויות אחרות בגין מכשירים נגזרים
5,936	130	28	6	64	86	5,622	התחייבויות אחרות
127,357	351	2,623	7,158	20,083	10,449	86,693	סך-כל ההתחייבויות
13,288	9,290	(1,267)	(4,044)	(7,176)	5,660	10,825	הפרש
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
–	–	953	3,889	7,308	(2,915)	(9,235)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
–	–	2	14	(238)	–	222	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
–	–	(21)	110	75	–	(164)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
13,288	9,290	(333)	(31)	(31)	2,745	1,648	סך-הכל כללי
–	–	13	(1)	(264)	–	252	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב היוון)
–	–	(5)	210	848	–	(1,053)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב היוון)

הערה:

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

3.3. נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופות לפרעון⁽⁵⁾

המאוחד – במיליוני שקלים חדשים

א. תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים ליום 31 בדצמבר 2016

מטבע עם דרישה עד חודש	מטבע חודש עד שלושה חודשים	מטבע שלושה חודשים עד שנה	מטבע שנה עד שנתיים	מטבע שנתיים עד שלוש שנים
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח):				
נכסים ⁽¹⁾	51,737	13,027	21,053	13,210
התחייבויות	89,602	10,174	22,188	2,623
הפרש	(37,865)	2,853	(1,135)	10,587
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(3,839)	(5,023)	(5,135)	(426)
אופציות (במונחי נכס בסיס)	(57)	60	39	5
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(41,761)	(2,110)	(6,231)	10,161
מטבע חוץ⁽²⁾:				
נכסים ⁽¹⁾	9,543	4,383	7,848	5,464
התחייבויות	43,162	5,599	11,538	1,237
הפרש	(33,619)	(1,216)	(3,690)	4,227
מזה: הפרש – בדולר	(28,276)	(778)	(3,073)	3,925
מזה: הפרש – בגין פעילות חוץ	(16,152)	700	724	2,996
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	3,839	5,023	5,135	(707)
אופציות (במונחי נכס בסיס)	57	(60)	(39)	(5)
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(29,723)	3,747	1,406	2,601
סך-הכל				
נכסים ⁽¹⁾	61,280	17,410	28,901	18,674
התחייבויות ⁽²⁾	132,764	15,773	33,726	3,860
הפרש	(71,484)	1,637	(4,825)	14,814
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	–	–	–	–
אופציות (במונחי נכס בסיס)	–	–	–	–
מזה: אשראי לציבור ⁽¹⁾	30,565	15,090	23,180	14,022
מזה: פקדונות לציבור ⁽²⁾	123,370	12,720	27,740	1,590
ב. יתרה מאזנית ליום 31 בדצמבר 2015				
סך-הכל				
נכסים ⁽¹⁾⁽²⁾	56,244	15,786	29,581	17,762
התחייבויות ⁽³⁾⁽⁴⁾	126,709	14,576	26,120	9,131
הפרש	(70,465)	1,210	3,461	12,497
מזה: אשראי לציבור ⁽³⁾	25,894	14,096	22,988	13,889
מזה: פקדונות לציבור ⁽⁴⁾	116,297	11,620	22,381	4,093

הערות:

- (5) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
- (6) כפי שנקלל בביאור מס' 32 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים, שאינם מסולקים נטו.
- (7) כולל נכסים בסך 406 מיליון ש"ח (2015: 551 מיליון ש"ח) שזמן פרעונם עבר.
- (8) לא כולל מט"י צמוד למטבע חוץ.
- (9) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (10) כולל אשראי בתנאי חח"ד במסגרת בסך 5,536 מיליון ש"ח (2015: 4,510 מיליון ש"ח) וסך של 673 מיליון ש"ח ללא תקופת פרעון (2015: 1,317 מיליון ש"ח).
- (11) כולל אשראי בתנאי חח"ד במסגרת בסך 200 מיליון ש"ח (2015: 409 מיליון ש"ח) וסך של 209 מיליון ש"ח ללא תקופת פרעון (2015: 132 מיליון ש"ח).
- (12) סווג מחדש – ניטרול יתרות של פריטים לא כספיים.
- (13) סווג מחדש – ראו ביאור 1 ז'.

יתרה מאזנית⁽⁶⁾

שיעור תשואה חוזי באחוזים ⁽⁹⁾	סך-הכל	ללא תקופת פרעון ⁽⁷⁾	סך-כל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנים	מעל עשר עד עשרים שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל ארבע עד חמש שנים	מעל שלוש עד ארבע שנים
2.76	161,160	1,196	178,089	3,806	13,975	19,624	9,730	13,804
0.72	137,615	–	139,717	267	1,118	4,241	1,301	3,173
2.04	23,545	1,196	38,372	3,539	12,857	15,383	8,429	10,631
–	(15,161)	–	(15,034)	–	(82)	94	(183)	(1,147)
–	72	–	47	–	–	–	–	–
–	8,456	1,196	23,385	3,539	12,775	15,477	8,246	9,484
3.31	53,995	1,449	59,357	1,219	4,505	11,208	3,929	3,820
0.36	66,238	54	67,317	2	27	236	718	673
2.95	(12,243)	1,395	(7,960)	1,217	4,478	10,972	3,211	3,147
–	(7,402)	1,288	(3,271)	1,217	4,451	10,423	2,889	2,827
–	3,799	1,143	6,792	1,215	4,439	5,897	2,035	2,035
–	15,161	–	15,034	–	82	(94)	183	1,147
–	(72)	–	(47)	–	–	–	–	–
–	2,846	1,395	7,027	1,217	4,560	10,878	3,394	4,294
2.90	215,155	2,645	237,446	5,025	18,480	30,832	13,659	17,624
0.60	203,853	54	207,034	269	1,145	4,477	2,019	3,846
2.30	11,302	2,591	30,412	4,756	17,335	26,355	11,640	13,778
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
3.95	140,760	1,518	158,254	3,582	13,737	18,637	8,085	10,765
0.22	172,318	–	172,817	–	140	305	569	626
2.66	201,058	3,101	219,485	4,241	18,223	28,077	13,740	13,492
0.64	191,212	151	194,501	278	1,157	4,646	4,031	2,588
2.02	9,846	2,950	24,984	3,963	17,066	23,431	9,709	10,904
3.72	127,216	1,963	139,886	2,063	11,171	15,773	7,996	8,669
0.22	157,875	–	158,380	–	167	338	578	685

3.3. נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופות לפרעון⁽⁵⁾ (המשך)

הבנק – במיליוני שקלים חדשים

א. תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים ליום 31 בדצמבר 2016

מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח):	עם דרישה עד חודש	מטבע חודש עד שלושה חודשים	מטבע שלושה עד חודשים עד שנה	מטבע שנה עד שנתיים	מטבע שנתיים עד שלוש שנים
נכסים ⁽¹⁾	44,001	8,436	14,184	12,928	10,057
התחייבויות	69,623	6,657	17,371	3,671	2,310
הפרש	(25,622)	1,779	(3,187)	9,257	7,747
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(3,691)	(4,965)	(4,704)	711	(397)
אופציות(במונחי נכס בסיס)	(57)	60	39	5	-
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(29,370)	(3,126)	(7,852)	9,973	7,350
מטבע חוץ⁽²⁾:					
נכסים ⁽¹⁾	5,379	2,286	1,501	1,019	1,036
התחייבויות	21,359	3,985	5,440	780	145
הפרש	(15,980)	(1,699)	(3,939)	239	891
מזה: הפרש – בדולר	(10,828)	(1,249)	(3,337)	76	757
מזה: הפרש – בגין פעילות חוץ	-	-	-	-	-
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	3,691	4,965	4,704	(711)	397
אופציות(במונחי נכס בסיס)	57	(60)	(39)	(5)	-
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(12,232)	3,206	726	(477)	1,288
סך-הכל					
נכסים ⁽¹⁾	49,380	10,722	15,685	13,947	11,093
התחייבויות ⁽²⁾	90,982	10,642	22,811	4,451	2,455
הפרש	(41,602)	80	(7,126)	9,496	8,638
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	-	-	-	-	-
אופציות(במונחי נכס בסיס)	-	-	-	-	-
מזה: אשראי לציבור ⁽¹⁾	23,712	8,815	12,016	11,129	7,854
מזה: פקדונות לציבור ⁽²⁾	86,554	9,120	20,881	3,271	1,389
ב. יתרה מאזנית ליום 31 בדצמבר 2015					
סך-הכל					
נכסים ⁽²⁾⁽³⁾	41,947	9,886	16,031	13,421	10,183
התחייבויות ⁽²⁾⁽⁴⁾	83,822	10,674	17,354	5,163	2,827
הפרש	(41,875)	(788)	(1,323)	8,258	7,356
מזה: אשראי לציבור ⁽³⁾	20,091	7,863	10,767	10,160	7,494
מזה: פקדונות לציבור ⁽⁴⁾	79,796	9,570	15,645	3,746	1,743

הערות:

- (5) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנוטות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
- (6) כפי שנקבל בביאור מס' 32 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים, שאינם מסולקים נטו.
- (7) כולל נכסים בסך 327 מיליון ש"ח (2015: 466 מיליון ש"ח) שזמן פרעונם עבר.
- (8) לא כולל מט"י צמוד למטבע חוץ.
- (9) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (10) כולל אשראי בתנאי חח"ד במסגרת בסך 3,570 מיליון ש"ח (2015: 2,677 מיליון ש"ח) וסך של 533 מיליון ש"ח ללא תקופת פרעון (2015: 1,105 מיליון ש"ח).
- (11) כולל אשראי בתנאי חח"ד במסגרת בסך 194 מיליון ש"ח (2015: 366 מיליון ש"ח) וסך של 206 מיליון ש"ח ללא תקופת פרעון (2015: 130 מיליון ש"ח).
- (12) סווג מחדש – ניטרול יתרות של פריטים לא כספיים.

שיעור תשואה חוזי באחוזים ⁽⁹⁾	יתרה מאזנית ⁽⁶⁾		סך כל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנים	מעל עשר עד עשרים שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל ארבע עד חמש שנים	מעל שלוש עד ארבע שנים
	סך-הכל	ללא תקופת פרעון ⁽⁷⁾						
2.34	126,274	1,401	139,197	3,330	12,032	16,726	7,400	10,103
0.49	106,391	–	108,153	167	810	3,574	1,177	2,793
1.85	19,883	1,401	31,044	3,163	11,222	13,152	6,223	7,310
–	(14,428)	–	(14,303)	–	(82)	94	(149)	(1,120)
–	72	–	47	–	–	–	–	–
–	5,527	1,401	16,788	3,163	11,140	13,246	6,074	6,190
3.53	16,754	230	18,553	4	54	4,971	1,149	1,154
0.36	31,578	2	32,160	2	24	175	147	103
3.17	(14,824)	228	(13,607)	2	30	4,796	1,002	1,051
–	(9,969)	120	(8,778)	1	9	4,344	684	765
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	14,428	–	14,303	–	82	(94)	149	1,120
–	(72)	–	(47)	–	–	–	–	–
–	(468)	228	649	2	112	4,702	1,151	2,171
2.48	143,028	1,631	157,750	3,334	12,086	21,697	8,549	11,257
0.46	137,969	2	140,313	169	834	3,749	1,324	2,896
2.02	5,059	1,629	17,437	3,165	11,252	17,948	7,225	8,361
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
3.36	90,693	889	103,231	3,106	11,270	13,910	4,815	6,604
0.40	123,353	–	124,102	–	41	333	520	1,993
2.37	131,004	2,165	141,025	2,005	10,134	19,640	9,237	8,541
0.52	127,006	2	129,418	181	857	4,149	2,614	1,777
1.85	3,998	2,163	11,607	1,824	9,277	15,491	6,623	6,764
3.38	80,221	1,436	88,436	1,739	8,943	11,519	4,710	5,150
0.46	112,779	–	113,765	–	59	480	1,824	902

3.4. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

א. כללי

הוראת בנק ישראל בענין הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים (להלן: "ההוראה") יושמה על פי השיטות וההנחות העיקריות שיתוארו להלן. אין בנתונים שיובאו להלן כדי להצביע על שווי הכלכלי של הבנק, ואין הם מהווים נסיון לאמוד שווי זה.

ב. **שווי הוגן של מכשירים פיננסיים**

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, בהתאם להוראה, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרימי המזומנים המהווים בריבית נכיון בשיעור המבטא את אומדן רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי.

אומדן השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרימי המזומנים העתידיים וקביעת שיעור ריבית הנכיון הינם סובייקטיביים. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הנתונים שיובאו להלן אינם בהכרח אינדיקציה לשווי המימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח.

הערכת תזרימי המזומנים העתידיים נעשתה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה מתחשבת בתנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול ויהיו שונים באופן מהותי. הדברים אמורים בעיקר לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית, ולא נכללה השפעת הזכויות שאינן מקנות שליטה והשפעת המס.

עוד יצוין כי יתכן והפער בין היתרה במאזן לבין הערכים המוצגים כשווי הוגן לא ימומש כיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי.

יתר על כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, ולאור השיטות וההנחות ששימשו ביישום ההוראה, יש להזהר בבחינת נתוני השווי ההוגן כשלעצמם, ובעריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ג. **השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים**

פקדונות בבנקים, איגרות חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה – היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח.

ניירות ערך סחירים – שווי שוק, עבור ניירות ערך הנסחרים בשוק פעיל, או ציטוטים של ספקי מחירים בינלאומיים, עבור ניירות ערך הנסחרים בשוק לא פעיל.

אשראי לציבור, נטו – השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעור נכיון מתאים. הערך הנוכחי נמדד עבור תזרימי התקבולים העתידי (לאחר ניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי) לכל הלוואה בנפרד, בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי.

קביעת רמת הסיכון נעשתה, ככל האפשר, בהתבסס על מודל דירוג המשמש כיום את הבנק, אשר בוחן את רמת הסיכון הגלומה בחוב לאור מדדים כספיים ואחרים. יצוין כי ליום 31 בדצמבר 2016 דרג הבנק כ-99% מהחבות אשר יש צורך לדרגה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים (31.12.2015: כ-94%). שיעורי הריבית ששימשו בהיוון נקבעו, בדרך כלל, לפי שיעורי הריבית לפיהם נעשו בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

בחלק מהמקרים, בהיעדר נתוני דירוג, נעשה הפילוח כאמור בהתבסס על הערכה כוללת של רמת הסיכון בהתאם לענפי המשק בהם מסווגים עסקי הלקוחות. בהקשר זה יוטעם כי רמת הסיכון הכללית הנאמדת לגבי ענף מסוים אינה זהה בהכרח לרמת הסיכון של לקוח מסוים הפועל באותו ענף, כל שכן לרמת הסיכון באשראי שהבנק מעמיד לו.

השווי ההוגן של חובות פגומים – חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית נכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה שיעורי נכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח.

העלאת שיעור ריבית ההיוון ב-1 נקודת האחוז היתה מקטינה את השווי ההוגן של החובות הבעייתיים ב-16 מיליון ש"ח. העלאת שיעור ריבית ההיוון ב-0.1 נקודת האחוז היתה מקטינה את השווי ההוגן של החובות הבעייתיים ב-0.5 מיליון ש"ח. (לעומת 26 מיליון ש"ח ו-1 מיליון ש"ח, בהתאמה, ביום 31 בדצמבר 2015).

תזרימי המזומנים בגין משכנתאות הוערכו על פי תחזית לפירעון מוקדם המבוססת על מודל סטטיסטי. הוון תזרימי המזומנים, כאמור, על פי מועדי הפרעון הצפויים, במקום על פי מועדי הפרעון החוזיים, הגדיל את השווי ההוגן של המשכנתאות, בעיקר במגזר הצמוד למדד, ב-110 מיליון ש"ח. (לעומת הקטנה בסך של 205 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015). מח"מ הנכסים במגזר הצמוד למדד, על פי התזרימים המקורי, שאינו מביא בחשבון פרעונות מוקדמים, הגיע ביום 31 בדצמבר 2016 ל-4.06 שנים, לעומת 3.61 שנים לאחר התחשבות בתחזית לפירעונות מוקדמים (31 בדצמבר 2015: ל-4.03 שנים, לעומת 3.52 שנים, בהתאמה).

פקדונות, איגרות חוב וכתבי התחייבות – בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק מגייס פקדונות דומים, או בהנפקות איגרות חוב וכתבי התחייבות דומים, על ידי הבנק, במועד הדיווח, בהתבסס על פרמטרים כגון: גודל הפקדון, תקופת הפקדון, סוג ההצמדה. כתבי התחייבות נדחים סחירים מוצגים לפי שווי שוק.

34. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

תזרימי המזומנים בגין פקדונות הוערכו על פי תחזית לפירעון מוקדם המבוססת על מודל סטטיסטי. היוון תזרים המזומנים, כאמור, על פי מועדי הפירעון הצפויים, במקום על פי מועדי הפירעון החוזיים, הקטין את השווי ההוגן של הפקדונות, בעיקר תוכניות חסכון במגזר הצמוד למדד, ב-55 מיליון ש"ח. (לעומת 68 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015). מח"מ ההתחייבויות במגזר הצמוד למדד, על פי התזרים המקורי, שאינו מביא בחשבון פרעונות מוקדמים, הגיע ביום 31 בדצמבר 2016 ל-3.04 שנים, לעומת 2.84 שנים לאחר התחשבות בתחזית לפירעונות מוקדמים (31 בדצמבר 2015: ל-3.25 שנים, לעומת 3.03 שנים, בהתאמה).

מכשירים פיננסיים (למעט מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים סחירים) לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים ובריבית שוק משתנה - חלק מחברות הבת מניחות שהיתרה במאזן משקפת את השווי ההוגן.

מכשירים פיננסיים נגזרים - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק וכאשר קיימים שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק הפעיל ביותר.

מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי: סיכון שוק, סיכון אשראי וכיו"ב.

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי - השווי ההוגן מוצג בהתאם ליתרה המאזנית של העמלות בעסקאות הנ"ל המהוות קירוב לשווי הוגן. השווי ההוגן של ההתחייבויות הבלתי חוזרות למתן אשראי, שאושרו ועדיין לא ניתנו, אינו שונה מהותית משווי של ההתחייבויות אלה כפי שהן מוצגות בביאור 31 ה'.

הבנק וחברות הבת הבנקאיות בישראל מציגים את היתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. חברה בת בנקאית בחו"ל מציגה את היתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, שאינם שונים מהותית מהוראות המפקח.

ד. ההרכב במאוחד⁽³⁾

31 בדצמבר 2016				
יתרה במאזן	שווי הוגן			
	רמה 1 ⁽¹⁾	רמה 2 ⁽¹⁾	רמה 3 ⁽¹⁾	סה"כ
במיליוני שקלים חדשים				
נכסים פיננסיים				
מזומנים ופקדונות בבנקים	29,311	8,886	-	20,448
ניירות ערך ⁽²⁾	38,818	21,706	16,551	853
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	440	-	-	440
אשראי לציבור, נטו	140,760	3,336	1	136,790
אשראי לממשלות	737	-	-	799
נכסים בגין מכשירים נגזרים	3,283	365	2,075	843
נכסים פיננסיים אחרים	1,803	298	21	1,484
סך-כל הנכסים הפיננסיים	215,152⁽³⁾	34,591	18,648	161,657
התחייבויות פיננסיות				
פקדונות הציבור	172,318	19,173	116,222	37,120
פקדונות מבנקים	5,342	-	4,166	1,182
פקדונות הממשלה	303	-	123	189
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	3,543	-	-	3,712
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	8,498	7,271	265	1,958
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	3,570	365	2,910	295
התחייבויות פיננסיות אחרות	7,963	583	28	7,352
סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות	201,537⁽³⁾	27,392	123,714	51,808
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים				
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי	83	-	-	83

הערות:

- (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
- (2) לפירט נוסף של היתרה במאזן והשווי ההוגן של ניירות ערך, ראו ביאור 12.
- (3) מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 50,627 מיליון ש"ח ו-87,991 מיליון ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן זהה לשוויים ההוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף בדבר מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה, ראו סעיף ה' 1 ו-2 להלן.

34. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. ההרכב במאוחד (המשך)⁽³⁾

31 בדצמבר 2015					
יתרה במאזן	שווי הוגן			סה"כ	
	רמה 1 ⁽¹⁾	רמה 2 ⁽¹⁾	רמה 3 ⁽¹⁾		
במיליוני שקלים חדשים					
נכסים פיננסיים					
מזומנים ופקדונות בבנקים	28,518	11,563	–	16,962	28,525
ניירות ערך ⁽²⁾	38,935	22,970	15,568	803	39,341
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	279	–	–	279	279
אשראי לציבור, נטו	127,216	1,280	2	126,352	127,634
אשראי לממשלות	515	–	–	574	574
נכסים בגין מכשירים נגזרים	3,208	252	2,235	721	3,208
נכסים פיננסיים אחרים	1,905	59	28	1,818	1,905
נכסים פיננסים מוחזקים למכירה ⁽⁴⁾	403	–	3	400	403
סך-כל הנכסים הפיננסיים	200,979 ⁽³⁾	36,124	17,836	147,909	201,869
התחייבויות פיננסיות					
פקדונות הציבור	157,875 ⁽⁵⁾	18,890	109,229 ⁽⁵⁾	30,183	158,302
פקדונות מבנקים	3,907	243	3,543	150	3,936
פקדונות הממשלה	306 ⁽⁵⁾	–	183 ⁽⁵⁾	137	320
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	3,833	–	–	4,118	4,118
כתבי התחייבות נדחים	9,570	8,460	43	2,328	10,831
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	3,475	252	2,905	318	3,475
התחייבויות פיננסיות אחרות	7,810	238	33	7,539	7,810
התחייבויות פיננסיות מוחזקות למכירה ⁽⁴⁾	1,675	–	1,675	–	1,675
סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות	188,451 ⁽³⁾	28,083	117,611	44,773	190,467
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי	66	–	–	66	66

הערות:

- (1) רמה 1 – מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 – מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 – מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
- (2) לפירוט נוסף של היתרה במאזן והשווי ההוגן של ניירות ערך, ראו ביאור 12.
- (3) מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 50,999 מיליון ש"ח ו-85,383 מיליון ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן זהה לשוויים ההוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף בדבר מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה, ראו סעיף ה' 1 ו-2 להלן.
- (4) ראו ביאור 18א.
- (5) סווג מחדש – ראו ביאור 1 ז'.

34. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ה. פריטים הנמדדים בשווי הוגן – מאוחד

1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2016					
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-					
מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נכסים מחירים מצוטטים בשוק פעיל אחרים (רמה 2)	נתונים לא משמעותיים (רמה 3)	נתונים לא משמעותיים השפעת הסכמי קיזוז	סך-הכל	יתרה מאזנית
במיליוני שקלים חדשים					
נכסים					
ניירות ערך זמינים למכירה					
14,671	1,893	-	-	16,564	16,564
של ממשלת ישראל					
197	721	-	-	918	918
של ממשלות זרות					
10	48	-	-	58	58
של מוסדות פיננסיים בישראל					
-	1,154	-	-	1,154	1,154
של מוסדות פיננסיים זרים					
-	7,683	-	-	7,683	7,683
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)					
200	153	-	-	353	353
של אחרים בישראל					
-	2,023	-	-	2,023	2,023
של אחרים זרים					
110	-	-	-	110	110
מניות					
15,188	13,675	-	-	28,863	28,863
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה					
ניירות ערך למסחר					
2,424	144	-	-	2,568	2,568
של ממשלת ישראל					
-	21	-	-	21	21
של ממשלות זרות					
14	-	-	-	14	14
של מוסדות פיננסיים בישראל					
-	39	-	-	39	39
של מוסדות פיננסיים זרים					
-	61	-	-	61	61
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)					
46	8	-	-	54	54
של אחרים בישראל					
-	65	-	-	65	65
של אחרים זרים					
13	-	-	-	13	13
מניות					
2,497	338	-	-	2,835	2,835
סך-הכל ניירות ערך למסחר					
3,336	1	-	-	3,337	3,337
אשראי לציבור בגין ניירות ערך שהושאלו					
נכסים בגין מכשירים נגזרים					
-	-	178	-	178	178
חוזי ריבית שקל מדד					
-	1,359	247	-	1,606	1,606
חוזי ריבית אחרים					
12	689	418	-	1,119	1,119
חוזי מטבע חוץ					
353	27	-	-	380	380
חוזים בגין מניות					
-	-	-	-	-	-
חוזי סחורות ואחרים					
365	2,075	843	-	3,283	3,283
סך-הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים					
-	21	-	-	21	21
אחר					
298	-	-	-	298	298
נכסים בגין פעילות בשוק המעוף					
21,684	16,110	843	-	38,637	38,637
סך-הכל נכסים					
התחייבויות					
1,185	20	-	-	1,205	1,205
פקדונות הציבור בגין ניירות ערך שנשאלו					
-	-	319	-	319	319
פקדונות CLN					
-	-	160	-	160	160
חוזי ריבית שקל מדד					
-	1,788	-	-	1,788	1,788
חוזי ריבית אחרים					
12	1,122	135	-	1,269	1,269
חוזי מטבע חוץ					
353	-	-	-	353	353
חוזים בגין מניות					
-	-	-	-	-	-
חוזי סחורות ואחרים					
365	2,910	295	-	3,570	3,570
סך-הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
-	28	-	-	28	28
אחר					
298	-	-	-	298	298
התחייבות בגין פעילות בשוק המעוף					
285	-	-	-	285	285
מכירות בחסר של ניירות ערך					
2,133	2,958	614	-	5,705	5,705
סך-הכל ההתחייבויות					

34. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ה. פריטים הנמדדים בשווי הוגן - מאוחד (המשך)

1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 בדצמבר 2015					
מידות שווי הוגן המשתמשות ב-					
מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	מחירים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים נצפים משמעותיים (רמה 3)	השפעת הסכמי קיזוז	סך-הכל שווי יתרה הוגן מאזנית	במיליוני שקלים חדשים
נכסים					
ניירות ערך זמינים למכירה					
14,147	1,194	-	-	15,341	של ממשלת ישראל
582	330	-	-	912	של ממשלות זרות
221	48	-	-	269	של מוסדות פיננסיים בישראל
34	1,832	-	-	1,866	של מוסדות פיננסיים זרים
-	7,529	-	-	7,529	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
228	224	-	-	452	של אחרים בישראל
66	1,239	-	-	1,305	של אחרים זרים
493	-	-	-	493	מניות
15,771	12,396	-	-	28,167	סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה
ניירות ערך למסחר					
1,923	85	-	-	2,008	של ממשלת ישראל
835	-	-	-	835	של ממשלות זרות
-	-	-	-	-	של מוסדות פיננסיים בישראל
-	1	-	-	1	של מוסדות פיננסיים זרים
-	61	-	-	61	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
21	9	-	-	30	של אחרים בישראל
-	20	-	-	20	של אחרים זרים
6	1	-	-	7	מניות
2,785	177	-	-	2,962	סך-הכל ניירות ערך למסחר
1,280	2	-	-	1,282	אשראי לציבור בגין ניירות ערך שהושאלו
נכסים בגין מכשירים נגזרים					
-	-	168	-	168	חוזי ריבית שקל מדד
-	1,655	154	-	1,809	חוזי ריבית אחרים
23	550	399	-	972	חוזי מטבע חוץ
229	30	-	-	259	חוזים בגין מניות
-	-	-	-	-	חוזי סחורות ואחרים
252	2,235	721	-	3,208	סך-הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים
-	28	-	-	28	אחר
59	-	-	-	59	נכסים בגין פעילות בשוק המעוף
20,147	14,838	721	-	35,706	סך-הכל נכסים
התחייבויות					
865	25	-	-	890	פקדונות הציבור בגין ניירות ערך שנשאלו
-	-	345	-	345	פקדונות CLN
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
-	-	149	-	149	חוזי ריבית שקל מדד
-	2,125	-	-	2,125	חוזי ריבית אחרים
23	780	169	-	972	חוזי מטבע חוץ
229	-	-	-	229	חוזים בגין מניות
-	-	-	-	-	חוזי סחורות ואחרים
252	2,905	318	-	3,475	סך-הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
-	33	-	-	33	אחר
59	-	-	-	59	התחייבות בגין פעילות בשוק המעוף
179	-	-	-	179	מכירות בחסר של ניירות ערך
1,355	2,963	663	-	4,981	סך-הכל ההתחייבויות

34. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ה. פריטים הנמדדים בשווי הוגן – מאוחד (המשך)

2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2016					
הפסדים לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2016	סך הכל שווי הוגן	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
במיליוני שקלים חדשים					
(211)	1,562	1,562	–	–	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
–	16	16	–	–	אחרים
31 בדצמבר 2015					
הפסדים לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2015	סך הכל שווי הוגן	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
במיליוני שקלים חדשים					
(225)	1,810	1,810	–	–	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
–	15	15	–	–	אחרים

34. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ו. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 – מאוחד

1. לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים	שווי הוגן ליום	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	סילוקים	רכישות	הנפקות	סך-הכל רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו שנכללו בדוח רווח והפסד	שווי הוגן ליום
31.12.2016	31.12.2016							31.12.2015
במיליוני שקלים חדשים								
נכסים (התחייבויות) בגין מכשירים נגזרים, נטו								
	18	–	–	(3)	–	–	(12) ⁽¹⁾	19
	247	2	(13)	(50)	–	–	154 ⁽¹⁾	154
	283	– ⁽²⁾	4	(172)	(99)	–	320 ⁽¹⁾	230
396	548	2	(9)	(225)	(99)	–	476	403
התחייבויות								
	(319)	–	–	69	–	(29)	(14)	(345)
	(14)							CLN

2. לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים	שווי הוגן ליום	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	סילוקים	רכישות	הנפקות	סך-הכל רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו שנכללו בדוח רווח והפסד	שווי הוגן ליום
31.12.2015	31.12.2015							31.12.2014
במיליוני שקלים חדשים								
נכסים (התחייבויות) בגין מכשירים נגזרים, נטו								
	19	–	–	5	–	–	33 ⁽¹⁾	(19)
	154	24	(12)	(72)	–	–	69 ⁽¹⁾	145
	230	(1)	– ⁽²⁾	(618)	(45)	– ⁽²⁾	343 ⁽¹⁾	551
323	403	23	(12)	(685)	(45)	–	445	677
התחייבויות								
	(345)	–	–	70	–	(408)	(7)	–
	(6)							CLN

הערות:

(1) נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית".

(2) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

ז. העברות בין רמות בהיררכיות השווי ההוגן

בשנים 2015–2016 התבצעו העברות לא מהותיות אל רמה 3 או ממנה, בשל הבהרה של הפיקוח על הבנקים, לפיה מכשירים נגזרים בהם סיכון האשראי נקבע על בסיס נתונים שאינם נצפים יכללו ברמה 3.

34. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ח. מידע נוסף בדבר נתונים לא ניצפים משמעותיים וטכניקות המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3

1. מידע כמותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

שווי הוגן ליום 31.12.2016				טווח (ממוצע משוקלל)	נתונים לא נצפים	טכניקות הערכה	שווי הוגן ליום 31.12.2015
במיליוני ש"ח				באחוזים			במיליוני ש"ח
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה							
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון					שיעורי היוון, נתונים משוק הנדל"ן	היוון תזרימי מזומנים, הערכות שווי ושמאות	1,562
אחר					שווי החברה, נתונים משוק הנדל"ן	הערכת שווי על ידי מומחה הנדל"ן	16
ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה							
נכסים (התחייבויות) בגין מכשירים נגזרים, נטו							
חוזי ריבית שקל-מדד					עקום ריבית במגזר צמוד מדד סיכון אשראי צדדים נגדיים (CVA)	היוון תזרימי מזומנים	18
				מ-0.74% עד 2.57% (-0.08%)	מ-0.00% עד 3.09% (0.42%)		
חוזי ריבית אחרים					עקום ריבית במגזר צמוד מדד סיכון אשראי צדדים נגדיים (CVA)	היוון תזרימי מזומנים	247
				מ-0.73% עד 2.38% (-0.41%)	מ-0.00% עד 9.92% (0.07%)		
חוזי מטבע חוץ					עקום ריבית במגזר צמוד מדד סיכון אשראי צדדים נגדיים (CVA)	היוון תזרימי מזומנים, מודלים לתמחור אופציות	283
				מ-0.00% עד 18.40% (0.16%)	מ-0.00% עד 3.83% (0.04%)		
התחייבויות							
פקדונות CLN					סיכון אשראי של נכס הבסיס	היוון תזרימי מזומנים	319
שווי הוגן ליום 31.12.2015				טווח (ממוצע משוקלל)	נתונים לא נצפים	טכניקות הערכה	שווי הוגן ליום 31.12.2015
במיליוני ש"ח				באחוזים			במיליוני ש"ח
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה							
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון					שיעורי היוון, נתונים משוק הנדל"ן	היוון תזרימי מזומנים, הערכות שווי ושמאות	1,810
אחר					שווי החברה, נתונים משוק הנדל"ן	הערכת שווי על ידי מומחה הנדל"ן	15
ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה							
נכסים בגין מכשירים נגזרים, נטו							
חוזי ריבית שקל-מדד					ציפיות אינפלציה עד שנה סיכון אשראי צדדים נגדיים (CVA)	היוון תזרימי מזומנים	19
				מ-4.74% עד 0.31% (-2.08%)	מ-0.00% עד 7.61% (0.68%)		
חוזי ריבית אחרים					ציפיות אינפלציה עד שנה סיכון אשראי צדדים נגדיים (CVA)	היוון תזרימי מזומנים	154
				מ-4.59% עד 0.33% (-1.37%)	מ-0.00% עד 12.46% (0.20%)		
חוזי מטבע חוץ					ציפיות אינפלציה עד שנה סיכון אשראי צדדים נגדיים (CVA)	היוון תזרימי מזומנים, מודלים לתמחור אופציות	230
				מ-0.00% עד 3.83% (0.04%)	מ-0.00% עד 3.83% (0.04%)		
התחייבויות							
פקדונות CLN					סיכון אשראי של נכס הבסיס	היוון תזרימי מזומנים	345

הערה:

(1) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

34. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ח. מידע נוסף בדבר נתונים לא ניצפים משמעותיים וטכניקות המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3 (המשך)

2. מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

הנתונים הלא ניצפים המשמעותיים, אשר שימשו במדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים, הם עקום ריבית במגזר צמוד מדד, והתאמות בגין סיכון אשראי צדדים נגדיים (CVA). ככל שעקום הריבית עולה (יורד) והבנק מתחייב לשלם את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן גדל (קטן). ככל שעקום הריבית עולה (יורד) והצד הנגדי לעסקה מחויב לשלם לבנק את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן קטן (גדל). מקדם סיכון אשראי צד נגדי (CVA) מבטא את ההסתברות לכשל אשראי של הצד הנגדי לעסקה. עליה בהסתברות לכשל מקטינה את השווי ההוגן של העסקה, ולהפך.

35. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

כללי – הגילוי בקשר לצדדים קשורים ניתן עד וכולל שנת 2014 בהתאם ל-IAS 24, אשר קובע את דרישות הגילוי בדבר היחסים עם צד קשור וכן על עסקאות ויתרות שטרם נפרעו עם צד קשור. בנוסף נדרש מתן גילוי על תגמול לאנשי מפתח ניהוליים. בהתאם להוראה בנושא זה, המיושמת החל מיום 1 בינואר 2015, המידע בנושא זה בדוח לציבור יינתן לגבי כל בעל ענין לפי תקנות ניירות ערך, איש קשור לפי הוראה 312 וכל צד קשור אחר לפי כללי החשבונאות המקובלים בבנקים באר"ב. הנתונים בהתאם להוראה מוצגים החל מדוח שנתי 2015. לא נדרש להציג למפרע מספרי השוואה, כיוון שהמידע אינו קיים בידי הבנק. לאור האמור, נפגמה ההשוואתיות בין נתוני השנים 2015 ו-2016, לבין נתוני שנת 2014.

א. יתרות

31 בדצמבר 2016													
בעלי עניין ⁽¹⁾							צדדים קשורים ⁽¹⁾						
מחזיקי מניות							המוחזקים						
							ע"י הבנק						
בעלי שליטה ⁽²⁾							מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה						
אחרים ⁽³⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾		אחרים ⁽⁶⁾⁽⁷⁾		שנעשתה העסקה		חברות כלולות ⁽⁸⁾		אחרים ⁽⁹⁾			
(11)	(10)	(11)	(10)	(11)	(10)	(11)	(10)	(11)	(10)	(11)	(10)	(11)	(10)
במיליוני שקלים חדשים													
נכסים													
פקדונות בבנקים													
15	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ניירות ערך ⁽¹²⁾													
985	547	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
אשראי לציבור													
296	223	299	259	151	131	4	4	4	2	-	-	-	-
(4)	(3)	(2)	(2)	(7)	(7)	-	-	-	-	-	-	-	-
הפרשה להפסדי אשראי													
292	220	297	257	144	124	4	4	4	2	-	-	-	-
אשראי לציבור נטו													
-	-	157	157	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
השקעות בחברות כלולות ⁽¹²⁾													
25	12	15	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
נכסים אחרים – חייבים אחרים ויתרות חובה													
התחייבויות													
פקדונות הציבור													
439	338	78	32	-	-	9	8	4	3	-	-	-	-
פקדונות מבנקים													
800	800	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
כתבי התחייבות נדחים													
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
התחייבויות אחרות – זכאים אחרים ויתרות זכות													
76	27	19	19	-	-	-	-	25	25	-	-	-	-
מניות (כלול בהון) ⁽¹³⁾													
-	-	-	-	-	-	-	-	(15)	(15)	-	-	-	-
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ⁽¹⁴⁾⁽¹²⁾													
217	210	71	71	-	-	1	1	4	4	-	-	-	-

הערות לטבלאות ראו לאחר סעיף ד'.

35. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

א. יתרות (המשך)

31 בדצמבר 2015													
בעלי עניין ⁽¹⁾							צדדים קשורים ⁽¹⁾						
מחזיקי מניות							המוחזקים ע"י הבנק						
							מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה						
בעלי שליטה ⁽²⁾		אחרים ⁽³⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾		אחרים ⁽⁶⁾⁽⁷⁾		שנעשתה העסקה		חברות כלולות ⁽⁸⁾		אחרים ⁽⁹⁾	
(11)	(10)	(11)	(10)	(11)	(10)	(11)	(10)	(11)	(10)	(11)	(10)	(11)	(10)
במיליוני שקלים חדשים													
נכסים													
פקדונות בבנקים													
11	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1,421 ⁽¹⁷⁾	1,037 ⁽¹⁷⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ניירות ערך													
297	158	363	322	232	167	3	3	1	1	-	-	-	-
אשראי לציבור													
(19)	(3)	(3)	(2)	(2)	(1)	-	-	-	-	-	-	-	-
הפרשה להפסדי אשראי													
278	155	360	320	230	166	3	3	1	1	-	-	-	-
אשראי לציבור נטו													
-	-	144	144	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
השקעות בחברות כלולות ⁽¹²⁾													
36	18	18	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
נכסים אחרים													
התחייבויות													
פקדונות הציבור													
442	398	87	68	-	-	9	7	6	3	-	-	-	-
פקדונות מבנקים													
600	198	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
כתבי התחייבות נדחים													
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
התחייבויות אחרות													
66	38	17	17	-	-	1	1	22 ⁽¹⁶⁾	22 ⁽¹⁶⁾	-	-	-	-
מניות (כלול בהון) ⁽¹³⁾													
-	-	-	-	-	-	-	-	- ⁽¹⁵⁾	- ⁽¹⁵⁾	-	-	-	-
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ⁽¹⁴⁾⁽¹²⁾													
64	53	76	65	-	-	1	1	2	2	-	-	-	-

הערות לטבלאות ראו לאחר סעיף ד'.

35. בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

בעלי עניין ⁽¹⁾		צדדים קשורים ⁽¹⁾	
מחזיקי מניות		המוחזקים ע"י הבנק	
בעלי שליטה ⁽²⁾	אחרים ⁽³⁾	חברות כלולות ⁽⁸⁾	אחרים ⁽⁹⁾
במיליוני שקלים חדשים			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			
הכנסות ריבית נטו (ראו סעיף ד')	-	-	2
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	-	17
הכנסות שאינן מריבית	-	-	10
הוצאות תפעוליות ואחרות (ראו סעיף ג')	-	(32)	(7)
סך-הכל	-	(4)	23
הכנסות ריבית נטו (ראו סעיף ד')	-	-	5
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	-	(15)
הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית	-	-	5
הוצאות תפעוליות ואחרות (ראו סעיף ג')	-	(30)	(8)
סך-הכל	-	(3)	(18)

צדדים קשורים

בעלי עניין ⁽¹⁾		צדדים קשורים ⁽¹⁾	
מחזיקי מניות		המוחזקים ע"י הבנק ⁽¹⁾	
בעלי שליטה ⁽²⁾	אחרים ⁽³⁾	חברות כלולות ⁽⁸⁾	אחרים ⁽⁶⁾
במיליוני שקלים חדשים			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			
הכנסות ריבית נטו (ראו סעיף ד')	-	-	10
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	-	6
הכנסות שאינן מריבית	-	-	-
הוצאות תפעוליות ואחרות (ראו סעיף ג')	-	(39)	(3)
סך-הכל	-	(39)	13

הערות לטבלאות ראו לאחר סעיף ד'.

35. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ג. תגמול וכל הטבה אחרת לבעלי ענין (מהתאגיד הבנקאי ומחברות מוחזקות)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2014		2015		2016	
אנשי מפתח ניהוליים ⁽⁵⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾	
מספר מקבלי ההטבה	סך ההטבות	מספר מקבלי ההטבה	סך ההטבות	מספר מקבלי ההטבה	סך ההטבות
במיליוני שקלים חדשים					
22	34	13	24	12	26
16	5	12	6	13	6
38	39	25	30	25	32

* סכומי התגמול אינם כוללים מס שכר.

ד. הכנסות ריבית, נטו בעסקאות של הבנק וחברות מאוחדות שלו עם בעלי ענין וצדדים קשורים⁽¹⁸⁾

מזה – מחברות כלולות			המאוחד		
2014	2015	2016	2014	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים					
א. בגין נכסים					
(2)	–	3	8	7	8
(2)	–	3	8	7	8
ב. בגין התחייבויות					
(1)	–	–	(1)	–	(1)
(6)	–	–	(6)	(2)	(2)
–	–	–	–	–	–
(7)	–	–	(7)	(2)	(3)
(9)	–	3	1	5	5

הערות לסעיפים א', ב', ג' ו ד':

- בעל ענין, צד קשור – כהגדרתו בסעיף 80 ד' בהוראות הדיווח לציבור. עד ליום 31 בדצמבר 2014, בעל ענין – כהגדרתו בסעיף 80 ד' בהוראות הדיווח לציבור שהיה בתוקף עד למועד זה וצד קשור – כהגדרתו בתקן חשבונאות בינלאומי 24 בדבר גילויים בהקשר לצד קשור שאינו בעל ענין.
- מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם – בהתאם לסעיף 80 ד' (1) בהוראות הדיווח לציבור. עד ליום 31 בדצמבר 2014, מחזיק שליטה – כהגדרתו בחוק ניירות ערך.
- מחזיקים אחרים – לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי בהתאם לסעיף 80 ד' (2) בהוראות הדיווח לציבור. עד ליום 31 בדצמבר 2014, מחזיקים אחרים – לרבות מי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים או את המנהל הכללי.
- נושאי משרה – בהתאם לסעיף 80 ד' (3) בהוראות הדיווח לציבור.
- אנשי מפתח ניהוליים – בהתאם לסעיף 80 ד' (4) בהוראות הדיווח לציבור שהיה בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2014.
- בהתאם לסעיף 80 ד' (4) להוראות הדיווח לציבור. עד ליום 31 בדצמבר 2014, בהתאם לסעיף 80 ד' (5) בהוראות הדיווח לציבור שהיו בתוקף עד לתאריך זה.
- בגין תאגידים, שאדם או תאגיד, שמוגדר כבעל ענין לעיל לפי חוק ניירות ערך, מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכוח ההצבעה בהם, או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.
- חברות כלולות – בהתאם לסעיף 80 ד' (7) בהוראות הדיווח לציבור. עד ליום 31 בדצמבר 2014 בהתאם לסעיף 80 ד' (8) בהוראות הדיווח לציבור שהיה בתוקף עד לתאריך זה.
- בהתאם לסעיף 80 ד' (8) בהוראות הדיווח לציבור.
- יתרה לתאריך המאזן.
- היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה, על בסיס יתרות שהיו בכל סופי החודשים.
- פירוט של סעיף זה כלול גם בביאור ניירות ערך – ביאור 12, השקעות בחברות מוחזקות – ביאור 15 וערבויות – ביאור 26.
- אחזקות בעלי ענין וצדדים קשורים בהון התאגיד הבנקאי.
- סיכויי אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות לווא.
- סכום נמוך מ – 1 מיליון ש"ח.
- סוג מחדש – הצגת מלוא ההפרשה בגין "הודעה מוקדמת", שהופרשה בספרי הבנק אך לא יוחסה במלואה בטבלה.
- סוג מחדש – בעקבות סיווג בחברה בת.
- לענין תנאי ההתקשרות, ראו סעיף יז להלן.

3.5 בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

- ה. (1) ביום 31 בינואר 2006 עברה השליטה בבנק לקבוצת ברונפמן-שראן. ביום 3 בדצמבר 2013, בעקבות עסקה למכירת מניות, חדלה קבוצת ברונפמן-שראן להיות בעלת שליטה בבנק, והבנק הפך להיות בנק בלא גרעין שליטה.
- בנספח להיתר נגידת בנק ישראל להחזקת אמצעי שליטה (להלן: "היתר ההחזקה"), מיום 1 בדצמבר 2013, נקבע כי במהלך תקופת המעבר (התקופה שמיום 3 בדצמבר 2013 ועד 3 בספטמבר 2014) לא יתבצעו כלל עסקאות בין המחזיקים ובין הבנק, אלא באישור ספציפי, מראש ובכתב, של המפקח על הבנקים. כמו כן, בתקופת המעבר, המחזיקים, קרוביהם או תאגידים בשליטתם של מי מהם, לא יקבלו דמי ניהול או כל תמורה והטבה אחרת, מהבנק או מהתאגידים בשליטת הבנק, אך יהיו רשאים לתת שירותים הניתנים כרגיל על ידי נותנם, במחירי שוק, אם המפקח אישר זאת, מראש ובכתב.
- (2) בחודש אפריל 2014 ירדו החזקות מר שראן בבנק לשיעור נמוך מ-5%. בחודש אוגוסט 2014 מכר מר שראן את יתרת מניותיו בבנק. בחודש ספטמבר 2014, ירדו החזקות קבוצת ברונפמן בבנק לשיעור נמוך מ-5%. בהתאם, חדלו מר שראן וקבוצת ברונפמן מלהיות בעלי עניין בבנק.
- (3) בהיתר ההחזקה נקבע כי בתקופת הצינון (שנה שהסתיימה ביום 3 בספטמבר 2015) יראו את יחיד קבוצת ברונפמן ומר שראן כאנשים קשורים ובעלי שליטה לעניין הוראת ניהול בנקאי מס' 312. בהתאם, בשנת 2015 (עד ליום 3 בספטמבר) הם נחשבו כצדדים קשורים לעניין הדיווח על צדדים קשורים ובעלי עניין ובהתאם, יתרות ועסקות עימם, ככל שהיו, הוצגו במסגרת צדדים קשורים אחרים.

1. תגמול ליו"ר הדירקטוריון ולמנהלת הכללית

חוזה העסקה של יו"ר הדירקטוריון. יו"ר הדירקטוריון של הבנק מכהן בתפקידו החל מיום 3 בינואר 2010. ביום 10 בנובמבר 2010 אישרה האסיפה הכללית, לאחר אישור הדירקטוריון וועדת הביקורת של הדירקטוריון ולאחר שנבחנה המלצת ועדה אד הוק של הדירקטוריון, לעניין תגמול ליו"ר הדירקטוריון, לאשר את התקשרות הבנק בחוזה עבודה אישי עם יו"ר הדירקטוריון של הבנק. תקופתו של החוזה היתה למשך חמש שנים, החל מיום 3 בינואר 2010 (להלן: "תקופת ההסכם הראשונה").

יו"ר הדירקטוריון מועסק במשרה מלאה, ולא רשאי לעסוק בעיסוק נוסף בשכר מלא, אלא אם קיבל לכך את הסכמת הדירקטוריון. בתמורה למילוי תפקידו זכאי יו"ר הדירקטוריון למשכורת חודשית של 150,000 ש"ח בתקופת ההסכם הראשונה, שתעודכן מידי 3 חודשים על פי שיעור עליית מדד המחירים לצרכן, לעומת המדד שפורסם בחודש ינואר 2010.

יו"ר הדירקטוריון היה זכאי למענק שנתי, כמפורט בסעיף קטן ז' להלן. יו"ר הדירקטוריון היה זכאי גם לתגמול הנגזר מביצועי מניית הבנק, מסוג פאנטום, כמפורט בביאור 24 ה' (1). ההסכם כלל גם הוראות בדבר חובות המוטלים על יו"ר הדירקטוריון, וביניהן הוראות בדבר תקופת צינון ואי תחרות של ששה חודשים וחובת שמירה על סודיות.

יו"ר הדירקטוריון זכאי לימי חופשה (אשר צבירתם בתקופת ההסכם הראשונה הוגבלה ל-66 ימים), ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורין קבוע בדיון, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות.

עם סיום הכהונה זכאי יו"ר הדירקטוריון על פי החוזה לפיצויי פיטורין, קבוע בדיון וזאת בנוסף לזכאותו לכספים ולזכויות שיצטברו לזכותו בגין ההפרשות הפנסיוניות שהבנק יבצע. בנוסף, זכאי יו"ר הדירקטוריון לתקופת הודעה מוקדמת בת 6 חודשים, במהלכה יהיה זכאי לשכר ותנאים נלווים בהתאם לחוזה עמו ולתקופת הסתגלות בת 6 חודשים. בתקופת ההסתגלות יהיה יו"ר הדירקטוריון זכאי לשכר החודשי ולתנאים הנלווים, כמפורט בחוזה ההעסקה. במקרה שהסכם ההעסקה יסתיים ותקופת ההעסקה לא תוארך, יהיה יו"ר הדירקטוריון זכאי לתקופת הודעה מוקדמת וכן לתקופת הסתגלות בת 6 חודשים.

באסיפה השנתית של הבנק, שהתקיימה ביום 2 באוקטובר 2014, אושרו מחדש תנאי הכהונה וההעסקה של יו"ר הדירקטוריון. תנאי הכהונה וההעסקה משמרים את התגמול הקבוע והסדרי סיום ההעסקה של היו"ר לפי התנאים בהסכם ההעסקה הקודם, בכפוף לתיקונים הנובעים מהוראות חדשות החלות על הבנק וממדיניות התגמול של הבנק (ובתוספת משכורת 13, בדומה לקבוצות עובדים אחרות בבנק).

תנאי הכהונה וההעסקה של היו"ר אינם כוללים תגמול משתנה מסוג מענק שנתי או תגמול מנייתי, בהתאם לתיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301A בנושא מדיניות התגמול בתאגיד בנקאי נקבע כי יו"ר הדירקטוריון יקבל תגמול קבוע בלבד.

בעקבות חוק התגמול, נדרש הבנק לבצע התאמות בתנאי ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון. באסיפה כללית שנתיית, שהתקיימה ביום 8 בנובמבר 2016, הוחלט לאשר את תנאי הכהונה וההעסקה של יו"ר הדירקטוריון, החל מיום 12 באוקטובר 2016 ועד לתום תקופת כהונת היו"ר כיו"ר דירקטוריון הבנק. אין בתנאי ההעסקה החדשים כדי לפגוע בזכויות שנצברו ליו"ר עד ליום 12 באוקטובר 2016.

תנאי ההעסקה גובשו בהתאם לחוק התגמול, מדיניות התגמול של הבנק, חוק החברות והוראה 301A. בהתאם להוראת המפקח זכאי היו"ר לתגמול קבוע בלבד. תנאי התגמול שאושרו כוללים הפחתה בהיקף התגמול של היו"ר, על מנת לעמוד במגבלות שנקבעו בחוק התגמול.

בתנאי ההעסקה החדשים בוצעו העדכונים הבאים לעומת תנאי ההעסקה הקודמים המפורטים לעיל: שכר – יו"ר הדירקטוריון ימשיך להיות זכאי למשכורת החודשית בסך של 162,802 ש"ח, אך בוטלה ההצמדה למדד. כן זכאי יו"ר הדירקטוריון למשכורת 13, כולל ההפרשות בגינה; פיצויי פיטורין – בסיום כהונתו מכל סיבה שהיא, יהיה יו"ר הדירקטוריון זכאי לפיצויי פיטורין, על בסיס המשכורת החודשית האחרונה או לכספים ולזכויות שיצטברו לזכותו בגין ההפרשות לפיצויי פיטורין, לפי הגבוה מבניהם; חופשה שנתית אינה ניתנת לצבירה, למעט פדיון 66 ימי חופשה שנצברו על ידי יו"ר הדירקטוריון על פי תנאי ההעסקה הקודמים עד למועד התחילה ונעשתה הפרשה בגינם בדוחות הכספיים של הבנק;

35. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

כמו כן, בעקבות תיקון ההסכם עודכנו התנאים לתשלום תנאי פרישה שהינם תגמול משתנה בגין תנאי ההעסקה הקודמים. כן נקבע בתנאי ההעסקה החדשים כי ככל שהתקרה המותרת לפי חוק התגמול תאפשר זאת, יגדל רכיב התגמול הקבוע של היו"ר ברכיב תגמול קבוע נוסף, שלא יעלה על משכורת חודשית אחת נוספת.

חוזה ההעסקה של המנהלת הכללית. ביום 17 בפברואר 2014, אישרה אסיפה מיוחדת של בעלי המניות, בהתאם למדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק (ראו ביאור 23 ה'), שאושרה באותה אסיפה, את תנאי הכהונה וההעסקה של המנהלת הכללית של הבנק, לאחר שאלה אושרו בידי הדירקטוריון וועדת התגמול, לתקופה של חמש שנים החל מיום תחילת כהונתה ("ההסכם המקורי"). המנהלת הכללית מועסקת במשרה מלאה ולא תהיה רשאית לעסוק בכל עיסוק נוסף בשכר, אלא אם קיבלה לכך את הסכמת הדירקטוריון מראש.

על פי ההסכם המקורי, בתמורה למילוי תפקידה, המנהלת הכללית זכאית למשכורת חודשית בסך של 180,000 ש"ח, ברוטו, שתעודכן אחת לרבעון על פי שיעור עליית מדד המחירים לצרכן לעומת המדד שפורסם בחודש ינואר 2014. בכל שנה קלנדרית במהלך תקופת ההעסקה תהיה המנהלת הכללית זכאית למשכורת חודשית נוספת (משכורת 13), שבגינה לא יבוצעו הפרשות סוציאליות.

בשנת המענק 2014 היתה המנהלת הכללית זכאית לחלק יחסי של המענק השנתי והמענק השוטף, בגין התקופה בה עבדה בבנק בשנה זו. המנהלת הכללית זכאית לימי חופשה (שצבירתם בהתאם להסכם המקורי מוגבלת ל-50 ימים), ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (הסדר פנסיוני – ביטוח מנהלים, קופת תגמול ו/או קרן פנסיה, לרבות תגמולים; קרן השתלמות; ביטוח אובדן כושר עבודה), החזר הוצאות מסויימות והטבות נוספות.

על פי ההסכם המקורי, המנהלת הכללית זכאית למענק שנתי, מענק שוטף ולמענקים מיוחדים, כמפורט בסעיף ח' להלן. המנהלת הכללית היתה זכאית למענק גיוס חד פעמי, בסך של 500 אלף ש"ח, שאינו מזהה בהפרשות סוציאליות.

על פי ההסכם המקורי, סך התגמול המשתנה בגין שנת מענק לא יעלה על 100% מסך התגמול הקבוע באותה שנה ("תגמול קבוע" ו-"תגמול משתנה" – כמשמעותם בהוראת המפקח על הבנקים). ככל שהתגמול המשתנה לו תהיה זכאית המנהלת הכללית בגין שנת מענק כלשהי יעלה על השיעור האמור, יפחת סך התגמול המשתנה בגין אותה שנה עד לתקרה המותרת. התנאים שאושרו כוללים החרגות מהכלל האמור, בהתייחס למענק הגיוס החד פעמי ולמענק עבור תרומה מיוחדת, ככל שיאושר כזה.

במסגרת סיום יחסי עובד מעביד, ביוזמת המנהלת הכללית או ביוזמת הבנק, תהיה המנהלת הכללית זכאית לפיצויי פיטורין, נוסף על ההפקדות השוטפות בגין פיצויי פיטורין שבוצעו לקופות הסדר פנסיוני שלה במהלך תקופת כהונתה, אשר יחושבו כמכפלת המשכורת האחרונה במספר שנות כהונתה. כמו כן, תהיה זכאית למענק הסתגלות בגובה שש משכורות חודשיות בצירוף ההפרשות הסוציאליות והתנאים הנלווים בגין ולתקופת הודעה מוקדמת בת ששה חודשים.

פיצויי הפיטורין כאמור ומחצית ממענק ההסתגלות כאמור הינם בגדר תנאי פרישה משתנים, אשר הזכאות לקבלתם מותנית בתנאים שנקבעו בהסכם.

בעקבות חוק התגמול, נדרש הבנק לבצע התאמות בתנאי ההעסקה הקודמים של המנהלת הכללית. באסיפה כללית שנתי, שהתקיימה ביום 8 בנובמבר 2016, הוחלט לאשר את תנאי הכהונה וההעסקה של המנהלת הכללית, לתקופה של חמש שנים החל מיום 12 באוקטובר 2016. אין בתנאי ההעסקה החדשים כדי לפגוע בזכויות שנצברו למנהלת הכללית עד ליום 12 באוקטובר 2016 (לרבות תגמול משתנה בגין שנת 2016). המנהלת הכללית תמשיך להיות זכאית לתקופה הודעה מוקדמת בת ששה חודשים. במקרה שהעסקתה של המנהלת הכללית תסתיים אחרי חמש שנים ולא תוארך, תהיה המנהלת הכללית זכאית לתשלום עלות ההודעה המוקדמת.

תנאי ההעסקה גובשו בהתאם לחוק התגמול, מדיניות התגמול של הבנק, חוק החברות והוראה 301A. לאור המגבלות שנקבעו בחוק התגמול, תנאי התגמול שאושרו כוללים הפחתה בהיקף התגמול של המנהלת הכללית.

התגמול השנתי של המנהלת הכללית (לא כולל הפרשות סוציאליות ותנאים נלווים) לא יעלה על התקרה המותרת לפי סעיף 2(ב) לחוק התגמול. בתנאי ההעסקה החדשים בוצעו העדכונים הבאים לעומת תנאי ההעסקה הקודמים המפורטים לעיל: שכר – המנהלת הכללית תמשיך להיות זכאית למשכורת החודשית בסך של 180,000 ש"ח, אך בוטלה ההצמדה למדד; פיצויי פיטורין – בסיום כהונתה מכל סיבה שהיא, תהיה המנהלת הכללית זכאית לפיצויי פיטורין, על בסיס המשכורת החודשית האחרונה או לכספים ולזכויות שיצטברו לזכותה בהסדר הפנסיוני, לפי הגבוה מבניהם; משכורת 13 – הזכאות למשכורת 13 כוללת גם את ההפרשות בגינה; חופשה שנתית אינה ניתנת לצבירה; כמו כן, בעקבות תיקון ההסכם עודכנו התנאים לתשלום תנאי פרישה שהינם תגמול משתנה. כן נקבע בתנאי ההעסקה החדשים כי ככל שהתקרה המותרת לפי חוק התגמול תאפשר זאת, יגדל רכיב התגמול הקבוע של המנהלת הכללית ברכיב תגמול קבוע נוסף שלא יעלה על משכורת חודשית אחת נוספת. בהתאם לתנאי ההעסקה החדשים המנהלת הכללית אינה זכאית למענק שנתי, אך, ועדת התגמול והדירקטוריון רשאים להעניק לה מענק שנתי שלא יעלה על 3 משכורות חודשיות, לפי שיקול דעתם.

ז. מענקים ליו"ר הדירקטוריון המכהן ולמנהל הכללי לשעבר

1. **מענקים בגין שנת 2011 ואילך.** החל משנת 2011, עבור כל שנה קלנדרית, או חלקה, שבה יכהן יו"ר הדירקטוריון או המנכ"ל לשעבר, בהתאמה, יוענק המענק השנתי בהתאם לעמידה במדדים שנקבעו, על בסיס היעדים בתוכניות העבודה של הבנק ובהתאם לעקרונות שנקבעו בתוכנית.

3.5. בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

2. **סכום המענק השנתי בגין שנת 2013.** יו"ר הדירקטוריון והמנהל הכללי לשעבר היו זכאים למענק שנתי בגין שנת 2013 בסכום כולל של כ- 2,160 אלף ש"ח וכ-2,888 אלף ש"ח, בהתאמה (הדירקטוריון וועדת התגמול הקטינו את המענק ליו"ר הדירקטוריון מסך של 2,552 אלף ש"ח לסך של 2,160 אלף ש"ח). תשלום המענק השנתי למנהל הכללי לשעבר התבצע בהתאם להוראות שנקבעו בתוכנית לענין סיום חוזה ההעסקה, בעקבות סיום העסקתו בבנק ביום 31 במרס 2014.
- המענק השנתי ליו"ר הדירקטוריון ולמנהל הכללי לשעבר אושר בוועדת התגמול ביום 4 במרס 2014 ובדירקטוריון ביום 13 במרס 2014. בחודש יוני 2014 הודיע יו"ר הדירקטוריון כי הוא מוותר על המענק השנתי בגין שנת 2013.
3. **המענק השנתי בגין שנת 2014.** דירקטוריון הבנק החליט כי בשנת 2014 לא ישולמו מענקים לנושאי משרה בבנק.
- ח. **מענקים למנהלת הכללית.** כאמור, על פי ההסכם המקורי, המנהלת הכללית היתה זכאית, בין היתר, למענק שנתי, מענק שוטף ולמענקים מיוחדים, כמפורט להלן:
- (1) **המענק השנתי.** במשך תקופת ההעסקה היתה המנהלת הכללית זכאית למענק שנתי בגין כל שנת מענק, אשר הוגבל בתקרה בסך של 2.2 מיליון ש"ח, צמודה למדד בגין חודש דצמבר 2013.
- תנאי הסף לזכאות למענק השנתי.** הזכאות למענק שנתי בגין שנת מענק מסויימת הותנתה בכך שבאותה שנת מענק יתקיימו במצטבר כל תנאי הסף המפורטים להלן:
- שיעור התשואה להון בשנת המענק לא יפחת מהגבוה מבין 7% והתשואה להון המשוקללת בארבעת הבנקים הגדולים האחרים בשנת המענק, בניכוי 2%;
 - יחס הלימות ההון הכולל ויחס הון הליבה של הבנק, על פי הדוחות הכספיים השנתיים לשנת המענק, לא יפחתו מהשיעורים המינימליים שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים;
 - הוענק למנהלת הכללית ציון "2" לפחות במדד האיכותי לשנת המענק, כמפורט להלן.
- חישוב המענק השנתי.** המענק השנתי חושב על בסיס תוצאות חמישה מדדים, בעלי משקל זהה, המבוססים על ביצועי הבנק (להלן: "המדדים הכמותיים" – תשואה להון; יחס יעילות; עמלות והכנסות אחרות; יחס הון הליבה) ועל מדד איכותי המבוסס על הערכת תפקוד המנהלת הכללית על ידי הדירקטוריון (להלן: "המדד האיכותי"). ועדת התגמול והדירקטוריון היו רשאים להחליט, כי לגבי שנת מענק מסויימת, יתבסס המענק רק על המדדים הכמותיים.
- (2) **המענק השוטף.** המנהלת הכללית היתה זכאית למענק שוטף בגין כל שנת מענק, בסך של 900 אלף ש"ח צמודים למדד, בכפוף לתנאי הזכאות כמפורט להלן.
- תנאי הזכאות למענק השוטף.** הזכאות למענק שוטף בגין שנת מענק מסויימת מותנית בכך שבאותה שנת מענק יתקיימו, במצטבר, כל תנאי הזכאות, כלהלן:
- יחס הלימות הון הליבה, על פי הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים, לא פחת מהיחס שנקבע בתוכנית העבודה לשנת המענק.
 - יחס היעילות בפועל, כפי שחושב על בסיס הדוחות הכספיים "סולו" של הבנק לשנת המענק, בניכוי רווחים או הפסדים מיוחדים, לא עלה על יעד אותו יחס יעילות, אשר ייקבע על ידי הדירקטוריון בתחילת שנת המענק, בהתאם לתוכנית העבודה של הבנק.
 - הוענק למנהלת הכללית ציון "2" לפחות במדד האיכותי לשנת המענק.
- (3) **מענקים מיוחדים**
- 3.1 **מענק עבור רווחים או הפסדים מיוחדים.** ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים לקבוע למנהלת הכללית מענק מיוחד, חיובי או שלילי, עבור רווחים או הפסדים מיוחדים. המענק יחושב כהפרש שבין המענק השנתי לשנת המענק לבין המענק השנתי, כפי שהיה מחושב אילו לא נוטרלו רווחים או הפסדים מיוחדים לצורך חישוב המדדים הכמותיים שצויינו לעיל, בתוספת של 20% מההפרש האמור, ובלבד שלא יעלה על 700 אלף ש"ח צמוד למדד. סכום המענק השלילי לא יעלה על גובה הזכאות למענק שנתי.
- 3.2 **מענק עבור תרומה מיוחדת.** בנסיבות חריגות טובה, בשל אירוע עסקי חריג ו/או תרומה מיוחדת, אשר יוגדרו מראש על ידי הדירקטוריון לפי קריטריונים הניתנים למדידה, יהיו ועדת התגמול והדירקטוריון רשאים להעניק למנהלת הכללית מענק מיוחד, בסכום שלא יעלה על 700 אלף ש"ח, צמוד למדד. המענק עבור התרומה המיוחדת יוענק בכפוף לכל אישור או גילוי שידרש על פי הדין. המענק עבור תרומה מיוחדת לא יוענק יותר מפעם אחת בכל שלוש שנים.
- 3.3 **מענק בנסיבות מיוחדות.** ועדת התגמול והדירקטוריון רשאים להעניק למנהלת הכללית מענק שנתי בסך כספי שלא יעלה על סך של שתי משכורות חודשיות, אם לא התקיימו תנאי הסף למענק השנתי, ובלבד שהתקיימו שני התנאים המצטברים הבאים:
- ועדת התגמול והדירקטוריון מצאו כי באותה שנה התקיימו נסיבות מיוחדות בבנק עצמו או במערכת הבנקאית בישראל או במצב המקורו כלכלי;
 - יחס הלימות ההון הכולל ויחס הון הליבה, על פי הדוחות השנתיים המאוחדים לשנת המענק, לא פחתו מהיחסים המינימליים שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים.
- (4) ביום 2 בפברואר 2015, קיבל דירקטוריון הבנק את המלצת ועדת ביקורת ואישר את היעדים לצורך חישוב המענק השנתי של המנהלת הכללית לשנים 2015-2016.

35. בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

- (5) **המענק השנתי בגין שנת 2014.** המנהלת הכללית הודיעה כי היא מוותרת על המענק לו הייתה זכאית בגין שנת 2014, בסך של 785 אלף ש"ח.
- (6) **המענק השנתי בגין שנת 2015.** בגין שנת 2015 לא קמה זכאות למענקים.
- (7) **המענק השנתי בגין שנת 2016.** בגין שנת 2016 לא קמה זכאות למענק שנתי. ועדת תגמול והדירקטוריון אישרו: כי התקיימו התבחינים למענק שוטף בגין שנת 2016 בסך של כ-703 אלף ש"ח (החלק היחסי ממענק שנתי של 900 אלף ש"ח, מחושב עד ליום 12 באוקטובר 2017; ראו סעיף (2) לעיל); מענק בנסיבות מיוחדות בסך של כ-281 אלף ש"ח (החלק היחסי ממענק שנתי של 360 אלף ש"ח, מחושב עד ליום 12 באוקטובר 2017; ראו סעיף 3.3 לעיל); מענק בגין תרומה מיוחדת, שניתן לחלקו אחת ל-3 שנים, בסך של 700 אלף ש"ח (ראו סעיף 3.2 לעיל).
- המענקים שאושרו מסתכמים בסך של כ-1,684 אלף ש"ח. ועדת תגמול והדירקטוריון אישרו את הרווחים וההפסדים המיוחדים הבאים לצורך תוכניות התגמול לשנת 2016: רווח ממכירת ויזה אירופה; ההוצאה בכאל בגין ההסדר חלף הליך פלילי; עלויות בגין תוכנית פרישה 2016. ניטרול הרווחים וההפסדים המיוחדים האמורים לא השפיע על הסכום הכולל של המענקים.
- ועדת תגמול והדירקטוריון אישרו החלטת מנגנון הפריסה שנקבע בהסכם ההעסקה הקודם בגין שנת 2016.
- ט.** הבנק התחייב לשלם בזמן הפרעון, במישרין, לבעלי כתבי התחייבויות נדחים של דיסקונט מנפיקים בע"מ את סכומי הקרן בתוספת ריבית והצמדה שנצברו עליהם. ההתחייבות הינה בגין פרעון כתבי התחייבויות נדחים שתמורתם הופקדה בבנק. סכום ההתחייבות האמורה ליום 31 בדצמבר 2016, הגיע ל-4,140 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015 – 5,367 מיליון ש"ח).
- י.** הבנק ובנק מרכזי דיסקונט נתנו התחייבויות לבורסה לניירות ערך בתל-אביב ולמסלקת מעו"ף כאמור בביאור ג' 26 ובביאור ג' 5.
- יא.** במסגרת ההתחייבות שנתן הבנק ארגון ויזה הבינלאומי וארגון מסטרקארד הבינלאומי, כאמור בביאור ג' 26 ו-10 א' ו-ב'. נכללו גם חברות מוחזקות של הבנק.
- יב.** לעניין שיפויים לבעלי עניין וצדדים קשורים ולפרטים בדבר הסדרים לביטוח, פטור ושיפוי דירקטורים בבנק או שמונו על ידי הבנק לכהן בחברות בת מסוימות, ובכלל זה שני נושאי משרה לשעבר, שניהנו כדירקטורים בחברות מאוחדות, שבמועדים הרלבנטיים היו בעלי שליטה בבנק, ראו ביאור ג' 26, סעיפים יד' ו-טו'.
- יג.** ביום 6 ביולי 2008, אישר הדירקטוריון, לאחר שהתקבל אישור ועדת הביקורת, תשלום גמול שנתי וגמול השתתפות בשיבה לדירקטורים חיצוניים ודירקטורים אחרים המכהנים ושיניהנו בבנק (למעט יו"ר הדירקטוריון), בגובה "הסכום המירבי" הקבוע בתוספת השניה ובתוספת השלישית לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000, כפי שתוקנו בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני) (תיקון), התשס"ח-2008, על פי דרגת הבנק.
- יד.** תנאי העסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים
- עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים נעשו כולן במהלך עסקים רגיל ובתנאים הדומים לתנאי העסקאות עם גופים שאינם קשורים לבנק ולחברות המאוחדות שלו. הריבית המחויבת והריבית המשולמת בגין יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים הינן בשיעורים הרגילים בעסקאות במהלך העסקים הרגיל עם צדדים שאינם קשורים לבנק.
- טו.** לפרטים בדבר תוכנית תגמול לחברי הנהלת הבנק (2011-2013), ראו ביאור ד' 23. לפרטים בדבר מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק, ראו ביאור ד' 23. לפרטים בדבר תוכנית מענקים לחברי הנהלת הבנק ולמבקר הפנימי (2015-2016), ראו ביאור ד' 23.

36. פעילות בתחום כרטיסי אשראי

- א. רכישת זכויות המיעוט בדיינרס.** ביום 29 בנובמבר 2015 התקשרו כאל ודיינרס, מצד אחד, עם חברת דור אלון פיננסיים בע"מ ("להלן: "דור אלון") וחברת אלון ריבוע כחול ישראל בע"מ ("להלן: "ריבוע כחול"), מצד שני, בהסכם, לפיו כאל תרכוש את מלוא אחזקותיהן של דור אלון וריבוע כחול בדיינרס (49%) (להלן ביחד: "המניות הנמכרות"), כך שעם השלמת העסקה תחזיק כאל במלוא הזכויות (100%) בדיינרס. ביום 15 בדצמבר 2015 הושלמה העסקה. במועד זה שילמה כאל כנגד העברת המניות תמורה כוללת בסך של 130 מיליון ש"ח לריבוע כחול ולדור אלון. בין הצדדים נתגלעה מחלוקת בדבר זכאות המוכרים לתמורה נוספת שהותנתה בתנאים מתלים.
- ב. הסדרים בין חברות כרטיסי האשראי ובין לבין הבנקים**
- 1. הסדרים בין חברות כרטיסי אשראי – כרטיסי ויזה.** בתחילת חודש ספטמבר 2001 הגישו כאל, הבנק הבינלאומי, בנק דיסקונט, בנק לאומי לישראל בע"מ ולאומי קארד בע"מ (כולם ביחד להלן: "המבקשים") לבית הדין להגבלים עסקיים (להלן: "בית הדין"), בקשות לאישור הסדר כובל ביניהם בנוגע לסליקה צולבת של כרטיסי ויזה. במרוצת השנים העניק בית הדין למבקשים היתרים ארעיים וזמניים המאשרים להם לגבות עמלות מנפיק בשיעורים שהוסכמו. במקביל הוארך תוקפו של הפטור הכללי מעת לעת.
- הסכם משולש לסליקה צולבת.** ביום 30 באוקטובר 2006 נחתם בין הממונה על ההגבלים העסקיים ("הממונה") לבין חברות כרטיסי האשראי והבנקים בעלי המניות בחברות כרטיסי האשראי, הסכם לסליקה צולבת של כרטיסי ויזה ו-MasterCard (להלן: "ההסכם"). ההסכם נכנס לתוקף עם מתן היתר ארעי להסכם על ידי בית הדין להגבלים עסקיים. היתר זה הוארך מעת לעת על ידי בית הדין.

3. פעילות בתחום כרטיסי אשראי (המשך)

הסדר סליקה צולבת מתוקן – הפחתת שיעור עמלת מנפיק. ביום 28 בדצמבר 2011, הוגשה לאישורו של בית הדין, על ידי הממונה והמבקשים, בקשה למתן תוקף של פסק דין להסכם פשרה ביניהם, אשר אליו צורף הסדר סליקה צולבת מתוקן (להלן: "בקשה למתן תוקף" ו-"ההסדר המתוקן", בהתאמה). הסכם הפשרה קובע, בין היתר, כלהלן:

- הממונה מודיע, כי לאור שינויים אקסוגניים שחלו מאז הוגשה חוות הדעת המשלימה לבית הדין, ולאחר שבחן את הטענות המפורטות בחוות הדעת המשלימה, הוא סבור, כי עמלת מנפיק בגובה 0.7% היא עמלה ראויה להסכם פשרה;
 - ההפחתה בעמלת המנפיק לגובה של 0.7%, תתבצע במדורג כמפורט בהסדר המתוקן.
- חמשת השלבים, כמפורט בהסדר, יושמו במועד. מיום 1 ביולי 2014, ועד לסוף תקופת ההסדר (31 בדצמבר 2018), יורדת עמלת המנפיק והיא תעמוד על שיעור ממוצע שלא עולה על 0.7%.

2. הסדר לסליקת כרטיסי "ישראכרט". ביום 14 במאי 2012, נחתם בין ישראלכרט בע"מ לבין כאל הסכם רשיון, על פיו הוענק לכאל רשיון, לא בלעדי, לסליקת עסקאות שבוצעו באמצעות כרטיסי "ישראכרט" בישראל. בהתאם לרשיון תהיה כאל רשאית לסלוק עסקאות שבוצעו בבתי עסק בישראל באמצעות כרטיסי ישראלכרט, בממשק הסליקה הצולבת, ולמטרה זו – להתקשר עם בתי עסק בישראל בהסכמים למתן שירותי סליקה, ולספק שירותים נלווים לסליקה של עסקאות שבוצעו באמצעות הכרטיסים (Card services). תקופת ההסכם היא לתקופה שתחילתה ביום 15 במאי 2012, וסיומה ביום 15 במאי 2017. תמורת הרשיון התחייבה כאל לשלם דמי רשיון חד פעמיים ותשלומים שנתיים, שיחושבו בהתאם למנגנון שנקבע בהסכם (כפונקציה של מחזור הסליקה).

במקביל, חתמו הצדדים על הסכם לסליקה צולבת, בקשר לסליקת עסקאות שיבוצעו באמצעות כרטיסי "ישראכרט", על פיו הסליקה כאמור תתבצע בממשק המשותף, בהתאם להוראות ההסדר המתייחסות לסליקת עסקאות שבוצעו באמצעות כרטיסי המותגים "ויזה" ו-"Master Card" (כפי שתהיינה מעת לעת) (להלן: "ההסדר").

הסכם הסליקה הצולבת נכנס לתוקף במועד אישורו בהתאם לחוק ההגבלים העסקיים, ויפקע במועד פקיעת הסכם הרשיון או במועד פקיעת ההסדר, לפי המוקדם ביניהם.

ביום 13 בספטמבר 2012, העניק הממונה על ההגבלים העסקיים פטור, לתקופה של שלוש שנים, להסדר שבין החברה לבין ישראלכרט בע"מ וכן להסדר שבין לאומיקארד בע"מ וישראכרט בע"מ, בתנאים שנמנו בהחלטת הממונה, ובכלל זה:

- ישראלכרט לא תגבה מהחברה ומלאומיקארד כל תשלום נוסף מעבר לעמלת המנפיק, לדמי רשיון חד פעמיים, ולתשלום נוסף כאחוז ממחזור סליקת כרטיסי "ישראכרט" הקבוע בפטור;
- שיעורי העמלה הצולבת ("עמלת המנפיק") שיעביר סולק של המותג "ישראכרט" למנפיק של המותג, לא יעלה על השיעורים הקבועים בהסדר הסליקה הצולבת שאושר בפסק הדין מיום 7 במרס 2012, של בית הדין להגבלים עסקיים;
- הסליקה הצולבת של המותג "ישראכרט" תהיה כפופה לתנאים לאישור הסדר הסליקה הצולבת של המותגים MasterCard ו-ויזה, שאושרו בפסק הדין.

בפסק דין מיום 9 במרס 2014 אישר בית הדין להגבלים עסקיים את החלטת הממונה על תנאיה. לפיכך, בהתאם לסעיף 11 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, ההסכם פטור לשלוש שנים מיום מתן פסק הדין, עד ליום 9 במרס 2017. ביום 17 בינואר 2017 חתמו הצדדים על הסכם המאריך את ההסדר ביניהם, עד ליום 15 במאי 2018. ביום 9 במרס 2017 העניק הממונה פטור מאישור הסדר כובל להארכת ההסכם.

3. הסכם הנפקה משותפת בין כאל ובין בנקים בעלים. ביום 30 בספטמבר 2013 חתמה כאל עם הבנק ועם קבוצת הבנק הבינלאומי, על הסכם להנפקה משותפת של כרטיסי ויזה ומסטרקארד, וקביעת הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי כאל לכרטיסים שיופקו על ידה ויופצו על ידי הבנקים האמורים ללקוחותיהם. הסכם זה מחליף הסכמים קודמים בין הצדדים. הסכמי ההנפקה יהיו בתוקף לתקופות של 5 שנים, והם ניתנים להארכה בנסיבות מסוימות שנקבעו בהסכמים.

מתן אופציה לבנק הבינלאומי לרכישת עד 10% מהון המניות של כאל. במסגרת הסכם הנפקה משותפת שתואר לעיל, ניתנה לבנק הבינלאומי אופציה לרכוש מכאל, על דרך של הקצאה, עד 121,978 מניות רגילות של כאל אשר מהוות, נכון למועד חתימת ההסכם, 10% מהון המניות הרגילות של כאל בדילול מלא. כמות המניות המוקצית עשויה להיות גדולה יותר במקרה שקודם למימוש האופציה תבצע כאל הקצאה במחיר המגלם מחיר נמוך משווי שוק, על פי נוסחה הקבועה בהסכם.

האופציה תהיה ניתנת למימוש בכפוף לכך שקודם לכן מימש הבנק הבינלאומי את עיקר החזקותיו בכאל וירד לשיעור החזקה נמוך מ-10%. האופציה תהיה ניתנת למימוש באופן חד פעמי, לא יאוחר מיום 31 בדצמבר 2017, בכל עת לאחר שמחזור שימושי האשראי החודשי הממוצע שביצעו לקוחות הבנק הבינלאומי יגיע לסכום מינימלי שנקבע בהסכם. כמות המניות הרגילות אשר תוקצה במסגרת מימוש האופציה תחושב לפי נוסחה שנקבעה בהסכם, אשר מושפעת מהיקפי הפעילות שיבוצעו בכרטיסי הבנק הבינלאומי.

תמורת מימוש האופציה ישלם הבנק הבינלאומי תוספת מימוש על פי נוסחה שנקבעה בהסכם, המשקפת שווי חברה נוכחי והתאמות מסוימות נוספות שנקבעו בהסכם.

36. פעילות בתחום כרטיסי אשראי (המשך)

האופציה עשויה להיות מומרת לתשלום במזומן לבנק הבינלאומי, שהנוסחה לחישובו נקבע בהסכם, בניכוי תוספת המימוש כאמור. הסכום שישולם תמורת פדיון האופציה לא יעלה על סך של 36 מיליון ש"ח (סכום מקסימלי זה ייקבע בהתאם לשיעור ההקצאה מתוך כמות מניות האופציה במועד המימוש). אופן מימוש האופציה (במזומן או בדרך של הקצאת מניות) יהא טעון את אישורו של דירקטוריון הבנק.

4. הסכם הנפקה משותפת עם בנק מזרחי-טפחות ועדכון תנאיו. בהמשך להסכם הנפקה משותפת בין כאל ודיינרס לבין בנק מזרחי טפחות, מיום 18 בנובמבר 2008 (להלן: "ההסכם הקודם"), חתמו הצדדים ביום 2 במרס 2014 על הסכם לפיו יוארך ההסכם הקודם, תוך עדכנו (להלן: "ההסכם המעודכן"). תוקף ההסכם המעודכן הינו ל-5 שנים, מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 31 בדצמבר 2018.

ההסכם המעודכן כולל התייחסות ועדכון להוראות שנקבעו בהסכם הקודם, כגון הסדרי תפעול ומתן שירותים ותמלוגים ומענקים שישולמו על ידי כאל ודיינרס לבנק מזרחי טפחות וכן מכשיר תגמול, לפיו יקבל בנק מזרחי טפחות תגמול כספי התלוי בגידול במחזורי השימוש של הכרטיסים בהנפקה משותפת, לעומת המחזור בשנת 2013.

5. הסכם הנפקה משותפת עם בנק איגוד. ביום 1 ביולי 2010 נחתמו הסכמים בין כאל ודיינרס לבין בנק איגוד לישראל בע"מ (להלן: "בנק איגוד"). ההסכמים הינם לתקופה של 10 שנים, והם מחליפים ובאים במקום הסכם קודם בין הצדדים, שהגיע לסיומו במועד זה. במסגרת ההסכמים ינפיקו כאל ודיינרס כרטיסי אשראי, כרטיסי בנק וכרטיסים משולבים ללקוחות בנק איגוד. במסגרת ההסכם נקבעו הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי כאל ו/או דיינרס לכרטיסי חוב שיונפקו על ידן ויופצו עד ידי בנק איגוד ללקוחותיו.

ביום 27 באוקטובר 2015 חתמו כאל ודיינרס על תוספות להסכמים בינו לבין בנק איגוד. במסגרת התוספות, בוטלה האופציה שהוענקה לאגוד בעבר. כחלק מן התיקונים והתוספות הוסכם כי אגוד יקבל מכאל ומדיינרס תגמול ומענק שנתי, בכפוף לתנאים עסקיים הנוגעים להנפקה משותפת של כרטיסים. תוקף ההסכמים העדכניים הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2021 בכפוף לתנאיהם, ובכלל זה, תנאי ביטולם.

תיקון ההסכמים על פי התוספות נכנס לתוקף עם קבלת פטור מהסדר כובל מן הממונה על הגבילים העסקיים וכן עם קבלת אישור מאת המפקחת על הבנקים המתייחס לכאל ולאגוד.

ביום 30 בדצמבר 2015 העניק הממונה על הגבילים עסקיים פטור מהחובה לקבל את אישור בית הדין להגבילים עסקיים להסדר הכובל שנכרת בין כאל ודיינרס לבין בנק איגוד במסגרת התוספת להסכם מנפיק משותף שנכרת בין הצדדים. הפטור תקף ל-3 שנים.

ג. הסכם עם חברת אל על. ביום 11 ביוני 2014 חתמו דיינרס וכאל על הסכם להנפקת כרטיסי אשראי ממותגים לחברי מועדון הנוסע המתמיד של אל על נתיבי אוויר לישראל בע"מ ("אל-על") (להלן: "כרטיסי אשראי ממותגים").

במסגרת ההסכם מונפקים על ידי דיינרס וכאל, באופן בלעדי, כרטיסי אשראי ממותגים לציבור הרחב, בהתאם ליעדי שיווק שהוגדרו על ידי הצדדים. כמו כן, מונפקים על ידי דיינרס וכאל, באופן לא בלעדי, כרטיסי אשראי ממותגים ללקוחות יוקרה, אשר עומדים בתנאי זכאות מתאימים. כרטיסי האשראי הממותגים מקנים למחזיקיהם הטבות ייחודיות בהתאם לסוג הכרטיס והיקף הפעילות בו, והכל בהתאם לתנאים המסחריים שנקבעו בין הצדדים. הטבות אלה כוללות, בין היתר, צבירת נקודות נוסע מתמיד בגין ביצוע עסקאות בכרטיסי האשראי הממותגים.

על פי ההסכם, אל-על זכאית לתמורה המבוססת אף היא על היקף השימוש בכרטיסי האשראי הממותגים. כן מסדירים ההסכמים השתתפות בהוצאות פרסום, שיווק וקידום מכירות וכן שירות לקוחות למחזיקי כרטיסי האשראי הממותגים.

ההסכמים הינם לתקופת התקשרות ראשונית של חמש שנים וכוללים אפשרות הארכה לתקופות שונות נוספות, בכפוף לזכויות ביטול העומדות לצדדים, בנסיבות מסוימות.

מועדון הלקוחות החל לפעול בחודש ספטמבר 2014.

ד. זיכיון מדיינרס קלוב העולמית. דיינרס עוסקת בתפעול כרטיס האשראי "דיינרס". תוקף הזיכיון שניתן לה מדיינרס קלוב הבינלאומית הינו עד ליום 31 בדצמבר 2019.

ה. (1) אירועים בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי ובעניינים נוספים. במחצית השניה של שנת 2009 ובתחילת שנת 2010, עמדה כאל בפני טענות של ויזה אירופה וארגון מאסטרקארד העולמי (להלן: "הארגונים הבינלאומיים") בדבר הפרות לכאורה של הכללים של ארגונים אלה בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי, בעסקאות שנשלקו על ידי חברה בת של כאל, כאל אינטרנשיונל (שמוזגה בינתיים עם ולתוך כאל). במסגרת זו, הוטלו על כאל קנסות ופעילותה בתחום זה הוגבלה לתקופה של מספר חודשים.

כאל פעלה מיידית ליישום תכנית הפחתה לצורך עמידה בדרישות הארגונים הבינלאומיים, אשר במסגרתה ננקטו על ידה צעדים שונים, ובכלל זה שינויים בהנהלת החברה.

מספר בתי עסק ומאגדים העלו דרישות בגין העמסת הסנקציות הכספיות עליהם וצמצום פעילות סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי עימם, שהסבה להם, לטענתם, נזקים כבדים.

(2) הודעות פרקליטות המדינה. בהמשך לחקירה שניהלה המשטרה, התקבלה בכאל ביום 3 בדצמבר 2014 הודעה מטעם המחלקה הכלכלית בפרקליטות המדינה, לפיה תיק בו נחקרו חשדות כלפי כאל, הועבר לעיון הפרקליטות.

ביום 20 באפריל 2015, התקבלה בכאל הודעה מטעם פרקליטות המדינה אליה צורף "מכתב חשדות", לפיה הפרקליטות שוקלת להגיש כתב אישום כנגד כאל, בגין ביצוע עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות והלבנת הון. באותו יום הודיע המפקח על הבנקים לכאל, כי נוכח הודעת הפרקליטות כאמור ו"מכתב החשדות" שצורף לה, הוא מורה לכאל שלא לחלק דיבידנדים עד לסיום ההליך, התבהרות ותוצאותיו והשלכותיו על מצבה הפיננסי של כאל. ביום 9 במרס 2017 הודיע הפיקוח על הבנקים על הסרת המגבלה.

36. פעילות בתחום כרטיסי אשראי (המשך)

מכתב החשדות מפרט שתי פרשות בהן, לטענת התביעה, מעורבת כאל ביחד עם אחרים. בפרשה הראשונה נטען כי במהלך השנים 2006 עד 2009 (להלן: "התקופה הרלבנטית"), כאל באמצעות מי שניהן כמנכ"ל כאל בתקופה הרלוונטית ומנכ"ל כאל אינטרנשיונל בתקופה הרלבנטית (להלן ביחד ולחוד: "המנהלים"), ביחד עם אחרים, פעלו במרמה ביחס לקידוד כוזב של עסקאות שסלקה כאל, וכן פעלו בניגוד לקבוע בחוק איסור הלבנת הון. בפרשה השנייה נטען כי כאל, באמצעות המנהלים וביחד עם גורמים אחרים, הציגה מצגים כוזבים ביחס לפיצול רישומי בתי עסק שסלקו באמצעות כאל, ובדרך זו קיבלו כספים והפיקו רווחים במרמה, וכן פעלו בניגוד לקבוע בחוק איסור הלבנת הון. מחזור הפעולות, שלפי הטענה מיוחס לכאל בהקשר לעבירות לכאורה הנטענות כלפיה, הוא מיליארי ש"ח.

הסדר חלף הליך פלילי. ביום 3 בנובמבר 2016 נחתם הסדר מותנה, בהתאם לסימן 10 לפרק ד' לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, בין המחלקה הכלכלית בפרקליטות המדינה לבין כאל. הסכם זה יביא לסגירתו של תיק החקירה בהסדר, חלף הליך פלילי, בכפוף למפורט להלן.

במסגרת ההסדר הודתה כאל בעובדות הקשורות לשתי פרשות שעניין סליקה אלקטרונית בינלאומית, שבוצעה על ידי כאל אינטרנשיונל (חברה בת של כאל שמוזגה לתוך כאל בדצמבר 2009), בשנים 2007 עד 2009. בהסדר הובהר כי העובדות אליהן התייחסה כאל בהסדר אינן בידיעתם האישית של נושאי המשרה שאישרו את ההסדר, ונדעו להם מכתב החשדות שנמסר לכאל על ידי הפרקליטות. אישור ההסדר כאמור נעשה לאחר שקילת חלופות ובראי טובת החברה.

במסגרת ההסדר התחייבה כאל לפעול בהתאם לנהלים פנימיים מחייבים בכתב, למשך שנה מיום החתימה על ההסדר, לרבות לעניין מנגנוני פיקוח ובקרה, שיבטיחו את מניעת הישנותן של העבירות בהן הודתה. כאל הצהירה בהסכם, כי אימוץ הנהלים והשינויים הארגוניים שפורטו בהסכם, בוצעו על ידה בפועל עוד בטרם נחתם ההסדר.

הוסכם על ידי הצדדים כי מכוח התנאי שבסעיף 67(א)(5) וסעיף 5 לתוספת החמישית בחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, כאל תפקיד סכום של 85 מיליון ש"ח לצורך חילוטו.

בכפוף לכך שכאל תקיים אחר תנאי ההסדר התחייבה הפרקליטות לסגור את התיק נגד כאל. הפרקליטות התחייבה לא לקיים חקירה ולא להגיש כתב אישום, לרבות כל הליך אחר, אזרחי או מנהלי, נגד כאל, ו/או כל חברה קשורה אליה ו/או כנגד כל נושא משרה בחברות אלה בהווה ובעבר, למעט שני נושאי משרה שכיהנו בהן בעבר.

הובהר בהסדר, כי אין בהודאת כאל כדי לחייב כל אדם אחר, לרבות נושאי משרה וכל עובד אחר בה או בחברה קשורה אליה, וכן אין בהודאתה כדי להוות ראיה בכל הליך.

בשנת 2016 נכללה בספרי כאל הוצאה בסך של 85 מיליון ש"ח בגין ההסדר האמור.

(3) פניה על פי סעיף 194 לחוק החברות. ביום 11 ביוני 2014 התקבלה בבנק פניה על פי סעיף 194 לחוק החברות, התשנ"ט-1999, המופנית ליו"ר דירקטוריון הבנק וליו"ר דירקטוריון "כאל", לפיה נדרשים הבנק וכאל להגיש תביעה נגד נושאי משרה ועובדים, אשר מעשיהם או מחדליהם הובילו, לטענת הפונה, להטלת קנסות על ידי ויזה אירופה ומסטרקארד בשנים 2008 ו-2009 בגין פעילות כאל אינטרנשיונל (חברה בת של כאל, שבינתיים מוזגה עם ולתוך כאל). הפונה דורש כי במסגרת התביעה שתוגש יעתרו הבנק ו/או כאל לפיצוי בגין כל הנזקים הישירים והעקיפים שנגרמו לכאורה לבנק ו/או לכאל ו/או לאינטרנשיונל, לרבות תשלום הקנסות והעיצום הכספי שהוטל על כאל על ידי בנק ישראל בגין הפרת הוראות צו איסור הלבנת הון, ההוצאות המשפטיות בהן נשאו והפגיעה במוניטין של הבנק ושל כאל. ביום 31 באוגוסט 2014 השיב הבנק לפניה, ודחה את הדרישה להגשת תביעה כאמור. ביום 26 באפריל 2015 התקבלו בבנק שתי פניות על פי סעיף 194 לחוק החברות. פניה אחת מופנית ליו"ר דירקטוריון הבנק וליו"ר דירקטוריון כאל והפניה השנייה מופנית ליו"ר דירקטוריון הבנק בלבד. לפי הפניות נדרשים הבנק וכאל להגיש תביעה נגד גורמים שונים, ובכלל זה נושאי משרה, דירקטורים ואחרים בכאל ובבנק בתקופה הרלבנטית, בטענה כי בשל רשלנותם ו/או הפרת חובותיהם כלפי כאל, אפשרו, לטענת הפונים, קיומה של פעילות בלתי חוקית, בה לכאורה עסקה כאל, ולנזקים (ישירים או עקיפים) שנגרמו לכאל ולבנק בשל כך. הבנק ו-כאל דחו את הדרישות.

(4) בקשה לאישור תביעה נגזרת. ביום 7 במאי 2015 התקבלו בבנק תביעה ובקשה לאישור הגשתה כתביעה נגזרת (מרובה), אשר הוגשו לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו. בית המשפט מתבקש לאשר הגשתה של תביעה נגזרת כנגד 16 נושאי משרה ובעלי תפקיד בתקופה הרלוונטית בכאל ובחברה הנכדה "כ.א.ל. אינטרנשיונל בע"מ" אשר מוזגה לכאל ונמחקה ביום 31 בדצמבר 2009 ("החברה הנכדה"), בגין נזקים נטענים שנגרמו לכאל ולחברה הנכדה ונזקים הצפויים להיגרם לה, לפי הנטען, בקשר לפעילות הסליקה הבינלאומית שלהן בשנים 2006-2009.

המבקש טוען כי נושאי המשרה ובעלי התפקיד המשיבים, הפרו, בין היתר, את חובותיהם וגרמו, לטענתו, לנזקים הנטענים, והמוערכים על ידו בכ-100 מיליון ש"ח. כן טוען המבקש לסיכון פוטנציאלי של חילוט כספים בהיקפים של מיליארדי ש"ח, במסגרת הליכים פליליים, אם יוגשו, ולנזקי מוניטין ואחרים שאינם מוערכים, הכל כנטען על ידי המבקש.

בהסכמת המבקש ניתנו מספר ארכות להגשת תגובה. ביום 18 בינואר 2017 אישר בית המשפט הסדר דיוני בין הצדדים, על פיו המבקש יגיש בקשה מתוקנת לאישור תביעה נגזרת בתוך 60 יום ממועד אישור ההסדר הדיוני; המשיבים ישיבו לבקשת האישור המתוקנת בתוך 90 יום ממועד המצאתה למשיבים; תשובת המבקש תוגש בתוך 60 יום לאחר שיומצאו לו תשובות המשיבים.

36. פעילות בתחום כרטיסי אשראי (המשך)

- (5) **ועדת אד-הוק לעניין דיון בדרישה להגשת תביעה נגזרת.** על רקע חתימת ההסדר המותנה חלף הליך פלילי בין כאל לבין המחלקה הכלכלית בפרקליטות המדינה, חודשו הדיונים בועדות אד הוק שהוקמו בבנק ובכאל לעניין מכתבי הדרישה לפי סעיף 194 לחוק החברות והבקשה לאישור תביעה נגזרת, וזאת על מנת לאמוד את השלכות ההסדר על הבקשה לאישור תביעה נגזרת.
- ו. **רכישת ויזה אירופה.** ביום 2 בנובמבר 2015, הודיעו חברת Visa Inc. (להלן: "ויזה אינק") וחברת Visa Europe LTD. (להלן: "ויזה אירופה") על התקשרות בהסכם, על פיו תרכוש ויזה אינק את ויזה אירופה מהחברים (principal members) אשר החזיקו במניותיה. העסקה מורכבת מתשלום במזומן ובמניות בכורה מיוחדות וכן מתמורה עתידית.
- ביום 21 ביוני 2016, לאחר שהושלם שלב קבלת האישורים הרגולטוריים, התקבלה התמורה המיידית במזומן בגין העסקה, בסך של כ-71 מיליון אירו. בהתאם להודעות שהתקבלו מויזה, צפויה להתקבל תמורה עתידית נוספת, בסך של כ-6 מיליון אירו במזומן, בתנאים שנקבעו. בנוסף, כאל קיבלה מניות בכורה חסומות לתקופות של 4 עד 12 שנים, המירות למניות ויזה אינק, בתנאים שנקבעו בעסקת המכירה.
- תמורת העסקה התחלקה בין הבנק, כאל והבנק הבינלאומי, כולם בעלי מעמד של "Principal Member" בויזה אירופה. החלוקה מתבצעת ותתבצע בעתיד בהתאם למנגנון חלוקה מוסכם שגיבשו הצדדים. מנגנון החלוקה אושר על ידי האורגנים המוסמכים של הצדדים.
- בעקבות השלמת העסקה נרשם בדוחות הכספיים לשנת 2016 רווח נקי בסך של כ-178 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים, ראו ביאור 3 לעיל.
- ביום 5 ביולי 2016, הודיעה ויזה אירופה כי בעקבות השלמת העסקה תופסק תכנית ההחזרים (Rebates) לחברים בארגון, החל מיום 1 באוקטובר 2016. ביום 22 ביולי 2016 הודיעה ויזה אירופה על העלאת תעריפי עמלות הסליקה הנגבות על ידה, החל מיום 1 בינואר 2017.
- ביום 20 ביוני 2016 נחתם הסכם בין כאל לבין ויזה אירופה, לשנים 2016–2019. ההסכם מחליף הסכם קודם שנחתם בין הצדדים בחודש אפריל 2013. על פי התיקון להסכם, צפויה כאל לקבל מויזה מענקי תמיכה בשנים 2016 עד 2019.
- להערכת הבנק, על בסיס מידע שהתקבל מכאל, לשוניים האמורים לא צפויה השפעה מהותית על רווחי הבנק.

37. יוזמות חקיקה

קיימים מספר דברי חקיקה (חוקים, תקנות והוראות נוהל) בשלבי חקיקה שונים, שלחלקם עלולה להיות השפעה שלילית על פעילות הבנק והחברות המאוחדות שלו ועל תוצאות פעולותיהם בעתיד. אין באפשרות הבנק להעריך את היקף ההשפעה האמורה.

38. ההשקעה בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (הבנק "הבינלאומי")

- (1) **הסכם עם פיבי אחזקות.** ביום 28 במרס 2010, נחתם הסכם בין הבנק לבין פי.בי.י. אחזקות בע"מ (להלן: "פיבי אחזקות"), ביחס להחזקותיו בבנק הבינלאומי הראשון ("ההסכם").
- בהתאם להסכם, ביום 13 מרס 2014 פקעה זכותו של בנק דיסקונט להמליץ על מינוי רבע מהדירקטורים בבנק הבינלאומי. עם פקיעת הזכות כאמור, אבדה לבנק ההשפעה המהותית בבנק הבינלאומי הראשון (כמשמעות המונח בכללי החשבוניות המקובלים). החל בדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2014, בהתאם להוראות הדיווח של המפקח על הבנקים, המניות הוצגו כמניות זמינות למכירה, על פי שוויין ההון.
- אישורי המפקח על הבנקים והממונה על ההגבלים העסקיים.** באישור הממונה להסכם נקבע מנגנון לירידה בהחזקות בבנק הבינלאומי.
- (2) **דיבידנד.** חלק הבנק בדיבידנדים שחילק הבנק הבינלאומי במהלך שנת 2015, שהסתכם בסך של כ-12 מיליון ש"ח, נרשם בדוחות הכספיים כהכנסות מימון שאינן מריבית (בשנת 2014 – כ-44 מיליון ש"ח).
- (3) **מכירת מניות במהלך שנת 2014.** במהלך שנת 2014 (1 ביוני, 15 בספטמבר ו-16 בדצמבר) מכר הבנק 10,165,223 מניות של הבנק הבינלאומי, אשר היוו כ-10.1% מהון המניות של הבינלאומי. המכירות בוצעו בעסקאות מחוץ לבורסה. כתוצאה מהמכירות, הבנק רשם הפסד, בסך של כ-14 מיליון ש"ח (שנכלל בהכנסות מימון שאינן מריבית).
- (4) **מכירת מניות בחודש פברואר 2015.** ביום 19 בפברואר 2015, מכר הבנק 7,054,625 מניות של הבנק הבינלאומי, אשר היוו כ-7% מהון הבינלאומי. המכירה בוצעה בעסקה מחוץ לבורסה, במחיר של 49.51 ש"ח למניה. התמורה הכוללת הסתכמה בכ-349 מיליון ש"ח.
- כתוצאה מהמכירה וירידת שיעור החזקותיו של הבנק במניות הבנק הבינלאומי מתחת ל-10%, בוטלה ההשפעה החריגה של ההשקעה במניות אלה על הלימות ההון.
- בגין האמור, הבנק רשם בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2014, הפסד מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני (OTTI) בסך של 47 מיליון ש"ח, נטו.

38. ההשקעה בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (הבנק "הבינלאומי") (המשך)

- (5) **מכירת מניות בחודש פברואר 2016.** ביום 1 בפברואר 2016, מכר הבנק את יתרת מניות הבנק הבינלאומי, אשר היוו כ-9.28% מהון הבינלאומי. המכירה בוצעה בעסקה מחוץ לבורסה, במחיר של 44.70 ש"ח למניה. בעקבות המכירה האמורה, מומש ההפסד שהיה רשום כקרן הון, בסך של 53 מיליון ש"ח נטו לרווח והפסד. השלמת המהלך היוותה עמידה של הבנק במתווה המכירה שקבע הממונה על ההגבלים העסקיים, לפני המועד האחרון שנקבע לכך, באישור שנתן הממונה על ההגבלים העסקיים להסכם.
- (6) **הפסדים מירידת ערך (2015).** בשנת 2015, רשם הבנק הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני (ODT), בסך כולל של 99 מיליון ש"ח, בגין ירידת ערך מניות הבנק הבינלאומי.

39. טיוטת תשקיף מדף

בכוונת הבנק להגיש לרשות ניירות ערך בקשה להיתר לפרסום תשקיף מדף (חלף תשקיף המדף מיום 23 במאי 2014, אשר ביום 20 באפריל 2016, תוקפו הוארך עד ליום 22 במאי 2017). טיוטת תשקיף המדף תוגש על בסיס הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016 (דוחות אלה).

ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

רכוש קבוע ומתקנים	312
נכסים לא מוחשיים	315
ההון האנושי	316
הסכמים מהותיים	327
דירוג התחייבויות הבנק וחברות בת מסוימות	328
פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות פיקוחיים – פרטים נוספים	329
הפעילות בתחום כרטיסי האשראי	349
שיפורים טכנולוגיים וחדשנות	353
קווי התפתחות עיקריים בארץ ובעולם בשנת 2016	355
חקיקה ופיקוח	359
מיסוי	372
הליכים משפטיים	372
הליכים של רשויות	373
שונות	374

291 ממשל תאגידי ופרטים נוספים – רשימת לוחות	
ממשל תאגידי וביקורת	292
הדירקטוריון וההנהלה	292
302 הביקורת הפנימית בקבוצה בשנת 2016	
שכר רואי החשבון המבקרים	305
תגמולים לבעלי עניין ונושאי משרה בכירה ועסקאות עם בעלי עניין	306
קוד ממשל תאגידי לקבוצת דיסקונט	309
שאלון ממשל תאגידי	309
ניהול קבוצתי	309
מעורבות ותרומה לקהילה	310
311 פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם	
תרשים מבנה האחזקות של בנק דיסקונט	311
השליטה בבנק – בנק בלא גרעין שליטה	312

ממשל תאגידי ופרטים נוספים – רשימת לוחות	עמוד
מספר המשרות הממוצע שעסקו בשנת 2016 בביקורת בבנק ובתאגידים מוחזקים בארץ ובחו"ל	303
תגמול המבקר הפנימי	304
השכר ששולם לרואי החשבון המבקרים (באלפי ש"ח)	305
תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה	306
היקף ההוצאה בקבוצת דיסקונט בגין הפעילות למען הקהילה	310
השטחים העומדים לרשות סניפי הבנק	313
התפלגות כלל השטחים העומדים לרשות הבנק	313
נתוני כוח אדם בבנק ובקבוצה	318
העלות למשרה, באלפי ש"ח, על בסיס העלויות המדווחות בפועל	318
העלות למשרה, באלפי ש"ח, בנטרול רכיבים מסוימים	319
ההון האנושי לפי מגזרי פעילות	319
ריכוז נתוני ההעסקה בבנק בקטגוריות השונות והשינויים שחלו בהם	320
הדירוג שקבעו סוכנויות דירוג שונות לבנק ולחלק מחברות הבת	328
דירוג התחייבויות הבנק וחברות בת מסוימות	328
נתוני הדירוג הבינלאומי של מדינת ישראל (טווח ארוך לאג"ח המונפק במט"ח)	328
התפתחות בשוק המשכנתאות	333
נתונים על ביצועי הלוואות חדשות שניתנו והלוואות שמוחזרו לרכישת דירת מגורים ובמשכון דירת מגורים	333
השקעות הקבוצה בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון	346
נתונים כמותיים על פעילות כאל	350
השינויים במדדי המניות המובילים שנרשמו במהלך השנים 2015 ו-2016	355
תשואות איגרות החוב הממשלתיות	355
השינויים בדולר מול מטבעות נבחרים	355
השינויים במדדי סחורות נבחרים	356
השינויים שנרשמו בהשקעות המשק מול חו"ל	356
שינויים במדדי מניות נבחרים בשנים 2015 ו-2016	357
השינויים שנרשמו במדדי איגרות חוב נבחרים במהלך השנים 2015 ו-2016	357
נתונים כמותיים על פעילות כאל	350
התפתחויות בשוק המשכנתאות	333
השינויים שנרשמו במדדי איגרות חוב נבחרים במהלך השנים 2015 ו-2016	357
התפלגות תיק הנכסים שבידי הציבור	358

ממשל תאגידי ופרטים נוספים – רשימת תרשימים	עמוד
תרשים מבנה האחזקות של בנק דיסקונט	311
תרשים המבנה הארגוני	316
ימי הדרכה	326
מספר משרות של עובדים בבנק	326
ותק ממוצע וגיל ממוצע	326
שיעור אקדמאים לפי דרג	326
התפלגות עובדים לפי גיל – מצבת עובדים 12/16	326
התפלגות עובדים לפי ותק – מצבת עובדים 12/16	327
פרישה טבעית לפי שנים (עובדים מן המניין)	327
שיעור האבטלה ושיעור ההשתתפות בישראל, נתונים רבעוניים	358
שער החליפין של השקל מול הדולר, האירו ושער חליפין נומינלי אפקטיבי, מדד, 100 = דצמבר 2013	358
אינפלציה שנתית בכלכלות נבחרות	358
תשואות אג"ח ממשלתי ל-10 שנים של ישראל וארה"ב והפער ביניהן	358
צמיחה רבעונית (בשיעור שנתי) בכלכלות נבחרות	359
שיעור הצמיחה בישראל – רכיבים נבחרים	359
שיעור שינוי שנתי במדדים נבחרים	329
מדדי סחורות נבחרים, מדדים, דצמבר 2014 = 100	359

ממשל תאגידי וביקורת

הדירקטוריון וההנהלה

כללי. בעמוד 4 לדוח זה מובאת רשימה של חברי הדירקטוריון ורשימת חברי ההנהלה ותחומי אחריותם. רשימות אלה מעודכנות לתאריך פרסום הדוח.

דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

בהתאם לחוק החברות, על הדירקטוריון לקבוע את המספר המזערי הנדרש של דירקטורים שעליהם להיות בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, כמשמעות מונח זה בסעיף 240 לחוק החברות. בהתאם, קבע דירקטוריון הבנק כי המספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, שיכהנו בדירקטוריון, יהיה שלושה. לאחר מועדי החלטת הדירקטוריון כאמור, עודכנה הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים, ולפיה, לפחות חמישית מכלל הדירקטורים ולפחות שני דירקטורים מבין חברי ועדת הביקורת צריכים להיות בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, והבנק פועל בהתאם.

במועד הדיווח, מספר הדירקטורים, שהינם "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית" הינו 13 (מתוך 14) ומספר הדירקטורים בעלי "מומחיות חשבונאית ופיננסית", אשר הינם חברים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון, הינו 5 (מתוך 5). פרטים אודות הדירקטורים שהינם "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית" והרקע העובדתי שבגיני ניתן לראותם כבעלי מומחיות זו נכללו להלן במסגרת הסעיף: "פרטים אודות חברי הדירקטוריון".

תיקון תקנון הבנק – הוראות בעניין מינוי דירקטורים

ביום 29 ביוני 2014, אישרה אסיפה מיוחדת של בעלי המניות של הבנק תיקון הוראות תקנון הבנק ביחס למינויים, כהונתם והפסקת כהונתם של חברי דירקטוריון הבנק. במסגרת התיקון נקבע כי משך כהונתו של דירקטור תהיה שלוש שנים ממועד תחילת הכהונה, במקום מינוי מידי שנה. במקביל נקבע, כי האמור בתקנה בנוסחה המתוקן, לא יחול על דירקטורים שכיהנו בבנק ערב הפיכתו לתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. עוד נקבע במסגרת התיקון, כי על אף האמור בכל תקנה אחרת בתקנון ובכפוף לדין, לא יוחלפו באסיפה שנתית מעל מחצית מהדירקטורים שכיהנו סמוך לאחר האסיפה השנתית הקודמת, אלא אם ניתן לכך אישור המפקח על הבנקים. הכל כמפורט בדוחות מיידיים מהימים 13 במאי 2014 ו-29 ביוני 2014 (מס' אסמכתא 2014-01-062172, 2014-01-101508 ו-2014-01-101550, בהתאמה), שהמידע המפורט בהם בעניין זה מובא כאן על דרך ההפניה.

הוועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים

חוק הבנקאות רישוי, התשמ"א-1981, קובע כי הנגיד ימנה ועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים, שבין תפקידיה הצעת מועמדים לכהונת דירקטורים בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. האסיפה הכללית השנתית התבקשה לבחור 2 דירקטורים מתוך 3 מועמדים שהוצעו על ידי הוועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים (2015: 4 דירקטורים מתוך 5 מועמדים). לפרטים אודות הדירקטורים שנבחרו ראו "שינויים בדירקטוריון" להלן.

פרטים אודות חברי הדירקטוריון³

שם הדירקטור	ד"ר יוסי בכר, יו"ר הדירקטוריון	אריה אור לב	פרופ' אשר אלחיאני	אילן בירן
התאריך בו החלה הכהונה כדירקטור	2 בדצמבר 2015 (מונה לראשונה כדירקטור ב-1 בינואר 2010 וכיו"ר הדירקטוריון החל מ-3 בינואר 2010)	2 בדצמבר 2014	13 במרס 2016	29 באוקטובר 2014 (מונה לראשונה ב-29 באוקטובר 2008)
ת.ז.	053548905	005685433	68546076	006900997
תאריך לידה	3 באוגוסט 1955	7 בפברואר 1946	4 ביוני 1952	3 באוקטובר 1946
מען להמצאת כתבי בי-דין	רח' יהודה הלוי 23, תל אביב, 6513601	רח' בר אילן 13, רעננה 4370011	רח' כוכבן 4, להבים 8533800	רח' ש"י עגנון 40/14, תל אביב, 6936236
נתינות	ישראלית	ישראלית	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות דירקטוריון	יו"ר ועדת אשראים; יו"ר ועדת כוח אדם; יו"ר ועדת תיאום; יו"ר ועדת אסטרטגיה; ועדת מיחשוב	יו"ר ועדת מחשוב; ועדת ניהול סיכונים; ועדת כוח אדם; ועדת תיאום	ועדת כוח אדם; ועדת ממשל תאגידי	יו"ר ועדת תגמול; ועדת ביקורת; ועדת ניהול סיכונים; ועדת אסטרטגיה; ועדת מיחשוב; ועדת תיאום
דח"צ כהגדרתו בחוק החברות	לא	לא	לא	כן
דירקטור בלתי תלוי כהגדרתו בחוק החברות	לא	כן	לא	כן
דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין	לא	כן	לא	כן
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית	כן	כן	בעל כשירות מקצועית	כן
עובד של הבנק, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין בבנק	לא	לא	לא	לא
השכלה	אקדמאית דוקטור (Ph.D) במנהל עסקים (התמחות במימון), אוניברסיטת קליפורניה, ברקלי; מוסמך (MBA) במנהל עסקים (התמחות במימון), אוניברסיטת קליפורניה, ברקלי; בוגר כלכלה וחשבונאות, האוניברסיטה העברית בירושלים	אקדמאית מוסמך (MBA) במנהל עסקים (מימון), אוניברסיטת בר אילן; מוסמך בכימיה פיזיקלית, הטכניון; בוגר כימיה, הטכניון	אקדמאית דוקטור לרפואה, אוניברסיטת בן גוריון; מוסמך במנהל ציבורי (MPA), Harvard University	אקדמאית בוגר כלכלה ומנהל עסקים, אוניברסיטת בר-אילן
תעודות מקצועיות	רואה חשבון	קורס תכנות לאקדמאים (ממר"ם); קורס פו"מ (פיקוד ומטה) של חיל האוויר	קורס דירקטורים; מומחה לרפואת משפחה	קורס פו"מ (פיקוד ומטה של צה"ל); דיפלומה בתחום פיקוד ואסטרטגיה גלובלית, United States Marines Corps; דיפלומה/לימודים אסטרטגיים בתחום אסטרטגיה וכלכלה, אוניברסיטת ג'ורג'טאון, וושינגטון ארה"ב; ד"ר לשם כבוד של הטכניון (הוענק ב-2013)
עיסוק בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים בהם משמש כדירקטור	יו"ר דירקטוריון בנק דיסקונט לישראל בע"מ; דירקטור ב-Valise Trust Limited (החל מ-3/6/2016); מנכ"ל ויו"ר דירקטוריון, עמיד אב בע"מ (החל מ-7/2007); יו"ר דירקטוריון, ד"ר יוסי בכר יזמות והשקעות (קודם בכר יוסי, חברת רואי חשבון) (החל מ-6/2002); דירקטור ב-Visa Europe (עד 12/2015); יו"ר דירקטוריון כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (2012/03 - 6/2013); דירקטור וסגן יו"ר	חבר חיצוני בוועדת הדירוג של חברת מידרוג בע"מ (2005-1/12/2014)	דירקטור בהסתדרות מדיצינית הדסה (החל מ-2015); חבר מועצת המנהלים של ארגון ציימס לתמיכה באנשים עם מוגבליות (החל מ-2009); מרצה בכיר, אוניברסיטת אריאל (החל מ-2011); מרצה בכיר, המרכז האקדמי פרס (החל מ-2014); רופא עצמאי, שירותי בריאות כללית (החל מ-2014); רופא עצמאי, אסאי שירותי בריאות (החל מ-2104); מנכ"ל ודירקטור קופת חולים מאוחדת (2011-2013)	יו"ר דירקטוריון מלודאה בע"מ (החל מ-22/12/2015); יו"ר דירקטוריון פלסן סאסא בע"מ (החל מ-1/6/2015); דירקטור במספנות ישראל בע"מ (החל מ-10/2013); דירקטור באיתמר מדיקל בע"מ (החל מ-5/2013); יו"ר הוועד המנהל במכללה האקדמית כנרת בעמק הירדן (ע"ר) (החל מ-2009); בעלים ודירקטור של חברת אילן בירן ניהול יזום בע"מ (החל מ-2004); יו"ר דירקטוריון, Centriton Ltd.

הפרטים בפרק זה מהווים גם דיווח על דירקטורים שהבנק רואה אותם כבעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, והרקע העובדתי, אשר בגינו הבנק רואה אותם כבעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. דירקטור בעל כשירות מקצועית הוא מי שמתקיים בו אחד מהתנאים שנקבעו בתקנה 2 לתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו-2005.

דירקטוריון ב- Israel Discount Bank of (New York 12/2012–1/2010); דירקטור ב- Discount Bancorp Inc. (1/2010–12/2012); יו"ר דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (דירקטור 01/2010–2/2012, יו"ר 02/2012–25/1/2010); חבר הועד המנהל של הסוכנות היהודית (החל מ-6/2008); חבר ועדת IMPACT של ה-FIDF (החל מ-11/2010); חבר עמותת ידידי גדס"ר גולני (החל מ-5/2010); חבר עמותת קרן אמא (החל מ-12/2010); יו"ר הוועדה המייעצת של מכון אלקא של הגו'נט (החל מ-4/2015); חבר עמותת מסע ישראל (החל מ-4/2015)	מנכ"ל משרד האוצר (1/2007–11/2003); מנהל (במינוי זמני) רשות המסים (4/2007–1/2007); שותף ומנהל משרד ליובושיץ קסירר, רואי חשבון (קודם Arthur Andersen ואחר כך Ernst & Young (4/1995–10/2003)	חבר הנהלה ברמת סמנכ"ל בכיר ומנהל מערך מידע ותקשוב בבנק המזרחי (2004–1990); יו"ר הדירקטוריון של חברת מחיש שירותי מחשב בע"מ, חברת המחשוב של בנק המזרחי (2000–2004); דירקטור בבנק טפחות (2000–2004); חבר בוועדת הביקורת ויו"ר ועדת המחשוב של דירקטוריון בנק טפחות (2000–2004); דירקטור בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ (2004–2000); דירקטור בשירותי בנק אוטומטיים בע"מ (2000–2004); מנכ"ל וחבר דירקטוריון מחיש שירותי מחשב בע"מ (מנכ"ל – 1988–2000, דירקטור – 2000–1990); מפקד יחידת מחשב של חיל האוויר (בדרגת אל"מ) (1985–1988); מגוון תפקידי ניהול ופיקוד בתחום פיתוח, ניהול ותמיכה במערכות מחשוב גדולות בחיל האוויר, מדרגת סגן ועד סא"ל (1970–1985)	מנהל מרכז רפואי מאיר (2011–2007)	דירקטור בדלתא שלוש ישראל בע"מ (2004–2008/11); יו"ר דירקטוריון מנועי בית שמש אחזקות (1997) בע"מ (2005–2007); דירקטור ויו"ר ועדת אסטרטגיה ומו"פ בתעשייה האווירית (2005–2007); דירקטור בבנק מסד בע"מ (2005–2007); דירקטור, חבר ועדת הכספים וועדת הביקורת בנטפים בע"מ (2004–2007); מנכ"ל משרד הביטחון (1996–1999); מנכ"ל בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ (1999–2003); יו"ר דירקטוריון די.בי.אס שרותי לוויין (1998) בע"מ (2004–2005)
לא	לא	לא	לא	לא
כן	כן	לא	לא	כן
שם הדירקטור	לינדה בן שושן	אלי אליעזר גונן	יודפת הראל – בוכריס	מרס (מירי) כץ
שם הדירקטור				
התאריך בו החלה הכהונה כדירקטור	28 בנובמבר 2014	2 בדצמבר 2015 (מונה לראשונה ב-10 בנובמבר 2010).	15 בפברואר 2016	1 בפברואר 2017
ת.ז.	059279224	030029177	029340288	050568070
תאריך לידה	26 במאי 1965	5 באוקטובר 1949	11 במאי 1972	4 במרס 1951
מען להמצאת כתבי בי-דין	רח' גפן 16, מכבים 7179901	רח' הזמיר 16/2, מבשרת ציון 9079516	רח' נטף 1, רמת השרון 4704054	שד' מיכאל נאמן 18/32, תל אביב 6958103
נתינות	ישראלית	ישראלית	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות דירקטוריון	ועדת אשראים; ועדת ביקורת; ועדת ממשל תאגידי	יו"ר ועדת ממשל תאגידי; ועדת כוח אדם; ועדת אסטרטגיה; ועדת תיאום	ועדת אשראים; ועדת כוח אדם; ועדת מחשוב; ועדת אסטרטגיה; ועדת אד-הוק לעניין דיון בדרישה להגשת תביעה נגזרת	ועדת ביקורת
דח"צ כהגדרתו בחוק החברות	לא	לא	לא	לא
דירקטור בלתי תלוי כהגדרתו בחוק החברות	כן	לא	לא	לא
דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות	כן	לא	לא	כן

ניהול בנקאי תקין	כן	כן	כן	כן	כן
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית	לא	לא	לא	לא	לא
עובד של הבנק, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין בבנק	לא	לא	לא	לא	לא
השכלה	אקדמאית	אקדמאית	אקדמאית	אקדמאית	אקדמאית
	מוסמכת במנהל עסקים (מימון ובנקאות), האוניברסיטה העברית בירושלים; בוגרת כלכלה וסוציולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	מוסמך במנהל עסקים, האוניברסיטה העברית בירושלים; בוגר כלכלה וחטיבות לימודים משלימות, האוניברסיטה העברית בירושלים; שנת השתלמות באוניברסיטת קליפורניה, ברקלי ארה"ב	מוסמכת במנהל עסקים, University of Bradford; בוגרת מדעי החברה – ממשל תקשורת וניהול, אוניברסיטת בר אילן.	אקדמאית	אקדמאית
תעודות מקצועיות		סמינר במנהל עסקים – מיזוגים ורכישות – גיוס הון ביפן, המכון הישראלי לייצוא; קורס דירקטורים הלכה למעשה, המרכז לישראלי לניהול; קורס גישור בסיסי, מרכז גומא; קורס גישור עסקי ופנים ארגוני, מרכז גומא; קורס ניהול מתקדם, Harvard University	עורכת דין מוסמכת		
עיסוק בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים בהם משמש כדירקטור	דירקטורית ויו"ר ועדת הביקורת בחברה המנהלת של מינהל קרן ההשתלמות לפקידים עובדי המינהל והשירותים בע"מ (החל מ-22/2/2015; דירקטורית חיצונית ויו"ר ועדת הביקורת של קופת גמל של עובדי אל על, נתיבי אוויר לישראל, אגודה שיתופית בע"מ (החל מ-27/5/2015); דירקטורית בוועדה המייעצת של קרן אלטו (-31/10/2016-1/2/2015); יועצת ושותפה ברווחים בקרן פורמה (החל מ-1/11/2016); דירקטורית בתור תעשייה רוקחית בע"מ (החל מ-3/1/2017); מרצה בתחום חסכון ארוך טווח ושוק ההון במסגרת תואר ראשון במחלקה למימון של המסלול האקדמי המכללה למנהל (החל מ-10/2014); דח"צ, יו"ר ועדת השקעות, ועדת ביקורת ויו"ר ועדת SOX של רום – קרן השתלמות לעובדי הרשויות המקומיות (2009-28/11/2104); מנכ"לית אלומניום קונסטרוקשיון פרו בע"מ (2013-7/2014); מרצה בקורסים ובסמינריון בתחום חסכון ארוך טווח ושוק ההון במסגרת תואר ראשון ותואר שני במחלקה למימון של המסלול האקדמי המכללה למנהל (2009-2013); נח"צ ויו"ר ועדת השקעות בעגור קרן השתלמות למורים על יסודיים (2012-6/2013); דח"צ, יו"ר ועדת שיווק, ועדת ביקורת והוועדה לניהול רזרבות כספיות בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (2009-3/2014); דירקטורית בלתי תלויה וחברה בוועדה לבחינת דוחות כספיים באלוני-חץ נכסים והשקעות בע"מ (2012-5/2013-17/1/2012)	בעלים ויו"ר דירקטוריון גו אלפא בע"מ (החל מ-4/2009); יו"ר דירקטוריון קואופ ישראל – רשת סופרמרקטים בע"מ (החל מ-9/2012); שותף, דירקטור ומנכ"ל משותף בטארה החזקות, ניהול והשקעות במלונות בע"מ (החל מ-9/2009); נשיא התאחדות המלונות בישראל (2000-12/2010 והחל מ-18/12/2013); דירקטור בעמותת מרכז וריאטי ירושלים (החל מ-2007); חבר הוועד הממנה בחברה לאיתור והשבת נכסים של נספי השואה בע"מ (החל מ-21/10/2013); דירקטור בכנס אינטרנשיונל אירגון קונגרסים בע"מ (2010-7/2014-31/12); דירקטור במרכז הקונגרסים הבינלאומי אי.סי.סי ירושלים – בניני האומה בע"מ (החל מ-1998); יו"ר דירקטוריון מלון מעלה החמישה (2011-2/2012-9/2012); יו"ר דירקטוריון בית לוחמי הגטאות ע"ש יצחק קצנלסון למורשת השואה והמרד (2008-7/2013-1/2012); דירקטור בהפועל ירושלים – חברה לניהול בע"מ (עד 9/2012)	שותפה ובעלים ב-YP & 6 Partners Ltd (החל מ-1/10/2013); נציגת ציבור מעסיקים בבית הדין הארצי לעבודה (החל מ-12/2/2014); דירקטורית בפרוטליקס ביו-תרפיותיקס בע"מ (החל מ-26/6/2007); דירקטורית באלטק בע"מ (החל מה-1/1/2016); חברת ועד מנהל של עמותת מעוז (החל מ-7/2013); מנכ"לית טמרס קפיטל בע"מ (2006-5/2013-9/2013); דירקטורית בטמרס מלונות (2003-9/2013-28/2/2010); דירקטורית בטמרס טלקום בע"מ (2010-9/2013); דירקטורית בנ-טריג בע"מ (2010-9/2013); דירקטורית בסיקולו תקשורת בע"מ (2011-11/2013-09/2013); דירקטורית בסקיקור פארמה בע"מ (2011-01/2013-9/2013); באייץ' אי.איי מלון חיפה בע"מ (2003-9/2013); דירקטורית במלון ווסט ניהול ואחזקה (2010-12/2013-9/2013); דירקטורית בטמרס ישראל השקעות בע"מ (2006-1/2013-9/2013); דירקטורית בסיקום אחזקות בע"מ (2008-4/2/2013-9/2013)	Of Counsel במשרד עו"ד אופיר כץ ושות' (החל מ-2003); דירקטורית בהוצאת מאגנס (החל מ-17/12/2015); בעלים, מנכ"לית ודירקטורית במירי כץ פרויקטים בע"מ (החל מ-27/1/2003); מנכ"לית קרן אמא (2003-9/2016-4/2016); דירקטורית בכלכלית ירושלים בע"מ (2015-12/2016-6/2016); דירקטורית חיצונית וחברת ועדת הביקורת באיתמר מדיקל בע"מ (2007-7/2016-6/2016); דירקטורית חיצונית וחברת ועדת הביקורת בבנק לאומי לישראל בע"מ (2008-7/2014-7/2008); חברת הוועד המנהל של הטכנועד מדעת ע.ר. (החל מ-4/2015); חברת הנאמנים וחברת ועדת חוקה, נציגת ציבור בביה"ד למשמעת; ביה"ד לערעורים של הסגל האקדמי וחברת הוועדה לאישור העסקת קרובי משפחה בסגל האקדמי של האוניברסיטה העברית בירושלים (החל מ-2004/3); חברת חבר הנאמנים וחברת הוועדה לענייני סטודנטים של הטכניון (החל מ-4/2015)	
נסיון נוסף, המעיד על מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית	שותפה, מנכ"לית קבוצת הדס ארזים בע"מ ויו"ר הדס ארזים בע"מ (2007-12/2009-1/2009); סמנכ"לית בכירה, חברת הנהלה וראש החטיבה	מנכ"ל רשת שרתון מוריה ישראל (-2009-1999); דירקטור בטמבור בע"מ (2002-2007); דירקטור בקריסטל מכונות ומוצרי חשמל	דירקטורית בבריטיש ישראל השקעות בע"מ (2009-6/2011-4/2011); דירקטורית באל על נתיבי אוויר לישראל בע"מ (2009 – 2010);		

ללקוחות בבנק דיסקונט לישראל בע"מ (7/2007–3/2003); מנכ"לית דיסקונט ניהול קופות גמל (3/2003–9/1998); יו"ר דירקטוריון דיסקונט נאמנות בע"מ (7/2007–2003); יו"ר דירקטוריון אילנות חברה לניהול קרנות נאמנות של דיסקונט בע"מ (7/2007–2003); יו"ר דירקטוריון דיסקונט גמל בע"מ (2005–7/2007); דירקטורית בהראל השקעות בביטוח בע"מ (1/11/2006–29/8/2005); קונסול כלכלי בדרום מערב ארה"ב (1996 – 1998); סגנית בכירה לממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (1993 – 1996)	בע"מ (2004–2006); דירקטור בבנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (1989–1992); דירקטור בבנק מסד בע"מ (1987–1989) דירקטור בגרנית הכרמל השקעות בע"מ (בשנות השמונים); מנכ"ל כור תיירות בע"מ (1998–1999); מנכ"ל הסתור אלטיב (1996–1997); מנכ"ל משרד התיירות (1992–1996); מילא תפקידי ניהול שונים באוניברסיטה העברית בירושלים ובתפקידו האחרון מנכ"ל האוניברסיטה (1975–1992)	דירקטורית בהלמן אלדובי קופות גמל ופנסיה בע"מ (2006–2008); דירקטורית בביו ויי בע"מ (2005–2006); דירקטורית ב– Advance Vision Technologies (2004–2005); דירקטורית במפל תעשיות פלסטיק בע"מ (2003–2006); יועצת במשרה חלקית בקבוצת טמרס (2003–2006); מנהלת עסקית בתחום דימות רפואית באורבוסק בע"מ (2004–2006); מנכ"לית יועצת פיתוח עסקי קידמה פטנטים ופיתוח בע"מ (2004–2005); חברה במועצה המייעצת להנהלת KN AMEX (2002–2004).	ערך (1997–2002); חברת מועצת רואי חשבון (1997–2002); חברת הוועדה המייעצת למפקח על הבנקים (2000–2003); ועדת רישיונות של הפיקוח על הבנקים (2000–2003); דירקטורית בקרן קיסריה ובחברה לפיתוח קרן קיסריה (2003–2009)
לא	לא	לא	לא
כן	כן	כן	כן

שם הדירקטור	ברוך לדרמן	יהודה לוי	דוד לוינסון	עידית לוסקי
התאריך בו החלה הכהונה כדירקטור	27 בנובמבר 2014	27 בנובמבר 2014	21 במרס 2015 (מונה לראשונה ב-21 במרס 2012).	25 במרס 2015 (מונתה לראשונה ב-25 במרס 2009).
ת.ז.	51619757	051258325	07994361	50163567
תאריך לידה	27 באוגוסט 1952	12 באוקטובר 1952	21 בפברואר 1946	16 באוגוסט 1950
מען להמצאת כתבי בי-דין	רח' אסתר המלכה 2, הרצליה 4685302	רח' קוסובסקי 48, תל אביב 6291069	רח' נחשון 27, רמת-השרון 4730155	רח' קהילת קובנה 6, תל אביב 6940065
נתינות	ישראלית	ישראלית	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות דירקטוריון	יו"ר ועדת ניהול סיכונים; ועדת ביקורת; ועדת תגמול; ועדת אשראים; ועדת תיאום; ועדת אד-הוק לעניין דיון בדרישה להגשת תביעה נגזרת	ועדת ביקורת; ועדת תגמול; ועדת ניהול סיכונים	ועדת ניהול סיכונים; ועדת אשראים; ועדת תגמול; ועדת ממשל תאגידי; ועדת כוח אדם; ועדת אד-הוק לעניין דיון בדרישה להגשת תביעה נגזרת	יו"ר ועדת ביקורת; ועדת תגמול; ועדת ניהול סיכונים; ועדת אסטרטגיה; ועדת תיאום
דח"צ כהגדרתו בחוק החברות	כן	כן	לא	כן
דירקטור בלתי תלוי כהגדרתו בחוק החברות	כן	כן	כן	כן
דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין	כן	כן	כן	כן
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית	כן	כן	כן	כן
עובד של הבנק, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין בבנק	לא	לא	לא	לא
השכלה	אקדמאית מוסמך בכלכלה, אוניברסיטת תל אביב; בוגר כלכלה, אוניברסיטת תל אביב	אקדמאית מוסמך במנהל עסקים (מימון), Baruch College N.Y.C; בוגר הנדסת תעשייה וניהול, הטכניון	אקדמאית מוסמך במינהל עסקים, אוניברסיטת תל אביב; בוגר כלכלה וסטטיסטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אקדמאית מוסמכת בכלכלה, אוניברסיטת תל אביב; בוגרת כלכלה וסטטיסטיקה, אוניברסיטת תל אביב (בהצטיינות)
תעודות מקצועיות				
עיסוק בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים בהם משמש כדירקטור	משנה למנכ"ל, חבר הנהלה וראש החטיבה הבנקאית בבנק לאומי לישראל בע"מ (2007–12/2012); יו"ר דירקטוריון לאומי קארד בע"מ (2007–10/2012–12/2012)	בעלים ודירקטור מ.א.ג ייעוץ פיננסי בע"מ (החל מ-1/2015); בעלים ומנכ"ל רנסאנס סיטי (החל מ-2014 – היום); מייסד ומנכ"ל HSBC Bank PLC Tel-Aviv (2001–2013).	דירקטור חיצוני בגב-ים חברה לקרקעות בע"מ (2006–5/2015–24/4); דירקטור חיצוני באקסלנס נשואה שרותי בורסה בע"מ (2010–2/2013); דירקטור בבנק אוצר החייל בע"מ (2006–21/3/2012); מנכ"ל ובעלים ד.ל. נחשון בע"מ (החל מ-4/2006)	דירקטורית חיצונית במבטח שמיר אחזקות בע"מ (החל מ-28/3/2016); דירקטורית חיצונית ויו"ר הועדה לבחינת דוחות כספיים ברכבת ישראל בע"מ (החל מ-24/11/2014); דירקטורית בסלקום ישראל בע"מ (החל מ-2011–3/2014–21/9); מנכ"לית ובעלים עידית ל – יעוץ בע"מ
נסיון נוסף, המעיד על מומחיות חשבונאית	מנכ"ל, חבר דירקטוריון ויו"ר הדירקטוריון של	סמנכ"ל בבנק הבינלאומי (1986–2000); סגן	יעוץ פיננסי ועסקי לחברות וקרנות Private	דירקטורית בנטוויז'ן בע"מ (2011–7 –

ופיננסית וכשירות מקצועית	חברות הבת של בנק לאומי בריטניה באיי ג'רסי ובריטניה (2004/6 – 2007/9); סמנכ"ל בכיר, חבר הנהלה וראש החטיבה המסחרית בבנק לאומי לישראל בע"מ (2000/9 – 2004/4)	נשיא ב-Equity Republic National Bank of N.Y (2006–2011/8); יועץ לקבוצת "המשביר לצרכן" (2006 – 2011/10); דירקטור חיצוני בישיר בית השקעות (קרנות נאמנות) בע"מ (2007/5 – 2010/6); מנכ"ל FIBI Bank (UK) (2002 – 2006/2); מנכ"ל בנק הספנות לישראל בע"מ (1996–2002); מנכ"ל גרנית הכרמל אחזקות בע"מ (1994–1996); מילא שורה של תפקידים בבנק הפועלים ו/או מטעמו (1974–1994)	12/2011); חברת הנהלה בתואר סמנכ"ל בכיר בבנק אגוד לישראל בע"מ בתחום קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ (2007/7 – 2008/12) ובתחום בנקאות קמעונאית וניהול סיכונים (2004/2 – 2007/6); דירקטורית באגוד ליסינג בע"מ (2007/3 – 2008/12); דירקטורית באגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ (2005/9 – 2008/12); דירקטורית באגודים בע"מ (2005/9 – 2008/12); דירקטורית בבלבוס סוכנות לביטוח (1993) בע"מ (2004/2 – 2008/12); מנכ"לית ודירקטורית ביתן – השקעות ומשכנתאות בע"מ (2001/3 – 2004/2); מנכ"לית ודירקטורית פיננסים ומשכנתאות בע"מ (2001/3 – 2004/2); מנכ"לית בנק משכן, חברה בת של בנק הפועלים בע"מ (2001–2004); מנהלת אגף בנקאות ישירה בבנק הפועלים בע"מ, אשר תחומי אחריותה היו: הקמה ושיווק של אתרי האינטרנט של הבנק, הקמה וניהול "פועלים ישיר" – המרכזים הטלפוניים של הבנק, אחריות על המכשירים לשימוש עצמי והסניפים האוטומטיים (1995/11 – 2001/3); חברת דירקטוריון בנק אמריקאי ישראלי (1998/5 – 1999/7)
"בן משפחה" של "בעל עניין" אחר בתאגיד	לא	לא	לא
האם בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות	כן	כן	כן

שם הדירקטור	שאול קוברינסקי	יהלי שפי
התאריך בו החלה הכהונה כדירקטור	11 בדצמבר 2014	29 בינואר 2017 (מונה לראשונה ב-10 בנובמבר 2010).
ת.ז.	051638484	050331008
תאריך לידה	7 בנובמבר 1952	19 במרס 1951
מען להמצאת כתבי בי-דין	רח' פסח יפהר 25, הרצליה 4641513	אנשי בראשית 31, הוד-השרון, 4526730
נתינות	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות דירקטוריון	ועדת אשראים; ועדת כוח אדם; ועדת אסטרטגיה	ועדת ביקורת; ועדת אשראים; ועדת תגמול; ועדת אסטרטגיה; ועדת מיחשוב; יו"ר ועדת אד-הוק לענין דיון בדרישה להגשת תביעה נגזרת
דח"צ כהגדרתו בחוק החברות	לא	לא
דירקטור בלתי תלוי כהגדרתו בחוק החברות	לא	כן
דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין	כן	כן
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית	כן	כן
עובד של הבנק, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין בבנק	לא	לא
השכלה	אקדמאית בוגר כלכלה, אוניברסיטת תל אביב; לימודי MA לכלכלה (ללא תואר), אוניברסיטת תל אביב	אקדמאית בוגר בכלכלה וחטיבות משלימות בסטטיסטיקה ומתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים (בהצטיינות);

תעודה בחשבונאות לבעלי תואר, אוניברסיטת תל אביב (עבודת סמינריון מצטיינת); לימודי תואר מתקדמים בכלכלה מתמטית – מסלול ישיר לדוקטורט, האוניברסיטה העברית בירושלים (לא סיים את המסלול)		
רואה חשבון		תעודות מקצועיות
יור פעיל בנובולוג (פארם אפ 1966) בע"מ (החל מ-2010); מנכ"ל נובולוג (פארם אפ 1966) בע"מ (החל מ-12/2016); יור פעיל בטריילוג – ניסויים קליניים בע"מ (החל מ-2010); דירקטור בשחר – הגיא אחזקות (2003) בע"מ (החל מ-2003); דירקטור בשחר – הגיא בע"מ (החל מ-1999); סמנכ"ל מיזוגים ורכישות ב- Alagem (2003-2010 Capital Group); דירקטור חיצוני, יור הועדה לבחינת דוחות כספיים ויור ועדת הביקורת של מגל מערכות בטחון בע"מ (2006-2/10/2014); דירקטור בוויטפוינט אינווסטמנטס ישראל בע"מ (2003-23/8/2014); דירקטור בוויטפוינט אינבסטמנט אל אל סי (2003-23/8/2014); דירקטור בוויטפוינט פארטנרס אל אל סי (2003-23/8/2014); יור הוועדה להגבלים עסקיים בהתאחדות התעשיינים (2005-21/5/2015);	דירקטור בלתי תלוי ב-Extell Development Ltd. (החל מ-2014/6/19); דירקטור במייסופרמרקט ישראל (אם אס איי) בע"מ (החל מ-2012); מנכ"ל ודירקטור חברה פרטית, בבעלותו, לייעוץ עסקי (יהלי שפי (חברה בערבון בלתי מוגבל)) (החל מ-6/2009); בעלים ודירקטור של חברת יהלי נכסים בע"מ (החל מ-2003); דירקטור בשידורי קשת בע"מ (2013/6-27/6/2016); יועץ לביילינק יחסים בינלאומיים בע"מ (2010-2014)	עיסוק בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים בהם משמש כדירקטור
מנכ"ל הפניקס חברה לביטוח בע"מ (2005-2009); מנכ"ל הפניקס אחזקות בע"מ (2005-2009); חבר ועדת ברנע (2000-2001); מילא תפקידים שונים במשרד רואי חשבון אלמגור ושות': שותף (1983-1987) שותף מנהל (1987-1999); שותף מנהל במשרד רואי חשבון דלויט – בריטמן אלמגור ושות' (1999-2004); חבר בוועדה לקביעת כללים חשבונאיים של לשכת רואי חשבון בישראל (1995-1998); חבר במוסד לתקינה חשבונאית, מיסודם של לשכת רואי חשבון ורשות ניירות ערך (1998-2001)	דירקטור חיצוני וחבר הוועדה לבחינת דוחות כספיים בקבוצת סקופ מתכות בע"מ (2005-2008); מנכ"ל אורדן תעשיות (כיום אינרום) (1997-2002); מנכ"ל קרגל (1989-1997); משנה למנכ"ל כלל תעשיות (1984-1989); כלכלן ראשי בכלל תעשיות (1981-1984); כלכלן בהתאחדות התעשיינים (1976-1980)	נסיון נוסף, המעיד על מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית
לא	לא	"בן משפחה" של "בעל עניין" אחר בתאגיד
כן	כן	האם בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות

פרטים אודות חברי ההנהלה

שם	לילך אשר-טופילסקי, מנכ"לית	יוסף ברסי	יובל גביש	אסתר דויטש
תאריך תחילת הכהונה	19 בפברואר 2014	1 באפריל 2000	11 בינואר 2011	1 ביוני 2006
ת.ז.	024934861	53393260	55441315	056346299
תאריך לידה	19 במרס 1970	21 במאי 1955	22 באוגוסט 1958	6 בפברואר 1960
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד	מנהלת כללית של הבנק	סגן מנהל כללי בכיר; חשב – חשבונאי ראשי וראש חטיבת החשבות של הבנק	סגן מנהל כללי בכיר; ראש החטיבה הבנקאית של הבנק	סגנית מנהל כללי בכירה; היועצת המשפטית הראשית וראשת חטיבת הייעוץ המשפטי של הבנק
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת, חברה קשורה של התאגיד או בבעל עניין בו	יו"ר דירקטוריון Discount Bancorp Inc. (החל מ-25/3/2014); דירקטורית ב- Israel Discount Bank of New York (החל מ-25/3/2014)	דירקטור בבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (החל מ-7/2012); דירקטור בבדל שרותי מחשב ומנהלה בע"מ (החל מ-2/2002); דירקטור בחברת נדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ (החל מ-11/2002); דירקטור ב- Discount Reinsurance International Limited, Guernsey (החל מ-3/2008).	יו"ר דירקטוריון כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (החל מ-17/6/2013)	דירקטורית בדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ (החל מ-8/2013); דירקטורית ב- IDB (Swiss) Bank Ltd. (החל מ-14/3/2014)
בעל עניין בתאגיד	כן	לא	לא	לא
"בן משפחה" של נושא משרה בכירה אחר או של "בעל עניין" בתאגיד	לא	לא	לא	לא
השכלה	אקדמאית מוסמכת במנהל עסקים Northwestern University, U.S.A; בוגרת כלכלה וניהול, אוניברסיטת תל אביב	אקדמאית בוגר כלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל-אביב	אקדמאית בוגר מדעי החברה והרוח, האוניברסיטה הפתוחה	אקדמאית בוגרת משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים
תעודות מקצועיות	רואה חשבון	עורכת דין	עורכת דין	עורכת דין
ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות	יו"ר דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (2014-3/3/2016-21/7/2016); משנה למנכ"ל וחברת הנהלה הממונה על החטיבה הקמעונאית, בנק הפועלים בע"מ (2009-31/10/2013); יו"ר דירקטוריון פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ (2011-10/2013); יו"ר דירקטוריון פועלים אופקים בע"מ (2011-10/2013); דירקטורית בישראלכרט בע"מ (2003-10/2013); דירקטורית ביורופיי (יורוקד) ישראל בע"מ (2003-10/2013)	דירקטור בדיינרס קלוב ישראל בע"מ (-6/2015); דירקטור בדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ (1999-9/6/2012)	יו"ר דירקטוריון בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ (2011-28/6/2012-3/2011); יו"ר דירקטוריון דיינרס קלוב ישראל בע"מ (2012-1/2012-16/6/2013)	דירקטורית חליפה של דירקטור מטעם הבנק המכהן בבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ (2013-1/7/2015-30/6/2015)

שם	אורי לוין	רן עוז	יאיר אבידן	אברהם (אבי) לוי
תאריך תחילת הכהונה	7 במאי 2014	20 בינואר 2015	21 ביולי 2016 ⁴	21 ביולי 2016 ⁵
ת.ז.	029508835	022832588	056131618	22649644
תאריך לידה	5 באוגוסט 1972	13 בדצמבר 1966	25 בדצמבר 1959	9 בנובמבר 1966
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד	סגן מנהל כללי בכיר; ראש חטיבת תכנון, אסטרטגיה וכספים של הבנק	סגן מנהל כללי בכיר; ראש חטיבת שווקים פיננסיים של הבנק	סגן מנהל כללי בכיר; ראש חטיבת חברות בנות של הבנק	סגן מנהל כללי בכיר מנהל הסיכונים הראשי וראש חטיבת ניהול סיכונים של הבנק
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת, חברה קשורה של התאגיד או בבעל עניין בו		יו"ר דירקטוריון דיסקונט מנפיקים בע"מ (החל מ-20/1/2015); יו"ר דירקטוריון חברה לרשומים של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (החל מ-20/1/2015); יו"ר דירקטוריון דיסקונט קפיטל בע"מ (דירקטור החל מ-25/2/2015 ויו"ר דירקטוריון החל מ-1/4/2015); יו"ר דירקטוריון בית למד דלת בע"מ (החל מ-4/3/2015); דירקטור בכרטיסי אשראי לישראל בע"מ (החל מ-15/3/2017)	יו"ר דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (דירקטור החל מ-12/1/2016 ויו"ר דירקטוריון החל מ-21/7/2016); יו"ר דירקטוריון דיסקונט נאמנות בע"מ (החל מ-21/7/2016); דירקטור ב-Discount Bancorp Inc. (החל מ-16/6/2016) ודירקטור ב-Israel Discount Bank of New York (החל מ-20/9/2016)	יו"ר דירקטוריון IDB (Swiss) Bank Ltd. (בפירוק) (החל מ-14/3/2014, דירקטור החל מ-03/2012)
בעל עניין בתאגיד	לא	לא	לא	לא
"בן משפחה" של נושא משרה בכירה אחר או של "בעל עניין" בתאגיד	לא	לא	לא	לא
השכלה	אקדמאית מוסמך במנהל עסקים (התמחות במימון) (בהצטיינות), London Business School; בוגר הנדסת חשמל ואלקטרוניקה ומדעי המחשב (בהצטיינות), אוניברסיטת תל אביב	אקדמאית מוסמך במנהל עסקים (התמחות במימון) וכלכלה (בדגש על מיקרו כלכלה ותורת המשחקים) (בהצטיינות), האוניברסיטה העברית בירושלים; בוגר כלכלה וחשבונאות (בהצטיינות), האוניברסיטה העברית בירושלים	אקדמאית מוסמך במנהל ומנהיגות בחינוך (בהצטיינות), אוניברסיטת תל אביב; מוסמך בכלכלה וסטטיסטיקה (בהצטיינות), אוניברסיטת תל אביב; בוגר קורס ניהול בכיר Harvard Business School (AMP)	אקדמאית מוסמך במנהל עסקים, אוניברסיטת בר-אילן; בוגר כלכלה, אוניברסיטת תל-אביב.
תעודות מקצועיות		רואה חשבון		קורסים מקצועיים: קורס להכשרת מנהלים בכירים וקורס ייעוץ מוצרים נגזרים (בנק הפועלים)
ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות	מנכ"ל ISP Group שווייץ וישראל (2010–2014); בעלים ודירקטור של חברת אורי לוין ניהול ואחזקות בע"מ	דירקטור בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (20/1/2015–30/6/2015); שותף בקרן ויולה (1/2014–12/2014); חבר הנהלה, משנה למנהל הכללי, ממונה על החטיבה הפיננסית – CFO בבנק הפועלים בע"מ (2009–2013); דירקטור בישראלכרט (2009–12/2014); דירקטור ביורופיי (2009–2014); דירקטור בפועלים אקספרס (2009–2014); יו"ר דירקטוריון פועלים שוקי הון (2009–2013); מ"מ יו"ר דירקטוריון פועלים שוקי הון בית השקעות (2009–2013); מ"מ יו"ר דירקטוריון פועלים שוקי הון השקעות אחזקות (2009–2013); דירקטור בשור הא (2009–2013); דירקטוריון פועלים שירותי נאמנות (2012–2013); יו"ר דירקטוריון דיור ב.ב. (2009–2013); דירקטור ובעלים של רן עוז השקעות בע"מ (החל מ-2013)	סמנכ"ל, מנהל הסיכונים הראשי וראש מערך ניהול סיכונים של הבנק (2010 – 2016)	סמנכ"ל וראש חטיבת נכסי לקוחות בבנק דיסקונט לישראל בע"מ (2011–2016); יו"ר דירקטוריון דיסקונט נאמנות בע"מ (2012–2016); דירקטור – 3/7/2016; דירקטור – 10/2011 – 3/7/2016; יו"ר דירקטוריון חברה לרשומים של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (2012–3/2013)

⁴ כיהן כסגן מנהל כללי; מנהל הסיכונים הראשי וראש מערך ניהול הסיכונים של הבנק, החל מה-9 ביוני 2010 ועד ליום 21 ביולי 2016.

⁵ כיהן כסגן מנהל כללי וראש חטיבת נכסי לקוחות של הבנק, החל מ-28 באוגוסט 2011 ועד ליום 21 ביולי 2016.

שם	אורית אלסטר	יפית גריאני	לוי הלוי	ניר אבל
תאריך תחילת הכהונה	21 במרס 2011	13 באפריל 2014	1 ביוני 2014	18 במאי 2011
ת.ז.	059618587	023608763	024811770	056220106
תאריך לידה	4 באפריל 1965	3 במאי 1968	17 בפברואר 1970	5 ביוני 1960
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד	סגנית מנהל כללי; ראשת החטיבה העסקית של הבנק	סגנית מנהל כללי; ראשת חטיבת משאבי אנוש ונכסים	סגן מנהל כללי; ראש חטיבת טכנולוגיות ותפעול של הבנק	סגן מנהל כללי מבקר פנימי של הבנק
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת, חברה קשורה של התאגיד או בבעל עניין בו	דירקטורית ב-Discount Bancorp Inc. (החל מ-12/2012); דירקטורית ב-Israel Discount Bank Of New York (החל מ-2/2013)	יו"ר דירקטוריון דיסקונט ליסינג בע"מ (החל מ-31/5/2016); יו"ר דירקטוריון דיסקונט גמל בע"מ (החל מ-4/5/2014); יו"ר דירקטוריון נדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ (החל מ-15/5/2014); יו"ר דירקטוריון נכסי הר לוי בע"מ (החל מ-15/5/2014); דירקטורית בבד"ל שירותי מחשב ומנהלה בע"מ (החל מ-15/5/2014)	יו"ר דירקטוריון בד"ל שירותי מחשב ומנהלה בע"מ (החל מ-13/8/2014); דירקטור בכרטיסי אשראי לישראל בע"מ (החל מ-31/5/2016) דירקטור בדיסקונט ליסינג בע"מ (החל מ-31/5/2016); דירקטור בדיסקונט גמל בע"מ (החל מ-5/6/2014)	מבקר פנימי בחלק מחברות הבת של הבנק
בעל עניין בתאגיד	לא	לא	לא	לא
"בן משפחה" של נושא משרה בכירה אחר או של "בעל עניין" בתאגיד	לא	לא	לא	לא
השכלה	אקדמאית מוסמכת במנהל עסקים, אוניברסיטת תל אביב (התמחות במימון וחשבונאות); בוגרת במשפטים (בהצטיינות), אוניברסיטת תל אביב; בוגרת בכלכלה, אוניברסיטת תל אביב	אקדמאית מוסמכת במנהל עסקים (מימון), אוניברסיטת בר אילן; בוגרת סטטיסטיקה וחקר ביצועים (בהצטיינות), אוניברסיטת תל אביב; כלכלה (בהצטיינות), אוניברסיטת תל אביב	אקדמאית מוסמך במנהל עסקים, אוניברסיטת בר אילן; בוגר משפטים, המרכז הבינתחומי הרצליה	אקדמאית בוגר כלכלה וחשבונאות, האוניברסיטה העברית בירושלים
תעודות מקצועיות	עורכת דין			רואה חשבון
ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות		מנהלת אגף חברות גדולות בבנק דיסקונט לישראל בע"מ (2011-4/2014)	משנה למוכ"ל, מנהל אגף מערכות מידע וטכנולוגיה במנורה מבטחים בע"מ (2011-2014); בעלים ודירקטור של חברת ש.ל. הלוי אחזקות בע"מ (חברה לא פעילה)	

שינויים בדירקטוריון

מינוי דירקטורים. באסיפה השנתית של בעלי המניות של הבנק, שהתקיימה ביום 8 בנובמבר 2016, הוחלט למנות את ה"ה מרים (מירי) כץ ויהלי שפי, כדירקטורים במעמד של דירקטור חיצוני לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301, לתקופה של 3 שנים. הדירקטורים האמורים נבחרו מבין המועמדים אשר הוצעו על ידי הוועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים. הכל כמפורט בדוחות מיידיים מהימים 28 בספטמבר 2016 ו-9 בנובמבר 2016 (מס' אסמכתא 01-056790-2016 ו-01-074847-2016, בהתאמה), שהמידע המפורט בהם בענין זה, מובא כאן על דרך ההפניה. מר שפי החל את כהונתו השלישית ביום 29 בינואר 2017. גב' כץ החלה את כהונתה ביום 1 בפברואר 2017, במפורט בדוח מיידי מיום 24 בינואר 2017 (מס' אסמכתא 01-008155-2017).

סיום כהונה של דירקטורים. ביום 31 בינואר 2017, סיים מר אילן כהן את כהונתו כדירקטור בבנק, הכל כמפורט בדוח מיידי מיום 1 בפברואר 2017 (מס' אסמכתא 01-009856-2017).

י"ר הדירקטוריון, הדירקטוריון והמנהלת הכללית מודים למר כהן על פועלו ותרומתו בתקופת כהונתו בבנק ומאחלים הצלחה לדירקטורים שמונו לכהונה בבנק. המידע המפורט בכל הדוחות המיידיים שנזכרו בסעיף זה לעיל, מובא כאן על דרך ההפניה.

שינויים ארגוניים ומינוריים

ביום 18 במאי 2016, החליט דירקטוריון הבנק לאשר את השינויים הארגוניים והמינוריים הבאים, שנכנסו לתוקף ביום 21 ביולי 2016: מר יאיר אבידן, שכיהן כסמנכ"ל וראש מערך ניהול סיכונים בבנק, מונה לסמנכ"ל בכיר, חבר הנהלת הבנק, ראש חטיבת חברות בנות (ראו "ניהול קבוצתי" להלן). מר אבידן מונה, בנוסף, לתפקיד יו"ר בנק מרכנתיל דיסקונט והחליף בתפקידה את גב' לילך אשר-טופילסקי, המנהלת הכללית. מר אבידן מונה, בנוסף, כדירקטור במספר חברות בת נוספות. מר אבי לוי, שכיהן כסמנכ"ל וראש חטיבת נכסי לקוחות, מונה לסמנכ"ל בכיר וראש חטיבת ניהול הסיכונים בבנק והחליף בתפקידו את מר יאיר אבידן. חטיבת נכסי לקוחות פוצלה ויחידותיה מוזגו לחטיבות קיימות, אחרות. בנוסף, הוקם בחטיבת טכנולוגיות ותפעול, אגף חדש, אגף הדיגיטל, אשר מוביל את האצת המהלכים לשיפור מעטפת השירות, האישי והדיגיטלי, ללקוחות הבנק, בערוצים ובמוקדים השונים.

שינויים בהנהלה

ביום 26 בנובמבר 2016 החליט דירקטוריון הבנק למנות את מר אורי לוי, סמנכ"ל בכיר, לתפקיד מנכ"ל ודירקטור בבנקורפ. ולהמליץ לדירקטוריון בבנקורפ. למנות את מר לוי לתפקיד מנכ"ל ודירקטור ב-אי די בי ניו יורק. המינוי ייכנס לתוקף ביום 1 במאי 2017.

ביום 30 בינואר 2017 החליט דירקטוריון הבנק למנות את מר זיו בירון כחבר הנהלה, בתואר סמנכ"ל, ראש חטיבת תכנון, אסטרטגיה וכספים (CFO). מר בירון יחליף את מר אורי לוי. מועד תחילת כהונתו של מר בירון ייקבע בהמשך, בכפוף לקבלת אישור המפקחת על הבנקים.

ישיבות הדירקטוריון וועדותיו

בשנת 2016 קיים הדירקטוריון 38 ישיבות. כן התקיימו 89 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

הביקורת הפנימית בקבוצה בשנת 2016

פרטי המבקר. המבקר הפנימי של הבנק הינו מר ניר אבל, רו"ח, אשר החל את כהונתו ביום 18 במאי 2011. המבקר הפנימי אינו בעל עניין בבנק, אינו נושא משרה בבנק, אינו קרוב של אחד מאלה ולא היה רואה החשבון המבקר או מי מטעמו.

המבקר הפנימי עומד בהוראות סעיף 146 (ב) לחוק החברות, ובהוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית ועובדי הביקורת הפנימית עומדים בהוראות סעיף מס' 8 לכללי הבנקאות (ביקורת פנימית). בנוסף משמש מר ניר אבל גם כמבקר הפנימי של כרטיסי אשראי לישראל בע"מ, מיום 18 במאי 2011.

דרך המינוי. מינוי המבקר הפנימי אושר בוועדת הביקורת בישיבתה מיום 29 בנובמבר 2010 ובדירקטוריון בישיבתו מיום 12 בדצמבר 2010. המינוי אושר לאור כישוריו והשכלתו של מר אבל וכן לאור ניסיונו המקצועי רב השנים, בביקורת פנימית ובתפקיד של מבקר פנימי ראשי, במערכת הבנקאית. עד למינויו שימש מר אבל, רואה חשבון מוסמך וכלכלן, כמבקר הפנימי הראשי של קבוצת הבנק הבינלאומי הראשון, מחודש אוגוסט 2006 ועד לחודש מרס 2011, כמבקר הפנימי בכל החברות הבנקאיות בקבוצת הבינלאומי, למעט שתי חברות בחו"ל, וכמבקר הפנימי הראשי של בנק אוצר החייל,

מחודש נובמבר 2000 ועד חודש מרס 2011.

כתב מינוי. ועדת הדירקטוריון לביקורת והדירקטוריון אישרו בחודש ינואר 2012 את כתב המינוי של המבקר ובחודש ינואר 2016 הם אישרו את עידכון כתב המינוי.

זהות הממונה על המבקר הפנימי. הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הוא יו"ר הדירקטוריון.

תוכנית עבודה. הביקורת הפנימית פועלת על פי תוכנית עבודה שנתיית אשר נגזרת מתוכנית עבודה רב שנתית (תוכנית העבודה הרב שנתית נערכת לתקופה של 4 שנים). תוכניות העבודה השנתיות והרב שנתית (להלן: "תוכנית העבודה") נערכות בהתאם לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992, ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין.

תוכנית העבודה נבנתה על בסיס סקר סיכונים כולל, שנערך על פי מתודולוגיות חדשות ומקובלות, והושפעה מהנחיות מקומיות ובינלאומיות (בכלל זה באזל, COSO 2013, SOX והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בדבר פונקציות הביקורת הפנימית). לפני הגשתה לאישור מועברת תוכנית העבודה לרואי החשבון המבקרים, ליו"ר הדירקטוריון, ליו"ר ועדת הדירקטוריון לביקורת ולמנהלת הכללית, לקבלת הערות והארות. ועדת הדירקטוריון לביקורת דנה בתוכנית העבודה, ועל פי המלצותיה מובאת התוכנית לאישור הדירקטוריון. סטייה מתוכנית העבודה מובאת לאישור ועדת הביקורת.

הדירקטוריון וועדת הביקורת, אשר בחנו את תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית ואת ביצועה בפועל, סבורים כי הביקורת הפנימית של הבנק עומדת בדרישות שנקבעו בתקנים המקצועיים ובהוראות המפקח על הבנקים.

ביקורת של תאגידים מוחזקים בארץ ובחו"ל. בתוכנית העבודה של הביקורת הפנימית יש התייחסות לתאגידים המוחזקים בארץ ובחו"ל. תוכנית העבודה המתוכננת בחברות הבת בהן המבקר הפנימי של הבנק או סגנו מונו כמבקר פנים משולבת בתוכנית העבודה השנתית של הביקורת הפנימית של הבנק, תוך התייחסות לכל חברה בנפרד. היקף תוכנית העבודה בכל חברה בת כאמור נדון בוועדת הביקורת של כל חברה ו/או בדירקטוריון שלה.

בתאגידים המוחזקים בהם לא נערכת ביקורת על ידי המבקר הפנימי של הבנק, נערכת בקרה כנדרש בסעיף 1(א)(3) לכללי הבנקאות. כמו כן, המבקר הפנימי של הבנק מתאם מראש עם המבקר הפנימי של התאגיד המוחזק, נושאים בהם תיערך ביקורת על ידי המבקר הפנימי של התאגיד.

היקף העסקה. המבקר הפנימי מועסק במשרה מלאה ומספר העובדים הממוצע הכפופים לו בקבוצה בתקופת הדיווח היה 89.1 משרות (כולל תקורות; לא כולל 3.3 משרות במיקור חוץ). בזה 28.6 משרות בתאגידים להם יש מבקר פנימי עצמאי (בנק מרכנתיל דיסקונט ו-אי די בי ניו יורק). מספר המשרות בביקורת הפנימית נגזר מהנדרש בתוכנית העבודה כפי שאושרה בדירקטוריון.

מספר המשרות הממוצע שעסקו בשנת 2016 בביקורת בבנק ובתאגידים מוחזקים בארץ ובחו"ל

מיקור חוץ	עובדי הקבוצה	
1.5	53.5	הבנק
1.0	6.0	חברות מאוחדות בישראל בהם נערכת הביקורת על ידי מבקר הבנק ⁽¹⁾
–	1.0	שלוחות חו"ל
0.3	18.0	חברות מאוחדות בישראל בהם נערכת הביקורת על ידי מבקר פנימי עצמאי ⁽²⁾
0.5	10.6	חברות מאוחדות בחו"ל בהם נערכת הביקורת על ידי מבקר פנימי עצמאי ⁽³⁾
3.3	89.1	סך-הכל

הערות:

(1) בזה 5 משרות בחברת כאל.

(2) בזה המבקר הפנימי. לא כולל 1.9 משרות של פניות הציבור.

(3) בזה 10.4 מבקרים של אי די בי ניו יורק, 1-0.2 משרות ב-אידיבי (סוויס) בנק.

עריכת הביקורת. הביקורת הפנימית נערכת על פי הוראות חוק הביקורת הפנימית התשנ"ב-1992, ועל פי הכללים המקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים. החל ביום 1 ביולי 2012, הביקורת הפנימית פועלת גם על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 307.

הדירקטוריון וועדת הביקורת הניחו את דעתם כי המבקר הפנימי עמד בכל הדרישות שנקבעו בתקנים שצינו לעיל ובהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, על יסוד הערכת פונקציות הביקורת הפנימית והדיווחים השוטפים שהיא מגישה. ועדת הביקורת מקבלת דיווח שוטף על פעילות חטיבת הביקורת הפנימית באמצעות דיווחים שוטפים רבעוניים ודוח חצי שנתי ושנתי וכן דיווח על דוחות פרטניים. בשנת 2014 בוצעה הערכה חיצונית של פונקציות הביקורת הפנימית, אשר בוצעה בידי פירמת רואי חשבון שנבחרה על ידי ועדת הביקורת, ובשנת 2016 נערכה הערכה פנימית שלה, אשר בוצעה על ידי הביקורת הפנימית, בהתאם להנחיה הכלולה בהוראת ניהול בנקאי מס' 307.

גישה למידע. למבקר הפנימי הומצאו כל המסמכים והמידע שנדרשו על ידו וניתנה לו גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק ושל תאגידים מוחזקים בארץ ובחו"ל, לרבות נתונים כספיים.

דין וחשבון המבקר הפנימי. כל דוחות הביקורת מוגשים בכתב ומופצים ליו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת, המנהלת הכללית, מנהל הסיכונים הראשי, רואי חשבון המבקרים, וחברי המנהלה הרלוונטיים. דוחות הביקורת מדורגים בהתבסס על ממצאי הביקורת.

דוח סיכום חודשי תמציתי מוגש ליו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת, רואי החשבון המבקרים והנהלת הבנק. המבקר הפנימי מגיש דוחות פעילות תקופתיים לנהל: דוח רבעוני על כל פעילויות הביקורת הפנימית בבנק בחברות הבת בארץ ובשלוחות בחו"ל

המפרט את הממצאים המהותיים בדוחות הביקורת שהוגשו ברבעון הנסקר, את תמצית התייחסות המבוקרים לדוחות וכן מעקב אחר דוחות ונושאים מדוחות רבעוניים קודמים שהטיפול בהם טרם הסתיים. כמו כן, מגיש המבקר דוח חצי שנתי ודוח שנתי במתכונת הנדרשת על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בנושא ביקורת פנימית.

דוחות הפעילות נשלחים ליו"ר הדירקטוריון, ליו"ר ועדת הדירקטוריון לביקורת, למנהלת הכללית, למנהל הסיכונים הראשי ולרואי החשבון המבקרים. הדוחות נדונים בהנהלה ולאחר מכן בוועדת הדירקטוריון לביקורת. הדוח השנתי נדון גם בדירקטוריון.

בנוסף מקיימת ועדת הביקורת דיונים על דוחות ביקורת ספציפיים שנערכו ביחידות הבנק ועל דוחות מהותיים בחברות הבת, אם עקב הממצאים שנכללו בדוח, או הנושאים המהותיים בהם הוא עוסק, סבורים יו"ר ועדת הביקורת או המבקר הפנימי כי יש מקום לקיים דיון בדוח הספציפי. הדוחות התקופתיים הוגשו ונדונו כלהלן:

- הדוח על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון הרביעי של שנת 2015, הוגש ביום 17 בינואר 2016 ונדון בוועדת הביקורת ביום 15 במרס 2016;
- הדוח השנתי על פעילויות הביקורת הפנימית בשנת 2015, הוגש ביום 9 במרס 2015 ונדון בוועדת הביקורת ביום 15 במרס 2016 ובדירקטוריון ביום 6 באפריל 2016;
- הדוח על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון הראשון של שנת 2016 הוגש ביום 13 באפריל 2016, ונדון בוועדת הביקורת ביום 31 במאי 2016;
- הדוח החצי שנתי על פעילויות הביקורת הפנימית במחצית השנה הראשונה של שנת 2016 הוגש ביום 16 באוגוסט 2016 ונדון בוועדת הביקורת ביום 13 בספטמבר 2016;
- הדוח על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון השלישי של שנת 2016 הוגש ביום 27 באוקטובר 2016, ונדון בוועדת הביקורת ביום 22 בנובמבר 2016;

- הדוח על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון הרביעי של שנת 2016, הוגש ביום 17 בינואר 2017 ונדון בוועדת ביקורת ביום 14 במרס 2017;
- הדוח השנתי על פעילות הביקורת הפנימית בשנת 2016 הוגש ביום 15 במרס 2017 וטרם נדון.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי. לדעת הדירקטוריון וועדת הדירקטוריון לביקורת, היקף, אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימי ותוכנית עבודתו סבירים בנסיבות העניין ויש בהם להגשים את מטרת הביקורת הפנימית בתאגיד.

תגמול. פרטי התשלומים למבקר הפנימי ורכיביהם מובאים להלן. לדעת הדירקטוריון אין בתשלומים אלה כדי להשפיע על שיקול דעתו המקצועי של המבקר הפנימי.

תגמול המבקר הפנימי

תגמולים* בעבור שירותים										פרטים כלליים		
הלוואות שניתנו בתנאים רגילים	סך הכל	תשלום מבוטס מניות	סך הכל, שכר, מענק, הפרשות והטבות	השלמת הפרשות המעביד בגין זכויות שנצברו עד ליום 12.10.2016 ⁽²⁾	תשלומי והפרשות הטבות המעביד ⁽¹⁾ וגילומים	מענק	שכר	שיעור החזקה בהון התאגיד	היקף משרה	השנה		
באלפי שקלים חדשים												
-	1,660	-	1,660	22	163	275	128	1,072	-	100%	2016	
-	1,486	-	1,486	-	180	300	-	1,006	-	100%	2015	

* סכומי התגמול אינם כוללים מס שכר.

הערות:

(1) כולל פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי ואובדן כושר עבודה. נתוני שנת 2015 כוללים השלמת עתודות עקב שינויים בשכר.

(2) כולל שווי רכב, שווי טלפון נייד, הטבות שונות וגילומים.

מר אבל מועסק על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם הינה בת 6 חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. משכורתו של מר אבל צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. מר אבל זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאי מר אבל לפיצויי פיטורים כקבוע בדיון (עם זאת, בהתאם להסכם, תשלומי המעסיק לקרן פנסיה ולקופת ביטוח יבואו במקום פיצויי פיטורין) וכן למענק הסתגלות בגובה 4 משכורות. מר אבל היה זכאי להשתתף בתוכנית התגמול לשנים 2015-2016 לחברי הנהלת הבנק ולמבקר הפנימי (ראו ביאור 23 ו' לדוחות הכספיים).

שכר רואי החשבון המבקרים⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾

השכר ששולם לרואי החשבון המבקרים (באלפי ש"ח)

המאוחד				הבנק
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2016	2015	2016	2015	
עבור ביקורת ⁽³⁾ :				
15,509	15,477	6,926	6,994	לרואי החשבון המבקרים המשותפים
עבור שרותים נוספים:				
שירותים הקשורים לביקורת ⁽⁴⁾ :				
2,702	3,656	2,363	3,561	לרואי החשבון המבקרים המשותפים
שירותי מס ⁽⁵⁾ :				
3,621	2,149	1,838	1,240	לרואי החשבון המבקרים המשותפים
שרותים אחרים:				
2,110	2,097	2,050	1,914	לרואי החשבון המבקרים המשותפים
-	-	-	-	לרואי חשבון מבקרים אחרים
8,433	7,902	6,251	6,715	סך-הכל
23,942	23,379	13,177	13,709	סך-הכל שכר של רואי החשבון המבקרים

הערות:

- (1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואי החשבון המבקרים בעבור פעולות הביקורת ועבור שירותים נוספים לביקורת, לפי סעיפים 165 ו-167 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.
- (2) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
- (3) ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים. כולל גם ביקורת - בקרה פנימית על דיווח כספי (SOX 404).
- (4) כולל בעיקר פעולות ביקורת ובדיקות מיוחדות.
- (5) כולל בעיקר דוחות התאמה למס, שסכומים בגינם שולמו במסגרת הביקורת ויוחסו לשירותי מס על פי אומדן, דיוני שומות וייעוץ מס.

תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה ועסקאות עם בעלי עניין

תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

שנת 2016

פרטי מקבל התגמולים										תגמולים* בעבור שירותים									
שם					היקף משרה					השלמת הפרשות המעביד					הלוואות שניתנו בתנאים סך הכל רגילים				
תפקיד					שיעור החזקה בהון התאגיד					שכר מענקים					תשלומי והפרשות הטבות וגילומים ⁽²⁾ 12.10.2016				
מנהל כללית					מנכ"ל אי די בי ניו					מנכ"ל, ראש חטיבת העסקית					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות				
ד"ר יוסי בכר					מנכ"ל אי די בי ניו					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות				
גב' לילך אשר					מנכ"ל אי די בי ניו					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות				
טופילסקי					מנכ"ל אי די בי ניו					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות				
מר אהוד ארנון					מנכ"ל אי די בי ניו					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות				
גב' טל					מנכ"ל אי די בי ניו					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות				
רובינשטיין ⁽⁵⁾					מנכ"ל אי די בי ניו					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות				
גב' ליסה באום					מנכ"ל אי די בי ניו					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות				
גב' יפית גריאני					מנכ"ל אי די בי ניו					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות				
מר רן עוז					מנכ"ל אי די בי ניו					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות				
מר לוי הלוי					מנכ"ל אי די בי ניו					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות				
מר אורי לוין					מנכ"ל אי די בי ניו					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות					מנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות				

* סכומי התגמול אינם כוללים מס שכר.

הערות:

- (1) כולל פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי, אובדן כושר עבודה והשלמת עתודות עקב שינויים בשכר.
- (2) כולל שווי רכב, שווי טלפון נייד, הטבות שונות וגילומים.
- (3) ד"ר בכר מחזיק במניות הבנק בהיקף זניח של 29,640 ע.נ.
- (4) החזר הוצאות שנרשמו בגין אופציות פאנטום שהוענקו ליו"ר הדירקטוריון – לפרטים ראו ביאור ה-24 (1).
- (5) גב' רובינשטיין החלה את כהונתה כמנכ"לית דיסקונט חיתום והנפקות ביום 5 באפריל 2016 (מועד השלמת המיזוג של כלל חיתום ופיננסים עם ולתוך דיסקונט חיתום והנפקות).

תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה (המשך)

שנת 2015											
פרטי מקבל התגמולים						תגמולים* בעבור שירותים					
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון התאגיד	שכר	מענקים	תשלומי והפרשות הטבות המעביד ⁽¹⁾ וגילומים ⁽²⁾	תשלום מענק, הפרשות מבוססות מניות	סך הכל	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים		
באלפי שקלים חדשים											
ד"ר יוסי בכר	יו"ר הדירקטוריון	100%	— ⁽³⁾	2,130	—	762	3,121	39 ⁽⁴⁾	3,160	—	
גב' לילך אשר טופילסקי	מנהלת כללית	100%	—	2,353	—	759	3,399	—	3,399	—	
מר מאוריצי פלטה ⁽⁵⁾	מנכ"ל דיסקונט בנק לטין אמריקה	100%	—	1,522	2,724	352	4,753	—	4,753	—	
מר אלברטו וייצמן ⁽⁶⁾	סמנכ"ל כספים בדיסקונט בנק לטין אמריקה	100%	—	1,438	1,682	335	3,611	—	3,611	—	
מר אהוד ארנון	מנכ"ל אי די בי ניו יורק	100%	—	2,387	636	175	3,287	—	3,287	—	
מר רן עוז ⁽⁷⁾	סמנכ"ל בכיר, ראש חטיבת שווקים פיננסיים	100%	—	1,123	—	1,232 ⁽⁸⁾⁽⁹⁾	2,507	—	2,507	—	
מר יאיר אבירן	סמנכ"ל, מנהל הסיכונים הראשי וראש מערך ניהול סיכונים	100%	—	1,141	—	426	1,746	—	1,746	—	
מר יובל גביש	סמנכ"ל בכיר, ראש החטיבה הבנקאית	100%	—	1,153	—	365	1,697	—	1,697	—	
גב' אורית אלסטר	סמנכ"ל, ראשת החטיבה העסקית	100%	—	1,105	—	417	1,679	—	1,679	—	

* סכומי התגמול אינם כוללים מס שכר.

הערות:

(1) כולל פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי, אובדן כושר עבודה והשלמת עתודות עקב שינויים בשכר.

(2) כולל שווי רכב, שווי טלפון נייד, הטבות שונות וגילומים.

(3) ד"ר בכר מחזיק במניות הבנק בהיקף זניח של 29,640 ש.נ.

(4) הוצאות שנרשמו בגין אופציות פאנטום שהוענקו ליו"ר הדירקטוריון – לפרטים ראו ביאור 24 ה (1).

(5) מר פלטה סיים כהונתו כמנכ"ל דיסקונט בנק לטין אמריקה ביום 31 באוקטובר 2015.

(6) מר וייצמן סיים כהונתו כסמנכ"ל כספים בדיסקונט בנק לטין אמריקה ביום 31 באוקטובר 2015.

(7) מר עוז החל את כהונתו כראש חטיבת שווקים פיננסיים ביום 20 בינואר 2015.

(8) כולל הפרשה בגין מענק הסתגלות והודעה מוקדמת, שעיקר השפעתם בשנת העבודה הראשונה.

(9) הצגת מלוא ההפרשה בגין "הודעה מוקדמת", שהופרשה בספרי הבנק אך לא יוחסה במלואה בטבלה.

ד"ר יוסי בכר, מכהן כיו"ר הדירקטוריון החל מיום 3 בינואר 2010, לפרטים בדבר תנאי ההעסקה של ד"ר בכר, ראו ביאור 35 ו' ו-ז' לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר תוכנית אופציות פאנטום לד"ר בכר, ראו ביאור 24 ד' 1 לדוחות הכספיים.

גב' לילך אשר-טופילסקי, מכהנת כמנהלת הכללית של הבנק מיום 19 בפברואר 2014. לפרטים בדבר תנאי ההעסקה של גב' אשר-טופילסקי, ראו ביאור 35 ו' ו-ח' לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר המענקים ששולמו לגב' אשר-טופילסקי, ראו ביאור 35 ו' לדוחות הכספיים.

מר אהוד ארנון, מנכ"ל חברת הבת אי די בי ניו יורק, מועסק על ידי חברת הבת בחוזה אישי. משכורתו החודשית של מר ארנון נבחרה בידי ועדת התגמול של דירקטוריון אי די בי ניו יורק מדי שנה. מר ארנון זכאי להפרשות סוציאליות (תשלומי ביטוח לאומי וחכאות לפנסיה במסגרת תוכניות הפנסיה הנהוגות בחברת הבת) וכן זכאי לביטוח חיים, ביטוח רפואי וביטוח אובדן כושר עבודה. אי די בי ניו יורק העמיד לרשותו של מר ארנון רכב הולם. כן היה מר ארנון זכאי לחופשת מולדת מדי שנה.

תקופת ההעסקה היתה ללא מועד סיום מוגדר, אלא אם כן יודיע כל צד למשנהו על רצונו לסיים את ההתקשרות, בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. בישיבת הדירקטוריון של אי די בי ניו יורק שהתקיימה ביום 13 בדצמבר 2016, הודיע מר ארנון על החלטתו לסיים את כהונתו. המינוי של מחליפו יכנס לתוקף ביום 1 במאי 2017 ומר ארנון ימשיך להיות מועסק על ידי אי די בי ניו יורק עד ליום 30 ביוני 2017, כדי לסייע בהעברת התפקיד. בעת הפסקת ההעסקה יהיה מר ארנון זכאי לתשלום בגובה שכר של ששה עד שמונה חדשי משכורת. בהתאם, עם פרישתו, יהיה מר ארנון זכאי לפיצויי פיטורין בסך של 400 אלף דולר.

גב ליסה באום. סמנכ"ל וראשת החטיבה העסקית באי די בי ניו יורק, מועסקת על ידי החברה הבת לפי הסכם הניתן לסיום על ידי מי מהצדדים בכל עת. משכורתה של גב' באום והתגמול שלה נבחנים ומאושרים אחת לשנה על ידי ועדת התגמול של דירקטוריון אי די בי ניו יורק. גב' באום זכאית לביטוח בריאות, ביטוח חיים, ביטוח לאבדן כושר עבודה, הטבות בעת פרישה ותשלומי מס שונים.

גב' טל רובינשטיין. גב' רובינשטיין מכהנת כמנהלת הכללית של דיסקונט חיתום והנפקות בע"מ ("דיסקונט חיתום"), מיום 5 באפריל 2016, מועד בו הושלם המיזוג של כלל פיננסים חיתום בע"מ ("כלל חיתום") עם ולתוך דיסקונט חיתום. תנאי כהונתה של גב' רובינשטיין בדיסקונט חיתום בשנת 2016 היו בהתאם לתנאי ההתקשרות שהיו קיימים בינה לבין כלל חיתום במועד המיזוג, וזאת במסגרת הוראות המעבר של הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301A. בהתאם לתנאי ההתקשרות האמורים, תקופת כהונתה הינה ללא מועד סיום מוגדר, אלא אם כן יודיע כל צד למשנהו על רצונו לסיים את ההתקשרות, בהודעה מוקדמת של 3 חודשים. עם סיום הכהונה זכאית גב' רובינשטיין לתקופת הסתגלות בתשלום של 6 או 9 חודשים, לפי נסיבות העניין. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה על פי תנאי ההתקשרות הינה במשך כל תקופת ההסתגלות, כאמור לעיל. בשנת 2016 גב' רובינשטיין זכאית לבונוס הנגזר מתוצאות הפעילות של דיסקונט חיתום.

גב' יפית גריאני. מועסקת בבנק כסמנכ"ל, ראשת חטיבת משאבי אנוש ונכסים. גב' גריאני מועסקת על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם הינה בת 3 חודשים מיום סיום עבודתה בבנק, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. משכורתה של גב' גריאני צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. גב' גריאני זכאית לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאית גב' גריאני לפיצויי פיטורים כקבוע בד"ן (עם זאת, בהתאם להסכם, תשלומי המעסיק לקרן פנסיה ולקופת ביטוח יבואו במקום פיצויי פיטורים), וכן למענק הסתגלות בגובה 4 משכורות. גב' גריאני היתה זכאית להשתתף בתוכנית התגמול לשנים 2015-2016 לחברי הנהלת הבנק ולמבקר הפנימי (ראו ביאור 23 ו' לדוחות הכספיים).

מר רן עוז. מועסק בבנק כסמנכ"ל בכיר, ראש חטיבת שווקים פיננסיים. מר עוז מועסק על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם הינה בת 3 חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. משכורתו של מר עוז צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. מר עוז זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאי מר עוז לפיצויי פיטורים כקבוע בד"ן (עם זאת, בהתאם להסכם, תשלומי המעסיק לקרן פנסיה ולקופת ביטוח יבואו במקום פיצויי פיטורים) וכן למענק הסתגלות בגובה 4 משכורות. מר עוז היה זכאי להשתתף בתוכנית התגמול לשנים 2015-2016 לחברי הנהלת הבנק ולמבקר הפנימי (ראו ביאור 23 ו' לדוחות הכספיים).

מר לוי הלוי. מועסק בבנק כסמנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות ותפעול. מר הלוי מועסק על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם הינה בת 3 חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. משכורתו של מר הלוי צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. מר הלוי זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאי מר הלוי לפיצויי פיטורים כקבוע בד"ן (עם זאת, בהתאם להסכם, תשלומי המעסיק לקרן פנסיה ולקופת ביטוח יבואו במקום פיצויי פיטורים) וכן למענק הסתגלות בגובה 4 משכורות. מר הלוי היה זכאי להשתתף בתוכנית התגמול לשנים 2015-2016 לחברי הנהלת הבנק ולמבקר הפנימי (ראו ביאור 23 ו' לדוחות הכספיים).

מר אורי לוי. מועסק בבנק כסמנכ"ל בכיר, ראש חטיבת אסטרטגיה, תכנון וכספים. מר לוי מועסק על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם הינה בת 3 חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. משכורתו של מר לוי צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. מר לוי זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאי מר לוי לפיצויי פיטורים כקבוע בד"ן (עם זאת, בהתאם להסכם, תשלומי המעסיק לקרן פנסיה ולקופת ביטוח יבואו במקום פיצויי פיטורים) וכן למענק הסתגלות בגובה 4 משכורות. מר לוי היה זכאי להשתתף בתוכנית התגמול לשנים 2015-2016 לחברי הנהלת הבנק ולמבקר הפנימי (ראו ביאור 23 ו' לדוחות הכספיים).

לפרטים בדבר נושאי משרה שנכללו בטבלה לשנת 2015, אך אינם נכללים בטבלה לשנת 2016, ראו בדוח שנתי 2015 (עמ' 338-339).
חברי הדירקטוריון. הדירקטורים בבנק זכאים לגמול שנתי וגמול השתתפות, המשולמים בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000. יו"ר הדירקטוריון אינו זכאי לגמול שנתי ולגמול השתתפות. עלות תגמול כלל הדירקטורים, פרט ליו"ר הדירקטוריון, הסתכמה בשנת 2016 בסך של 6,032 אלף ש"ח (2015: 5,802 אלף ש"ח).

מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק. לפרטים בדבר מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק, ראו "מדיניות תגמול" בסעיף "משאבי אנוש" להלן, וביאור 23 ה' לדוחות הכספיים. לגילוי נוסף בנושא "תגמול", ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", שעומד לעיון באינטרנט.

לפרטים בדבר חוק התגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים, התשע"ו-2016, ראו "חקיקה ופיקוח" להלן.

עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לפרטים, ראו ביאור 35 לדוחות הכספיים.

קוד ממשל תאגידי לקבוצת דיסקונט

קוד הממשל התאגידי שאושר על ידי דירקטוריון הבנק ביום 28 באוקטובר 2009 משקף יישום מדיניות של Best Practice בתחום הממשל התאגידי. הקוד מבוסס על הוראות הדין והרגולציה השונות החלות על הבנק בתחום הממשל התאגידי, לרבות הנחיות באזל II והמלצות ועדת גושן שהוקמה על ידי רשות ניירות ערך. בחודש ספטמבר 2014 אישר הדירקטוריון עדכונים למסמך. המסמך המעודכן עומד לעיון באתר הבנק. במסגרת יישום תכנית הממשל התאגידי, אישר דירקטוריון הבנק בחודש ינואר 2012 נוהל עבודה מול חברות הבת, אשר נועד להסדיר את הממשקים בין הבנק לבין חברות הבת, במטרה להניח תשתית לניהול על בסיס קבוצתי, ולקבוע מתכונת עבודה לצורך פיקוח ובקרה אחר פעילותן של חברות הבת על ידי חברת האם (ראו להלן "ניהול קבוצתי"). בנוסף, אישר דירקטוריון הבנק נוהל לאישור עסקאות עם בעלי עניין בבנק, אשר מסדיר את תהליך האיתור והאישור של עסקאות בין הבנק ו/או חברות הבת בשליטתו לבין בעלי עניין בבנק, אשר טעונות אישורים ודיווחים מיוחדים.

שאלון ממשל תאגידי

ביום 14 בינואר 2016 הפיצה רשות ניירות ערך נוסח מעודכן של השאלון. בחזור הנלווה צוין כי סגל הרשות פועל לעיגון הנושא במסגרת התקנות באופן מחייב וקבוע, וכי הוא מעודד את היישום כבר עתה. הבנק החליט להגיש בשנת 2017 שאלון ממשל תאגידי באופן וולונטרי, במתכונת המעודכנת. שאלון ממשל תאגידי של הבנק עומד לעיון באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך, באתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ ובאתר הבנק.

ניהול קבוצתי

הוראות ניהול בנקאי תקין מסדירות, בין היתר, את ההתנהלות הקבוצתית של התאגיד הבנקאי בנושאים שונים. נקבעו הוראות לעניין ניהול קבוצתי, אשר לפיהן על הדירקטוריון לקבוע את יעדי האסטרטגיה הכוללת של התאגיד הבנקאי ושל תאגידים נשלטים, לרבות שלוחותיו בארץ ובחוץ לארץ, לרבות הקווים העקרוניים לפעולה והתיאבון לסיכון. כמו כן, נקבע כי הדירקטוריון יקבע הנחיות כלליות לגבי מבנה הממשל התאגידי בתאגידים נשלטים, כך שיתרום לפיקוח יעיל על הקבוצה. בהוראה נכללה התייחסות למסגרת השיקולים של התאגיד הנשלט ונקבע בה כי על דירקטוריון התאגיד הנשלט להתחשב ביעדי האסטרטגיה הכוללת של הקבוצה, במדיניות ניהול הסיכונים הכוללת של הקבוצה ובהנחיות הכוללות של הקבוצה בקשר עם מנגנוני הפיקוח והבקרה על תאגידים נשלטים, שנקבעו, בהתאמה, על ידי דירקטוריון התאגיד הבנקאי השולט, ככל שהם מתיישבים עם טובתו של התאגיד הבנקאי הנשלט ועם הוראות סעיף 11 לחוק החברות, שענינו תכלית החברה.

בחודש מרס 2016 אישר הדירקטוריון מסמך מדיניות ונהלי פעילות מול חברות מוחזקות, אשר מעדכן ומחליף את נוהל העבודה מול חברות הבת, שהיה בתוקף עד אותו מועד. המדיניות מסדירה את נוהלי העבודה בין הבנק לחברות מוחזקות, בין היתר, בנוגע למינוי דירקטורים ונושאי משרה, גיבוש אסטרטגיה ותכניות עבודה, מנגנוני פיקוח ובקרה אחר חשיפה לסיכונים בחברות מוחזקות, מנגנוני דיווח שיאפשרו לחברה האם להגביר את הפיקוח על פעילותן של חברות מוחזקות, כפיפות מקצועית של פונקציות מקצועיות בחברות הבת לפונקציות מקצועיות בחברה האם. החברות העיקריות בקבוצה השלימו את תהליך אימוץ המדיניות, בשנתיים המחייבים בהתאם לאופיין ולהיקף פעילותן.

הקמת חטיבת חברות בנות. ביום 21 ביולי 2016 מונה מר יאיר אבידן, סמנכ"ל בכיר, לעמוד בראש חטיבת חברות בנות, שהוקמה באותו מועד. החטיבה נועדה להוות גורם מרכז להובלה ולקידום ניהול כולל ומיצוי סינרגיות, תוך ליווי הגורמים המקצועיים בהיבטים האסטרטגיים, העסקיים, הרגולטוריים, המשפטיים והחשבונאיים, וכן בתחומי הציות, המיסוי, ניהול סיכונים ופיקוח ובקרה, באופן שיסייע להנהלת הקבוצה ולדירקטוריון ליישם ולממש באופן מיטבי את האסטרטגיה הקבוצתית.

לפרטים בדבר ניהול סיכונים קבוצתי, ראו "עקרונות ניהול סיכונים" בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" לעיל. לפרטים בדבר החובה לקבוע מדיניות בנושא תנאי העסקה ופרישה בחברות הבת, ראו "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי" בפרק "משאבי אנוש" לעיל.

מעורבות ותרומה לקהילה

בנק דיסקונט פועל למען הקהילה מיום היווסדו מתוך תפיסה ניהולית כוללת שעל פיה פעילות למען הקהילה היא חלק ממחויבות עסקית חברתית ותרבותית. במהלך שנת 2016 נמשכה הפעילות ההתנדבותית במסגרת פרויקט "למען" - עובדי דיסקונט למען הקהילה, במסגרתו עובדי הבנק המתנדבים תורמים מזמנם ומחוסם ליבם. הפעילות ההתנדבותית מגוונת ומעניקה סיוע ותמיכה לקשת רחבה של מרכיבים באוכלוסייה בישראל: ילדים ובני נוער, סטודנטים, חיילים, שכבות מצוקה, קשישים, בעלי מוגבלויות, חולים ועוד. נוסף על פעילות בפרויקט "למען", התבצעה בשנת 2016 פעילות גם בתחום התרבות והאמנות, במתן חסויות ומתן תרומות. בשנת 2016 נמשכה מגמת התמיכה של הבנק בילדים ובנוער במצבי מצוקה שונים.

ההיקף הכספי של הפעילות

היקף ההוצאה בקבוצת דיסקונט בגין הפעילות למען הקהילה

בשנת		
2015	2016	
באלפי שקלים חדשים		
6,804	7,667	הוצאה ישירה, לרבות פעילות במסגרת פרויקט "למען"
267	186	חסויות ⁽¹⁾
5,531	5,501	עלויות שוטפות ישירות של הפעלת מוזיאון הרצל לינבלום ⁽¹⁾
3,398	3,262	עלויות עקיפות - שכר עבודה ⁽²⁾
332	394	הוצאות שונות ⁽³⁾
16,332	17,010	סך-הכל⁽⁴⁾

הערות:

- (1) נלקח חלק קטן מההוצאה בגין חסויות - חסויות לעמותות חברתיות בלבד.
- (2) שכר צוות ההדרכה ואחזקת מבנה.
- (3) עובדי היחידה לאחריות חברתית וגורמים מסויימים נוספים, שעסקו במישרין בתחומים של אחריות חברתית, במסגרת שעות העבודה.
- (4) בעיקר הוצאות הכנת דיווחים שונים בתחום האחריות החברתית והסביבתית והשתתפות הנהלת הבנק במימון המסע לפולין.
- (5) הנתונים אינם כוללים את עלות פרויקט חינוך פיינסי.

פרויקט "למען" - עובדי דיסקונט למען הקהילה. בשנת 2016 נמשכה הפעילות העניפה, תוך התמקדות בפעילות התנדבותית במסגרת עמותות שונות הפועלות למען נוער במצבי סיכון ומצוקה ובסיוע לעמותות שונות. במהלך שנת 2016, הצטרפו סניפים ויחידות חדשות למעגל המתנדבים של הבנק.

"הזנק דיסקונט" - פרויקט הדגל של בנק דיסקונט. בשנת 2005 חבר בנק דיסקונט לעמותת "הזנק לעתיד", ואימץ את התוכנית המתמקדת בתלמידים מהפריפריה המתקשים בלימודיהם. מטרת התוכנית היא לסייע לתלמידים לסיים את לימודי התיכון כשבדיהם תעודת בגרות מלאה, שתאפשר להם בעתיד להמשיך ללימודים גבוהים. שם התוכנית "הזנק דיסקונט". הבנק שותף הן בתמיכה כספית בעמותה והן בהובלה וקידום הפעילות בה. נציגי הנהלת הבנק חברים בוועד המנהל של העמותה ועובדי הבנק נוטלים חלק בפעילות התנדבותית במסגרת תוכניות העמותה, בין היתר במתכונת של אימוץ בתי ספר שמשותפים בפרויקט על ידי סניפים ויחידות מיחידות הבנק.

"הרצל לינבלום" - מוזיאון לבנקאות ונוסטלגיה תל אביבית. "הרצל לינבלום", מוזיאון לבנקאות ונוסטלגיה תל אביבית מאפשר ללמוד מקרוב את ההסטוריה והכלכלה הישראלית מאז ראשית המאה שעברה. המוזיאון ממוקם בבניין לשימור בן 105 שנים, מראשוני הבתים של אחוזת בית.

דוח על אחריות תאגידית - דוח חברתי מס' 5

דוח חברתי מס' 5 לשנת 2015, עומד לעיון באתר הבנק.

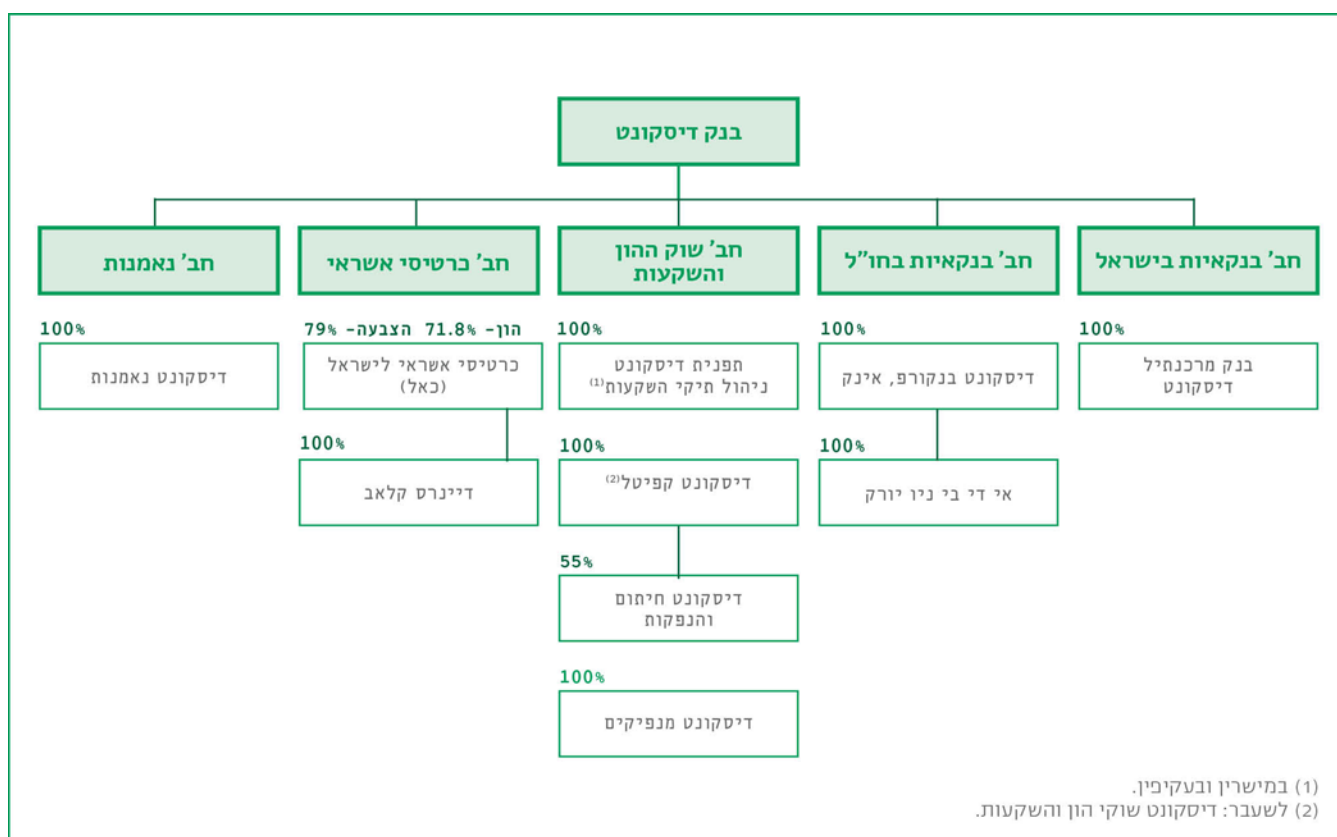
הדוח נבנה על פי הנחיות ה-GRI (Global Reporting Initiative), ארגון לא ממשלתי הפועל בשיתוף עם האו"ם וארגונים מכל העולם, על מנת לפתח ולהטמיע בקרב ארגונים ברחבי העולם מדדי דיווח חברתי גלובליים. הדוח נערך בהתאם להנחיות G4 של ה-GRI. בדוח החמישי הורחב הגילוי בהיקף ניכר, כדי לתת ביטוי לעשייה הברוכה בתחומי האחריות החברתית של חברות הבת העיקריות בישראל: בנק מרכנתיל דיסקונט ו-כאל. הדוח החברתי של הבנק עבר תהליך בקרת נאותות (Assurance) על ידי גוף חיצוני אובייקטיבי - הקבוצה לאחריות חברתית וקיימות בפירמה BDO זיו האפט - אשר קבעו כי הבנק עומד בדרישות ה-GRI לדיווח In Accordance - Comprehensive.

דירוג "מעלה" 2016

בחודש יוני 2016, פורסם דירוג מעלה לשנת 2016. הבנק דורג בקבוצת פלטינה פלוס (הבלטה של חברות עם ציון אבסולוטי מעל 90). הדירוג מתבסס על קריטריונים מפורטים בשישה תחומים מרכזיים של אחריות תאגידית: איכות הסביבה, אתיקה בעסקים, זכויות אדם וסביבת עבודה, מעורבות בקהילה, ממשל תאגידי ודיווח חברתי סביבתי. דירוג מעלה מדרג חברות ציבוריות ופרטיות מהגדולות במשק, ומאפשר להן להיכלל בדירוג מעלה ובמדד מעלה בבורסה לניירות ערך.

פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

תרשים מבנה האחזקות של בנק דיסקונט

השליטה בבנק – בנק בלא גרעין שליטה

עד ליום 3 בדצמבר 2013 קבוצת ברונפמן-שראן, הייתה בעלת השליטה בבנק. ביום 3 בדצמבר 2013, בעקבות עסקה למכירת מניות, חדלה קבוצת ברונפמן-שראן להיות בעלת שליטה בבנק, והבנק הפך להיות בנק בלא גרעין שליטה.

חוק הבנקאות (תיקוני חקיקה). ביום 19 במרס 2012 פורסם ברשומות חוק הבנקאות (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012, אשר נועד להסדיר את פעולתו של תאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה. במסגרת החוק נקבעו הוראות מיוחדות לעניין מינוי דירקטורים, כהונתם והפסקת כהונתם, שיחולו על תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. בהתאם להוראות אלה, מינוי דירקטורים בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, נעשה באסיפה השנתית. המועמדים מוצעים על ידי ועדה סטטוטורית שהוקמה למינוי דירקטורים בתאגיד בנקאי. כמו כן, רשאים להציע מועמדים בעלי מניות, אשר מחזיקים מעל 2.5% ממניות הבנק, אשר עומדים בתנאים מסוימים שנקבעו בהוראות. (לפרטים בדבר תיקון תקנון הבנק, ראו לעיל "תיקון תקנון הבנק - הוראות בעניין מינוי דירקטורים", בפרק "הדירקטוריון והנהלה").

בעקבות הפיכת הבנק לבנק ללא גרעין שליטה ובהתאם לתיקון הוראות ניהול בנקאי תקין מחודש מאי 2014, הורה המפקח על הבנקים לבנק, על עליה הדרגתית במספר הדירקטורים עד ל-15 דירקטורים לאחר האסיפה הכללית של שנת 2016. במכתב מיום 10 באפריל 2017 אישר הפיקוח על הבנקים לבנק לעלות בשנת 2016 ל-14 דירקטורים בלבד.

במסגרת טיוטה לתיקון הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 301, שהופצה בחודש פברואר 2017, מוצע להפחית את מספר הדירקטורים המקסימלי בתאגיד בנקאי ל-10 במקום 15. לפרטים נוספים, ראו "חקיקה ופיקוח" להלן. בעקבות פרסום הטיוטה הנחתה המפקחת על הבנקים את הבנק להפחית את מספר הדירקטורים באסיפה הכללית שתתכנס בשנת 2017 ל-12 דירקטורים.

רכוש קבוע ומתקנים

בניינים וציוד

ההשקעה בבניינים וציוד הסתכמה בסוף שנת 2016 בסך של 2,295 מיליון ש"ח, לעומת סך של 2,175 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015, עליה בשיעור של 5.5%.

נתונים כלליים. מרבית המתקנים בהם מתנהלים עסקי הבנק בישראל הם בבעלות הבנק או בבעלות תאגידי עזר שלו. בסך הכל עמדו לרשות הבנק ביום 31 בדצמבר 2016 שטחים בהיקף של כ-157.8 אלף מ"ר, לעומת 159.6 אלף מ"ר בסוף שנת 2015. מזה כ-107.6 אלף מ"ר שטחים בבעלות ו-50.2 אלף מ"ר שטחים בשכירות (2015: כ-109.1 אלף מ"ר בבעלות וכ-50.5 אלף מ"ר בשכירות). בסוף שנת 2016 כ-68 אלף מ"ר שימשו את סניפי הבנק והיתרה את המטה. בשנת 2015, כ-71.3 אלף מ"ר שימשו את סניפי הבנק. לפרטים בדבר השקעות הבנק בבניינים וציוד, ראו ביאור 16 לדוחות הכספיים.

הקמת קמפוס דיסקונט. ביום 27 ביוני 2016 נחתם עם עיריית ראשון לציון הסכם לרכישת 21 דונם במתחם "האלף" בראשון לציון, בתמורה לכ-105 מיליון ש"ח (לא כולל מע"מ ומיסים). בכוונת הקבוצה להקים במתחם הנרכש קמפוס, אליו יועברו ובו ירוכזו יחידות שונות של בנק דיסקונט, בנק מרכנתיל דיסקונט וכאל, לרבות מתקני מחשב. ביצוע הפרויקט והעברת היחידות השונות, ייעשו בשלבים. לפרטים נוספים, ראו ביאור 26 ג' 19. הקבוצה קידמה במהלך השנה תהליכים לבחינה ומימוש המתווה להקמתו של הקמפוס. מהלך הקמת הקמפוס צפוי להביא לשדרוג תשתיות שונות, לחסכון בהיקפי ההוצאות השוטפות ולשיפור סביבת העבודה.

המידע כאמור הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 המתבסס על תכנון ראשוני של קבוצת דיסקונט על בסיס מידע הידוע כיום. יודגש כי בשלב זה אין וודאות לגבי מועדי ביצוע הקמת הקמפוס, קצב הביצוע ועלויות ההקמה והמעבר.

דגשים לשנים 2015-2017. במסגרת התוכנית האסטרטגית לקבוצת דיסקונט, הוחלט על צמצום שטחי הנדל"ן בבנק ובקבוצה, בין היתר לאור הקטנת מצבת כח האדם. ברבעון האחרון של שנת 2014 הושק פרויקט רחב היקף, אשר נמשך בשנים 2015-2016, במסגרתו מתבצעות פעולות שנועדו להבטיח ניצול יעיל ואפקטיבי של נכסי הנדל"ן. כיווני הפעולה הנבחרים הם צמצום סניפים, הקטנת שטח הנדל"ן של סניפים, מיזוג בין סניפים, שיפור תנאים של חוזי שכירות או החלפת אתרים מושכרים, וכיוצ"ב.

מאז השקת הפרויקט ועד חודש פברואר 2017, בוצעו 43 משימות. העלות שהושקעה בהן היא 22.9 מיליון ש"ח והשלמתן תביא לחיסכון של כ-37 מיליון ש"ח, במונחים שנתיים (בחלק מהפרויקטים השטח טרם הוחזר לבעלים ולכן ישנו עיכוב במימוש חלק מהחיסכון).

מאז אישור התוכנית האסטרטגית נסגרו 7 סניפי דיסקונט בדרך של (מהם אחד בשנת 2016), בוצע מיזוג של 16 סניפים ושלוחות (מהם 9 בשנת 2016), נסגרו והוחזרו/נמכרו 8 נכסי מטה (מהם אחד בשנת 2016), הועתקו והוחזרו 2 מרכזי השקעות וסניף אחד (2 מהם בשנת 2016), בוצע צמצום שטח ב-6 סניפים (מהם אחד בשנת 2016), בוצע שיפור תנאי חוזה ב-3 נכסים (מהם אחד בשנת 2016).

כעולה מהנתונים המובאים להלן, מסתמנת מגמה של ירידה בשטחי הנדל"ן המשמשים את הבנק.

השטחים העומדים לרשות סניפי הבנק

ליום	מ"ר	מספר סניפים	ממוצע מ"ר לסניף
31 בדצמבר 2016	67,997	122	557.4
31 בדצמבר 2015	71,300	132	540.2
31 בדצמבר 2014	74,068	138	536.7
31 בדצמבר 2013	80,257	145	553.5

התפלגות כלל השטחים העומדים לרשות הבנק

ליום 31 בדצמבר			
2016	2015	2014	2013
באלפי מ"ר			
בעלות	107.5	109.1	112.4
שכירות	50.3	50.5	54.2
סך-הכל	157.8	159.6	166.6

בנק מרכנתיל דיסקונט - מכירת מבנים. במסגרת צעדי ההתייעלות שננקטים על ידי בנק מרכנתיל דיסקונט, הוחלט להעתיק חלק מיחידות המטה שלו, מהמבנה המשמש את משרדי ההנהלה בתל אביב, למתחם המשרדים המשמש בין היתר את יחידות התפעול האחורי בחולון. ביום 16 ביולי 2015 נחתם הסכם למכירת חלק ממבנה המשרדים, שהיה בשימוש יחידות אלה. בנוסף, בשנת 2015 מוזגה פעילותם של שני סניפים שפעלו באזור תל אביב והם הועתקו למקום מרכזי יותר, ואחד הסניפים כבר נמכר. בגין מכירת הנכסים כאמור נרשם בשנת 2015 רווח בסך של כ-25 מיליון ש"ח, לאחר השפעת המס.

רווח ממכירת נכסים. בשנת 2016, נרשם רווח ממכירת מבנים בסך של כ-63 מיליון ש"ח לאחר השפעת המס, לעומת 39 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ברבעון הראשון של שנת 2017, צפוי הבנק לרשום, רווח של כ-12 מיליון ש"ח ממכירת מבנים לאחר השפעת המס.

נגישות לאנשים עם מוגבלות

היערכות הבנק. בהתאם לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, מונה בבנק רכז נגישות, אשר מתפקידו להוביל ולרכז את פעילות הנגישות בבנק, ולשמש כתובת לכל פניה בנושא. במסגרת ההיערכות, מנוהל בבנק פרויקט "דיסקונט נגיש", במסגרתו מבוצעות התאמות נגישות בהתאם לאסדרה החדשה, הן בהיבטי התאמות מבנים, תשתיות וסביבה, והן בהיבטי התאמות נגישות לשירות. במסגרת פרויקט זה נבנתה תכנית עבודה רב שנתית להשלמת התאמות הנגישות.

לצורך הפרויקט התקשר הבנק עם עמותה המתמחה בנושא נגישות לאנשים עם מוגבלות בה פועלים אנשי מקצוע מורשים המלווים את הבנק, מנחים ומיעצים בביצוע התאמות הנגישות הנדרשות, לרבות הגדרת דרישות להשלמת פערי הנגישות בכלל השירותים והמתקנים הרלוונטיים. במסגרת הפרויקט בוצע סקר מקיף בכל נכסי הבנק, למיפוי פערים והגדרת תכולות לביצוע, בהתאם לתקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות למקום ציבורי שהוא בניין קיים), התשע"ב-2011, וכן מופו כלל השירותים בהם נדרש לבצע התאמות נגישות לשירות בהתאם לתקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), התשע"ג-2013.

התאמות נגישות - תמונת מצב: במהלך שנת הדיווח (2016), הבנק השלים הנגשת 65% מנכסיו בהתאם למועד הקובע על פי התקנות (22 ביוני 2016), וכן נערך להשלמת הנגשת 35% נכסים נוספים לקראת הפעמה הרביעית והאחרונה שמועדה ביום 1 בנובמבר 2017, כך שבמועד הפעמה הרביעית אחוז הנגשת נכסי הבנק, הן בהיבטי התאמות נגישות השירות והן בהיבטי התאמות נגישות למבנים, תשתיות וסביבה יעמוד על 100%. בנוסף, בוצעו התאמות נגישות באתר האינטרנט השיווקי ובאתר הפעולות וכמו כן נערכות הדרכות בנושא נגישות לעובדי הבנק.

מערכות מידע ומחשוב

כללי

מערכות המידע והבקרה מצויות בליבת הפעילות של הבנק ומהוות את עמוד השדרה עליו מתבססת פעילות הבנק. מערכת עיבוד הנתונים של הבנק, הינה מערכת מחשבים מרכזית המורכבת ממחשבי Main Frame של חברת IBM, שרתים מסוגים שונים, רכיבי תקשורת ותחנות עבודה הפזורים בסניפים וביחידות המטה.

בסניפי הבנק וביחידות המטה, מותקנים כ-12,000 תחנות עבודה (PC's) וכ-3,000 שרתים, המשמשים הן ללקוחות הפנימיים והן ללקוחות החיצוניים.

שירותי בנקאות ישירה, ניתנים על ידי הבנק במגוון אמצעים: אינטרנט, משובים (קיוסקי מידע), כספומטים, מענה קולי ממוחשב ועוד. שירותים אלה מתממשקים, למערך המחשובי הכולל, לצורך קבלת נתונים ועדכון, ומוגנים ובטכנולוגיות מתקדמות ביותר של אבטחת מידע. לשירות קהל לקוחות הבנק עומדים קיוסקי מידע ופעולות להפעלה עצמית - "משובי דיסקונט", ו-500 במספר, המספקים מגוון רחב של שירותים. מערכות המחשב השונות משרתות ברובן הן את הבנק והן את בנק מרכנתיל דיסקונט. במשך שנים בנה הבנק פתרונות מחשוב איכותיים ואמינים לכל תחומי העסקים בהם הוא פועל. הפתרונות שפותחו בהתייחס למערכות הליבה, במסגרת פרויקט "אופק", הם מהמתקדמים ביותר הקיימים כיום בבנקים בישראל. מערכות אלו יכולות להמשיך לשרת את הבנק שנים רבות, בכפוף לביצוע פעולות תחזוקה ברמה נאותה. הבנק ממשיך בשדרוג והחלפת מערכות, בהתאם לצרכים, בהתאם לתעדוף התקציב ולתוכניות האסטרטגיות. לפרטים בדבר עלות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב, ראו ביאור 16 ח' לדוחות הכספיים.

ספקים עיקריים. הבנק נעזר במגוון רחב של ספקים מהארץ ומהעולם בהתאם לנשאים השונים בתחום מערכות המידע ופיתוחן. לבנק אין תלות מהותית בספקים, פרט ל-IBM, Oracle, Microsoft, HDS, Check Point, Netapp ו-Cisco. חברות אלה התקשרו עם הבנק באמצעות הנציגים שלהן בישראל.

אתרי הפעילות

המערך הטכנולוגי מותקן בכפילות בשני אתרים שונים, ומרוחקים זה מזה, בערים שונות בגוש דן. העובדה ששתי המערכות מרוחקות פיזית זו מזו מוסיפה לשרידות המערך הטכנולוגי של הבנק. שני אתרי המחשוב של הבנק, מחוברים ביניהם באמצעות סיבים אופטיים במספר מסלולים נפרדים. לבנק אפשרות לקיים את הפעילות העסקית הנדרשת בכל אחד מהאתרים באופן עצמאי. באתרים אלה מצויות גם מערכות דיסקים של החברות HDS, Oracle, IBM, Netapp ו-Kaminario, רובוטי קלטות, מדפסות מרכזיות וציוד פריפריאלי, הנדרש לעבודת הבנק. למותר לציין, שגם ציוד זה מגובה בשני האתרים. הסניפים ויחידות המטה, מחוברים למרכז המחשבים בשני קווי תקשורת. שני הקווים פעילים בו זמנית ומספקים כל אחד לבדו רוחב פס מספק לכל אתר. בעת תקלה, מגבה קו אחד את היישומים הפעילים בקו השני, ולהיפך.

פרויקטים עיקריים שבוצעו בשנת 2016

1. מתקן מחשב משני - הושלמה העברת מתקן המחשב המשני של הבנק לאתר חלופי;
2. CRM - פותחה מערכת CRM חדשה המאפשרת ניהול תהליכי מכירה ופניות ללקוחות ממגוון רחב של ערוצים (טלפון, דואר אלקטרוני, התכתבות מהאפליקציה, אתרי הבנק ועוד) בהתאם לאסטרטגיית ניתוב עסקית גמישה. המערכת פועלת בשלושה סניפים וצוות במוקד הטלפוני באופן נסיוני (Pilot) ועתידה להיפרס במהלך שנת 2017 בכלל סניפי הבנק ויחידות נוספות;
3. ערוצים ישירים - יושמו מגוון רחב של פיתוחים בכלל הערוצים הישירים ובכלל זה נוספו פקודות מתקדמות בניירות ערך ושירות "תכנון אישי", שבאמצעותו יכול הלקוח לקבל תמונה על הוצאותיו והכנסותיו לפי קטגוריה, לצפות בנתונים כתזרים מזומנים, לנהל תקציב חודשי, להגדיר התראות ולהגדיר חיסכון למטרה, פותחה והושקה אפליקציה סולרית חדשה ללקוחות פרטיים בעלת פונקציונאליות עשירה וחויית משתמש מתקדמת הכוללת גם שירותים חדשים כגון משיכת מזומן ללא כרטיס, מידע על הלוואות ומט"ח;
4. מערכת אשראי - החל פיתוח מערכת אשראי קבוצתית חדשה, שתאפשר זמינות מידע ויכולת ניהול אפקטיבי של תיק האשראי, ניהול מידע בזמן אמת, ייעול ופישוט תהליכי חיתום אשראי (קמעונאי ועסקי), צמצום סיכונים וסגירת פערים פונקציונאליים בתחום;
5. פרויקטים שנועדו למלא אחר ההוראות הרגולטוריות, כדוגמת איסור הלבנת הון, FATCA, שטרות חדשים.

פרויקטים עיקריים לשנת 2017

1. CRM ואינטראקטיב לזמן - המשך פיתוח יכולות בתחום ניהול הקשר עם הלקוחות, בין היתר כדי לאפשר שירות רב-ערוצי רב-מוקדי מתקדם;
 2. ערוצים ישירים - ההשקעה בפיתוחים תימשך גם השנה בכלל הערוצים בדגש על אתרי האינטרנט והמובייל, בין היתר בתחומי הבנקאות העסקית וניירות ערך;
 3. מסעות לקוח ורב ערוציות - אפיון מסעות לקוח חוצי ערוצים ופיתוחם, על מנת לשפר את חוויית המשתמש ולפשט תהליכים בליבה העסקית;
 4. סייבר ואבטחת מידע - המשך פיתוח יכולת הכוונה, סיכול, מניעה, ניטור ובקרה, תוך מימוש תפיסת הגנת דיסקונט בסייבר והתמודדות עם קשת איזמי הסייבר המתחדשים.
- תקציב ההשקעות של הבנק במערכות מידע ומחשוב לשנת 2017, ובכלל זה לפרויקטים של פיתוח מערכות מידע, הינו בסך של כ-317 מיליון ש"ח. זאת, לעומת 297 מיליון ש"ח בשנת 2016.
- האמור בפסקה זו, הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס על נסיון העבר בכל הקשור להתפתחות המערכות והיכולות הטכנולוגיות, וההשקעה הנדרשת לשם פיתוח מערכות חדשות והתאמת מערכות קיימות, כך שתענינה לזרישות הרגולטוריות ולצרכים העסקיים של הבנק. כן מתבסס האמור על

הוראות הרגולציה הקיימות במועד פרסום הדוחות (אף אם טרם נכנסו לתוקף) וכאלה שהבנק צופה, בין היתר על סמך טיטוט שפורסמו על ידי הרגולטורים השונים, שיפורסמו בעתיד. עוד מתבסס האמור על תכניות הפיתוח הקיימות של הבנק במועד פרסום הדוחות, ועל כוונות עסקיות שמימושן יחייב פיתוח מערכות מחשב תומכות.

שינויי חקיקה ורגולציה שאינם ידועים במועד פרסום הדוחות, לרבות שינוי הפרטים של יוזמות וטיטוט קיימות, התפתחויות טכנולוגיות ו/או פעולות של המתחרים שיביאו לשינוי בדרישות ובציפיות הלקוחות, וכן התפתחויות מאקרו בארץ ובעולם, עשויים להביא לשינוי בהערכות או ביכולת להוציא לפועל את תכניות הבנק הקיימות במועד פרסום הדוחות.

כאל

כאל החלה בשנת 2016 את ההיערכות להסבת מערכת הליבה, במטרה לקיים המשכיות עסקית בפעילות הליבה לאחר סיום מחזור החיים של התשתית הטכנולוגית המיושנת. כמו כן, במטרה להקים תשתית חדשה מודרנית בעלת אופק טכנולוגי ארוך טווח עליה תפעל מערכת הליבה. פרויקט ההסבה צפוי להמשיך עד סוף שנת 2020.

כאל נערכת להעברת מתקן המחשב הראשי שנמצא בגבעתיים לאתר אירוח במתקן מת"ף בראשון לציון בשנת 2017. כחלק מהפרויקט, החברה תעבה את אתר ה-DR ותחליף ציוד מחשב ישן באתר בציוד חדש.

נכסים לא מוחשיים

סימני מסחר ומותגים. הבנק הוא בעל זכויות קניין רוחני בלעדי בסימנים הבאים, הרשומים כדין אצל רשם סימני המסחר, ובמותג הנלווה לכל אחד מהם: "בנק דיסקונט לישראל בע"מ", "בנק דיסקונט", "דיסקונט" ו-"Israel Discount Bank", הכוללים את סמל הבנק. כן רשם הבנק מעת לעת, לצורך פעילותו העסקית והשיווקית, שמות של שירותים ומוצרים כגון "המפתח", "מפתח דיסקונט" וכן סימן מסחר של תרשים המפתח ועוד.

כאל רשמה סימן מקורי לצורך בידול אל מול מנפיקי ה"ויזה" האחרים, באמצעות המותג "כ.א.ל." או "Cal". כמו כן, בבעלות כאל סימני מסחר רבים הרשומים בישראל על שמיה. בין היתר, בבעלות כאל סימני מסחר רשומים בישראל על שמות המותגים "כ.א.ל.", "CAL", "ICC", "Cal Choice". כמו כן, בבעלות חברות בת של הבנק סימני מסחר, מותגים נלווים וסיסמאות שנרשמו לצורך פעילותן העסקית והשיווקית.

רישיונות וזיכיונות. הבנק וכאל הינם במעמד של "חברה ראשית" (Principal Member), בארגון ויזה הבינלאומי, דבר המקנה להם רשיון לשימוש בסימני המסחר של "ויזה" וכן את הזכות להנפיק ולסלוק כרטיסי אשראי, תחת מותג זה בישראל. הבנק וכאל הינם במעמד של "חברה ראשית" בארגון מסטרקארד הבינלאומי, שהעניק להם רישיונות שימוש בסימני המסחר של "Mastercard", "Cirrus" ו-"Maestro" בישראל וכן רישיונות הנפקה וסליקה של כרטיסי אשראי תחת מותגים אלה בישראל.

דיינרס הינה בעלת זיכיון בלעדי בישראל לשימוש במותג של "דיינרס" מאת ארגון דיינרס הבינלאומי ולתפעול שירותי הנפקה וסליקה של כרטיסי דיינרס בישראל. בחודש מרס 2007 נחתמו בין דיינרס לבין דיינרס אינטרנשיונל הסכמים המקנים לדיינרס רישיון לעשות שימוש בסימני מסחר ולהנפיק כרטיסי אשראי לפתוח חשבון ולתת שירות ללקוחות באופן בלעדי בישראל עד שנת 2019, כאשר ההסכמים ניתנים לחידוש לתקופות של 5 שנים בהתאם לשיקול דעתה של דיינרס אינטרנשיונל.

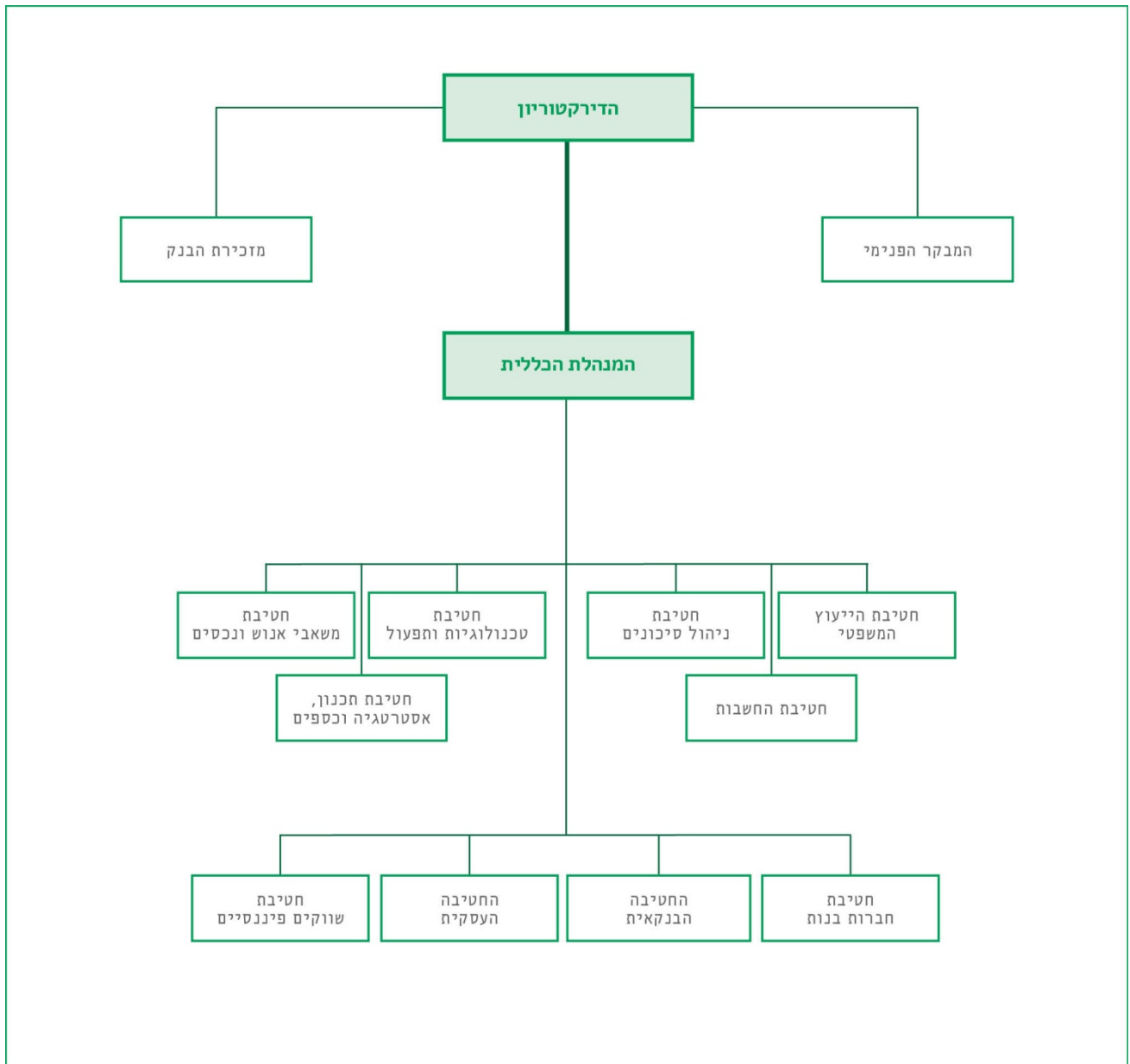
לכאל רשיון, לא בלעדי, בתנאים, לסליקת כרטיסי המותג "ישרכארט".

תוכנה. לבנק זכויות קניין רוחני במערכות תוכנה ייעודיות ומודולים שונים בתחומי עיסוק, אותם הבנק מפתח ו/או רוכש במהלך פעילותו השוטפת לשימוש העצמי ו/או לשימוש חברות בת וחברות קשורות.

מאגרי מידע. לבנק ולחברות הבת שלו ישנם מאגרי מידע בקשר לתחומי פעילות השונים העוסקים בעיקר בלקוחותיהם ועובדיהם. כך, בין היתר כאל מחזיקה במספר מאגרי לקוחות רשומים של מחזיקי כרטיסי ויזה, דיינרס (באמצעות דיינרס) ומסטרקארד, וכן של בתי עסק המכבדים את אותם כרטיסים.

ההון האנושי

תרשים המבנה הארגוני

ניהול המשאב האנושי – כללי

פעולות עיקריות בשנת 2016

תוכנית התייעלות 2016. הנהלת הבנק גיבשה בשנת 2016 תוכנית להאצת התייעלות, שבמרכזה צמצום מצבת העובדים בקבוצת דיסקונט בכ- 1,000 עובדים נוספים עד שנת 2021, הן בפרישה מוקדמת והן בפרישה טבעית. דירקטוריון הבנק אישר את התוכנית ביום 13 בספטמבר 2016. (לפרטים נוספים, ראו לעיל "התייעלות המערכת הבנקאית - תוכנית התייעלות 2016" וביאור 23 י' לדוחות הכספיים). עד ליום 31 בדצמבר 2016, 342 עובדים פרשו במסגרת התוכנית (מהבנק ומבנק מרכזתיל דיסקונט). 1 עובדים נוספים חתמו על הסכם פרישה וצפויים לפרוש עד סוף רבעון ראשון 2017.

חתימת הסכם עד שנת 2018. ביום 30 בנובמבר 2016, לאחר משא ומתן שארך מספר חודשים, חתמו הנהלת הבנק וארגון הוועד הארצי של עובדי דיסקונט על הסכם שכר שסגר את דרישות השכר עד לשנת 2018. במסגרת ההסכם הוארכה חוקת העבודה עד לשנת 2021, תוך שבוצעו שינויים במספר סעיפים משמעותיים.

להלן עיקרי ההסכם לעובדים מן המניין (עובדים שהם במעמד "מן המניין" במועד החתימה על ההסכם ואשר ימשיכו להיות מועסקים במועדי התשלום בפועל של תוספות השכר ו/או המענקים ו/או הבונוסים כפי שנקבעו בהסכם זה):

(א) תינתן תוספת שקלית, חודשית, בסכום של 1,500 ש"ח בממוצע לעובד שתפוצל לשתי פעימות: 1,000 ש"ח לעובד - תוספת כוללת ואחידה בתחילת שנת 2017 ו-500 ש"ח בממוצע (בין 100 ש"ח ל-900 ש"ח), תוספת סלקטיבית בתחילת שנת 2018;

(ב) למנהלים תינתן תוספת שקלית, חודשית, בסכום של 1,750 ש"ח בממוצע לעובד שתפוצל לשתי פעימות: 1,200 ש"ח לעובד - תוספת כוללת ואחידה בתחילת שנת 2017 ו-550 ש"ח בממוצע (בין 100 ש"ח ל-1,100 ש"ח), תוספת סלקטיבית בתחילת שנת 2018;

התוספות הסלקטיביות יקבעו על-ידי ההנהלה בהתאם לקריטריונים: ציוני הערכות, ותק, מורכבות תפקיד וכיוצא ב.

(ג) יבוטל תשלום "דמי מעבר" למנהלים בבנק (תשלום בגין מעבר מתפקיד לתפקיד) ובתמורה יקבלו המנהלים תוספת חד פעמית בשיעור של 2.8%, שתפרס על פני ארבע השנים הבאות (0.7% בשנה);

(ד) יינתן לעובדים מענק דיפרנציאלי, חד פעמי, בסך ממוצע של 20,000 ש"ח, ולמנהלים בסך ממוצע של 26,000 ש"ח. המענק ישולם לעובדים עד לתום הרבעון הראשון של שנת 2017;

(ה) העובדים יהיו זכאים לקבלת בונוס שנתי המותנה בגובה התשואה השנתית על ההון בשנים 2017 ו-2018;

(ו) עובדים אשר נמנים במועד חתימת ההסכם על דרג "מנהל ענף" יהיו זכאים לתוספת שכר אישית ואחידה בשיעור של 2% (1% לכל שנה בשנים 2017-2018) שתתווסף למשכורתם החודשית.

כמו כן, שונו מספר סעיפים בחוקת העבודה המגבירים את הגמישות הניהולית, כגון: נידוד מנהלים ללא עלות; מסלול גמיש לקידום עובדים לתפקידי ניהול; הגדלת מכסת החוזים האישיים; והארכת תקופת הארעיות, הרחבת אמצעי המשמעת; ביטול תקופת הניסיון לעובדים במעמד ארעי; הסבת עובדים המועסקים בבנק במסגרת פרויקט "תרומה בקהילה" למעמד "מן המניין"; אפשרות מתן רכב צמוד חלף קילומטראז' לזכאים. להסכם החדש לא הייתה השפעה על רווחי הבנק בשנת 2016 והוא בהתאמה לתוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק.

אתגרים לשנת 2017

ניהול אפקטיבי של מצבת כוח האדם ועלותה. האתגר המרכזי בשנת 2017 הינו ניהול קפדני ומרסן של מצבת כוח האדם ועלותה, באופן שיבטיח את שימור הישגי תוכניות הפרישה משנת 2014 ומשנת 2016 מזה ואת מיצוי הפוטנציאל של הפרישה הטבעית בשנים 2015-2017 ובשנים שלאחריהן מזה, והכל במטרה להבטיח עמידה ביעדים שהוגדרו בתוכנית האסטרטגית להקטנת המצבת, ובהתאמה - ליצירת התייעלות משמעותית.

העמדת כלים תומכים ליחידות הבנק. העמדת כלים תומכים בתחומי האיתור, ההשמה והשלמות ידע, כמהלך משלים למהלך הקטנת מצבת כוח האדם, במטרה לאפשר ליחידות הבנק להתאים עצמן לצמצום בכוח אדם, תוך שימוש מיטבי בניוד עובדים בין היחידות השונות.

ליווי מהלך התייעלות במערך הסניפים. ליווי המהלכים להקטנת סניפים, מיזוג או סגירה של סניפים, בהיבטי משאבי אנוש שונים, ובכלל זה יצירת מעטפת מכבדת ותומכת לעובדים ולמנהלים שצפויים לחוות שינוי.

מצבת כוח האדם ועלויות משרה

יישום תוכניות הפרישה בסוף שנת 2014 ובסוף שנת 2016, ניהול מוקפד של מצבת כוח האדם בבנק וצמצום הפעילות בחו"ל, הביאו בשנים 2016-2014 (דצמבר 2013 עד דצמבר 2016) לקיטון של 1,489 משרות בקבוצה, ירידה של 14.8% ולקיטון של 1,345 במספר העובדים בקבוצה, ירידה של 12.5%.

מספר העובדים, על בסיס משרה מלאה של הבנק בארץ הסתכם בסוף שנת 2016 ב- 5,126 לעומת 5,530 בסוף שנת 2015, ירידה בשיעור של 7.3%. בשנת 2016 חלה ירידה במספר הממוצע החודשי של העובדים, על בסיס משרה מלאה, של הבנק בארץ (לא כולל סניפי הבנק בחו"ל), שהסתכם בשנת 2016 ב- 5,413 לעומת 5,510 בשנת 2015, ירידה בשיעור של 1.8%.

מספר העובדים של הקבוצה בארץ ובחו"ל, על בסיס משרה מלאה, הסתכם בסוף שנת 2016 ב- 8,558 לעומת 9,068 בסוף שנת 2015, ירידה בשיעור של 5.6%. מספר העובדים הממוצע החודשי, על בסיס משרה מלאה, של הקבוצה בארץ ובחו"ל הסתכם בשנת 2016 ב- 8,842 לעומת 9,308 בשנת 2015, ירידה בשיעור של 5.0%.

נתוני כוח אדם בבנק ובקבוצה

עובדים				משרות ⁽¹⁾			
ליום 31 בדצמבר				ליום 31 בדצמבר			
2016	2015	2014	2013	2016	2015	2014	2013
5,702	6,034	6,095	6,657	5,413	5,510	5,942	6,078
3,214	3,096	3,222	3,303	2,930	3,019	3,052	3,128
8,916	9,130	9,317	9,960	8,343	8,529	8,994	9,206
-	-	26	34	-	26	32	34
485	498	775	752	499	758	759	760
485	498	801	786	499	784	791	794
9,401	9,628	10,118	10,746	8,842	9,308	9,785	10,000

הערה:

(1) מספר המשרות כולל תרגום למשרות של שעות נוספות, בתוספת משרות של עובדי בתי תוכנה המספקים לבנק שירותי עבודה ובניכוי משרות עובדים ששכרם הוון לרכוש קבוע.

כעולה מהטבלה לעיל, בשנת 2016 ירדו 510 משרות בקבוצה. הירידה נובעת, בעיקר, מפרישת עובדים במסגרת תוכנית התייעלות 2016 ומפרישה טבעית של עובדים. מספר המשרות הממוצע החודשי בשנת 2016 ירד ב-466 משרות, בעיקר בקבוצה בחו"ל. הירידה נובעת, בעיקר, מפרישה טבעית של עובדים ומסגירת שלוחות הבנק בחו"ל.

העלות למשרה, באלפי ש"ח, על בסיס העלויות המדווחות במועד

% שינוי		% שינוי		% שינוי	
2016	2015	2016	2015	2016	2015
לעומת	לעומת	לעומת	לעומת	לעומת	לעומת
2014	2015	2014	2015	2014	2015
246	245	245	0.4	-	-
400	372	459	7.5	(19.0)	(12.7)
386	365	418	5.8	(12.7)	(12.7)

הערה:

(1) עלויות השכר כוללות גם עלויות עובדי בתי תוכנה בניכוי עלויות שכר עובדים שהונו לרכוש קבוע.

העלות הממוצעת השנתית של השכר הישיר למשרת עובד בבנק בארץ, עלתה בשנת 2016 בשיעור של 0.4% (ראו בטבלה לעיל). בניטרול המענקים, העלות הממוצעת השנתית של השכר הישיר למשרת עובד בבנק בארץ, עלתה בשנת 2016 בשיעור של 1.3% (ראו בטבלה להלן).

העלות הכוללת הממוצעת השנתית למשרת עובד בבנק בארץ, עלתה בשנת 2016 בשיעור של 7.5% (ראו בטבלה לעיל). העליה האמורה נובעת, בעיקר, מהעובדה שנתוני שנת 2016 כוללים את ההשפעה של תוכנית ההתייעלות. בניטרול עלות תוכנית ההתייעלות והמענקים כאמור, העלות הכוללת הממוצעת השנתית למשרת עובד בארץ, עלתה בשיעור של 1.1% לעומת שנת 2015 (ראו בטבלה להלן).

העלות למשרה, באלפי ש"ח, בנטרול רכיבים מסוימים

שנת 2015		שנת 2016			הערות
שנת 2015	שנת 2016	שנת 2016	שנת 2017	שנת 2018	
0.4	(0.4)	244	243	244	העלות הממוצעת ⁽¹⁾ של השכר הישיר למשרת עובד בבנק בארץ – ללא מענקים
1.1	–	370	370	374	העלות הכוללת הממוצעת ⁽¹⁾ למשרת עובד בבנק בארץ – ללא השפעת תוכניות הפרישה, השפעת סילוק ומענקים
2.3	(1.1)	354	350	358	העלות הכוללת הממוצעת ⁽¹⁾ למשרת עובד בקבוצה בארץ ובחו"ל – ללא השפעת תוכניות הפרישה, השפעת סילוק ומענקים

הערה:

(1) עלויות השכר כוללות גם עלויות עובדי בתי תוכנה בניכוי עלויות שכר עובדים שהונו לרכוש קבוע.

ההון האנושי לפי מגזרי פעילות

המשרות המוצגות על פי מגזרי פעילות כוללות משרות של עובדים ישירים במגזר ומשרות של עובדי מטה ברמות השונות, שעלות העסקתם הועמסה על המגזר. חישוב מספר המשרות כאמור, מתבסס על מודל הקצאת העלויות אשר משמש את הבנק, בהתאמות שנדרשו בנסיבות העניין ועל סמך אומדנים.

ההון האנושי לפי מגזרי פעילות

פעילות ישראל										פעילות חו"ל	
עסקים				מגזר סך		סך הכל					
משקי בנקאות קטנים		עסקים		עסקים גופים		ניהול פעילות		פעילות סך-			
בית פרטית		הזעירים		בינוניים		גדולים		מוסדיים		פיננסי ישראל חו"ל הכל	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016											
מספר משרות ממוצע במגזר		4,630	196	2,300	423	473	112	209	8,343	499	8,842
מזה: משרות ניהול		890	41	421	90	110	27	53	1,632	258	1,890
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015											
מספר משרות ממוצע במגזר		4,926	212	2,212	417	397	93	272	8,529	779	9,308
מזה: משרות ניהול		1,006	57	421	95	105	23	74	1,781	262	2,043

יחסי עבודה

כללי. יחסי העבודה בבנק מושתתים על חוקת העבודה, על ההסכמים הקיבוציים ועל הסדרי העבודה השונים המתגבשים, בעיקרם, בדיונים בין הנהלת הבנק לבין נציגות העובדים.

חוקת העבודה. "חוקת העבודה לעובדי בנק דיסקונט לישראל בע"מ" שנחתמה בשנת 1974 (להלן: "חוקת העבודה"), משמשת בסיס רחב המותווה ומאגד בתוכו תנאי עבודה, הוראות משמעת, הליכי בוררות וכן הליכים והוראות נוספים. במהלך עשרות השנים האחרונות נחתמו בנוסף לחוקת העבודה עשרות רבות של הסכמים קיבוציים, הכוללים הסכמי שכר והסכמים שונים אחרים, שבדרך כלל באו להוסיף על האמור בחוקת העבודה ולהרחיבה ולעיתים היה בהם כדי לשנות את חוקת העבודה ואף לבטל הוראות שנקבעו בה.

במסגרת ההסכמים הקייבוציים שנחתמו בחודש יוני 2011, הוארך תוקפה של חוקת העבודה עד ליום 31 בדצמבר 2016, ונקבע כי אם לא יודיע אחרת מי מהצדדים למשנהו על ידי הודעה מוקדמת בכתב עד 3 חודשים לפני המועד הנ"ל, יוארך תוקפה לשנה נוספת, וחוזר חלילה מידי שנה. בהסכם מיום 30 בנובמבר 2016, הוארך תוקף החוקה פעם נוספת עד ליום 31 בדצמבר 2021, כאשר מנגנון ההודעה כאמור, נותר ללא שינוי ויתחדש עם תום תקופת חוקת העבודה הנוכחית (31 בדצמבר 2021).

קטגוריות עיקריות לעניין תנאי העבודה

לעניין תנאי העבודה, נחלקים עובדי הבנק לשלוש קטגוריות: עיקריות:

עובדים מן המניין. תנאי העבודה של עובדים מן המניין מוסדרים, כאמור, בחוקת העבודה, בהסכמים קיבוציים מיוחדים ובהסדרי עבודה שונים. בהסכם הקיבוצי מחודש יוני 2011, בנושא עדכון הדרוג והשלבים, שונו חלק מתנאי ההעסקה של עובדים חדשים המועסקים במעמד מן המניין החל מיום 1

בינואר 2012. מרבית העובדים מן המניין הם עובדים קבועים של הבנק, ומיעוטם עובדים חדשים בתקופת נסיון. יצוין, כי בהסכם מיום 30 בנובמבר 2016 בוטלה תקופת הנסיון ביחס לעובדים שיוסבו ממעמד של עובדים ארעיים למעמד מן המניין, החל ממועד חתימת ההסכם, ועובדים אלה יוסבו למעמד קבוע ללא צורך בתקופת נסיון.

ביום 31 בדצמבר 2016 היו בבנק 829 עובדים מן המניין, אשר מועסקים בהסכם העסקה חדש, בהתאם להסכם הקיבוצי מחודש יוני 2011 (31 בדצמבר 2015: 689 עובדים).

עובדים ארעיים. תנאי עבודתם של העובדים הארעיים מוסדרים, בעיקרם, במספר הסכמים קיבוציים מיוחדים, שבהם מפורטים תנאי העסקתם. בהסכם מחודש יוני 2011 בנושא הארכת תוקפה של חוקת העבודה, קוצרה תקופת הארעיות המכסימאלית מחמש שנים (עם אפשרות הארכה אף ל-7 שנים, במקרים מיוחדים), לשנתיים (זאת, למעט עובדים בתפקידי כספרות, עובדים בסניפי קונספט ובנקאות ישירה, שתקופת העסקתם המירבית נותרה חמש שנים). בהסכם מיום 12 בספטמבר 2013, הוארכה תקופת הארעיות של עובדים אלה בשנה נוספת, ל-3 שנים (תוקף ההסכם ל-5 שנים) ובהסכם מיום 30 בנובמבר 2016, הוארכה התקופה בשנה נוספת ל-4 שנים. סיום עבודתם של עובדים ארעיים אפשרי בכל עת, לפי שיקול דעת ההנהלה. לפרטים בדבר הארכת את תקופת הארעיות של עד 50 עובדים ארעיים במצטבר, ראו להלן "התפתחויות ביחסי עבודה".

בבנק מועסקים 241 עובדים (31 בדצמבר 2015: 284 עובדים) במעמד "ארעי מחשב". עובדים אלה פועלים בתחום מערכות המידע ובהתאם להסכם משנת 2002, בין הנהלת הבנק לבין נציגות העובדים, ניתן להעסיקם במעמד ארעי עד 7 שנים (מכסת העובדים שהבנק רשאי להעסיק כארעי מחשב עומדת על 750). לפרטים בדבר הסכם המאפשר העסקת 250 עובדי מחשב במעמד ארעי, ללא הגבלת זמן, ראו להלן "התפתחויות ביחסי עבודה". בהתאם להסכמים הקיבוציים עליהם חתום הבנק מוגבל ההיקף הכולל של עובדים ארעיים (למעט עובדי נקיון, וארעי מחשב) ל-30% מכלל עובדי הבנק במעמד מן המניין, כפי שיהיה מעת לעת, וזאת החל מיום 1 בינואר 2012.

חוזים אישיים. עובדים בחוזים אישיים חותמים, עובר להעסקתם, על חוזה אישי עם הבנק וחוקת העבודה והסכמי העבודה הקיבוציים אינם חלים עליהם. אוכלוסיית העובדים בחוזה אישי כוללת את חברי הנהלת הבנק, עובדים מסוימים בתחומי המחשוב ורשימה מוגדרת ומוסכמת של בעלי תפקידים, ברובם בכירים. ביום 31 בדצמבר 2016 הועסקו 76 עובדים (לרבות חברי הנהלה) בחוזה אישי. (31 בדצמבר 2015: 87 עובדים בחוזים אישיים). בהסכם מיום 30 בנובמבר 2016 התווספו 73 תפקידים בחוזים אישיים, מתוכם 15 דילרים ו-20 תפקידים בדרג ניהולי. בנוסף, הבנק רכש את שירותיהם של חברות כח אדם ובתי תוכנה. עובדים אלה מועסקים בעיקר במשימות פיתוח תוכנה.

ריכוז נתוני ההעסקה בבנק בקטגוריות השונות והשינויים שחלו בהם

ליום 31 בדצמבר							השינוי
2016	2015	2014	2013	2016	2015	2014	2014 לעומת
2016	2015	2014	2013	2016	2015	2014	2013 לעומת
מן המניין בחוזים אישיים וחברי הנהלה	3,917	4,149	4,115	4,501	(232)	34	(386)
ארעים	1,304	1,386	1,493	1,685	(82)	(107)	(192)
עובדי חברת כח אדם	-	-	-	8	-	-	(8)
בתי תכנה	308	314	301	283	(6)	13	18
סך-הכל	5,529	5,849	5,909	6,477	(320)	(60)	(568)
נוסף - עובדים בחופשה ללא תשלום ובחופשת לידה	173	185	186	180	(12)	(1)	6
סך-הכל	5,702	6,034	6,095	6,657	(332)	(61)	(562)

משרות							השינוי
2016	2015	2014	2013	2016	2015	2014	2014 לעומת
2016	2015	2014	2013	2016	2015	2014	2013 לעומת
מן המניין בחוזים אישיים וחברי הנהלה	3,963	4,228	4,156	4,533	(265)	72	(377)
ארעים	1,283	1,389	1,532	1,734	(106)	(143)	(202)
עובדי חברת כח אדם	-	-	-	5	-	-	(5)
בתי תכנה	288	325	302	284	(37)	23	18
סך-הכל	5,534	5,942	5,990	6,556	(408)	(48)	(566)
מזה - משרות של עובדי בנק שעלוות שכרם הוונה לרכוש קבוע	179	206	226	226	-	-	-
מזה - משרות של עובדי בתי תוכנה שעלוות שכרם הוונה לרכוש קבוע	229	206	249	157	-	-	-
סך המשרות - ללא משרות שהונו לרכוש קבוע	5,126	5,530	5,515	6,173	(408)	(48)	(566)

יישום תוכניות הפרישה בסוף שנת 2014 ובסוף שנת 2016 וניהול מוקפד של מצבת כוח האדם בבנק, הביאו בשנים 2014-2016 לקיטון של 955 עובדים בבנק, ירידה של 14.3%.

התפתחויות ביחסי עבודה

חתימת הסכם שכר. לפרטים נוספים, ראו לעיל "פעולות עיקריות בשנת 2016".

סכסוך עבודה. ביום 23 ביולי 2015, נמסרה לבנק הודעה מאת הסתדרות המעו"ף, על הכרזת סכסוך עבודה בבנק דיסקונט, בהתאם לסעיף 5א ו-25 לחוק יישוב סכסוכי עבודה, התשי"ז-1957 והתקנות על פיו. בהתאם להודעה, ניתן היה לפתוח בשביתה בבנק החל מיום 9 באוגוסט 2015 ואילך. ביום 14 בדצמבר 2015, החלה נציגות העובדים לנקוט בעיצומים שונים הכוללים השבתה לסירוגין של יחידות וכן איסור על עובדי הבנק להתנייד. ביום 25 בפברואר 2016 הסתיימו העיצומים. בהסכם מיום 30 בנובמבר 2016, בוטל סכסוך העבודה.

שכר מינימום (העלאת שכר מינימום - הוראת שעה) התשע"ה-2015. בהוראת השעה נקבעו שלוש פעימות: באפריל 2015, ביוני 2016 ובנואר 2017. הבנק הקדים לכל העובדים הארעיים את הפעימה השלישית למועד הפעימה הראשונה. לפרטים נוספים אודות הוראת השעה, ראו בדוח שנתי 2014 (עמ' 194).

שינויים בוועד העובדים. בחודש מרס 2016 נערכו בחירות לוועד העובדים, ובהתאם לתוצאות הבחירות השתנה הרכב הוועד הארצי באופן ששבעה חברים חדשים (בתוך 21 חברי ועד) החליפו חברים קיימים וכן נבחר מבין כלל חברי הוועד ועל ידיהם יושב ראש חדש לראשות הוועד הארצי.

הסכמים קיבוציים – הסכמים שנחתמו בשנת 2016

- ביום 1 בספטמבר 2016 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בנושא "עובדי מחשוב זי" המאפשר המשך העסקה של 250 עובדים (מתוך סה"כ של 750 ארעיי מחשוב ל-7 שנים), מעבר ל-7 שנים ללא הגבלת זמן במעמד של עובדי מחשוב. חוקת העבודה החלה על עובדים מן המניין לא תחול על עובדי מחשוב ארעיים או רגילים.
- ביום 1 בספטמבר 2016 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בנושא "הארכת תקופת הארעיות לעובדים" במסגרתו הוחלט על הארכה של תקופת הארעיות של עד 50 עובדים ארעיים שהוזהרם תיקבע על-פי שיקול דעתה הבלעדי של הנהלת הבנק, למשך 24 חודשים נוספים.
- ביום 30 בנובמבר, 2016 נחתם הסכם שכר עד לשנת 2018. להרחבה, ראה פרק "פעולות עיקריות בשנת 2016".

תוכנית תגמול לחברי הנהלת הבנק

הבנק אישר תוכנית מענקים לנושאי משרה לשנים 2015-2016, אשר משקפת את האתגרים והיעדים הנגזרים מהתוכנית האסטרטגית שאושרה ביום 20 באוגוסט 2014 (ראו ביאור 23 ו' לדוחות הכספיים). לפרטים בדבר המענקים אשר שולמו בפועל לסמנכ"לים ולמנהלת הכללית, בשנים 2014-2016, ראו ביאור 23 ו' וביאור 35 ח', בהתאמה.

יחסי העבודה בחברות הבת העיקריות

כאל. ביום 26 ביוני 2016 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין כאל לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה והוועד הארצי של עובדי כאל. הסכם זה מתקן וממשיך הסכמים קודמים מהימים 21 בדצמבר 2011 ו-23 במרס 2015. ההסכם יהיה בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2018. עד אז התחייבו הצדדים לשמור על שקט תעשייתי בנושאים ובתנאים אשר הוסדרו בהסכם. עם כניסת ההסכם לתוקף, בוטל סכסוך העבודה אשר הוכרז ביום 17 באפריל 2016. במסגרת ההסכם נקבעה, בין היתר, תוספת שכר שנתית סלקטיבית בשיעור ממוצע של 3.1% לכל אחת מהשנים 2016, 2017 ו-2018. כן נקבעה תוספת ותק שנתית בשיעור של 0.5% לעובדים במעמד "עובד קבוע", כהגדרתו בהסכם. עוד נקבעו בהסכם תוספות שכר לעובדים בעלי שכר נמוך, תוספות לשיעורי ההפקדות הפנסיוניות והטבות נוספות. מנגד, נערכו שינויים בהסדרים שנהגו ערב חתימת ההסכם בעניין מענקי יובל. על פי ההסכם, יהיו עובדי כאל זכאים למענק כספי מיוחד בגין עסקת מכירת ויזה אירופה לויזה אינק. עלות המענק, בסך של כ-20 מיליון ש"ח, הוכרה כהוצאה ברבעון השני של שנת 2016.

בנק מרכנתיל דיסקונט. יחסי העבודה עם עובדי בנק זה, למעט עובדים בעלי חוזה אישי, מושתתים בעיקרם על הסכם עבודה בסיסי - "חוקת העבודה" - והסכמים קיבוציים משלימים. במסגרת הסכמים אלה נקבע, בין היתר, כי תנאי השכר, העבודה והתנאים הנלווים להם, יוצמדו לתנאים הקיימים בבנק לאומי לישראל בע"מ.

ביום 29 בינואר 2015 נחתם הסכם שכר בין בנק לאומי לעובדיו, שיהיה בתוקף משנת 2015, למשך ארבע שנים ("ההסכם"). בעקבות חתימת ההסכם בבנק לאומי, נחתם ביום 28 באפריל 2015 הסכם שכר בין בנק מרכנתיל דיסקונט לבין נציגות העובדים, המהווה עדכון להסכם השכר הקודם, שיהיה בתוקף למשך ארבע שנים החל מיום 1 בינואר 2015. הסכם השכר המעודכן מאמץ הסכמות רלוונטיות לבנק מרכנתיל דיסקונט, שנקבעו בהסכם השכר של בנק לאומי, והתאמת מרכיבים אחרים לחוקת העבודה הנהוגה בבנק מרכנתיל דיסקונט. בדוחות הכספיים של בנק מרכנתיל דיסקונט נכללו הפרשות מתאימות הנגזרות מעדכון הסכם השכר, כאמור. בהתאם, נרשם בשנת 2015 קיטון חד

פעמי בהוצאות השכר בסך של כ-30 מיליון ש"ח (הנובע מהירידה הצפויה בהתחייבות לתשלום מענקי יובל מחד, ומרישום הפרשות בגין ימי מחלה שלא נוצלו, ותשלום מענק חד פעמי, מאידך). מאידך, יישום כלל המרכיבים שנכללו בהסכם השכר החדש, הגדיל את הוצאות השכר השוטפות של בנק מרכנתיל דיסקונט בשנת 2015, בסך של כ-9 מיליון ש"ח.

מגבלות חקיקה תקינה והסדרה

כללי. בנוסף לחוקת העבודה, ההסכמים הקיבוציים והסדרי העבודה השונים הקיימים מעת לעת, הבנק פועל במסגרת חוקים ותקנות החלים על כלל המשק. להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות החלות על הבנק בקשר עם יחסי העבודה בו.

החוק להגברת האכיפה של דיני העבודה. ביום 19 ביוני 2012 נכנס לתוקף החוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב-2011, שמטרתו "להגביר ולייעל את אכיפתם של דיני העבודה". במסגרת החוק נקבע מנגנון אכיפה מנהלי הכולל התראות והטלת עיצומים כספיים על מעסיקים המפרים את חוקי העבודה, אשר יהוו חלופה להגשת כתבי אישום פליליים מכח דיני העבודה. החוק מטיל אחריות נרחבת על מעסיקים ביחס לעובדיהם הישירים וכן כמזמיני שירותים, ביחס לאכיפת והבטחת זכויותיהם של עובדי שמירה והאבטחה, ניקיון והסעדה המועסקים בחצריהם. החוק אוסר על התקשרות בין מזמיני שירותים לקבלנים בחוזים, שאינם מבטיחים תנאי שכר בסיסיים לעובדיהם. הבנק נערך בהתאם למתחייב מדרישות החוק. בשנת 2013 הבנק העמיק את הפיקוח על חברות הקבלן ובכלל זה שכר את שירותיו של רואה חשבון חיצוני המבצע בקרה חודשית מדגמית, כמחויב בחוק, ולקויים, ככל שמאותרים כאלה, מטופלים בהתאם.

תיקון 24 לחוק הגנת השכר, התשי"ח-1958. ביום 1 בפברואר 2009, נכנס לתוקף תיקון 24 לחוק הגנת השכר, על פיו על מעסיק ליתן לעובדיו תלוש שכר מידי חודש עם פירוט התשלומים המשולמים לעובד. בתיקון נקבעה חובה לציין בתלוש השכר פרטים מסויימים לגבי הרכב השכר. כמו כן, יש לפרט את מספר ימי העבודה שבהם עבד העובד בפועל ומספר שעות העבודה בפועל של העובד, לרבות השעות הנוספות, בהתאם לרישום נוכחות, על פי החלופות שנקבעו בחוק. בתיקון נקבעו סנקציות פליליות וסעדים אזרחיים.

בעקבות מו"מ אינטנסיבי עם נציגות העובדים במגמה לגבש הסכם קיבוצי שיסדיר את חישוב הנוכחות, נחתם הסכם קיבוצי בנושא רישום נוכחות וגמול שעות נוספות. ההסכם שנחתם עם נציגות העובדים ביום 28 במרס 2014, נכנס לתוקף ביחס לכלל עובדי הבנק (למעט חריגים מצומצמים שנקבעו בהסכם) ביום 1 בינואר 2015. על-פי הוראות הסכם קיבוצי מיוחד מיום 8 בנובמבר, 2015 בנושא "התאמות ושינויים נדרשים בהסכם קיבוצי מיום 28/3/2014" גמול השעות הנוספות לכלל העובדים (עובדים שאינם "עובדי פיצול") על פי חישוב חוקת העבודה ישולם באופן הבא: 125% ל-15 השעות הנוספות הראשונות בחודש ו-150% לשעה הנוספת ה-16 ואילך. חישוב גמול השעות הנוספות נעשה ברמה החודשית.

פסק דין בענין חובת פרישה מטעמי גיל. בחודש דצמבר 2012, נתן בית הדין הארצי לעבודה פסק דין חדשני בענין חובתם של מעסיקים לשקול פניות של עובדים העומדים בפני פרישה מחמת גיל (67), והמבקשים להמשיך העסקתם. לפי פסק הדין, על המעסיק לשקול את פניית העובדים בהתאם לנסיבותיו האישיות של כל עובד ולא רק בהתאם לצרכיו. בפועל פונים חלק מהעובדים בבקשה להמשיך העסקתם והבנק פועל לקיום ההליכים בהתאם למתחייב מפסק הדין.

הסכם קיבוצי בנושא ייצוג הולם לאנשים עם מוגבלות במקומות עבודה. ביום 25 ביוני 2014 נחתם הסכם קיבוצי בין נשיאות הארגונים העסקיים, התאחדות התעשיינים, איגוד לשכות המסחר וארגונים נוספים לבין ההסתדרות, אשר קובע כי מעסיק המעסיק יותר מ-100 עובדים, חייב לפעול לייצוג הולם של אנשים עם מוגבלות. הצדדים הגדירו כי "ייצוג הולם" בתום השנה הראשונה לכניסתו לתוקף של ההסכם, יהיה 2% מכלל עובדי המעסיק, ובתום השנה השנייה לכניסתו לתוקף של ההסכם - 3%. כמו כן הוסכם כי על המעסיק למנות אדם מטעמו כ-"אחראי תעסוקת אנשים עם מוגבלות".

ההסכם נכנס לתוקף ביום 5 באוקטובר 2014 עם פרסום צו הרחבה על ידי שר הכלכלה. הבנק נערך לעמידה בהוראות ההסכם הקיבוצי, לרבות מינוי "אחראי" כאמור.

הגדלת הפרשות לביטוח פנסיוני במשק. הסכם קבוצי כללי שנחתם במשק בנושא ביום 3 באפריל 2016 וצו הרחבה בגינו מיום 23 במאי 2016, לפיהם הועלו שעורי הפרשות הפנסיוניות המינימליות ביחס לכלל העובדים. נקבע, בין היתר, כי כל עובד יבטח פנסיונית בגין שכרו הקובע, בתנאים כדלקמן: החל מיום 1 ביולי 2016 הניכוי לרכיב התגמולים יהיה 5.75% מהעובד ו-6.25% מהמעביד; החל מיום 1 בינואר 2017 הניכוי לרכיב התגמולים יהיה 6.0% מהעובד ו-6.5% מהמעסיק. כמו כן נקבע כי רכיבים אלה יכללו הפרשות מעסיק בגין אובדן כושר עבודה. כן נקבע, כי ככל שהעובד מבוטח בביטוח מנהלים, הפרשות לאובדן כושר עבודה יכללו בשיעורי הפרשות לתגמולים, ובלבד ששיעור הפרשות המעסיק לתגמולים לא יפחת מ-5% משכר העובד. הבנק נערך לעמידה בהוראות ההסכם הקיבוצי, לרבות תשלום בגין אובדן כושר עבודה.

מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי

הוראות בנושא מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי. ביום 19 בנובמבר 2013 פרסם המפקח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי (להלן: "ההוראה"). בהתאם להוראה, על דירקטוריון הבנק לאשר, לפחות אחת לשלוש שנים, מדיניות תגמול שתגובש על ידי ועדת התגמול וכן לקבוע עקרונות למדיניות תגמול קבוצתית. מדיניות התגמול תחול על כלל עובדי התאגיד הבנקאי ועל כל סוגי התגמולים, תוך התמקדות במנגנון התגמול לעובדים מרכזיים (כהגדרתם בהוראה). בהוראה נקבעו מגבלות ודרישות בדבר תגמול משתנה, לפיהן:

- ועדת התגמול של הדירקטוריון תידרש לקבוע יחס הולם בין התגמול המשתנה לבין התגמול הקבוע עבור קבוצות עובדים שונות;
 - התגמול המשתנה המירבי לא יעלה על 100% מהתגמול הקבוע, למעט בתנאים חריגים;
 - נדרש לדחות את מימוש לפחות 50% מהמרכיב המשתנה בתגמול של עובדים מרכזיים על פני תקופה שלא תפחת משלוש שנים, אם היקף התגמול המשתנה עולה על שישית מהתגמול השנתי;
 - יש להימנע מהענקת תגמולים משתנים שאינם מותני ביצועים, אלא במקרים חריגים.
- ביום 13 באוגוסט 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין 301A בדבר "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי" אשר במסגרתו נקבעו הוראות, שלפיהן חלה על תאגיד בנקאי חובה לקבוע מנגנון להשבת תגמול משתנה ששולם לעובד מרכזי, בנסיבות חריגות שבהן העובד היה שותף להתנהגות, שגרמה נזק חריג לתאגיד.
- ביום 29 בספטמבר 2016 פרסמה המפקחת על הבנקים חוזר לתיקון ההוראה ("ההוראה"), וקובץ שאלות ותשובות ליישום ההוראה. החוזר פורסם בעקבות אישורו של חוק התגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 (ראו לעיל) והשלכותיו הצפויות על גובה התגמול בתאגידים בנקאיים והרכבו.
- במסגרת התיקונים להוראה צומצמה הגדרת "עובד מרכזי" כך שאין חובה לכלול מנהל המדווח ישירות לסמנכ"ל, וכן עובד, שתגמולו עומד בתנאים שנקבעו בסעיף (ב)(2) להוראה, שאינו נושא משרה על פי חוק החברות. כמו כן, תוקנה הגדרת "תגמול קבוע" בהוראה, כך שמניות חסומות למימוש במועד הענקתן עשויות להיות מוכרות כ"תגמול קבוע". בנוסף, נקבע כי ניתן יהיה לתת לנושאי משרה מענק בשקול דעת שלא יעלה על 3 משכורות, וזאת בהתאם לתיקון שנערך לאחרונה בחוק החברות. במסגרת התיקון בוטלה החובה שהייתה קבועה בהוראה להעניק 50% מהתגמול המשתנה במניות או במכשירים מבוססי מניות. בנוסף נקבע כי החובה לדחות 50% מהתגמול המשתנה לא תחול על תגמול משתנה, שהיקפו אינו עולה על 40% מהתגמול הקבוע, ובתנאי שהתגמול אינו חורג מתקרת התגמול שנקבעה בחוק התגמול.
- מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק.** בחודש פברואר 2014, אישרה האסיפה הכללית של הבנק, מדיניות תגמול לנושאי משרה, בהתאם לסעיף 267 לחוק החברות, התשנ"ט-1999, בהתאם להוראה ולתיקון 20 לחוק החברות (ראו "חקיקה ופיקוח" לעיל).
- מדיניות התגמול והסכמי התגמול שנחתמו עם יו"ר הדירקטוריון והמנהלת הכללית הובאו לאישור האסיפה הכללית, שהתקיימה ביום 8 בנובמבר 2016, לאחר התאמתם לחוק התגמול ולהוראה המתוקנת (ראו לעיל ביאור 21 לתמצית הדוחות הכספיים ו-"חקיקה ופיקוח" להלן), הכל כמפורט בדוחות מידיים מהימים 28 בספטמבר 2016 ו-9 בנובמבר 2016 (מס' אסמכתא 01-056790-2016 ו-01-074847-2016, בהתאמה), שהמידע המפורט בהם בעניינים אלה, מובא כאן על דרך ההפניה.
- מדיניות תגמול לעובדים.** בחודש יוני 2014, אישר הבנק מדיניות תגמול לכלל עובדי הבנק, לרבות עובדים מרכזיים, וכן עקרונות למדיניות תגמול קבוצתית, כאשר מדיניות התגמול לנושאי המשרה כפי שאושרה על ידי האסיפה הכללית מהווה חלק ממנה. בחודש דצמבר 2016 אישר הדירקטוריון מדיניות תגמול מעודכנת לעובדים.
- במסגרת מדיניות התגמול לעובדים נקבעו מגבלות החלות על תגמול משתנה של עובדים וכן הוראות בדבר תגמול קבוע ומשתנה של עובדים מרכזיים, וכן התייחסות לנהלים משלימים שישדירו את חלוקת האחריות בגין הגורמים הרלוונטיים בבנק העוסקים במנגנון התגמול. כמו כן, במסגרת מדיניות התגמול הקבוצתית נקבעו עקרונות בדבר תגמול קבוע ומשתנה של נושאי משרה בתאגידים נשלטים.
- גילוי נוסף בנושא "תגמול", ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", שעומד לעיון באינטרנט.
- לפרטים בדבר הצעת חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים, ראו "חקיקה ופיקוח" להלן.

פיתוח המשאב האנושי

פיתוח המשאב האנושי והפיתוח הארגוני בבנק נגזרים מהמיקודים האסטרטגיים ומהתרבות הארגונית של הבנק. בכך הם מחזקים את יכולת הבנק לעמוד בהצלחה באתגרים העסקיים והארגוניים הניצבים בפניו.

ניהול ומנהיגות

בניה, טיפוח וחיזוק שדרת הניהול בבנק, לכל אורכה, באמצעות פיתוח מנהיגות ניהולית תומכת אסטרטגיה.

פיתוח מנהלים מכהנים

פעילויות העשרה לפורום בכירים (מדווחי סמנכ"ל). פעילויות להעשרת שכבת הניהול הבכיר, ניהולית ועסקית ולחיזוק ה-networking בתוך הפורום. לדוגמה: פעילות למידה התנסותית הכוללת חשיפה לארגונים אחרים, הרצאות העשרה, פעילות משמעותית של תרומה לקהילה.

"חדר כושר ניהולי". אימון מעשי-יישומי, ממוקד נושא, להעצמת מגוון היכולות והכישורים הניהוליים של מנהלים בבנק. בשנת 2016 השתתפו בחדר הכושר הניהולי כ-250 מנהלים, שעברו מגוון אימונים בנושאים ניהוליים רלוונטיים.

הכשרה למנהלים ביחידה אורגנית בנושא יחזמה ופיתוח עסקי. תכנית יישומית ל-15 מנהלי עסקים ו-40 בנקאי עסקים בחטיבה העסקית, למיצובם כיוצרי ערך וכ-trusted advisor מול לקוחות קיימים ופוטנציאלים ומתן כלים יישומיים לגיוס והעמקת פעילות מול הלקוחות בעידן תחרותי. **אתר המנהלים חיזוק מקצוענות בניהול** באמצעות פרסום שוטף לכלל המנהלים של מאמרים/כלים/סרטוני TED בנושאי ניהול. **תוכנית לפיתוח ראשי צוותים ופיתוח צוותים אורגניים.** בשנת 2016 בוצעו פעילויות פיתוח במסגרות אלו ל-86 מנהלים.

הפיתוח האישי

ליווי וייעוץ למנהלים בכניסה לתפקיד חדש ו/או ייעוץ אימון ניהולי בתפקיד. ליווי מנהלי סניפים חדשים בכניסה לתפקיד התבצע על פי מתווה הדרכה וליווי אינטגרטיביים, לחיזוק תפיסת התפקיד של מנהל הסניף. בשנת 2016 התבצע ליווי וייעוץ ל-71 מנהלים. **ליווי מנהלים ויחידות בתהליכי שינוי.** אבחון ארגוני, תוכניות פיתוח, ליווי ותמיכה ייעוצית ליחידות נוכח תהליכי שינוי ביחידה. בשנת 2016 התבצע ליווי במסגרת זו ל-28 מנהלים.

הדרכה מקצועית

בשנת 2016 ניתן מענה רחב לצרכים המקצועיים באמצעות הכשרה שעסקה בהסמכה של עובדים לתפקידי הליבה הבנקאיים וכן בכשירות השוטפת בתפקיד. חלק משמעותי הוקדש להכשרת עובדים שהחליפו את מקומם של העובדים שפרשו בפרישה מוקדמת כחלק מיישום התכנית האסטרטגית. המיקודים ההדרכתיים המרכזיים היו: חיזוק המקצועיות של בעלי תפקידים בתחום האשראי, ייעוץ פיננסי, רגולציה וציות והכשרה מאסיבית של כספרים וצוותי שרות. בשנת 2016 נמשך מהלך הדרכתי לעניין החוק בנושא נגישות ללקוחות עם מוגבלויות. במסגרת זו נערכו 104 סדנאות חווייתיות בהשוואה ל-74 סדנאות, ב-2015 ל-1,404 עובדים, בהשוואה ל-1,181 עובדים ב-2015. בסדנאות אלה הועברה לעובדים המשרתים לקוחות חוויית הלקוח עם מוגבלות.

היקף ההכשרה המקצועית והניהולית

מניין ימי ההכשרה בשנת 2016 הגיע ל-26,575 בהשוואה ל-26,130 בשנת 2015, עליה של כ-1.7%. הנתון של מניין ימי ההכשרה מתייחס לימי ההדרכה שהתקיימו בפועל, במתקני מרכז ההדרכה. בנוסף, התקיימה ההכשרה המתקשבת, שהסתכמה בשנת 2016 ב-39,914 אינטראקציות בלמידה עצמית מתוקשבת, בהשוואה לכ-37,200 אינטראקציות בשנת 2015, עליה של כ-7.3%. נתח משמעותי מהלמידה המתקשבת יוחד לאסדרה בתחומים שונים (נהלי עבודה, בטיחות, סיכונים חוצי גבולות וכיו"ב).

ניהול ידע

ניהול הידע מהווה נדבך חיוני בניהול מקצועיות העובדים ואיכות השירות בבנק. בשנת 2016 נפתח אתר למנהלים בפורטל הבנק במטרה להעשיר את הידע והכלים התחום הניהול.

תרבות ארגונית

בשנת 2016 הושם דגש על עיצוב תרבות ארגונית תומכת שינוי, בדגש על ביצועיות ושירותיות. **פייסבנק.** פורטל ארגוני במתכונת של אתרי החדשות ברשת האינטרנט, אשר מאפשר להתעדכן בחדשות ועדכונים שוטפים בבנק, ומזמין שיח פתוח עם ההנהלה הבכירה בנושאים שבמרכז השיח בארגון. מאז השקתו, שימש הפייסבנק, בין היתר, לעידכון שוטף של העובדים אודות התוכנית האסטרטגית החדשה, פרויקטים חוצי ארגון שהופעלו במסגרתה, וחדשות מתחום השיווק והשירות. בחודש נובמבר 2015, הושק בפייסבנק אתר יעודי לרווחת הפרט "משאבי אנוש בשבילך", הכולל מידע מפורט אודות זכויות העובדים, תוכניות הדרכה ופיתוח, אחריות חברתית ועוד. **הקוד האתי של דיסקונט.** בשנת 2015 הושלם מהלך עדכון הקוד האתי וחלק ניכר מעובדי הבנק עברו הדרכה בנושא במסגרות שונות. בשנת 2017 החל מהלך להגדרת קוד אתי חדש המתאים לרוח הבנק וערכיו החדשים. **תקשורת פנים.** הבנק משקיע בפיתוח תקשורת פתוחה ודו כיוונית עם העובדים, תוך חיזוק זיקתם ומחויבותם לאסטרטגיה וליעדי הבנק, כמו גם לקהילה ולסביבה. במטרה להרחיב את הידע וההבנה של העובדים לגבי מכלול פעילויות הבנק ולהניע ביצועים, נעשה גם במהלך שנת 2016 שימוש במגוון ערוצי תקשורת, ובכלל זה: פורום בכירים - מפגש רבעוני בהובלת המנהלת הכללית; "יומן הבוקר" - מהדורת חדשות טלוויזיונית שבועית, המציגה נושאים בליבת העשייה.

אתר "המנהלים". בשנת 2016 הושק אתר פנימי "המנהלים", שמרכז תכנים וכלים למנהלים בבנק המסייעים בידם להטמיע תהליכים רוחביים הגזרים מהתוכנית האסטרטגית של הבנק וכן תכני העשרה ופיתוח.

תקשורת מול הפורום הבכיר. הוקם ערוץ יעודי לתקשורת מול הפורום הבכיר בבנק ובקבוצה. הפורום כולל כ-120 בכירים בקבוצה שמקבלים בערוץ זה עדכונים ודיווחים שוטפים ברמה יומית. בנוסף, התקיימו פעילויות ייעודיות להעצמה ופעילות התנדבותית משותפת למען הקהילה.

על מנת לחוש את הלכי הרוח, האתגרים והשאלות בקרב העובדים, מתקיימים מפגשים ברמות שונות, קבוצות דיון ותהליכי משוב, ובכלל זה:

- "שולחנות עגולים" - מפגשי 'פנים אל פנים' של המנהלת הכללית או אחד מחברי המנהלה עם מנהלים ועובדים.
- "הנהלה בשטח" - סיורים חודשיים של חברי הנהלה בסניפים וביחידות שטח בליווי מנהלים בכירים מהמטה שלהם;
- 'קפה אתיקה' - מפגשים בהובלת חבר הנהלה להעשרת דרכי ההתמודדות עם דילמות אתיות.

מדידה והערכה

הערכת ביצועים ומשוב. בשנת 2016 הושם דגש על טיפוח מצוינות וביצועיות בארגון. ממצאי התהליך מהווים תשתית לזיהוי עוצמות ואתגרים, כמצע לגיבוש תוכניות פיתוח. בכתיבת ההערכות, הונחו המנהלים המעריכים ליצור הבחנה בין החוזקות של העובד המוערך לבין הנושאים לשיפור וזאת כדי לעודד התפתחות אישית ומקצועית.

סקרים פנים ארגוניים. ביצע סקרים המשמשים ככלי תומך החלטות לזיהוי תחומי פעולה לשיפור.

מיקודים עיקריים לשנת 2017

המיקודים העיקריים לשנת 2017 בתחום פיתוח המשאב האנושי הינם:

- גיבוש תהליכים וכלים תומכי אסטרטגיה, להעצמת עובדים ומנהלים תוך יצירת חיבור לאסטרטגית הבנק ומחויבות לארגון וליעודיו;
- תמיכה בהטמעת השינוי בעולם הסניפים באמצעות ליווי יחידות ותהליכי הכשרה (מהות השינוי - צמצום פעילויות בסניפים שאינן יוצרות ערך, באמצעות שיפור תהליכים והוצאת פעילויות למרכז שרותים בנקאיים, ושינוי ניהול הקשר עם הלקוח - מעבר לבנקאי אישי);
- ליווי מיזוגי סניפים וליווי יחידות בהקמה;
- שיפור הכשירות באשראי למקצועות ליבה.

שיפור השירות

תפיסת השרות של בנק דיסקונט שמה את שביעות הרצון של הלקוח מהבנק בראש סולם החשיבות. הבנק שואף לייצר עבור לקוחותיו חווית שרות אישית, שתגרום לכך שימשיכו לבחור בו בכל הזדמנות מחדש.

בשנת 2016 נמדדה החוויה הרב ערוצית של הלקוח באמצעות חמישה מדדי שירות: מדד ההמלצה, יחס אישי, מקצועיות, זמינות ועמידה ב-SLA בטיפול בהפניות המגיעות מהטלפון לסניף. חמשת הפרמטרים משקפים היבטים שונים של השירות וניתן להתייחס אליהם כמדדים המסבירים את רמת ההמלצה של הלקוחות על הבנק, כפועל יוצא של שביעות רצונם מהשירות שניתן להם.

נתוני המדידה מועברים באופן שוטף למנהלי היחידות העסקיות בסניפים, במרכזי ההשקעות ובטלפון, ומהווים תשתית להפקת לקחים וניתוח עוצמות וחולשות במתן השירות. במקרים בהם נדרשת התערבות מיידי, מנהל היחידה פונה ללקוח לצורך מתן מענה אישי.

במטרה לתת בידי המנהלים כלים לשיפור, פותחו דוחות ניתוח חדשים, אשר מספקים תמונה על מצב הסניף בתחום השירות ועל פרמטרים בהם כדאי למקד את מאמצי השיפור.

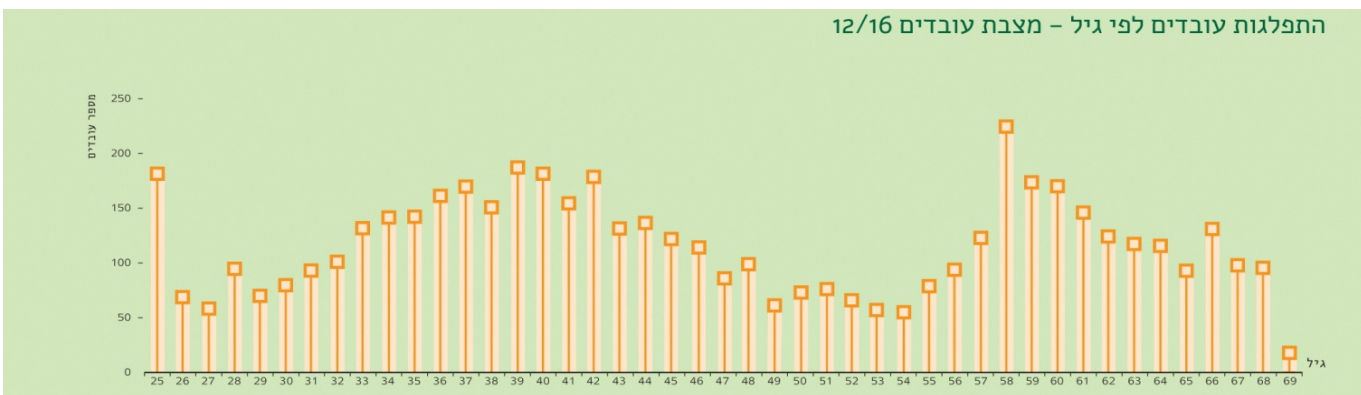
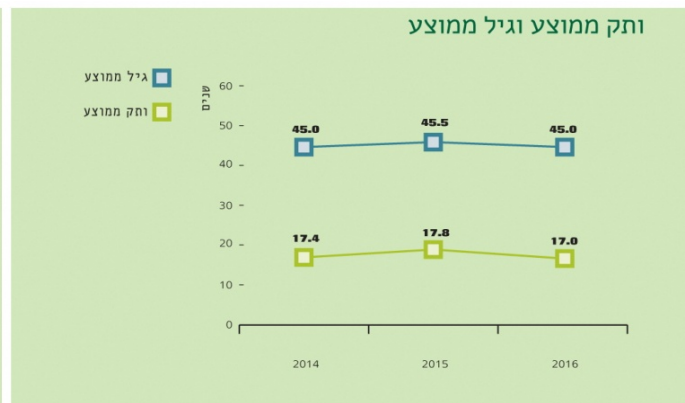
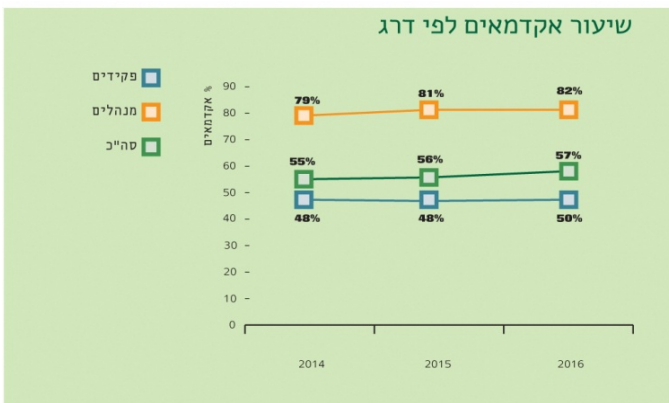
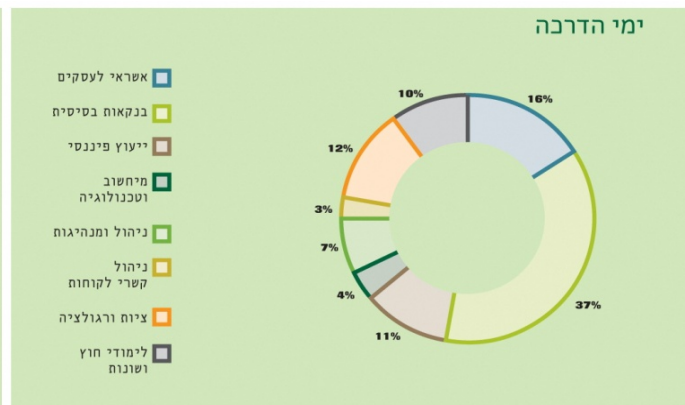
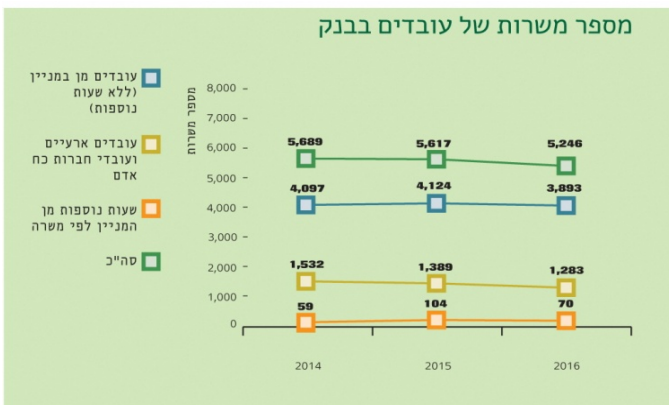
סקר שירותי פנים - הסקר הופץ במהלך חודש פברואר 2016, בפעם השנייה בבנק דיסקונט, במתכונת חוצה ארגון. תוצאות הסקר מהוות Base Line לתהליך מתמשך של מדידה ושיפור. בסקר נמדדו 359 שירותים המוענקים על ידי החטיבות השונות. אחוז המשיבים עמד על כ-90%.

במסגרת מהלכי המשוב והשיפור ננקטו הצעדים הבאים: הממצאים והתוצאות הוצגו לכל מנהלי החטיבות והאגפים במסגרת מפגשים ייעודיים; כל מנהל שירות קיבל דוח מפורט של הממצאים וניתוח של התוצאות; הוגדרו יעדי שיפור לכל מנהל אגף ברמת קא; התקיים ליווי מקצועי של יחידות שביקשו סיוע בבניית תוכנית השיפור וקיום דיאלוג מול מקבלי השירות. כמו כן, נערך כנס הוקרה למנהלי השירותים המצטיינים ולמנהלי היחידות המצטיינות במעמד המנהלת הכללית וחברי הנהלה.

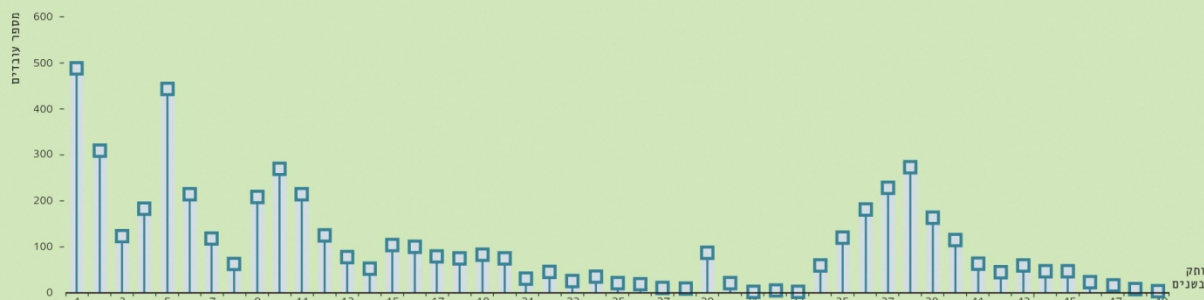
נקבע מועד להשקת הסקר הבא - רבעון ראשון 2017. בסוף השנה החל מיפוי וטיוב של השירותים והמשיבים ובניית המתודולוגיה לקראת הסקר הבא.

טיפול בתלונות

צמצום כמות התלונות וכמות התלונות המוצדקות הוגדרו גם בשנת 2016 כיעד מערכתי. בחודש אוגוסט 2016 פרסם אגף יחסי בנק-לקוח בפקיח על הבנקים בבנק ישראל את נתוני התלונות שהוגשו נגד בנקים בישראל בשנת 2015. מספר התלונות שהתקבלו בבנק באמצעות בנק ישראל, ירד מ-346 תלונות בשנת 2014 ל-245 תלונות בשנת 2015, ירידה של כ-29%. כמות התלונות שנמצאה מוצדקות בשנת 2015 קטנה לעומת הכמות בשנת 2014 - 12 תלונות מוצדקות לעומת 26 בשנת 2014. שיעור התלונות שנמצאו מוצדקות ירד מ-15.1% בשנת 2014 ל-8.9% בשנת 2015. הציון שקיבל הבנק מהפקיח על הבנקים על איכות הטיפול בתלונות היה 98.3% בשנת 2015, לעומת 98.7% בשנת 2014. טרם נתקבלו נתונים מבנק ישראל בגין שנת 2016. הדוח השנתי לציבור על טיפול הבנק בתלונות, לתקופה של שישה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015, עומדת לעיון באתר הבנק. הדוח השנתי בגין שנת 2016 יועמד לעיון הציבור באתר הבנק בסוף חודש מרס 2017.

התפלגות עובדים לפי ותק – מצבת עובדים 12/16

פרישה טבעית לפי שנים (עובדים מן המניין)

הסכמים מהותיים

להלן יובא תיאור תמציתי של עיקרי ההסכמים אשר עשויים להיחשב מהותיים, שלא במהלך העסקים הרגיל, אשר הבנק צד להם, או שלמיטב ידיעתו הוא זכאי לפיהם, כולל הסכמים שהיו בתוקף בתקופה המתוארת בדוח שנתי זה או שהשפיעו על פעילות הבנק באותה תקופה.

התחייבויות של הבנק הנוגעות לפעילות בשוק ההון. בחודש אוקטובר 1983, במסגרת הסדר המניות הבנקאיות, הודיע הבנק לשר האוצר ולנגיד בנק ישראל, בין היתר, כי לא ייזום, במישרין או בעקיפין, פקודות מכירה או קניה של ניירות ערך במסגרת ההוראות הנמסרות לבורסה, לפני המסחר (לידורים) או במסגרת קיזוז פקודות קניה או מכירה לפני המסחר. כמו כן, אישר הבנק כי יימנע מלעשות, במישרין או בעקיפין, כל עסקה בניירות ערך שהונפקו או שיונפקו על ידי בנקים וחברות אחזקה בנקאיות, אלא עבור לקוחותיו, כולל קרנות נאמנות וקופות גמל. ואולם, הבנק ציין כי אין באמור לעיל כדי למנוע ביצוע עסקאות במהלך העסקים הרגיל.

פטור ושיפויי למי שמכהן או כיהן כדירקטור בבנק ובחברות מוחזקות. בנוסח הקודם של תקנון הבנק, אשר תוקן בחודש מרס 2002, נקבעו הוראות בדבר שיפויי מי שמכהן או כיהן, לפי בקשת הבנק, כדירקטור בחברה אחרת, שלבנק עניין בה, כמפורט בביאור 26 ג' 8 א' לדוחות הכספיים. בהתאם לכך הוציא הבנק בשעתו כתבי שיפוי, בלתי מוגבלים בסכום, לדירקטורים המכהנים או שכינה לבקשת הבנק בחברות אחרות המוחזקות על ידו. לפרטים בדבר פטור מראש והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק, ראו ביאור 26 ג' 8 סעיפים ב' עד ח' לדוחות הכספיים.

הסכמים עם הבנק הבינלאומי הראשון בנוגע להחזקת אמצעי שליטה בכאל. בחודש דצמבר 2006, חתמו הבנק והבנק הבינלאומי הראשון על הסכם המעגן את ההסכמות ביניהם ומסדיר את זכויותיהם וחובותיהם זה כלפי זה כבעלי מניות כאל. ההסכם האמור מתקן הסכם קודם מיום 29 בספטמבר 2000. לפרטים בדבר מסמך הבנות בין בעלי המניות בכאל, ראו לעיל "חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ" בסעיף "חברות מוחזקות עיקריות".

חוקת העבודה. חוקת העבודה לעובדי בנק דיסקונט לישראל בע"מ נחתמה בשנת 1974 והיא מאגדת בתוכה תנאי עבודה, הוראות משמעת ועוד. לפרטים ראו "יחסי עבודה" בפרק "משאבי אנוש" לעיל. במהלך השנים נחתמו עשרות הסכמים קיבוציים, שבדרך כלל באו להוסיף על האמור בחוקת העבודה. בכלל האמור הסכם עדכון ושלבים וקביעת תקרות שכר לעובדים חדשים, שנחתם בשנת 2011. ראו "התפתחויות ביחסי עבודה" בפרק "משאבי אנוש" להלן.

הסכם למכירת פעילות DBLA. ביום 18 בדצמבר 2014, נחתם הסכם למכירת פעילות דיסקונט בנק לטין אמריקה (DBLA). לפרטים נוספים, ראו ביאור 15 ד' לדוחות הכספיים.

הסכם למכירת פעילות אידיבי (סוויס) בנק. ביום 23 בנובמבר 2015 התקשר אידיבי (סוויס) בנק בהסכם על פיו ימכור את פעילות הלקוחות. לפרטים נוספים, ראו ביאור 15 ה' לדוחות הכספיים.

הסכם לרכישת זכויות המיעוט בדיינרס. ביום 29 בנובמבר 2015, התקשרו כאל ודיינרס בהסכם לרכישת מלוא האחזקות בדיינרס. לפרטים נוספים, ראו ביאור 36 א' לדוחות הכספיים.

הסדר חלף הליך פלילי. לפרטים בדבר הסדר חלף הליך פלילי, שנחתם בחודש נובמבר 2016 בין המחלקה הכלכלית בפרקליטות המדינה לבין כאל, ראו ביאור 36 ה'.

הסכם לרכישת ויזה אירופה. לפרטים בדבר הסכם על פיו ויזה אינק רכשה את מניות ויזה אירופה מהחברים (principal members), אשר החזיקו במניותיה, ובכלל זה הבנק ו-כאל, ראו ביאור 36 ו'.

דירוג התחייבויות הבנק וחברות בת מסוימות

הדירוג שקבעו סוכנויות דירוג שונות לבנק ולחלק מחברות הבנק

שם המדרג	מושא הדירוג	הדירוג	אופק הדירוג	תאריך הדירוג/ אישור הדירוג
בנק דיסקונט				
Standard & Poor's, Ma'alot	דירוג מנפיק (כולל פקדונות)	il AA+	יציב	20 בדצמבר 2016
	כתבי התחייבויות נדחים ⁽¹⁾	il AA	יציב	20 בדצמבר 2016
	הון משני עליון (סדרה 1)	il A+	יציב	20 בדצמבר 2016
	הון ראשוני מורכב (סדרה א')	il A	יציב	20 בדצמבר 2016
	כתבי התחייבויות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים	A+	יציב	27 בדצמבר 2016
מידרג	פקדונות לזמן ארוך	Aa1	יציב	18 באוקטובר 2016
	פקדונות לזמן קצר	P-1		18 באוקטובר 2016
	כתבי התחייבויות נדחים ⁽¹⁾	Aa2	יציב	18 באוקטובר 2016
	שטרי הון נדחים (הון רובד 1)	A-1	יציב	18 באוקטובר 2016
	כתבי התחייבויות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים	A-1	יציב	26 בדצמבר 2016
סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P	דירוג מנפיק טווח ארוך	BBB+	יציב	20 בדצמבר 2016
סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's	פקדונות מט"ח לטווח ארוך	Baa1	יציב	27 באוקטובר 2016
	Counterparties Risk Assessments	A-3		27 באוקטובר 2016
בנק מרכנתיל דיסקונט				
Standard & Poor's, Ma'alot	דירוג מנפיק (כולל פקדונות)	il AA+	יציב	20 בדצמבר 2016 ⁽²⁾
	כתבי התחייבויות נדחים	il AA	יציב	20 בדצמבר 2016
אי די בי ניו יורק				
Kroll Bond Rating Agency	פקדונות	A-	יציב	19 באוקטובר 2016

הערות:

- (1) הדירוג מתייחס גם לכתבי התחייבויות נדחים (הון רובד 2 תחתון) שהונפקו על ידי מנפיקים.
 (2) בנק מרכנתיל דיסקונט הוגדר כ"חברת ליבה" בקבוצת דיסקונט. קביעה זו יוצרת זיקה חד ערכית בין דירוג הבנק לבין דירוג בנק מרכנתיל דיסקונט.

נתוני הדירוג הבינלאומי של מדינת ישראל (טווח ארוך לאג"ח המונפק במט"ח)

שם המדרג	מטבע חוץ – טווח ארוך*	אופק הדירוג*
סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's	A-1	יציב
סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P	A+	יציב
סוכנות הדירוג הבינלאומית Fitch	A+	יציב

* הנתונים מאתר החשב הכללי במשרד האוצר.

פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות פיקוחיים – פרטים נוספים

מגזר משקי בית (פעילות בישראל) – פרטים נוספים

כללי

מגזר משקי הבית מספק שירותים ומוצרים פיננסיים מגוונים ללקוחות הקבוצה הפרטיים, הן בבנק דיסקונט והן בבנק מרכנתיל דיסקונט, באמצעות רשת של כ-200 סניפים הפרושים ברחבי הארץ, בנוסף למגוון ערוצים ישירים. הלקוחות מפולחים למספר מגזרי לקוחות על פי גילם, עושרם הפיננסי ופרמטרים נוספים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בשנת 2016 המשיך הבנק ליישם את התוכנית האסטרטגית הקבוצתית שאושרה בשנת 2014, אשר הגדירה את מגזר משקי הבית כאחד המגזרים, שבהם תתמקד הקבוצה בשנים הבאות, כמנוע צמיחה מרכזי. האסטרטגיה נשענת על שלושה נדבכים עיקריים: מיקוד בהעמקת הקשר עם לקוחות הקבוצה הקיימים; התמקדות במוצרי צמיחה - אשראי פרטי, ובמגזרי צמיחה - אמידים (בדיסקונט), לקוחות מהמגזר הערבי ומהמגזר חרדי (במרכנתיל); ושיפור התשתית הקמעונאית, הכוללת בין היתר את שיפור מודל השירות וחווית הלקוח. בשנת 2016 בוצעו מספר מהלכים להשגת היעדים הרב שנתיים:

- בוצעה היערכות מקיפה להוצאות פעילות תפעולית וייעול תהליכי עבודה בסניפים במטרה לפנות זמן שיועד לשיפור השירות והמכירה ללקוחות;
- הגברת הזמינות - הפיכת טלבנק שירות אישי למוקד מגבה למענה הטלפוני בסניפים. שיחות של לקוחות, לאחר המתנה בסניף, מועברות למוקד הטלפוני לקבלת שירות;
- הגדלת היקף היוזמה והמכירה מול הלקוחות על בסיס מהלך הדרכתי מקיף לעובדי מערך הסניפים, שיפור מערכות המכירה המבוססות על צרכי לקוח ומערכות אימון ממוחשבות;
- מיצוב הטלבנק כמרכז שירות ומכירות ארצי - מיקוד בשיפור זמן המענה לכלל הלקוחות, שילוב הצעות ערך לשיחות נכנסות, והפעלת מוקד מכירות באמצעות שיחות יוזמות לכלל לקוחות הבנק;
- מיצוי פוטנציאל הלקוחות - באמצעות בניית אסטרטגית מגעים מבוססת על התאמת השירות והצעות הערך ללקוח.

דגשים לשנה הקרובה

- בשנת 2017 ימשיך הבנק ליישם את האסטרטגיה הקמעונאית החדשה, תוך התמקדות במספר זירות:
- המשך הוצאת פעילות תפעולית מהסניפים והעברתה למרכז שירות בנקאי ובמקביל פינוי זמן לבנקאים במערך הסניפים לשיפור חווית השירות והעמקת הפעילות והקשר מול הלקוחות;
 - המשך השדרוג של הערוצים הדיגיטליים והסטת פעילות לערוצים אלה;
 - הוספת ערוצי התקשרות ללקוח - מייל מוצפן ואפליקצית קשר להתכתבות עם בנקאי;
 - פריסת מערכת CRM לשדרוג ניהול הקשר עם הלקוח;
 - שדרוג אפקטיביות המכירה באמצעות הצעות ערך מותאמות לקוח בכל הערוצים;
 - המשך מיצוב הבנק כמוביל בתחום הייעוץ הפנסיוני;
 - המשך פיתוח ושימוש במודלים אנליטיים ככלי תומך החלטה במתן אשראי;
 - המשך שיפור ושדרוג השירות ומהירות התגובה בתהליך העמדת המשכנתא.

שירות

כללי. בשנת 2016 נמשכה המגמה של התאמת הצעות ערך ללקוחות המאוגדים כאשכול בתוכנית משפחה, תוך פיתוח מוצרים וחיוזוק היתרון באשכול המשפחתי. הוטמעה אסטרטגיית מגעים, בהתאם לאירועי חיים של הלקוח, תוך מיקוד במוצרים מותאמים וייעודיים למגזר משקי הבית.

מוצרים בנקאיים. המוצרים הבנקאיים העיקריים העומדים לשימוש לקוחות המגזר כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, אשראי, פקדונות, פעילות בשוק ההון וכרטיסי אשראי, וכן הלוואות לרכישה, חכירה, הרחבה, שיפוץ או בניה של דירת מגורים ומתן הלוואות לכל מטרה, המובטחת על ידי משכון דירות מגורים.

טלבנק שירות אישי. מרכז מענה טלפוני ללקוחות - הפניה אוטומטית לבנקאות הישירה ללקוחות המתקשרים למרכזיית הסניף. השירות מאפשר לשפר את איכות המענה הטלפוני ולפנות לעובדי הסניף זמן לייצר עבור הלקוח ערך מוסף בהיבטי יוזמה ומכירות. מוקד המכירות הטלפוני בטלבנק, שהוקם בשנת 2014, המשיך והתרחב במהלך שנת 2016 ושולב כחלק אינטגרלי ממוקד השירות האישי.

פעילות באינטרנט. עידוד השימוש בערוץ זה, שמתבטא בעלויות הנמוכות משמעותית ללקוח לעומת שירותים זהים הניתנים בסניף.

הלוואות באינטרנט. לקוחות פרטיים, אשר עונים לקריטריונים שנקבעו, יכולים לקבל הלוואה באינטרנט.

דיסקונט בסלולר. שירות המבוסס על יישום סלולרי, המאפשר גלישה לחשבון לקבלת מידע וביצוע פעולות בנקאיות באמצעות אפליקציה/SMS מכל מקום ובכל זמן. ללקוח ניתנים שירותים שונים תוך אפשרות קבלת תמיכה בעת הגלישה.

מערכי היעוץ

מרכזי השקעות. הבנק מפעיל 9 מרכזי השקעות ו-5 שלוחות הפרוסים ברחבי הארץ ומספקים שירותי ייעוץ ללקוחות בעלי פסיבה של מעל 700 אלף ש"ח או לקוחות פעילים בשוק ההון. השירות ניתן על ידי יועצי השקעות מומחים. בשנת 2016 המשיכו בחלק ממרכזי ההשקעות להעניק מעטפת שירות רחבה ללקוחות, הכוללת יעוץ פנסיוני ייעודי, הפניה לקבלת שירותי משכנתא במרכזים ייעודיים ומתן הצעות ערך באשראי קמעונאי על ידי עובדים מתמחים הנעזרים במערכות אשראי אוטומטיות.

שירותי ייעוץ בסניפים. שירותי הייעוץ הניתנים בסניפי הבנק על ידי יועצי השקעות מורשים ומיועדים ללקוחות בעלי פסיבה העולה על 120 אלף ש"ח. ללקוחות מיועצים בעלי פסיבה העולה על 700 אלף ש"ח מוצעים לבחירתם גם שירותי יעוץ במרכזי ההשקעות, כמפורט להלן.

שירותי ייעוץ פנסיוני. הבנק עוסק במתן ייעוץ פנסיוני בסניפי הבנק ובמרכזי ההשקעות. הבנק בחר במודל ייעודי של מתן ייעוץ פנסיוני על ידי יועצים מבדלים המתמחים בייעוץ פנסיוני לכל סוגי הלקוחות. הבנק מספק ייעוץ פנסיוני לעצמאים ושכירים בכל רחבי הארץ.

ניהול תיקים. הפנית לקוחות הנדרשים לשירות זה להתקשרות עם מנהלי תיקים מורשים.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה מתבצעים באמצעות מבצעי פרסום בעיתונות, בטלוויזיה, ברדיו ובשלטי חוצות. בנוסף, מתבצעים שיווק והפצה בערוצים הבאים:

- בסניפים - פנים מול פנים, על ידי מסכים בעמדות ההמתנה לשירות;
- באמצעות הטלפון, הן בפניה יוזמה והן בתגובה לפנית ללקוחות;
- בטלבנק דיסקונט - הן בפניה יוזמה הן כמענה לפנית ללקוחות;
- באתר דיסקונט באינטרנט ובאפליקציית דיסקונט בסלולר, באמצעות מסרים שיווקיים והצעות שיווקיות;
- במשוב דיסקונט, באמצעות מועברים מסרים שיווקיים והצעות שיווקיות;
- במערכת מענה קולי אינטראקטיבי (IVR) בטלבנק, באמצעות מסרים שיווקיים והצעות מכר בזמן המתנה לשירות;
- דיוור ישר ללקוחות (בצירוף דוח מצב חשבון) ובאמצעות המכשירים לשירות עצמי (משובים וכספומט).

דיסקונט הבנק למשפחה

הבנק מציע ללקוחותיו תכנית ייחודית בישראל, המיועדת ללקוחות קיימים ולמצטרפים חדשים, שקיים ביניהם קשר משפחתי. הרעיון הוא לקשר מספר לקוחות בעלי חשבונות שונים, שקיים ביניהם קשר משפחתי, "לתוכנית משפחה" במערכות הבנק ובכך לתת לתא המשפחתי כח פיננסי. ההצטרפות פשוטה וקלה וניתנת לביצוע באמצעות רישום בסניף, במוקד הטלבנק ובאתר האינטרנט של הבנק.

הקישור לקבוצה המשפחתית מעניק לבני המשפחה, המצטרפים לתוכנית, הטבות והכל, כמובן, תוך הקפדה מלאה על כללי הסודיות הבנקאית כך שאיש ממצטרפי התוכנית לא שותפים ולא מעורבים בחשבונם של בני המשפחה האחרים.

המוצרים המרכזיים בתכנית המשפחה הם:

- **פטור מעמלות בהעברת כספים** במטבע ישראלי, בין חשבונות בני המשפחה המצטרפים לתוכנית.
- **"פלוס משפחתי"** - קיזוז ריבית אוברדראפט בין חשבונות בני המשפחה. התוכנית מאפשרת ללקוח ליהנות מקיזוז ריבית החובה בחשבונות, בתנאי שאחד או יותר מבני המשפחה, המצורף להטבה, נמצא באותה עת ביתרת זכות בעו"ש, בהתאם לכללי התכנית.
- **כרטיס "מפתח 2go"** - כרטיס נטען על שם הילד המעניק להורים ביטחון ובקרה על ההוצאות, החל מגיל 14. פטור מדמי כרטיס ללקוחות בתכנית המשפחה.
- **חיסכון להשכלה גבוהה** - חיסכון חודשי ל-15 שנה עם שנה שלמה של הפקדות מתנה מדיסקונט.

- **הלוואת פמילי** - הלוואה לכל מטרה בתנאים מועדפים לחברי תוכנית המשפחה.
- **פיקדון פמילי** - פיקדון שקלי בתנאים מועדפים לחברי התוכנית.
- **"משפחה עסקית"** - התוכנית מעניקה הטבות ללקוחות המנהלים בדיסקונט את החשבון העסקי וגם את החשבון הפרטי ואת חשבונות בני המשפחה.

סינון

בסוף שנת 2016 הפעיל הבנק מערך של 122 סניפים ושלוחות ברחבי הארץ. זאת, לאחר שבמהלך השנה הבנק סגר ומיזג 10 סניפים: רחובות החדשה, סניף דרוזים במועצה אזורית לב השרון, סניף המסגר בתל אביב, סניף אורון בפתח תקווה, סניף סביונים ביהוד, סניף בית וגן בירושלים, סניף יהודה המכבי בתל אביב, סניף אוניברסיטת תל-אביב, סניף ראשי חיפה וסניף דיסקונט בדרך שלך גרנד קניון בחיפה. בנק מרכנתיל דיסקונט הפעיל 78 סניפים נוספים.

ערוצים ישירים

הבנק פועל באופן שוטף על מנת לתת ללקוחותיו חוויה מתקדמת בערוצים הישירים, תוך שאיפה לשיפור מתמיד הן בסוג ובמגוון השירותים והן בקלות השימוש ובחוויות הלקוח. לפרטים נוספים, ראו "שיפורים טכנולוגיים וחדשנות" להלן.

תפיסת השירות

בשנת 2016 התמקד הבנק במתן שירות מבודל על פי מגזרי לקוחות, לרבות התאמת מגוון מוצרים מותאמי מגזר.

הובלת השירות בנויה על העקרונות הבאים:

- מיקוד בלקוח - התמחות לפי סגמנטים (זירות לקוחות) במקום במוצרים - התאמת שירותים ומוצרים על פי מאפייניו וצרכיו הייחודיים של כל סגמנט;
 - שירות כולל ללקוח בנקודת שירות אחת - one stop shop;
 - שירות בצוות - מקנה מענה שירותי מקיף יותר בכתובת אחת בסניף;
 - רב ערוציות - מאפשר ללקוח לבצע פעילות בנקאית בכל מקום, בכל זמן, בכל ערוץ ובהתאמה אישית;
 - בנקאות מומחים - מתן שירותים מקצועיים מגוונים, בתחום האשראי וההשקעות, תוך התאמת המוצר לצרכיו של הלקוח;
 - יוזמה שירותית - חיזוי צרכי הלקוח והתאמת מוצרים ושירותים;
 - הטמעת סטנדרטים לטיפול בפניות לקוחות והמשך צמצום התלונות;
 - תקשורת קלה ונוחה עם לקוחות הבנק באמצעות מיילים לבנקאי.
- בבנק הוטמעה מערכת התומכת בשיווק ממוקד לקוח במערכי השירות. מערכת זו ממקמת את הלקוח במרכז, ומתאימה לו מוצרים בהתאם לצרכיו והעדפותיו.

"מפתח דיסקונט"

בשנת 2016 הבנק המשיך במהלך השיווקי הייחודי בתחום הצריכה הפיננסית - "מפתח דיסקונט". המהלך מבטא גישה חדשה המשלבת בין תרבות הצריכה לתרבות החיסכון, במטרה לבסס את נאמנות הלקוחות לבנק. במסגרת זו נהנים לקוחות הבנק מחזיקי כרטיס אשראי של דיסקונט (Cal, דיינרס ומאסטרקארד) מהנחות בלמעלה מ-120 רשתות שיווק ומהטבות ייחודיות כדוגמת חניה חינם אחר הצהריים ובסופי שבוע.

לקוחות ניתנת האפשרות להצטרף לתוכנית חיסכון ייחודית, הצוברת כספים שנצברים מהפעולות המבוצעות באמצעות כרטיס האשראי. לקוחות הבנק יכולים לבחור לחסוך בשלושה מסלולים: עיגול עסקה, שהם מבצעים בכרטיס האשראי, לחמישה או עשרה שקלים; צבירת ההנחות, שמעניקים בתי עסק המשתתפים בהסדר, לחיסכון; והשלמת הפקדה בסכום חודשי קבוע.

הבנק השיק את הדלקן הפרטי הראשון בישראל. הטבה זו מאפשרת ללקוחות בעלי חשבון פרטי, המחזיקים את כרטיס האשראי של הבנק, להזמין דלקן פרטי, ללא עלות, לתדלוק בתחנות סונל.

בהמשך למהלך "דיסקונט זה טוב למשפחה" השיק הבנק בחודש יוני 2015 את "מפתח משפחתי". "מפתח משפחתי" הינה תכנית הטבות ללקוחות אשר מצורפים בחשבון העו"ש שלהם לתוכנית המשפחה ומחזיקים את כרטיס האשראי של הבנק - "מפתח דיסקונט". במסגרת התכנית, מחזיקי "מפתח משפחתי" נהנים מהנחות כפולות או מוגדלות במגוון בתי עסק.

התייעלות תפעולית בסניפים

בשנת 2016 נמשך מהלך הוצאת הפעילות התפעולית מהסניפים במקביל למהלכי התייעלות, שיפורי תהליכים ושינוי תפיסת ההפעלה. הפעילות נועדה להשיג את המטרות הבאות:

- הוצאת כל פעילות תפעולית מהסניף שאינה נדרשת לשירות הלקוח;
- פישוט וקיצור התהליכים הנותנים בסניף;
- התמקדות בלקוח ובצרכיו, לשיפור חווית השירות;
- הקטנת כמות הניירת והתיק בסניף;
- התייעלות בכוח אדם ובעלויות;
- צמצומי שטחי סניפים.

בכל סניפי הבנק קיים אזור של בנקאות עצמית בו הלקוח יכול לבצע את מרבית הפעילות הבנקאית היום יומית, לרבות הפקדת שיקים, הפקדת ומשיכת מזומנים וביצוע תשלומים. שירות משיכת מט"ח קיים בכ-60 מכשירים, שירות הפקדת המזומן בכספומט ושירות הפקדת שיקים במשוב קיים בכל סניפי הבנק.

בשנת 2016 הושלמה הפעילות להוצאת מסמכי היסוד מהסניפים וסריקתם, באופן המאפשר לגורם העסקי וליחידות המטה צפייה ממוחשבת במסמכי היסוד.

בשנת 2016 נמשך מהלך של טרנספורמציה בסניפים, שבמסגרתו מתבצעים מספר שיפורים משמעותיים בתהליכי העבודה בסניפים: מרכז שירות בנקאי, המשיך לקלוט פעילויות מסניפים נוספים במטרה להקל ולווסת את העומסים בסניפי הבנק לטובת התמקדות בשירות ויחזמות. עד סוף שנת 2016 נקלטו כ-75 סניפים ובמהלך שנת 2017 יקלטו כל סניפי הבנק; הבנק ממשיך באפיון תהליכים להתייעלות במסגרת מודלים חדשים.

תחרות

מתחרים. מספר המתחרים במגזר משקי הבית הינו כמספר הבנקים הפועלים במשק. עיקר התחרות של הבנק הינה מול ארבעת הבנקים הגדולים בישראל: בנק הפועלים, בנק לאומי, הבנק הבינלאומי הראשון ובנק מזרחי-טפחות. כמו כן, בשנים האחרונות התפתחה תחרות מצד גופים פיננסיים "חוץ בנקאיים" כגון: חברות כרטיסי אשראי - בתחום האשראי הצרכני, חברות השקעות וביטוח - בתחום שוק ההון, ועוד.

דרכי התמודדות עם התחרות. התמודדות עם התחרות נעשית תוך מאמץ לבדל את הבנק מול מתחרייו, בכמה מישורים:

- גידול בנתח השוק הקמעונאי על ידי גיוס לקוחות תוך התמקדות בבידול וגיוס באמצעות "דיסקונט למשפחה", באמצעות מערך הסניפים;
- מיצוי פוטנציאל לקוחות על ידי העמקת פעילות, שיפור שירות ומתן הצעות ערך מבודלות ללקוחות הבנק;
- כחלק מהצעת הערך הכוללת המותאמת לצרכי הלקוחות, מפעיל הבנק מערכי שירות מתמחים ביעוץ השקעות, ייעוץ פנסיוני, אשראי ושירות משכנתאות.

המגזר הקמעונאי בבנק מרכנתיל דיסקונט

בנק מרכנתיל דיסקונט רואה במגזר הקמעונאי בכלל ובמגזר משקי הבית בפרט, יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית ושוקד על הגדלת פעילותו במגזר ושיפור השירות ללקוחות המגזר.

פעילות המשכנתאות

כיום פועלים בבנק 64 סניפים בפריסה ארצית בהם ניתן שירות בתחום המשכנתאות. הבנק מתמקד במתן משכנתאות ככלי לעיגון לקוחות קיימים וכן לגיוס לקוחות חדשים.

הבנק מפעיל שני ערוצים בתהליך אישור המשכנתא כלהלן:

- ערוץ בפניה ישירה ליועץ המשכנתאות בסניף;
- ערוץ ישיר של מוקד טלפוני המתמחה בתחום המשכנתאות, המעניק שירות בתחומים עיקריים כלהלן:
 - טיפול בפניות של לקוחות המתעניינים בהלוואה חדשה. על סמך תבחינים שנקבעו, ניתן ללקוח אישור ראשוני מותנה למתן ההלוואה כאשר המשך התהליך מבוצע מול הלקוח לאחר קביעת פגישה בסניף;
 - דחיית בקשות או, לחילופין, קביעת פגישות בסניפים, ללקוחות אשר אינם עומדים בתבחינים שנקבעו;
 - מתן מענה ללקוחות קיימים בהלוואות מתנהלות.

התפתחות בשוק המשכנתאות

לשנה שהסתיימה ביום 31 לדצמבר			
	2015	2016	
במיליוני שקלים חדשים			
שינוי באחוזים			
סך האשראי לדיור שניתן על ידי הבנקים, לא כולל מיחזורים פנימיים	64,744	58,907	(9.0)
אשראי מכספי מדינה	83	131	57.8

נתונים על ביצועי הלוואות חדשות שניתנו והלוואות שמוחזרו לרכישת דירת מגורים ובמשכון דירת מגורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 לדצמבר			
	2015	2016	
במיליוני ש"ח			
שינוי באחוזים			
מכספי בנק ⁽¹⁾	4,557	7,009	53.8
מכספי האוצר ⁽²⁾	5	8	-
סך-הכל הלוואות חדשות	4,562	7,017	53.8
הלוואות שמוחזרו	1,230	503	(59.1)
סך-הכל ביצועים	5,792	7,520	30

הערות:

(1) כולל ביצועי הלוואות חדשות שניתנו במשכון דירת מגורים בסך של 128 מיליון ש"ח בשנת 2016, לעומת 144 מיליון ש"ח בשנת 2015.

(2) כולל הלוואות עומדות בסך של 1.9 מיליון ש"ח בשנת 2016 לעומת 2 מיליון ש"ח בשנת 2015.

מגבלות חקיקה ותקינה

חוזר משרד האוצר בדבר שינויים בכללי סיוע לזכאים חסרי דירה. ביום 20 באפריל 2016 פורסם חוזר המפחית את סף הניקוד המינימאלי שמקנה לזכאים סיוע ברכישת דירה והגדיר את גובה הריבית בה תועמד הלוואת הזכאות. בהתאם לחוזר שונה מנגנון קביעת הריבית כך שהריבית תיקבע בהתאם לריבית הממוצעת לאשראי לדיור במגזר הצמוד מדד פחות מרווח של 0.5%. תחילת החוזר מיום 15 במאי 2016.

הוראת משרד השיכון ומשרד האוצר בדבר סיוע לרכישת דירה במסגרת תכנית למשתכן החדשה. ביום 14 באפריל 2016 פורסמה הוראה המגדירה את מנגנון הסיוע לזכאים לרכישת דירה יחידה במסגרת תוכנית מכרזי מחיר למשתכן. זכאי אשר יזכה בהגדרה יהא רשאי לפנות לתאגיד בנקאי לקבלת הלוואת הסיוע לשם רכישת הדירה מהקבלן. בהתאם להוראה חל איסור על מכירת הדירה במשך 5 שנים מיום קבלתה. בעניין זה פרסם בנק ישראל ביום 1 במאי 2016 תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329, אשר מאפשר העמדת הלוואה לרכישת דירה בתכנית למשתכן, בשיעור מימון מקסימאלי שייגדר משווי השוק של הדירה על פי שמאות, במקום משווי בהסכם הרכישה. על הרוכש יהיה לשלם לפחות 100 אלף ש"ח מסכום הרכישה ממקורותיו העצמיים.

הנחיות והוראות של המפקח על הבנקים, שנועדו לגרום לריסון בשוק המשכנתאות. בשנים 2010 עד 2015 פרסם המפקח על הבנקים מספר הוראות שנועדו להביא לריסון בשוק המשכנתאות. לפרטים נוספים, ראו בדוח שנתי 2015 (עמ' 402-403).

התפתחויות בשוק המשכנתאות

בשנת 2016 המשיכה הגאות בשוק המשכנתאות לדיור, אם כי בהיקפים נמוכים יותר מאשר בשנת 2015. היקף ביצוע המשכנתאות הסתכם בכ-59 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-65 מיליארד ש"ח שנת 2015, ירידה של כ-9%.

הוראות המפקח על הבנקים שהתפרסמו בשנים 2013-2015 הביאו לעליה בממוצע נכסי הסיכון בפעילות המגזר. בנוסף, המפקח הגביל את מרכיב ההלוואות הניתנות בריבית משתנה. מיום החלתה, הביאה ההוראה למעבר ממסלולי הריבית המשתנה למסלולים בריבית קבועה. מעבר זה מקטין את חשיפת הלווים לשינוי בהחזר החודשי בעת עליית ריבית.

שיעור הגידול בהיקף תיק המשכנתאות בבנק בשנים האחרונות נמוך יחסית לגידול הענפי. בשנת 2016, חל שינוי במגמה זו, הגדול בתיק המשכנתאות של הבנק גדול יותר מזה של המערכת, וזאת מתוך מטרה להגדיל את חלקו של הבנק בתחום המשכנתאות, כך שנתח השוק של הבנק בפלח זה יהיה דומה לחלקו של הבנק במגזר הפעילות הקמעונאי.

עם השלמת מיזוג בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ עם ולתוך הבנק, הופסק שיווק מוצר "משכנתא מסובסדת" ("מתווה דיסקונט"). משנת 2013 נצפתה עליה מתמשכת במרווח האשראי השולי.

החזרי הלוואות המשכנתא מושפעים בין היתר משיעור האבטלה במשק וממחירי הדיור. בשנת 2016 חלה ירידה בהיקף החוב הבעייתי בהשוואה לשנים 2014 ו-2015.

תחומי הפעילות

הלוואות לרכישת, שיפוץ או בניית דירת מגורים. הלוואות לרכישת יחידות דיור, לשיפוץ או לבנייתן, הנלקחות על ידי פרטיים. הלוואות אלה מהוות את עיקר הפעילות בתחום המשכנתאות. הלוואות אלה ניתנות מכספי בנק. בנוסף, הבנק פועל במתן שירותי ביצוע וגביה של הלוואות במסגרת תוכניות הסיוע של משרד הבינוי והשיכון, בהיקפים לא מהותיים.

הלוואות לכל מטרה בשעבוד דירת מגורים. הלוואות הניתנות לפרטיים כנגד שעבוד דירות מגורים למטרות מגוונות (שאינן למטרות עסקית). **קבוצות רכישה.** הבנק מעניק אשראי לקבוצות המתאגדות לפרויקט של בניה משותפת בדרך של קבוצות רכישה. הערכת סיכוני הפרויקט וניהול מסגרות האשראי, ככל שאושרו, מבוצעים על ידי יחידת ליווי הפרויקטים שבחטיבה העסקית. אישור תיקי המשכנתא הפרטניים מבוצע בסניפים יעודיים שהוגדרו לכך. בשנים האחרונות נרשמה ירידה בהיקפי פעילות זו בבנק.

פעילות תומכת - ביטוח אגב משכנתא. כבטוחה נוספת לאשראי, דורש הבנק מלקוחותיו ביטוח נכס וביטוח חיים. הבנק מחזיק בחברת בת, דיסקונט למשכנתאות לבית סוכנות לביטוח (2005) בע"מ, שהינה סוכנות ביטוח. בנק מרכנתיל דיסקונט מחזיק אף הוא בסוכנות ביטוח, מרביט סוכנות לביטוח (1996) בע"מ. סוכנויות הביטוח האמורות פועלות באופן עצמאי ומשווקות את הביטוחים באמצעות מוקד טלפוני הנפרד מהמוקד הטלפוני של הבנק ושל בנק מרכנתיל דיסקונט, בהתאמה.

אסטרטגיה עסקית

העמדת המשכנתאות מתבצעת מתוך ראיית לקוח כללית. הבנק ממקד את פעילות המשכנתאות בלקוחותיו הקיימים, כמוצר מעגן ומשמר. בנוסף, מבוצעת פעילות גיוס לקוחות חדשים, אגב לקיחת משכנתא.

מדיניות בתחום פעילות המשכנתאות. אושרה מדיניות הבנק לגבי פעילות המשכנתאות, אשר מגדירה קריטריונים נדרשים להבטחת איכות האשראי והקטנת הסיכונים הנובעים ממנו, לרבות קריטריונים לסינון ומיון לווים ובקשות אשראי, בחינת כושר ההחזר של הלווים והערבים לחוב, סוגי הביטוחונות שישמשו להבטחת האשראי, מקדמי הביטוחון, אופן תימחור האשראי, וכן עקרונות לניהול מעקב ובקרה אחר האשראי והביטוחונות. המדיניות קובעת מגבלות שונות לפעילות המשכנתאות, הן ברמת התיק הבודד והן ברמת הביצוע המצרפי. הבנק מפעיל מודל דירוג, המשמש בעת אישור העסקה ותימחורה.

פרטים נוספים בדבר תיק המשכנתאות של קבוצת דיסקונט והסיכונים הגלומים בו

לפרטים נוספים בדבר תיק המשכנתאות של קבוצת דיסקונט והסיכונים הגלומים בו, ראו בפרק ג' "סקירת הסיכונים", בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

תחרות

ענף המשכנתאות אופיין בשנים האחרונות במיזוגים של בנקים למשכנתאות שפעלו כיישות נפרדת, עם הבנק המסחרי שהחזיק בבעלות בהם. כיום, חמשת הבנקים הגדולים השלימו מיזוג של חברות הבת שלהן שפעלו בתחום המשכנתאות. הענף מאופיין בתחרות גבוהה, ומוטת מחיר באופן מובהק. התחרות מושפעת, בין היתר, מראיית הבנקים את מוצר המשכנתא כמוצר עוגן לשימור לקוחות קיימים וככלי לגיוס לקוחות חדשים. הבנק מתמודד עם התחרות האמורה על ידי שיפור בשירות, בדגש על קיצור פרק הזמן להעמדת ההלוואה, ייעול הליכים ומתן שירות מתועדף למגזרי לקוחות. כמו כן, הבנק נערך כיום לשדרוג מערכותיו בהיבט ניהול מרווח הריבית, במטרה לשפר את מהירות התגובה ללקוחותיו בקשר עם בקשות משכנתא חדשות. זאת, על מנת לשפר את השירות ללקוחותיו נוכח התחרות בין הבנקים בתחום המשכנתאות.

מגזר בנקאות פרטית (פעילות בישראל) – פרטים נוספים

בללי

מערך השירות של הבנקאות הפרטית שם דגש על שירות בנקאי כולל, יוזם ומתמחה, ללקוחות עתירי הון, תוך מחויבות לטיפול מהיר במכלול צרכי הלקוח ובפרט בתחום ההשקעות.

לקוחות הבנקאות הפרטית, הישראליים ותושבי החוץ, מוגדרים כלקוחות פרטיים, המחזיקים בסכום מינימלי של נכסים פיננסיים בבנק העולה על סך של 4 מיליון ש"ח ללקוחות ישראליים ו-1 מיליון דולר ללקוחות תושבי חוץ (להלן: "לקוחות בנקאות פרטית"). לקוחות הבנקאות הפרטית המקומית בישראל, מנהלים את חשבונותיהם בסניפי הבנק, ומקבלים שירות ב-4 מרכזי בנקאות פרטית, העומדים לרשותם: בהרצליה פיתוח, בתל אביב, בירושלים ובחיפה. לקוחות הבנקאות הפרטית שהינם תושבי חוץ מקבלים שירות במרכז הבנקאות הפרטית הבינלאומית בתל אביב.

לפרטים בדבר פעילות המגזר בחו"ל, ראו להלן "הפעילות הבינלאומית".

דגשים אסטרטגיים

בהתאם לדגשים האסטרטגיים העומדים ביסוד תוכניות העבודה של הבנק, פועלת הבנקאות הפרטית באמצעות 2 אגפים: האגף לבנקאות בינלאומית, המשרת לקוחות בנקאות פרטית תושבי חוץ ועולים חדשים; והאגף לבנקאות פרטית, המשרת לקוחות בנקאות פרטית תושבי ישראל. הבנקאות הבינלאומית משרתת שני פלחי לקוחות, פלח בנקאות פרטית בינלאומית ופלח בנקאות קמעונאית בינלאומית, האחראי לטיפול בתושבי חוץ בעלי נכסים פיננסיים בבנק, הנמוכים מרף המינימום של הבנקאות הפרטית. שירות הבנקאות הפרטית, הניתן לישראלים ולתושבי החוץ, מציע ללקוחות שירות בנקאי אישי וכולל, הניתן על ידי מנהל קשרי לקוחות, האחראי על חשבונם, ומקנה להם נגישות ליעוץ השקעות ולמוצרים פיננסיים, לרבות בתחום הגלובלי. מרכזי הבנקאות הפרטית מציעים ללקוחות שירותים בנקאיים כוללים, עם דגש על ניהול השקעות פיננסיות ומוצרים מותאמים, כאשר הלקוחות יכולים לקבל אשראי למימון השקעותיהם. מערכי הבנקאות הפרטית ימשיכו להתמקד בהרחבת בסיס הלקוחות ובהעמקת הפעילות מולם, תוך שימת דגש על טיפוח דור ההמשך וניהול סיכונים יסודי בתהליך צירוף לקוחות חדשים וטיפול בקיימים. כחלק בלתי נפרד מהתוכנית העסקית בבנקאות הפרטית מושם דגש על בחינה ושדרוג מתמידים של תהליכי ניהול הסיכונים. בתחילת השנה אימץ הבנק מדיניות מבוססת סיכון בנוגע ללקוחות תושבי חוץ ועולים חדשים, המתייחסת לנושא תשלום המס על הכספים המופקדים בחשבונם והחל מיידית בישומה לגבי קבוצת הלקוחות הרלוונטית. בנוסף, יחידת ניהול הסיכונים בחטיבת נכסי לקוחות תמשיך להעמיק את פעילותה בתחומי איסור הלבנת הון, ציות וניהול סיכונים תפעוליים. נאמני הציות בסניפים ובמרכזי הבנקאות הפרטית, אחראים לניהול הסיכונים השוטף ביחידה, אולם מדווחים ישירות למנהל יחידת ניהול הסיכונים. על פי תוכנית העבודה, המשיכו העובדים ביחידות להשתתף בהדרכות להרחבת והעמקת הידע בתחומי איסור הלבנת הון וציות.

השירות ללקוחות

ללקוחות הבנקאות הפרטית מוצעת "מעטפת שירות", המותאמת ללקוחות המגזר והרותמת את משאבי הבנק והקבוצה למתן מענה אופטימאלי לצרכי הלקוחות ולפעילות יוזמת מולם. לקוחות המגזר נהנים ממכלול שירותים בנקאיים ברמה מקצועית גבוהה ביותר במרכזי הבנקאות הפרטית. לרשות הלקוחות עומדים יועצים בעלי ניסיון בתחום ההשקעות הפיננסיות בארץ ובעולם, יועצים פנסיוניים וכן בנקאים מנוסים בתחומי האשראי והבנקאות הכללית. בבנקאות הפרטית השירות ניתן ללקוחות שישה ימים בשבוע. מרכזי הבנקאות הפרטית בהרצליה ובחיפה ובתל אביב, פועלים מהשעה 8 בבוקר ועד 8 בערב, על מנת לאפשר מתן שירות בשעות הנוחות ללקוחות. בבנקאות הבינלאומית העובדים דוברי שפות זרות בהתאמה לשפת הלקוח אותו הם משרתים. בנוסף לשירותים הבנקאיים הכלליים, עומדים לרשות הלקוחות שירותים נוספים, כגון: קשר ישיר לחדרי העסקות ושירותים משלימים של חברות הבת של הבנק; נאמנות וניהול תיקי השקעות, המותאמים ללקוחות המגזר. **יחידת קשרי לקוחות** פועלת להעמיד לרשות לקוחות הבנקאות הפרטית הצעות ערך, בעיקר במעטפת השיווקית. **יחידת ייזום מוצרים** פועלת לבניית מוצרים ייחודיים המותאמים לצרכי פלח לקוחות זה. **אגף הייעוץ** פועל ליצירת תשתית של מחקר וסקירות שוק מקומיות ובינלאומיות וכן לבניית מודלים להשקעה התואמים את צרכי פלח לקוחות זה.

התפתחות בשווקים של המגזר ותחרות

גם שנת 2016 אופיינה בהמשך התחרות במגזר הבנקאות הפרטית, בתחום המחירים והעמלות וברמת השירות ללקוח. בנקים זרים המשיכו, גם השנה, במאמצי השיווק ללקוחות ישראלים בתחומי ההשקעות והאשראי, הנחשבים ללקוחות בעלי עושר פיננסי גבוה, בין אם באופן ישיר מחו"ל או באמצעות השלוחות המקומיות.

דיסקונט invest

כחלק מהאסטרטגיה העסקית, המתמקדת בלקוח ובמגוון צרכיו, מפעיל הבנק שירות רחב בתחום שוק ההון - "דיסקונט invest". שירות זה מציע ללקוחות הבנק מעטפת רחבה ומגוונת של מערכי שירות וטכנולוגיה מתקדמת לביצוע הפעילות בשוק ההון. "דיסקונט invest", מציע יישומים טכנולוגיים חדשניים, שהבולט בהם הוא "דיסקונט טרייד" - מערכת מסחר מתקדמת, המאפשרת ללקוחות הפעילים בשוק ההון עצמאות מוחלטת וקישור ישיר לבורסה, תוך שימוש בכלים תומכי החלטה לביצוע הפעולות. לצד החידוש הטכנולוגי, מנני "דיסקונט טרייד" זוכים לרמת שירות וזמינות ייחודית מחדר המסחר בבנק. השירות מאפשר קישור למרכז תמיכה טלפוני, ייעודי, לאורך כל שעות המסחר. השילוב בין הכלי הטכנולוגי המתקדם והתמיכה הטלפונית מהווה פיתרון אולטימטיבי למשקיעים הפעילים בשוק ההון. השירות כולל גם פעילות בניירות ערך בבורסה האמריקאית.

במסגרת "דיסקונט invest", מציב הבנק רף גבוה של שירות, המותאם לאופי הפעילות של הלקוח, בזמינות מכסמלית. היעוץ במערך הסניפים ניתן על ידי יועצי השקעות מורשים, המעניקים שירות אישי בשעות פעילות הסניף. ניתן להמשיך ולקבל יעוץ במרכז השקעות טלפוני ארצי, בימים א-ה, עד השעה 20:00. השירות מאפשר רצף יעוץ למשקיעים, לרבות בניירות ערך זרים.

ללקוחות בעלי היקף השקעות שבין 500 אלף ש"ח ל-4 מיליון ש"ח מוצע שירות ב-9 מרכזי השקעות, בפריסה ארצית, ו-5 שלוחות בהם מוענק ללקוח שירות מתמחה, בדומה לבית השקעות. בכך זוכה הלקוח לחווית שירות מבודלת במערכת הבנקאית. יועצי ההשקעות במרכזים אלה זמינים אישית ללקוחות לאורך שעות פעילות המסחר ולפגישות המתואמות אף לאחר מכן.

חידוש נוסף הוא בתמחור העמלות. ללקוחות מרכזי ההשקעות, למעט משתמשי "דיסקונט טרייד", נהנים ממסלולי שירות מגוונים ובמחירים אטרקטיביים. לדוגמא: מסלול Invest Gold, שמאפשר ליהנות ממכלול השירותים הכולל שמציע המרכז תמורת תשלום רבעוני קבוע.

לקוחות בעלי עושר פיננסי נהנים ממערך מרכזי בנקאות פרטית ללקוחות ישראלים ובהם שירות מקצועי ומתמחה של יעוץ השקעות בשוק המקומי והבינלאומי.

לצד אלה, שידרג הבנק את השירות בכל סוגי הטלפונים הסלולאריים. האפליקציה של דיסקונט מותאמת לגרסת ה-Android, Iphone-1, Blackberry ומאפשרת קבלת מידע וביצוע פעולות בשוק ההון. בנוסף, ניתן ליהנות מ-"דיסקונט SMS", המאפשר קבלת הודעות על מדדי הבורסה בסיום המסחר.

מגזר עסקים קטנים וזעירים (פעילות בישראל) – פרטים נוספים

כללי

מגזר העסקים הקטנים מספק שירותים ומוצרים פיננסיים מגוונים ללקוחות העסקיים הקטנים, הן בבנק דיסקונט והן בבנק מרכנתיל דיסקונט, באמצעות רשת של כ-200 סניפים הפרושים ברחבי הארץ, בנוסף למגוון ערוצים ישירים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בשנת 2014 אישר הבנק תוכנית אסטרטגית קבוצתית כוללת חדשה, אשר הגדירה את מגזר העסקים הקטנים כאחד המגזרים במיקוד, שבהם תתמקד הקבוצה בשנים הבאות, כמנוע צמיחה מרכזי. האסטרטגיה החדשה נשענת על מיקוד בהעמקת הקשר עם לקוחות הקבוצה הקיימים, לצד צמיחה בנתח השוק במגזר זה. הפעילות בשנת 2016 התבססה על יישום התוכנית האסטרטגית תוך דגש על אוטומטיזציה של תהליכי האשראי במגזר עסקים קטנים בקרב לקוחות בעלי חוב עד 1 מיליון ש"ח. בשנת 2016 נמשך המיקוד במגזר תוך דגש על הגדלת פעילות עם לקוחות קיימים, גיוס לקוחות עסקיים חדשים וביסוס הצמיחה על שכלול מודלים לדירוג לקוחות עסקיים ככלי תומך במתן אשראי.

דגשים לשנה הקרובה

- העמקת פעילות במגזר עסקים קטנים - גידול במצבת לקוחות תוך שימת דגש על הקטנת הנטישה, גידול במספר הלקוחות בעלי מוצרים בנקאיים וגידול בשיעור לקוחות נוטלי אשראי;
- התאמת מכירת מוצרים ייחודיים ללקוחות המגזר ופניה לפלחי לקוחות ייעודיים במגזר;
- מיקוד מתמיד לשיפור רמת השירות ללקוח על ידי שיפור מיומנות העובדים, מדידה ובקרה;
- המשך שיכלול מודל דרוג ללקוחות העסקיים ושימוש בהם ככלי מחליט או תומך החלטה במתן אשראי;
- הרחבת השימוש בערוצים הישירים, בדגש על האתר הייעודי ללקוחות המגזר - "עסקים +";
- הגברת השימוש במודלים לניתוח פעילות לקוחות המגזר (מערכת "אורות אדומים");
- הרחבת הפרסום בתחום העסקים הקטנים, הן באתר הבנק ובפייסבוק והן במדיה ובכנסים לקוחות;
- פניה לפלחי אוכלוסיה עסקיים אטרקטיביים, שלא מקבלים מענה מספיק בבנקים אחרים.

תחרות

התחרות הקיימת במגזר פעילות זה, היא בעיקר מצד המערכת הבנקאית. יחד עם זאת, הולכת ומתגברת מגמה של העמדת מימון ללקוחות עסקיים קטנים, הן על ידי חברות כרטיסי האשראי, והן על ידי חברות פרטיות ייעודיות המממנות פעילות ספציפית, כגון: רכישת רכב, ציוד או פעילות יבוא. השיטות העיקריות של הבנק להתמודדות עם התחרות, הן מתן מענה מהיר לפניות הלקוחות, פיתוח קשר אישי עם הלקוח והצעת פתרונות מקצועיים כוללים למכלול צרכיו הפיננסיים.

השירות ללקוחות המגזר

מגזר העסקים הקטנים מספק את כל מגוון השירותים ללקוחות המגזר. השירות ניתן בסניפי הבנק, למעט שירותי סחר חוץ. לרשות הלקוחות העסקיים קיימת גם האפשרות לקבל שירות באמצעות אתר אינטרנט ואפליקציה ייעודיים ובאמצעות הטלפון.

לקוחות העוסקים בסחר בינלאומי מטופלים באגף לסחר חוץ בהתאם לשיוך הענפי שלהם (ראו להלן ב-"המגזר העסקי").

שירות לעסקים קטנים ובינוניים. לקוחות הבנק שהם עסקים קטנים ובינוניים מקבלים שירות בהלימה להיקפי פעילותם, וזאת כדי לאפשר שירות מקצועי המתאים למאפייני הלקוח. לקוחות בעלי מחזורי פעילות בסכום של עד כ-15 מיליון ש"ח וחביות בסכום של עד כ-5-4 מיליון ש"ח, מקבלים שירות בצוותי בנקאות לעסקים בסניפים. לקוחות בעלי מחזורי פעילות או חביות גבוהים מאלה, מקבלים שירות במרכזי העסקים של הבנק.

מימון עסקים קטנים. כחלק ממדיניות הבנק למימון פעילות במגזר זה, מוצעים ללקוחות הקיימים של הבנק 2 מסלולי מימון, ושני מסלולים נוספים מוצעים ללקוחות חדשים. זאת, במסגרת 4 קרנות למימון עסקים קטנים. סך המימון ללקוח באמצעות הקרן יכול להגיע עד ל-1.25 מיליון ש"ח, תוך הקלה בבתונות הנדרשות. בשנת 2016 התרחבה הפעילות בתחום זה והבנק העניק מימון מסוג זה למאות עסקים קטנים בפיזור גיאוגרפי וענפי.

חדר עסקות. החדר מעניק שירותי פעילות בתחומי רכישת מט"ח והמרתו וביצוע עסקות הגנה. הבנק מקיים פעילות ממוקדת לחיבור לקוחות עסקיים, קטנים ובינוניים, לחדר עסקות מסחרי.

כרטיס אשראי עסקי. הבנק מציע ללקוחות כרטיס אשראי "מפתח עסקי". הכרטיס נועד לתת לבעלי העסקים שירות ייחודי באמצעות כרטיס אשראי מסוג מפתח, המאפשר ללקוח לקבל הנחות בבתי עסק שהינם ספקים.

אתר "עסקים +". אתר ייעודי ללקוחות עסקיים. האתר מציג מידע מקיף על חשבונות העסק ומאפשר ביצוע פעולות באופן עצמאי, על ידי הלקוחות, ישירות מבית העסק.

חבילות SMS לעסקים. חבילה המאפשרת הרחבה של שירותי הע"ש. ניתן לקבל הודעות בנושאים הבאים: הודעה מראש על סיום ערבות, יתרת ערבויות בחשבון, שיקים דחויים גוביינא (יתרה ופרעון), שיקים לבטחון (יתרה, פרעון, וירידה מתחת לסכום שהוגדר), הזמנת פנקסי שיקים, שיקים שהוחזרו וכיוצא ב.

משפחה עסקית. משפחה עסקית לוקחת את תכנית המשפחה של דיסקונט צעד אחד נוסף ומעניקה גם לבעלי חשבונות עסקיים יתרונות בהצטרפות לתוכנית. הלקוחות נהנים מהכוח המשפחתי והעסקי ומקבלים הטבות משני העולמות.

מגזר עסקים קטנים בבנק מרכנתיל דיסקונט

מגזר עסקים קטנים בבנק מרכנתיל דיסקונט מהווה את אחד המגזרים הבולטים של בנק מרכנתיל דיסקונט ולפיכך מהווה יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית של בנק זה.

קרן לעסקים קטנים. ביום 17 בינואר 2016 הודיע משרד האוצר לבנק על החלטתו לבחור בהצעת בנק מרכנתיל דיסקונט (ושותפו המוסדי), כאחת מההצעות הזוכות במכרז. היקף האשראי המכסימלי שיוכל הבנק להעמיד ללקוחותיו (בשיתוף הגוף המוסדי) במסגרת מכרז זה, מסתכם בכ-650 מיליון ש"ח. במהלך שנת 2016 העמיד בנק מרכנתיל דיסקונט ללקוחותיו הלוואות במסגרת הקרן (בשיתוף הגוף המוסדי), שיתרתן ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכמה בסך של כ-190 מיליון ש"ח.

מגזר עסקים בינוניים (פעילות בישראל) – פרטים נוספים

השירות ללקוחות המגזר

לקוחות הקבוצה במגזר הבנקאות המסחרית הינם לקוחות עסקיים בסדר גודל בינוניים (middle market). הלקוחות נהנים משירות אישי, מקצועי ואיכותי המתייחס לכל צרכיהם הפיננסיים (one stop shop). השירות כולל התאמת המוצרים הבנקאיים המגוונים לצרכיהם השונים בתחומי האשראי והערבויות, הגנות מטבע, מסחר בינלאומי, פעילות במכשירים פיננסיים, סליקה בכרטיסי אשראי, השקעות מתמחות בשוק ההון ועוד. לצד אלה מוצעים פתרונות לצרכים הפיננסיים של בעלי החברות, מנהליהן וצוות העובדים בהן, הנהנים מתנאים המקנים להם מעמד של לקוחות מועדפים. השירות ללקוחות הבנק ניתן באמצעות חמישה מרכזי עסקים בפריסה ארצית, בחפיפה גיאוגרפית לחמשת המרחבים הפועלים בבנק: ירושלים והדרום, ת"א, השרון, צפון והשפלה.

השירות במרכזי העסקים אינטגרטיבי וניתן על ידי צוותים הכוללים בנקאי עסקים, כלכלנים ורכזי אשראי, בסיוע צוות המבצע הלוואות וערבויות. התאמת השירות ללקוח העסקי נעשית על ידי צוותי שירות ייחודיים אלו אשר נמצאים במרכזי העסקים, תוך הסתייעות במערך הסניפים.

לקוחות העוסקים בסחר בינלאומי מטופלים באגף סחר חוץ. לרשות לקוחות המגזר, עומד אתר האינטרנט "עסקים+". (לפרטים נוספים, ראו לעיל ב-"המגזר העסקי").

חדר עסקות. המיועד למתן שירותי פעילות ללקוחות מגזר הבנקאות המסחרית וללקוחות מגזר העסקים הקטנים, מתבצעת פעילות ממוקדת, לחיבור לקוחות מתאימים לחדר עסקות זה. החדר מעניק שירותי רכישת מט"ח והמרתו וביצוע עסקאות הגנה. בנוסף לפעילות המסחרית בבנק, נכללת במגזר הפעילות המסחרית בבנק מרכזת לדיסקונט.

התפתחויות בשווקים של המגזר

פעילותם העיקרית של לקוחות המגזר מבוצעת בשוק המקומי בענפי המשק השונים: מסחר ושירותים, תעשייה ובינוי ונדל"ן. לקוחות המגזר הינם בדרך כלל, כאמור, חברות בעלות היקף פעילות בינוני, שעיקר פעילותן בשוק המקומי. חלק מלקוחות המגזר מנהלים פעילות יבוא ויצוא. לקוחות המגזר הושפעו מקצב צמיחה גבוה יחסית בהשוואה לשנה הקודמת. הצמיחה התאפשרה בזכות צמיחה גבוהה של הצריכה הפרטית.

צפי להתפתחות בשנה הקרובה

להערכת הבנק, צפוי גידול מסוים בצמיחה בהשוואה לשנת 2016, תוך התאוששות ביצוא הסחורות והמשך הגידול בצריכה הפרטית. עם זאת, אי הוודאות גבוהה ומושפעת בין היתר מהמצב הכלכלי בעולם ומהמצב הביטחוני בארץ. לאור האמור, צפוי גידול באשראי הבנקאי למגזר המסחרי הן למימון הון חוזר והן למימון השקעות.

תחרות

קיימת תחרות גבוהה במתן אשראי למגזר בין הבנקים הפועלים בארץ. בנוסף, קיימת תחרות עם גופים פיננסיים חוץ בנקאיות (הלוואות שנתנות על ידי גופים מוסדיים, חברות אשראי חוץ בנקאי). התחרות העיקרית הינה בשיעורי הריבית והעמלות המוצעים ללקוחות והן בבטחונות הנדרשים ובתנאים הנלווים כגון שיעורי מימון.

מגזר עסקים גדולים (פעילות בישראל) – פרטים נוספים

סקירת התפתחויות בסקטור העסקי בשנת 2016

- בשנת 2016 התרחבה הכלכלה המקומית בקצב מהיר של 4%, האצה ביחס לצמיחה של 2.5% בשנת 2015. במקביל, התוצר העסקי, צמח בשיעור של 4.1% בהשוואה ל-2.3% בשנת 2015.
- להלן הגורמים אשר השפיעו על התפתחות התוצר העסקי בשנת 2016:
 - צמיחה של היצוא (ללא חברות הזנק ויהלומים), בשיעור של 1.4%, לאחר התכווצות של 2.7% בשנת 2015. הצמיחה האמורה שיקפה התרחבות מהירה ביצוא השירותים ונסיגה ביצוא התעשייתי;
 - הצריכה הפרטית המשיכה במגמת ההתרחבות המהירה, תוך האצה מ-4.3% בשנת 2015 ל-6.3% בשנת 2016. ההאצה האמורה שיקפה גידול חד (כ-20%) בצריכת מוצרים בני-קיימא, לאור עליה חריגה ביבוא כלי רכב, לצד המשך צמיחה מהירה בצריכה השוטפת;
 - בהשקעות בנכסים קבועים (ללא אוניות ומטוסים) נרשמה צמיחה מהירה (10.7%), על רקע צמיחה מהירה בהשקעות בענפי המשק (12.8%), בעיקר בשל השקעת ענק של חברת "אינטל" בהקמת מפעל חדש בקרית גת, ויבוא מואץ של כלי רכב פרטיים. בנוסף, נרשמה צמיחה מהירה בבניה למגורים (כ-9%);
 - הצריכה הציבורית (ללא יבוא ביטחוני) התרחבה בשנת 2016 בשיעור של 3.6% (3.3% בשנת 2015), תוך גידול מהיר יחסית בצריכה האזרחית;
 - ביבוא הסחורות והשירותים (למעט יבוא ביטחוני, אוניות, מטוסים ויהלומים), נרשם גידול חד של 8.2% (1.4% בשנת 2015), כאשר נתוני היבוא הצביעו על גידול מהיר הן ביבוא הסחורות האזרחיות והן ביבוא השירותים.

התפתחויות בחוב המגזר העסקי

במהלך שנת 2016, נרשם גידול, בשיעור של 4.1%, בחוב של המגזר העסקי (ללא בנקים וחברות ביטוח), שיעורי השינוי הינם במונחים נומינליים, ומושפעים משינויים בשערי החליפין ובמדד המחירים. יתרת החוב בסוף שנת 2016 עמדה על 848 מיליארד ש"ח, לעומת 814 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2015. העליה בחוב במהלך השנה שיקפה גידול מתון של כ-1% בחוב לבנקים (כולל אג"ח חברות), 1.7% לתושבי חוץ, 7.1% בחוב למוסדיים וגידול חד של כ-17% בחוב המגזר העסקי למשקי בית. יצוין כי החוב לבנקים הסתכם בסוף שנת 2016 ב-408 מיליארד ש"ח. בחוב מהמוסדיים נמשך גידול מהיר הן בהלוואות הפרטיות והן באג"ח סחירות, כ-19% וכ-11%, בהתאמה.

כתוצאה מכך, משקלו של החוב לבנקים בסך החוב של הסקטור העסקי הוסיף לרדת, ועמד בסוף חודש דצמבר 2016 על 47.2%, לעומת 48.6% בסוף שנת 2015. היקף גיוס אג"ח חברות (סחיר ולא סחיר, ללא הסקטור הפיננסי) בשנת 2016 הסתכם ב-43.1 מיליארד ש"ח, לעומת 29.9 מיליארד ש"ח בשנת 2015. המרווח בין אג"ח חברות (הנכללות בתל בונד 60) לאג"ח ממשלתי, בסוף חודש דצמבר 2016, עמד על 1.19%, לעומת 1.23% בסוף שנת 2015 ו-1.2% בסוף הרבעון השלישי של שנת 2016.

התפתחויות בשווקים של המגזר

להלן כיווני ההתפתחות בענפי המשק העיקריים:

- ענף התעשייה - ענף מוטא יצוא ומושפע מביקושים בחו"ל. שנת 2016 התאפיינה בהמשך החלשות ענף התעשייה, שבאה לידי ביטוי ברמות תפוקה נמוכות ובחולשה ביצוא. היצוא הושפע לרעה מהתחזקות השקל. שלושת מטבעות המסחר העיקריים נחלשו אל מול השקל, הדולר נחלש ב-1.7%, האירו ב-5.3% והליש"ט ב-18%. למרות האמור, מדד מנהלי הרכש בחודשים האחרונים של השנה הצביע על מידה מסוימת של אופטימיות, כאשר בשלושת החודשים האחרונים של שנת 2016 המדד הצביע על מגמת התרחבות;
- ענף היהלומים - בשנת 2016 המשיכה החולשה בפעילות הענף כתוצאה מתנאי שוק חלשים. יצוא היהלומים המלוטשים ירד באופן משמעותי, כחלק מהירידה ביצוא שהורגשה בכל התעשייה. הירידה ביצוא נבעה מירידת ביקושים בעולם לאור המצב הכלכלי על רקע האטת הצמיחה בשווקי היעד. עם זאת, ברבעון הרביעי נרשמו סימני התאוששות ראשוניים בהיקף הפעילות של הענף;
- ענף התיירות - הענף מראה סימני התאוששות איטית, עם שיפור בשיעורי תפוסת חדרי מלון, גידול בכניסת תיירים, ונתמך בתכנית ממשלתית להפחתת הרגולציה בענף. כניסות התיירים לישראל לא חזרו לרמה שקדמה למבצע "צוק איתן" והענף מוסיף להישען על תיירות פנים;
- ענף המסחר - הענף מושפע בעיקר מביקושים מקומיים, כאשר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 צמחה הצריכה הפרטית בקצב שנתי של 3.0%, קצב מתון מזה שנרשם במחצית הראשונה של השנה. עם זאת, מדדי הפדיון במסחר הקמעונאי מצביעים על גידול של 4%;
- ענף הנדל"ן - לפרטים, ראו להלן "פעילות בניה ונדל"ן" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים".

התפתחויות צפויות בשוקי המגזר

בנק ישראל מעריך שהמשק הישראלי יצמח בשנת 2017 בשיעור של 3.1% (עדכון חיובי לעומת תחזית קודמת). העדכון נובע בעיקר מהעלאה של תחזית הצריכה הפרטית והצריכה הציבורית. להערכת בנק ישראל, היצוא בשנת 2017 צפוי להתאושש ולצמוח בשיעור של 3.9%, בין השאר כתוצאה מגידול ביצוא של רכיבים אלקטרוניים וכתוצאה מהתמיכה שמעניקה ההתאוששות בסחר העולמי. על פי ה-IMF, תחזית הצמיחה העולמית נותרה יציבה לשנת 2017 וההערכה היא שהצמיחה תתרחב בשיעור של 3.4%, לאחר גידול של 3.1% בשנת 2016. כמו כן, צפוי גידול בשיעור של 3.6% בשנת 2018. הארגון צופה גידול בסחר העולמי בשנת 2017, בשיעור של 3.8%, לאחר שבשנת 2016 הוא גדל בשיעור מתון יותר, של 1.9%. גידולים אלה צפויים לתמוך בגידול היצוא של ישראל.

ביצוע יעדים ואסטרטגיה עסקית - שנת 2016

במהלך שנת 2016 הבנק פעל בהתאם לתוכנית העבודה למגזר העסקי, תוך התמקדות בהשאת התשואה לנכסי הסיכון וראייה ממוקדת לקוח. בין היתר פעל הבנק להתאמת מרווחי האשראי לרמת הסיכון, ולצמצום החשיפה לפעילויות בעלות רמות סיכון גבוה, במטרה לטייב את תיק האשראי. בנוסף, הבנק התמקד במהלך שנת 2016 בעסקאות סינדיקציה והמתקת הון, וכן, ניהל את תיק האשראי בראיית תמחור תשואה מותאמת סיכון, במונחי תשואה להון רגולטורי ותשואה להון כלכלי. הבנק מקפיד לעקוב אחר לקוחות גדולים וקבוצות לווים ברמת סיכון גבוהה. לפרטים נוספים, ראו "ניהול סיכונים אשראי" בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בשנת 2017 הבנק יפעל במגוון רחב של מגזרים וענפי משק תוך פיזור תיק האשראי ותוך צמצום החשיפה לתחומים שבהם זוהה סיכון גבוה מהממוצע. זאת, תוך הסטת נכסי סיכון לשימושים עם תשואה גבוהה. כמו כן, יינתן דגש לעסקים קטנים ובינוניים, תוך המשך ליווי פיננסי לחברות הגדולות.

במסגרת מיקוד הבנק בהשאת ערך על תיק נכסי הסיכון במגזר העסקי ועמידה ביעדי הלימות ההון, הוגדרו לשנת 2017 כיווני ההתפתחות העיקריים המפורטים להלן:

- פעילות במגזר רחב של מגזרים, ענפי משק ומוצרי אשראי, על מנת ליצור פיזור מיטבי בתיק;
 - הובלת עסקאות סינדיקציה בשיתוף גופים מוסדיים בארץ ובחו"ל;
 - הרחבת מעטפת השירותים ללקוחות תוך הגדלת התשואה מותאמת סיכון;
 - הגדלת ההכנסה לנכס סיכון תוך מתן תמחור תואם סיכון;
 - ירידה בפרופיל הסיכון הקיים באמצעות הגדרת רמות תיאבון אשראי לענפי המשק השונים;
 - מיצוי הסינרגיה הקבוצתית והיתרון היחסי הקיים לכל אחת מחברות הבת בתחום האשראי (אוכלוסיות יעד, מוצרים, גיאוגרפיה);
 - הבנק ימנע מפעילות אשראי שיש בה חשש לפגיעה במוניטין הקבוצה או הבנק, בין היתר, תחומים הקשורים להלבנת הון ומימון טרור.
- האמור לעיל הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד. האמור משקף את הערכת הנהלת הבנק, בשים לב למידע המצוי בידיה במועד עריכת הדוחות הכספיים, באשר למצב המשק והכלכלה העולמית, כמפורט לעיל בסעיף זה וכן בפרק "קווי התפתחות עיקריים בארץ ובעולם בשנת 2016". האמור עשוי שלא להתממש במידה ותחול ירידה ניכרת בהיקף הביקושים מחו"ל כתוצאה מהתמתנות ניכרת בקצב ההתאוששות והצמיחה בשווקים מסוימים בחו"ל, ירידה ניכרת ברמת הביקושים המקומיים כתוצאה מהרעה במצב הביטחוני-מדיני, קיטון בהיצע מקורות המימון בשווקים הפיננסיים בחו"ל ובשוק המקומי, תנודתיות ניכרת בשערי הריבית ושערי החליפין בעולם ובמשק העולמי והתפתחויות אחרות בתנאים המקרו כלכליים, שאינם בשליטת הבנק.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות שחלות על המגזר.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313. בעקבות תיקון להוראה, מחודש יוני 2015, מגבלת חבות קבוצת לווים בנקאית הוקטנה מ-25% ל-15% מההון. תחילת התיקון מיום 1 בינואר 2016 ואילך. בעקבות התיקון כאמור, הגדרת ההון לצורך חישוב המגבלה צומצמה להון רובד ראשוני בלבד (לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים) כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 202. כהוראת מעבר נקבע כי חישוב ההון יכלול את הון רובד 2 ליום 31 בדצמבר 2015, אשר יופחת החל מיום 1 בינואר 2016 באחד חלקי 12 מדי רבעון, עד לאיפוסו ביום 31 בדצמבר 2018. ליום 31 בדצמבר 2016 לא הייתה כל חריגה מהמגבלות שנקבעו בהוראה.

החל מהדוח השנתי לשנת 2012, הבנק מסווג את השקעתו בניירות ערך של סוכנויות פדרליות בארה"ב במסגרת האשראי לציבור. בהתאם להבהרה שהתקבלה מהפיקוח על הבנקים, השקעת הקבוצה בניירות ערך של סוכנויות פדרליות בארה"ב, לצורך חישוב החבות לפי הוראה 313, משוקללת ב-50%.

מגבלת "אנשים קשורים". במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 חלה מגבלה על מתן אשראי לכלל "האנשים הקשורים" לבנק, כהגדרתם בהוראה, כך שלא יעלה על 10% מהון הבנק. ליום 31 בדצמבר 2016 אין חריגה מהמגבלה האמורה.

השירות ללקוחות המגזר

המגזר העסקי נהנה משירות בנקאי מקצועי, המתמחה בליווי פיננסי כולל (One Stop Shop) לרבות בחינה מעמיקה של צרכי החברה והתאמת פתרונות פיננסיים יצירתיים. הלקוחות זוכים לשירות אישי, מקצועי ואיכותי המתייחס לכל צרכיהם הפיננסיים בהתאמת מוצרים בנקאיים שונים בתחומי האשראי, הגנות מטבע, מסחר בינלאומי, סליקה בכרטיסי אשראי, מימון, השקעות מתמחות בשוק ההון ועוד.

הליווי הפיננסי של החברות הגדולות מתבצע באמצעות מנהלי העסקים באגף חברות גדולות של החטיבה העסקית. הצוותים מפולחים על פי ענפי הפעילות העסקית של החברות. הצוותים כוללים מנהל עסקים, בנקאי עסקים, כלכלנים ורכזי אשראי. צוות כזה מהווה כתובת בנקאית לכל צרכיו הפיננסיים של הלקוח העסקי.

לרשות הלקוחות עומדים שירותי הסניף הראשי ת"א. סניף זה מתמחה בטיפול בלקוחות העסקיים הגדולים של הבנק כמו גם במתן שירותים למוסדות פיננסיים ומוסדיים, לרבות טיפול בחשבונות קסטודיאן לגופים זרים. לסניף שלוחות בירושלים ובחיפה.

דיסקונט קפיטל מציעה ללקוחות המגזר העסקי שירותי ליווי להנפקות לציבור והנפקות פרטיות, לרבות שירותי חיתום והפצת ניירות ערך, ושירותים בתחום הבנקאות להשקעות.

ענף שוק ההון. הענף פועל במטרה להרחיב את שירותי הבנק בתחום שוק ההון לתאגידים הגדולים, הגופים המוסדיים ופעילי שוק ההון. הענף עוסק בהקצאת אשראי לפעילי שוק ההון, לרבות מתן שירותים נלווים (ברוקראז', ייעוץ השקעות, תפעול), במתן ייעוץ יזום לתאגידים, ובטיפול כולל בגופים מוסדיים. לקוחות העוסקים בסחר בינלאומי מטופלים באגף סחר חוץ (לפרטים נוספים, ראו להלן).

סניף בורסת היהלומים משרת את לקוחות ענף היהלומים, וייחודו בניהול חשבונות ליהלומנים, תוך התמחות בכלל השירותים המיוחדים לענף זה. חלק מלקוחות המגזר מקבלים שירותים באמצעות חדר עסקות (ראו להלן ב"מגזר הניהול הפיננסי") ובאמצעות שלוחות חו"ל של הבנק (ראו להלן ב"הפעילות הבינלאומית").

פעילות סחר חוץ

כללי. אגף סחר חוץ פועל במסגרת החטיבה העסקית בבנק, ומעניק שירותים מגוונים ללקוחות מהמגזרים העסקיים השונים העוסקים בסחר בינלאומי.

היקפי הפעילות. על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בשנת 2016 הסתכם יבוא הסחורות בכ-65.1 מיליארד דולר. למעט אוניות, מטוסים, יהלומים וחומרי אנרגיה, הסתכם סך היבוא בתקופה זו ב-52.2 מיליארד דולר, גידול של כ-10% לעומת שנת 2015. ביבוא מוצרי השקעה, צריכה וחומרי גלם, נרשמה עלייה של כ-35%, כ-12% וכ-1%, בהתאמה ביבוא חומרי אנרגיה, נרשמה ירידה של כ-21%, שמוסברת ברובה על-ידי ירידה במחירי היבוא לישראל. הגידול ביבוא חומרי גלם (ללא יהלומים ואנרגיה), נבע במידה ניכרת מגידול ביבוא חומרי גלם לתעשיית מכונות ואלקטרוניקה, לצד גידול ביבוא מוצרי מזון גולמיים, גומי ופלסטיקה. מנגד, יבוא חומרי הגלם הושפע לרעה מהתכווצות יבוא הכימיקלים (בעיקר על רקע ירידת מחירים). ביבוא מוצרי צריכה נרשם גידול בכל קבוצות הסחורות.

בתקופה הנסקרת, נרשם גידול חד ביבוא כלי רכב לצריכה פרטית (61%), ובנוסף, נרשם גידול ביבוא מוצרים לצריכה שוטפת (כ-7%) לצד גידול מתון בלבד בשאר מוצרי בני קיימא (כ-2%).

יצוא הסחורות בשנת 2016 הסתכם ב-52 מיליארד דולר, כאשר היצוא התעשייתי (כולל כרייה וחציבה, ללא יהלומים) היווה כ-84% מכלל היצוא, יצוא היהלומים - כ-14% והיצוא החקלאי כ-2%.

סך היצוא במשק בתקופה זו (לא כולל יהלומים) הסתכם ב-44.6 מיליארד דולר, ירידה של 3.8% בהשוואה ל-2015. הירידה נרשמה בכל קבוצות הסחורות. ביצוא התעשייתי נרשמה ירידה של 3.8%, וביצוא החקלאי כ-3%.

הפעילות העסקית באגף סחר חוץ מרכזת את מכלול השירותים בתחום סחר החוץ הנדרשים ללקוח (יבוא, יצוא, מימון, מכשירים פיננסיים וכד') ובשנת 2015 הבנק העמיק את מיצובו ומיקומו בתחום העסקאות המורכבות בתחום הסחר חוץ. בשנת 2016 המשיך אגף סחר חוץ בפעילות אינטנסיבית לשימור ופיתוח הקשר עם הלקוחות הקיימים וגיוס לקוחות חדשים, תוך ייזום מפגשים עסקיים וביקורי לקוחות בשיתוף עם מנהלי היחידות העסקיות בחטיבות שונות.

בשנת 2016 בוצעה בהצלחה הפעילות השיווקית להגדלת מאגר הלקוחות המשתמשים בשירותי סחר חוץ והגדלת נתח פעילותם באינטרנט. בעקבות כך, גדל שיעור הפעולות המבוצעות באמצעות הערוץ העצמי לכ-51% מסך כל הפעולות.

שיפורים טכנולוגיים. נבנתה תוכנית רב-שנתית לביצוע שיפורים טכנולוגיים במערכות התומכות, אשר צפויים להביא לשיפור בשירות ללקוחות.

שינויים במאפייני הלקוחות

הלקוחות הגדולים וקבוצות הלווים הגדולות במשק מהווים נתח נכבד מתיק הלקוחות העסקיים בבנק. תיק האשראי העסקי כולל בתוכו גם חשיפה לחברות אחזקה שהאשראי שניתן להן שימש למימון פעילות מקומית או פעילות בחו"ל. ברמה המשקית, בשנים האחרונות חל גידול בפרופיל הסיכון של חברות אלה, כאשר מספר חברות החזקה גדולות לא הצליחו לפרוע את חובותיהן ונאלצו להגיע להסדר חוב עם מחזיקי איגרות החוב שהונפקו על ידן, (ולגבי אחרות קיים חשש לכך, המתבטא בתשואות איגרות החוב).

בעקבות גידול בפרופיל הסיכון של חברות האחזקה הפעילות בשוק המקומי ו/או בשווקי חו"ל, הבנק הקטין את האשראי הניתן להן, בדרך של העברת אשראי לחברות הבת התפעוליות, מעבר לאשראי באמורטיזציה, גיבוי החוב בביטחונות מקומיים סבירים, והימנעות מממן אשראי לחברות שעיקר פעילותן בחו"ל.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

כתחליף לאשראי הבנקאי ללקוחות המגזר העסקי התפתחו מוצרי מימון תחליפים המוצעים על ידי גופים פיננסיים חוץ בנקאים בכלל וגופים מוסדיים בפרט. תחליפי האשראי כוללים גיוס אמצעי מימון באמצעות הנפקת מניות, איגרות חוב וניירות ערך אחרים בשווקי ההון בארץ ובחו"ל לרבות העמדת אשראי ישיר הניתן על ידי גופים אלה. במצבים של הרחבת הפעילות העסקית ושיפור בביצוע העסקי של חברות הפועלות בשוק המקומי ובשווקים בחו"ל, גדלה זמינות מקורות המימון החוץ בנקאיים לחלק מהלקוחות הגדולים, החסונים פיננסית. כאשר קיימת יכולת גיוס בשוק ההון, מהווה המימון החוץ בנקאי מקור מימון תחליפי בעיקר למוצרי אשראי לטווח ארוך ובינוני ובכך תורם להקטנת היקפו של אשראי זה בתיק האשראי המשקף את פעילות המגזר.

מוצרים ושירותים

השירותים הניתנים כוללים מימון שוטף על פי צרכי הלקוחות ובין השאר פעילות סחר חוץ וחדר עסקות, מימון השקעות לשימור הפעילות והרחבתה, מימון רכישות ומיזוגים, מתן אשראי לפעילים בשוק ההון, רכישת השתתפות באשראים ו/או סיכונים המוצעים על ידי הבנקים הגדולים המקומיים או גופים פיננסיים בחו"ל ומתן אשראי לחברות ישראליות הפועלות בחו"ל.

בנוסף, ניתנים שירותים נלווים כפעילות בתחום הפסיבה וההשקעות, עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים, העמדת ערבויות כספיות, ביצוע וכיו"ב.

פעילות בניה ונדל"ן

התפתחויות בשווקים של הפעילות

בניה למגורים. שנת 2016 התאפיינה בביקושים גבוהים לדירות למגורים, אשר הביאו להמשך העליה במחירי הדיור. עם זאת, בחודשים האחרונים ניכרת התמתנות מסוימת בביקוש לדירות מגורים, כפי שבא לידי ביטוי, בין היתר, בהיקפי נטילת משכנתאות נמוכים בהשוואה להיקפים הגבוהים שנצפו בשנת 2015, על רקע עליה בריבית על המשכנתאות, הקצאת קרקעות על ידי המדינה, בעיקר לפרויקטי 'מחיר למשתכן', והכבדת המיסוי על משקיעים.

נדל"ן מניב למשרדים. שוק המשרדים שמר בשנת 2016 על יציבות בשיעורי התפוסה ובמחירי השכירות.

נדל"ן מניב מסחרי. בשוק הנדל"ן המסחרי נשמרת יציבות בשיעורי התפוסה ובדמי השכירות, אשר נסמכת על נתוני צריכה פרטית חיוביים. עם זאת, תוספת בניה מתוכננת בהיקפים משמעותיים, עשויה לגרום לרוויה, בייחוד באזורים עתירי שטחי מסחר. החברות בתחום פועלות להשבת ולהרחבת נכסים קיימים ומחפשות מנועי צמיחה חדשים, כגון פלטפורמות למסחר מקוון ועוד.

תשתיות. בשנת 2016 ניכרה התעוררות בהיקף ההשקעות בענף התשתיות, כאשר בין היתר ניתן לציין השקעות משמעותיות בתשתית תחבורתית, בדגש על תחבורה ציבורית, שיפור תשתיות הרכבת והקמת הרכבת הקלה בגוש דן. בנוסף, אישורו הסופי של מתווה הגז הביא להתעוררות מחודשת בתחום הגז הטבעי.

התפתחויות במקורות המימון של הפעילות

איגרות חוב. בשנת 2016 חלה עליה קלה בהיקף בגיוס איגרות חוב קונצרניות על ידי חברות המגזר, בהשוואה לשנים קודמות. היקף הגיוס בסקטור הנדל"ן היווה כ-33% מסך הגיוסים בשנת 2016.

תחרות מצד הגופים המוסדיים. בשנים האחרונות חל גידול מהותי באשראי הלא סחיר של הגופים המוסדיים. עיקר האשראי נועד למימון פרויקטי נדל"ן ותשתיות בארץ ובחו"ל. מגמה זו צפויה להימשך בשנים הקרובות ולגרום להחרפה בתחרות בין הבנקים לגופים אלה.

התפתחויות צפויות בשווקי הפעילות

בניה למגורים. בשנת 2017 צפוי המשך התערבות הממשלה בשוק הדיור, בעיקר באמצעות שיווק מכרזי "מחיר למשתכן" באזורי הפריפריה ופעולות להקטנת הכדאיות עבור משקיעים, על ידי חוק מיסוי דירה שלישית שנכנס לתוקף בתחילת שנת 2017. כמו כן, פועלת המדינה להגברת היקף פעולות התכנון וכן ליבוא כח עבודה לענף הקבלנות.

נדל"ן מניב למשרדים ולמסחר. בשנת 2017, עם כניסתם לשוק של שטחי משרדים ומסחר חדשים בהיקף גבוה, מרביתם באזורי ביקוש, עשויים להיווצר עודף היצע וירידה בדמי השכירות באזורים מסוימים.

מרכזי מסחר מובילים במיקומים מרכזיים צפויים לשמור על שיעורי תפוסה יציבים. לעומתם, במרכזי מסחר בעלי מאפיינים חלשים או במיקומים מוטי תחרות ייתכן כי תחול ירידה בשיעורי התפוסה ובפדיון.

תשתיות. אושרה תוכנית פיתוח מאגר לווייתן, ועל הפרק גם פיתוחם של מאגרי תנין וכריש, אשר צפויים להגדיל את פעילות מגזר זה. כמו כן, תחום התחבורה, ובפרט תחום הרכבות, צפוי לרכז השקעות בהיקף גבוה בשנים הקרובות.

כיווני פיתוח עסקי בשווקי הפעילות

הבנק הגדיר את תחומי הפעילות הבאים כתחומים מועדפים להקצאת מסגרות אשראי:

- מימון פרויקטים סגורים למגורים, לרבות פרויקטים קטנים, בהיקפי מימון נמוכים, באזורי הביקוש המרכזיים במרכז ובפריפריה, תוך יצירת פיזור לזנים באשראי לתחום;
- רכישת קרקעות חדשות זמינות לבניה באזורי ביקוש במרכז הארץ ובפריפריה, אשר בכוונת הבנק לממן לגביהן את פעילות הבניה למגורים במתכונת של ליווי פיננסי סגור;
- מימון פרויקטים בתחום התשתיות הלאומיות, בשיתוף עם בנקים ו/או גופים מוסדיים, הכוללים מקורות חוזר מזוהים ומובטחים לזמן ארוך, ברמת ודאות גבוהה.

מדיניות האשראי בפעילות הנדל"ן והבניה

מדיניות האשראי לענף מתמקדת במימון הפעילות בישראל, תוך מתן עדיפות לזנים בעלי איתנות פיננסית גבוהה וותק בתחום, אשר לבנק ניסיון חיובי בפעילות מולם. מימון ייחוס פרויקטים למגורים ונכסים מניבים יבוצע בשיטת הליווי הסגור תחת דרישות סף, ובכלל זה הון עצמי, רווחיות נדרשת מהפרויקט, עמידה בתרחישי קיצון, כושר ספיגה, מכירות מוקדמות ועוד.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות

המגבלות שתוארו לעיל, בקשר למגזר העסקי, חלות אף על פעילות בניה ונדל"ן. בנוסף, ראוי לציין כי במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין חלה מגבלה על ריכוזיות אשראי ענפית, וזאת כאשר חלקו של האשראי באחריות התאגיד הבנקאי (כולל אשראי חוץ מאזני) הניתן לענף מסוים, כהגדרתו בהוראה, עולה על 20% מסך האשראי לציבור שבאחריות התאגיד הבנקאי. שיעור החשיפה לאשראי בענף הבינוי והנדל"ן בבנק ליום 31 בדצמבר 2016 עמד על כ-17.2% (19.56% בסוף שנת 2015).

השירות ללקוחות המגזר

מרבית הפעילות העסקית במגזר הבניה והנדל"ן מתבצעת באמצעות אגף נדל"ן ותשתיות. האגף מספק מגוון רחב של שירותי בנקאות הן לחברות הגדולות והן לחברות בדרג ביניים ועוסקות בייזום והשקעות בתחומי הנדל"ן למגורים והנדל"ן המניב בשוק המקומי. בנוסף מתבצעת פעילות המימון של המגזר על ידי מנהלי עסקים באגף חברות גדולות, בעיקר מול חברות החזקה נדל"ן מניב, וכן על ידי מרכזי עסקים בחטיבה הבנקאית. במסגרת אגף נדל"ן ותשתיות פועלת יחידה לטיפול בעסקאות מורכבות של מימון השקעות בפרויקטים של תשתיות לאומיות (אנרגיה, חשמל, מתקני התפלה ומים, כבישי אגרה, בעיקר בשיטת PPP). היחידה עוסקת בהעמדת חבילות מימון מתאימות, אך בהיקפים נמוכים יותר. בנק מרכנתיל דיסקונט מעמיד את השירות ללקוחות המגזר באמצעות אגף נדל"ן המטפל בכל חברות הנדל"ן הפועלות במסגרת בנק זה, ועוסקות בתחומי ייזום הכולל מימון בשיטת "ליווי פיננסי סגור", למטרת ביצוע פרויקטים לבניית מבנים, בעיקר מבני מגורים (בטיפול מחלקת ליווי בניה), קבלנות ביצוע, נדל"ן מניב ואחזקות נדל"ן (בטיפול מחלקת נדל"ן).

תחליפים למוצרים ולשירותים של הפעילות והשינויים שחלו בהם

המימון החוץ בנקאי מהווה מקור מימון תחליפי לאשראי לטווח ארוך ובינוני המשמש למימון השקעות ו/או רכישת נכסים מניבים, כאשר בפרויקטים לבניה הלקוחות מעדיפים בדרך כלל שימוש באשראי מגשר לטווח בינוני-קצר לתקופת ההקמה. בתחום התשתיות, בו תקופת ההפעלה/ההנבה של הפרויקט ארוכה יחסית, קיים יתרון למערכת הבנקאית במימון שלב היזום וההקמה (זמן קצר-בינוני) לעומת הצורך לשלב גופים מוסדיים במימון ארוך הטווח.

מבנה התחרות בפעילות והשינויים שחלו בו

קיימת תחרות בענף הן מצד גופים בנקאיים והן מצד גופים מוסדיים, אשר הקימו בשנים האחרונות יחידות שמטרתן לעסוק בהעמדת אשראי למימון נכסים לא סחירים לטווח ארוך. חלק מהגופים המוסדיים אף הרחיבו פעילותם למתן ערבויות חוק מכר לרוכשי דירות.

התמודדות עם התחרות

בבנק פועלת יחידת סינדיקציה בחטיבה העסקית במטרה להגדיל את החשיפה לעסקאות מסוג זה, בדגש על נטילת תפקיד המארגן והמרכז, תוך הקפדה על כללי חיתום, מגבלות רגולטוריות ורמת התיאבון לסיכון. מכירת החובות מתבצעת בכפוף להוראת בנק ישראל ולמדיניות הבנק. אמצעים נוספים להתמודדות עם התחרות הינם מתן שירות מקצועי, מהירות תגובה ובניית מערכת תקשורת מקיפה ושוטפת עם הלקוחות, תוך ראייה כוללת של צרכיהם הפיננסיים.

מוצרים ושירותים

השירותים הניתנים כוללים, בין היתר: אשראי להקמה או רכישה של נכסים המיועדים למגורים ו/או המיועדים לשמש כנכסים מניבים (בעיקר מסחר ומשרדים שחלקים ניכרים מתוכם משווקים מראש); אשראי לפרויקטים בתחום התשתיות הלאומיות בשלב ההקמה וההפעלה; אשראי למימון שוטף ו/או השקעות בארץ, ובמקרים חריגים להשקעות בחו"ל; אשראי לקבוצות רכישה; העמדת ערבויות חוק מכר לרוכשי יחידות דיור וערבויות לבעלי הזכויות בקרקע במסגרת עסקאות קומבינציה.

מגזר גופים מוסדיים (פעילות בישראל) – פרטים נוספים

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר

המגזר עוסק בניהול הכספים של ציבור המשקיעים במדינת ישראל. מרבית ההשקעות הן של כספים לטווח ארוך (בחלקם הגדול כספים פנסיוניים), חלקו לטווח הבינוני (באמצעות קרנות ההשתלמות) וחלקו לטווח הקצר (באמצעות קרנות הנאמנות ותעודות סל).

תחומי פעילות

הבנק משרת היום גופי השקעות גדולים בשוק ההון, הכוללים בין היתר את חברות הביטוח, קופות הגמל, קרנות הפנסיה, מנהלי קרנות הנאמנות ותעודות הסל. פעילות הגופים המוסדיים הינה בתחומים הבאים: פיקדונות, מסחר בניירות ערך, השאלת ניירות ערך, מטבע חוץ, ריביות ונגזרים (לא סחירים וסחירים).

תחרות

הבנק מתחרה על נתח פעילות הלקוחות המוסדיים מול בנקים מקומיים, בנקים זרים וחברי בורסה שאינם בנקים (חש"ב). בשנים האחרונות ניכרת מגמה מצד הגופים המוסדיים של הסטת השקעות לשווקי חו"ל. כמו כן, גוברת המגמה של מסחר בשווקי חו"ל באמצעות גופים זרים (המספקים גם שירותי משמורת ניירות ערך) כאלטרנטיבה לבנקים הישראליים.

הליך תחרותי

הגופים המוסדיים עורכים אחת למספר שנים (בדרך כלל שלוש שנים) הליך במסגרתו הם מבקשים הצעות מחברי הבורסה השונים לקבלת שירותי מסחר בניירות ערך ושירותים נלווים. בחלק מהמקרים מתבצע גם הליך תחרותי לקבלת שירותי משמורת ניירות ערך.

תפעול

הבנק אינו מספק כיום שירותי תפעול לגופים המוסדיים.

מגזר ניהול פיננסי (פעילות בישראל) – פרטים נוספים

חדר עסקות

חדר עסקות עומד לרשות הלקוחות והסניפים במתן שירות פיננסי אישי ומקצועי בשווקי הכספים וההון הגלובלים, ובביצוע עסקות מיוחדות במט"ח, ריביות וניירות ערך. עם לקוחות חדר עסקות נמנים בנקים מקומיים וזרים, חברות, לקוחות פרטיים בעלי היקף פעילות גדול, פעילים בשוק ההון וגופים מוסדיים. דילרים וסוחרים מקצועיים, טכנולוגיה ומערך מחשוב מתקדמים, מאפשרים לחדר העסקות לספק ללקוחותיו שירות מהיר, מקצועי ותחרותי. שילוב תחומי הפעילות כאמור, מאפשר ללקוחות קבלת כלל שירותי המסחר תחת קורת גג אחת, בסטנדרט השירות ורמת המקצועיות. חדר עסקות מרכז תחתיו שני תחומי פעילות עקריים:

מסחר OTC (Over The Counter) – מסחר במט"ח ובריביות

יחידת ה-OTC מפתחת ומתאימה עסקאות שונות לפי צרכי הלקוחות, בעיקר צרכי גידור סיכונים שוק. היחידה הינה "עושה שוק" מרכזי במסחר דולר/שקל; כאשר חדר עסקאות מתקשר בעסקה מול לקוח, חדר עסקאות מהווה צד נגדי לעסקה ונושא בגינה בסיכונים שוק, אשראי ותפעול. העסקאות העיקריות אותן מאפשרת היחידה ללקוחות הן: רכישת או המרת מטבע חוץ, חוזים עתידיים לא סחירים, אופציות על המטבע, הריבית והמדד, עסקאות החלף ריביות ונגזרים אחרים לפי דרישת הלקוחות. הבנק משמש כעושה שוק מרכזי באיגרות חוב ממשלתיות (צמודות ושקליות). הבנק סוחר עבור לקוחות הבנק באיגרות חוב אלה לצורך גידור סיכונים ולהשקעה.

מסחר בניירות ערך

יחידת ניירות ערך מורכבת משני דסקים: דסק ניירות ערך זרים ודסק ניירות ערך מקומיים. שני הדסקים מאפשרים ללקוחות הבנק גישה לשווקים במגוון רחב של מכשירי השקעה. להלן פרטים אודות תחומי הפעילות במסחר בשני הדסקים בניירות ערך:

ניירות ערך זרים. דסק ניירות ערך זרים פעיל במגוון גדול של שווקי הון ופיננסים בעולם תוך שימוש בכלים פיננסיים מורכבים ומציע מסחר במגוון רחב של מכשירים: מסחר במניות בבורסות חו"ל, מסחר באופציות, באיגרות חוב מדינות ואיגרות חוב קוצרניות, קרנות נאמנות וקרנות גידור וביצוע פעילות ארביטראז'.

ברוקראז' ניירות ערך ישראלים. דסק הברוקראז' בניירות ערך ישראלים עוסק בתיווך עסקאות באיגרות חוב, מניות, חוזים סינטיים, אופציות והמירים בבורסה הישראלית. הדסק מעניק שירותי ברוקראז' בניירות ערך סחירים ולא סחירים, באמצעות תיווך עסקאות עבור לקוחות (עסקאות

תואמות), ביצוע עסקאות ללקוחות (בבורסה ומחוצה לה), השתתפות בהנפקות. הדסק מפתח עסקים, משווק ומגייס לקוחות עתירי פעילות בבנק ומחוצה לו ונמצא בקשר ישיר עם לקוחות מוסדיים, חברות גדולות ושחקני גידור הפעילים במסחר התוך יומי.

Global Treasury

יחידת ה-GT הוקמה בשנת 2015 במטרה לנהל במרוכז את הניהול הפיננסי של קבוצת דיסקונט. היחידה אחראית על ניהול הנכסים וההתחייבויות (ננ"ה) במאזן הקבוצה, בכלל זה ניהול סיכון הנזילות, סיכון הריבית וחשיפות המטבע ומגזרי ההצמדה, ניהול תיקי ההשקעות, ניהול ההון וניהול החשיפה והקשרים עם מוסדות פיננסיים. במסגרת הניהול הקבוצתי, ליחידה מעמד הנחיה מקצועית מחייבת ליחידות הננ"ה, ההשקעות וניהול ההון בחברות הבת.

ניהול נכסים והתחייבויות (ננ"ה)

תחומי הפעילות העיקריים בניהול נכסים והתחייבויות הם ניהול הנזילות, ניהול חשיפות הריבית הגלומות במאזן, ניהול סיכונים הצמדה ומטבע, ניהול התיק הזמין למכירה, קביעת מחירי העברה וניהול המרווח הפיננסי.

ניהול סיכון הנזילות. ניהול סיכון הנזילות מתבצע באמצעות מודלים פנימיים ורגולטורים (Liquidity Coverage Ratio), מהם נגזר ההיקף הנדרש של נכסים מזילים לצורך עמידה בתרחישי לחץ, ובאמצעות ניתוח שוטף של מגמות בתמהיל ונפח האשראי, הנכסים וההתחייבויות של הבנק.

נזילות קצרה ופיקדונות. הננ"ה מנהל דסק נזילות העוסק בניהול הנזילות הקצרה של הבנק (עד חודש) בשקלים ובמט"ח, על ידי מכרזים של בנק ישראל, פיקדונות ועסקאות swap. הדסק נותן ציטוטי ריבית בפיקדונות במט"ח ובשקלים עבור לקוחות גדולים (סופר ג'מבו) ודואג להשקיע את עודפי הנזילות בכל מטבע ובכל נקודת זמן.

ניהול חשיפות הבסיס והריבית. מדידת חשיפות השוק במאזן הבנק מתבצע באמצעות מערכת מחשוב יעודית, שניזונה מכלל המערכות התפעוליות בבנק. ועדת ננ"ה, בראשות המנכ"ל, קובעת את רמות החשיפה לסיכונים במגזרי ההצמדה השונים, במסגרת מגבלות שקבע הדירקטוריון לעניין התיאבון לסיכון.

מחירי העברה וניהול המרווח הפיננסי השולי. הננ"ה מחשב מדי יום את מחירי ההעברה הפנימיים של הבנק לאשראי ולפיקדונות. מחירי ההעברה מהווים בסיס לחישוב רווחיות של כל עסקאות האשראי והפיקדונות המתבצעות בבנק. המחירים מתעדכנים בהתאם להתפתחויות בשווקי ההון והכסף. הננ"ה קובעת את יעדי המרווח השולי בפיקדונות ובאשראי ועוקבת אחריהם באופן שוטף.

טבלאות ריבית. הננ"ה אחראי להפקת ופרסום טבלאות הריבית לפיקדונות.

פיתוח מודלים פיננסיים. הננ"ה אחראי על תחזוקת המודלים לתמחור וגידור עסקאות פיננסיות מורכבות, ובכלל זה פיקדונות ברירה, תחנות יציאה, תחזית פירעונות מוקדמים במשכנתאות ועוד.

ניהול השקעות (נוסטרו)

יחידת הנוסטרו אחראית על ניהול ההשקעות המגלמות סיכונים אשראי - אג"ח קונצרני ואג"ח מדינות.

ניהול ההון

האחריות לניהול ההון כוללת גיבוש המלצה להנהלה ולדירקטוריון על יעדי יחס הון, בניית מסגרת לגידול בפעילות העסקית שתאפשר עמידה ביעדי ההון של הבנק, חלוקת תקציב נכסי סיכון לחברות בקבוצה וליחידות העסקיות ומעקב אחר הפעילות השוטפת. בתהליך שותפים מספר גורמים בבנק ובקבוצה. בנוסף, ה-GT אחראי על גיוסי הון בשוק ההון, ככל שנדרש.

ניהול הנוסטרו

מדיניות ניהול תיקי הנוסטרו. תיקי הנוסטרו של הבנק ושל חברות הבת, מנוהלים בראיה כוללת, במטרה למקסם את הכנסות הריבית, תחת מגבלות סיכון שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק והדירקטוריונים של חברות הבת.

יחידת הנוסטרו של הבנק, כפופה להחלטות ועדת השקעות שלה ולמסגרות שנקבעות בדירקטוריון הבנק. באמצעות ניהול תיק השקעות ביחידת הנוסטרו, מנוהלים יתרות הנזילות העודפות אשר הינם חלק מתיק ההשקעות הקבוצתי. פעילות ההשקעות של חברות הבת, בעיקר אי די בי ניו יורק, דיסקונט קפיטל ובנק מרכנתיל דיסקונט, מבוצעת באופן עצמאי, בכפוף למגבלות סיכון שנקבעו על ידי הבנק.

תחרות

מגזר הניהול הפיננסי כולל, כאמור, את פעילות חדרי העסקות בקבוצה. תחום זה מאופיין ברמה גבוהה של תחרות. המתחרים העיקריים הינם ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל. גורמים תחרותיים נוספים בשוק הם בנקים זרים אשר פתחו חדרי עסקות בארץ וחברות פיננסיות אחרות בשוק המט"ח ובשוק הריביות השקליות, אשר מעורבותן בשווקים אלה עלתה בשנים האחרונות באופן משמעותי.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

היעדים שהוצבו למגזר לשנת 2017 הם בעיקר שמירה על רמת רווחיות נאותה, תוך שמירה על רמת הסיכון בהתאם לתאבון הסיכון של הבנק, למרות סביבת ריבית נמוכה וסביבה מקרר כלכלית מאתגרת. בפעילות חדר עסקאות היעד הוא הרחבת הפיזור בין הכנסות מלקוחות להכנסות מניהול פוזיציה תוך הרחבת מעגלי הבקרה.

השקעות בחברות הריאליות

מדיניות השקעות ריאליות

הפעילות מתבצעת במסגרת תוכנית אסטרטגית, שמתעדכנת מעת לעת, בהתאם לתיאבון לסיכון הקבוצתי ומגבלות שונות שנקבעות ברמת התיק והמוצר. השקעות העולות על רף שנקבע מובאות לאישור דירקטוריון הבנק טרם ביצוען.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על פעילות ההשקעה

סעיף 23 א' (א) לחוק הבנקאות (רישוי) קובע, כי סך כל אמצעי השליטה שתאגיד בנקאי מחזיק בתאגידים ריאליים, לא יעלה על השיעורים הבאים מהון התאגיד הבנקאי, כפי שיוגדר לענין זה בכללים שקבע הנגיד, לאחר התייעצות עם הוועדה המייעדת ובאישור שר האוצר -

- (1) עד חמישה עשר אחוזים מהונו - בתאגידים ריאליים כלשהם;
 - (2) עד חמישה אחוזים נוספים מהונו - ובלבד שלא יחזיק בתאגיד אחר יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי השליטה ולא תהיה לו זכות למנות דירקטור;
 - (3) עד חמישה אחוזים נוספים מהונו - בתאגידים ריאליים שהם תאגיד חוץ אשר אין להם פעילות עסקית מהותית ומתמשכת בישראל.
- ליום 31 בדצמבר 2016, הבנק היה רחוק ממיצוי המגבלה.

תחומי הפעילות העיקריים

השקעות קבוצת דיסקונט בחברות הריאליות מתחלקות לשני סוגים עיקריים:

- **השקעה בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון.** הפעילות בתחום זה מתבצעת בעיקר באמצעות חברת הבת, דיסקונט קפיטל בע"מ (לשעבר: דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ), על ידי הבנק במישרין, וכן באמצעות חברת הבת בנק מרכנתיל דיסקונט.
- **השקעה בחברות.** (ראו להלן).

השקעות הקבוצה בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון

שם הקרן	גודל הקרן (מיליוני דולרים)*	התחייבות להשקעה (מיליוני דולרים)*	הושקע עד ליום 31 בדצמבר 2016*	יתרת ההתחייבות מידע נוסף והערות
Fimi Opportunity II	293	50	44.3	קרן Private Equity. על פי מכתב מהנהלת הקרן, לא תהיינה "קריאות" נוספות.
Fimi Opportunity IV	509	50	41.3	קרן private equity. על פי מכתב מהקרן, לא תהיינה "קריאות" נוספות.
FIMI Opportunity V	822	70	54.5	קרן Private Equity.
Fimi Opportunity VI	1,100	70	2.5	קרן Private Equity.
Vertex Israel II Fund	160	15	15	הקרן סיימה השקעותיה ופועלת למימוש יתרת תיק ההשקעות שלה.
III Fund Vertex Israel	174	13.5	13.5	הקרן סיימה השקעותיה ופועלת למימוש יתרת תיק ההשקעות שלה.

השקעות הקבוצה בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון (המשך)

שם הקרן	גודל הקרן (מיליוני דולרים)*	התחייבות להשקעה עד ליום 31 בדצמבר 2016*	הושקע יטרת ההתחייבות מידע נוסף והערות
Vertex Israel IV Fund	140	5	קרן הון סיכון.
קרן פוטוריסמו	78	5	קרן מפנה (turn around) לחברות בוגרות מוטות טכנולוגיה.
קרן פורטיסימו II	110	20	קרן מפנה (turn around) לחברות בוגרות מוטות טכנולוגיה.
קרן פורטיסימו III	265	10	קרן private equity לחברות טכנולוגיה ותעשייה עם פוטנציאל צמיחה המצויות ב"נקודת פיתול".
Plenus Venture Lending II Fund	55	5	קרן הלוואות (Venture Lending) מקבוצת דברת, אשר עוסקת במתן הלוואות וקווי אשראי לחברות טכנולוגיה.
Plenus Venture Lending III Fund	120	15	קרן הלוואות (Venture Lending) מקבוצת דברת, אשר עוסקת במתן הלוואות וקווי אשראי לחברות טכנולוגיה.
Stage One Ventures Capital Fund II	65	5	קרן הון סיכון אשר עוסקת בהשקעות בתחום תקשורת וטכנולוגיות מידע.
מועדון משקיעים IGP (Israel Growth Partners)	223	6	מועדון משקיעים שמתמקד בהשקעות בחברות טכנולוגיה המצויות בשלב המצמיחה. ההשקעה במועדון מורכבת מהתחייבות השקעה ומאופציה להצטרף להשקעות (co-investment).
AMI Opportunities	217	10	קרן Private Equity מקבוצת APAX שצפויה לפעול בעיקר בישראל.
SKY III	200	20	קרן Private Equity.
Edmond de Rothschild Euroopportunities	100	11.3	קרן Private Equity מקבוצת רוטשילד.
Apax Europe VII	11	7.4	קרן Private Equity אירופאית מקבוצת Apax, שצפויה לפעול בעיקר באירופה.
קרן נדל"ן מקבוצת "בראק קפיטל"	109	5	בתחילת פעילותה התמקדה בהשקעות בנדל"ן בהודו ובסין. בעקבות המשבר העולמי שינתה הקרן את מדיניות ההשקעות שלה והחליטה להתמקד בהשקעות בארה"ב ובקנדה.
קרן נדל"ן אירופאית	416	10	מנוהלת על ידי קבוצת AXA הצרפתית.
Carmel Software Fund	171	0.5	הקרן סיימה השקעותיה ופועלת למימוש יתרת תיק ההשקעות שלה.
קרן ויטלייף	50.3	10	דיסקונט קפיטל יזמה את הקמת הקרן. הקרן התמחתה בהשקעות בתחום מדעי החיים. הקרן סיימה השקעותיה ופועלת למימוש יתרת תיק ההשקעות שלה.
קרן אלון	30	2	מקבוצת גאון ניהול נכסים. משקיעה בחברות טכנולוגיה בשלב המאוחר (late stage). הקרן סיימה השקעותיה ופועלת למימוש יתרת תיק ההשקעות שלה.
קרן גולדן גייט ברידג' פאנד	6	2	הקרן עוסקת במימון ביניים לחברות טכנולוגיה בראשית דרכן. הקרן סיימה השקעותיה ופועלת למימוש יתרת תיק ההשקעות שלה.

* הסכומים נקובים בדולרים של ארה"ב, אלא אם צויין במפורש אחרת.

(1) מזה סך של 7.3 מיליון דולר הושקע עקב מימוש אופציה ההצטרפות להשקעה ולא כחלק ממימוש ההתחייבות.

יתרת ההשקעה של דיסקונט קפיטל בקרנות הון סיכון, וקרנות השקעה פרטיות הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2016 בסך של 164 מיליון דולר. יתרת התחייבויות ההשקעה של דיסקונט קפיטל בקרנות הון סיכון, וקרנות השקעה פרטיות הסתכמה למועד זה בסך של 131 מיליון דולר. בנוסף להשקעה בקרנות, באמצעות דיסקונט קפיטל, בנק מרכזתיל דיסקונט התקשר בהסכמים להשקעה בארבע קרנות הון סיכון פעילות. יתרת סכומי ההשקעה וההתחייבות להשקעה הינה בסכומים לא מהותיים.

מימושים. בשנת 2016, רשמה דיסקונט קפיטל הכנסות בסכום כולל של כ-63 מיליון ש"ח בגין מימושים בקרנות, בעיקר בגין קרן FIMI II (36 מיליון ש"ח), FIMI IV (11 מיליון ש"ח) ו-FIMI V (8 מיליון ש"ח), לעומת הכנסות בסך של 57 מיליון ש"ח בשנת 2015.

השקעה בחברות

בתחום ההשקעה בחברות בוצעו השקעות במספר חברות. יתרת ההשקעה של דיסקונט קפיטל בחברות הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2016 בסך של 213 מיליון ש"ח. להלן תאור תמציתי של ההשקעות העיקריות:

השקעה בסופר-פארם. דיסקונט קפיטל מחזיקה כ-10.4% מהון המניות של חברת סופר-פארם ישראל בע"מ ("סופר-פארם") שנרכשו בשנת 2013, תמורת סך של כ-150 מיליון ש"ח. סופר-פארם מפעילה רשתות חנויות המשווקות מוצרי פארמה ותרופות, מוצרי קוסמטיקה ומוצרי טואלטיקה בישראל, בפולין ובסין. בסך הכל, מפעילה סופר-פארם כ-220 חנויות בישראל ולמעלה מ-60 חנויות בפולין ובסין. בשנת 2016 רשמה דיסקונט קפיטל הכנסות מדיבידנד בסך של 3 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-5 מיליון ש"ח בשנת 2015.

השקעה בחברת מניף - שירותים פיננסיים בע"מ. דיסקונט קפיטל מחזיקה כ-19.6% מהון המניות של חברת מניף. חברת מניף עוסקת בהשלמת הון עצמי לקבלנים, הנדרש על ידי בנקים המלווים את הפרוייקטים במתכונת של פרויקטים סגורים. ההשלמה נעשית בדרך של העמדת ערבויות לטובת הפרוייקטים בתמורה לקבלת תשואה משתתפת ברווחים. לפרטים בדבר ערבויות שהעמידה דיסקונט קפיטל, ראו ביאור 26 ג' 16 (ב).

השקעות בחברות כלולות. דיסקונט קפיטל מחזיקה ב-2 חברות, שנרכשו בסכום כולל של כ-45 מיליון ש"ח. הרווחים שנרשמו בגין החברות הכלולות הסתכמו בסך של 7.7 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-0.7 מיליון ש"ח בשנת 2015.

השקעות נוספות. דיסקונט קפיטל בוחנת ביצוע השקעות נוספות, במטרה לגוון את מקורות ההכנסה שלה.

השקעה ב"מניות דיבידנד". דירקטוריון הבנק ודירקטוריון דיסקונט קפיטל אישרו בעבר תוכנית השקעות במניות דיבידנד. כל מניות הדיבידנד מומשו בשנת 2015 ולא קיימת כוונה לבצע השקעות נוספות במסגרת תוכנית זו.

פעילות בחו"ל - פרטים נוספים

כללי

פעילות קבוצת דיסקונט בחו"ל מתבצעת באמצעות חברת הבת בארה"ב (לפרטים בדבר סגירה או מכירת פעילות של חלק מהשלוחות, ראו להלן).

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות הבינלאומית

להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות החלות על הפעילות הבינלאומית:

מגבלת החשיפה לשלוחות בחו"ל. בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, דירקטוריון תאגיד בנקאי, שפועל או שבכוונתו לפעול באמצעות שלוחות חו"ל, נדרש לדון ולאשר מסמך מדיניות מקיף בנושא הפעילות בשלוחות חו"ל. במסגרת המסמך האמור, דירקטוריון התאגיד הבנקאי נדרש, בין היתר, לקבוע מגבלה, או מערכת מגבלות, על החשיפה לפעילות שלוחות חו"ל, אשר ישקפו את תיאבון הסיכון לגבי פעילות שלוחות חו"ל, ובלבד שעיקר פעילות התאגיד הבנקאי והקבוצה הבנקאית תהיה בישראל.

שיעור החשיפה המחושבת של הבנק לשלוחות חו"ל עמד על 17.35% מסך נכסי הסיכון ביום 31 בדצמבר 2016, בהשוואה לשיעור של 18.37% ביום 31 בדצמבר 2015. שיעור החשיפה האמור עומד במגבלות החשיפה שקבע הדירקטוריון, במסגרת הצהרת תיאבון הסיכון של קבוצת דיסקונט (מגבלת שיעור החשיפה כאמור עמדה ביום 31 בדצמבר 2015 על 25%). הבנק עוקב אחר התפתחות נכסי הסיכון בגין פעילותו בשלוחות חו"ל.

אי די בי ניו יורק - יחס מבוסס סיכון ויחס מינוף להון. החל מיום 1 בינואר 2015, אי די בי ניו יורק כפופה לכללי ההון החדשים של באזל III, המבוססים על הכללים הסופיים שפורסמו על ידי FRB בחודש יולי 2013 ("כללי ההון של באזל III"). הכללים החדשים יוצרים מסגרת הון כוללת חדשה למוסדות בנקאיים בארה"ב.

הכללים חלים על כל המוסדות המקבלים פקדונות ועל חברות אחזקה בנקאיות, בעלי נכסים במאוחד בסכום של 500 מיליון דולר ארה"ב או יותר. בין היתר, הכללים החדשים יוצרים דרישה חדשה להון עצמי רובד 1 מזערי ("CET1") ורמה גבוהה יותר של הון רובד 1 מזערי, וכן מייחסים משקל סיכון גבוה יותר (150%) לחשיפות לחובות בפיגור של למעלה מתשעים יום או בסיווג של אי צבירת ריבית, או לגבי נכסי מקרקעין מסחריים המממנים רכישה, פיתוח או בניה של מיזמי נדל"ן. הכללים מגבילים גם חלוקות דיבידנד על ידי מוסדות בנקאיים וכן תשלומי מענקים לפי שיקול דעת הבנק באם המוסד הבנקאי אינו מקיים "כרית לשימור ההון", המהווה סכום נקוב של הון עצמי רובד 1 בנוסף לסכום הדרוש לעמידה בדרישות ההון המזעריות המבוססות סיכון. התחולה ההדרגתית של הכרית לשימור ההון נכנסה לתוקף החל משנת 2016. כללי ההון של באזל III נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015, בכפוף לתקופת החלה הדרגתית. יחסי ההון המזעריים ליום 1 בינואר 2016, הינם כלהלן:

- 4.5% הון עצמי רובד 1 (CET1) לנכסי סיכון;
- 6.0% הון רובד 1 לנכסי סיכון;
- 8.0% הון כולל לנכסי סיכון; ו-
- יחס מינוף 4.0%.

פיקוח רגולטורי בחו"ל. פעילות המגזר הבינלאומי כפופה לפיקוח מצד רשויות שלטוניות שונות במדינות הרלבנטיות.

חקיקה אמריקאית. ביום 10 בדצמבר 2013 פרסמו רשויות הפיקוח בארה"ב את הכללים הסופיים הנוגעים לתיקי ההשקעות של הבנקים ("נוסטרו"), שנקבעו בחוק Dodd Frank ("Volcker rule") וניתנה תקופת היערכות ליישומם. אי די בי ניו יורק נערך ליישום החלקים הרלוונטיים בהוראה.

הנחיות הפיקוח על הבנקים. בשנה האחרונה פרסם הפיקוח על הבנקים מספר הנחיות בנוגע לסיכונים חוצי גבולות אותם החיל הפיקוח על הבנקים, גם על פעילות התאגיד הבנקאי מחוץ לישראל. לפיכך, נערך אי די בי ניו יורק ליישום ההנחיות בשינויים המחויבים בהתאם לדין המקומי החל עליו. לפרטים נוספים בקשר עם ההנחיות ראו "חשיפה לסיכונים חוצי גבולות בפעילות לקוחות תושבי חוץ" במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים" העומד לעיון באינטרנט.

מיסוי

לפרטים בדבר מיסוי בגין חברות הבת הבנקאיות בחו"ל, ראו "מיסוי" להלן וכן ביאור 8 לדוחות הכספיים, סעיף יב'.
Rubik Tax Agreement. החל משנת 2013, נכנסו לתוקף שתי אמנות - אמנה בין שווייץ לבין בריטניה ואמנה בין שווייץ לבין אוסטרליה. האמנות מסדירות (הן לגבי העבר והן לגבי העתיד) את הטיפול במיסי הכנסות ורווחי הון מהשקעות פיננסיות בבנקים בשווייץ, אשר בוצעו על ידי תושבי המדינות האמורות, אשר בחרו להישאר אנונימיים ומשמרות את הגנת הפרטיות בשווייץ.
 לגבי בעלי חשבון אשר ירצו להצהיר על השקעותיהם הפיננסיות ולשלם המיסים בגינם באופן ישיר ועצמאי, הרי שפרטי חשבונם יועברו ע"י הבנקים, בהסכמתם של הנ"ל, לשלטון המס המקומי במקום מגוריהם.

השירותים ללקוחות המגזר

אמריקה. אי די בי ניו יורק הינו הגדול בין הבנקים הישראליים הפועלים בחו"ל.
 בנק זה מפעיל כיום ארבעה סניפים באזור ניו יורק, סניף אחד בפלורידה ושני סניפים בקליפורניה.

שירותים ומוצרים עיקריים של אי די בי ניו יורק

אשראי. אי די בי ניו יורק מעניק אשראי למגוון רחב של חברות אמריקאיות וישראליות, הפועלות בארה"ב, לבעלי מניותיהן וללקוחות בנקאות פרטית.

מגזר החברות הבינוניות (Middle Market). אי די בי ניו יורק מעניק אשראי למגזר החברות הבינוניות, הפועלות בענפים שונים, באזור המטרופוליטני של ניו יורק, מיאמי ולוס אנג'לס. ללקוחות מוצע מגוון רחב של שירותים ובכלל זה, סחר חוץ ופעילות המימון בגינו, מימון נדל"ן מסחרי לרבות מימון לרכישת נכסי מקרקעין מסחרי ומימון פרויקטי מגורים (Multi Family) וכן, מימון פעילות מוסדות בריאות ומלכ"רים ופעילות מקומית של חברות ישראליות.

הלוואות למימון הון חוזר (Revolving Credits). הלוואות אלה כוללות מימון כנגד מלאי וחייבים ומאפשרות לממן הון חוזר, באמצעות מינוף נכסיו השוטפים של הלקוח.

רכישת חובות לקוחות (Factoring). פעילות זו כוללת מיסוד קווי אשראי, כנגד תקבולים מלקוחותיו של הלווה ומאפשרת לו לשפר את תהליך הגביה מאותם לקוחות.

בנקאות פרטית (Private Banking). אידיבי ניו יורק מעניק שירותי בנקאות פרטית מגוונים, ללקוחות תושבי ארה"ב (בנקאות פרטית מקומית) וללקוחות שאינם תושבי ארה"ב (בנקאות פרטית בינלאומית), בעלי רמה גבוהה של עושר אישי.

לרשות לקוחות אלה עומדים, בין היתר, שירותי ניהול השקעות ונאמנות ושירותי אשראי שונים ובכלל זה, מתן משכנתאות למגורים וכן, מוצרים ושירותים של אידיבי קפיטל, חברה בת של אידיבי ניו יורק, העוסקת בפעילות עבור לקוחות בניירות ערך ובמוצרי ביטוח.

הפעילות בתחום כרטיסי האשראי

מבנה תחום הפעילות

כרטיס האשראי מונפק על ידי חברת כרטיסי אשראי ללקוח והלקוח מבצע באמצעותו תשלומים, כתחליף למזומן או לשיקים.
 להערכת כאל, כ-90% מהאוכלוסיה הבוגרת בישראל משתמשים בכרטיסי אשראי כאמצעי תשלום, כאשר הצרכן הישראלי מחזיק בממוצע כ-2.0 כרטיסים בארנקו. להערכת כאל, ביום 31 בדצמבר 2016 היו בישראל כ-10 מיליון כרטיסים. כמו כן, כ-80 אלף בתי עסק ורשתות בישראל מאפשרים רכישות באמצעות כרטיסי אשראי.
 השימוש בכרטיסי אשראי כאמצעי תשלום מתאפשר בהתקיים שילוב של מספר גורמים, הכוללים מנפיק, סולק, בית עסק ולקוח (מחזיק הכרטיס),

אשר קשורים בינם לבין עצמם, במערכת של הסכמים נפרדים ובלתי תלויים (בין בהסכמים ישירים, ובין בעקיפין, מכוח חברותם של הסולק והמנפיק בארגון הבינלאומי מעניק הזכיון ביחס למוטג כרטיס האשראי). מערך ההתקשרויות האמור, הוא המהווה את התשתית להעברת המידע הרלוונטי לשם הסדרת התשלומים בעסקאות שתמורתן שולמה באמצעות כרטיסי אשראי.

מחזיק הכרטיס קשור בקשר חוזי עם המנפיק ומשלם לו עמלה עבור הנפקת הכרטיס ותפעול שוטף. בית העסק קשור בקשר חוזי עם הסולק. במסגרת זו מתחייב הסולק, כנגד עמלה, לזכות את בית העסק הקשור עמו באופן מובטח מראש, בתמורה המגיעה לבית העסק בגין העסקאות שביצעו אצלו הלקוחות המחזיקים בכרטיס אשראי מהמוטג שנשלק, שאושרו על ידה ונבדקו מול המנפיק. העמלה אותה גובה הסולק עבור מתן שירותי הסליקה לבית העסק היא "עמלת בית העסק". הסולק מצדו משלם למנפיק עמלת מנפיק הקרויה "עמלה צולבת". עמלה זו מגולמת בעמלת בית העסק שגובה הסולק. כלומר, עמלת בית העסק מורכבת מעמלת הסליקה ומעמלת המנפיק.

פעילות כאל

כאל פועלת בשוק כרטיסי האשראי בשני תחומי פעילות עיקריים: הנפקת כרטיסי אשראי וסליקת עסקאות בכרטיסי אשראי. כאל מנפיקה, משווקת ומתפעלת כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "דיינרס" (בבלעדיות) ו-"מאסטרקארד", התקפים בארץ ובחול, וכן קשורה בהסכמי הנפקה משותפת עם בנקים בהסדר. הבנק קשור כיום בהסכם הנפקה משותפת עם כאל בלבד.

בתחום ההנפקה מנפיקה כאל (במישרין ובאמצעות דיינרס, חברה בבעלות ובשליטה מלאים) כרטיסי אשראי בשני ערוצים: (א) כרטיסים בנקאיים - הנפקת כרטיסים ללקוחות בנקים שבהסדר עימם קשורה כאל בהסכמי הנפקה משותפת. בכרטיסים אלה כאל מנפיקה ומתפעלת את הכרטיס ונושאת בתפעול הכרטיס ובעלות נזקי זיוף וגניבה. הבנקים הם שמעמידים את האשראי ללקוח ונושאים במלוא סיכון האשראי הכרוך בכרטיס; (ב) כרטיסים חוץ בנקאיים - הנפקת כרטיסים על ידי כאל במישרין. בכרטיסים אלה כאל, באמצעות חברות בת, היא אשר מעמידה את האשראי ללקוח ונושאת בסיכון הכולל הנובע מהפעולות המתבצעות בכרטיס.

כאל מציעה ללקוחותיה הלוואות שונות לכל מטרה, כולל "הלוואות ללא כרטיס" והלוואות לרכישת רכב באמצעות חברת שלמה כאל בע"מ, תכניות פריסת חיובים (כגון חיובים נדחים, עסקאות קרדיט, אשראי מתגלגל, חיוב חודשי קבוע, חיוב חודשי בהתאם לבקשת הלקוח - Cal Choice ועוד) וכן כרטיסים נטענים.

כאל סולקת כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "דיינרס" ו-"מאסטרקארד" התקפים בארץ ובחול, וכן את המוטג "ישראכרט" (בישראל בלבד). כאל מציעה ללקוחותיה בתחום הסליקה שירותי ניכיון שוברים, הלוואות, הקדמת תשלומים וקבלת מקדמות. עיקר מאמצי השיווק בתחום הסליקה מופנה לבתי עסק, כולל רשתות, תוך התמקדות בצרכיהם.

נתונים כמותיים על פעילות כאל

31 בדצמבר 2015		31 בדצמבר 2016	
מזה:	מזה:	מזה:	מזה:
סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל
כרטיסים	כרטיסים	כרטיסים	כרטיסים
פעילים	פעילים	פעילים	פעילים
באלפים			
1,247	1,454	1,316	1,537
616	876	653	924
1,863	2,330	1,969	2,461
סך-הכל			
מחזור עסקאות			
לשנה	לשנה	לשנה	לשנה
שהסתיימה	שהסתיימה	שהסתיימה	שהסתיימה
ביום 31	ביום 31	ביום 31	ביום 31
בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר
2015	2016	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים			
51,835	55,836	51,835	55,836
14,803	16,548	14,803	16,548
66,638	72,384	66,638	72,384
סך-הכל			

הערות:

- (1) "כרטיס בנקאי" - כרטיס אשראי המונפק במשותף עם הבנקים שבהסדר ובאחריותם.
- (2) "כרטיס חוץ-בנקאי" - כרטיס אשראי המונפק על ידי כאל, שלא במשותף עם הבנקים.
- (3) "כרטיס תקף" - כרטיס אשראי בתוקף, שאינו חסום.
- (4) "מחזור עסקאות" - כולל עסקאות שבוצעו באמצעות הכרטיס וחיובים בגין עסקאות בתשלום נדחה, בניכוי הזיכויים בהם זוכו הבנקים או זוכו ללקוחותיהם בגין השימוש בכרטיס האשראי במשך אותה תקופה ועמלות שנגבו עבור הבנקים או עבור כאל. מחזור העסקאות אינו כולל משיכת מזומנים ממכשירי בנק אוטומטיים בישראל.
- (5) "כרטיס פעיל" - כרטיס אשראי שביצע לפחות פעולה אחת ברבעון האחרון.

חקיקה, תקינה ואסדרה

כללי. פעילותה של כאל מוסדרת על פי חוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986. כן חלים עליה דינים שונים מתחום המשפט הכללי. בנוסף, בשל היותה חברה בת של תאגיד בנקאי, מוגדרת כאל "כתאגיד עזר" לפי חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981, וככזו חלה עליה מערכת של חוקים, צווים ותקנות מתחום דיני הבנקאות, ובכלל זה הוראות שונות שמוציא המפקח על הבנקים.

בין היתר, חלות על כאל חובות בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, ובכלל זה חובות זיהוי, ניהול רישומים ודיווח לרשות לאיסור הלבנת הון, בכל הנוגע למחזיקי כרטיסים ולבתי עסק עימם היא התקשרה בהסכמי סליקה. כמו כן, כאל מחוייבת לפעול על פי הוראות הארגונים הבינלאומיים בהם היא חברה (ארגון ויזה הבינלאומי, ארגון מאסטר כארד הבינלאומי וארגון דיינרס הבינלאומי) אשר מתעדכנות מעת לעת וקובעות סטנדרטים בינלאומיים.

הממונה על ההגבלים העסקיים. קיימת מעורבות רבה של הממונה על ההגבלים העסקיים בתחום הפעילות בכרטיסי אשראי. לפרטים בדבר הסדרים בין חברות כרטיסי האשראי ולפרטים בדבר הסדר סליקה צולבת מתוקן, ראו ביאור 36 ב' 1 ו-2 לדוחות הכספיים.

טיטות ניהול בנקאי תקין העוסקות באסדרת תחום הסליקה. ביום 1 במאי 2016, פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא סולקים וסליקת עסקאות בכרטיס חיוב (נב"ת 472). מטרת הנוהל היא להסדיר, באופן יעודי, את פעילותם של הגופים הפיננסיים שיקבלו רישיון סליקה מנגיד בנק ישראל. ההוראה מתווה את הכללים העיקריים לפעילות סליקת עסקאות בכרטיס חיוב. בהתאם לדברי ההסבר, ההוראה מבוססת, בין היתר, על הרגולציה בתחום זה בחו"ל והיא באה להקל חלק מהדרישות הרגולטוריות שהוטלו, עד כה, על הפועלים בתחום הסליקה.

חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2017. לפרטים, ראו בסעיף "חקיקה ופיקוח" להלן.

יישום תקן EMV והפצת כרטיסי חיוב מידי (דביט) בישראל. ביום 29 ביוני 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 470 בנושא כרטיסי חיוב. החוזר קובע כי החל מחודש ינואר 2016 יופעל על ידי חברת שב"א פרטוקול "אשראית EMV", באמצעותו תאושרנה ותיסלקנה עסקאות המבוצעות במסופים חכמים. זאת, כחלק ממעבר מערך התשלומים בישראל לתקן EMV (Europay Mastercard Visa). תקן EMV הינו אוסף מפרטים שפותחו על ידי הארגונים הבינלאומיים לכרטיסי אשראי במטרה לספק מתכונת אחידה ומאוחדת לעסקאות תשלום בכרטיסי חיוב.

במסגרת החוזר, התווסף להוראה 470 פרק "כרטיס חיוב מידי וכרטיס נטען" הקובע את מועד העברת תמורות העסקאות בכרטיסים אלה; חיוב המנפיק להטביע סימון על גבי כרטיס החיוב המידי והכרטיס הנטען, שיבדיל אותם מיתר כרטיסי החיוב; הגילוי הנדרש בנוגע לעסקאות בכרטיסי חיוב מידי במסגרת פירוט הפעולות בחשבון עובר ושב ועוד.

התיקונים להוראה נכנסו לתוקף ביום 1 באפריל 2016, למעט סעיפים מסוימים המפורטים בחוזר. כרטיסי חיוב מידי, שהונפקו לפני 1 באפריל 2016, יוחלפו בכרטיסים העונים על דרישות ההוראה עד ליום 31 בדצמבר 2016. כאל נערכת ליישום החוזר.

צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות שנותן מנפיק לסולק בקשר לסליקה צולבת של עסקאות חיוב מידי) (הוראת שעה), התשע"ה-2015. ביום 30 באוגוסט 2015 פורסם הצו האמור, על פיו, שירות הניתן על-ידי מנפיק לסולק בקשר לסליקה צולבת של עסקאות חיוב מידי (דביט), יוכרז כשירות בר פיקוח לעניין העמלה הנגבית בגינו. הצו קובע את שיעור העמלה בגין שירות כאמור בגובה של 0.3% מסכום העסקה. הצו נכנס לתוקף ביום 1 באפריל 2016, ותוקפו יאה עד ליום 31 במרס 2017.

לפרטים בדבר חקיקה נוספת בתחום כרטיסי אשראי, ראו "חקיקה ופיקוח" להלן. לפרטים בדבר התייחסות לענף כרטיסי אשראי בהסכם קואליציוני להקמת הממשלה ה-34 למדינת ישראל, ראו ב-"פרק א' - סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה".

גורמי ההצלחה הקריטיים בפעילות

בתחום ההנפקה. קיימים מספר גורמים חיוניים המשפיעים על המעמד התחרותי: מוצרים ושירותים הפונים לקהל לקוחות מגוון, תדמית כאל ומותגיה, הון אנושי איכותי ומנוסה, מערך ניהול סיכונים יעיל ומפותח, מערכות מידע טכנולוגיות ותשתיות מתקדמות, התקשרות בהסכם ארוך טווח עם בנקים בהסדר להנפקת כרטיסים, יכולת להנפיק כרטיסי אשראי ממותגים מובילים ("ויזה", "מסטרקארד" ו"דינרס"), מערכת הסכמים ענפה עם מועדוני לקוחות בעלי חתכי אוכלוסייה מגוונים, מבנה הון חזק, יכולת ללוות כספים מגופים פיננסיים בתנאים נוחים.

מנגד, קיימים מספר גורמים המשפיעים לשלילה על המעמד התחרותי ובראשם: פיתוח אמצעי תשלום חלופיים העשויים להוריד את הביקוש להנפקת כרטיסי אשראי, כניסת גורמים קמעונאיים לתחום הנפקת כרטיסים, ושינויים רגולטורים תכופים ומשמעותיים, בעיקר מצד המפקח על הבנקים והממונה על ההגבלים העסקיים, כגון הורדת שיעור העמלה הצולבת, הסדרי הנפקה בכרטיסי חיוב מידי ועוד.

בתחום הסליקה. קיימים מספר גורמים חיוניים המשפיעים על המעמד התחרותי: ניסיון מצטבר בתחום סליקת כרטיסי אשראי; מערך שירות יעיל במתן פתרונות הולמים לבתי עסק; מערכות מידע ותשתיות מתקדמות; מערך ניהול סיכונים מקצועי ויעיל; הון אנושי איכותי ומנוסה; מערך שיווק ומכירה נרחב ויעיל המאפשר גיוס לקוחות ושימורם; מותג בעל עוצמה ומוניטין; פיתוח והרחבה תמידיים של סל המוצרים והשירותים; קיומם של הסכמי סליקה צולבת בין כל חברות כרטיסי האשראי בארץ; קבלת רישיון מארגונים בינלאומיים לסליקת מותגיהם; קיום ופריסה של מערך תקשורת המאפשר סליקה או תקשורת עם שב"א; מבנה הון יציב ותזרים מזומנים חיובי.

גורמים שליליים המשפיעים על המעמד התחרותי הינם: שיפורים טכנולוגיים היוצרים אמצעי תשלום חליפיים העלולים להקטין את השימוש בכרטיסי

אשראי; הנחיות רגולטוריות בקשר עם פעילות חברת שב"א והאפשרות העומדת בפני עסקים להחליף סולקים שונים, על פי רצונם, במותגים המובילים: "ויזה", "מסטרקארד" ו"ישראכרט".

מחסומי כניסה לשוק

בתחום ההנפקה. גוף המעוניין להיכנס לפעילות במגזר ההנפקה עומד בפני מספר חסמים, שהעיקריים שבהם הינם: עמידה בתנאי כשירות מסוימים לצורך קבלת רישיון מארגון בינלאומי להנפקת כרטיסים ממותג כלשהוא; קיום מערך תפעולי נרחב, עתיר עלויות, כולל מערכות מידע ושירות לקוחות מתקדמות; השקעה גדולה ורציפה בערוצי שיווק, הפצה ומכירה בפריסה ארצית, בפרט ערוצי הפצה מול בנקים ומועדוני לקוחות; חוסן פיננסי המאפשר גיוס אשראי בתנאי שוק עדיפים; החזקת שליטה במנפיק מצד תאגיד בנקאי לצורך ההכרה של ארגונים בינלאומיים וחברות בהם; קבלת ערבויות מהתאגיד הבנקאי השולט; קיום מערכת יעילה ומפותחת לדירוג סיכוני אשראי; צורך בהון מינימלי על מנת לעמוד בהוראות המפקח על הבנקים בנושא יחס הון לרכיבי סיכון.

בתחום הסליקה. החסמים העיקריים העומדים בפני חברה המעוניינת להיכנס למגזר הסליקה הינם: קבלת רישיון מארגון בינלאומי בעל מותג כרטיס אשראי אותו מעוניינים לסלוק. קבלת רישיון, כאמור, דורשת עמידה בתקנים עסקיים ופיננסיים להבטחת הפעילות; פריסה של מערך תקשורת נרחב שיאפשר סליקה On-line, או לחילופין התקשרות מול שב"א שהינה בעלת מערך כזה; קיומה של מערכת מידע אמינה ויציבה לניהול התחשבות (Billing); אמצעים כספיים, ניסיון וידע לצורך השקעה בטכנולוגיה ובמערכי תפעול, פרסום ושיווק; סליקה בהיקפים ניכרים לצורך החזר ההשקעה בתשתיות הסליקה; דרישות הון עצמי מינימלי; מערך שירות לקוחות, מכירות וגיוס לקוחות רחבים ויעילים.

מוצרים תחליפיים

קיימים אמצעי תשלום תחליפיים רבים לכרטיסי אשראי החל ממזומן, הוראות קבע, העברות בנקאיות, תווי קנייה ושיקים וכלה בתשלום באמצעות טלפון חכם ו-"ארגן דיגיטלי". אשראי בנקאי וחץ בנקאי וכן שירות ניכיון שיקים מהווים מוצר תחליפי לאשראי ושירותים פיננסיים אחרים הניתנים על ידי כאל.

לקוחות

בתחום ההנפקה. הלקוחות בתחום זה הינם מחזיקי כרטיס אשראי, ביניהם לקוחות פרטיים, עובדי תאגידים גדולים ועסקים. כיום, רוב לקוחות כאל מחזיקים כרטיסים בנקאיים. כאל עמלה להגדיל את שיעור מחזיקי הכרטיסים החוץ - בנקאיים, בעיקר במסגרת מועדוני לקוחות, בכפוף לבדיקת יכולת הפירעון של כל לקוח אפשרי.

בתחום הסליקה. לקוחות כאל בתחום סליקת כרטיסי האשראי הינם בתי עסק, כולל רשתות ארציות, המכבדים כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "מאסטרקארד", "ישראכרט" או "דיינרס". לקוחות נוספים בתחום הסליקה הינם עסקים המבקשים שירותי ניכיון שוברים, קבלת הלוואות, הקדמת תשלומים וקבלת מקדמות.

שיווק והפצה

בתחום ההנפקה. השיווק וההפצה במגזר ההנפקה נעשים בעיקר באמצעות הגברת שיתוף הפעולה עם הבנקים בהסדר וכן עם מועדוני לקוחות. הראשונים מהווים עבור החברה "רצפת גיוס" לצירוף לקוחות בנקאיים לשירותיה, והאחרונים - לצירוף לקוחות חוץ בנקאיים. צירוף לקוחות מועדונים מקנה למצטרפים, על-פי רוב, הנחות והטבות במגוון בתי עסק. בנוסף, מקיימת כאל שיתופי פעולה שיווקיים עם עסקים מובילים בארץ ומפעילה ערוצי פרסום ושיווק באמצעי התקשורת השונים ובאמצעות דוכני מכירות. המועדונים העיקריים כיום הינם Flycard, Cal-365, Cal-H&O, You-1 Powercard.

בנוסף, כאל הקימה מועדונים שונים הפונים לבעלי מקצועות חופשיים כמו רואי חשבון ועורכי דין. לאל אתר אינטרנט פעיל המספק מידע אודות מוצריה ושירותיה, מבצעים, הנחות והטבות ומאפשר גישה לחשבונות מחזיקי כרטיסים לשם מעקב ובקרה אודות פעולותיהם. בנוסף, השיקה החברה אפליקציה לטלפונים חכמים המאפשרת מעקב אחר עסקאות הלקוח ומידע אודות שירותי החברה, הטבות והנחות שונות.

בתחום הסליקה. פעולות השיווק בתחום זה מופנות לבתי עסק, כולל רשתות (בדרך כלל רשת מתקשרת עם סולק יחיד עבור כל סניפיה). שיווק שירותי סליקה לבתי עסק מבוצע באמצעות אנשי מכירות של כאל, אשר משמשים כאנשי קשר עם בית העסק גם לאחר הצטרפותם. בנוסף, מפעילה כאל אתר אינטרנט ייחודי לבתי עסק הכולל מתן מידע אודות פירוט זיכויים וחיוכים קודמים ועתידיים, הזמנת דוחות וחשבוניות ברמת בית עסק בדיד וברמת רשת וקבלתם בכספת מאובטחת ועוד.

תחרות

בתחום ההנפקה מתחרותיה של כאל בתחום ההנפקה הן קבוצת ישראלכרט שבשליטת בנק הפועלים וחברת לאומי קארד שבשליטת בנק לאומי. במסגרת התחרות במגזר, מתחרה כאל על צירוף לקוחות חדשים, חסרי כל כרטיס אשראי, או בעלי כרטיס אשראי של חברה מתחרה וכן פועלת בדרכים שונות לשמר לקוחות קיימים ולמנוע מהם לעזוב לטובת מתחרותיה. בנוסף, כאל פועלת ומשקיעה מאמצים ניכרים בשיווק ומתן הנחות והטבות למחזיקי הכרטיסים שלה על מנת שיבצעו באמצעותם את עיקר רכישותיהם ומציעה להם שירותי אשראי מגוונים, כחלופה או כתוספת, לאשראי בנקאי רגיל.

מגזר הסליקה מאופיין ברמת תחרות גבוהה בין חברות כרטיסי האשראי. השחקנים במגזר הם: קבוצת כאל הסולקת כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "מסטרקארד", "דיינרס" (בבלעדיות) ו"ישראלכרט", קבוצת ישראלכרט הסולקת את המותגים "ישראלכרט", "מסטרקארד", "ויזה", ו"אמריקן אקספרס" (בבלעדיות) וחברת לאומיקארד אשר סולקת את המותגים "ויזה", "מסטרקארד" ו"ישראלכרט".

התחרות במגזר עלתה מדרגה במהלך שנת 2012, עם פתיחת המותג ישראלכרט, המהווה 17% מהשוק, לסליקה על ידי כל חברות הענף. הוראות רגולטוריות שונות עשויות להביא לכניסתם של סולקים נוספים ולהגברת התחרות במגזר. על מנת להתמודד עם התחרות במגזר ולחזק את נאמנות בתי העסק כלפיה נוקטת כאל בפעולות הבאות: מדיניות תעריפים תחרותית; השקעת משאבים לשיפור השירות לבתי עסק ולשימורם תוך התאמת המוצרים והשירותים לצרכי העסק; הגברת שיתופי פעולה עם בתי עסק; הפעלת מערך שירות ומערך שיווק ומכירה יעילים שיכולים לתת פתרונות לבתי עסק ולענות על צרכיהם המשתנים; שיווק סל מוצרים כולל לבתי עסק תוך הגדלת נתח השוק במגזר.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בתחום ההנפקה. הובלת השוק באמצעות מיצוי הערוץ הבנקאי והצעת פתרונות מותאמים לצרכי הלקוח, וגיוס כרטיסים בערוץ החוץ-בנקאי במועדוני הלקוחות הקיימים וכן באמצעות יצירת שיתופי פעולה עם גופים שונים להקמת מועדוני לקוחות נוספים.

כמו-כן, כאל פועלת על מנת להפוך לשחקן משמעותי בתחום האשראי הצרכני, כאשר גיוס כרטיסים חוץ בנקאיים מהווה תשתית לגיוס אשראי צרכני ולמיצובה של כטל כגוף הנותן שירותי אשראי מגוונים (לרבות באמצעות כרטיסי אשראי).

בתחום הסליקה. יעדה הראשי של כאל הוא לשווק סל מוצרים כולל לבתי העסק, תוך הגדלת נתח השוק שלה בשוק הסליקה. כמו כן, כאל פועלת לפיתוח ושיווק מוצרים נוספים לבתי עסק, בנוסף לאלו המוצעים כיום.

לפרטים נוספים, ראו ביאור 36 לדוחות הכספיים.

שיפורים טכנולוגיים וחדשנות

כללי. בין יעדי התוכנית האסטרטגית של הבנק, הוצב היעד של יישום אמצעים טכנולוגיים והעצמת חווית הלקוח. בין המהלכים שנקטו בתחום זה ניתן למנות את הקמת אגף דיגיטל והקמת יחידת פינטק וחדשנות.

הקמת אגף דיגיטל

בחודש מאי 2016 הוחלט להקים אגף חדש בבנק דיסקונט - אגף הדיגיטל. הקמת האגף משקפת את ההכרה בשינויים והמגמות המאפיינים את ענף הבנקאות בשנים האחרונות, ובראשם - גידול בחלקם וחיבורותם של הערוצים הישירים בקשר של הבנק עם לקוחותיו; בצורך בתייעוד וניהול אפקטיבי של מגוון הממשקים והאינטראקציות בנק-לקוח בכל הערוצים; ובתועלת, הן ללקוחות והן לבנק, שבפישוט וייעול השירותים ומוצרי הליבה דוגמת עו"ש ואמצעי התשלום.

אגף הדיגיטל החדש מוביל את תפיסת הפתרונות בשלושה עולמות תוכן מרכזיים - ערוצים ישירים, ה-CRM ותפיסת לקוח וחשבון שוטף. האגף אחראי על התווית הדרך בכל עולם תוכן, על עיצוב מסעות הלקוח העתידיים, על שדרוג והתאמה של סביבת העבודה של הבנקאים למציאות המשתנה ועל הטמעה של כלים, שירותים ופתרונות חדשניים במטרה לשפר את חווית הלקוח ושביעות רצון הלקוחות.

האגף הוקם כחלק מחטיבת טכנולוגיה ותפעול בבנק, מתוך הבנה של המקום המרכזי שהטכנולוגיה תופסת ביכולת לקדם יוזמות בתחום הדיגיטל ומתוך כוונה לקצר עד כמה שניתן את זמני האספקה של שירותים דיגיטליים מתקדמים ללקוחות הבנק.

ערוצים ישירים

הבנק פועל באופן שוטף על מנת לתת ללקוחותיו חוויה מתקדמת בערוצים הישירים, תוך שאיפה לשיפור מתמיד הן בסוג ובמגוון השירותים והן בקלות השימוש ובחוויות הלקוח. במסגרת פעילות זו, עלו במהלך שנת 2016 המוצרים והשירותים הבאים:

באתר האינטרנט:

שינויים באתר הפעולות. אתר הפעולות החדש ללקוחות פרטיים המשיך להשתנות ולהציע ללקוחות חווית משתמש ייחודית ומתקדמת: **הצגת תעודת זהות בנקאית.** אפשרות להפקת דוח שנתי, המציג בפני הלקוח מידע אודות כלל הנכסים, ההתחייבויות והפעילות השוטפת בחשבון;

מכשירים פיננסיים - מצב חשבון ושיערוך היסטורי. מידע ללקוחות בעלי חשבון נגזרים פיננסיים, אודות פירוט ושערוך העסקות הפתוחות, ע"פ השער הרצוי והעסקות שהיו פתוחות בסוף יום עסקים נבחר, ע"פ השער היציג.

פקודות מתקדמות בניירות ערך. נוספה האפשרות לפעול בפקודות המתקדמות "מותנית שער" (STL) STOP LOSS, "קרחון" (ICE) ICEBERG, "מידי והכול" (FOK) Fill Or kill או בטל" (IOC) IMMEDIATE OR CANCEL.

הצגת סיכום שיחת ייעוץ באינטרנט. שירות המאפשר ללקוחות מיועצים לצפות בשיחות הייעוץ שלהם עד 3 שנים לאחור. **שירות "תכנון אישי" באתר הבנק.** הכלי החדש מציג למנוי דיסקונט@באינטרנט את התמונה הכוללת על התנהלותו הפיננסית, ומסייע לו לזהות ולתכנן בצורה נבונה את הוצאותיו והכנסותיו. באמצעות שירות זה יכול הלקוח לקבל תמונה על הוצאותיו והכנסותיו לפי קטגוריה, לצפות בנתונים כתזרים מזומנים, לנהל תקציב חודשי, להגדיר התראות ולהגדיר חיסכון למטרה.

איתור חשבונות אבודים באמצעות האינטרנט. בהתאם למידע בנק ישראל לאיתור חשבונות רדומים או פיקדונות ללא תנועה, על שם הלקוח או שמות קרובי משפחה שנפטרו, עלתה היכולת להעביר בקשה באמצעות אתר הבנק לאיתור חשבונות אלה.

באפליקציית הסלולר:

אפליקציית חדשה ללקוחות פרטיים. האפליקציה החדשה מציבה סטנדרט חדשני ומתקדם של חוויית משתמש, מאפשרת באופן בלעדי וייחודי ללקוחות דיסקונט הזדהות בטביעת אצבע ("דיסקונט Touch"), לא רק באיפון אלא לראשונה בישראל גם במכשירי אנדרואיד, ומציפה תובנות על מצב חשבון של הלקוח. האפליקציה הושקה בתחילת חודש יולי 2016.

האפליקציה כוללת גם אפשרות להצטרף לשירות "מבט זריז" שבו מוצג מידע בסיסי ללא הזדהות על יתרת העו"ש, 3 תנועות אחרונות, סך הכל חיוב בכרטיסי אשראי וסך הכל שווי תיק ניירות ערך.

הלקוחות זוכים לחוויה מתקדמת של קבלת מידע וביצוע פעולות במגוון רחב של עולמות תוכן בנקאיים, מעבר בין הנושאים הראשיים בדפדוף מסך לצדדים (swipe) ומעבר מהיר לביצוע פעולות ותפריט ראשי זמינים מכל מסך.

כמו כן, לאחר הכניסה הראשונית והזדהות מלאה, הכניסה הבאה לאפליקציה מתאפשרת באמצעות הזנת סיסמה בלבד.

במהלך השנה עלו שירותים נוספים באפליקציה:

משיכת מזומן ללא כרטיס. השירות החדש מאפשר ללקוח שאין ברשותו כרטיס אשראי, או ששכח את הקוד הסודי של הכרטיס, להזמין כסף באפליקציה ולמשוך אותו מהכספומט בהקשת "קוד משיכה" וסכום.

מידע על הלוואות באפליקציה. בנוסף לאפשרות קבלת הלוואה מיידית מותאמת אישית, שהיתה קיימת עד כה, מוצג ללקוח פירוט הלוואות בחשבון, כגון: יתרה, חוזר החודשי, כמות תשלומים שנותרו, התראות ולוח סילוקין.

מידע על מטבע חוץ. פירוט חשבונות המט"ח, הכולל יתרה, 32 תנועות אחרונות לכל מטבע, תנועות עתידיות, שערים יציגים ועוד.

אפשרויות נוספות במידע על התנועות בעו"ש. חיפוש תנועות עד חצי שנה לאחור, סינון לפי סוג תנועה והצגת יתרה אחרונה ליום עסקים.

הפקדת שיקים בין בנקים. בחשבון פרטי או עסק קטן, נוספה האפשרות להפקיד באמצעות האפליקציה גם שיקים של בנקים אחרים מלבד דיסקונט.

אפליקציית "עסקים+ משודרגת." עדכון גרסה לאפליקציית עסקים+ הקיימת - הגרסה החדשה תומכת בכל השירותים הקיימים בעסקים+ באינטרנט (מבוססת על תשתית אתר האינטרנט המותאם לגלישה בסלולר).

הקמת יחידת פינטק וחדשנות

כחלק מהיערכות הבנק לבנקאות העתידית במסגרת התכנית האסטרטגית, הוקמה יחידת פינטק וחדשנות בחטיבת תכנון אסטרטגיה וכספים. מטרת היחידה הינה יצירת שיתופי פעולה עם חברות פינטק ושילובן בהצעות הערך ללקוח, בסביבת העבודה של הבנקאי ובמערכות הבנק.

קווי התפתחות עיקריים בארץ ובעולם בשנת 2016

התפתחויות בכלכלת העולם

כללי. שנת 2016 התאפיינה בסביבת אי ודאות כלכלית ופוליטית ובצמיחה עולמית מתונה. הצריכה הפרטית הוסיפה להוביל את הצמיחה במדינות המפותחות, בעוד התעשייה והיצוא המשיכו להפגין חולשה. בנוסף, השנה התאפיינה בעליה מתונה בסביבת האינפלציה. כלכלת ארה"ב צמחה בשנת 2016 בשיעור של 1.6%, האטה ביחס לצמיחה של 2.6% בשנת 2015. גוש האירו צמח בשיעור של 1.7%, בהשוואה ל-2% בשנת 2015. להערכת קרן המטבע הבינלאומית, התוצר העולמי צמח בשנת 2016 בשיעור של 3.1%. במקביל, נמשכת מגמת הירידה בשיעור האבטלה, לרמה של 4.8% בארה"ב ו-10% בגוש האירו, לעומת 5.3% ו-10.9% בשנת 2015, בהתאמה. כלכלת סין צמחה בשיעור של 6.7%, לעומת 6.9% בשנת 2015, וניכר כי החששות בנוגע לירידה חדה בקצב הצמיחה היו מוגזמים.

לאחר אינפלציה אפסית במחצית הראשונה של השנה, במחצית השנייה של השנה נרשמה עליה בסביבת האינפלציה, על רקע עליה במחירי הסחורות, בהובלת מחיר הנפט. בסיומה של השנה, בארה"ב ובגוש האירו נרשמה אינפלציה נמוכה מיעדי הבנקים המרכזיים. הצמיחה המתונה, לצד סביבת האינפלציה הנמוכה, תמכו בהמשך מדיניות מוניטרית מרחיבה במרבית הכלכלות המפותחות בעולם. לאור שיפור בנתוני המקרו והתאוששות האינפלציה, ארה"ב הייתה לכלכלה היחידה שהעלתה את הריבית במהלך השנה החולפת. אם כי, גם שם, בסוף השנה, המדיניות המוניטרית נותרה מרחיבה. בגוש האירו, ה-EBC הוריד את הריבית המוניטרית ואת הריבית על עודפי המזילות, והאריך את תוכנית רכישות האג"ח עד לסוף שנת 2017. במקביל, הבנק המרכזי של יפן הפעיל מדיניות חדשנית (מרחיבה) של שליטה על עקום התשואות.

שווקים פיננסיים. המסחר במניות בעולם התאפיין בתנודתיות רבה בתחילת השנה, על רקע חששות בנוגע ליציבותה של סין וירידה חדה במחיר הנפט, ולאחר מכן על רקע האירועים הפוליטיים, בעיקר משאל העם בבריטניה בסוגיית ההיפרדות מגוש האירו והבחירות בארה"ב.

השינויים במדדי המניות המובילים שנרשמו במהלך השנים 2015 ו-2016

מדד	2016	2015
S&P 500	9.5%	(0.7%)
DAX	6.9%	9.5%
MSCI Emerging Markets	8.6%	(17.0%)

בארה"ב, אי הודאות סביב האירועים הפוליטיים ותוואי הריבית הצפוי, הובילו לתנודתיות גבוהה בתשואות איגרות החוב הממשלתיות. בסוף שנת 2016, לאחר בחירתו של טראמפ ולאור הצפי למדיניות מוניטרית מרחיבה, עלו תשואות האג"ח ל-10 שנים לרמה של 2.44%.

תשואות איגרות החוב הממשלתיות

תשואה אג"ח ל-10 שנים	31.12.16	31.12.15
ארה"ב	2.4%	2.3%
גרמניה	0.21%	0.63%

בשנת 2016 התחזק הדולר מול מרבית המטבעות בעולם, בעוד שהאירו המשיך להחלש. זאת, על רקע הציפיות להרחבה פיסקאלית משמעותית והמשך תהליך העלאת הריבית בארה"ב, בעוד שבאירופה צפויה לשרור מדיניות מוניטרית מרחיבה.

השינויים בדולר מול מטבעות נבחרים

שער חליפין	2016	2015
אירו	3.2%	10.3%
יין יפני	(2.8%)	0.6%
פאונד בריטי	16.3%	5.4%

לאחר ירידה חדה במחירי הסחורות במהלך שנת 2015, בשנת 2016 נרשמה התאוששות בהובלת מחירי האנרגיה.

השינויים במדדי סחורות נבחרים

2015	2016	
(25.5%)	27.8%	מדד הסחורות – GSCI
(35.0%)	52.4%	מחיר הנפט (Brent)
(30.5%)	45.0%	מחיר הנפט (WTI)
(10.6%)	8.0%	זהב

קווי התפתחות עיקריים של המשק הישראלי**בללי**

בשנת 2016 צמח המשק בקצב גבוה של 4%, והתוצר העסקי צמח בשיעור של 4.2%. התוצר לנפש צמח בשיעור של 2%. הצריכה הפרטית וההשקעות בנכסים קבועים הובילו את הצמיחה עם גידול חד של 6.3% ו-11.3%, בהתאמה. בנוסף, ההוצאה לצריכה ציבורית ללא יבוא בטחוני התרחבה ב-3.6%, והיצוא צמח ב-3%. שוק העבודה הראה שיפור במהלך שנת 2016. שיעור האבטלה הממוצע ירד מ-5.3% בשנת 2015 ל-4.8% בשנת 2016, תוך עליה בשיעור התעסוקה. בסך הכול, במהלך שנת 2016 נוספו למשק כ-100 אלף מועסקים, מרביתם בסקטור העסקי. במקביל, השכר הממוצע למשרת שכיר עלה במהלך השנה החולפת, בשיעור ריאלי של 2.3%.

התפתחויות עיקריות בענפי המשק

נתוני הייצור התעשייתי (תעשייה ללא כריה וחציבה) מעידים על התכווצות של 0.3% בשנת 2016, כאשר ניכרת שונות משמעותית בין העוצמות הטכנולוגיות. מדד הייצור בענפי הטכנולוגיה העילית התכווץ בשיעור של 5.8%. בעוד, ביתר המגזרים נרשמה צמיחה. סביבת הריבית הנמוכה ושיעור האבטלה הנמוך תומכים בצריכה הפרטית, עם עליה של כ-6% בפדיון במסחר הסיטונאי והקמעונאי, ועליה של 8.7% ברכישות בכרטיסי אשראי בשנת 2016.

התפתחות בפעילות המשק מול חו"ל

בשנת 2016 הסתכמו ההשקעות הישירות של תושבי חוץ בישראל בכ-12.3 מיליארד דולר, בהשוואה ל-11.5 מיליארד דולר בשנת 2015. ההשקעות הפיננסיות של תושבי חוץ בבורסה של תל אביב הסתכמו בתקופה הנסקרת במימושים של כ-0.8 מיליארד דולר, לעומת השקעה של כמיליארד דולר בשנת 2015. הירידה האמורה נבעה ממימושים של מניות בסכום של 408 מיליון דולר, לעומת השקעה של כ-1.7 מיליארד דולר בשנת 2015. ההשקעות הפיננסיות בניירות ערך סחירים של תושבי ישראל בחו"ל הסתכמו בשנת 2016 ב-1.6 מיליארד דולר. זאת, על רקע מימושים של כ-0.7 מיליארד דולר במניות, לצד השקעה של כ-2.3 מיליארד דולר באגרות חוב.

השינויים שנרשמו בהשקעות המשק מול חו"ל

שינוי	2015	2016	השקעות תושבי חוץ בישראל
מיליוני דולרים			
7.1%	11,511	12,324	סך-הכל השקעות ישירות
(6.7%)	3,141	2,929	סך-הכל השקעות פיננסיות
	(648)	(70)	מזה: אג"ח ממשלתי ומק"מ
	1,686	(408)	מניות
שינוי	2015	2016	השקעות תושבי ישראל בחו"ל
מיליוני דולרים			
26.4%	9,886	12,498	סך-הכל השקעות ישירות
(84.1%)	9,905	1,579	סך-הכל השקעות פיננסיות

התפתחות שערי חליפין ואינפלציה

שיעור האינפלציה השנתי היה שלילי לאורך כל שנת 2016, ועמד בחודש דצמבר על שיעור שלילי של 0.2%. סביבת האינפלציה השלילית היא תוצאה, בעיקר, של מדיניות ממשלתית להוזלת המחירים לצרכן, התחזקות השקל ואינפלציה גלובאלית נמוכה. בתקופה הנסקרת, השקל התחזק ב-1.5% ו-4.8% מול הדולר והאירו, בהתאמה. במונחי שער החליפין האפקטיבי התחזק השקל ב-4.8%.

מדיניות פיסקלית ומוניטרית

מדיניות פיסקלית. הגירעון התקציבי הסתכם בשנת 2016 בכ-26 מיליארד ש"ח המהווים כ-2.15% מהתוצר. בתקציב המקורי לשנת 2016 תוכנן גירעון בסך של 35 מיליארד ש"ח, שהיו כ-2.9% מהתוצר החזוי בתקציב המקורי. הסטייה של הגירעון בפועל מהגירעון המתוכנן בתקציב, נובעת בעיקרה מעודף גביה בסך של 8.8 מיליארד ש"ח. זאת, על רקע יבוא חריג של כלי רכב, עליה בשכר, היקף עסקאות גבוה בשוק הדיור והגברת האכיפה ומאמצי הגביה של רשות המיסים.

מדיניות מוניטרית. המדיניות המוניטרית של בנק ישראל בתקופה הנסקרת המשיכה להיות מרחיבה מאוד, כאשר הריבית נותרה בשפל של 0.1%. זאת, בשל סביבת האינפלציה הנמוכה, הרחוקה מהגבול התחתון של יעד האינפלציה, ומגמת התחזקות של השקל. בנוסף, בנק ישראל התערב במסחר במטבעות ורכש דולרים מעבר למתוכנן על פי תכנית הגז, במטרה למנוע התחזקות נוספת של השקל.

שוק ההון

התקופה הנסקרת התאפיינה בתנודתיות גבוהה בשוק ההון המקומי, בעיקר לאור ההתפתחויות הגלובליות ובהתאם למגמה העולמית, נרשמו ברבעון הרביעי עליות מרשימות. בסיכום התקופה, המדדים המרכזיים רשמו ירידות שערים, בין היתר בשל חולשה בסקטורים דומיננטיים, כגון: תרופות וגז.

שינויים במדדי מניות נבחרים בשנים 2015 ו-2016

מדד	2016	2015
המניות הכללי	2.2%	11.8%
ת"א 25	(3.8%)	4.4%
ת"א 100	(2.5%)	2.0%
ת"א בנקים	17.8%	7.3%
ת"א טק-עילית	16.1%	1.8%
נדל"ן 15	17.0%	1.1%

המסחר באיגרות החוב הממשלתיות בישראל התאפיין במהלך השנה בירידת תשואות בהתאם למגמה העולמית. ברבעון האחרון של השנה, התהפכה המגמה, ולאחר הבחירות בארה"ב, נרשמה עליית תשואות חדה. בסיכומה של התקופה, תשואות איגרות החוב השקליות ל-10 שנים נותרה ללא שינוי מהותי, והן נסחרו בסוף השנה ברמה של 2.1%. באיגרות החוב הקונצרניות נגזר המסחר, במידה רבה, ממגמת המסחר באיגרות החוב הממשלתיות, אך גם מפתחה מתונה של מרווחים.

השינויים שנרשמו במדדי איגרות חוב נבחרים במהלך השנים 2015 ו-2016

מדד	2016	2015
אג"ח כללי	1.8%	1.8%
אג"ח ממשלתי כללי	0.8%	1.7%
אג"ח ממשלתי שקלי	1.1%	3.0%
אג"ח ממשלתי צמוד	0.4%	(0.2%)
אג"ח קונצרני כללי	3.9%	1.9%
אג"ח קונצרני צמוד	4.0%	0.4%
תל בונד שקלי	2.4%	2.2%

בשנת 2016 הסתכמו גיוסי ההון באמצעות איגרות החוב הקונצרניות בסך של 62.8 מיליארד ש"ח, לעומת 51.6 מיליארד ש"ח בשנת 2015. מתוך סכום זה, 16.6 מיליארד ש"ח הונפקו על ידי הבנקים, לעומת 18.3 מיליארד ש"ח בשנת 2015.

תיק הנכסים שבידי הציבור

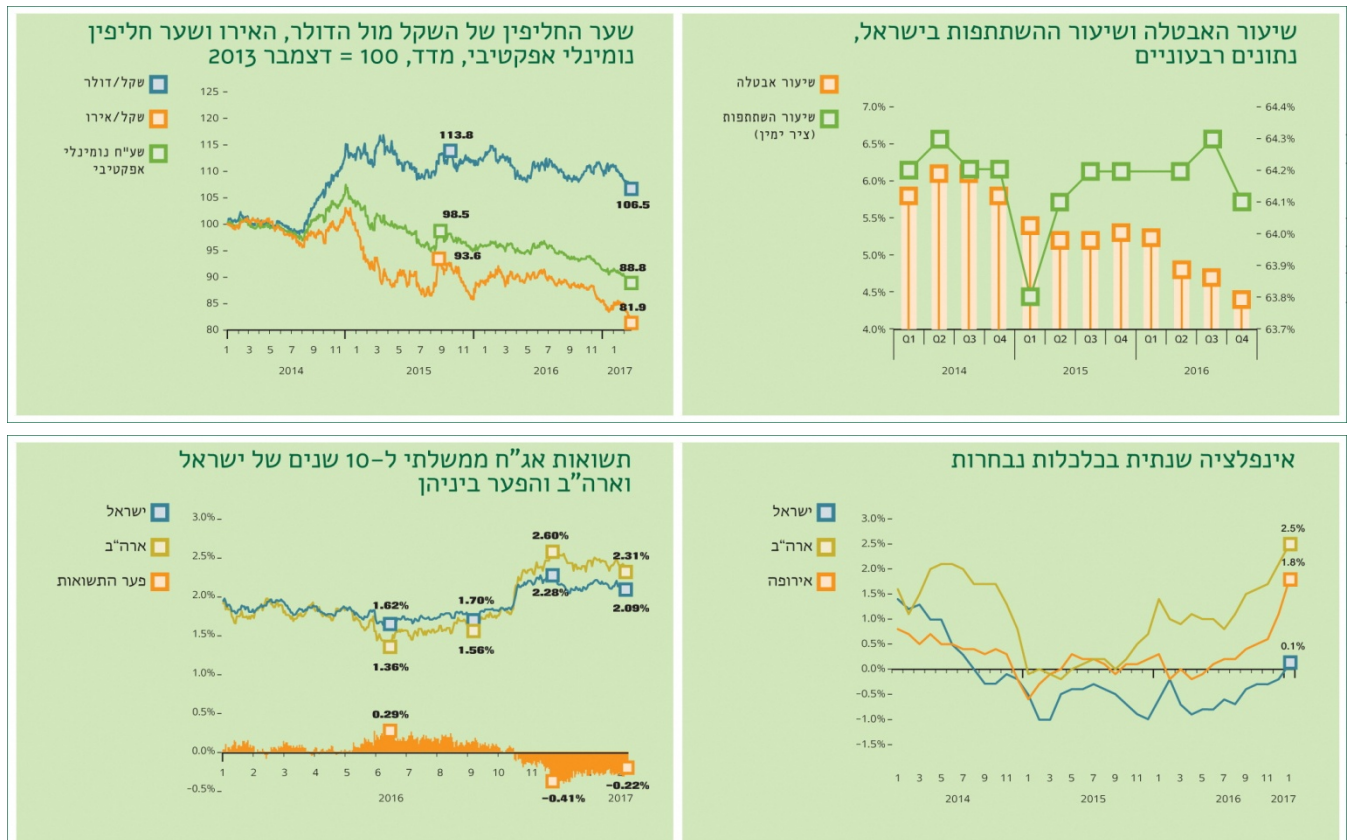
שווי תיק הנכסים הכספיים שבידי הציבור עלה במהלך שנת 2016 ב-3.6% והסתכם בסוף השנה ב-3.4 טריליון ש"ח. הגידול האמור בשווי הנכסים נבע במידה ניכרת מגידול של כ-5.2% במזומן ופיקדונות בישראל ומגידול של כ-6% באג"ח חברות בישראל. מנגד, רכיב המניות בארץ ובחול ירד ב-2.5% וכ-4%, בהתאמה. בנוסף, שווי הנכסים באג"ח ממשלת ישראל (סחיר) ירד בכ-6%.

התפלגות תיק הנכסים שבידי הציבור

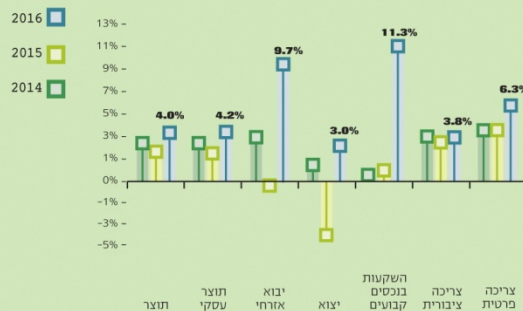
מניות	דצמבר 2016	דצמבר 2015
נכסים לא צמודים	22.2%	22.9%
נכסים צמודים למדד	36.1%	35.1%
נכסים צמודים למט"ח	12.6%	12.6%

התפתחויות כלכליות עיקריות בחודשים ינואר-מרס 2017⁶

שנת 2017 נפתחה עם עליות בשווקים הפיננסים, ועליה ושיפור במדדי הסנטימנט הן של הצרכנים והן של התעשייה. זאת, על רקע הצפיות להרחבה פיסקאלית משמעותית בארה"ב והקלות רגולטוריות על הפעילות העסקית. במקביל, נמשכת העליה בסביבת האינפלציה על רקע עליית מחירי האנרגיה וסחורות נוספות. הנתונים בארה"ב ממשיכים להצביע על שיפור בשוק התעסוקה. במהלך חודש מרס העלה הפד את הריבית ב-0.25%, והשווקים הפיננסיים מגלים שתי העלאות ריבית נוספות במהלך שנת 2017. מנגד, באירופה צפויה המדיניות להיותר ללא שינוי במהלך השנה הקרובה. בישראל, שוק העבודה שומר על מומנטום חיובי, ונתוני יצוא הסחורות מצביעים על התאוששות. במקביל, התחזק השקל מתחילת השנה ב-2.6%, במונחי שער החליפין האפקטיבי. סביבת האינפלציה בישראל נמוכה משמעותית משאר העולם המערבי, וציפיות האינפלציה הקצרות רשמו ירידה.

שיעור הצמיחה בישראל – רכיבים נבחרים

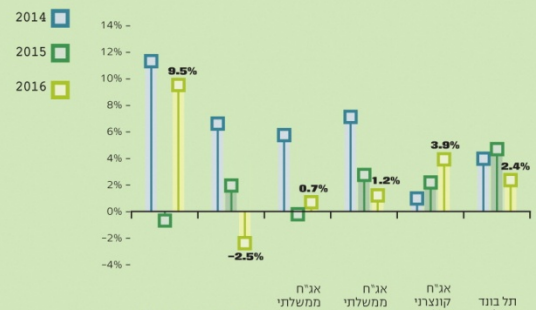
צמיחה רבעונית (בשיעור שנתי) בכלכלות נבחרות

מדדי סחורות נבחרים, מדדים, דצמבר 2014 = 100

שיעור שינוי שנתי במדדים נבחרים

חקיקה ופיקוח

כללי

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והוראות שחלקם ייחודיים למערכת הבנקאית, וחלקם, גם אם אינם ייחודיים כאמור, משפיעים על מקטעים מהותיים מפעילותו. מסגרת זו מבוססת בעיקר על הדין הישראלי, על רבדי השונים, אולם במספר תחומים מושפעת התנהלות הבנק גם מהוראות הדין הזר, ככל שיש להן תחולה אקסטרטוריאליה הנוגעת לפעילותו.

פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם המפקח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק. אלו מגדירים, בין היתר, את גבולות הפעילות המותרת לבנק, את הפעילות המותרת לחברות בת וחברות קשורות לקבוצת הבנק ואת תנאי השליטה והבעלות בהן, את מערכות היחסים בין הבנק ללקוחותיו, את השימוש בנכסי הבנק ואת אופן הדיווח על הפעילות האמורה למפקח על הבנקים ולציבור.

בצידם כפוף הבנק לחקיקה עניפה המסדירה את פעילותו בשוק ההון הן עבור לקוחותיו והן עבור עצמו (למשל בתחום ייעוץ ההשקעות וניהול תיקי לקוחות, ייעוץ פנסיוני, השקעות משותפות בנאמנות, כלל הפעילות של קופות הגמל, ומגבלות על פעילות בתחום הביטוח).

חוקים נוספים, בנושאים ייחודיים, מטילים על בנקים, והבנק בכללם, חובות וכללים ספציפיים. כך, למשל, החקיקה הקשורה באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, חוק נתוני אשראי, חקיקה הקשורה בהלוואות לדיור, דיני הערבות וכו'.

בנוסף לאלה קיימת חקיקה נוספת שבשל הקשר שלה לפעילות הבנק יש לה השפעה רבה על התנהלותו. לעניין זה ראוי להזכיר, בין היתר, את דיני ההוצאה לפועל, דיני פירוקים וכינוסים, חוקים המתייחסים למגזרים ספציפיים (רשויות מקומיות, נוטלי משכנתאות, המגזר החקלאי) וחוקי מס שונים. פעילותם של הבנק ושל חברות הבת נתונה לפיקוח וביקורת של הפיקוח על הבנקים וכן של גורמים מפקחים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות ערך והממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר. גורמים אלה עורכים מעת לעת ביקורות בבנק ובחברות הבת בקשר עם תחומי הפעילות השונים.

הבנק וחברות הבת פועלים על מנת לעמוד בחובות החלות עליהם מכוח הוראות הדין האמורות.

במרבית החוקים החלים על פעילות הבנק קיימת האפשרות להטיל עליו עיצומים כספיים בגין הפרות של הוראות החוקים והוראות חקיקת המשנה (לרבות חוזרים והנחיות) שהוצאו או יוצאו מכוחם. להלן, בתמצית, פירוט של שינויי חקיקה ויוזמות חקיקה רלוונטיים לתקופת הדוח אשר משפיעים או עשויים להשפיע באופן משמעותי על פעילות הבנק או הקבוצה.

חקיקה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים

חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה).

התשע"ו-2017

ביום 1 בספטמבר 2016 פורסמו המלצות הוועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים ("ועדת שטרם"). בהמשך לכך, ביום 31 בינואר 2017 פורסם ברשומות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 ("החוק"), שעיקר הוראותיו מבוססות על המלצות ועדת שטרם. להלן עיקרי החוק:

- 1.1 איסור על בנק ששווי נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד עולה על 20% מסך שווי הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית ("בנק בעל היקף פעילות רחב"), לעסוק בתפעול הנפקת כרטיסי חיוב, לעסוק בסליקה של עסקאות בכרטיסי חיוב ולשלוט או להחזיק אמצעי שליטה בתאגיד העוסק בעיסוקים כאמור. בהוראה זו אין כדי לגרוע מהאפשרות של בנק בעל היקף פעילות רחב להתקשר עם אחר לצורך תפעול הנפקה של כרטיסי חיוב או להתקשר עם סולק כספק. תחילתו של האיסור בתום שלוש שנים מיום 31 בינואר 2017 ("יום התחילה"), ולגבי תאגיד בנקאי גדול, שמכר לפחות 60% אחוזים ממניותיו בחברת כרטיסי אשראי ובלבד שלפחות 25% ממניותיו הונפקו לציבור - ארבע שנים מיום התחילה.
- 1.2 בתקופה שמתום ארבע שנים מיום התחילה ועד שש שנים ממועד זה מוסמך שר האוצר לקבוע, בהסכמת נגיד בנק ישראל ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, כי איסור כאמור בסעיף 1.1 לעיל יחול גם על תאגיד בנקאי שמחזיק שיעור נמוך מעשרים אחוזים, ובלבד שלא יפחת מעשרה אחוזים, וזאת בשים לב, בין השאר, למצב התחרות בשוק האשראי. יצוין, כי נכון למועד הדוח הבנק אינו מוגדר כ-"בנק בעל היקף פעילות רחב", כהגדרת המונח בחוק.
- 1.3 נקבעו הוראות שונות שיחולו על תאגידים בנקאיים במטרה להבטיח את הגברת התחרות במתן השירותים הפיננסיים, כמפורט להלן:
 - 1.3.1 תאגיד בנקאי לא ישנה לרעה תנאים בהסכם התקשרות עם לקוח רק בשל כך שהלקוח התקשר או מעוניין להתקשר בהסכם קבלת שירותים פיננסיים מגוף פיננסי אחר.
 - 1.3.2 נאסר על תאגיד בנקאי למנוע, במעשה או במחדל, מגוף פיננסי העוסק בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב שמנפיק התאגיד הבנקאי ("גוף מתפעל"), להעניק שירותים פיננסיים, לרבות מתן אשראי, ללקוחות התאגיד הבנקאי. תאגיד בנקאי גם לא יגביל גוף מתפעל במתן שירותים כאמור.
 - 1.3.3 תאגיד בנקאי לא ימנע, במעשה או במחדל, מגוף מתפעל, המפוקח על פי דין, לעשות שימוש במידע שהגיע לגוף המתפעל אגב ביצוע הנפקה או אגב ביצוע תפעול הנפקה של כרטיסי חיוב, לצורך מתן שירותים כמנפיק, לצורך מתן אשראי ולצורך פעילות הנלווית למתן שירותים כמנפיק או למתן אשראי, וזאת בתנאי שהלקוח נתן את הסכמתו מראש לשימוש כאמור.
 - 1.3.4 החל מתום שנתיים מיום התחילה, יציג התאגיד הבנקאי, לבקשת הלקוח, מדי יום או מדי תקופה ארוכה יותר, את יתרת חשבון העובר ושב של הלקוח לגוף פיננסי, המפוקח על פי דין, שהלקוח ביקש שמידע כאמור יימסר לו.
 - 1.3.5 החל מתום שנתיים מיום התחילה, אם פנה לקוח לתאגיד בנקאי בבקשה להתקשר עמו בחוזה להנפקת כרטיסי אשראי, או שהתאגיד הבנקאי פנה ללקוח להציע לו להתקשר בחוזה כרטיס אשראי, יחוייב התאגיד הבנקאי להפיץ גם את כרטיסי האשראי של מנפיקים הקשורים עם התאגיד הבנקאי בהסכם הפצה.
 - 1.3.6 תאגיד בנקאי לא יסרב סירוב בלתי סביר להתקשר עם מנפיק בהסכם הפצה. לעניין זה מוצע כי התניית תנאים בלתי סבירים תיחשב כדין סירוב בלתי סביר.
 - 1.3.7 החל מתום שנתיים מיום התחילה, יציג התאגיד הבנקאי, לבקשת הלקוח, מידע על עסקאות שנעשו באמצעות כרטיסי החיוב של הלקוח (לרבות עסקאות שנעשו באמצעות כרטיסי חיוב שהנפיק מנפיק אחר, שאינו התאגיד הבנקאי) שהתשלום בעדן נעשה בדרך של חיוב חשבון העובר ושב של הלקוח בתאגיד הבנקאי. אם התאגיד הבנקאי הוא מנפיק, אופן הצגת המידע על עסקאות שנעשו באמצעות כרטיסי חיוב שהנפיק מנפיק אחר יהיה זהה לאופן הצגת המידע על עסקאות באמצעות כרטיס חיוב שמנפיק התאגיד הבנקאי.
 - 1.3.8 החל מתום חודשיים מיום התחילה, חל איסור על תאגיד בנקאי לסרב סירוב בלתי סביר לבקשת לווה למתן הסכמתו לשעבוד נוסף של נכס, נחות בדרגה, לטובת נושה אחר. כן נקבע כי מימוש שעבוד לטובת נושה אחר - יעשה רק בהסכמת התאגיד הבנקאי. התאגיד הבנקאי לא יסרב לתת את הסכמתו אלא מטעמים סבירים. הוראות אלו לא יחולו ביחס לשעבוד שנוצר בטרם חלפו חודשיים מיום התחילה.

1.4 במהלך תקופת מעבר שתחל ביום התחילה ותסתיים בתום חמש שנים מהמועד האמור, ולגבי בנק בעל היקף פעילות רחב - עד תום שלוש שנים מהמועד ההפרדה או עד תום חמש שנים מיום התחילה, לפי המאוחר ("תקופת המעבר"), יחולו מגבלות על בנק המנפיק כרטיסי חיוב שערב יום פרסום החוק שלט או החזיק אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב, כלהלן:

1.4.1 בנק יבצע את תפעול ההנפקה של כרטיסי החיוב שהוא מנפיק באמצעות חברה מתפעלת, ויאפשר לחברה המתפעלת להיות צד לחוזה כרטיס החיוב.

1.4.2 מתום שנתיים מיום פרסום החוק ועד תום תקופת המעבר, לא יבצע בנק, באמצעות חברה מתפעלת אחת, תפעול הנפקה של יותר מ-52% מסך כרטיסי האשראי החדשים שמנפיק הבנק ללקוחותיו. שר האוצר רשאי לשנות את השיעור האמור בכל עת במהלך תקופת המעבר, בהסכמת הנגיד ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, אם מצא כי הדבר מוצדק לשם קידום התחרות בתחום האשראי. התקשרות של בנק עם חברה מתפעלת לצורך ביצוע תפעול הנפקה לכרטיסי אשראי חדשים שהבנק מנפיק ללקוחותיו, תעשה לאחר עריכת הליך המקנה לכל חברה מתפעלת הזדמנות נאותה והוגנת להציע את שירותיה.

1.5 במהלך תקופת המעבר יחולו על בנק בעל היקף פעילות רחב, אשר מנפיק כרטיסי חיוב, הוראות נוספות, בין היתר בנוגע לחלוקת ההכנסות הנובעות מתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב ומפעילות הלקוחות בכרטיסי חיוב, בין בנק כאמור לבין חברת כרטיסי החיוב; למועד הפניה ללקוח בעניין חידוש כרטיס אשראי; למגבלות לעניין סך מסגרות האשראי בכרטיסי החיוב של לקוחותיו.

1.6 מתום שנה מיום התחילה ועד למועד שיקבע שר האוצר, לא תסרב חברה מתפעלת להתקשר עם בנק או עם בעל רישיון לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, לשם תפעול הנפקה של כרטיס חיוב שמנפיק הבנק או בעל הרישיון, מטעמים בלתי סבירים.

1.7 במהלך תקופת המעבר רשאית חברת כרטיסי חיוב לעשות שימוש בפרטי ההתקשרות של לקוח שהגיעו לידיה כדין לפני או במהלך תקופת המעבר אגב ביצוע תפעול ההנפקה של כרטיס חיוב בעבור בנק, לשם פנייה ללקוח לצורך הצעה למתן שירותים כמנפיק או לצורך הצעה למתן אשראי, גם מבלי שהלקוח נתן את הסכמתו. בפניית הראשונה אל הלקוח, חברת כרטיסי החיוב תידע אותו בדבר זכותו לבקש שלא יעשה שימוש בפרטי ההתקשרות שלו.

1.8 נקבעו הוראות בנוגע לאיסור רכישת אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב. כך בין היתר בנק לא ירכוש מבנק בעל היקף פעילות רחב אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב. בנוסף, אדם המחזיק יותר מ-5% מסוג מסוים של אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב אחת, לא ישלוט בחברת כרטיסי חיוב נוספת ולא יחזיק בה יותר מ-5% מסוג מסוים של אמצעי שליטה. לעניין זה, יראו חברות כרטיסי חיוב שערב יום התחילה נשלטו בידי אותו אדם, כחברת כרטיסי חיוב אחת.

1.9 נקבעו הוראות לעניין שליטה, החזקת אמצעי שליטה ומינוי דירקטורים במפעיל מערכת ממשק - נקבע כי גורם אחד לא ישלוט ולא יחזיק יותר מ-10% מסוג מסוים של אמצעי שליטה במפעיל של מערכת ממשק כאמור. הנגיד, בתנאים הקבועים בחוק, יהיה רשאי לקבוע שיעור שונה מהאמור לעיל. מי שהחזיק במפעיל ערב יום התחילה, יהיה רשאי להחזיק באותם אמצעי שליטה עד תום ארבע שנים מיום הפרסום, ובלבד שאמצעי השליטה שהוא מחזיק מעל 10% לא יקנו לו זכויות הצבעה וזכויות למינוי דירקטורים במפעיל החל מיום 1 ביוני 2017.

בעקבות פרסום החוק, נבחנת האפשרות לביצוע מיזוג בין שב"א למס"ב ובמסגרת זו נערכה פניה מקדמית לרשות ההגבלים העסקיים לקבלת אישור להעדר צורך בהגשת הודעות מיזוג בגין מיזוג כאמור.

1.10 במסגרת החוק תוקן חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016, ונוסף לו פרק בנושא שירות להשוואת עלויות פיננסיות, שעיקריו: חובה המוטלת על גוף פיננסי לאפשר ללקוח או לנותן שירות להשוואת עלויות, שקיבל ייפוי כוח מאת הלקוח, לבקשת הלקוח או נותן השירות, לפי העניין, לצפות באופן מקוון במידע פיננסי הנוגע ללקוח והנמצא בידי הגוף הפיננסי; השימושים המותרים לנותן שירות להשוואת עלויות במידע הפיננסי המקוון; הסמכת שר המשפטים (בהתייעצות עם נגיד בנק ישראל והממונה על הגבלים עסקיים ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת) לקבוע תקנות לעניין צפיה ושימוש במידע פיננסי; הסמכת המפקח על שירותים פיננסיים ליתן הוראות לעניין שימוש במידע פיננסי מקוון; ניהול מרשם של נותני שירות להשוואת עלויות; הגדרת חובות אמון וזהירות של נותן שירות להשוואת עלויות. תחילתו של הפרק האמור ביום בו ייקבעו תקנות ראשונות לעניין צפיה ושימוש במידע פיננסי מקוון. תקנות ראשונות כאמור ייקבעו לא יאוחר משישה חודשים מיום התחילה. לאחרונה הופצה טיוטת תקנות בנושא רישום במרשם של נותני שירות להשוואת עלויות, ביטוח והתליה של רישום.

1.11 איסור לסירוב בלתי סביר להתקשרות סולק עם מאגד או למניעת התקשרות בין מאגד לספק.

בתום 18 חודשים מיום התחילה, בהתקיים תנאים מסוימים שנקבעו בחוק, רשאי שר האוצר, בהתייעצות עם הנגיד והממונה על הגבלים עסקיים, לקבוע כי בנק שאינו בעל היקף פעילות צר (בנק בעל היקף פעילות צר - בנק ששווי נכסיו המאזניים, על בסיס מאוחד, אינו עולה על 10% מסך שווי הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית), חייב למכור ולתפעל שירותי מחשוב המשמשים בעיקר את הבנק, ולהשכיר מקרקעין המשמשים את הבנק לצרכים אלה, לגופים פיננסיים.

1.12 הוקמה ועדה לבחינת התחרות בשוק האשראי שתעקוב אחר יישום החוק מיום התחילה ועד תום שש שנים מהמועד האמור. תפקידי הועדה הם לערוך בדיקות תקופתיות של מצב התחרות בשוק האשראי ולאתר חסמים בהתפתחות התחרות בשוק זה; לעקוב אחר יישום הוראות החוק ולהמליץ על צעדים לשיפור ולהגברת התחרות בשוק האשראי; להמליץ לעניין הפעלת סמכות שר האוצר בנוגע להרחבת האיסור על תאגידים בנקאיים נוספים לעסוק בתפעול הנפקה ובסליקה של כרטיסי חיוב, לשלוט או להחזיק באמצעי שליטה בתאגיד שעוסק בעיסוקים כאמור. הוועדה

תפרסם בתוך 90 ימים ממועד הקמתה, תבחינים מדידים לבחינת הצלחה בהגברת התחרות בשוק הבנקאות. תחילתו של החוק ביום פרסומו ואולם לגבי חלק מן ההוראות נקבעו מועדי תחילה מאוחרים יותר, כפי שצוין לגבי חלק מההוראות כמפורט לעיל. לנושאים המוסדרים בחוק יש השפעה על הבנק וכאל ופעילותם. עם זאת, בשלב זה לא ניתן להעריך את ההשפעה האמורה, לא במונחים של מהות ולא במונחים של כמות. הבנק וכאל בוחנים את משמעויות והשלכות החוק, פועלים ליישום ועוקבים אחר ההתפתחויות בחקיקה וברגולציה, המהלכים וההתפתחויות בשוק בהמשך לפרסום החוק.

חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016

החוק פורסם ביום 1 באוגוסט 2016 ועיקרו בהסדרת ענף השירותים הפיננסיים - שירות בנק פיננסי או מתן אשראי, ופעילותם של נותני שירותים פיננסיים (להלן: "נותן שירותים פיננסיים"). תאגידים בנקאיים אינם בבחינת נותן שירותים פיננסיים לענין החוק. עיקרי החוק: קביעת מפקח על נותני שירותים פיננסיים והוראות לענין הפיקוח על פעילותם; הגדרת חובת רישוי והתנאים למתן שירותים פיננסיים; הגבלות על ניהול עסקים של נותן שירותים פיננסיים; הוראות שונות הנוגעות לפעילותו של נותן שירות פיננסי; היתר לשליטה או להחזקת אמצעי שליטה בנותן שירותים פיננסיים. החוק כולל תיקון עקיף לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, המחיל את משטר איסור הלבנת הון על נותני השירותים הפיננסיים. תחילתו של החוק בעיקרו ביום 1 ביוני 2017 ולענין מי שעיסוקו במתן שירות בנק פיננסי - ביום 1 ביוני 2018.

חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז-2017

החוק פורסם ברשומות ביום 29 בדצמבר 2016 והוא כולל את פרק ט' - הגברת התחרות באשראי הקמעונאי, במסגרתו תוקן חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ז-2016, באופן שהאסדרה והפיקוח מכוחו יחולו על נותני שירותי פיקדון ואשראי נושאי ריבית והשירותים הניתנים על ידם. תחום נוסף שמוסדר במסגרת התיקון - הנפקת כרטיסי אשראי על ידי נותני אשראי כהגדרתם בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים.

הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (תיקון) (שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית), התשע"ז-2016

במסגרת הצעת החוק, שפורסמה ביום 14 בנובמבר 2016, מוצע לתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ז-2016, באופן שהאסדרה והפיקוח מכוחו יחולו גם על נותני שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית והשירותים הניתנים על ידם.

תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (תיקון מס') פלטפורמות מקוונות לתיווך באשראי), התשע"ז-2017

התזכיר, שפורסם ביום 30 בינואר 2017, מבקש לעגן בחקיקה מקטע נוסף של תחומי שירותים פיננסיים שונים, המסדיר את סקטור האשראי החוץ בנקאי באמצעות פלטפורמה המתווכת באופן מקוון - מתן אשראי בין מלווים ללווים שהם יחידים. עיקרי התזכיר: קביעת המפקח על פעילות הפלטפורמות - הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, הגדרת חובת רישוי להפעלת פלטפורמות מקוונות לתיווך אשראי. חובת הרישוי לא תחול על תאגידים בנקאיים; הגדרת הגבלות מיוחדות על בעל רישיון לתיווך מקוון באשראי (החובה לפעול בנאמנות; פעילות באמצעות חשבון נאמנות המתנהל במערכת סגורה בלבד; איסור עיסוק במתן אשראי, אלא על פי כללים שקבע המפקח; איסור גילוי פרטי לקוח; מתן כלים וסמכויות למפקח לצורך הסדרת פעילות הפלטפורמות, לרבות לענין גילוי מידע על ידי בעל פלטפורמה ללווים ולמלווים).

הצעת חוק בנק ישראל (תיקון מס' 4) (הוועדה ליציבות פיננסית), התשע"ז-2017

בהצעת החוק, שפורסמה ברשומות ביום 25 בינואר 2017, מוצע להקים ועדה ליציבות פיננסית, שמטרתה לתאם בין רשויות הפיקוח הפיננסיות - הפיקוח על הבנקים, אגף הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר, הפיקוח על נותני שירותים פיננסיים חוץ-מוסדיים במשרד האוצר, הפיקוח על מערכות תשלומים ורשות ניירות ערך, וכן בין לבין בנק ישראל ומשרד האוצר, ולהביא לשיתוף פעולה ביניהם, לשם תמיכה ביציבותה של המערכת הפיננסית ובפעילותה הסדירה.

הצעת חוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות (תיקון מס' 3). התשע"ה-2015

לאחרונה הופץ נוסח מעודכן של הצעת החוק, שעיקריו: שינוי שמו של החוק ל-"חוק אשראי הוגן"; הרחבת תחולת החוק על מלווים נוספים, לרבות תאגיד בנקאי, תאגידי עזר, סולק, גורם העוסק בהפעלת מערכת לתיווך מקוון באשראי, גופים נותני אשראי וגופים בעלי רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי המוסדרים בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדיים. כמו כן חלק מהוראות החוק יוחלו לגבי מסגרות אשראי; שינויים והגבלות בנוגע לשיעור עלות האשראי המירבי; שינויים והגבלות בנוגע לשיעור ריבית הפיגורים המירבי; שינויים הנוגעים לקביעת הריבית הממשית בחוזה הלוואה; הרחבת חובות הגילוי וההגנות ללווים; קביעת סנקציות פליליות והוספת מנגנון עיצומים כספיים בגין הפרה של הוראות החוק.

טיוטת מתווה להקמת בנק חדש בישראל

כחלק מצעדים שהפיקוח על הבנקים מקדם להגברת התחרות במערכת הבנקאות בישראל וכתמיכה בשינויים שמתווים ביוזמת שר האוצר וועדת שטרם, פרסם הפיקוח על הבנקים ביום 14 ביוני 2016 את טיוטת המתווה, המתמקד בשני נושאים עיקריים: מתווה למתן רישיון בנק לחברות כרטיסי האשראי; התנאים הנדרשים וההקלות להקמת בנק חדש מהיסוד. במתווה מפורטים צעדים המסירים חסמים, שהיו עד היום להקמתו של בנק חדש בישראל.

עקרונות וצעדים נלווים לפיתוח פרוטוקול לביצוע עסקה בכרטיס חיוב והשימוש בו

ביום 18 ביולי 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מסמך עקרונות וצעדים נלווים לפיתוח פרוטוקול לביצוע עסקה בכרטיס חיוב והשימוש בו. זאת, כחלק מקידום התחרות בשוק כרטיסי החיוב. מסמך העקרונות יוצר את התנאים שיאפשרו כניסה של שחקנים חדשים לאורך שרשרת ביצוע עסקה בכרטיס חיוב.

תנאי הגישה למערכות תשלומים מבוקרות

ביום 31 ביולי 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים את תנאי הגישה למערכת "שירותים בכרטיס חיוב" ולמערכת "מכשירי בנק אוטומטיים", המופעלות בידי שב"א, ולמערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" המופעלת בידי מס"ב - תנאי הסף להשתתפות בהן. צעד זה נועד לאפשר לגופים חוץ בנקאיים להשתתף במערכות התשלומים באופן עקיף או ישיר.

עקרונות לאסדרת שירותי התשלום

ביום 5 באוקטובר 2016 פרסמה תת הוועדה לאסדרת שירותי תשלום מסמך עקרונות לאסדרת שירותי תשלום, שישמש כבסיס לתזכיר חוק בנושא. אסדרת שירותי תשלום, תאפשר לגופים חוץ בנקאיים לנהל עבור לקוחותיהם חשבונות ולספק להם שירותי תשלום, לרבות הנפקת אמצעי תשלום, סליקה של עסקות תשלום והעברת תשלומים, ותגביר את התחרות בשוק שירותי התשלום. עיקרי מסמך העקרונות: הסדרת רישיון של מוסד תשלומים (תאגידיים בנקאיים לא יידרשו לקבל רישיון); הגדרת הגנות צרכניות (שיחולו על כל ספקי שירותי התשלום).

חקיקה ותקינה בנושאי גביה

בשנים האחרונות ניכרת מגמה של התגברות חקיקה ותקינה בתחום הגביה. האסדרה האינטנסיבית בעולם הגביה, שמטרתה הקלה על הלווים, על חשבון פגיעה בזכותם של הנושים ובמיוחד הנושים ה"חזקים", דוגמת הבנקים, להיפרע את חובם מהלווים. הגישה האוהדת, מחד, לחייבים חדלי פרעון אל מול גישה פחות אוהדת לבנקים מנגד, לצד האפשרות הנגישה לקבלת הפטר, והעובדה שהליכים רבים נעשים ללא ביקורת שיפוטית אלא בפני גוף מנהלי, עלולים להוביל לכך שחייבים רבים יבחרו בהליכי חדלות פירעון כדי להיפטר מחובות עבר. במסגרת זו, ראוי למנות את דברי החקיקה הבאים:

- **חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 46), התשע"ה-2015**, שנכנס לתוקף בחודש אוקטובר 2015, המכביד מאוד על ביצוע מסירות לחייבים, לאור החובה שהוטלה על המבקשים להמציא לנתבע בדואר רשום עם אישור מסירה התראה בדבר הכוונה להגיש את התביעה לביצוע בהוצאה לפועל.
- **חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 19), התשע"ד-2014**, שנכנס לתוקף בחודש ספטמבר 2014, אינו מאפשר לבנק להעמיד הלוואה לפירעון מיידי או לנקוט בהליך משפטי נגד חייב, אלא אם כן מסר הודעה בכתב במסירה אישית לחייב וזאת 21 ימים קודם לכן.

- **חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 47 והוראת שעה), התשע"ה-2015**, שנכנס לתוקף בחודש ספטמבר 2015, ואשר מאפשר לחייב 'מוגבל באמצעים' (כהגדרתו בחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967), לקבל הפטר מחובותיו לא רק במסגרת הליך של פשיטת רגל, אלא גם בהוצאה לפועל, וזאת בכפוף לתנאים שנקבעו. מדובר בתיקון חדש אך כבר קיימות עדויות למתן הפטרים לחייבים במסגרת תיקי הוצ"פ. לא זו אף זו, למיטב ידיעת הבנק, רשות האכיפה אף פנתה לחייבים שונים (גם לכאלו שלא עומדים בתנאים שנקבעו בחוק ההוצאה לפועל) כדי שיגישו בקשות למתן הפטר מחובותיהם. כן יצוין שבעוד שהליך פשיטת רגל כרוך בתשלום לחייב, הליך בקשה להפטר בהוצאה לפועל לא כרוך בעלות כלשהי לחייב. משמעות ההפטר - מחיקת חובות החייב על ידי רשם ההוצאה לפועל באופן מיידי (למעט חובות מזונות, משכנתא, נזק בלתי קצוב, חוב שנוצר במרמה וקנס פלילי או מינהלי - שאינם בני הפטר).
- **הרפורמה שחלה אצל כונס הנכסים בניהול תיקי פשיטת רגל** - קיצרה משמעותית את משך ניהול תיק הפש"ר מפתיחתו ועד למתן הפטר לחייב, קרי, בתוך 18 חודשים יכול חייב בהליך פש"ר לקבל הפטר ולהביא למחיקת חובותיו.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 450 של המפקח על הבנקים, לעניין הליכי גביית חובות** מחודש פברואר 2017 - ההוראה גובשה על ידי הפיקוח על הבנקים בשיתוף עם רשות האכיפה והגבייה במטרה להסדיר כללים, פעולות ופונקציות שונות במסגרת הליכי גביית חובות (יצוין, כי ההוראה מתייחסת למשקי בית ולעסקים קטנים בלבד ולא חלה על תאגידים). מטרת ההוראה הינה, בין היתר, הגברת ההוגנות והשקיפות מול חייבים. יצוין כי ההוראה אמנם תיכנס לתוקף בחודש פברואר 2018, אולם הטיטה הראשונה הופצה באמצע שנת 2015 והבנק החל ליישמה לפני כשנה.
- לשלמות התמונה יצוין כי יש גם מספר יוזמות אסדרה שהן עדיין בגדר הצעות:
- **הצעת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי התשע"ו-2016**, מחודש מרס 2016 - מהווה מהפכה של ממש בתחום חדלות הפירעון (הן לתאגידים והן ליחידים). מטרתה הינה שיקום חייבים חדלי פירעון גם על חשבון פגיעה במעמדם של נושים מובטחים.
- **הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון-ביטול האפשרות לצוות על עיכוב יציאה מהארץ בגין חוב כספי נמוך), התשע"ה-2015**, מחודש מאי 2015. בהתאם להצעה זו לא ניתן יהיה להורות על עיכוב יציאה מהארץ בגין חובות הפחותים מ-40,000 ש"ח.
- הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון-אי חיוב בריבית עקב שיהוי בביצוע הוצאה לפועל), התשע"ו-2016**, מחודש ינואר 2016, לפיה פסק דין או שטר, שלא הוגש לביצוע מעל 180 יום מיום שניתן היה לבצעו, לא יתווסף לחוב ריבית ומרוץ הריבית ייעצר עד ליום הביצוע בפועל. המטרה: למנוע מהזוכה להשתתפות בפתיחת תיק הוצאה לפועל במקרה שניתן פס"ד או שטר שלא נפרע.

הגבלים עסקיים

פטור מהסדר כובל בקשר עם אחזקה ופעילות משותפות במסגרת שבא ומסב

ביום 20 במרס 2017 הוארך תוקף הפטור מאישור הסדר כובל בין שב"א לבין הבנקים, על כל תנאי, למשך 45 ימים, עד ליום 4 במאי 2017. ארכה זו נועדה לתת לצדדים להסדר שהות להצגת טיעוניהם בנוגע לממצאי בחינת רשות ההגבלים העסקיים בנוגע לפטור. בחינת רשות ההגבלים העסקיים את המשך מתן הפטור הייתה, בין היתר, לאור ההוראות הנוגעות לשב"א שנקבעו במסגרת החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017.

הסכמי קונסורציום למתן אשראי

ביום 28 בפברואר 2011 הודיעה הממונה על ההגבלים העסקיים כי הגיעה למסקנה שיש להמשיך ולאפשר את קיומם של הסדרי קונסורציום למתן אשראי בין בנקים לחברות הביטוח ובינם לבין עצמם ופרטה את התנאים שבהתקיימם אין בכוונתה לאכוף את הוראות חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 על הסדרים כאמור. ההודעה מאריכה הודעות קודמות שנתנו על ידי הממונה לעניין הסדרי קונסורציום, בשינויים מסויימים, לתקופה של שנתיים. ההודעה הוארכה מעת לעת, לאחרונה עד ליום 31 בדצמבר 2017.

איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור

איסור הלבנת הון

ביום 17 באוגוסט 2000 נכנס לתוקף חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: "חוק איסור הלבנת הון"), מכוחו הותקנו במהלך השנים תקנות וצווים, וכן תוקנה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411 ופורסמו בנושא הבהרות וחוזרים של המפקח על הבנקים. מערכת דינים זו הטילה על התאגידים הבנקאיים וכן על חברות בת נוספות (כמו החברה לניהול תיקים - תפנית דיסקונט ניהול תיקי השקעות), חובות זיהוי, אימות, דיווח וניהול רישומים

ביחס ללקוחות ולחשבונות המנוהלים על ידם. כמו כן נקבעו סנקציות פליליות, אפשרות הטלת עיצומים ואפשרות חילוט כספים בגין הפרת הוראות החוק והצווים מכוחו.

חוק איסור הלבנת הון (תיקון מס' 14), התשע"ו-2016

ביום 7 באפריל 2016 פורסם ברשומות תיקון לחוק איסור הלבנת הון, הקובע כי עבירות מס חמורות יוכרו כעבירות מקור לפי חוק איסור הלבנת הון ויחולו עליהן הסנקציות לפי חוק זה ובהן, ענישה ברף מחמיר יותר (עד עשר שנות מאסר) ואפשרות חילוט רכוש. התיקון לחוק שנועד להילחם בהון השחור, להעמיק את גביית המס ולצמצם העלמות מס יחול על עבירות מס חמורות על פי דברי חקיקה שונים, כגון: פקודת מס הכנסה, חוק מיסוי מקרקעין וכיוצא"ב. בין השאר, נקבע כי סעיף 220 לפקודת מס הכנסה יחשב כעבירת מקור במקרה של העלמת הכנסה בסכום העולה על 1,000,000 ש"ח בתקופה של שנה או בסכום העולה על 2,500,000 ש"ח בתקופה של ארבע שנים. עבירות מס אלה מתאפיינות ביסוד נפשי של כוונה מיוחדת להתחמק מתשלום מס. כמו כן, התיקון מרחיב את סמכויות החקירה של רשות המסים וכן מאפשר לרשות לקבל מידע ממאגר המידע ברשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור. התיקון ייכנס לתוקף שישה חודשים מיום פרסומו.

ביום 30 באוגוסט 2016 הפיץ הפיקוח על הבנקים טיוטת חוזר מעודכנת בנושא היערכות לניהול סיכונים ציות נוכח קביעת עבירות מס כעבירות מקור, שנועד לסייע בידי התאגידים הבנקאיים לנהל את הסיכונים האמורים, בדרך של מתן דגשים לסוגיות אשר עשויות להיות רלוונטיות יותר לעבירת מס. כך, בין היתר, צוין בטיטוה כי בעקבות התיקון האמור לחוק, על הנהלת הבנק לבחון את השינויים הנדרשים במדיניות הבנק בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור, בדגש על סוגיית "הכר את הלקוח"; לעדכן את הערכת הסיכון של הבנק; לבחון את דפוסי הפעולה הרלבנטיים לאיתור חשבוניות בהם מופקדים כספים שייתכן שמקורם בהתחמקות ממס או בהכנסות לא מדווחות, לוודא כי העדכונים במדיניות ובהערכת הסיכונים וכן דפוסי הפעולה הרלוונטיים נכללים בנהלי הבנק, וכן לעדכן את הבקורות ואת מערכי ההדרכה של הבנק, תוך מתן דגש לשינויים ולעדכונים שחלו בנהלים בעקבות התיקון לחוק.

הצעת חוק איסור הלבנת הון (תיקון מס' 19), התשע"ז-2016

ביום 12 בדצמבר 2016 עברה הצעת החוק בקריאה ראשונה בכנסת. מטרת התיקונים המוצעים הינה לייעל ולשפר את המאבק בהלבנת הון ולהתאימו לסטנדרטים הבינלאומיים בתחום, בהם על ישראל לעמוד כתנאי להצטרפות לארגון ה-FATF. עיקרי התיקונים המוצעים: הרחבת הגדרת המונח "כספים" באופן שתכלול כל אמצעי תשלום למוכ"ז; שינוי מדרג הענישה בגין עבירת הלבנת הון בהתאם לפסיקה הקיימת; ביטול מגבלת סוגי הרכוש כמפורט בתוספת השניה וקביעת מגבלה על פי שווי; תיקון המונח "נהנה" כך שבמקרה שהנהנה הוא תאגיד, יראו גם את בעל השליטה בו כנהנה; הסמכת הממונה על נותני שירותי מטבע להטיל עיצומים כספיים במקרים מסוימים; הסמכת הממונה על נותני שירותי מטבע והממונה על נותני שירות עסקי להעביר מידע לגורמי האכיפה והחקירה.

חוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016

החוק פורסם ברשומות ביום 23 ביוני 2016. מטרת החוק לקבוע הוראות בתחום המשפט הפלילי והמנהלי, לרבות סמכויות אכיפה מיוחדות, לצורך מאבק בטרור.

החוק מסדיר ומרחיב את סמכויות רשויות המדינה בכל הנוגע למאבק בטרור ולהכרזה על ארגוני טרור. העניינים בהם עוסק החוק הינם, בין היתר, הרחבת המונח "ארגון טרור", קביעת הסדר אחיד של הכרזה על ארגוני טרור שיחליף את מנגנוני ההכרזה הקיימים, החמרת הענישה, קביעת קטגוריה חדשה של "עבירות טרור"- עבירות הייחודיות לתחום הטרור והנוגעות לפעילות של ארגוני הטרור, הסדרה מחודשת של מנגנון חילוט ותפיסת רכוש הקשור לעבירה פלילית והרחבת סמכויות המשטרה לעניין מניעת פעילות טרור. החוק ייכנס לתוקף, ביום 1 בנובמבר 2016. עם כניסתו של החוק לתוקף, בטלו פקודת מניעת טרור, התש"ח-1948 וחוק איסור מימון טרור, התשס"ה-2005.

תיקוני חקיקה ותיקנה בתחום שוק ההון

חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2016. ביום 21 באוגוסט 2016 פורסם ברשומות התיקון לחוק האמור, לפיו ביום 1 בנובמבר 2016 הפך אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר לרשות הפועלת כיחידה ממשלתית עצמאית - "רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון" (להלן: "רשות שוק ההון"). המהלך נומק בכך שעצמאות רשות פיקוח פיננסית חיונית לקיום אחריותה ולמימוש תפקידה וסמכויותיה ביעילות, במהירות, בהתבסס על מאפיינים מקצועיים, ובאופן נטול פניות ובלא השפעות פוליטיות. הרשות תמשיך לפקח על הגופים שהיו תחת פיקוחו של אגף שוק ההון, ובכלל זה הבנק והיועצים הפנסיוניים המועסקים על ידו, וזאת לצד הרחבת סמכויותיה בעניינים שונים שהיו נתונים עד כה לסמכות שר האוצר.

ייעוץ פנסיוני. ביום 1 במרס 2017 פרסמה רשות שוק ההון את טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה) (תיקון) התשע"ז-2017, במסגרתה מוצע להרחיב את תחולת התקנות גם ביחס למוצרים פנסיוניים מסוג קופת גמל להשקעה וקופת ביטוח (ביטוח מנהלים) ובנוסף ליתן אפשרות ליועץ פנסיוני לחתום על הסכמי הפצה עם חברה מנהלת בתנאים שונים לרבות שיעור עמלת הפצה שונה, לגבי קבוצות מוצר שונות. התקנות בנוסחן כיום מאפשרות לגופים מוסדיים להתקשר בהסכם הפצה עם בעלי רשיון מסוג יועץ פנסיוני ובכלל זה הבנק, רק בקשר עם הפצת מוצרים פנסיוניים מסוג קופת גמל לתגמולים או לחיסכון, קרן פנסיה וקרן השתלמות, בשיעור ובתנאי תשלום זהים.

ביום 30 בנובמבר 2016 פורסם תיקון לחוזר ייפוי כוח לבעל רישיון, אשר במסגרתו, בין היתר, בוטלה החובה להחתים מחדש לקוחות שקיבלו ייעוץ פנסיוני לפני יום 1 במאי 2013 ואינם חתומים על נוסח ייפוי הכוח שלפי החוזר.

הצעת חוק ניירות ערך (תיקון מס' 60) (שינוי מבנה הבורסה), התשע"ו-2016. ביום 20 בפברואר 2017 ההצעה אושרה בוועדת הכספים לקראת קריאה שנייה ושלישית. הצעת החוק נועדה לאפשר את שינוי מבנה הבעלות על הבורסה, המוחזקת כיום בעיקר על ידי הבנקים, תוך הפיכתה לחברה למטרות רווח. על מנת לגוון את הרכב בעלי המניות בבורסה ולתמוך את חברי הבורסה הנוכחיים למכור את החזקותיהם בבורסה, מוצע כי החזקותיהם מעבר לשיעור של חמישה אחוזים יורדמו ולא יקנו כל זכויות. עוד נקבע, כי כאשר בעלי המניות הנוכחיים בבורסה ימכרו את החזקותיהם, הם יחויבו להעביר לבורסה את מלוא ההפרש בין שוויין של המניות שברשותם בהתאם להון העצמי של הבורסה לבין מחיר המכירה. סכום זה ישמש את הבורסה להפחתת עמלות ופיתוח טכנולוגי ולא ישמש לחלוקת דיבידנד. לפרטים נוספים, ראו בדוח שנתי 2015 (עמ' 395).

הסדרת מתן שירותי ייעוץ השקעות וניהול תיקים תוך שימוש באמצעים טכנולוגיים. ביום 23 באוגוסט 2016 פרסמה רשות ניירות ערך את הנוסח הסופי של "הוראה לבעלי רישיון בקשר למתן שירותים תוך שימוש באמצעים טכנולוגיים". על פי ההוראה, הציבור יוכל לצרוך שירותים באופן מקוון (להתקשר בהסכם ייעוץ השקעות או ניהול תיקים באמצעות המחשב, לבצע ביורר צרכים באמצעות מענה על שאלון מקוון ולקבל המלצות השקעה באמצעות המחשב). בנוסף מסדירה ההוראה שירותי איתותים ומסחר חברתי. ההוראה מפרטת מהם האמצעים אותם נדרש בעל הרישיון הנותן את השירותים המקוונים לנקוט, לצורך עמידה בחובות האמון והזהירות.

קרנות חוק. ביום 5 במאי 2016 פורסמו ברשומות תקנות השקעות משותפות בנאמנות (עמלת הפצה) (תיקון), התשע"ו-2016. תחילתן של התקנות ביום 30 בספטמבר 2016. לפרטים נוספים ראו בדוח שנתי 2015 (עמוד 394).

אסדרה חדשה בתחום קרנות הנאמנות. ביום 28 בדצמבר 2016, פורסמה הצעת חוק השקעות משותפות בנאמנות (תיקון מס' 27) (קרנות סל), התשע"ז-2016. מטרת החוק המוצע הינה הקמת בסיס חקיקתי לקרן נאמנות מסוג חדש - "קרן סל", כדי לאפשר את הפיכת תעודות הסל הקיימות כיום, לקרנות נאמנות, והסדרת תחום תעודות הסל תחת חוק השקעות משותפות בנאמנות.

חקיקה אמריקאית

Dodd Frank

בהמשך לרפורמת Dodd Frank האמריקאית, שעניינה הסדרת פעילות בנקים ומוסדות פיננסיים בארה"ב וכן הסדרת פעילות מוסדות פיננסיים הפועלים מחוץ לארה"ב, אשר יש בפעילותם זיקה אמריקאית פועל הבנק לעמידה בחלקים הרלבנטיים לפעילותו. כולל, בין היתר, כנותני שירותים פיננסיים לאמריקאים או הפועלים באמצעות מתווכים אמריקאים, ופעילות מול גורמים אמריקאים (counterparties) וכיוצ"ב. לחלקים מהרפורמה השפעה על פעילויות שונות של הקבוצה. תאריכי יישום החקיקה משתנים בהתאם לדרישות השונות העולות מהחוק, כמפורט להלן.

להלן מספר תחומים הכלולים ברפורמה:

Living Will. כחלק מהרפורמה, נקבע כי על מוסדות פיננסיים זרים (FBO) עם סך נכסים גלובלי, על בסיס מאוחד, העולה על 50 מיליארד דולר, הפועלים בארה"ב, להכין ולהגיש לרשויות האמריקאיות תכנית פעולה ("Living Will") לטיפול בישויות שלהם הפועלות בארה"ב, במקרה של חדלות פירעון של החברה האם.

החל משנת 2013, מכין הבנק בכל שנה תכנית פעולה כאמור בגין שנת הפעילות הקודמת המאושרת על ידי הנהלת הבנק, ומגיש את התכנית לרשויות בארצות הברית. הבנק קיבל את אישור הרשויות האמריקאיות להגיש תוכנית מצומצמת בהיקפה (Reduced Plan).

Volcker Rule. במסגרת רפורמת Dodd Frank, נחקק גם ה-Volcker Rule, אשר נועד, בין היתר, להגביל את פעילות הבנקים לפעילות בנקאית "מסורתית" (העמדת אשראי, וכיוצא באלה פעולות) ולמנוע את חשיפתם לסיכונים הנלווים לפעילות השקעות בעלת פוטנציאל סיכון גבוה יותר. שני האיסורים המרכזיים המוטלים מכוח ה-Volcker Rule על מוסדות פיננסיים הם האיסור בנוגע למסחר עצמי (proprietary trading) בנגזרים, ניירות ערך ומכשירים אחרים, וכן האיסור על פעילות ליווי (sponsoring) או השקעה בקרנות (private equity funds, hedge funds וכיוצ"ב), והכל ככל שבאיזו מהפעילויות האמורות מעורב "גורם אמריקאי" בפעילות.

הבנק בחן את השלכות ההוראה וגיבש נוהל ליישומה, הכולל התאמות בפעילות הרלבנטית בהתאם למגבלות ההוראה.

Swap Rule. חקיקה שנועדה להסדיר את נושא המסחר בנגזרים לא סחירים (OTC). בנוסף לרפורמה בארה"ב, קיימת רפורמה מקבילה באירופה (EMIR), אשר נכנסה לתוקף באופן הדרגתי, החל משנת 2016. הבנק נערך ליישום רפורמת EMIR בכל הנוגע לסליקה מרכזית של נגזרים, כולל השינויים התפעוליים והמיכנוניים שידרשו לצורך יישום החקיקה, ככל שזו תחול על פעילות הבנק בנגזרים, והתקשר עם חבר מסלקה לביצוע הפעילות הרלוונטית. הבנק נערך לשינויים נוספים בסליקה בנגזרים לא סחירים (OTC), כולל, בין היתר, שינויים באופן הפקדת בטחונות לפעילות.

FRB Assessments for Large Financial Companies. בחודש אוגוסט 2013 פורסמה הוראה של הבנק הפדרלי המרכזי בארה"ב, לפיה מוסדות פיננסיים מסוימים הכלולים בהוראה (מקומיים וזרים) יחויבו בתשלום שנתי ל-Federal Reserve בגין הוצאות פיקוח על פעילותם. לפי הקריטריונים בהוראה, בנק דיסקונט, כחברת אחזקות בנקאית עם סך נכסים (על בסיס מאוחד) של יותר מ-50 מיליארד דולר, כפוף להוראה ולתשלום מכוחה. מאז שנת 2012, על פי דרישה המתקבלת מהרשויות האמריקאיות, משלם הבנק תשלום שנתי כאמור.

Section 165 - Enhanced Prudential Standards Final Rule. בחודש פברואר 2014, פורסמו הוראות של הבנק הפדרלי המרכזי בארה"ב בדבר יישום דרישות מוגברות לפיקוח על חברות אחזקה בנקאיות בארה"ב וכן על בנקים זרים עם פעילות בארה"ב, לרבות, בין היתר, דרישות מוגברות בנוגע לנזילות, הון, וניהול סיכונים. ההוראות נכנסו לתוקף בחודש יולי 2016. מבדיקת ההוראות הרלוונטיות עולה כי היות והבנק עומד בדרישות הרגולטור הישראלי בנושא מבחני הון ונזילות, אין לחקיקה השפעה מהותית על אופן פעילותו. הבנק נערך ליישום הוראות החקיקה, כולל הקמת ועדה לניהול סיכונים ארה"ב (במסגרת הועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון), וכן התאמת הדיווחים השנתיים והרבעוניים של הבנק לרשויות האמריקאיות בנושא הון ונזילות.

נושאי חקיקה שונים

חוק סליקה אלקטרונית של שיקים, התשע"ו-2016

ביום 1 בפברואר 2016 עבר החוק בקריאה שנייה ושלישית בכנסת. החוק מחייב מעבר מסליקה פיזית של שיקים לסליקה אלקטרונית, דהיינו עצירת השיקים בבנק בו מוצג השיק לפירעון ושליחה של קובצי תצלומים של השיקים לבנק הנמשך. תחילתו של החוק ששה חודשים מיום פרסומו, ואולם עד 18 חודשים ממועד תחילת החוק ניתן יהיה לסלוק במקביל הן פיזית והן אלקטרונית.

חוק התגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים, התשע"ו-2016

ביום 12 באפריל 2016 פורסם חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 (להלן: "החוק"). החוק חל על תאגידים פיננסיים, ביניהם, תאגידים בנקאיים, וקובע הוראות החלות על תגמול נושאי משרה ועובדים בתאגידים בנקאיים.

בחוק נקבע כי התקשרות למתן תגמול לנושא משרה בכירה או עובד בתאגיד הבנקאי, שההוצאה החזויה בינה העולה על 2.5 מיליון ש"ח בשנה, טעונה אישור של ועדת התגמול, הדירקטוריון ברוב מיוחד של הדירקטורים הבלתי תלויים, והאסיפה הכללית, ברוב מיוחד.

כמו כן, בחוק נקבע תנאי לפיו היחס בין ההוצאה החזויה בגין התגמול לפי עלות משרה מלאה, לבין ההוצאה בשל התגמול הנמוך ביותר ששולם על ידי הבנק לעובד, לא יעלה על 35. התקשרות בנוגע לתגמול שלא תאושר בהתאם להוראות החוק, לא תהא תקפה, הן כלפי התאגיד הפיננסי והן לגבי נושא המשרה הבכירה או העובד.

בנוסף, קובע החוק מגבלה לענין ניכוי מס בשל תגמול העולה על 2.5 מיליון ש"ח, לפיה התקרה לניכוי הוצאה בשל עלות שכר העולה על סך של 2.5 מיליון ש"ח לשנת מס, תהיה 2.5 מיליון ש"ח לשנה בניכוי הוצאה בשל הענקת מניות או זכות לקבל מניות, ובניכוי עודף עלות השכר שמעל 2.5 מיליון ש"ח.

בהוראות המעבר נקבע כי הוראות החוק יחולו על התקשרות לתגמול שתאושר מיום פרסום החוק ואילך. כמו כן, נקבע כי הוראות החוק יחולו על התקשרות לתגמול שאושרה לפני יום פרסום החוק, אשר טעונה אישור תוך 6 חודשים מיום פרסום החוק.

ההוראות לגבי ניכוי המס יחולו על התקשרות קיימת תוך 6 חודשים מיום פרסום החוק, ועל התקשרות שתאושר לאחר פרסום החוק, החל מיום 1 בינואר 2017.

ביום 29 בספטמבר 2016 ניתן פסק דין של בית המשפט הגבוה לצדק בעתירות שהגישו איגוד הבנקים ואיגוד חברות הביטוח ביחס להוראות החוק. בית המשפט דחה את העתירות כנגד חוקיות הוראות החוק בענין הגבלת היחס והכבדת המס, אך קבע כי יש לאמץ גישה פרשנית עקרונית, שלפיה החוק נועד לחול על תגמולים בעד עבודה בעתיד, ואינו חל לגבי זכויות שנרכשו בתמורה לעבודה שביצע העובד לפני תום תקופת המעבר שנקבעה בחוק (12 באוקטובר 2016). בית המשפט האריך את צו הביניים שניתן על ידו ביום 11 ביולי 2016, אשר לפיו עובדים בכירים שיודיעו על התפטרותם עד ליום 1 בינואר 2017, לא יאבדו את זכאותם למלוא הזכויות שהיו מגיעות להן בגין סיום יחסי עובד-מעביד או סיום כהונתם, אילו הודיעו על התפטרותם עד ליום 12 באוקטובר 2016. עוד נקבע בפסק הדין כי המתווה שהוצע על ידי המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, לפיו תקרת השכר שנקבעה בחוק לא תחול על תשלומים בגין פרישה, אשר בגינם נערכו הפרשות חשבונאיות קודם לכניסת החוק לתוקף, יחייב את המדינה באופן חד צדדי, ויהווה הגנה נוספת לזכויות של עובדים, אשר עומדות בתנאי המתווה.

לפרטים בדבר הגדלת הקרן המיוחדת עבור מקרי פרישה חריגים, ראו ביאור 1' 5 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301A, בעקבות אישור החוק, ראו לעיל "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי".

לפרטים בדבר מדיניות התגמול והסכמי התגמול שנחתמו עם יו"ר הדירקטוריון והמנהלת הכללית, שאושרו באסיפה הכללית שהתקיימה ביום 8 בנובמבר 2016, לאחר התאמתם לחוק התגמול ולהוראה המתוקנת, ראו ביאור 35 לדוחות הכספיים.

חוק נתוני אשראי התשע"ו-2016

בחודש אוגוסט 2015 פורסם הדוח הסופי של הוועדה לשיפור המערכת לשיתוף נתוני אשראי ("ועדת דורפמן") אשר נועד להסדיר מאגר מרכזי לנתוני אשראי בישראל, וזאת במטרה להגביר את התחרות בשוק האשראי הקמעונאי. ביום 12 באפריל 2016 פורסם החוק ברשומות. תחילת החוק 30 חודשים מיום פרסומו.

החוק נועד להחליף את החוק הקיים ועל פיו יוקם וינוהל בידי בנק ישראל מאגר נתוני אשראי מרכזי שבמרכזו מאגר ציבורי של נתוני אשראי. ההסדר שבחוק יצור מערכת הכוללת משתתף ציבורי (בנק ישראל) וכן משתתפים פרטיים רבים, ובהם גם לשכות אשראי. הנתונים יאספו ממקורות מידע הקבועים בחוק (כנס הנכסים הרשמי, לשכות ההוצאה לפועל, בנק ישראל, בתי המשפט, חברת תשתית ציבורית, תאגידים בנקאיים, מנפיקי כרטיסי חיוב), ישמרו ויועברו על ידי בנק ישראל ללשכות האשראי. הלשכות יערכו את הנתונים ויעבירו אותם, בין השאר, לנתוני אשראי. בהמשך לפרסום החוק הופצו טיוטת תקנות נתוני אשראי, התשע"ו-2016, וטיוטת כללי חוק נתוני אשראי (הוראות שונות), התשע"ו-2016, שמטרתן השלמת ההוראות המוסדרות בחוק והתווית הוראות תומכות באשר להסדרים ספציפיים אשר אינם מוסדרים בחוק עצמו. לצורך יישום החוק, פועל בנק ישראל להקמת מאגר מרכזי לשיתוף נתוני אשראי.

ביום 16 במרס 2017 פרסם בנק ישראל נוסח מעודכן של הוראת השעה ובה פירוט הנתונים שבידי הבנקים וחברות כרטיסי האשראי, אשר אותם הם עתידים לדווח למאגר ויש לשמור. בחוזר הנלווה להוראת השעה מפורטות אבני דרך ליישומה. הבנק נערך ליישום ההוראות. בחודש אוגוסט 2016 פרסם בנק ישראל מכרז לבחירת ספק להקמה והפעלה של המאגר המרכזי על ידי בנק ישראל. בחודש ספטמבר 2016 פרסם בנק ישראל טיוטות למדיניות הרישוי של לשכות האשראי ולשכות מידע על עוסקים.

חוק הבנקאות (רישוי)(תיקון מס' 22)(סגירת סניפים), התשע"ו-2016

ביום 16 באוגוסט 2016 פורסם החוק ברשומות. עיקרי החוק: מתן סמכות למפקח על הבנקים לאשר, להתנגד או להתנות בתנאים בקשה של תאגיד בנקאי לסגירת סניף. כן נקבע, כי אם ניתנה החלטה בדבר הסכמה לסגירת סניף, התאגיד הבנקאי יודיע על כך ללקוחותיו בכתב, ויהיה רשאי לסגור את הסניף רק לאחר חלוף 60 ימים ממועד מסירת ההודעה ללקוחות. ראו להלן "הוראת ניהול בנקי תקין 400 - סגירת סניפי הבנק וצמצום שירותי טלר".

הצעת חוק המשכון

הצעת החוק פורסמה במהלך חודש יולי 2015. לפרטים, ראו בדוח שנתי 2015 (עמ' 416).

תוכנית קופת חיסכון לכל ילד עד גיל 18

במסגרת התוכנית הכלכלית לשנים 2015-2016, אושרה בכנסת העלאה של קצבאות הילדים ובמסגרת זו הוחלט על הקמת התוכנית. ביום 6 בספטמבר 2016 אישרה וועדת הכנסת את תקנות הביטוח הלאומי (חסכון ארוך טווח לילד), התשע"ו-2016, המעגנות את עיקרי התוכנית. להלן עיקרי התוכנית: החל מיום 1 בינואר 2017 יפקיד המוסד לביטוח לאומי 50 ש"ח לחודש לכל ילד לחשבון חיסכון ייעודי על שמו. עם הגיעו לגיל 3 יפקיד הביטוח הלאומי 250 ש"ח נוספים ובהגיע הילד למצוות 250 ש"ח נוספים, ואם הילד יבחר לדחות את מועד משיכת הכספים עד לגיל 21, יפקיד המוסד 500 ש"ח נוספים במועד הגיעו לגיל 21; המדינה תישא בכל עלויות הניהול עד הגיעו לגיל 21; ברירת המחזל למי שמלאו להם 15 שנים היא התאגיד הבנקאי אליו מועברת הקצבה עבור אותו ילד וביחס לילדים שטרם מלאו להם 15 שנים - ניהול כספי החיסכון בקופת גמל להשקעה, במסלול סולידי, כפי שייקבע על ידי המפקחת על שוק ההון במשרד האוצר ("המפקחת"); להורים ניתנה האפשרות להפקיד 50 ש"ח נוספים מתוך קצבת הילדים לחשבון החיסכון; לקבוע את אפיק החיסכון ולבחור את מסלול ההשקעה בו ינוהלו הכספים. בהתאם להערכות האוצר, הפקדת כספים במסגרת התוכנית תעמיד לרשות כל ילד בחלוף 18 שנה סכום של כ-20,000 ש"ח. הבנק, כמו תאגידים בנקאיים נוספים, ניגש למכרז וזכה.

ועדות ציבוריות

דוח הצוות לבחינת הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית

ביום 19 במרס 2013, הוגש הדוח הסופי של הצוות לבחינת הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית ("ועדת זקן"). הדוח הסופי כלל המלצות בנושאים שונים, שנועדו להגברת התחרות במערכת הבנקאית וביניהם הגדלת מספר השחקנים בשוק, שיפור תחום נתוני אשראי, העצמת כוחו של הלקוח ופישוט המוצר הבנקאי. בעקבות המלצות הדוח בוצעו תיקונים בחקיקה ראשית ובהוראות שבסמכות המפקח על הבנקים ונגיד בנק ישראל. מהלכי

החקיקה והתקינה האמורים גרמו בשנים הרלבנטיות ומאז פגיעה בהכנסות התאגידים הבנקאיים. לפרטים בדבר הוראות נוספות שנקבעו בעקבות המלצות הוועדה, ראו בדוח בדוח שנתי 2015 (עמ' 417-419).

הוראות המפקח על הבנקים

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 367 – בנקאות בתקשורת

ביום 21 ביולי 2016 פורסמה ההוראה, שנכנסה לתוקף ביום 1 בינואר 2017. ההוראה מסדירה בהוראה אחת את נושא הבנקאות בתקשורת וכוללת גם את הסדרת השירות הטלפוני כערך תקשורת ואת נושא פתיחת החשבון באינטרנט. ההוראה מהווה שינוי מהותי בגישת הפיקוח על הבנקים, ומטרתה הסרת חסמים קיימים להמשך התפתחות הבנקאות הדיגיטלית ומתן גמישות לתאגידים הבנקאיים ליישם טכנולוגיות משתנות ללא פניה מוקדמת לפיקוח בכל עניין. בהתאם לגישה זו, ההוראה כוללת עקרונות ומותירה בידי התאגידים הבנקאיים שיקול דעת במתן השירותים בהתאם להערכת סיכונים. בהתאם להוראה, התאגידים הבנקאיים נדרשים לקבוע מדיניות בכל הנוגע לניהול סיכוני הבנקאות בתקשורת, לרבות סיכוני אבטחת מידע, מעילות והונאות, סיכונים משפטיים וסיכוני מוניטין.

חוזר בדבר סוג חשבונות ותנאים בהתקיימם לא תידרש חתימתו של לקוח על הסכם

החוזר פורסם ביום 7 באוגוסט 2016. בחוזר נקבע כי לגבי ההסכמים המנויים בו (הסכם פתיחת חשבון ע"ש וניהול, הסכם בנקאות בתקשורת, הסכם להפקדת כספים לתקופה העולה על שנה, הסכם למתן אשראי למעט הלוואה לדיר, הסכם פקדון ניירות ערך, הסכם לקבלת כרטיס להפעלת מסוף בנק והסכם הוראות טלפונית), לא תידרש חתימת הלקוח, ובלבד שהלקוח יוכל לאשר באתר האינטרנט או באפליקציה של התאגיד הבנקאי, כי ניתנה לו האפשרות הדרושה לעיין בהסכם. עוד נקבע כי ניתן יהיה לחתום על הסכם בנקאות בתקשורת והסכם הוראות טלפונית באמצעות שיחה מוקלטת, או מענה טלפוני ממוחשב ומתועד, ובלבד שההסכם בכתב ישלח ללקוח בסמוך למועד הכריתה ותינתן ללקוח האפשרות לעיין בהסכם לפני כריתתו. החוזר נכנס לתוקף ביום פרסומו, אולם ביחס לתאגידים בנקאיים שהוראה 435 (הוראות טלפונית) חלה עליהם, יחול האמור ביחס להסכם הוראות טלפונית החל ממועד ביטול הוראה 435, דהיינו 1 בינואר 2017.

מתווה משותף לרשות האכיפה והגביה ולפיקוח על הבנקים לטיפול בליקויים העולים מדוח מבקר המדינה בנושא "מנגנון גביית חובות בהוצאה לפועל"

ביום 10 באוקטובר 2016 פרסם הפיקוח מתווה לטיפול בליקויים וההמלצות המפורטים בדוח מבקר המדינה, שנערך על רשות האכיפה והגביה. בין היתר, נמצאו ליקויים בפתיחת תיקים במערכת ההוצאה לפועל, שגרמו לכאורה לגביית יתר. בהתאם למתווה, רשות האכיפה והגביה תאתר את התיקים אשר לכאורה התנהלו בריבית שגויה. אם הטעות נגרמה על ידי התאגיד הבנקאי, יהא עליו לבצע חישוב מחדש כך שהחוב יתוקן בתיק ההוצאה לפועל. אם הטעות נגרמה על ידי לשכת ההוצאה לפועל, היא תפעל לחישוב החוב מחדש ולתיקון היתרה בו תוך מתן הוראת השבה או קיזוז לתאגיד הבנקאי. בהתאם למתווה, כל סכום שנגבה ביתר על ידי התאגיד הבנקאי יושב לחייב בצירוף ריבית והצמדה. עוד קובע המתווה כי בנוגע לתיקים בהם החוב מובטח במשכנתה על דירת מגורים, על כל תאגיד בנקאי להחליט בדבר ביצוע בדיקה פרטנית של כלל תיקי ההוצאה לפועל שנסגרו מינואר 2008 או, לחילופין, להגיש תצהיר לפיו ברמת ודאות גבוהה מאד לא נעשתה גביה ביתר בתיקים אלה. ככל שיבחר התאגיד לבצע בדיקה פרטנית יהיה עליו להשלימה עד ליום 30 בנובמבר 2017.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 400 – סגירת סניפי הבנק וצמצום שירותי טלר

ההוראה פורסמה ביום 9 בינואר 2017. מטרת ההוראה להסדיר את תהליך סגירת הסניפים וצמצום שירותי הטלר והמעבר למתן שירות באמצעים ישירים במערכת הבנקאית. במסגרת ההוראה התאגידים הבנקאיים נדרשים, בין היתר: לגבש מדיניות ייעודית בנושא סינוף ומעבר לבנקאות ישירה ונהלים תומכים. בהוראה נקבעו הוראות שונות בנוגע לקבלת החלטה בדבר סגירת סניף או צמצום שירותי טלר; אופן ביצוע מהלך לסגירת סניף או צמצום שירותי טלר, לרבות המשך מתן שירותי מזומנים ברמה הולמת ורמות השירות בעמדות השירות הדיגיטליות החלופיות; תוכן הפנייה למפקח על הבנקים בנוגע לסגירת סניף; ההודעה ללקוחות בדבר סגירת הסניף או צמצום השירותים. תחילת ההוראה ביום הפרסום, למעט הסעיפים הנוגעים לאופן ותוכן ההודעה ללקוחות על סגירת סניף או סגירת עמדות טלר בסניף, אשר תחילתן 60 ימים ממועד הפרסום. ההוראה חלה בעיקרה על סגירת סניפים קבועים (שינוי מתכונת פעילות הסניף מסניף מאויש למתחם הכולל עמדות אוטומטיות לשירות עצמי בלבד, נחשב סגירת סניף) ומתייחסת למקרים בהם לא תחול.

חוזר בדבר מתכונת היתר לפתיחת סניפים חלקיים וניידים

ביום 28 בפברואר 2016 הופץ נוסח ההיתר במסגרתו יוכלו תאגידים בנקאיים לתת מענה ללקוחות המעדיפים קבלת שירותים בנקאיים בערוצים המסורתיים על פני שימוש באמצעים טכנולוגיים, באתרים בהם אין הצדקה כלכלית לפתיחת סניף מלא. ההיתר יאפשר פתיחת סניפים חלקיים באתרים שונים, אשר ניתן יהיה להפעילם אף באמצעות סניף נייד, והכל בהתאם לתנאי ההיתר. בנק המבקש לפעול בהתאם למתכונת ההיתר יפנה לפיקוח על הבנקים, וזאת לאחר שיקיים דיון במדיניות לעניין הפעלת סניפים כאמור בדירקטוריון.

מכתב סגנית המפקח על הבנקים – ביטול שעבודים שהאשראי בגינם נפרע

ביום 31 באוגוסט 2015 הופץ המכתב, על פיו נדרשים התאגידים הבנקאיים לטייב את המאגרים, בבנקים ובמרשמים המתאימים, ולפעול למחיקת שעבודים שנרשמו להבטחת חיובים שנפרעו, החל משנת 1994. הבנק נערך ליישום האמור במכתב. ביום 29 בספטמבר 2016 ניתנה על ידי המפקחת על הבנקים ארכה של המועדים ליישום האמור במכתב בהתייחס לכל מרשם ומרשם בנפרד.

היתרי החזקה בבנקים לגופים המנהלים כספי לקוחות – עדכון מדיניות

חוק הבנקאות (רישוי) מחייב קבלת היתר החזקה מנגיד בנק ישראל לכל החזקה מעל 5% באמצעי שליטה בתאגיד בנקאי. ביום 16 ביוני 2016 פרסמה המפקחת על הבנקים מדיניות מעודכנת בהתייחס להיתרים לבעלי שליטה בגופים המנהלים כספי לקוחות (קופות גמל, מבטחים, קרנות נאמנות), לפיה בעל שליטה בגוף המנהל כספי לקוחות יורשה להחזיק שיעור שאינו עולה על 7.5% באמצעי השליטה בתאגיד בנקאי, בכפוף לקבלת היתר מנגיד בנק ישראל ובכפוף לתנאים שייקבעו בו. סך ההחזקות של מקבל היתר החזקה, שאינן החזקות עבור "לקוחות", לא יעלה על 5% מכל סוג של אמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי. סך ההחזקה של כל גוף הנשלט על ידי מקבל ההיתר לא יעלה על 5% מכל סוג של אמצעי שליטה בתאגיד הבנקאי. כל היתרי החזקה יינתנו לתקופה קצובה, עד 31 בדצמבר 2019. בעקבות האמור, פרסם הפיקוח, ביום 29 בספטמבר 2016, תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 בנושא "אנשים קשורים". במסגרת התיקון הוחרגו מהגדרת "איש קשור", גופים שקיבלו היתר החזקה על פי המדיניות החדשה, אשר שיעור החזקותיהם עולה על 5% בשל החזקות עבור לקוחותיהם.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 420 – משלוח הודעות בתקשורת

ביום 21 ביולי 2016 פורסם התיקון להוראה, שמטרתו לשפר ולייעל את אופן מסירת המידע ללקוחות. עיקרי התיקון: מתן אפשרות לתאגיד הבנקאי לשלוח ללקוח בערוצי תקשורת את מרבית ההודעות שנשלחו בעבר בדואר, וכן הודעות ומסמכי פעולה שניתנים בסניף; מתן אפשרות לתאגיד בנקאי ליתן ללקוחות שירות משלוח התראות, שמטרתו לסייע ללקוח לנהל את חשבונות; חיוב התאגיד הבנקאי לשלוח ללקוח מסרונים במקרים הבאים: חזרה של 5 שיקים בחשבון, הגבלת החשבון, פעילות חריגה בחשבון; הקלה על ההצטרפות לשירותי דואר הן בהרחבת ערוצי ההתקשרות בהם ניתן להצטרף לשירות והן בהקלה שניתנה לעניין צירוף חשבונות משותפים (צירוף בהסתמך על בקשה של אחד השותפים). התיקון נכנס לתוקף בעיקרו עם פרסומו.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 436 בדבר "מיזם לאיתור פקדונות ללא תנועה וחשבונות של נפטרים"

ביום 12 בספטמבר 2016 פרסם בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי בדבר "מיזם לאיתור פקדונות ללא תנועה וחשבונות של נפטרים". מטרת המיזם לסייע ללקוחות התאגידים הבנקאיים לאתר פקדונות וחשבונות ללא תנועה וחשבונות של נפטרים, בכל סכום שהוא, באמצעות פלטפורמה אינטרנטית. במסגרת המיזם יונגש המידע לציבור בחינם, באמצעות האינטרנט, ויכלול רק את שם התאגיד הבנקאי בו מתנהל הפיקדון ללא תנועה או חשבונות/פיקדונות של נפטר. מידע נוסף ומפורט יותר, לרבות סוג החשבון/פיקדון ויתרת הכספים, יוכלו הלקוחות לקבל רק באמצעות התאגיד הבנקאי המנהל.

במסגרת המיזם, התאגיד הבנקאי מחויב, בין היתר, להציג מידע וקישור למיזם בדף האינטרנט שלו; למנות גורם ייעודי לטיפול בפניות; ולקבוע נהלים מתאימים לטיפול בפניות ולזיהוי הלקוחות/היורשים. בנוסף, נקבעו הוראות לגבי הסרת מידע אודות לקוח מהמיזם, לפי בקשת הלקוח. תחילתה של ההוראה ביום פרסומה.

לצורך הקמת תשתית המידע של המיזם, פורסמה ביום 8 במרץ 2016, הוראת דיווח לפיקוח מס' 839, שעניינה המידע שעל הבנקים להעביר בניין פקדונות ללא תנועה וחשבונות נפטרים וזאת החל מיום 15 במאי 2016.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 403 – הטבות לא בנקאיות ללקוחות

ביום 11 ביולי 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 403. התיקון נועד להרחיב את האפשרויות העומדות בפני תאגידים בנקאיים למתן הטבות לא בנקאיות ללקוחותיהם אגב התנהלות שוטפת של הלקוח בחשבון, במטרה לשפר את חווית הלקוח בקשר עם הבנק, לקדם בנקאות דיגיטלית, לעודד התנהלות תקינה בחשבון ולהגביר את התחרות. כל זאת, מבלי לפגוע ביכולת הלקוחות להשוות בין המוצרים הבנקאיים המוצעים להם, ולהבחין בין ערך ההטבות שאינן בנקאיות ובין ערך המוצרים הבנקאיים, ומבלי שיתנו תנאים כובלים אגב מתן ההטבות הלא בנקאיות. תחילת ההוראה ממועד פרסומה. ביום 19 בינואר 2017 הופצה טיוטת תיקון להוראה, במסגרתה נקבעו הוראות לעניין מתן הודעה ללקוחות לפני שינוי או סיום תוכנית הטבות. בחודש מרס 2017 הופצה הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון מס' 51) (שינוי תכנית הטבות לצרכן או סיומה), התשע"ז-2017, במסגרתה מוצע לקבוע הסדרים דומים לאלו שנקבעו בטיטת התיקון של הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 403 לעניין שינוי תוכנית הטבות לצרכן או סיומה ומחילה את ההוראות שבתיקון, בשינויים המחויבים, גם על תוכנית הטבות שמפעיל תאגיד בנקאי שהוא מנפיק על פי חוק כרטיסי חיוב.

צמצום הוראות הדיווח לפיקוח

ביום 22 ביוני 2016, בעקבות בחינה שהתבצעה בפיקוח למיקוד, צמצום והתאמה של הרגולציה והוראות הדיווח לצרכים הפיקוחיים, פורסם חוזר על פיו בוטלו מספר הוראות דיווח לפיקוח ותוקנו הוראות דיווח נוספות.

טיטת הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 – דירקטוריון

ביום 7 בפברואר 2017 פורסמה טיוטה מתוקנת לתיקון הוראת נב"ת 301. העדכונים להוראה נועדו לשפר את אפקטיביות עבודת הדירקטוריון ולהגביר את כשירותו המקצועית של הדירקטוריון כארגון. במסגרת הטיטה הורחבה רשימת הנושאים שאותם רשאי הדירקטוריון להאציל לוועדות הדירקטוריון, על מנת לאפשר לדירקטוריון להתרכז בנושאים האסטרטגיים ובסיכונים המהותיים. כמו כן, במסגרת הטיטה מוצע להפחית את מספר הדירקטורים המקסימלי הנדרש כיום על פי ההוראה מ-15 ל-10 דירקטורים. נוספה דרישה לקביעת מדיניות לגבי משך כהונה מקסימאלי ליו"ר הדירקטוריון. מוצע להעלות את השיעור המינימאלי של חברי דירקטוריון בעלי "ניסיון בנקאי" מחמישית לשליש, וכן לעדכן את תנאי הכשירות הנדרשים לגבי "בעל ניסיון בנקאי". נוספה דרישה לפיה לפחות אחד מהדירקטורים המוגדרים כבעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית יהיה כזה שהינו בעל ניסיון מוכח או מומחיות בדוחות כספיים של תאגידים פיננסיים, ודירקטור אחד, לכל הפחות, שהינו בעל ידע וניסיון מוכח בתחום טכנולוגיית המידע. עוד מוצע לקבוע כי ועדת הביקורת תוכל לשמש כועדת תגמול, אם הרכבה עומד בדרישות החלות על ועדת התגמול.

טיטת הוראה חדשה – נב"ת מתן מענה טלפוני

ביום 23 בינואר 2017 פורסמה טיוטת ההוראה העוסקת בחובתו של כל תאגיד בנקאי להעמיד לרשות לקוחותיו מוקד פניה טלפוני בו יינתן ללקוחות מענה אנושי וכן מגדירה את זמינות המוקד ואת זמן התגובה ללקוח.

טיטת מכתב הפיקוח על הבנקים בנושא יועצי משכנתאות

ביום 13 בפברואר 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה מעודכנת של מכתב בנושא ייעוץ ללקוחות על ידי יועצי משכנתאות חיצוניים לבנק. מטרת המכתב להבטיח מחד גיסא, כי לקוחות המבקשים להיות מיוצגים על ידי יועץ משכנתאות יוכלו לעשות כן, ומאידך גיסא, לצמצם ככל הניתן את הסיכונים אליהם הבנקים והלקוחות עלולים להיחשף בשל הייצוג על ידי יועץ חיצוני. בהתאם לטיטא לא ניתן לסרב לנוכחות יועץ מטעם הלקוח, אלא אם קיים מידע המעלה חשש סביר לפגיעה בלקוח או בבנק. על התאגיד הבנקאי לקבוע נהלים לפעילות מול יועץ, במסגרתם יודא כי קיימת הרשאה של הלקוח ליועץ, יפעל לשמירה על פרטיותו של הלקוח, יקבע נהלים למסירת מסמכים ללקוח ומצבים בהם נוכחות הלקוח נדרשת בתהליך לקיחת ההלוואה. על פי הטיטה, מועד התחילה יהיה ביום 1 ביוני 2017.

פרטים בדבר הוראות ניהול בנקאי תקין חדשות נוספות (או טיטות של הוראות) הובאו גם בפרקים "תיאור פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות - פרטים נוספים", ו-"ההון האנושי" לעיל ובמסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים" העומד לעיון באינטרנט.

ריבוי יוזמות חקיקה

גם שנת 2016, כקודמותיה, התאפיינה בריבוי הצעות חוק והוראות אסדרה חדשות, שהוצאו על ידי המפקחים השונים, ובכלל זה המפקח על הבנקים. יישום ההוראות השונות מצריך לא אחת היערכות הכרוכה בהשקעת משאבים, ולעיתים יש בה משום פגיעה אפשרית בהכנסות התאגידים הבנקאיים ממקורות שונים. הבנק מעריך כי מצב דברים זה, צפוי להימשך גם בעתיד. ראו גם לעיל, "סיכונים משפטיים ורגולטוריים" בפרק "סקירת הסיכונים" לעיל.

מיסוי

כללי. הבנק ומרבית חברות הבת שלו בישראל הוגדרו כמוסד כספי לעניין חוק מס ערך מוסף, התשל"ה-1975 ומשכך, מוטלים על פעילותם מס שחר ומס רווח בשיעור של 17.0% מהשכר ששולם ומהרווח, בהתאמה.

היבטי מס של ההוראה בדבר חובות פגומים. בחודש פברואר 2012 נחתם עם רשות המסים הסכם בדבר עיתוי ההכרה לצרכי מס בהוצאות להפסדי אשראי שתמשנה בספרים בהתאם להוראה בדבר "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכונים אשראי והפרשה להפסדי אשראי". במסגרת ההסכם נקבע, בין היתר, כי בגין חובות גדולים (מעל 1 מיליון ש"ח) ההפרשה תותר כהוצאה, ובמידה ותתבצע גביה, תבוצע התחשבות עם רשויות המס. בגין חובות קטנים ההפרשה לא תוכר כהוצאה, אולם יוכרו המחיקות בפועל בשנתיים שלאחר שנת ביצוע ההפרשה.

מעמד של מתווך מורשה (Q.I.). לבנק מעמד של מתווך מורשה (Q.I.), כהגדרתו על ידי רשויות המס בארה"ב. משמעות מעמד זה הינה שהבנק התקשר בהסכם עם רשויות המס בארה"ב, לפיו הוא רשאי לערוך ניכוי מס במקור בגין פעילות לקוחותיו בניירות ערך.

שינויים בחקיקה הגלובלית למניעת עבירות מס. לפרטים בדבר שינויים בחקיקת המס בארה"ב - חקיקת ה-FATCA - והיערכות בקבוצה ליישום ההוראות, ראו "חשיפה לסיכונים חוצי גבולות" במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", העומד לעיון באינטרנט.

לפרטים נוספים בנושא "מיסוי", ראו ביאור 8 לדוחות הכספיים.

הליכים משפטיים

בביאור 26 ג' לדוחות כספיים מתוארות תובענות מהותיות אשר תלויות ועומדות נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו.

הליכים משפטיים נוספים

הליך נגד אידיבי (סוויס) בנק. ביום 4 בנובמבר 2011, הוגשה תביעה לבית הדין לעבודה בג'נבה, כנגד אידיבי (סוויס) בנק, בסך של כ-2 מיליון פרנקים שווייצריים, על ידי מי שניהן בעבר כסמנכ"ל אידיבי (סוויס) בנק ומנהל הסיכונים שלו. במסגרת התביעה נטענו טענות שונות בנוגע להתנהלות הבנק בקשר לפיטוריו ולזכויותיו בהקשר זה.

בנוסף התנהלו בהקשר זה הליכים נוספים על ידי התובע בארץ. ביום 18 בפברואר 2016 הסתיימו ההליכים בפשרה. לפרטים נוספים ראו דוח שנתי 2015 (עמ' 423).

בקשה לאישור תובענה ייצוגית של עובדים שפרשו מוקדמת. ביום 24 במרס 2013 הוגשה בבית הדין האזורי לעבודה, תביעה נגד הבנק ואחרים ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית נגד הבנק ונגד בנק מרכנתיל דיסקונט. בית הדין התבקש להגדיר את הקבוצה בשמה מוגשת תובענה ייצוגית, ככל העובדים הקבועים שפרשו מעבודתם פרישה מוקדמת מרצון.

לטענת התובע, קיימים 4 רכיבי שכר (ביטוח בריאות, החזר הוצאות רפואיות, קה"ל עודף חייב ותגמולים מעל תקרה) אשר שולמו כתשלומים קבועים בתלושי שכר מדי חודש וכל עוד התקיימו יחסי עובד מעביד. רכיבים אלו, לטענת התובע, מהווים על פי החוק רכיבים של השכר הקובע לצורך תשלום פיצויי פיטורין ובהתאם לכך, מהווים השכר הקובע לצורך תשלום תגמולים עבור פרישה מוקדמת מרצון.

שווי התביעה עבור כלל חברי הקבוצה הוערך על ידי התובע בסך של כ-40 מיליון ש"ח.

ביום 19 ביוני 2016 דחה בית הדין את הבקשה לאישור תובענה ייצוגית. כמו כן, הורה בית הדין על סילוק התביעה על הסף כנגד בנק מרכנתיל דיסקונט וכנגד חברת בנפיט. בנוסף, נתבקש התובע להודיע לבית הדין כיצד, אם בכלל, הוא מבקש להמשיך בתביעתו האישית וזאת עד ליום 21 ביולי 2016.

ביום 21 ביולי 2016 הודיע המבקש כי בכוונתו להגיש ערעור על פסק הדין. ביום 10 באוגוסט 2016 הגיש התובע הודעה לבית הדין לפיה הוא עומד על המשך ניהול תביעתו האישית, בכפוף לתוצאות הערעור. בית הדין קבע, כי על הבנק להגיש כתב הגנה עד ליום 30 בנובמבר 2016 וכן נקבע דיון

מוקדם ליום 15 בינואר 2017. ביום 11 בספטמבר 2016 הגיש התובע ערעור לבית הדין הארצי לעבודה על ההחלטה לדחות את בקשתו לאשר את התובענה כייצוגית.

ביום 26 בנובמבר החליט רשם בית הדין הארצי לעבודה למחוק את הערעור בשל הגשתו באיחור. ביום 9 בינואר 2017 החליט הרשם לקבל את בקשת המערער ולבטל את החלטת המחיקה.

בקשה למתן עדות והמצאת מסמכים. מפרסומים שהובאו לאחרונה בכלי התקשורת עולה כי, במסגרת הליך ערעור על שומת מס של חברה אוסטרלית מול רשות המסים באוסטרליה, קיבל בית משפט באוסטרליה את בקשת רשות המסים באוסטרליה לאשר מתן עדות והמצאת מסמכים על ידי בנק מרכנתיל דיסקונט, באמצעות יו"ר בנק מרכנתיל, הגב' לילך אשר-טופילסקי, ביחס לפעולות החברה האוסטרלית מול בנק מרכנתיל דיסקונט בין השנים 1997-2009. ביום 12 ביולי 2016 התקבל ערעור החברה האוסטרלית ובוטלה החלטת בית המשפט באוסטרליה, לאפשר מתן העדות של הגב' לילך אשר-טופילסקי. כפי שנמסר לבנק, החלטה זו אינה חלוטה והיא ניתנת לערעור, ולחילופין ניתן להגיש בקשה חדשה.

פניה בהתאם לסעיף 198 לחוק החברות. ביום 14 בדצמבר 2016, התקבלה פניה שכותרתה "פניה בהתאם לסעיף 198 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 - דרישה בטרם הגשת תביעה נגזרת לקבלת הבהרות ומסמכים בדבר התנהלות הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט בנוגע ללקוחות אוסטרליים". ביום 26 בדצמבר השיב הבנק לפניה ודחה את הדרישה ואת הטענות שנטענו בפניה. (ראו ביאור 26, 13.4 לדוחות הכספיים).

לפרטים נוספים בדבר הליכים משפטיים שונים, ראו ביאור 26 ג', סעיפים 12 ו-13, וביאור 36 ה' לדוחות הכספיים.

הליכים משפטיים מהותיים שהסתיימו בשנת 2016

- ביום 3 במרס 2016, הוגשו בבית המשפט המחוזי בתל אביב כתב תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד הבנק. המבקשת העמידה את סכום תביעתה לכלל חברי הקבוצה על סך של 100 מליון ש"ח. ביום 17 באפריל 2016 ניתן פסק דין במסגרתו אושרה ההסתלקות מהבקשה.
- ביום 12 בספטמבר 2006 הוגשה תביעה נגד הבנק, בנק לאומי ובנק הפועלים, ובקשה לאשר אותה כתובעת ייצוגית. התובעת אמדה את סכום התביעה בסך של 7 מיליארד ש"ח לכלל הבנקים הנתבעים. ביום 15 במאי 2016 ניתן פסק דין המאשר את הסדר הפשרה שהגישו הצדדים. לפרטים נוספים, ראו ביאור 10, סעיף 4.1 בדוח רבעון שלישי (עמ' 133).
- ביום 23 בנובמבר 2006 הוגשה תובענה לבית המשפט המחוזי בירושלים ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד הבנק, בנק הפועלים ובנק לאומי (לפרטים נוספים, ראו ביאור 10, סעיף 4.3 בדוח רבעון שלישי (עמ' 133)). התובעים אמדו את סכום התביעה בסך של 5.2-5.6 מיליארד ש"ח, לכלל הבנקים הנתבעים. ביום 15 במאי 2016 ניתן פסק דין המאשר את הסדר הפשרה שהגישו הצדדים. לפרטים נוספים, ראו ביאור 10, סעיף 4.2 בדוח רבעון שלישי (עמ' 133).
- ביום 11 באוקטובר 2012, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה נגד הבנק, הבנק הבינלאומי הראשון, בנק לאומי, ובנק מזרחי ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית. ביום 15 בנובמבר 2016 ניתן פסק דין המאשר את הסתלקות המבקשים (לפרטים נוספים, ראו ביאור 10, סעיף 4.3 בדוח רבעון שלישי (עמ' 133)).

הליכים של רשויות

- לפרטים בדבר הליכים שונים שמתקיימים מול הממונה על ההגבלים העסקיים ובית הדין להגבלים עסקיים, בעניין פעילות הקבוצה בתחום כרטיסי האשראי, ראו ביאור 36 ב' 1 ו-2 לדוחות הכספיים.
- לפרטים בדבר הסדר חלף הליך פלילי, שנחתם בחודש נובמבר 2016 בין המחלקה הכלכלית בפרקליטות המדינה לבין כאל, ראו ביאור 36 ה'.
- דרישת נתונים בתחום המשכנתאות - ביום 4 בינואר 2017 התקבלה בבנק דרישת רשות ההגבלים העסקיים לפיה במסגרת בדיקת התחרות בתחום המשכנתאות, נדרש הבנק להעביר לרשות ההגבלים העסקיים מידע, מסמכים ונתונים שפורטו בדרישה. דרישה דומה התקבלה בבנק מרכנתיל דיסקונט. החומרים הנדרשים נמסרו לרשות ההגבלים העסקיים.
- לפרטים בדבר הסכם בין ממשלת שווייץ לבין משרד המשפטים האמריקאי, והשלכותיו האפשריות על אידיבי (סוויס), ראו ביאור 26 ג' 15 לדוחות הכספיים.

שונות

איכות הסביבה

הבנק הינו תאגיד פיננסי המספק שירותים פיננסיים שונים ללקוחותיו וככזה, ההשפעות הסביבתיות הישירות של "תהליכי הייצור" המתקיימים בו הינן מצומצמות ביותר, אם בכלל. זאת בשונה, למשל, ממפעל תעשייתי אשר עשוי להתמודד עם בעיות של פליטות גזים, שפכים, פינוי פסולת רעילה וכיוצ"ב.

עיקר ההשפעות הסביבתיות של הבנק הן השפעות עקיפות הנובעות מצריכת משאבים "משרדית": אנרגיה, מים, נייר וכיוצ"ב. ההשפעות הסביבתיות העקיפות כאמור אינן חושפות את הבנק לסיכונים סביבתיים (כמשמעות המונח בתקנות ניירות ערך) אשר יש להם או צפויה להיות להם השפעה מהותית על הבנק. אחד מייעדי הבנק בנושא איכות סביבה הוא צמצום ההשפעות העקיפות כאמור.

פרטים בדבר פעולות הבנק לצמצום ההשפעות העקיפות כאמור (ובכלל זה: צמצום צריכת נייר, מיחזור נייר ובקבוקי פלסטיק, צמצום צריכת מים ואנרגיה ועוד) מדווחים בדוחות החברתיים שהבנק מפרסם מעת לעת. לפרטים בדבר סיכונים סביבתיים כמשמעותם בהוראות המפקח על הבנקים, ראו "סיכונים סביבתיים" בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" לעיל.

נספחים לדוח השנתי

נספחים - רשימת לוחות	377
נספח מס' 1 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית על בסיס מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית	378
נספח מס' 2 - דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני	382
נספח מס' 3 - מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני	384
נספח מס' 4 - פירוטים נוספים - תיק ניירות ערך	385
נספח מס' 5 - פירוטים נוספים	389
נספח מס' 6 - מילון מונחים	392
נספח מס' 7 - אינדקס	395

נספחים – רשימת לוחות

עמוד

378	נספח מס' 1 – שיעורי הכנסות והוצאות ריבית על בסיס מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית
382	נספח מס' 2 – דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון – מידע רב רבעוני
384	נספח מס' 3 – מאזן מאוחד לסוף רבעון – מידע רב רבעוני
385	פרטים בדבר התפלגות איגרות החוב בתיק הזמין למכירה, בחתך של ענפי משק
386	(1) פירוט איגרות חוב בענף שירותים פיננסיים בתיק הזמין למכירה
386	(2) פירוט לפי אזורים גיאוגרפיים של ההשקעה באיגרות חוב של בנקים וחברות החזקה בנקאיות בתיק הזמין למכירה
386	(3) פירוט בחתך מדינות של ההשקעה באיגרות חוב של בנקים וחברות החזקה בנקאיות בתיק הזמין למכירה במערב אירופה
387	פרטים אודות התפלגות איגרות החוב המוחזקות לפדיון, בחתך של ענפי משק
388	פרטים אודות התפלגות איגרות חוב בתיק למסחר, בחתך של ענפי משק
389	(1) פירוט בחתך דירוגים של יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים בעסקאות שהצד הנגדי בהן הוא בנקים
389	(2) פירוט בחתך דירוגים של סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים בעסקאות שהצד הנגדי בהן הוא בנקים
390	(3) פירוט לעמודת "אחרים" בביאור 28 ב' לדוחות הכספיים, בחתך סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק
391	פירוטים כלליים אודות הלווים הגדולים ביותר, שנכללו במדרגות העליונות (מעל 800 מיליון ש"ח) בביאור האמור ⁽¹⁾ (מאוחד)
391	נתונים בחתך של ממשלות בהתייחס לכלל תיק ניירות הערך

נספח מס' 1 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית על בסיס מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית

חלק א' – יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית – נכסים

2014			2015			2016		
שיעור הכנסות	יתרה	הכנסות	שיעור הכנסות	יתרה	הכנסות	שיעור הכנסות	יתרה	הכנסות
הכנסה	ממוצעת (2) ריבית	ממוצעת (2) ריבית	הכנסה	ממוצעת (2) ריבית	ממוצעת (2) ריבית	הכנסה	ממוצעת (2) ריבית	ממוצעת (2) ריבית
במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים
באחוזים	באחוזים	באחוזים	באחוזים	באחוזים	באחוזים	באחוזים	באחוזים	באחוזים
נכסים נושאי ריבית:								
אשראי לציבור: (3)								
4.37	4,059	92,791	4.00	3,840	96,033	4.01	4,248	105,988
3.55	685	19,307	3.53	758	21,497	3.66	776	21,220
4.23	*4,744	112,098	3.91	*4,598	117,530	3.95	*5,024	127,208
אשראי לממשלה:								
0.77	13	1,686	3.11	16	514	3.01	18	599
4.17	2	48	5.00	2	40	—	(10)	12
0.87	15	1,734	3.25	18	554	2.95	18	611
פקדונות בבנקים:								
0.41	11	2,696	0.29	10	3,482	0.34	11	3,229
1.00	25	2,498	0.73	15	2,050	1.26	8	633
0.69	36	5,194	0.45	25	5,532	0.49	19	3,862
פקדונות בבנקים מרכזיים:								
0.60	84	14,043	0.13	25	19,381	0.10	16	16,362
0.29	4	1,381	0.22	4	1,817	0.48	7	1,462
0.57	88	15,424	0.14	29	21,198	0.13	23	17,824
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר:								
0.34	2	589	—	(10)	461	—	(10)	295
0.34	2	589	—	—	461	—	—	295
איגרות חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה: (4)								
1.92	448	23,316	1.20	268	22,382	1.26	295	23,500
2.51	354	14,086	2.35	305	12,988	2.30	248	10,798
2.14	802	37,402	1.62	573	35,370	1.58	543	34,298
איגרות חוב למסחר: (4)								
1.04	22	2,116	0.10	2	1,983	0.35	11	3,167
1.96	1	51	0.17	1	588	0.50	1	200
1.06	23	2,167	0.12	3	2,571	0.36	12	3,367
נכסים אחרים:								
—	(9)5	—	—	(9)2	—	—	(9)12	—
3.38	21	622	2.75	19	692	2.84	20	703
4.18	26	622	3.03	21	692	4.55	32	703
3.27	5,736	175,230	2.86	5,267	183,908	3.01	5,671	188,168
סך-כל נכסים נושאי ריבית								
חייבים בגין פעילות בכרטיס אשראי								
16,771								
15,409								
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית: (5)								
סך-כל הנכסים								
מזה: סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים לפעילויות מחוץ לישראל								
2.87	1,092	37,993	2.78	1,104	39,672	3.03	1,060	35,028
* עמלות שנכללו בהכנסות ריבית מאשראי לציבור								

נספח מס' 1 – שיעורי הכנסות והוצאות ריבית על בסיס מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

חלק ב' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - התחייבויות והון

2014			2015			2016		
שיעור ההוצאה	יתרה ממוצעת ⁽²⁾ ריבית	הוצאות	שיעור ההוצאה	יתרה ממוצעת ⁽²⁾ ריבית	הוצאות	שיעור ההוצאה	יתרה ממוצעת ⁽²⁾ ריבית	הוצאות
במיליוני שקלים חדשים	באחוזים	במיליוני שקלים חדשים	באחוזים	במיליוני שקלים חדשים	באחוזים	במיליוני שקלים חדשים	באחוזים	במיליוני שקלים חדשים
התחייבויות נושאות ריבית:								
פקדונות הציבור:								
0.09	15	17,287	0.02	4	23,192	0.01	4	29,429
0.74	626	85,008	0.38	290	75,434	0.47	356	75,667
0.63	641	102,295	0.30	294	98,626	0.34	360	105,096
0.47	59	12,573	0.47	66	14,160	0.48	65	13,462
0.69	(11)69	(11)10,072	0.68	(11)68	(11)10,034	0.99	79	7,945
0.57	128	22,645	0.55	134	24,194	0.67	144	21,407
0.62	769	124,940	0.35	428	122,820	0.40	504	126,503
פקדונות הממשלה:								
1.11	4	361	1.11	3	271	1.28	3	234
—	(11)(10)—	85	—	(11)(10)—	(11)56	—	(10)—	54
0.90	4	446	0.92	3	327	1.04	3	288
פקדונות מבנקים:								
0.96	28	2,909	0.35	12	3,446	0.36	11	3,017
1.40	18	1,284	1.44	18	1,247	1.58	19	1,204
1.10	46	4,193	0.64	30	4,693	0.71	30	4,221
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר:								
3.82	143	3,739	3.88	149	3,843	3.99	146	3,660
3.82	143	3,739	3.88	149	3,843	3.99	146	3,660
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים:								
5.02	552	10,993	4.26	427	10,022	4.65	415	8,927
5.02	552	10,993	4.26	427	10,022	4.65	415	8,927
התחייבויות אחרות:								
2.99	(9)4	134	7.46	(9)5	67	4.49	(9)4	89
2.99	4	134	7.46	5	67	4.49	4	89
1.05	1,518	144,445	0.73	1,042	141,772	0.77	1,102	143,688
25,552			35,458			36,972		
6,167			6,331			6,651		
9,378			9,124			8,554		
185,542			192,685			195,865		
12,071			12,983			13,794		
197,613			205,668			209,659		
2.22	4,218	2.13	4,225	2.24	4,569			
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית: ⁽⁷⁾								
2.49	3,415	137,237	2.37	3,422	144,236	2.49	3,818	153,140
2.11	803	37,993	2.02	803	39,672	2.14	751	35,028
2.41	4,218	175,230	2.30	4,225	183,908	2.43	4,569	188,168
מזה: סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילות מחוץ לישראל								
1.04	289	27,753	1.03	301	29,340	1.17	309	26,325

נספח מס' 1 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית על בסיס מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

חלק ג' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

2014			2015			2016		
הכנסות שיעור	הכנסות (הוצאות) הכנסה	יתרה	הכנסות שיעור	הכנסות (הוצאות) ההכנסה	יתרה	הכנסות שיעור	הכנסות (הוצאות) ההכנסה	יתרה
(הוצאה)	ריבית (2) ממוצעת	ריבית (הוצאה)	(הוצאה)	ריבית (2) ממוצעת	ריבית (הוצאה)	(הוצאה)	ריבית (2) ממוצעת	ריבית (הוצאה)
במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים
באחוזים	חדשים	באחוזים	חדשים	באחוזים	חדשים	באחוזים	חדשים	באחוזים
מטבע ישראלי לא צמוד:								
3.58	3,547	99,165	3.07	3,345	108,868	3.16	3,707	117,415
(0.73)	(581)	(79,329)	(0.38)	(309)	(80,332)	(0.31)	(278)	(88,271)
2.85	2,966	2.69	3,036	2.85	3,429			
מטבע ישראלי צמוד למדד:								
2.90	671	23,109	2.44	481	19,751	2.54	500	19,708
(3.08)	(555)	(18,029)	(2.40)	(364)	(15,173)	(3.22)	(408)	(12,679)
(0.18)	116	0.04	117	(0.68)	92			
מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ):								
2.85	426	14,963	2.16	337	15,617	2.52	404	16,017
(0.48)	(93)	(19,334)	(0.40)	(68)	(16,927)	(0.65)	(107)	(16,413)
2.37	333	1.76	269	1.87	297			
סך כל הפעילות בישראל:								
3.38	4,644	137,237	2.89	4,163	144,236	3.01	4,611	153,140
(1.05)	(1,229)	(116,692)	(0.66)	(741)	(112,432)	(0.68)	(793)	(117,363)
2.33	3,415	2.23	3,422	2.33	3,818			

הערות לטבלה ראו בעמ' הבא.

נספח מס' 1 – שיעורי הכנסות והוצאות ריבית על בסיס מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

חלק ד' – ניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית

2015 לעומת 2014			2016 לעומת 2015		
גידול (קטון) בגלל שינוי ⁽⁸⁾			גידול (קטון) בגלל שינוי ⁽⁸⁾		
שינוי נטו	מחיר	כמות	שינוי נטו	מחיר	כמות
במיליוני שקלים חדשים					
נכסים נושאי ריבית:					
אשראי לציבור:					
(219)	(349)	130	408	9	399
					בישראל
73	(4)	77	18	28	(10)
					מחוץ לישראל
(146)	(353)	207	426	37	389
נכסים נושאי ריבית אחרים:					
(262)	(287)	25	40	48	(8)
					בישראל
(61)	(51)	(10)	(62)	28	(90)
					מחוץ לישראל
(323)	(338)	15	(22)	76	(98)
(469)	(691)	222	404	113	291
התחייבויות נושאות ריבית:					
פקדונות הציבור:					
(347)	(336)	(11)	66	44	22
					בישראל
6	(3) ⁽¹¹⁾	9 ⁽¹¹⁾	10	29	(19)
					מחוץ לישראל
(341)	(339)	(2)	76	73	3
התחייבויות נושאות ריבית אחרות:					
(141)	(122)	(19)	(14)	40	(54)
					בישראל
6	5 ⁽¹¹⁾	1 ⁽¹¹⁾	(2)	6	(8)
					מחוץ לישראל
(135)	(117)	(18)	(16)	46	(62)
(476)	(456)	(20)	60	119	(59)
7	(235)	242	344	(6)	350

הערות:

- (1) הנתונים מובאים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגזרים.
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבעי ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים.
- (3) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
- (4) מהיתרה הממוצעת של אג"ח למסחר ושל אג"ח זמינות למכירה נוכחה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר וכן של רווחים (הפסדים) בגין אג"ח זמינות למכירה הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בסך של 6 מיליון ש"ח ו-282 מיליון ש"ח, בהתאמה; 2015 – בסך של 3 מיליון ש"ח ו-437 מיליון ש"ח בהתאמה; 2014 – בסך של 9 מיליון ש"ח ו-426 מיליון ש"ח בהתאמה.
- (5) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- (6) לרבות מכשירים נגזרים.
- (7) תשואה נטו – הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.
- (8) השפעת הכמות חושבה על ידי הכפלת פער הריבית בשינוי ביתרה הממוצעת בין התקופות. השפעת המחיר חושבה על ידי הכפלת היתרה הממוצעת בתקופה המקבילה אשתקד בשינוי בפער הריבית בין התקופות.
- (9) הכנסות ריבית מנכסים אחרים והוצאות ריבית מהתחייבויות אחרות כוללות הכנסות והוצאות ריבית מס הכנסה בהתאמה.
- (10) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.
- (11) סווג מחדש – ראו ביאור 1 ז'.

נספח מס' 2 - דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני

2016				רבעון
1	2	3	4	
במיליוני שקלים חדשים				
1,226	1,494	1,519	1,432	הכנסות ריבית
169	339	332	262	הוצאות ריבית
1,057	1,155	1,187	1,170	הכנסות ריבית, נטו
46	58	141	224	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,011	1,097	1,046	946	הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
				הכנסות שאינן מריבית
96	428	51	179	הכנסות מימון שאינן מריבית
624	633	675	653	עמלות
62	27	5	6	הכנסות אחרות
782	1,088	731	838	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
				הוצאות תפעוליות ואחרות
859	861	830	866	משכורות והוצאות נלוות
273	268	272	254	אחזקה ופחת בניינים וציוד
285	335	373	338	הוצאות אחרות
1,417	1,464	1,475	1,458	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
376	721	302	326	רווח לפני מיסים
183	272	126	172	הפרשה למיסים על הרווח
193	449	176	154	רווח לאחר מיסים
(1)	(2)	15	3	חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר השפעת המס
				רווח נקי:
192	447	191	157	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות
(13)	(54)	(3)	(12)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות
179	393	188	145	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
				רווח בסיסי למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)
0.17	0.37	0.18	0.13⁽¹⁾	רווח נקי למניה, המיוחס לבעלי המניות של הבנק

הערה:

(1) הרווח המדולל זהה לרווח הבסיסי.

נספח מס' 2 – דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון – מידע רב רבעוני (המשך)

2015				רבעון
1	2	3	4	
במיליוני שקלים חדשים				
1,082	1,550	1,401	1,234	הכנסות ריבית
62	455	334	191	הוצאות ריבית
1,020	1,095	1,067	1,043	הכנסות ריבית, נטו
32	(28)	85	98	הוצאות (ביטול הוצאות) בגין הפסדי אשראי
988	1,123	982	945	הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
				הכנסות שאינן מריבית
185	102	30	46	הכנסות מימון שאינן מריבית
657	655	650	649	עמלות
22	14	42	1	הכנסות אחרות
864	771	722	696	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
				הוצאות תפעוליות ואחרות
871	832	820	873	משכורות והוצאות נלוות
284	291	294	289	אחזקה ופחת בניינים וציוד
278	295	306	292	הוצאות אחרות
1,433	1,418	1,420	1,454	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
419	476	284	187	רווח לפני מיסים
154	190	102	122	הפרשה למיסים על הרווח
265	286	182	65	רווח לאחר מיסים
-	2	3	4	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס
				רווח נקי:
265	288	185	69	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות
(13)	(18)	(17)	(9)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות
252	270	168	60	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
				רווח למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)
0.24	0.26	0.16	0.06	רווח נקי למניה, המיוחס לבעלי המניות של הבנק

נספח מס' 3 - מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני

רבעון	2015				2016			
	1	2	3	4	1	2	3	4
במיליוני שקלים חדשים								
נכסים								
מזומנים ופקדונות בבנקים	31,410	31,205	27,672	28,518	29,210	26,784	25,873	29,311
ניירות ערך	37,052	36,590	39,251	38,935	38,064	38,053	37,491	38,818
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	387	607	173	279	183	288	177	440
אשראי לציבור	123,679	122,257	125,601	129,268	131,272	135,185	141,490	142,904
הפרשה להפסדי אשראי	(1,961)	(1,978)	(2,009)	(2,052)	(2,069)	(2,093)	(2,175)	(2,144)
אשראי לציבור, נטו	121,718	120,279	123,592	127,216	129,203	133,092	139,315	140,760
אשראי לממשלות	409	446	491	515	524	546	727	737
השקעות בחברות כלולות	142	141	142	144	141	135	151	157
בניינים וציוד	(3)2,248	(3)2,198	2,177	2,175	2,180	2,290	2,255	2,295
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	142	142	142	142	142	160	160	160
נכסים בגין מכשירים נגזרים	5,159	3,523	3,762	3,208	3,761	3,812	3,242	3,283
נכסים אחרים	(2)4,015	3,680	4,117	3,696	3,776	3,713	4,035	3,589
נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה	(3)5,114	(3)4,851	5,395	432	16	9	25	27
סך-כל הנכסים	207,796	203,662	206,914	205,260	207,200	208,882	213,451	219,577
התחייבויות והון								
פקדונות הציבור	(1)153,369	(1)152,303	(1)153,068	(1)157,875	(1)161,633	(1)162,155	164,892	172,318
פקדונות מבנקים	5,805	4,545	4,833	3,907	3,842	4,539	5,711	5,342
פקדונות הממשלה	(1)342	(1)326	(1)320	(1)306	(1)325	(1)326	314	303
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	3,910	3,702	3,853	3,833	3,698	3,621	3,538	3,543
כתבי התחייבות נדחים	9,802	9,885	9,937	9,570	8,739	8,765	8,798	8,498
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	5,249	4,067	4,099	3,475	4,535	4,438	3,900	3,570
התחייבויות אחרות	(2)11,236	10,850	10,415	10,985	10,754	10,857	11,730	11,067
התחייבויות המוחזקות למכירה	4,779	4,524	6,642	1,675	47	-	-	-
סך-כל ההתחייבויות	194,492	190,202	193,167	191,626	193,573	194,701	198,883	204,641
הון עצמי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	(2)12,903	13,039	13,309	13,288	13,270	13,769	14,154	14,512
זכויות שאינן מקנות שליטה	401	421	438	346	357	412	414	424
סך-כל ההון העצמי	13,304	13,460	13,747	13,634	13,627	14,181	14,568	14,936
סך-כל ההתחייבויות וההון	207,796	203,662	206,914	205,260	207,200	208,882	213,451	219,577

הערות:

- (1) סווג מחדש - ראו ביאור 1 ז'.
- (2) טיוב נתונים בגין הטבות לעובדים.
- (3) סווג מחדש - מיון פריטים מבניים וציוד לנכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה.

נספח מס' 4 - פירוטים נוספים - תיק ניירות ערך

1. איגרות חוב זמינות למכירה - נתונים לפי ענפי משק

פרטים בדבר התפלגות איגרות החוב בתיק הזמין למכירה, בחתך של ענפי משק

31 בדצמבר 2016			
רווח כולל אחר מצטבר			
הפסדים	רווחים	שווי הוגן	עלות מופחתת
במיליוני שקלים חדשים			
איגרות חוב לא ממשלתיות			
5	40	2,376	2,341
ענפים שונים			
84	23	8,895	8,956
שרותים פיננסיים ⁽¹⁾			
89	63	11,271	11,297
סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות			
איגרות חוב ממשלתיות			
4	-	549	553
ממשלת ארצות הברית			
28	144	16,564	16,448
ממשלת ישראל			
5	1	369	373
ממשלות אחרות			
37	145	17,482	17,374
סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות			
126	208	28,753	28,671
סך-הכל איגרות חוב בתיק הזמין למכירה			
31 בדצמבר 2015			
92	60	11,421	11,453
סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות			
15	269	16,253	15,999
סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות			
107	329	27,674	27,452
סך-הכל איגרות חוב בתיק הזמין למכירה			

נספח מס' 4 – פירוטים נוספים – תיק ניירות ערך (המשך)

1. איגרות חוב זמינות למכירה – נתונים לפי ענפי משק (המשך)

(1) פירוט איגרות חוב בענף שירותים פיננסיים בתיק הזמין למכירה

31 בדצמבר 2016			
רווח כולל אחר מצטבר			
הפסדים	רווחים	שווי הוגן	עלות מופחתת
במיליוני שקלים חדשים			
6	9	1,154	1,151
בנקים וחברות החזקה בנקאיות ⁽²⁾			
*–	1	58	57
ביטוח וגמל			
62	7	5,878	5,933
Ginnie Mae			
6	1	510	515
Freddie Mac			
10	3	902	909
Fannie Mae			
*–	2	393	391
אחרים			
84	23	8,895	8,956
סך-הכל שירותים פיננסיים			

* סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

(2) פירוט לפי אזורים גיאוגרפיים של ההשקעה באיגרות חוב של בנקים וחברות החזקה בנקאיות בתיק הזמין למכירה

6	6	786	786	מערב אירופה ⁽³⁾
–	3	368	365	אוסטרליה
6	9	1,154	1,151	סך-הכל בנקים וחברות החזקה בנקאיות

(3) פירוט בחתך מדינות של ההשקעה באיגרות חוב של בנקים וחברות החזקה בנקאיות בתיק הזמין למכירה במערב אירופה

6	1	271	276	בריטניה
–	2	195	193	שוויץ
–	1	42	41	שבדיה
–	–	118	118	צרפת
–	2	67	65	הולנד
–	–	93	93	גרמניה
6	6	786	786	סך-הכל

נספח מס' 4 - פירוטים נוספים - תיק ניירות ערך (המשך)

2. איגרות חוב מוחזקות לפדיון - נתונים לפי ענפי משק

פרטים אודות התפלגות האיגרות החוב המוחזקות לפדיון, בחתך של ענפי משק

31 בדצמבר 2016			
הפסדים	רווחים	שטח הוכרז	שטח הוכרז
שטח הוכרז	מהתאמות	מהתאמות	לשווי הוגן
עלות מוכחת	שווי הוגן	שווי הוגן	לשווי הוגן
במיליוני שקלים חדשים			
איגרות חוב לא ממשלתיות			
1,552 ⁽¹⁾	1,596	47	3
897	894	10	13
2,449	2,490	57	16
3,818	4,069	251	-
6,267	6,559	308	16
סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות			
סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות			
סך-הכל איגרות חוב בתיק לפדיון			
31 בדצמבר 2015			
2,974	3,065	106	15
4,029	4,344	315	-
7,003	7,409	421	15
סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות			
סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות			
סך-הכל איגרות חוב בתיק לפדיון			
*להלן פירוט איגרות חוב מוחזקות לפדיון בענף שירותים פיננסיים:			
Ginnie Mae	243	244	3
Freddie Mac	392	387	6
Fannie Mae	131	129	2 ⁽²⁾
אחרים	131	134	2
897	894	10	13
סך-הכל שירותים פיננסיים			

הערות:

- (1) רוב רובו של הסכום הינו השקעת אי די בי ניו יורק באג"ח מוניציפליות בארה"ב. מזה, שלושת ההשקעות הגדולות ביותר הינן בסכום של 156-193 מיליון ש"ח כל אחת, באיגרות חוב של עיריית ניו יורק, של תאגיד המים של עיריית ניו יורק, ושל מדינת ניו יורק.
- (2) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

נספח מס' 4 - פירוטים נוספים - תיק ניירות ערך (המשך)

3. איגרות חוב למסחר - נתונים לפי ענפי משק

פרטים אודות התפלגות איגרות חוב בתיק למסחר, בחתך של ענפי משק

31 בדצמבר 2016			
הפסדים שטרם מומשו	רווחים שטרם מומשו	שווי הוגן	עלות מופחתת
מהתאמות לשווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן		
במיליוני שקלים חדשים			
איגרות חוב לא ממשלתיות			
2	(1)–	119	121
ענפים שונים			
1	(1)–	114	115
שרותים פיננסיים			
3	(1)–	233	236
סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות			
4	2	2,589	2,591
סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות			
7	2	2,822	2,827
סך-הכל איגרות חוב בתיק למסחר			
31 בדצמבר 2015			
1	–	112	113
סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות			
6	(1)–	2,008	2,014
סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות			
–	–	835	835
סך-הכל ממשלת ארצות הברית			
7	–	2,955	2,962
סך-הכל איגרות חוב בתיק למסחר			

הערה:

(1) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

נספח מס' 5 – פירוטים נוספים

1. הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים

סיכוני האשראי במכשירים פיננסיים. פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכה בגורמי סיכון מיוחדים ובהם סיכוני אשראי. ייחודיותו של סיכון האשראי בעסקאות אלה נובעת מכך שהסכום הנקוב של העסקה אינו משקף בהכרח את סיכון האשראי הכרוך בה. לפרטים נוספים ראו לעיל "גילוי כללי לגבי חשיפות הקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי" בסעיף "ניהול סיכוני האשראי".

בביאור 28 לדוחות הכספיים, מובאים פרטים בדבר הפעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון. בחלק ב' של הביאור האמור, מובאים פרטים בדבר סיכון אשראי בגין נגזרים לפי צד נגדי לחוזה, על בסיס מאוחד. להלן יובאו פירוטים נוספים לנתונים המובאים בחלק ב' האמור של הביאור.

(1) פירוט בחתך דירוגים של יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים בעסקאות שהצד הנגדי בהן הוא בנקים

ליום 31 ליום 31 בדצמבר בדצמבר	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים		
יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים - כנגד בנקים זרים		
בדירוג AAA	2	3
בדירוג AA+	3	1
בדירוג AA	260	309
בדירוג AA-	158	78
בדירוג A+	782	604
בדירוג A	139	306
בדירוג A-	231	267
בדירוג BBB+	-	123
בדירוג BBB-	14	24
לא מדורגים	29	23
סך-הכל כנגד בנקים זרים	1,618	1,738
סך-הכל כנגד בנקים ישראלים	546	621
סך-כל היתרות המאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים	2,164	2,359

(2) פירוט בחתך דירוגים של סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים בעסקאות שהצד הנגדי בהן הוא בנקים

ליום 31 ליום 31 בדצמבר בדצמבר	2015	2016
במיליוני שקלים חדשים		
יתרות חוץ מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים - כנגד בנקים זרים		
בדירוג AAA	2	10
בדירוג AA+	1	1
בדירוג AA	11	5
בדירוג AA-	17	21
בדירוג A+	20	27
בדירוג A	1	51
בדירוג A-	3	1
סך-הכל כנגד בנקים זרים	55	116
סך-הכל כנגד בנקים ישראלים	187	90
סך-כל היתרות החוץ מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים	242	206

נספח מס' 5 - פירוטים נוספים (המשך)

1. הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים (המשך)**(3) פירוט לעמודת "אחרים" בביאור 28 ב' לדוחות הכספיים, בחתך סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק**

ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 בדצמבר 2016	
במיליוני שקלים חדשים		
-		חקלאות
		תעשייה:
68	51	מכונות, ציוד חשמלי ואלקטרוני
14	51	כרייה, תעשייה כימית ומוצרי נפט
27	19	אחר
109	121	סך-הכל תעשייה
		בינוי ונדל"ן:
15	20	רכישת נדל"ן לבניה
63	52	אחזקות נדל"ן
12	21	אחר
90	93	סך-הכל בינוי ונדל"ן
90	231	חשמל ומים
22	99	מסחר
-	2	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
9	25	תחבורה ואחסנה
75	27	תקשורת ושירותי מחשב
		שירותים פיננסיים:
292	584	מוסדות כספיים (למעט בנקים)
304	271	לקוחות פרטיים הפעילים בשוק ההון
53	54	מוסדות אחזקה פיננסיים
-	-	שירותי ביטוח וקופות גמל
649	909	סך-הכל שירותים פיננסיים
5	9	שירותים עסקיים ואחרים
11	7	שירותים ציבוריים וקהילתיים
-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
21	6	אנשים פרטיים - אחר
1,081	1,529	סך-הכל
(260)	(341)	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים ובגין בטחון במזומן שהתקבל
821	1,188	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

נספח מס' 5 - פירוטים נוספים (המשך)

3. מדרגות אשראי מעל 800 מיליון ש"ח - פירוט נוסף

בביאור 31 ד' מובאים פרטים בדבר אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של לווה, בהתאם להוראות הדיווח לציבור שמפרסם המפקח על הבנקים.

פירוטים כלליים אודות הלווים הגדולים ביותר, שנוכלו במדרגות העליונות (מעל 800 מיליון ש"ח) בביאור האמור⁽¹⁾ (מאוחד)

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
באלפי שקלים חדשים		
תחום פעילות:		
5,672,193	6,164,335	שירותים פיננסים ⁽²⁾
2,518,739	2,375,541	חשמל ומים
897,334	2,128,369	שירותים פיננסים
1,256,612	1,418,543	פעילויות בנדל"ן
1,325,150	1,043,510	שירותים פיננסים ⁽²⁾
648,173	1,015,143	מסחר בכלי רכב
1,185,841	909,281	שירותים פיננסים ⁽²⁾
813,110	820,982	תקשורת ושירותי מחשב
902,500	771,695	תעשייה

הערות:

(1) הנתונים דלעיל הינם נתוני "חבות" (כוללים גם נתוני מסגרות אשראי לא מנוצלות) ולפני הפרשה להפסדי אשראי.

(2) כולל ניירות ערך מגובי משכנתאות שהונפקו ע"י FNMA, GNMA ו-FHLMC.

4. פירוט ההשקעה באיגרות חוב ממשלתיות

בביאור 12 לדוחות הכספיים מובאים, בין היתר, פרטים בדבר השקעה באיגרות חוב ממשלתיות בתיק המוחזק לפדיון, בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר, בחתך של איגרות חוב ומלוות של ממשלת ישראל ואיגרות חוב ומלוות של ממשלות זרות.

נתונים בחתך של ממשלות בהתייחס לכלל תיק ניירות הערך

31 בדצמבר 2015		31 בדצמבר 2016	
שווי הוגן ⁽¹⁾	הערך במאזן	שווי הוגן ⁽¹⁾	הערך במאזן
במיליוני שקלים חדשים			
21,673	21,358	23,086	22,835
1,515	1,515	664	664
252	252	390	390
23,440	23,125	24,140	23,889

הערה:

(1) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, אינם משקפים בהכרח את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

נספח מס' 6 – מילון מונחים

חווה בין שני צדדים במסגרתו מעניק אחד הצדדים (כותב האופציה) לצד הנגדי זכות לרכוש או זכות למכור נכס שנקבע בחווה, תמורת מחיר קבוע מראש, במועד קבוע מראש או לפניו.	אופציה
נייר ערך הכולל התחייבות של המנפיק לשלם למחזיק נייר הערך (איגרות החוב), את הקרן שנקבעה באיגרת החוב בתוספת ריבית, במועדים קבועים או בהתקיים תנאי מסוים (בהתאם לתנאים שנקבעו באיגרת החוב).	איגרת חוב
ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי כקבוצת הכנסה נמוכה או בינונית.	ארצות פחות מפותחות – LDC – Least Developed Countries
רכיבי הון המשמשים בחישוב יחסי יציבות (כגון: הלימות ההון) ומורכבים משני רבדים: א. הון ברובד הראשון הכולל את ההון העצמי החשבונאי לאחר התאמות פיקוחיות (כהגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקין 202). ב. הון ברובד השני הכולל בעיקר מכשירי חוב הוניים, והתאמות פיקוחיות אחרות.	הון פיקוחי
אשראי והתחייבויות למתן אשראי (מאזני וחוז' מאזני) כמשמעותם בהוראת ניהול בנקאי תקין 313.	חבות
חוב בהשגחה מיוחדת - חוב שיש לו חולשות פוטנציאליות בגינן נדרשת תשומת לב מיוחדת של ההנהלה, אשר לא יטופלו, תיתכן הרעה בסיכויים לפירעון האשראי או במעמדו של הבנק כנושה.	
חוב המסווג כ"פגום", "נחות" או כ"השגחה מיוחדת".	חוב בעייתי
חוב אשר אינו מוגן באופן מספק על ידי בטחונות או יכולת התשלום של החייב וקיימת אפשרות ברורה כי הבנק יספוג בגינו הפסד, אם הליקויים לא יתוקנו.	חוב נחות
חוב שהבנק צופה כי לא יוכל לגבות את הסכומים המגיעים מהחייב, במועדים שנקבעו על פי הסכם החוב.	חוב פגום
חוב פגום שלהערכת הבנק, פרעונו צפוי ממימוש הבטוחות שהועמדו להבטחתו, בלבד, מכיוון שלחייב אין מקורות זמינים אחרים לפירעונו	חוב שגבייתו מותנית בביטחון
היחס שבין סך אמצעי ההון (ברובד הראשון וברובד השני), לבין סך נכסי הסיכון של הבנק.	יחס הלימות הון כולל

נספח מס' 6 – מילון מונחים (המשך)

יתרת חוב רשומה של חוב

יתרת חוב, לרבות ריבית צבורה שהוכרה, פרמיה או ניכיון שטרם הופחתו, עמלות נדחות נטו או עלויות נדחות נטו שנזקפו ליתרת החוב וטרם הופחתו, ובניכוי כל חלק מהחוב שנמחק חשבונאית.

כללי באזל

כללים לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.

כתבי התחייבות נדחים

כתבי התחייבות שהזכויות המוקנות מכוחם נדחות מפני תביעותיהם של יתר הנושים של הבנק, למעט כתבי התחייבות אחרים מאותו סוג.

מכשירי אשראי חוץ מאזניים

מכשירי חוב כגון התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).

מכשיר נגזר

מכשיר פיננסי או חוזה אחר שמתקיימים בו שלושה מאפיינים במצטבר:

א. בסיס וסכום נקוב הקובעים את סכום הסילוק של המכשיר.

ב. ההשקעה הראשונית נטו הנדרשת קטנה מזו שהיתה נדרשת בסוגי חוזים אחרים, החשופים בצורה דומה לשינויים בגורמי שוק (או שלא נדרשת כל השקעה).

ג. תנאי דורשים או מתירים סילוק נטו.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.

תוצאות פעולותיו של הבנק בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מאלה שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים מאקרו-כלכליים, שינויים במצב הגיאו-פוליטי, שינויים רגולטוריים ושינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי-התממשות הערכות ו/או שינויים בתכניות העסקיות של הבנק.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים, כגון: "מאמין", "צופה", "מעריך", "מתכוון", "נערך ל...", "יכול ש...", "ייתכן" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "רצון", "צפי", "כוונה", "צפיה", "הערכה", "תחזית" וכיו"ב. ביטויים צופי פני עתיד אלה, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, הערכות לגבי מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחו"ל, שיעורי האינפלציה וכיו"ב, וכן ביחס להשפעת הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון ובתחומים אחרים, שיש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים דוגמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון והכספים בארץ ובעולם.

נספח מס' 6 – מילון מונחים (המשך)

האמור משקף את נקודת המבט של הבנק וחברות הבת שלו במועד עריכת הדוחות הכספיים בנוגע לאירועים עתידיים, המבוססת על הערכות שאינן ודאיות. מנתונים והערכות אלה נגזרות הערכות הבנק וחברות הבת שלו והתכניות העסקיות שלהם. כאמור לעיל, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי ולהשליך על התממשות התכניות העסקיות או להביא לשינוי בתכניות אלה.

מכשיר פיננסי

מזומן, ראייה לזכות בעלות בתאגיד, או חזוה המקיים שני תנאים, כדלקמן:
א. המכשיר מטיל על צד אחד מחויבות חוזית להעביר מזומן, או מכשיר פיננסי אחר לצד שני, או להחליף מכשירים פיננסיים אחרים עם הצד השני בתנאים העלולים להיות לרעת הצד הראשון.

ב. המכשיר מעניק לצד השני זכות חוזית לקבל מזומן או מכשיר פיננסי אחר מהצד הראשון, או להחליף מכשירים פיננסיים אחרים עם הצד הראשון בתנאים העשויים להיות לטובת הצד השני.

משך חיים ממוצע (מח"מ)

הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הריבית של מכשירים פיננסיים נושאי ריבית.

נגזר OTC (Over the counter)

מכשירים נגזרים אשר אינם נסחרים בבורסה רשמית, ונוצרו במסגרת התקשרות בין שני צדדים נגדיים.

סיכון אשראי צד נגדי – CVA (Credit Valuation Adjustment)

החשיפה להפסד שעלול להיגרם, אם הצג הנגדי לעסקה במכשיר נגזר, לא יעמוד בתנאי העסקה.

שוק פעיל

שוק בו עסקאות בנכס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים, על מנת לספק מידע על תמחור הנכסים וההתחייבויות על בסיס שוטף.

שיעור המימון – LTV (Loan to Value Ratio)

היחס בין המסגרת המאושרת של החוב בעת העמדת המסגרת, לבין שווי הנכס המבטיח את החוב, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת, המשמש בחישוב "הלימות ההון".

ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process)

תהליך פנימי להערכת הלימות ההון של הבנק. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.

נספח מס' 7 – אינדקס

עמוד	המונח	עמוד	המונח
96	אומדנים חשבונאיים קריטיים	221-227, 389-390	מכשירים נגזרים
19, 198	גיוס הון	97-98, 43-40, 151-156	ניירות ערך
40-36, 259-242	האשראי לציבור	16, 21-22, 59-95	ניהול סיכונים
46-44, 198-197, 206-199	הון והלימות ההון	62-79	סיכון אשראי
101-100, 197-184	הטבות לעובדים	73-76	סיכוני אשראי בהלוואות לדיור
31-29, 140	הכנסות ריבית	76-78	סיכון אשראי לאנשים פרטיים
22, 360-362	החוק להגברת התחרות	78	סיכון אשראי לענף בינוי ונדל"ן
97-96, 216-213, 373-372	הליכים משפטיים	21-22, 91	סיכון חוצה גבולות
		87-90	סיכון נזילות ומימון
19, 312	הסכם שכר	92-94	סיכון ציות
31-32, 96, 242-245	הפרשה להפסדי אשראי	79-87	סיכון שוק
58-53	חברות מוחזקות עיקריות	99	סיכונים תפעוליים
246-254	חובות בסיווג בעייתי	43, 182	פיקדונות הציבור
206-207	יחס המינוף	283-287, 349-353	פעילות כרטיסי אשראי
207-208	יחס כיסוי הנזילות	268-276	שווי הוגן
17-18	יעדים ואסטרטגיה עסקית	353	שיפורים טכנולוגיים וחדשנות
47-53, 241-227, 349-329	מגזרי פעילות	19, 24-25, 196-197	תוכנית התייעלות
96-101, 140-122	מדיניות חשבונאית		
72-73	מוסדות פיננסים זרים		
78-79	מימון ממונף		

חברות בת בישראל

בנקאות

בנק מרכנתיל דיסקונט

שוק ההון והשקעות

תפנית דיסקונט ניהול תיקי השקעות
דיסקונט קפיטל (לשעבר: דיסקונט ישראל שוקי
הון והשקעות בע"מ)
דיסקונט חיתום והנפקות
דיסקונט מנפיקים

כרטיסי אשראי

כרטיסי אשראי לישראל
דיינרס קלאב

נאמנות

דיסקונט נאמנות

המשרד הראשי

תל אביב, רחוב יהודה הלוי 23
website: www.discountbank.co.il

חברה בת בנקאית בחו"ל

Israel Discount Bank of New York, USA

website: www.idbbank.com

Head Office: 511 Fifth Avenue, New York

Staten Island, NY Branch:

201 Edward Curry Avenue, Suite 204

Brooklyn, NY Branch:

705 Avenue U

Short Hills, NJ Branch:

150 JFK Parkway

Beverly Hills, CA Branch:

9401 Wilshire Boulevard, Suite 600

Downtown Los Angeles, CA Branch:

888 South Figueroa Street, Suite 550

Aventura, FL Branch:

Harbour Centre, 18851 NE 29th Avenue,
Suite 600

משרדי נציגות: ישראל / צ'ילה / אורוגוואי /
נציגות מקומית בלונג איילנד